Sayın Oxucular

Bu sözlükdə çalışmışam, türk sözlərinin kökəni, kəndi özü və tanıqları yaxud yaxın kökdən olan kəlmələr aracılığı ilə açıqlansın. sözün, özü danışıb, səslənsin.

Əlinizdəki kitabda(<>bitikdə), bir anlamda olub(anlamdaş) ama dəyişik səslənən sözlərin, anaköklərin əldə etməyə can atmışıq.

Türk dillərindən dərlənmiş sözlərin ; kök anlamların incəlirik(tədqiq). sözlərin biçimlərin(formaların) yararaq , <u>səslərin</u> və <u>vurquların düşməsini</u> və <u>yer dəyişməsini</u> öyrənərək, sözlərin qohumluğunu, iç anlam birliğini canlandırmışıq. türk ellərinin başqa başqa ölkələrdə yaşadıqları və daha, başqa qonşuluqlarda olduqları dolayısıyla, dillərində canlanan sözlər, səs dəyişmələrinə uğramış və "sözün" qablarında, qalıblarında dəyişikliklər tapılmışdır. burda bir sözün dəyişik səslənməsinə baxmayaraq , bu sözlərdə kök anlam birligi təməl tutulmuşdu. sözümüzdə can , din(ruh) birliyini əldə eləməyə tapınmışdır.

Çağdaş sözlüklərd bir neçə sözün aynı kökdən olduğunu görmüyərək, bu sözləri başqa dillərə səpələyib kökləmişlərdi, bu qazamatlı; uçurumlu sorundan çəkinmək və kökdən sapınan yolların daşlamaq üçün, altda adı çəkilən kitablardan tanıklar aldıq. gerçəgin incə, dayaqlı yolların uğurlayıb, səs dəyişmənin tozlu duzaxlı toruna düşməkdən qaçındıq. yazığ olsun olaraki(o alimlərəki) öz dillərinin samballı, köklü kəlimələrin ayrı dillərdə kökləyərək, türk dilini kökləmək savınmasındadılar.

səs qonusuna gəldikdə, səs dəyişmələrinin, kökdən yaydıran etgisindən qaçınmaq üçün, söz başındaki "**Ğ**. **K**. **G**" səslərini "**Q**" ilə göstərdik. örnək: - "**ged**" sözünü "**qed**" də. – **kaba** sözünü "**qaba**" da aramaq gərək.

söz başı olan "**D**" sısinə gəldikdə, "**T**" səsi kök səs götürüldü. demək, "**dad**" sözü üçün "**tat**" a baxmalıyıq.

demək bu sözlükdə, açıq, yumşaq "**K**", türkiyə türkcəsində çoxun işlənən qapalı quru "**K**" ya qarşı, üstünlük "**Q**" ya verildi.

bu sözlük mənim əl işlərim sayılır. təkcə istəyim bunun çapından araşdırıcıların əlinə çatdırmağımdı. köməksiz olduğumdan, bu kitabın tamam işləri -taypı, düzəlişi, ...mənim üzümə düşübdü.

bu kitabdan hər çeşit dəyərlənmə, hamı üçün sərbəsdi.

HƏSƏN BƏY HADİ

TƏBRİZ

TURUZ

SÖZLÜGÜ

2021

6

Bey Hadi

Təbriz

http://www.turuz.com/

aba **əbə**. ana. nənə. maman.

abac oldu əcəb oldı.

abaçı **. əbəci** (divan). firiştə.

abışqa yaşlı. qoca. qarı.

ac **. - gözü ac**, qarnısa tox, xan belə yoxsulluq edər.

-ac qalanın çörək açar dilini.

-içində **aç** yer birinə, o içində səni gömdüyü kimi.

-ac kişi iyi düşünməz.

-ac pişik yemişdən pay umar.

-ac qarında kəllə işləməz.

-iş bilən **ac** qalmaz.

aca **acar.** işlənməmiş, aşınmamımış (solmamış), yeni, iti, güclü.

acan -orucunan neylisiz. - vallah elə azannan azana yiyirik, **acandan-acana**!. -bəh-bəh nə gözəl.

acar **aca.** işlənməmiş, aşınmamımış (solmamış), yeni, iti, güclü.

-**açar açmaz:** açaan kimi.

-umasın açar: falın açar**. -**gün çörəyin tapanmayan özgəninin **umasın açar**.

acı tünd. acı qızıl (**acı** : tünd) ala qızıl. qızıl ala. qıp qızıl.

-ilki **acı** olursa, sonğu acı olmasın.

-ilki acı olursa, sonğu **acı** olmasın.

-kəsər yarı paylaşdınsa bir **acı**, artar qatı, paylaşdınsa bir sevinc.

-acı görmədən yoğrulmaz (açılmaz).

. - ilki **acı** olursa, sonğu **acı** olmasın.

acıqı **-**atıcı çalır , kürd oynayır, **acığı** tutan birdə oynayır.

acıqızıl acı qızıl (**acı** : tünd) ala qızıl. qızıl ala. qıp qızıl.

acılara **. -** igid gərək **acılara** qatlana, İgid odur, atdan düşə, atlana.

acıntan -**acından qarnı gurlar**, başında nələr oylar. (**oylar**: düşunər).

acıntay ağıntay. itcik. təcavuzkar. kürügəy. aqresiv.

acır rəhm. -**acır öcür** : şəfqət ədavət.

acıtan -**iç acıdan:** iç yaxan. iç qavuran. üzücü

acıtan -**iç acıdan**: iç yaxan. iç qavuran. üzücü.

aclar **-**xəznəsi boş baş dolu, **aclar** yeyər tox olur.

acraşıq **ayraşıq**. -hər yaklaşıq bir **acraşıq** sonu, hər **acraşıq** bir yaklaşıq sonu. (**acraşıq** : ayraşıq)

actan **-acdan** alqın olmasın, bəyqə vergin olmasın. (**alqın**: alacağın). **(vergin**: verəcəyin).

acuğu gəlmək aşusu gəlmək. ayrani qabarmak.

acun yağun. düşman. **- acun eldən dosd olmaz**, öcü qalsa, dinc almaz.

- avınmadan **dəğişən** acun.

-böylə gəlmiş böylədə gedərmiş **acun**, gün barışar gün küsər.

aç **. -** içində **aç** yer birinə, onun içində olduğun kimi.

. -iş bilən **ac** qalmaz. (işin bilən ac qalmaz)

. - gəzəyən qurt **ac** qalmaz.

. - ağzun açmadan, **gözün aç.**

açaq nəcat. -burdan **açaq** güdülməz. bu daxmadan **açaq** görünür. - **açaq** yolu. -açaq dilərim.

açalı **. -** gülgənimdə **açalı** təkcə gülüm var mənim. (gülgənimdə: gülşənimdə)

açanmaz **-**nələr umur, nələr bulur, bu bürküsü açanmaz. (**bürküsü**: müəmması).

açar **-**ac qalanın çörək **açar** dilini.

-mən gedəli, güllər qalar, yazda **açar**, qışda solar, çalış hər gələn dərmiş gülün, dərməyən qalmış, gülüm.

-söz bilməyən elbaşı, elbaşına yov açar. (**yov: yav**. yavalıq. bədbəxlik).

açarı **-**bilgi top top topaldı topara, **açarı** sözdədir, bulmağı dilərsən, dil ara.

açavaz ağcəvəz, solğun, rəngi qaçmiş, zayıf.

açıç 1. fərəc. 1. göt kimi nərsənin arasında yerləşən yarıq. bu yarığa oturan bölümə **ağ** deyilir. **1.** izah. -**izahı** olmalıdır: **açıç** olmalıdır. -**izah** verin: açıç verin. -**izahısız**: açıçsız. -**izahlı**: açıçlı.

açıq 1. boş. bekar. subay. əşsiz. -**açıqlar**: subaylar. işsizlər. bekarlar. -**açıqda qalmaq**, **yaşamaq**: subaylıq keçirmək. -**açıq tutuq**: evli evsiz. 1. işlətməyə, kullanmağa enik olan. əl çatan nərsə. movcud. -açıq tükan. -açıq değil. 1. boz. -**bozqır**: (dəşt. istep). **1.** yaz. uzun.

- alnın **açıq olsun** (yarqış sözü).

- **qabağı** açıq. (üzü).

. - açıq gözlü, kor olmaz, aslaq qulaq kar olmaz.

. -açıq göz, ışıqsız, açıq ağız, paysız qalmaz.

. -açıq göz, ışıqsız, açıq ağız, paysız qalmaz.

- açıq sarı: **sus sarı**

- kişioğlu **açıq** gözlə gözəlliyi seçənməzsə, qapıq gözlə yaradar.

-qolay tutsan **açıq** yolun, çıxsa yoldan, tutar qolun.

-qapalı başından **açıq əllik** güdülməz. (**qapalı başından**: din qulluqçusu).

-açıq yarıya, qurd düşməz.

-nə sanmışdın atanda məni, yoxdu kimsə tutacaq məni, **açıq** saçaq isti ocaq evimdə, ondan isti çırpan ürək içimdə.

açıqa **. -**görsələr yoxdu cibişdanda pulun, bəkləməzdən açığa tutda yolun

-**açığa düşmək:** dalayınmaq. zahir olmaq.

açıqlar subaylar. işsizlər. bekarlar.

açıqta -**açıqda qalmaq**, **yaşamaq**: subaylıq keçirmək.

-**açıqda qalmaq**, **yaşamaq**: subaylıq keçirmək.

açıqta **. -**gizli oynaşan **açıqda** doğur.

açıqtan **açıqdan**. **1**. ıraqdan. uzaqdan. aşgara. -üzümə baxar, **açıqdan** yalan söylər. 1. boşundan. havasına. işləməzdən. çalışmadan.

açıl . borcun ödəyəməyən. əli boş.

açılar **. -** könlüm **açılar** sevgini görcək, vah vah nə yaman ondan uzaqkən.

açılıq . - böylə dar tutma, boğursan sözüvü, **açılıq, söz yaradır**, hər gözələ söz yaraşır.

açılmaq dalbarmaq.

-**dili açılmaq**: dili gəpə gəlmək. danışmağa başlamaq.

açılmaz yoğrulmaz. **-**acı görmədən **yoğrulmaz** (açılmaz).

açımlayıcı aytamçı. aydağuci. tölümütçü. bəyanatçı. izah verici. şərh edici.

aytamçı açımlayıcı. aydağuci. tölümütçü. bəyanatçı. izah verici. şərh edici.

açqıç kilit

açqılış içdiriş. bildiriş. düşündürüş. izahat. tovzihat.

açma **1.** çıxal. çıxış yol. tədbir. -bizim bu işə bir **açma** qılın. 1. rəmz. –bu işin **açması** var. 1. rahi həll. nəcat. –bu işin **açması** kimdədir. 1. cəvab. –soruların **açması**.

açmaq yazmaq. yozmaq.

-**dartaraq açmaq:** gərmək.

-**tərs üzün açmaq:** çulxasın çevirmək.

-**tərs üzün, için açmaq**. çön (< **çönmək)**. (dalısın. için). çönün çıxartmaq. gizli nərsəni açığa vurmaq.

açmaqa **açmağa. -**içimin nisgilini, tökməyə dildir, könülün sırlarını **açmağa dildir**.

açmatan **. - ağzun açmadan**, gözün aç.

açmaz naəlac. əlacsız. çarasız. çarəsiz. naçar.

-**açar açmaz:** açaan kimi.

açtı -**qıllı ağzını açtı**, çıplaq içine qaçtı (tapmaca) (corab , ayaq.)

-qıllı ağzını açtı, qılsız içine qaçtı. (tapmaca) (yaraq-yaruq).

açtırmayacaq **-**bu gün göz yumduqlarımız, yarın bize göz **açdırmayacaq** olanlardır.

ahixdən (fars) **1. (< açğıtmaq\açığıtmaq) 2. (< acğıtmaq\acığıtmaq).**

aqmasa -axmasa damlar.

aq yol -aq yol: yaxçı yol.

aq 1. yaxçı. -**yaxçı yol:** ağ yol. **1**. al. tor. 1. arın. təmiz. -**ağ varım**: həlal malım -**ağ eləmək**: üzə durmaq.

. - **ağ sular** çöndü qara suya, basdı veyranı.

. - ıstəkənin **ağ** olsun, iç damağın çağ olsun

-malım çox olunca, günüm **ağ** oleydi. (ağca gümüşüm olunca, ağ günüm oleydi).

aqa **-ağa** yeyib toxdur, nökərə bir çörək yoxdur.

-gəlin **ağa** bürüner ər evinə dək, gəlin **ağa** bürünər gor evinə dək

-**arvad ağa**: həzrəti arvad. cənabi arvad.

aqac **ağac**. odun **-**balta dəğməmiş **ağac** olamaz, (sıxıntısız, inciksiz iş, kimsə yoxdur).

-ağac kökündən, ölkə başından çürür

-**ulu ağac**, boş toprağı, **ulu amac**, boş ürəyi bəğənməz. (boş urək: ölü ürək). (**ulu**, **uca ağac**, dayanmağa bərk topraq arar, böyük sevinc, istəklər, tovuc (odlu), coşqun ürəklərdə yurd salar).

. - quru ağac əğrilməz, qoca öküz öğrəşməz.

. -**yoğun ağac**: burna

aqaca **-**daş atılmamış, **yemişsiz ağaca**.

aqacı **-ağacı** qurd çürüdür, kişini, dərd.

-o ağaclardan ox yay düzdüm, yeridim o ova (çölə) irdim, **ağacı** gördüm, yuvanı tapdım, gizləndim qolayın (dincliklə) gözlədim, oxu gəzlədim, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

aqaclartan **-**o **ağaclardan** ox yay düzdüm, yeridim o ova (çölə) irdim, ağacı gördüm, yuvanı tapdım, gizləndim qolayın (dincliklə) gözlədim, oxu gəzlədim, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

aqacsız **. -**əğri **ağacsız** orman yox.

aqactan **-**qopan yapraq **ağacdan**, əsən yelə oyuncaq.

aqaltun **ağ altun**. pambıq.

aqam **ağam**. əfəm. -qurda sordular. -**əfəm**, nədən yoğun (dur) belə boynun?. yandı (dedi- cavabladı). - öz işimi, özüm görrəm.

(dosçul tanışçıl). -gələn ağam, gedən paşam. (dosçul tanışçıl).

aqan **akan . yakan** (**yak**: yan). vəkil.

-**durmadan axan, çıxan, süzən, gedən**. çaxna. canlı. qımıldaq. hərəkətli. çönbük. fəal. əktif.

-küzədən **axan** içindəndir.

aqar **. -axar su**, yerin tapar, gəzən kişi diləyin

-**axar çaxar:** iş bilən. çıxarlı.

-**axar su**, yerin tapar.

. - durqun sular dərin **axar**.

-axar sular dayanmaz, yalançının yalanları azalmaz.

-baxma buzun sətliyinə, oda axar sudan olmuş.

aqaran 1. **ağaran**. ləbəniyyat. 1. duvarları ağatmada işlənilən ağ topraq

aqartı **ağartı.** yağ, pendir, süd,qatıq kimi yeyəcəqlər.

aqartmaq **ağartmaq. 1.** (gülərək) dişlərin ağartmaq: sırıtmaq. **1.** çallatmaq -**saqqalı çallatmaq**: saqqalı ağartmaq. 1. çaltamaq. -**duvarı çaltamaq:** duvarı, duvağ (ağ) boyamaq. kirəçləmək**.**

aqartsın **ağartsın.** anğlatsın**.** bəraət qazansın**.** **-**çox çalışdı **anlatsın** eliyənmədi: anğlatsın. bəraət qazansın. ağartsın.

aqartsın **ağartsın. anlatsın anğlatsın.** bəraət qazansın**.** **-**çox çalışdı **anlatsın** eliyənmədi: anğlatsın. bəraət qazansın. ağartsın.

aqası -**köy ağası: koxa. kovxa. köyxa. kovxa**. ərbab. kədxuda.

aqatarır **-**öz gözündə dirəyi görənmür, başqasında tük **axtarır**.

aqca **-**malım çox olunca, günüm ağ oleydi. (**ağca** gümüşüm olunca, ağ günüm oleydi).

aqciyər **öpkə**. **-**atıqı quyruqdan, bugünkü **öpkə** yaxci. **(atıqı**: yarınkı).

aqça maliyə. iqtisadi.

aqçalay **akçalay**. parayala. nəğdən

aqı (**ağı**). **-**nəyin uğrunda düşdün sorağa, sən istəmədin, devran saldı uzağa.

-neyləmək çarə nədir yazdı yazan ön başdan.

aqılsıztır **-**öğrəşməyən **ağılsızdır**, bildiyin işlətməyən səfeh.

aqım - **axımlı axın**: iti hucum.

aqımın -**axımın** uğruyla üzmək.

-uslu ağıllılar sevməyi sevər, axmaq kütbeyinlər vurulmağı.

aqın hucum - **axımlı axın**: iti hucum.

aqınamaq **ağnamaq**. dəbələnmək. axmaq. sürüşmək.

aqının **-**görməyir günlərin **axının**, göz seçənmir ölümün yaxının.

aqıntay **ağıntay**. itcik. təcavuzkar. acıntay. kürügəy. aqresiv.

aqıntıya **-axıntıya** kürək çəkmək. (oda odun daşımaq).

aqır **ağır**. **axır**

-axır yaşlar gözümdən, neynəyirəm dayanmır, gələcəyə baxıram, heç bir yolu alanmır, keçmişlərdə gözüm yox, gələnlərə sözüm çox.

- **iki ekiz**, ağır engil (tapmaca)(**tərazı**). **-** gecələr yalnız, gecələr **ağır**, hər bucaqdan qəm kitir yağır. (**kitir > kədər)**

-ağır yüngül edmək. samlamaq.

-ağır yüklə ayaq bassan iz qoyar.

-gərəkli daş **ağır** gəlməz.

-nə yazıq doğruluqlar ucuz satılır, heç nədən yalan **ağır** alınır.

-ayağı ağır qara ayaq : yümnüsüz.

-ağır ayaq hamilə.

-gecələr yalnız gecələr **ağır**, hər bucaqdan qəm kitir yağır.

-qalını ağır qız alma. (**qalını**: cehizi).

-gecə gözü yad gəlir mənə, çox çətin anlatım sənə, quru gözdən yaş **axır** içə, tapmıram söz nə deyim sənə**Ğ**. **-**igid igidə baxır, durudan duruya **axır**.

-ağırayaq. qaradaban. qaraquyruq. ayağı yümsüz. uğursuz. -

qaradabansan, gələn kimi evimə qan saldın.

aqırayaq **ağırayaq**. qaradaban. qaraquyruq. ayağı yümsüz. uğursuz. -.

. **qaradabansan**, gələn kimi evimə qan saldın.

aqırıntal **ağırındal**. tədricən. yavaşca. ağırca. azar azar. **- ağırındal bar**: ağır, ihtiyatlıca gitmək.

aqırlıq -tostluq bənzər təmir yüqünə, çiqnivə alsan **aqırlıq** yerə qoysan paslanar.

aqırsaq **ağırsaq**. teşinin üst kəsimində çəngəlli olan yuvarlaq hissə.

aqışlı **ağışlı**.1. eğik. italik. yana yatık. **1.** italik qıys. qıysıq. (**qıymaq**: əğmək). keşin (kəcin). devik. yatıq. övrük. sapıq. -**qıys** yazı. -qıys, bolun yazı: italik, bold yazı.

aqıt **ağıt**. mərsiyə

aqıtan. **ağıtan.** ağulayan məsmum edici

aqıtlamaq **ağıtlamaq.** ağıt söyləmək.

aqız **aqız almaq**. görüqə salmaq. yadlamak. **-ağız** gülə qapdın, örtə külün səpdin. (aldatıb üzə gülərək qapdın, yanığ külü üzə sərpdin).

-ağızda it boğuşdurur: nə danışdığı kimə dediyi bəlli olmayan.

. - gəpsiz **ağız** baş saxlar, uzun dilin baş qaqlar. (**qaqlar**: döğdürər)

. -açıq göz, ışıqsız, açıq **ağız**, paysız qalmaz.

-**ağız büzən diş qamaşdıran**: kəkirə. kikrə.

. -bir kürədi üzündə, pidəsi pişər, acısıda var, dadlısıda. (bilməcə). (**ağız**. dil.).

aqızta **-**söz **ağızda**, oy başda, iş əldə. (**oy**: düşüncə. fikir).

aqıztan **-**kişinin sözü özünündü, **ağızdan** çıxdı özgənin.

aqqönültən **ağkönüldən**. arın (təmiz) ürəkdən ağürəkdən.

aqqöz ağgöz. qorxaq. təpərsiz. qeyrətsiz.

aqqün **. -.** hər kəsin yox çıxarı **ağgün** ola.

-qaragün ağgünə güc **çevrilir**, **ağgün** qaragünə tez çevrilir

aqqünə **. -**qaragün **ağgünə** güc çevrilir, ağgün qaragünə tez çevrilir

aqla **-**qoyma sına ev eşiyin dirəyi, köçən köçdü, keçən keçdi, qalan günə gün **ağla**.

aqlama **. -ağlama** gülmə doyuzmaz. (doyurmaz)

-gecələr yatgiləsən qonşuva tay, **ağlama**, dan atacaq halıvı pozma deyirəm. keçməyə qoyma sən ömrün qəmilə

aqlamaq -**cığan edip ağlamaq**.

aqlamayan **-ağlamayan** balaya əmzik yox.

aqlar **-**xanım burdan deyər, ordan **ağlar**, ordan gülər.

aqlayan **-**el üçün ağlayan iki gözdən olar.

aqlayar **. -** gülməyi gəlsə, gülən qadın, istiyən yerdə **ağlayar**.

aqlayıb **ağlayıb. - ağlayıb ağlayıb**, gözü tökülmək (gözü kor olmaq).

aqlayır **ağlayır.** - bir var qan içmədə, varda biri qan ağlayır.

aqmaq **axmaq. 1.** baykal. bayağı beyinli. **1.** gicov. sefeh**. 1.** düdük. -sevmək sevilmədən, **düdüklərin işidir**!. **1.** səfeh. kalah**.**

aqmaq axmaq. ağnamaq. dəbələnmək. sürüşmək.

aqnayıb - **ağnayıb eşinib**,

aqramtaşlamaq **ağramdaşlamaq&**. çəkdəşləmək.

aqramtaşlamaq **ağramdaşlamaq**. ağırdaşlamaq. &. həmvəzn edmək. həmsəng edmək.

aqrı **. -** iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş başında **ağrı** başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

. -çalışda bil öz işin, **ağrı** versə öz dişin.

aqrımaz **ağrımaz**.

- öz əlin, öz daşın, **ağrımaz başın**.

. -kişi içrə birin başı ağrısa, bodun içrə tamam başlar **ağrımaz**.

. -kişi içrə birin başı ağrısa, bodun içrə tamam başlar **ağrımaz**.

aqrımaz **-azacıq aşım, ağrımaz başım**. **(**danqalıq dingəlik: təklik dinclik. azacıq aşım, ağrımaz başım.).

aqrın **ağrın.** qadan. dərdin. dərd. zəhmət. əziyyət - sene yanan, **ağrın alan**. -ay **ağrın** alım! ay **dərdin** alım. -ağrın oldu sizə: zəhmət.

aqrının . -hər dadıq yuxunun sonu var, minbir **ağrının** bir donu var. (dadıq: dadlı)

aqrır **. -**göz ağrısı göz önündən gizlənməz, könül **ağrır** gözdə ara görünməz.

aqrısa **. -**kişi içrə birin başı **ağrısa**, bodun içrə tamam başlar ağrımaz.

aqrısı **. -**göz **ağrısı** göz önündən gizlənməz, könül ağrır gözdə ara görünməz.

aqrıyan **-ağrıyan** baş, qocalmaz (tez ölmüş).

aqrıyınca **-**alma yeyib **ağrıyınca**, ərik yedə öl.

aqrız **-**dəmiz artsın, çiləz bitsin. (kefiz kökəlsin, ağrız bitsin).

-kefiz kökəlsin, **ağrız** bitsin **(**dəmiz artsın, çiləz bitsin).

aqru -**ağru ağru**: səssizcə. yavaşcacıq. xəfifcə.

aqsa **. -**ağsa qizil bayraq, doğar qara topraq(**ağsa**: ucalsa)

aqsaqını **. -** sürülər **axsağını** gizləmiş

aqşam **axşam**. gecə başı

-**axşam yeməyi:** gecaş. şam. {**tanaş** qəhvaltı. -**tüşaş**: tüş yeməyi}.

aqşam **-**genə darıxıram, düşəndə axşam, unutum keçmişi tutum indini, keçən keçmiş, qaraya batmış.

aqşamsız **. -** hançı gün vardıki **axşamsız** ola

aqtalanmış -**heyvan heyvan:** burmac. burma. burulmuş heyvan. axtalanmış heyvan.

aqtaran **axdaran**. izləyən -dosd **izləyən**.

aqtarar **-**atdan düşən eşşək **axdarar**.

aqtarıb **-**buynuz **axdarıb** qulaqdan olma.

aqtarış **axdarış**. 1. soraş. **1.** təqib. izqin.

aqtarma **-**qılınmalı işin var, **axdarma** gəlsin çağı.

aqtırımcı **ağdırımcı**. təbçevirən. çöndürücü. yıxıcı. dağıdıcı. virangər. bərəndazəndə. vajqun konəndə.

aqtopraq **-** duvarları ağatmada işlənilən **ağtopraq**: ağaran

aqu **. -**keçənləri şişlənibən yadına, olan günün **ağu** qatar balına.

aqulayan **ağulayan.** ağıtan. məsmum edici

aquztan **ağuzdan .** mütəhidül qovl**. -**bir **ağuzdan** hamı dedi

aqürəqtən **ağürəkdən**. arın (təmiz) ürəkdən ağürəkdən. ağkönüldən.

aqzan **-**iki gözün görmürsə, qoş qulağın duymursa, **ağzan** bir qapıq qıl.

aqzı **. -** heyvan ayağı yerdə **ağzı** yemdə gərək

-**ağzı gədikli:** dişlan**.** dişlərindən düşük olan.

-ağzı əğri olsada, qoy bəy oğlu söyləsin.

-ağzı olub dili yox elim.

aqzımın **. -**göycələr çağı yaklaşır, ağzımın suyu calaşır.

aqzın **. -**gözü açıq **ağzın yumar**.

aqzına qavut almaq. ağzına gələni söyləmək.

aqzını -**qıllı ağzını açtı**, çıplaq içine qaçtı (tapmaca) (corab , ayaq.)

-qıllı ağzını açtı, qılsız içine qaçtı. (tapmaca) (yaraq-yaruq).

aqzınta **-ağzında** söz sənindi, çıxdı dışar özgənin.

aqzun **ağzun. - ağzun açmadan**, gözün aç.

al **1.** ağ. al. tor. **1.** əksit. -az qoyursun **sal** deyir, çox qoyursun **al** deyir (tapmaca)(**tərazı**).

ala qara alaca qaranlıq. qaş qaralın. toran. bor qara. bor baray. borangı qaranğu. qaranğuy. buranğuy. gügüm. açıqqara. (tarik roşən. qorq o miş. şəfəq.).

ala - **ala sığırçın:** burazquşu.

alaca qaranlıq ala qara. qaş qaralın. toran. bor qara. bor baray. borangı qaranğu. qaranğuy. buranğuy. gügüm. açıqqara. (tarik roşən. qorq o miş. şəfəq.).

alacaqın **alqın**. -acdan **alqın** olmasın, bəyqə vergin olmasın.

alacalıq . qarqaşalıq. hərc o mərc. itizamsızlıq.

alaqaranqu . **inğrik**. inğir. inğin. inğər. enərrək. umuş tamış. alatoran.

alaqızıl **ala qızıl**. acı qızıl (**acı** : tünd). qızıl ala. qıp qızıl.

alaqlamaq **alağlamaq.** qəbul edmək. -**alağdırın**: qəbul editin. -**alağdılar**: qəbul etdilər. -**alağmadı**: qəbul edmədi.

alalama istitar.

alalıq alalıq.

alalıq qarışılıq. **-**ölkəni **alalıq** pozat, aranı qaralıq pozat. (eli ixtilaf pozar, münasibətləri, namussuzluq pozar.

alalıqı **alalığı.** 1. fərqi. –onun mənə **alalığı**: fərqi yox**. 1.** fərqili.

alamançılıq **alamanlıq. alamançılıq**. qarqaşalıq. anarşizm. intizasızlıq

alamanlıq **alamançılıq**. qarqaşalıq. anarşizm. intizasızlıq

alamantatı söyləmək. qarmaqarışıq söyləmək.

alan -**can alan**: əzrail

. - sene yanan, **ağrın alan**.

-verən əl **alan** əldən üstün.

alana **-**qız **alana** dək, toy bitənədək.

alanı **alanı**. -**bu qapı könül alanı**, çağrılıb, döğülmədən girilir.

-**döğüş alanı:**gəringə.

alanqırmaq yıxmaq. təxrib edmək.

alanmır **-**axır yaşlar gözümdən, neynəyirəm dayanmır, gələcəyə baxıram, heç bir yolu **alanmır**, keçmişlərdə gözüm yox, gələnlərə sözüm çox.

alantopu tenis.

alar -**ocağın kül alar evin toratan**. (evi basmş toratan, küldə qalanmış ocağa). pozqluq. baxımsız durum.

. - oğru biçib alar, doğru paysız qalar (oğru yeri bolcar, doğru göyü). (**bolcarmaq**: biçib almaq. qənimət götürmək).

-kötüyə versən üzü, kəndi **alar** asdarı.

alatoran . **inğrik**. inğir. inğin. inğər. enərrək. alaqaranqu. umuş tamış.

alatürlü **aladürlü**. rəhbərəh.

alay ədmək asğunculamaq. əğlənmək.

alay **-alay bolqaç:** böylədirsə. madamki.

albastı . ifritə.

alçaq **-**gedir günəş batası, böyür **alçaq** kölgəsi.

alçaqların - **alçaqların cərgesi** (məhfili).

alçaqlıqtır **. -**anadilin satan kişi, **alçaqlıqdır** yaşam işi.

alçaqlıqtır **-**kimisini küçümsemek alçaqlıqdır, çok büyük görmek de qorxaqlıq.

alçılanmaq övünmək. sevinmək. şadlanmaq.

ali ulu. əzəmətli. **-**bilimli inam qurmadan, **ulu** yaşam sürənməz.

alıca rəhbərəh. alvan.

alıcısı -bitli pəxlənində, kor **alıcısı** olar.

alısqamaq alıqomaq. avutmaq . məəttil edmək.

alıqsız . vicdansız alıqı gedgən

alım rüşvət.

-alım almaq. alım kəsmək: xirac kəsmək.

-vergi, **alım**, xirac **almaq**. xirac kəsmək.

alın **. -** gəlin **alın** sataq, malı mala qataq.

alın yazı **. -**düşündüyün sözündə, qonuşduğun işində, işlədiyin alın yazın qazdırır

alın yazın **-**başlı kişi alın yazın dəğişər. (**başlı**: ağıllı. düşünən).

alın **-**can yoldaşın, **alın** yazın.

alına **-**kimsə bilməz **alına** gəldiyini, gələn günün çəkdiyini,.

alınır **-**nə yazıq doğruluqlar ucuz satılır, heç nədən yalan ağır **alınır**.

alınmaz. **. -**hər çiçəkdən bal alınmaz.

alır **. -** getdiyin yolda sürəli ged, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam

dönənləri **əzib alır**, əzilmişkən yola salır. (**sürəli**: davamlı. devamlı)

-getdiyin yolda sürəli ged, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam dönənləri əzib **alır**, əzilmişkən yola salır.

alısqamaq **alıqoymaq**. avutmaq . məəttil edmək.

alıstı **uzağı**. **-**mingəninğ yaxşı at bolsa, **alıstı** yaxınday gör. (bindiğin iyi at olursa, uzağı yaxın gör!).

alış 1. coşqu. ehtiras. -coşqu qığılcımı: ehtiras qığılcımı. alış qovu, alış uçğunu. **1.** adət. –el **alışları**. **1.** tutqu. odlu ısıq. qızıqlıq. coşqu. coğuş. tovuş pasyon. iştiyaq.

alışıq **. -**hər gecə dan atışa **alışıq**.

alışın alışmış. mötad

alışır **-**bilisən ürəgim **nədən alışır**, az yurdunda türk uşağı fas danışır.

alışmış alışın. mötad

alqamaq . xeyir dua etmək

alqanmaq alğanmaq. aldanmaq **altanmaq** aldanmaq. alğanmaq **alqa** **alğa**. alda.

alqar 1. batur. cəsur. 1 . iyimsər. xoşbin.

alqara batura. cəsura. **-**ayaq, qorxaqa, qaçqu yaraq, **alqara** durqu yaraq. (ayaq, qorxaq üçün, qaçmağa yarar, qormaza durmaq üçün yarar).

alqaşa fitnə.

alqı 1. şans. -onların köçənlərinə yarqı (rəhmət), qalanlarına alqı dilərim. **1.** idrak

alqilamaq dərk etmək

alqın alacağın. -acdan **alqın** olmasın, bəyqə vergin olmasın.

alqış **1.** iyi dua **1.** həmd {**alqış** - yeri boşdu boş olsun, geddiyi xoş yer olsun. (**#** Qarğış. - yeri boşdu boş olsun, geddiyi yer **gor** olsun)}. - cibiz dolu olsun, yaşamız bolluq(**alqış**:iyi dua).

-könlüzə günəş doğsun

. - iliz qutlu, eliz mutlu, göylük, gögəti, güz bolun olsun. (**alqış**)

-mutlu yıllar, mırtlı günlər! (**alqış**).

-qanı isdi, canı sıcaq olsun (**alqış**).

-can sağlığı, baş uyarlığız olsun (**alqış**).

-çoxuz bol olsun, azız çox olsun. (alqış).

-iş başındakına -işin ilərik. -**yanıt**. -yaşın **uzun**. (alqış).

alqışı -**oğulluq alqışı**.

alqışın -**alqışın qazanmaq**: təqdirin qazanmaq.

alqıy zərfiyyət. qabiiyyət.

alqıyamaq qəbul edmə qabiliyyətində olmaq. zərfiyyəti, qabiiyyəti çatmaq.

alqıyış qəbul gücü. qabiliyyət. mütəhərrik güc. təhərrük gücü.

allah görən. tanrı. – **görən bilir**. tanrı bilir – **görən** nə oldu: allah bilir nə oldu.

alları - **avçı bilir alları**, ayı bilir yolları. (avçı bilir alların, ayıda bilir yolların).

alma **-alma** yeyib ağrıyınca, ərik yedə öl.

-kötü dinsə dinmə sən, hər nə desə **alma** sən, yaxcı heyva, **alma** sən, göt kötünü aranıza soxma sən.

-qalını ağır qız alma. (**qalını**: cehizi).

almaç reseptör

almaq **-alım almaq. alım kəsmək**: xirac kəsmək.

-**vergi**, **alım**, xirac **almaq**. xirac kəsmək.

-qabqa yığmaq dənətim altına tutmaq.

almaqa **-**palan **almağa**, eşşəyin satan.

alman bac. vergi. xirac.

almasa **. -** geçmişdəki qəmlərdənisə **almasa** görnük, yalqu əzilir yüksələməz

olduğu yerdə. **(görnük:** ibrət**.** dərs).

almaş . aralçı. dəğiş. bədəl. –buna **aralçı** olamaz. -bu ona **aralçıdır**–yarma çörəyə **aralçı** olar.

almaştır **. -**gedənləri **almaşdır**, qalanları yaşatdır. (gedənləri olumlu sözlərlə an, iyiliyə yor)

almatan **-**aldadan, **almadan** inanmaz.

almay (alabilməz). gücsüz. zayıf. zəif. (natəvan). şuursuz.

almayacim **. -**getdiymdə geri dönməyəcim, verdiyimdə dalı almayacim, söğüb söğsəndə dinməyəcim, ala bildiyin al ged, daha sormayacim,

almayana devşirmiyənə **-**odun **almayana** od yaxdırma. (**almayana**: devşirmiyənə).

almaz **-**baxmaz böyüklərin sözünə, çörək tapmaz, baxar az yaşlılar sözünə, arvad **almaz**.

almış **-**çatacaq yerə çatmış, gedəcək yeri **almış**.

alnaç cəphə

alnın **- alnın** açıq olsun (yarqış sözü).

alnınta **-**uzaqda görən alnında yığar (ıraq görən başında yığar).

alnuq **alnuğ**. alınmış. aldanmış toğlun. iğfal olmuş. məğbun. **alınmış** aldanmış alnuğ. toğlun. iğfal olmuş. məğbun.

alov - dişi kişi, qadın altın, **altın alov** birbiriylə sınanar.

-alov düşsə yerin yaxar, yiyəsi varı, elin qapar.

alp əzim

alsan **-**əş **alsan**, iş çıxar (başın qarışar).

alt - **alt üs edmək** : tökə seçə edmək . ərəzən vərəzən edmək

-durmadan dik tut başın, çox olar döğən, **alt olan** başı.

alta **alda**. alğa.

-dağ ardında olsun, **yer altda** olmasın. (ölməsində, uzaqda olsun).

altac **aldac**. toğlayan. iğfal edən.

altaq **aldağ**. 1. (saprılan, bıraxılan, sürcülən nərsə). suç. xəta. qusur. yanlışlığ. eyb. kəmik. zərər. -çox **aldağlı**. -burda bir **aldağ** yox. -çap **aldağı**. **1**. toğlağ. torlağ. tələ. həçəl.

altaqac **aldağac** çöndələbçi. çöndəməkçi. çalağay. dolandırıcı. düzənbaz. mütəqəllib.

altaqıl aldağıl. aldatılan. tovlanan.

altaqqi **aldaqki.** başdaki. qabaqki.

altamaq **aldamaq**. 1. **aldatmaq**. üstələmək. qələbə çalmaq. **1**. itirmək. əldən qaçırmaq. əldən bıraxmaq. qaybetmək. qom kərdən. məfqud olmaq.

-biliyində **aldıb** qoydu: bildiyində itirib qalmaq -bilməm nədən bu ara yuxumu **aldıdım**. yuxumu qatdım-ürəyin **aldımaq**: ürəyin itirmək. ürəyi tökülmək.

altanar. **. -**itirməyi bilməyən qazancında **aldanar**.

altanmış **aldanmış**. alnuğ. alınmış. toğlun. iğfal olmuş. məğbun.

. - kimi nəyə qanmış, nəyə **aldanmış**, nəylə sınanmışdır.

altantıq **-**deyiler gözəllik aldatdı, deməzlər gözəlligə **aldandıq**.

-gözəlliklər aldatdı, gözəlligə **aldandıq**.

. - diyərlər gözəllik aldatdı, deməzlər gözəlligə aldandıq.

altatan aldırtan. çəkən. cazib.

-ağız gülə qapdın, örtə külün səpdin. (**aldatıb** üzə gülərək qapdın, yanığ külü üzə sərpdin).

-aldadan, almadan inanmaz.

altatılan **aldatılan**. aldağıl. tovlanan.

altatılmış **. -** illər boyu **aldatılmış**, olan körpüləri yandırılmış, talanmış elim qaldı.

altatır **-**aşq aldadır.

altatmaq 1. **aldamaq**. **aldatmaq**. üstələmək. qələbə çalmaq. 1. göz boyamaq.

altatmaqan **-**yalan duymaz qulaq yox, olmasa ki, kar ola, yalan deməz, dil olmaz,

olmasa ki, lal ola, **aldatmağan** baş olmaz, olmasa ki, gay ola,.

altattı **. -** diyərlər gözəllik **aldatdı**, deməzlər gözəlligə aldandıq.

-gözəlliklər **aldatdı**, gözəlligə aldandıq.

-deyiler gözəllik **aldatdı**, deməzlər gözəlligə aldandıq.

altattı **sapdırdı**. -yoldan **aldatdı**: sapdırdı.

altı . - altı dolu, uca danışar. (altı dolu, gumbuldar)

-göt altı qayırmaq: durumun bərkitmək. (altın, dalın bərkitmək).

-önür aldı, **altun** dil **(önür aldı**: hünərin ən ulusu, zirvəsi).

altıqanmaq **aldığanmaq**. aldatılmaq. tovlanmaq. saxlayanmamaq. tutanmamaq.

-göz yaşın **aldıtdı**. -bu kitaba **aldığma**. aldanma.

altıqatmaq **aldığatmaq**. aldatmaq. əlindən çıxartmaq. -yoldan **aldatdı**: sapdırdı.

altıqma **aldığma**. itirmək. -çox qan **aldığdı**: itirdi.

altın **aldın**. əvvəl. bayatın. öncə.

altına **aldına. altında.** dibində**.** ayağında. **-** iyiliyi su **dibində** kəmiş, başında dilə. (**dibində**:

ayağında, altında) **(kəmişmək** :əkişmək. gəmişmək. gömüşmək. quylamaq).

-**eşik aldına:** qapı önünə.

- dişi kişi, **qadın altın**, **altın alov** birbiriylə sınanar.

. -göy yeyib **altın sıçar** (törər) (tapmaca) (**ipək qurdu**).

. -. **altına, dəmir azmaz**, ölülər diril verməz, yaşlılar gəniclənməz, çoğan dönüb,

evlər yıxar demişlər.

-qarmaqın at balığa, yer qazılar **altına**.

altınqı altdaki.

altınmaq **aldınmaq**. 1. şaşırmaq. çaşmaq. -yolun **aldındı**. -gülməyə (pula, işləməyə) aldındı. -dağva, döğüş aldıtmaq: bulağay salmaq. 1. pisətmək. kötülətmək. -pisdən pisə **aldıtdı**. -rəngin **aldıtdı**: boyasın qaçırtdı.

altınta **-**çinar devrilince, altında odun yığan çok olur.

altıntatı **. -** ıştah dişin altındadı

altırmır **aldırmır.** - söyləyirəm aldırmır, söyləmirəm onaymır. (**aldırmır**: saymır) (**onaymır**: könül dincəlmir. içim dincəlmir). {söyləsəm aldırmaz, söyləməsəm onaymaz}.

altırtan **aldırtan.** aldatan. çəkən. cazib.

altısınta **-**altısında bilən ana dilin, altmışında unutmaz.

altıtan -**gücü aldıtan**. gücü tükətən. gücdən salan. yoran.

altıtmaq **aldıdmaq**. 1. nərsəni (konturolun) itirmək. qaçırmaq. yayılmaq. iştibah, xəta, səhv edmək. 1. tələf edmək. -ömrün heçə **aldıdı**. -canın **aldıdı**: itirdi. öldü. -vaxtı **aldıdmadan**. 1. yanılmaq. sürcmək. -dilim **aldıdı**. 1. (konturolun) itirmək. -üz aşağ düşdü, sürətin **aldıtdı**. -sınırın **aldıtdı**. 1. əldən qoymaq. -özüvü **aldıtma**. -odu **aldıtdı**: tutuşdurtdu, alışdırtdı. od saldı. **1.** pozulmaq. itirmək. -tanğısın aldıdmaq: yəmini pozulmaq. inamın itirmək. sidqin siyritmək.
təslim olmaq. -çox çalışdı **aldıtmasın**.

altmışınta **-**altısında bilən ana dilin, altmışında unutmaz.

altta - oğrular taxda, **doğrular altda**.

alttaki altınqı.

altu **. -**gül **altu** toprağuq, olduq yerimizdə varıq

altun **. -** xalçanı döv tozu çıxar, un ələnər çöpü çıxar. altun ərir özü çıxar.

. -. xalça dövülər tozu çıxar, un ələnər çöpü çıxar. **altun ərir özü çıxar**.

-önür aldı, **altun** dil (**önür aldı**: hünərin ən ulusu, zirvəsi).

altüst -**alt üst eləmək:** çulxasın çevirmək.

alvan alıca. rəhbərəh.

amac dalqav.

. -ulu ağac, boş toprağı, **ulu amac**, boş ürəyi bəğənməz. (boş urək: ölü ürək). (ulu ağac, uca ağac, dayanmağa bərk topraq arar, **böyük sevinc**, istəklər, tovuc (odlu), coşqun ürəklərdə yurd salar).

-**böyük amac:** uca dilek.

. -kiçik amac, qıssa yol

-amac üçün araclar, hər aracın bir işi.

-kiçik **amac**, qıssa yol.

-aracda var min **amac**.

amaca **-**qol zori yox,oy yol verir **amaca**, qoyub atı sürsən daşlıqa, sapar yoldan çatanmasan.

amaca. (**sapar** : düzgün olmayan yol. birahə).

amacın **. -**qapıva düşən, **amacın tapsın**, bilgələrin, bildiyin yapsın.

amacıntan **amacından** qısırmaq. çönmək. -yarı yolda **qısırdı**.

aman allahım aman ya. aman tanrım.

aman tanrım aman ya. aman allahım.

aman ya aman tanrım. aman tarım. aman allahım.

aman **1. amanlıq**. sağlıq. əsənlik. səlamət. salim. -təni, dili, yurdu **aman**. **1. -xoş aman bol:** sağlıca qal.

amançılıq : **amançılıq**. qutluq. mutluq.

amanlaşmaq sağollaşmaq. vidalaşmaq

amanlıq **aman**. sağlıq. əsənlik. səlamət. salim. -təni, dili, yurdu **aman**.

amanmısız. sağmısız. mərhəba

amansız -**amansız yol**: xətərli yol.

ambarına **-**oğlun yetib el içinə girməmiş, tarla dərib xırmanlayıb **ambarına** yığmamış, bağdalı dos, ürəkli yar qıyın günə düşməmiş. (**bağdalı**: bəfalı) (**qıyın**: dar).

amır **yamır** (yapır)&. huzur. dinc. rahat. aram.

amırqal aramqah.

amırmaq **yamıramaq** (yapır). aramlamaq. huzur tapmaq. dinlənmək. rahatlanmaq.

amral uysa. yumşaq.

an < **anğ** >**.** qanacaq. huş

ana böyük. -**ana** başlıq.

- ana dilin danan öksüz olar. (ata anasın itirən soysuz).

-nola bir **an** düşünüb anlayasan, yaşamında o anındır düşünüb ayrılasan.

-**budurana**: budur ba!. -**odurana**: odur ba! -**budurana**: budur ba!.

-altısında bilən ana dilin, altmışında unutmaz.

-umay ana. umana. anaçı (uşaq doğuran). əbə. mama. qındıq ana. (göbək ana).

anaç əbə. qabilə.

anaçı (uşaq doğuran). əbə. mama. umana (umay ana). qındıq ana. (göbək ana).

anaerkil matriarkal

analı -**atalı analı böyüsün** (uşağa yarqış sözü).

anam. **. -** gəlindən yarımamış anam.

anamal sərmayə. kapital

anamalçi kapitalist

anaşlıq anaşlıq. mamalıq. ebeliq. **-**geçi özü doğanmır, qoyuna anaşlıq edir.

anatilin **. -anadilin** satan kişi, alçaqlıqdır yaşam işi.

anı xatirə

anıq istidadli

anıqlıq istidad

anılar . -heç nə durmur **anıda səni**. nədən silinir belə anılar, sevdiyin dünən könül içindən, keçir günü söğüncə dönür.

anırsamır yadına gətirmir. - adız tanış ürəkdə, **anırsamır baş məndə**.

anıt abidə

anıta . -heç nə durmur **anıda** səni. nədən silinir belə anılar, sevdiyin dünən könül içindən, keçir günü söğüncə dönür.

anız < **anğız < anğsız**. < (**anğ:** qanacaq. huş). qanmaz. cahil

anq **anğ** > **an.** qanacaq. huş

anqımaq **anğımaq**. yada salmaq. xatırlamaq

anqımazıb **anğımazıb**: yada salmaz- davar üçun anğımazıb tanrını, götün si-ər malın alar xalqının.

anqız 1. **anğız < anğsız. ansız.** (**anğ**: qanacaq. huş). qanmaz. cahil. **1. anğsız**. < (**anğ**: qanacaq. huş). qanmaz. cahil

anqqo **yanğqo. yanqo yanqa.** sadə. bəsit.

anqlatmaq. **anğlatmaq > anlatmaq. -**çox çalışdı **anlatsın** eliyənmədi: anğlatsın. bəraət qazansın. ağartsın.

anqlatmaq. **anğlatmaq.** yanğlatmaq. söyləmək

anqlatsın **anğlatsın.** anlatsın. ağartsın**.** bəraət qazansın**. -**çox çalışdı **anlatsın** eliyənmədi: anğlatsın. bəraət qazansın. ağartsın.

anqlatsın **anğlatsın. anlatsın** ağartsın. bəraət qazansın**.** **-**çox çalışdı **anlatsın** eliyənmədi: anğlatsın. bəraət qazansın. ağartsın.

anla **. -**görkü ilə qız alma, qulaq verib söz **anla**. (**görkü**: zahiriylə. uzu ilə)

anlaq zəka

anlam məna

anlamaz mal. kal adam.

anlamaza **. -**anmazıla qanmaza, **anlamaza** yanğımaza, ürək demə, daş denə.

anlambilim- semantika

anlamı **-**insansız düşünmək, inanmağın **anlamı** yoxdur. bunlarda gəlmə yok, seçimlərdi!.

anlamış **alnamış.** dərk edmiş**.** **-**hamı çıxarıca alnamış. (**alnamış**: anlamış. dərk edmiş)

anlar -**oğlan anlar**, kişi yaşar. (**yaşar**: başdan keçirər).

anlatım **-**gecə gözü yad gəlir mənə, çox çətin **anlatım** sənə, quru gözdən yaş axır içə, tapmıram söz nə deyim sənə.

anlatım ifadə

anlatımbilim stilistik -biçəmbilim

anlatın **-**nə aytadım nə anladın. (**aytadım**: dedim).

anlatsın **anğlatsın.** ağartsın. bəraət qazansın**.** **-**çox çalışdı **anlatsın** eliyənmədi: anğlatsın. bəraət qazansın. ağartsın.

anlatsın **anğlatsın.** ağartsın. bəraət qazansın**.** **-**çox çalışdı **anlatsın** eliyənmədi: anğlatsın. bəraət qazansın. ağartsın.

anlayasan **-**nola bir an düşünüb **anlayasan**, yaşamında o anındır düşünüb ayrılasan.

anlıq -**bir anlıq hirsin** basan, yüz il dincin yatar.

anlıqçılıq entelektüalizm

anlır -**qazı qoz anlır**: hüç nə qanmır.

anmazıla **. -anmazıla** qanmaza, anlamaza yanğımaza, ürək demə, daş denə.

ansamaq xatırlamaq. **-ansadım:** xatırladım. çoğun hər nəvermiş, **ansa** almış dündən nələr qalmış. (çoğun: fələk. dünya. cahan).

ansıyamaq xatırlaya bilmək **ansıyamaq**. - **ansıyamadım:** xatırlayamadım. - **ansıyamadım:** xatırlayamadım.

ansıyamaq xatırlaya bilmək. - **ansıyamadım:** xatırlayamadım. - **ansıyamadım:** xatırlayamadım. **-ansıyamam:** xatırlayamam.

ant **. -** kölgəvi gördünsə, günəşə (ışığa) **and iç** (inan).

anta **-anda yetmək:** sözündə durmaq.

antaq . **andağ** . sözləşmə. muqavilə

. -hər kimə iyilik edərsən, sakın **andan** kəndini. (iyilik qarşısı kötülük)

antın **andın**. tanğışın. inancın. yəminin.

2antipatiklik sevimsizlik. sevilməzlik. bəğənilməzlik. soğuqluq. mənimsənilməzlik. iticilik. itənlik. itəgənlik. qoğanlıq. qoğaqınlıq. qovanlıq. qovaqanlıq.

antlaşma muahidə

apara. **-**bu qaranlıq gecələrdə qapımız pis döyülür, nə bilim bəlkə ölümdür, dayanıb can apara. (şəhryar).

aparan **-**dünyaya gələn söz, qalan söz, **aparan** söz.

aparır **-**gəpləyən dil, baş aparır. (**gəpləyən**: danışan).

aparmaq aşırmaq. üstələmək. yenmək. müsəllət olmaq. - bu döğüşü kim aşıracaqdır.

ar **-ar sayılır: man qəlir**. **-**qanmaza min söz az gəlir, çatana iki**, man gəlir**.

ara **. -**göz ağrısı göz önündən gizlənməz, könül ağrır gözdə **ara** görünməz.

- başlı ara, söz dinlə, dibsiz bulsan, söy dinlə! (**söy**: söyüş).

-**dağ ara bala təpələr**: boynaş.

-ara pozan:ayrıçı. fəsat çıxaran. ayrılıqçı. entriqaçı. nifaq soxan.

-bilgi top top topaldı topara, açarı sözdədir, bulmağı dilərsən, dil **ara**.

araba -kötüq araba. qağnı.

arabaçı çəkici. daşqaçı. çarxçı. -yapa yapa yapıcı, çəkə çəkə çəkici olur.

(**çəkici**: daşqaçı. arabaçı. çarxçı).

arac tədbir yol yolağ

arac qılınc. vəsilə

aracın **-**amac üçün araclar, hər **aracın** bir işi.

araclar **-**amac üçün **araclar**, hər aracın bir işi.

aracta **-aracda** var min amac.

araçı harayçı.

araq **1**. çaxur. (**cağur**: acı, sancan nərsə). çaxır. 1. fürsət. **-**o ağaclardan ox yay düzdüm, yeridim o ova (çölə) irdim, ağacı gördüm, yuvanı tapdım, gizləndim qolayın (dincliklə) gözlədim, oxu gəzlədim, **araq** gözəldim.

(**araq**: fürsət).

araqın **arağın** - arağın necə olduğun içən bilər, nə olduğun çəkən.

aralamaq qındırmaq. yarım açmaq. -qapıyı bir az **qındır**.

aralçı almaş. dəğiş. əvəz. bədəl. –buna **aralçı** olamaz. –yarma çörəyə **aralçı** olar. -bu ona **aralçıdır**

aralıq -**el aralıq:** beynelmiləl.

aralus adasuq. şibhcəzirə.

aram dincək**.**

arama **. -** arpa əksən **arama** buğdasını

-arpa əksən **arama** buğdasın.

-ördək görünməzdə qarqa **arama**.

aramqah amırqal.

aranı ortani. **-**ölkəni alalıq pozat, **aranı** qaralıq pozat. (eli ixtilaf pozar, münasibətləri, namussuzluq pozar.

aranıza **-**kötü dinsə dinmə sən, hər nə desə alma sən, yaxcı heyva, alma sən, göt kötünü **aranıza** soxma sən.

arar izlər. - quşlar uçar yem **izlər**: quşlar uçar yem **arar**.

- **əkən arar**, qılan tapar.

arası **-**qaş ilə göz **arası**. **qıl payı**.

arasınta **-**odla su **arasında** qalmaq.

araştırmaq. **araşdırmaq.** samlamaq.

arat sürülmüş yer.

aratmaq təmizləmək. dincəltmək. -**oy başın aratıb**, baş atıb yatıb. (**oy başın aratıb**: fikir xiyalın təmizləyib, dincəldib).

arayan **-**mansızın yar **arayan** yar tapabilməz. (mansızın: eybsiz olan).

arç metr.

arı yoq **arı yox**. arsız. **-arı yox** gülücül, sanası yox, yuxuçul. (həyasız olan çox gülər, qayqısız olan çox uyur.

arı **-arı** görməz bal olmaz, nazdan əksik yar olmaz. yay görməmiş nar olmaz.

arıqın **. -**könül istər **arığın** dar olası incə uzun.

arıqlamaq . çəkişmək

arın ürəqtən **arın** (təmiz) **ürəkdən** ağürəkdən. ağkönüldən.

arın 1. ağ. təmiz. **1.** əriğ. ərimiş.

- duru ürək **arın** dilək.

arınlıq açıqlıq. boşluq. subaylıq. əşsizlik. ıraqlıq. uzaqlıq. təmizlik. **1.** arlan. meydan. ayrılıq.

arıtqac arıtqacı. antiseptik.

arıtqacı arıtqac. antiseptik.

arıyanta **arıyanda**. yorulanda. -atı **arıyanda** gör, igidi qarıyanda(**arıyanda**: yorulanda).

arqa **arğa.** (**ək**). mağa. -**sat<u>arğa</u>**: **sata<u>mağa</u>**

arqasıntan **-**qadın kölge gibidir, kendisini **izləyəndən q**açar, önünden gidenin arxasından qoşar. (**izləyəndən:** teqib edenden)

arlan **1.** meydan. ayrılıq. arınlıq. **1.** ayrılıq. &. meydan.

arman . nisgilli. həsrətli -gəncliyin, var yoxunu boşun yerə itirmiş, **arman qalıb** geri baxıb gedərlər.

armanaq **armanağ.** güdülü. sorğalı. irkək. irkəli. ərköyül. arzulu. istəkli. umuq. təmənnalı.

armanıztan - **armanızdan armıyasız**:istəyizdən bıqmıyasız, yorulmayasız. **(armıyasız:** yorulmayasız)

armıyasız - **armanızdan armıyasız**:istəyizdən bıqmıyasız, yorulmayasız. **(armıyasız:** yorulmayasız)

arpa **. - arpa** əksən arama buğdasını

-arpa əkən, buğda güdməz.

-arpa əksən arama buğdasın.

artam məziyət

artaymaq bollaymaq. çoxaymaq. selləymək. bərəkət tapmaq. -**bollayan** tanrım. tanrı.

artı **ardı.** keti (< **gey**). dalı. -onun ketidən gedmə.

artıca **. -**kəndin atmş quya, **ardıca** gedən olmamış.

artıq barı. -baxcalar barı, heyvalar narı, hamı dinsədə, dinmə sən **barı**.

-artıq var baş yarmaz. (**çox** var qafa yarmaz, qırmaz). (artıq mal göz çıxarmaz).

. -könül edər **artıq** güvən mal tapsa, xoş gəzərlər qız oğlanlar yar tapsa.

. -**yoxsa artıq**, düşünən yar, yarını, belə getməz, yıxılınca, ayıli!.

-**artıq istəyən:** çoxdançı. ziyadəxah.

artınta **-**dağ **ardında** olsun, yer altda olmasın. (ölməsində, uzaqda olsun).

-o günün gəzir, sən günəşi ,o kefin ardında, sən güvənin, sən hardasan o harda.

artınta. **. -** düşmək mandeyil, qalxmaq olsa **ardında**.

artır sal. -az qoyursun **sal deyir**, çox qoyursun **al deyir** (tapmaca)(**tərazı**).

artirim təsərrüf

artmaq **. -** işdən **artmaq**, dişdən yox

artsın **-**dəmiz **artsın**, çiləz bitsin. (kefiz kökəlsin, ağrız bitsin).

arvat **arvad <> avrat.**

. - kişidən **arvad** çıkar\ arvaddan kişi çıkmaz

-**əziz arvad:** xamcan. xanımcan. xanımcığ. qarıcan. (qarcan). qarıcığ. (qarcığ). - **qart qarcığına** söylədi: qoca qarısına (arvadına) söylədi.

- qoca ər arvad: qart qarıcığ. qat qacığ**.**

-ərsiz **arvat ,** yüvənsiz at

-pis at ümüt pozar , pis **arvad** qonaq qovar.

-baxmaz böyüklərin sözünə, çörək tapmaz, baxar az yaşlılar sözünə, **arvad** almaz.

arvataqa **arvad ağa**. həzrəti arvad. cənabi arvad.

arvatını **-**iki gün var ballı olur erkəyə, birincisi **arvadını** alan gün, ikincisi basdıran.

arvattan **. -** kişidən arvad çıkar\ **arvaddan** kişi çıkmaz

arzılarıza - **arzılarıza** çırağ tutmaq.

arzu irkə. əriş. diləş. istək. umu. güdü. sorğa. təmənna.

. -. **arzı yolları** neçədir neçə.

-arzu yolların **basarmış kol**.

arzular . - **kiçik arzular tut**, çeğnəyib ut!.

-qısadur ömür uzun **arzular**.

arzularım **-**canki vardı bu tənimdə, çıxacaq bitmədən ön **arzularım** son ucuna.

arzulu güdülü. sorğalı. irkək. irkəli. ərköyül. armanağ. istəkli. umuq. təmənnalı.

as -**asbaşqan:** ikinci başlıq (müdür).

asalaq parazit

asalaqbilim parazitoloji

asbaşqan ikinci başlıq (müdür).

asıb - bir ayağın asıb durar, bir ayağın basıb durar, hər bazara barıb durar (tapmaca)(**tərazı**).

asıq asılı. bağlı. -kölügə, ışığ tanığsız, kölgə, **asıq ışıqdan**. (tanığsız: minətsiz. qədir verməz) (ışığın kölgəyə minnəti yox, kölgə **asılıdır** ışıqdan). (kölügə: kölgüyə)

. -göyçək qızlar nazilə, sözlü **aşıq** saz ilə.

-**üzü asıq:** qaraqabaq.

asılar **- yaman asılar**, yavaş basılar.

asılınca **. -** oğru asılınca, doğru basınca, çox iş olar.

asılmaz **-**göz olmasa baxılmaz, səs olmasa **asılmaz**. (tapmaca) (**saat**. **qulaq**).

asırmaq **asqırmaq. atsırmaq.**

asqırmaq **. asırmaq. atsırmaq.**

asqunculamaq **asğunculamaq**. alay ədmək. əğlənmək.

aslaq **. -** açıq gözlü, kor olmaz, **aslaq qulaq kar olmaz**.

aslan **-**dağdan gelir, taştan gelir, eyerlenmiş **aslan** gelir. (tapmaca) (sel).

asmarış asparış. asmarlamaq (**ismarlamaq**). (asmaq). sifariş < sipariş.

tapşırmaq. **asmarlamaq** (**ismarlamaq**). asparış. asmarış.

(asmaq). sifariş < sipariş. tapşırmaq. **asparış** asmarış.

asmarlamaq (**ismarlamaq**). (asmaq). sifariş < sipariş. tapşırmaq.

assın **-**qazanı qazanan **assın**, odunu yığan yaxsın.

asta -**asda** danış, usda ged (məqul,usca davranmaq).

asta **-asda** danış, usda ged.

astaca **asdaca.**

-asdaca usdaca.

-**asdaca oğurlamaq:** əkmək qınqıtlamaq.

astar **asdar.** içboya. içüz.
astar **asdar**. yutur.

astarı. **-**kötüyə versən üzü, kəndi alar **asdarı**.

-kötüyə versən üzü, kəndi yapar **asdarı**.

astarlamaq **asdarlamaq**. yuturlamaq. içləmək.

astarlı yuturtay. içli.

astı **. - astı sarı**, üstü sarı, süycü dadlı, içi darıq (**darıq** : dənə) (tapmaca) (encir).

astıta **-**su astıda, islanmadan duranmaz. (tapmaca) (**daş**).

aş **. -** daş qazandanda, **aş** pişər. (yolu ilə (yolun tapsan, bilsən) bərk, çətin,

güc ortamdada, qolaylıq yarada bilirsin.

. - daşda qızsa, **aş** pişər. (istənilmiyən durumda olsa, istənilən sonuc

üçün, dözməliyik).

. - iş yox, **aş** yox

. - isti **aş**, soyuq daş. (içi sıcaq olub, davranışı quru, soyuğ).

. - yoldaş var, yol üsdə daş, **yoldaşda var**, **yola aş**.

-. **dişə aş,** işə baş gərək. (**baş**: başçı. iş aparan. işbaşçı).

-tan**aş:** qəhvaltı. -tüş**aş**: tüş yeməyi. -gec**aş**: şam. axşam yeməyi. -

yoğ**aş**: ehsan aşı.

. - bayram günü aşa ne, savaş günü daşa nə.

-harda **aş** orda b.

-iş yox, **aş** yox.

-aşevi: resturan aş.

aşa **. -**bayram günü aşa ne. savaş günü daşa nə.

-özümdükü deqəndə öküz qara güçüm var, özgəsindən değende başım **aşa** işimvar.

aşab -**aşab içəndən son:** yeyib içəndən son.

aşaqilamaq təhqir etmək

aşaqıta **-aşağıda** , yuxarıdan diyən sözləri, yuxarıda , aşağıdan demək gərək.

aşaqıtan **-**aşağıda , yuxarıdan diyən sözləri, yuxarıda , **aşağıdan** demək gərək.

aşar **-**qocalıq **aşar** yaşı, su gələr dələr daşı, unut gedsin keçmişi, kəndi əlin silər yaşı.

aşarqa yeyəcək. – **aşarqa** birər nərsə bulabildik: bir nərsə tapabildik.

-**qadavları aşaraq**: maneləri aşaraq.

aşarsa . -demirəm dözmə demirəm tələs, dözməyin **aşarsa** çəki, tanımaz çəki.

(**çəki**: hədd) (**tanımaz çəki**: sonuncu durağı ölümdür)

aşarsa **-**demirəm dözmə demirəm tələs, dözməyin **aşarsa** çəki, tanımaz çəki.

(çəki: ölçü) (tanımaz çəki: ölçü bilməz sonuncu durağ ölüm).

aşatıb -**aşatıb içitib**: yedirib içdirib.

aşçi aşpəz

aşı . -görklü (gözəl) donu özünğə, dadlı q özgəyə.

-qızıq daşı, soyuq **aşı**. (davranışı sıcaq olubda, içi quru, soyuğ olan).

aşiqə **-**öküzə buynuzu, **aşiqə** sevgisi yük olmaz.

aşıqlı (**aşıqmaq**). iti. tələsik.

aşıqmaq 1. çapuqmaq. tezikmək. tələsmək. əcələ edmək. -aşıqma: . - aşıqmadan. **1.** vəslət tapmaq.

aşıl . dolu. güclü.

aşım **-azacıq aşım, ağrımaz başım**. **(**danqalıq dingəlik: təklik dinclik. azacıq aşım, ağrımaz başım.).

aşın adət. -**qədim adət, aşın**:ötavın. əsgik avın. ənənə. rəsm rusum.

. -aşın yeyib, qabın qıran. (nankor)

aşın **-**qarın doyuran **aşın** olsun, düşman yıxan yarağın.

aşına **-aşına** daş qatmaq: dincliyin pozmaq.

aşınan - **bayram aşınan**, savaş daşınan.

aşınatmaq işlətmək. işə tutmaq. işələdib öğrətmək.

aşını **-aşını**, əşini işini bil.

aşınıq -**aşınıq yırtıq:** aşınmış yırtılmış. sürtük parıq.

aşınmış -**aşınmış yırtılmış:** sürtük parıq. aşınıq yırtıq.

aşınta **aşında**. -aşında yedi, başında.

aşır qızlıq, bakirəlik tutsu, pərdəsi.

-**aşır daşır:** rətq o fətq.

aşırlı -**aşırlı qız**: bakirə qız.

aşırmaq 1. aparmaq. üstələmək. yenmək. müsəllət olmaq. - bu döğüşü kim aşıracaqdır. 1. aşırmaq daşırmaq: nərsəni dolan

aşirti ixtilas

aşıvı **-aşıvı**, əşivi, işivi bil. (yeməyi gözlə, arvadı, arxadaşı yoxla al, işivi bil gör).

aşq **-**aşq aldadır.

aşqara aşgara açıqdan. ıraqdan. uzaqdan. -üzümə baxar, **açıqdan** yalan söylər.

aşqara. **aşgara.** dir dingə. görə görə. –dediklərn **dir dingə** danır.

aşqına (**aşıqmaq**). çapucaq. tezginə. tərtələsik. əcələylə. - **tezginə aşab içəndən son:** tərtələsik yeyib içəndən son.

aşlı -**aşlı daş**. çətin olubda, yağlı olan. zəhmətinə dəğər. zəhmətinə görə.

-**əl aşlı**, göz yaşlı.

aşlıq **1.** aştam. aşpəzxana. 1. yem**.**

-əkin köp bolub, iki yıl yeyilməz. **(əkin naqədər çox olursa olsun, iki il yeyilməz)**.

-aşlıq atı yürüdər, yalan baş çürüdər.

aşmamış **. -** işləmiyən çaşmamış, **eşinmiyən, aşmamış**.

aşnıq (aşınmış). (< **aşmaq**) (**aşa**: çox. çəkdən, həddən arta, aşa). düzgüdən,çəkdən, həddən arta, aşa, aşmış durum. çox qarışıq.

aşpazxana pişdam.

aşrım **atrım.** . nərsənin üstündən salınıb, iki yanından sallanan nərsə. (həmayil). - **at aşrımı**: atın üstünə salınan örtük. - qılıncın **aşırım** salmış: qılıncın sapın boyunla çiğin aşırmış.

aşrımlamaq **. atrımlamaq**. yəhərləmək. zin yaraqlamaq.

aştam aşlıq. aşpəzxana.

aştan **. --**güc **aşdan** oğlan başdan. (güc yeməklə, əktiş (tərbiyət vermə) başdan, ilkindən).

aştaşını **aşdaşını** pisin yaxcısın. **-aşdaşını** görmədik. (yaxcı yamanını (pisin yaxcısın) görmədik.

aştır **. -** harada **aşdır** , orada başdır

-allahım **aşdır** daşdır , umurqanın bol olsun, doğurduğun ər olsun, düşmən qatan qaytarğan(sındıran. köçdürən) ər olsun **(doğum alqışı)** (uyğur).

aştu - **aştu yalmasına** düşmək: vəsl təmnasinə düşmək.

aşusu gəlmək. acuğu gəlmək. ayrani qabarmak.

aşut yengiş. utuş. fəth. qələbə. zəfər. piruzluq.

at **ad.** sav şöhrət. - qıs kişi savı (**adı. şöhrəti**) , yörüklü olmaz: qıs kişi **say yoruqlu** olmaz: (pəxil, qıtmır, adlı keçərli (**nifu**

. -gülü **at** güldanilə düşmanuvun kəlləsinə.

. -ərsiz arvat , yüvənsiz **at**

. - ırmaq keçilirkən, **at** dəğişdirilməz

-**böyükad:** ağayın. sicill. famil . sicill

-ad qoşqamaq: ad qoymaq. **-ad qoşqa**: ad qoyqa. ad qoyma.

-pis **at** ümüt pozar , pis arvad qonaq qovar.

-qarmaqın **at balığa**, yer qazılar altına.

-at ılxısı, köpək yığıncısı.

-ırmaq keçirkən, at dəğişdirilməz.

-mingəninğ yaxşı **at** bolsa, alıstı yaxınday gör. (bindiğin iyi **at** olursa, uzağı yaxın gör!).

-mutluluq **ad** tanımaz.

ata 1. (**ayta**: söz. degi). peyam. -**ata** yox. –atalıya oxşur. –**ata** ver.

-**socuq ata** (sucuq ata):dadlı, şirin, könlük, sevimli ata, dədə. **1.** əkəv.

ataerki pederşahliq

ataq -**ataq almak**: ün qazanmak.

atalar . -atalar sözü quranda gedməz, quranla gedər.

-atalar cocuğu başdan aytıb; boş aytmamış. (**aytmamış**: demişlər)

<u>atalar sözü</u> erkək sözünden ön, kişilik anlamın daşır.

. necəki ana yurd, ana dil sözlerində, anada dişilikdən ön doğmalıq anlamın daşır.

atalı -**atalı analı böyüsün** (uşağa yarqış sözü).

atam **adam**. - heyvan iyləşə iyləşə, **adam** dilləşə dilləşə bir birin tapar (heyvanın alısı dışındə, adamınğ alısı içində)
-baxma **adam** oğlunun uyruğuna (-uyruğuna: üzü yolalıq. uyqarlığına. mədəniliyinə), tanıyanmazsın, basmadıqca quyruğuna.

atama təyin

atamaq 1. **adamaq**. həsr edmək. **1.** təyin etmək

atamlıqın **-adamlığın** ərkəyi yox, dişisi yox.

atamta **adamda.** - hər yanda pox tapılsa, **adamda tapılar**.

atan **. -**el **atan** daş dağ aşdı.
- tor atan: qarınənə. hörümcək.

atanatan **-**doğru yoxsunlar **atanadan** olanlar yox, bilim əkimdən olanlardır. (**yetməzlər** :yoxsunlar. yetməzlər. məhrumlar) (**olanlar**: ayrılanlar. məhrum olanlar). (**əkimdən**:kültür-tərbiyətdən).

atanta **-**nə sanmışdın **atanda** məni, yoxdu kimsə tutacaq məni, açıq saçaq isti ocaq evimdə, ondan isti çırpan ürək içimdə.

atar - müslüman türk, dinin dəğişmiş bacısın satar, **qardaşın atar**.
-biri **atar**, biri tutar.

atarlar **-**doğru olsam ok gibi, yabana atarlar **beni**,eğri olsam yay gibi,elde tutarlar beni.

atasuq **adasuq**. aralus. şibhicəzirə.

atay . **aday**: adlandır -hər nəyi adiylə aday, yanlışsa tuyğuran çaşar. (**aday**: adlandır) (**duyğuran**: eşidən)

atayan adayan. həsr edən **-**canın **adayan** ölkəsinə.

atbaş qonğur**.** (özünü beyenmiş). mağrur.

atı **. - günlərin adı var**, yemişlərin dadı var.

. -hər nəyin, öz **adı** var, uz **adı** var, doğrusu, öz adını söyləgilən.

-atı arıyanda gör, igidi qarıyanda(**arıyanda**: yorulanda).

-çivi saxlar taxanı (nal), taxa -**atı**, at kişini, kişi vətəni.

-qol zori yox,oy yol verir amaca, qoyub **atı** sürsən daşlıqa, sapar yoldan çatanmasan amaca. (**sapar** : düzgün olmayan yol. birahə).

-aşlıq **atı** yürüdər, yalan başı çürüdər. (**aşlıq**: yem).

atıcı 1. yumuşaq söyləməyən. ətacı. 1. qoğucu. 1. yalançı. uydurucu. 1. ovçu.

-atıcı çalır , kürd oynayır, acığı tutan birdə oynayır.

atıqı yarınkı **-atıqı** quyruqdan, bugünkü öpkə yaxci. (**öpkə**: ağciyər).

atılıb -**atılıb düşmək,** səyirmək < səğirmək. səkirmək. hopbanıb düşmək. oynamaq.

atılmalı atılmalı atrağ**.** atrağı.

atılmamış **-daş atılmamış**, yemişsiz ağaca.

atılmış **-**istəyən sevilən, istəməzdən **atılmış**.

atım **-**köpükləyən göy atım, yal quyruğu ağ atım. (bilməcə) (**çay**).

atımçı həllac

atımölçər **adımölçər.** padometrə

atın . - **orta yolda** atını qoru, **orta yaşda**, xatını.

. -gənclik çağun itirmə çağın, yığmala tavın, edində **adın**, sonu yetir, hər nə bitir, sona qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**çağun**: dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

atın **-adın** çək, qulağın bur.

atını **. -**gedmisin dönməzə bilirim, **adını** yadımdanda silirim, sənsiz belə bu dünyanı sürürüm.

atınqıtmaq özün öldürməyə itmək.

atınmaq özün öldürmək.

atıntan **adından**. **-**qaylar qorxar qoç igidin **adından**. (**qaylar**: gədələr).

-adlı kişi **adından** qorxduqca , bayağı kişi tanrıdan qorxmaz.

atır **-**dalma keçmişə, bax irəli, dan **atır**, ışıq saçır.

atırsa **-**gecəm kefli yığır yoldaş, **atırsa** dan çıxar yaddan, qalırsa dar günümdə,

kəs, o sənsən sən.

atırt **adırt**. **ayırt**. fərq.

atışa **. -**hər gecə dan **atışa** alışıq.

atiylə . -hər nəyi **adiylə** aday, yanlışsa tuyğuran çaşar. (**aday**: adlandır)

(**duyğuran**: eşidən)

atız **adız**. - **adız tanış ürəkdə**, anırsamır baş məndə. (**anırsamır:** yadına gətirmir).

atqilən **-**qanmazdısa qardaşın **atqilən**.

atla **-**əğrəti **atla** uzaq gedməmiş (**əğrəti**:ələnti).

atlana **. -** igid gərək acılara qatlana, İgid odur, atdan düşə, **atlana**.

atlana **-**igid odu atdan düşdü **atlana**, igid odu hər yaraya qatlana.

atları -**yer adları**: toponim.

atlatır. **-**bir tutam ot deveyi **yardan** atlatır.

atlı qeçəli **adlı keçəli** (nifuzlu, etibarlı -(pəxil, qıtmır, adlı keçəli (nifuzlu, etibarlı) olmaz. qıs kişi savı (adı. şöhrəti) , yörüklü olmaz: qıs kişi say yoruqlu olmaz. bunu pəxil kişiyə əlaçıqlığı öğüt vermə üçün söylənir).

-adlı keçərli: say yoruqlu. - qıs kişi **say yoruqlu** olmaz. qıs kişi savı (adı. şöhrəti), yörüklü olmaz: (pəxil, qıtmır, adlı keçərli (nifuzlu, etibarlı) olmaz. bunu pəxil kişiyə əlaçıqlığı öğüt vermə üçün söylənir).

-adlı kişi adından qorxduqca , bayağı kişi tanrıdan qorxmaz.

atlım **adlım**. tanlıq tanınmış. məşhur. -tüm ölkələrə **tanlıq** ənənə.

atma dışlama. -öz **duşuvu** dişləmə (dışlama: atma) , işlə. (**duş:** şans).

-özgə dilini öğrəşibən öz dilin **atma**, öz mənligivi kimsəyə satma.

atmaq -**bıraxıb atmaq:** pozqırmaq**.** bozqırmaq.

atmatan **-**dan atmadan işi al.

atraq **atrağ.** 1. **atrağı**. atılmalı. 1. nərsənin keçmişi. sabiqə. 1. biyoqrafi.

atraqı **atrağ. atrağ**. atılmalı.

atrıq . **atrığ**. sürülüb əkilməz bayır, yan yer.

atrım **. aşrım**. nərsənin üstündən salınıb, iki yanından sallanan nərsə. (həmayil). -

at aşrımı: atın üstünə salınan örtük. - qılıncın **aşırım** salmış: qılıncın sapın boyunla çiğin aşırmış.

atrımlamaq **. aşrımlamaq**. yəhərləmək. zin yaraqlamaq.

atsa **-**ışıq **atsa** ortaya, güman qalmaz ortada.

atsan **-**çəksən cırılar, **atsan** qırılar.

atsırmaq **. asqırmaq. asırmaq.**

attan **atdan. -** igid gərək acılara qatlana, İgid odur, **atdan** düşə, atlana.

-atdan düşən eşşək axdarar.

-igid odu **atdan** düşdü atlana, igid odu hər yaraya qatlana.

attı **-**o dandı hər nə olanı, sildi **atdı** tüm aldıqlarını.

atun **.** (**at + un**. **un** əki (qoy. qoy**<u>un</u>**da olduğu kimi) çoğluğu göstərə bilir). ılxı. at sürüsü.

atuz **. atur**. utur (# **uçur**). 1. uca, hündür yer. 1. təpə. qalağ. - çöldə yer yer daş qum **aturları** görünürdü.

- **atuz dağ:** ulu dağ.

. atur. utur (# **uçur**). 1. uca, hündür yer. 1. təpə. qalağ. - çöldə yer yer daş qum **aturları** görünürdü.

- **atuz dağ:** ulu dağ.

av . **avanğ**. (< **avanmaq**: tutulmaq). təəccüb. heyrət. - sənin bu işin məni **av** qıldı**.** - o belə davransada **av** qılmaram.

-av olmaq: qurbanlıq olmaq.

-**av qanlı olsun** (avçılara deyilən söz).

avalac . **avdan**. **novdan**. (< **av**. **ov**). çatı, dam, axarlı bir yerin axan suyun dərib axıtmağ üçün çəkilən kiçik arx.

avalamaq . yığalamaq. yığmaq. toplamaq. - el barı bir yerə **avaladı**.

avan . **ovan**. **avur.** **ovur**. **ovanğ**. **avanğ**. (< **av**. **ov**). 1. gölməcə. - **camışavan**: camış gölməcəsi. 2. qapalı, hisarlı yer. 1. kərdi. 1. tarla.

avanq **avanğ**. **av.** (< **avanmaq**: tutulmaq). təəccüb. heyrət. - sənin bu işin məni **av** qıldı**.** - o belə davransada **av** qılmaram.

avanq **ovanğ**. **avanğ**. **avur**. **ovur**. **ovan**. **avan**. (< **av**. **ov**). 1. gölməcə. - **camışavan**: camış gölməcəsi. 2. qapalı, hisarlı yer. 1. kərdi. 1. tarla.

avara gor . avır tavır.

avaz (birinci baxışda ağız sözü ilə üstüstə düşməyi, marağ çəkir). çavanğ. çavuş. çağuş. çağız. çağuz. sayut. ötül.

{opa-(ova) (yunan)}

{-vox (voxs)-vocar (vokar) (latin)}

{vois (voys)(fırans)}

avazə san. sava

avazəxan sayran. saytan. ötən. oxuyan.

avazəli sayat**.** tanınmış. - **sayat** yazıçılar.

avçı - **avçı bilir alları**, ayı bilir yolları. (avçı bilir alların, ayıda bilir yolların).

avın . (< **av. ov. avlamaq**: tutmaq). xulq. xuy. - **xoşavın, kütavın**: xoş əxlaq, bəd əxlaq.

avınlamaq . **avnalamaq**. tor qurub, kələkləyib tutmaq.

avınmaq xuy tutmaq. öğrəşmək. adət edmək. - ona **avınma** çox sürər. - **avınmadan**

dəğişən acun. - **əsgik avın**: **ötavın**: ənənə. rəsm rusum. qədim adət, aşın.

avır tavır avara gor.

avqıramaq. **.** (< **avmaq**: tutmaq). təəccüb,. heyrət edmək. - belə yoldaşlıq məni **avğırdı.** - **avğırma** əğrilik görsən eldən. - **avır tavır (avıra tanğıra)** qaldım.

avrat **<> arvad.**

avtan **avdan**. **avalac**. **novdan**. (< **av**. **ov**). çatı, dam, axarlı bir yerin axan suyun dərib axıtmağ üçün çəkilən kiçik arx.

avtanmaq **avdanmaq. evdinmək. edinmək (< av. ov. ev**). dərmək. yığmaq. - böylə paranı nə üçün **avdanırsın**.

avuq **avuğ.** mübtəla. girifdar.

avur **.** **avur**. **ovur**. **ovan**. **ovanğ**. **avanğ**. (< **av**. **ov**). 1. gölməcə. - **camışavan**: camış gölməcəsi. 2. qapalı, hisarlı yer. 1. kərdi. 1. tarla.

avutan **-**könlü **avutan**, derdi uyutan.

avutan təskin verən. sakinləşdirən. - könlüm **avutan** yox.

avutmaq alıqoymaq. alıqomaq. məəttil edmək.

ay . - günlər dolar **ay** dolanar (çağun ötüşü)

-illər dönər, ay aylanar, gün keçər.

-ay bürük: xusuf.

-**ay kişi:** ərə!. ey insan.

ay qünüdür ayın doğan çağıdır.

ay üz **-**evrəndə var ölüş doğuş, səndədə var qavuş qovuş, evrəndə var gecə gündüz, səndə var qara saç, **ay üz**, evrəndə var dibsiz göy, səndədə var daldıran göz, evrəndə sən varlıq, olmasan mənə darlıq. (**qavuş qovuş** : vəsl o fəsl). (**daldıran**: qərq edən)

ay

-ay yazan yazı, belə yazı yaz, mutlu bayram, qutlu yaz.

-hər kimdiki, özünə **ay** görünət. (hər kəsə kəndininki ay kimi görünür. kəndisininki kirli olsa da təmiz görünür.

-yutay (yut ay): butay. bir ay tamam. tamam bir ay.

ayaxlanma üsyan

ayaq **. -** gedəndə çörək götür, gələndə **ayaq** götür

. -ilana **ayaq**, dəviyə qanat verilməz

-**əllə ayaq tez doyar**, gözlə damağ, heç doymaz (**doyar**: toxlanar. yorular) (**damağ**: boğaz)

-ayaq, qorxaqa, qaçqu yaraq, alqara durqu yaraq. (ayaq, qorxaq üçün, qaçmağa yarar, qormaza durmaq üçün yarar).

-əl ayaq çəkilmək: qorxmaq. xodu alınmaq. -ışığı qoxla: xodun al. onlara hədə gəlsən qoxular.

- əl verər, ayaq izlər

-ağır yüklə **ayaq** bassan iz qoyar.

-çörək **ayaq** tutup gedir. (bahalıqdır).

-ağır ayaq hamilə.

-ilana **ayaq**, dəviyə qanat verilməz.

-könül hara baş ora, baş hara, **ayaq** ora, göz hara, qulaq ora.

ayaqa **-**dos başa, düşman **ayağa** baxar. (baş ucalığın dosd istər, ayağ qaymasın düşman.

ayaqçı **ayağçı.** dəvmçı. -onun yolunun **ayağçısı**: dəvmçısı.

ayaqı **. -** öküz **ayağı** olma, bizov başı ol

-**ayağı düşməz:** qaradaban.

. - heyvan **ayağı** yerdə ağzı yemdə gərək

-**ayağı ağır** qara ayaq : yümnüsüz.

-ayağı yümsüz: qaradaban. ağırayaq. qaraquyruq. uğursuz. -

qaradabansan, gələn kimi evimə qan saldın.

-könül gedər başı çəkər, baş gedər, **ayağı**, göz gedər, qulağı çəkər.

-ayaği yer tutmur ki : ayağı yerə dəğmiyibki.

-heyvanın **ayağı** yerdə ağzı yemdə gərək.

-min əl verər əl ələ, bir **ayağı** tutmağa.

ayaqın **ayağın**. - bir ayağın asıb durar, bir ayağın basıb durar, hər bazara barıb durar (tapmaca)(**tərazı**).

ayaqınta. **ayağında.** dibində**.** altında**. -** iyiliyi su **dibində** kəmiş, başında dilə. (**dibində**: ayağında, altında) **(kəmişmək** :əkişmək. gəmişmək. gömüşmək. quylamaq).

ayaqqab -**qara batmamaq üçün geyilən ayaqqab**: çökədə.

ayaqları **dizləri üzrə çöməlib (qapanıb), ayaqları üsdə oturmaq**: çöngəymək. çöncəymək. çöməlmək. çömbəlmək. çöngərməq.

ayaqları **-qıçların büküb, ayaqları üsdə oturuş**: çöntəq. çöndək. çönbətmə. çönbələtmə.

ayaqtopu futbol

ayaqyolu tuvalet

ayam ləqəb

ayazliq balkon

ayça hilal

aydağuci **aydağuci**. açımlayıcı. aytamçı. tölümütçü. bəyanatçı. izah verici. şərh edici. 2 şərh edici açımlayıcı.

ayı **. -**gün varikən **ayı** neylər, aylı gecə ulduzu.

- avçı bilir alları, **ayı bilir yolları**. (avçı bilir alların, ayıda bilir yolların).

-**ayı balası:** pota.

ayi **-**ayrılanı qurd yemiş, bölünəni **ayi**.

ayıqlanma istifa

ayılı!. . -yoxsa artıq, düşünən yar, yarını, belə getməz, **yıxılınca, ayıli**!.

ayılmaq aynımaq. oyanmaq.

ayırmaq baldamaq (**baldırmaq).** bölgürmək. böldəmək.

ayırmaq **kəsib ayırmaq**: kəsr edmək. çəkirmək. kəsirmək (nərsədən bir çəkir (kəsir) ayırma).

ayırt **adırt**. fərq.

ayırtmaq. -**yaxcı pisi, kiçik böyüyü ayırdmaq**: darağlamaq.

ayıta qör **ayıda gör.** söylələyər. deyər.

ayqıt cihaz

ayla halə

aylaq işsiz avara

aylanar . -illər dönər, ay aylanar, gün keçər.

aylar **. -** illər **aylar** günlərilə yaşanır.

aylar **-**illər **aylar** günlərilə yaşanır.

aylav yələ. yamaf. ələki. gop. gopuç. axır. çanax. hayva. bayqa. bayqal. bayqaq. dibsiz. ıssız. bihudə

aylı **. -**gün varikən ayı neylər, **aylı** gecə ulduzu.

aymaz 1. aydın olmamaq. mübhəm. qanmaq. **1.** qafil. aymaz odur, ağ qaranı, yaxcı pisi seçmiyə, yol uzunu, gədik görə, tağar diyəkeçmiyə

aymazlıq qafillik

ayna gözüngü.

aynımaq ayılmaq. oyanmaq.

ayov fürsət. macal. -**ayov** vermədən. - **ayov** tapmaq.

ayranı **-ayranı qabarmak**. acuğu gəlmək. aşusu gəlmək.

ayrı -**ayrı seçgilik:** ayrıcalıq.

-işdən **ayrı** düşər, gəzən sözlər gəp bolsa.

-qol bağlı yol **ayrı**.

ayrıca buna əlavə olaraq.

ayrıcalıq ayrı seçgilik.

ayrıçı fəsat çıxaran. ara pozan. ayrılıqçı. entriqaçı. nifaq soxan.

ayrıq müstəsna. istisna.

ayrıqlı istisnai

ayrılan **-dən ayrilan**: dən qalan. -**bizdən qalan**: bizdən ayrılan.

ayrılanı **-ayrılanı** qurd yemiş, bölünəni ayi.

ayrılanlar olanlar. məhrum olanlar **-**doğru yoxsunlar atanadan olanlar yox, bilim əkimdən olanlardır. (**yetməzlər** :yoxsunlar. yetməzlər. məhrumlar) (**olanlar**: ayrılanlar. məhrum olanlar). (**əkimdən**:kültür-tərbiyətdən).

ayrılasan **-**nola bir an düşünüb anlayasan, yaşamında o anındır düşünüb **ayrılasan**.

ayrılıq arlan. meydan. arınlıq.

. -hər **ayrılıq** ölümdən yaxcı, olamaz ölüm ayrılıqdan yeğ.

ayrılıqçı təcziyə tələb

ayrılıqtan **. -**hər ayrılıq ölümdən yaxcı, olamaz ölüm **ayrılıqdan** yeğ.

ayrılmaq ərimək. əriğmək. əriğmək

ayrıntılı təfərüatlı.

ayrış çəlişqili. keçimsiz. əzdad.

ayruq **yantuğu -** yandırdı səni, **yantuğu ayruq**, abac oldu: yandırdı səni mehnət həcran əcəb oldı!

ayta **ayda**. - gün keçdi, kölgələndik kölgəmizdə, gün batdı, **ayda yatdı**, ölülər ölkəmizdə.

aytanınq -**aydanınq** diləyiz. dediyiz. duvaz. -**aydanınq** olsun duvan qəbul olsun.

aytat söylər. **-**dos küydürö **aytat**, düşman güldürö **aytat**. (aytat: söylər) (dost yaxdıra söylər, düşman isə, güldürür söylər).

. - igid çönüb öğüd **aydar** yaşlıya.

aytatım dedim. **-**nə aytadım nə anladın. (**aytadım**: dedim).

aytıb demişler **-**atalar cocuğu başdan **aytıb**; boş **aytmamış**. (**aytmamış**:)

aytıcı atıcı. sözçü. suxənran.

aytın **aydın. -** çox **aydın,** duru**:** yaltun.

. - bunun nədəni suyuq (aydın. bəlli)onun nədəni quyuq (yoğun. bəllənməz).

aytın -**az aydın:** kor ışıq.

-cibiz dolu, tiniz **aydın**, **təniz** qayın olsun. (**alqış**:iyi dua) (**tiniz**: ruhuz). (**qayın**: möhkəm).

aytınlıqa . -keçən günü qapıyan, **aydınlığa** yol açan.

aytınlıqtır **-**qışın qarı, yazın çiçəyi **aydınlıqdır**.

aytır **aydır.** sözlü mahnı. surud.

-igid çönüb öğüd **aydır** yaşlıya. (gənc nəsihət verir qocya) (igid dağ dərəni tanımaz, özün bilməz hardadır).

aytış **. eytiş**. değiş. diyaloq. qarşılıqlı qonuşma.

aytqanım söylədiğim. dediyim.

aytmamış **demişlər -**atalar cocuğu başdan **aytıb**; boş **aytmamışlar**.

aytmamışlar deməişlərlər **-**atalar cocuğu başdan **aytıb**; boş **aytmamışlar**.

ayttınqız **. aytdınğız**. söylədiniz **-**həmmə nəyi **aytdınğız**, sonğundada tapdınğız, əllərizə gül bitsin, doğru yanıt yazdınğız. (tapmaca yanıtı. (**yanıtı**: cəvab) (**aytdınğız**: söylədiniz)

aytular **aydular . dedilər -**gördülər yox pul cibində, **aydular** (dedilər) ussuzdu başsızdur dəli

az **balğa**. bağa. bala. (# **ana**). kiçi. -**ana** başlıq **bağa** başlıq. böyük titr, kiçik titr. **az**

. -umma dəğər **az çox ola** özgədən.

-**az qoyursun sal** deyir, çox qoyursun **al** deyir (tapmaca)(**tərazı**).

-çok veren maldan **az** veren candan sarsılmaz.

-baxmaz böyüklərin sözünə, çörək tapmaz, baxar **az yaşlılar** sözünə, arvad almaz.

-bilisən ürəgim nədən alışır, **az** yurdunda türk uşağı fas danışır.

-az aydın: kor ışıq.

azacıq **-azacıq aşım, ağrımaz başım**. **(**danqalıq dingəlik: təklik dinclik. azacıq aşım, ağrımaz başım.).

azaltmaq əksiltmək.

azan -orucunan neylisiz. - vallah elə **azannan azana yiyirik**, acandan-acana!. -bəh-bəh nə gözəl.

azançısı **. -** tapınçının azançısı ol, çobanların başdağı (padşahı). tapınçının azançısı ol, çobanların başdağı (padşahı). **(tapınçının:** namaz qılanın)**.**

azar **-azar azar**: yavaşca. ağırca. ağırındal. tədricən. **- ağırındal bar**: ağır, ihtiyatlıca gitmək.

-yolsuz **azar**, elsiz batar (uzaq olsun yol olsun, yaman olsun, el olsun).

-mən biləli (**azər** dili) yox, **azər** düdüyü, **azər** zırnası var.

azqəlləm **azgəlləm**. nazgəlləm.

azı -**ən azı:** kəmazı**.** ən azı. həddəqəlli.

azıqı **-**börü **azığı** yoldon. (qurdun çörəyi yoldan. qurdu bacaqları bəslər).

azın azraq**. -**azın danış, çoxun dinlə.

. - hər **azın** bir çoxu var

. -azına dözməyən çoxuna çatmaz.

azınlıq əqəlliyət

azığtan kövüş: yeyəcək yapılan qab.

azız -çoxuz bol olsun, **azız** çox olsun. (alqış).

azmaq 1. cılınmaq. calanmaq. özündən çıxmaq. caymaq. **1.** çönmək. -altına, , dəmir **azmaz**, ölülər diril verməz, yaşlılar gəncə dönməz, çoğan dönüb, evlər yıxar demişlər.

azmaz . -. altına, dəmir azmaz, ölülər diril verməz, yaşlılar gəniclənməz, çoğan dönüb, evlər yıxar demişlər.

azmış **-** elin danmış, **yolun azmış** demişlər.

azmışlar **-**köçdən qalan, **azmışlar**.

aznaşmaq yerindən çıxmaq. özünü itirmək. aznaşmaq.

aznaşmaq özünü itirmək. yerindən çıxmaq.

azta **-**çox hara, **azda ora**.

aztan **. -** hər çox **azdan** olur

aztan **-**köpü gözlə **azdan** qalma.

aztırıb **-**heydər baba şeytan məni yaman yolda **azdırıb**, öz əlimlə öz gorumu qazdırıb. (el ağzı).

aztırmaq **azdırmaq**. sapdırmaq. yozdurmaq.

azı **-azı** yoldu , çoxu çordu.

bac alman. vergi. xirac.

bacaq **-**əğri bacaq bağa əğrisini görəməmiş, ilana əğri büyrü deyərmiş (**bağa: qurbağa)**.

bacaq səğə. -yonca **bacaqları**. -güllərin **bacaqdan** qırıb aldılar.

bacaqlar **-**börü azığı yoldon. (qurdun çörəyi yoldan. qurdu **bacaqları** bəslər).

bacara **-**qazanmağın **bacaran**, itirməyin öğrəşər.

bacarar **. -**elçi bacarsa el **bacarar**. (elçi güdsə el **bacarar**). (elçı elin gözüdür).

bacarar **. -**elçi bacarsa el bacarar. (elçi güdsə el bacarar). (elçı elin gözüdür).

bacarığını. **bacarığını.** tavın. gücünü**. -**gənclik çağun itirmə çağın, yığmala tavın, edində adın, sonu yetir, hər nə bitir, sona qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**çağun**: dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

bacarıqlı **. -** inanmayıncaki **bacarıqlı** bir türksən, elə öğrətildiyini yaparsan, bildiyivi yok!.

bacarıqlı onğ.

bacarmaq **-**inanmaqla **bacarmaq**, biri keçir içində, biri olur dışında.

bacarmaqla **-** inanmaqlar yaranmaz, **bacarmaqla** güc gərək

bacarmalıyıq **-**olası ilə çalıb **bacarmalıyıq(olası ilə:** əlimiz çatasıyla).

bacarmıyanı **. -** yaşam öz sözün boğaza soxur, utmaq bacarmıyanı, yerində boğur. (yaşamın özgül qaydaları, gərəkləri var, əroğlu, onları saymasa (işə tutmasa), o yasalar altda əzilir).

bacarsa **. -**elçi **bacarsa** el bacarar. (elçi güdsə el bacarar). (elçı elin gözüdür).

bacısın - müslüman türk, dinin dəğişmiş **bacısın satar**, qardaşın atar.

bahana 1. inandırıcı olmayan sürgü, üzgü, üzr. uydurma. qulp. qılp. **1.** qaçalqa. -darıxmağın nədəni içində yatır, tüm koşullar ona qaçalqa olur, dəğişməsən için bu dərd sürəcək, qalan sökəllərə buda nədən olacaq. (**sökəllərə**: kəsəlliklərə. naxoşluqlara).

Bahruddin Bahram Bahayy.

baxın bir . qarayın bir.

6baxma adam oğlunun uyruğuna, tanıyanmazsın, basmadıqca quyruğuna. (-uyruğuna:uyqalığına. mədəniliyinə)

baxşa mürşüd.

baq **bağ**. çevreli yer < metatez > qab=qapalı, çevreli yer.

. - düşünmədən bar əkirsən daş çıxır, **bağ** güdürsən dağ çıxır.

. -gündüz danışdın çevrevə **bax**, gecə çağun heç danışma. (danışanda dinləyənləri düşün, dinləyənləri tanımısan heç danışma)

baq **-**qaravsız, **bağ** olmaz, qarsız dağ. (**qaravsız**: baxıcısız. gönətsiz).

baqa **bağa**. **1**. **qurbağa**. **-**əğri bacaq bağa əğrisini görəməmiş, ilana əğri büyrü deyərmiş (**bağa: qurbağa)1**. balğa. bala. (# **ana**) az. kiçi. -**bala bala:** az az. parça parça. -**bağa dəğin**: ən azından. **1.** < metatez > qaba

-ana başlıq **bağa** başlıq. böyük titr, **kiçik** titr.

-**bağa dəğin**: ən azından.

- **bağa dəğin**: ən azından. həddəqəl.

- uysuz çıxsa dağa, **uylu qaçar bağa** (**uysuz**: həyasız) (**uylu**: həyalı).

baqanın **-bağanın** özü çöldəsə, qözü göldə.

baqanta **. -** qulaqların eşşəyin qulaqlarını yadıma salır, xoca deyir : **vallah** elə məndə sənə baxanda eşşəyim yadıma düşür

baqar **-**baxmaz böyüklərin sözünə, çörək tapmaz, baxar az yaşlılar sözünə, arvad almaz.

-dos başa, düşman ayağa **baxar**. (baş ucalığın dosd istər, ayağ qaymasın düşman.

baqartım **-**özgələrin gözün taxaydım öz gözümə, özgələrin göziylə **baxardım** öz üzümə, öz manlarıma özüm düşman olaydım, onda mən mən olaydım.

baqcalar **-baxcalar** barı, heyvalar narı, hamı dinsədə, dinmə sən barı.

baqça **-** kiçik sevgilər **bağça** gülü

baqıb **baxıb** yetişib. bərrəsi edib. yoxluyub -yoxluyub toxlamaq: baxıb onaylamaq təyid edmək.

baqıcısız **baxıcısız**. qaravsız. gönətsiz. **-**qaravsız, bağ olmaz, qarsız dağ.

(**qaravsız**: baxıcısız. gönətsiz).

baqılmaz **-**göz olmasa **baxılmaz**, səs olmasa asılmaz. (tapmaca) (**saat**. **qulaq**).

baqır **bağır** ciqər.

-igid igidə **baxır**, durudan duruya axır.

baqıram **-**axır yaşlar gözümdən, neynəyirəm dayanmır, gələcəyə **baxıram**, heç bir yolu alanmır, keçmişlərdə gözüm yox, gələnlərə sözüm çox.

baqıran **-**qoşarkən dos dos **bağıran**, düşərkən yox yoxa düşər.

baqırar **bağırar**. -kal kişi **bildiyin bağırar**. (yava it gündüzün hürər).

baqırır **-**içim çağırır, özüm **bağırır**, kəndivi tutun, dışını bıraq.

baqırsan **baxırsan**. **-**qorxun yoxsa pişikdən,nə **baxırsan** deşikdən?.

baqırtan **-bağırdan taymaq**: ciqərdən taymaq. -**bağır yoxatmaq**: ciqər yoxatmaq. tindən, ruhdan düşmək. -ol **bağırından (** ciqərinən) taybaytmaq : o **bağırın** yoxatpayt : o, ruhdan düşmür. cəsarətini itirmir.

baqırtı **-**oğru elə **bağırdı**, doğrunun bağrı yarıldı.

baqış **bağış**. bayqu. bedava. boşuna. havayı. müfdə

-**yoğuş bağış**: lütf o iltifat. lütf o mərhəmət.

baqışla **bağışla!.** keçir!. əfv ed!. -yazıqdır **keçir**.

baqışlayan **bağışlayan.** yarçal .

baqlacın -yüklə, bağlacın birgə çəkisi:kürdə. kürüt. xam. tar.

baqlamaq **-**inanmaq, qolun **bağlamaq**, boyun əğmək.

baqlanqaz **bağlanqaz**. paxlan. flaminqo

baqlanmaq **bağlanmaq**. danqarmaq. danqaqmaq. danqanmaq. ləngər salmaq.

baqlayın **bağlayın**. - köçmək yaxınlaşır doslar, **dəngi bağlayın**, pozulmadan yollar.

baqlı **. -**kimin dili nəyə **bağlı** biləməm, məndəki dil könlə **bağlı** biləgəm.

. -ilqarı pozuq evrənə bağlı

-qol **bağlı** yol ayrı.

baqlıq **bağlıq. bağlı. -** bizdə bir kölügə **ışığa bağlıq**, ölürsə ışıq, ölürdə varlıq.

baqma **. -** sanına **baxma**, qanına bax . (kaçına **baxma**, içinə bax).

-baxma buzun sətliyinə, oda axar sudan olmuş.

-baxma adam oğlunun uyruğuna (-uyruğuna: üzü yolalıq. uyqarlığına. mədəniliyinə), tanıyanmazsın, basmadıqca quyruğuna.

baqmalı **baxmalı**. göreceli.

baqmaz **-baxmaz** böyüklərin sözünə, çörək tapmaz, baxar az yaşlılar sözünə, arvad almaz.

baqnaz **bağnaz**. fanatik

baqnazlıq **bağnazlık**. fanatiz

baqrı **-**dağ ösüyü, **bağrı** soyuq. (dağda ösənin bağrı soyuq). (**ösüyü**: bitənin). (**ösük**: bitgi).

-dağ ösüyü, **bağrı** soyuq. (dağda ösənin bağrı soyuq). (**ösüyü**: bitənin). (**ösük**: bitgi).

-oğru elə bağırdı, doğrunun **bağrı** yarıldı.

-kor kora kor deməsə **bağrı** çatlayar.

baqt **baxt** ülkə. ülək.

- **baxt qorucusu**: qaraçuxa. - **baxtı yatmış.** qaraçuxası yatmış: çulxası dönmüş.

- **baxtı yatmış:** baxt qorucusu: qaraçuxa. - qaraçuxası yatmış: çulxası dönmüş.

baqta **bağda**. - **bağda gülün bülbülü**, ev bəyinin sünbülü.

baqtalı **bağdalı**. bəfalı. **-**oğlun yetib el içinə girməmiş, tarla dərib xırmanlayıb ambarına yığmamış, **bağdalı** dos, ürəkli yar qıyın günə düşməmiş. (**bağdalı**: bəfalı) (**qıyın**: dar).

baqtı -özü duzlu , **baxdı buzlu**. (baxdı yatıq, qaşı çatıq).

-**baxdı gülsün:** uğru gülsün. (yarqış sözü).

-**baxtı ucalsın:** uğru ucalsın. (yarqış sözü).

uğru. **-**yaşı uzasun, **uğru uzsun** (uşağın olum günü).

baqtını **-baxtın vermək:** uğrun vermək **-** tarı baxtını versin (uğrun versin) (qıza yarqış sözü).

baqtlı **baxtın.** ülkəli. üləkçi. nəsibli. qismətli.

bal **balqa**. **balqa** (**< bal**. **böl**). **1**. bölüm. qismət. -üç **ballı** oyun. -yedi **ballı** bir bütün. -on bal: on qismət. 1. öğün. kərə. -iki **balım** gəldim.

-arı görməz bal **olmaz, nazdan əksik yar olmaz**. **yay görməmiş nar olmaz**.

. -hər çiçəkdən bal alınmaz.

bala **balğa**. bağa. (# **ana**) az. kiçi. -**ana** başlıq **bağa** başlıq. böyük titr, kiçik titr.

-götü üsdə **bala** düşmək. (nal arıırdı at tapdı).

- durmuşu **bala batsın**. (yarqış sözü).

balabanta -**balabanda qandırmaq:** lal dili ima işarəilə söz qandırmaq.

balaca **. -**bir **balaca** odu var, göz korladan dumanı.

balası **-**mən türkoğlu olub söz yazaram türkü dilində, türkün **balası** türk ola evrəndə gözəldir.

-**ayı balası:** pota.

balaya **-**ağlamayan **balaya** əmzik yox.

balı **-**nə **balı** nə qaymağı, neylim belə yaylağı.

balıq **. -** dənizdə üzər **balıq** tək süzər.

. - iç yarası sarılmaz, göldə **balıq** satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

-iç yarası sarılmaz, göldə **balıq** satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz) , iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan edilməz) , qorxmayanlar sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat yokdur).

balıqa **balığa. - su görür balığa**, pişik görür, sıçana (çönür).

. **-**qarmaqın **at balığa**, yer qazılar altına.

balına. **. -**keçənləri şişlənibən yadına, olan günün ağu qatar **balına**.

balınca **-**başıvı qoy **balınca**, şad yaşa qocalınca.

balqa **balğa**. bağa. bala. (# **ana**) az. kiçi. **-bala bala:** az az. parça parça.

-ana başlıq **bağa** başlıq. böyük titr, **kiçik** titr.

-**bağa dəğin**: ən azından.

ballı **. -** iki gün var **ballı** olur erkəyə, birincisi evlənən gün, ikincisi basdıran.

balta **-balta** dəğməmiş ağac olamaz (**ağac** : odun. orman). (sıxıntısız, inciksiz iş, kimsə yoxdur).

baltaq (balığ kimi) (**< balığ**). **baldır**. 1. dizlə topuq arası. 1. (qılınc, çəkiş. piçağ) sap. tutacaq. dəsdə.

baltalı **-baltalı** odunsuz qalmaz.

baltamaq **baldamaq** (**baldırmaq).** bölgürmək. böldəmək. ayırmaq

baltasına **. -** düşman **baltasına** sap olma

baltır **-baldır** biti başada çıxar. (baldırdaki bit başada çıxar).

baltırmaq **baldırmaq**. qıçın baldırıyla çılpmaq.

ban -**ban almaq**: əzan vermək.

banalan əzan verən. əzançı.

bar **. -** düşünmədən **bar** əkirsən daş çıxır, bağ güdürsən dağ çıxır.

barama **- barama böcəyi**: **tırtıl böcəyi.** qıvır. qıfır.

barantay çəkdəş.

barasın bıravo.

barça tamamıyla. bütün. həpsi. həp.

barçaqa **barçağa. mənzilə. -gələn keçər, qonan köçər, yürü səndə bir barçağa varırsın.**

barçalı **imumi.**

barçalıq **imumiyət.**

barçalıqla **imumiyətlə.**

barı **1**. ürünü. hasılı. **-**baxcalar **barı**, heyvalar narı, hamı dinsədə, dinmə sən barı. 1. artıq. -baxcalar barı, heyvalar narı, hamı dinsədə, dinmə sən **barı**.

barıqtamaq sayqarmaq. saymaq. hörmət edəmək.

barıqtasan sayqarsan. hörmət edərsən.

barınmaqa barınmağa: dincəlməyə -qönlüm dolu eşqilə, nisgillərim **barınmağa** yer tapmaz.

barış **. -** kəndinlə **barış**, dosdunla yarış.
-kəndinlə **barış**, dosdunla yarış.

barışar **-**böylə gəlmiş böylədə gedərmiş acun, gün **barışar** gün küsər.

barışta **(qayrışmaqla: birbirin itməklə)**. **-**qayrışmaqla, barışda yaşamaq olmaz. (**qayrışmaqla**: birbirin itməklə).

barqaca **:** (həmməşə) oylanıb yaşa, çəkdiyin əmək gedməsin boşa. (oraz).

barlıq tamam. hamı. –işlərim gecikmiş. –parası tükənmişidi. –vermə, bir az saxla.

barmaq - **ikinci barmağın** ucun, **baş barmağa** ilişdirərək vurulan vurqu:çirtmə vurmaq: çırtma vurmaq.

bars **-**çaqqal becət bars olmaz (**bars**: pələng).

bartın zirsaxt.

basan -**bir anlıq hirsin basan**, yüz il dincin yatar.

basarmış -arzu yolların **basarmış kol**.

basatı icbari. məcburi.

basıb - bir ayağın asıb durar, bir ayağın basıb durar, hər bazara barıb durar (tapmaca)(**tərazı**).

basıla **-**yazı yoxdur yazıla, ölü yoxdur **basıla**, qazma alıb kəndi yolun qazgilən.

basılar **-** yaman asılar, **yavaş basılar**.

basılmaq qoymaq. bərtərəf olmaq. -susınım **basılmadı**: yanqım qoymadı. -ağrısı **basıldı**: ağrısı qoydu.

basım icbar. təzyiq.

basın qıl **- basın qıl:** hüjmə keç (basın qıl: hüjmə keç). -keçmişlərim boğulmuş, yarınlarım doğmamış, bu gün əldə **basın qıl.**

basına **. -** oğru asılınca, **doğru basınca**, çox iş olar.

basınc. fişar.

basqın dominant

basqıta **basqıda**. quylaqda. göməçdə. -basqıdaki altından, asqıdaki salxım yeğ. (**basqıda**: quylaqda).

basmaq qələbə çalmaq. -qıcığın **basmaq**: hirsin yenmək. -bir anlıq hirsin basan, yüz il dincin yatar. 1. şikəst vermək. -kim kimi **basdı**.

basmatıqca **-**baxma adam oğlunun uyruğuna (-uyruğuna: üzü yolalıq. uyqarlığına. mədəniliyinə), tanıyanmazsın, basmadıqca quyruğuna.

basmış **-**evi **basmış** toratan küldə qalanmış ocağa.

-ocaq çökmüş, odu sönmüş, külü savmış. nərsə gözlər kimi qalmış, yolların kol.

bassan **-**ağır yüklə ayaq **bassan** iz qoyar.

bastalamaq məcbur edmək.

bastanaq məcburiyyət. icbar.

bastanmaq məcbur olmaq.

bastı **basdı.** icbar. - ağ sular çöndü qara suya, **basdı veyranı**.

bastıran **-**iki gün var ballı olur erkəyə, birincisi arvadını alan gün, ikincisi **basdıran**.

bastıran. **. -** iki gün var ballı olur erkəyə, birincisi evlənən gün, ikincisi **basdıran**.

baş **1.** qafa. -artıq var **baş** yarmaz. (çox var **qafa** yarmaz, qırmaz). (artıq mal göz çıxarmaz). 1. başçı. iş aparan. işbaşçı**. -** dişə aş, **işə baş gərək**.

- adız tanış ürəkdə, **anırsamır baş məndə**. (**anırsamır:** yadına gətirmir).

- **ikinci barmağın** ucun, **baş barmağa** ilişdirərək vurulan vurqu:çirtmə vurmaq: çırtma vurmaq.

-könül can evində yurt salmış, **baş** orta yolda qalmış. (**baş** : ağıl)**.**

. - əl əldən ötgündür, **baş** başdan üstün.

. - gəpsiz ağız baş saxlar, uzun dilin **baş** qaqlar. (**qaqlar**: döğdürər)

. - kişini **pulla baş** saxlar, ölkəni bolluqilə yol.

-könül alçaqlığı, baş ucaldar!. (**alçaqlığı könül** : firutənliği)

. - gəpsiz ağız **baş** saxlar, uzun dilin baş qaqlar. (**qaqlar**: döğdürər)

. -könül yolun **baş** bilməz.

-**oy baş:** fikir xiyal. -**oy başın aratıb**, baş atıb yatıb. (**oy başın aratıb**: fikir xiyalın təmizləyib, dincəldib).

-qaqbaş: təxdə baş. quruqafa.

-xəznəsi boş **baş** dolu, aclar yeyər tox olur.

-can sağlığı, baş uyarlığız olsun (**alqış**).

-danışan dil, baş itirir.

-ağrıyan **baş**, qocalmaz (tez ölmüş).

-harda aş orda **baş**.

-könül gedər başı çəkər, **baş** gedər, ayağı, göz gedər, qulağı çəkər.

-könül hara **baş** ora, **baş** hara, ayaq ora, göz hara, qulaq ora.

-qanmamazlıq böyük suç, bilgəlikdur **baş** ərdəm.

-ürək durur, **baş** unudur.

-dillənən dil olur, suçlanan **baş**.

-gəpləyən dil, baş aparır. (**gəpləyən**: danışan).

-göz görüncə, qulağ inanınca, **baş** dönər.

-yalan duymaz qulaq yox, olmasa ki, kar ola, yalan deməz, dil olmaz, olmasa ki, lal ola, aldatmağan **baş** olmaz, olmasa ki, gay ola,.

başa sərimək.

-xoşa gələn içrildi, **başa gələn** keçrildi.

-başqa cıxar : **başqa cıxar:** sayarsın, hörmət edərsən, təpənə çıxar. üz verirsən, şımarır, sırtılır.

-**başa** gəlməz sanılmaz (güman olunmaz) , iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı.

-**başa gələni:**. yazası. -ölənin **payı** gömmək. (ölənin yazası gömməktir).

-bu yaşam bir kərə düşür ələ, çalış onu diləyin təki yaşa, hər nə olsun kimsələrdən gözləmə, özün düşün, özün biçin, türklüq ilə vur **başa**.

-iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz,. **-**dos **başa**, düşman ayağa baxar. (baş ucalığın dosd istər, ayağ qaymasın düşman.

- iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, **başa** gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun

saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

- günüvü yaşa, yaşı vur **başa**

. -günüvü yaşa, yaşı vur **başa**

-könlə yatan, **başa çatar** (ürək tapanı, baş köklər) (ürək xoşlasa, ağıl köklər (dəlil tapar, müstədəll edər.) (könül sevən göyçək oli).

-**boya başa çatsın** (uşağa yarqış sözü).

başanq **-**özəktaşınğ olmasa, qılma **başanğ** düşmmanı. (**özəktaşınğ**: yaxın qohumun).

başarcaqsız usuz. (ussuz). səfeh.

başarı görən. -sizin **görəniz** nə. -əlində varsa **görən**.

başarmaq galip gəlmək.

başarmaq pişirünmək. kəmalə ərmək. öğrənmək.

başata hər us bir başındı, hər **başada** yerləşməz. (**us**: ağıl)

başata **-**baltır biti **başada** çıxar. (baldırdaki bit başada çıxar).

başbayan first lady

başçı baş. iş aparan. işbaşçı. **-** dişə aş, **işə baş gərək**.

-**işbaşçı:** qılavar.

başı **. -** öküz ayağı olma, bizov **başı ol**

başı **. -**aşlıq atı yürüdər, yalan **başı** çürüdər. (**aşlıq**: yem).

başı **-**durmadan dik tut başın, çox olar döğən, alt olan **başı**.

-çoxlarının götü gorda, **başı** göydə olur!.

-könül gedər **başı** çəkər, baş gedər, ayağı, göz gedər, qulağı çəkər.

-qorxmuşa qoç **başı** qoş (cüt) görünər.

. -inanc beyni kehətir, işi gecətir, **başı** gicətir, huşu koratır.

. -kişi içrə birin **başı** ağrısa, bodun içrə tamam başlar ağrımaz.

-**başı qutlu**, sonu kütlü: başlanqıcı iyi, sonu kötü.

- öykü dolu başı var, yağu qıran daşı var.

. -kişi içrə birin **başı** ağrısa, bodun içrə tamam başlar ağrımaz.

-**gecə başı:** axşam.

başilə **. -**kişilik varlığı **başilə** könül.

başım **-azacıq aşım, ağrımaz başım**. **(**danqalıq dingəlik: təklik dinclik. azacıq aşım, ağrımaz başım.).

-özümdükü deqəndə öküz qara güçüm var, özgəsindən değende **başım** aşa işimvar.

başın **. -** için yansın **başın** dönsün. (qarqış)

- öz əlin öz daşın, **ağrımaz başın**.

-köpçülügə gəngəngəşib, kəndi başın unutma. (çoxluğunan danışıb məsləhədləşib öz sözüvü unutma)

-qoyma **başın** geçcəyə, qoy başıvı gəlcəyə.

-durmadan dik tut **başın**, çox olar döğən, alt olan başı.

-için yansın **başın** dönsün. (qarqış).

-kola soxmuş tülkü **başın**, gizləndiyin sanmış. (tülkü başını kola (tikanlıqa) soxanda, elə bilir onu heç kim görmür.

-**başın çalmaq:** başın yemək qafasın qapmaq beynin (muxun) yemək. moxeş ra zədən.

-qorxu **başın** qadası. qorxu başın qadası (qorxulu baş sağ oli.).

-başın keçməz yerə , burun soxma.

başına -**başına vura vura,** ürəyin qıra qıra

-dağ **başına** qış, ər başına iş gəlir.

başınta **başında**. (alqış) iş başında -işin ilərik. -**yanıt**. -yaşın uzun. -iş.

-iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz) , iş görməyən yanılmaz, iş **başında** ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan edilməz) , qorxmayanlar sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat yokdur).

-aşında yedi, başında. **-** iyiliyi su dibində kəmiş, başında dilə. (**dibində**: ayağında, altında) **(kəmişmək** :əkişmək. gəmişmək. gömüşmək. quylamaq).

. - iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş **başında** ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

. -kimsə bilməz nə iş vardır **başında**.

. -kimsə bilməz nə iş vardır **başında**.

-acından qarnı gurlar, **başında nələr oylar**. (**oylar**: düşunər).

-çay yatağında tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan elə gedər, (dağ **başında** quyarsın dam yele gedər).

başıntan **qapalı başından**: din qulluqçusu. **-**qapalı **başından** açıq əllik güdülməz.

-ağac kökündən, ölkə **başından** çürür.

-kötünü qırsan kökündən, iyini əksən **başından**.

-kor gözündən, keçəl **başından** sevinim.

başıntan -**yaşından**, **başından** böyük (danışmaq).

başıntı hər us bir **başındı**, hər başada yerləşməz. (**us**: ağıl)

başıpozuq dərnəksiz.

başıvı **-başıvı** qoy balınca, şad yaşa qocalınca.

başqa **say -**gəlib gedər hər ildə, hər dördüdə **say** qılıqda (tapmaca). (ilin dörd carnı (fəsli). (gəlib keçən, dəğib keçən, dəlib keçən dərdlər yox olsun.

-**başqa cıxar** : **başqa cıxar:** sayarsın, hörmət edərsən, təpənə çıxar. üz verirsən, şımarır, sırtılır.

-gahdan keçirik, gahdan keçinirik. keçiriş **başqa**, keçiniş **başqa**.

-gahdan keçirik, gahdan keçinirik. keçiriş başqa, keçiniş **başqa**.

başqaqırlar. **-**sevməklə vurulmaq iki **başqadırlar**, sevmək ısınmaqdır vurulmaq dəli olmaq.

başqalara - gözlər özünə, **qulaq başqalara inanar**.

başqan -**asbaşqan:** ikinci başlıq (müdür).

başqası **-**dən tökəni biz, dartan özgəsi, yeyən **başqası**.

- dən tökəni biz, dartan özgəsi, yeyən **başqası**.

başqasına **. -** kəndindən **başqasına** güvəniş utuzmaqdır.

-kəndindən **başqasına** güvəniş utuzmaqdır.

-özünə umac oğanmır, **başqasına** riştə kəsir.

-öz gözündə dirəyi görənmir, **başqasında** tük axtarır.

baş-qöz olmaq. qöz-qulaq olmaq.

başla **. -**. daşa söykən, **başla** öğrən

. -kişi əğinlə (geyimlə) qarşılanır, **başla** yola salınır

. - geyini daşla, yenini **başla**. (əskini tulla, yenini **başla**)

. -başla günün gülüşlə,

. - geyini daşla, yenini **başla**(**geyini**: daldakın. savulmuşu)

başlamaq tutunmaq. (# **bitinmək**). - **tutun!**: başla!. - **tutunmadan**: başlamadan. - **tutunun**: başlayın. - **tutunan** gedmiş, **tutunmayan** batmış. : başlayan gedmiş. başlamayan batmış. -**tutunması bitinməsi** bir oldu.

başlanqıc. **. -**həp sonları **başlanqıc**.

başlar **. -**kişi içrə birin başı ağrısa, bodun içrə tamam **başlar** ağrımaz.

başlı başlı ağıllı. düşünən.

-başlı kişi alın yazın dəğişər. - **başlı ara**, söz dinlə, dibsiz bulsan, söy dinlə! (**söy**: söyüş).

başlıq titr.

-ikinci başlıq: asbaşqan (müdür).

başlılar ağıllılar. **-**uslu ağıllılar sevməyi sevər, axmaq kütbeyinlər vurulmağı.

başmaq **. -** kişi papağın güdsə, **başmaq** tapılar.

başmaqların **-başmaqların** geyər, yerişin gedəməz.

başna **-**çox düşünmə başna gəlcək pişləri, uçraş yapar sanmadığın işləri. (**pişləri**: oyunları. buruqları).

başsız -çay yatağında tikərsən ev selə gedər, **başsız** məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan elə gedər. (dağ başında quyarsın dam yele gedər).

başsıztur **. -**gördülər yox pul cibində, aydular (dedilər) ussuzdu **başsızdur** dəli

başta **. -** ilkin **başda**, əş seçilir doğrusu, keçir sürə, üzə çıxır əğrisi.

-söz ağızda, oy **başda**, iş əldə. (**oy**: düşüncə. fikir).

baştaqı **başdağı >**padşahı **-** tapınçının azançısı ol, çobanların **başdağı** .

(tapınçının: namaz qılanın**).**

baştaqi **başdaki. 1.** aldaqki**.** qabaqki. **1.** baştınğı. ilkin. birinci. **1. başdan**. usdan. ağıldan. **-** könlə uyan başdan qalar. (**könlə**: həvəs)**.**

. -atalar cocuğu **başdan** aytıb; boş aytmamış. (**aytmamış**: demişlər)**.**

- əl əldən ötgündür, baş **başdan** üstün.

. - iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı **başdan** savılmaz, yox yerdən

heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

. --güc aşdan oğlan **başdan**. (güc yeməklə, əktiş (tərbiyət vermə) başdan, ilkindən).

-**başdan eləmə:** burcutmaq. incə burxutmaq.

-iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz) , iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı **başdan** savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan edilməz) , qorxmayanlar sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat yokdur).

-ilk **başdan** görünməz, nə olduğu bilinməz, yaşın ötər görsədər, bıraxmış iz silinməz.

-neyləmək çarə nədir yazdı yazan ön **başdan**(**ağı**).

baştan. usdan. ağıldan. -könlə uyan başdan qalar. (**könlə**: həvəs)(**usdan**: başdan. ağıldan)

baştınqı **baştınğı**. baştaki. ilkin. birinci.

baştır **. -** harada aşdır , orada **başdır**

başüstə **başüsdə**. **baş üsdə**. (yantı: -başız dursun gül üsdə).

batacaqdır **-** iysiz qalan ölkəm batacaqdır, sən iysəli bil batmayaqdır. (**iy:is**:yiyə).

batan **. bayan**. **-** gül kimi görünüb, tikən kimi **batan**, dos kimi görünüb, yılan kimi soxan.

batar **-**yolsuz azar, elsiz **batar** (uzaq olsun yol olsun, yaman olsun, el olsun).

batası **-**gedir günəş **batası**, böyür alçaq kölgəsi.

-kötü yoldaşın **batası**, yanızlığın qalası.

batbay **batmay**. 1. möhkəm. sabit. rasix. sift. ustuvar. pabərca. 1. fovrən. iti. səri. yeyin. çabıq. çağan. 1. camid. batıq. mundar. kəsif. -**bulayus**: **bulay su**. -**bulay** kişi 1. fasid. pozuq. 1. namussuz. 1. sorulu. pıroblemli. məsələli. 1. bələşgən. yapışqan. sulu. -bu **bulay** sorudur. 1. bulğaylı. qailəli. aşuftə. 1. poxlu. 1. bəlalı. katastıroflu. -

ağır bulay üz vermiş. 1. vəhşətli.

batıbtır **. -**gün **batıbdır** gecə yaymış qanadın.

batır çökür. dərinləşir. -ucalırsa dağ, **çökür** dərələr.

batırlıq qəhrəmanlıq.

batırmaq -qanına dişin batırmaq.

batmaq **baymaq**. -gün **baymışdı**.

. –İştə kitosların işi bu, **tikən kimi gülə batmaq**, yılan kimi dosdu soxmaq.

-İştə kitosların işi bu, tikən kimi gülü saşmaq, yılan kimi dosdu soxmaq**.**

batmama **-**suya **batmama** üçün, boğulmamaq üçün geyilən yelli geyim: çökədə.

batmamaq -**qara batmamaq üçün geyilən ayaqqab**: çökədə.

batmay **batbay**. 1. möhkəm. sabit. rasix. sift. ustuvar. pabərca. 1. fovrən. iti. səri. yeyin. çabıq. çağan. 2. camid.

batmaya sürə qala. **-**dünya nəyimə, sürə mən gedəli o qalalı, olan məndə, ölən mən.

batmayaqdır **-** iysiz qalan ölkəm batacaqdır, sən iysəli bil batmayaqdır. (**iy:is**:yiyə).

batmış **-**genə darıxıram, düşəndə axşam, unutum keçmişi tutum indini, keçən keçmiş, qaraya batmış.

-tutunan gedmiş, tutunmayan batmış. (başlayan gedmiş. başlamayan batmış) **(tutunan:** müsəməm)

batsın - durmuşu **bala batsın**. (yarqış sözü).

battı **batdı**. - gün keçdi, kölgələndik kölgəmizdə, **gün batdı**, ayda yatdı, ölülər ölkəmizdə.

batu **bat**. (qat. tat. dat. pat.)(bət. qət. kət.)(kötü)(qutu. tutu. tap. dab. təp. dip. düp. çıp. çap.)bəkit. bərk. pek. kip. qat. qatı. istirikt. çınğ. çiğin. smic. sıxıc. gərgin. dar.

batur (yerə batıb düz duran). çadır dirəyi. əmud. sutun.

baya öncəki.

bayaqı **bayağı**. addi,. qolay.

-adlı kişi adından qorxduqca , **bayağı** kişi tanrıdan qorxmaz.

bayaqılaşmaq **bayağılaşmaq**. bayqurmaq

bay̲an **bat̲an**. -**günbayan**: günbatan.

bayar bəyni. bəyin. bəygin. neşə. şadlıq. mutluq. həzz. məmnun. şad.

bayarlatmaq bayarşatmaq dəğərlətmək. bəyənitmək.

bayarşatmaq bayarlatmaq. dəğərlətmək. bəyənitmək.

bayat kerti.

bayatın öncə. əvvəl. aldın.

bayatın bastani. -**bayatın** işləri.

bayı -**baylar bayı** bayman. bəymən. bəylər bəyi.

bayqal **baykal.** axmaq. bayağı beyinli.

bayqan **bayğan.** hakim. ərbab.

bayqu 1. bağış. bedava. boşuna. havayı. müfdə**. 1.** boşuna. -bayqu yürqüncə, bayqu işlə. (**bayqu**: boşuna). (**boşuna** gəzincə, boşuna çalış).

bayqurmaq bayağılaşmaq.

bayqurur bayağılaşır. -bilik tükənməyən bayluqdur, sınanmasa bayqurur. (bayqurmaq: **bayağılaşmaq**).

baylar -**baylar bayı** bayman. bəymən. bəylər bəyi.

bayluq mədən. sərvət.

bayluqdur -bilik tükənməyən bayluqdur, sınanmasa bayqurur.

bay̲maq **bat̲maq**. -gün **baymışdı**.

bayman bəymən. baylar bayı. bəylər bəyi.

bayraq **. -** ağsa qizil bayraq, doğar qara topraq(**ağsa**: ucalsa)

-bayraqları, **bayraq** yapan, üstündəki qandır.

bayraqları **-bayraqları**, bayraq yapan, üstündəki qandır.

bayram **. -**bayram günü aşa ne. savaş günü daşa nə.

- **bayram aşınan**, savaş daşınan.

. - bayram günü aşa ne, savaş günü daşa nə.

-el bayramı: il bayramı. novruz.

bayrıq **bayrığ**. kef. ləzzət.

bayrın . kef içində. kefli.

bayrınmaq kef aparmaq. ləzzət almaq. toy busat qurmaq.

bazara - bir ayağın asıb durar, bir ayağın basıb durar, hər bazara barıb durar (tapmaca)(**tərazı**).

becət **-**çaqqal becət bars olmaz (**bars**: pələng).

beqar **bekar**. açıq. boş. subay. əşsiz. -**açıqlar**: subaylar. işsizlər. bekarlar. -**açıqda qalmaq**, **yaşamaq**: subaylıq keçirmək. -**açıq tutuq**: evli evsiz.

beqarlar **bekarlar** açıqlar. subaylar. işsizlər.

bel **. -**. **bel külük bizdən**, tər töküb işləmək sizdən.

-**belin çiğni, ayaq basan bölümü**: təpgic.

belə . -yoxsa artıq, düşünən yar, yarını, **belə** getməz, yıxılınca, ayılı!.

-çox qalxma **belə** yüksəyə bir gün düşəcəksən, düşdüqdə bulunmaz təki bir dal ola yardım.

-görməz, dəvəni belə görməz.

belin (bel kimi). yayın (yay kimi). çıxırlı çuxurlu (kopuq kovuq, qazıq qozuq) olan. -**belin** yazı.

belinən . -**topraq belinən**, kişi bilinən. (topraq belnən, kişi bilnən). (topraq belinən işlənir, kişi bilinən). (toprağa bel gərək, kişiyə bil gərək). (toprağa bel gərəkir, kişiyə bil).

belini **-**illər sınağı bükmüş **belini**.

beni **-**doğru olsam ok gibi, yabana atarlar beni,eğri olsam yay gibi,elde tutarlar

beni.

berilə soqula dəbərcələnə dəbərcələnə. sağa sola sallanaraq. -əsrik **berilə soğula** yola çıxdı. –yuxulu yuxulu, **berilə soğula** eşiyə çıxdı.

berq - **gödek ve olduqça berk ot**: kirtil

beşiq -**ev beşik**: ev yeşik (yük. var. devlət). ev eşik. ev oturaq. ev otaq. ev yataq.

beşiqtə **. -**biri **beşikdə**, biri yeşikdə, biri qucaqda, biri bucaqda. (bilməcə). (uşaq).

betava **bedava**. bayqu. bağış. boşuna. havayı. müfdə

betcan hudut.

betinə üzünə.

betintə **betində.** üzündə**. -** əkməyi su tübünqə (dibinə) daşla, su betində (üzündə) gözlə (izlə). (**daşla**: at)

beyin -**beyni puç:** uçuq.

-göt istir **beyin** işləsin.

beyni **. -**inanc **beyni** kehətir, işi gecətir, başı gicətir, huşu koratır.

beynin -**beynin (muxun) yemək:** qafasın qapmaq. başın çalmaq başın yemək. moxeş ra zədən.

bezarıtmaq canqıtmaq cana doydurmaq.

bezarıtmaq canqıtmaq. cana doydurmaq. cana yığmaq.

beziqmək **bezikmək**. büzükmək. yığılmaq. darıxmaq.

bəfasıza dönük. ilqarsıza. **-ilqarsıza** sən ilqarın olmasın. (**ilqarsıza**: dönük).

bəqənc **bəğənc.** tərcih. (fəzilət. rüchan. fizuni). -olsun ki siz bunu bəğənirsiz (sevirsiz), ama mən üçün **bəğənc** deyil. (bəğənci yoxdur**).**

bəqənər **bəğənər. - əl bəğənər**, göz dirənər. (dirənər: bəğənəkdən çəkinər).

bəqənilə **bəğənilə**. öncəliklı. tərcihən. mürəccəhən.

bəqənilən **bəğənilən**. uyğun. münasib.

bəqənmək **bəğənmək**. öncələmək. tərcih edmək.

bəqənməz **bəğənməz**. -ulu ağac, boş toprağı, ulu amac, boş ürəyi **bəğənməz**. (boş urək: ölü ürək). (ulu ağac, uca ağac, dayanmağa bərk topraq arar, böyük sevinc, istəklər, tovuc (odlu), coşqun ürəklərdə yurd salar).

bəqişmək **bəkişmək.** - **çəkiş bəkişmək**:dartılıb, oğulub yoğrulmaq.

bəqit . **bəkit**. qaymaq. maya. acıdan.

- suyun **qaymağı** buz, şorun **qaymağı** duz.

bəqləmə **-**özün olmaq istəyirsənsə, sevilmək bəkləmə!.

bəqləməz **bəkləməz. -**küçə iti, qapı bəkləməz (güdməz). (küçə iti: çarşı iti- sokaq iti)

bəqləməztən **. -**görsələr yoxdu cibişdanda pulun, bəkləməzdən açığa tutda yolun

bəqlənməz qanmaztan uqur **bəqlənməz** (qanmaz qöztən daş yarılmış).

bəqləş . **bəkləş.** güdüş. intizar. - güdüş qoğuş: intizar salonu.

bəqlətim -**bəklədim** özləmivi özləmimə əklədim.

-**bəklədim** nisgilivi nisgilimə əklədim.

bəqt **bəxt** -**bəxti çönmüş:** çulxası dönmüş.

-**bəxtin çevirmək:** çulxasın çevirmək.

bəlası qadası. **-**qazanın qarası, yamanın qadası **yoğar**.

bələq **bələk. bülək.** hidyə.

bələr. yoğar. yoluğar. -qazanın qarası, yamanın qadası yoğar.

bələtçi **bələdçi**. 1. götürəc. **1.** bildəçi

bələtləmək soraq edmək. -qoğurmanı soraq etdi: bələtlədi.

bəlgəgeçər **bəlgəgeçər**. tayuç. faks (**fax**) facsimile. havayı yolla (uçuqla) göndərilən şəkil.

bəlic yazıc. (kiçik **yazıt**: kətibə). kart {< **kərt**: kəsik. biçik}. nərsəni bilitən, yazılı çıkili kiçik kağaz tərti, tikəsi.

bəlirsiz . bilinməz. naməlum.

bəlirtən -**nərsə bəlirtən simgə:** bəlirtgə. müşəxxə əlamət.

bəlirtqə **bəlirtgə.** nərsə. bəlirtən simgə. müşəxxə əlamət.

bəlqitmək **bəlgitmək**. müstənəd edmək. sənədlə isbat edmək.

bəlləq **bəllək.** tanağ. hafizə.

bəllənir **. -** söz dosdunun doğrusu, işin düşsə **bəllənir**.

bəllənməz **-**kim əkəni kim biçəni, kim qoyanı kim görəni **bəllənməz**.

-nə umduğun, nə bulduğun **bəllənməz**.

bəllər. kor, dəğəngi bəllər kimi : əsgidən olduğu kimi. heç dəyişmədən. hər vax kimi.

-kor dəyənəği bəllər kimi: lap əsgidən , heç dəyişmədən.

bəllətər. **bəllədər. -** gördüyün (qılışın. işin) səni **bəllədər**.

bəllətir **-**özdəmim kim olduğum davranışım kim olduğuz **bəllətir** (**özdəmim**: xəsiyətim). (xəsiyətim kimliyimi, davranışım kim olduğuz).

bəlli **. -** bunun nədəni suyuq (aydın. bəlli)onun nədəni quyuq (yoğun. bəllənməz).

-**əki kökü bəlli:** soy sopu bəlli.

-durduğum yerdən görünən **bəlli**, görnüşüdən nə olduğun **bəlli**.

bəltəq bəltək. qoyulan əlamət. nişanə.

bənəyi **. -**görüngümün **bənəyi**, dayancımın dənəyi.

bəniz **bənz**. surət. -bənzin görəli, uçdu başımdan…

-**bəniz oxşar:** üz bəzər.

bənqu ebedi. **-**bu dünya örnəkdir çatısız xana, **bənqu** qalmadı şaha sultana (**bənqu**: ebedi).

bənz **bəniz**. surət. -bənzin görəli, uçdu başımdan…

bənzər -tostluq **bənzər** təmir yüqünə, çiqnivə alsan aqırlıq yerə qoysan paslanar.

bərabər 1. bilə. birgə. ilə. o, bu, həpsi. hamısı. -**bilə gədib, gilə gəlmək** : birgə gədib tək qayıdmaq. **1**. boyaboy. bir boyda. boydaş.

bərabərlik . əşitlik. dəşitlik. dəşlik . əşlik. tənəşliq .

bərə - **çöl bərə**: bayır.

bərədən -**yaradan bərədən:** ordan burdan. yaxından uzaqdan.

bərəq **bərək**. (nərsəni yığmaq, bərkitmək üçün, belinə bağlanan şırıq). qurşaq. kəmər.

bərətmək yekətmək. köpətmək. -gözün ağını **köpətmək** : gözün ağını bərətmək.

bərqə . - iş yetişsə bərkə, güc sapa düşər. (**sapa** : qola. dəsdəyə)

bəsinər bəslənər. **-**qadın vardır el içində gəzinər, qadında var ər evində **bəsinər**,

qadın vardır ərənligin gözüdür, ol qadınlar kişiligin özüdür.

bəsirəmək bəslənmək. kökəlmək. - güclü yeyən bəsirər, araq içən **əsirər**.

bəslənər bəsinər. **-**qadın vardır el içində gəzinər, qadında var ər evində **bəsinər**,

qadın vardır ərənligin gözüdür, ol qadınlar kişiligin özüdür.

bəslənər **-**bilimli inam oldusa ər igidlər **bəslənər**.

. - inam varsa ər igidlər **bəslənər**.

bəslənmək bəsirəmək. kökəlmək. - güclü yeyən bəsirər, araq içən **əsirər**.

bəstələmək **bəsdələmək**. dürgətmək. yasqatmaq. qanuna qoymaq.

bətləmək **-qolbət bətləmək**:dəs bətləmək. –oğruları **qolbətlədilər.**

bəy **-**ağzı əğri olsada, qoy **bəy** oğlu söyləsin.

-bəy **dediyin** hara, bəyənmədiyin hara.

bəyənitmək bayarlatmaq. bayarşatmaq dəğərlətmək.

bəyənmətiyin **-**bəy dediyin hara, **bəyənmədiyin** hara.

bəyi yiyəsi. -ərdi üzə ərənər, ərdəm **bəyi**, bilik dağ (**üzə** :ərsiyə) (**ərdəm** bəyi :

ləyaqət kanı). (çıxdı ərsiyə kişilər, ləyaqət kanı, elm dağı).

-**bəylər bəyi**. bayman. bəymən. baylar bayı.

bəyin . bayar. bəyni. bəygin. neşə. şadlıq. mutluq. həzz. məmnun. şad.

kefli.

-bayar şənlik: toy bayar.

-bayar qutmaq: xoş gəldin demək.

-başağa **bəyin** nökəri qudurqan olur. (ağası ağanın qulu quduz). (ağası: ağalar ağası. ağabaşı. başağa).

bəyqə **bəyə**. **-**acdan alqın olmasın, **bəyqə** vergin olmasın. (**alqın**: alacağın). **(vergin**: verəcəyin).

bəylər -**bəylər bəyi**. bayman. bəymən. baylar bayı.

-**kəl bəylər:** keçəl bəylər.

bəyliqti **-birlik** bəylikdi.

bəymən **bəğmən**. bayman. baylar bayı. bəylər bəyi.

bəyni . bayar. bəyin. bəygin. neşə. şadlıq. mutluq. həzz. məmnun. şad.

bəytən **-**yaxşı olsa **bəydən** görünər, yaman olsa quldan.

bəzək **-**dışı qalaylı, içi halaylı. (dışı **bəzək**, içi təzək).

bəzəq qaşqavat. bəzək pürçük.

bəzəq pürçüq bəzək qaşqavat.

bəzəq **bəzək** . -nərsiyə artırılan bər bəzək: şar şaqqatar. çatana. satana.

bəzəq -taca, börkə, nərsənin təpəsinə taxılan yelək, tük, bəzək, nərsə:. çığa. çağa. (< tax. çax).

-gül bəzək yapraq qoraq. (qoraq: savağ. qorucu).

bəzəqindən **bəzəgindən**. üzündən**. -** kişi sözündən tanınar, **üzündən yox**.

bəzəqli . allı. alvan. -güz çağınu allı gedər bağları, qarqa oxur, yel töküdər dalları. (allı gedər bağları: bağlar al alvan bəzənər). (yel töküdər dalları: dalları, budaqları lütlədər). -allı duvaqlı: bəzəkli örtgülü.

-nəqşəli bəzəkli olan: çəkinsi.

bəzəqliq -geyimə, nərsiyə tikilən bəzəklik tikə: çalğav. alğav. -çalğavlı börk. -bu yorqanın çalqavlarının boyası artalıynan (zəminəsi ilə) tutmur.

bəzəmək . düzəltmək. süsləmək. onalamaq. onğağlamaq. onağlamaq. donalamaq. donlamaq. donamaq. önələmək. -**üz gözün onağladı**. -**pişik bəzəmək**: boşuna iş görmək.

bəzəməz -üz dad alar içindən, iç bəzəməz üzdəki. (yaşam sürmür üz ilə, üzləşiri öz ilə). {çağı gəlir özün basar üzdəkin. (özün: içindəki). (üzdəkin: zahirdə olanı)}. {iç, üz basarr. (üz: surət)}. (içdə olan üzə damar).

bəzənər -düz bəzənər, dağ bəzənər, çöl bəzənər, bağ bəzənər, el bəzənər, el bəyənər, yaz gəliri yaz gəlir.

bəzənib -**bəzənib tumarlanmaq**: qaşqarlanmaq

bəzər -**üz bəzər:** bəniz oxşar.

-yalan dünyanı **bəzər** özü lüt gəzər.

-kim demiş doğru gəzən yalğız qalır, bilməmiş könlü bəzər dad nəyimiş.

bicələk 1. bir cıqqılı. bir az. 1. doqquz ayına dolmadan doğmuş uşaq.

biç **-**yaşamında kəndivə qablıq **biç**.

biçan çəpiş.

biçə **-**kimisə əkə, kimisə biçə.

biçəq . biçək. biçənğ > çimək. çimənğ. çəmən. ot. ələf. göy. (səbzəzar). biçəqıl. -olsa malın çox qalı,min dəniklə, bir biçəqıl parçanı. (qalı: əgər). (dəniklə: ölç).

biçəqsiz . biçəksiz. pitisiz. pitiksiz. bitiksiz. bitgisiz. əksik. alımsız. arnaşsız. qırıq. köfük. kövük. boş. kofı. kovı. koz. kovuz.

biçəm çıxıntı. təpək. tərz. şivə. istil. səbk. səlqə. əzgi. tərz. dərəm. dərim. yol. gediş. tutum. sıy. sayaq. uslub. tempo. -bu **sıyda** gedməkdə, çatış bəklənmir: bu ayağla gedişdə, müvəffəqiyyət görünmür.

biçəni **-**kim əkəni kim **biçəni**, kim qoyanı kim görəni bəllənməz.

biçər **-**buda keçər, günü gələr, buğdalar əkilər, **kimi biçər**, kimi ələr.

biçib **. - oğru biçib alar**, doğru paysız qalar (oğru yeri bolcar, doğru göyü). (**bolcarmaq**: biçib almaq. qənimət götürmək).

biçilməz **-**doğmadıq cocuğa, don **biçilməz**.

biçimə - isədiyi **biçimə** soxmaq: dartılıb, oğulub yoğrulmaq. qalıblaşmaq.

biçimsiz qozov. eybəcər.

biçin **biçin**. dirov.

-**biçin biçmək**: biçin çapmaq.

-bu yaşam bir kərə düşür ələ, çalış onu diləyin təki yaşa, hər nə olsun kimsələrdən gözləmə, özün düşün, özün **biçin**, türklüq ilə vur başa.

biçqi **biçgi buxcu**. 1. kəstərə. (təstərə). 1. **buşqu. buxcu.** muşar. müşar. buçar. ərə.

biçmək -**biçin biçmək**: biçin çapmaq.

biçməmiş **-**çoxları var əkdiyini **biçməmiş**.

biçsin **…-** gələn keçsin, əkən **biçsin**.

biçtiyin **. -**keçirdiyin günün dəğərin **biçdiyin** ürünlə yox, əkdiyin tuxumla ölç.

bıq - **lopa bığ:** yoğun, kündə buğ.

biqirəq bükərək. -bikirəq bastırib qoy! : artığca sıxıştırıb qoy!.

biqirmək bikirmək. bükürmək. təngikmək.

bil **. -**çalışda **bil** öz işin, ağrı versə öz dişin.

-kəndivin nə olduğun **bil**.

-aşını, əşini işini **bil**.

-aşıvı, əşivi, işivi **bil**. (yeməyi gözlə, arvadı, arxadaşı yoxla al, işivi bil gör).

bileytim **-nə bileydim** unudar sevilən sevənin.

bilə **birgə. bərabər. ilə. o, bu, həpsi. hamısı. -bilə gədib, gilə gəlmək : birgə gədib tək qayıdmaq. biləq** **. - yerimək bilək**, qaçmaq borcumuz.

. -güclü **bilək** birin, güclü bilik minin

biləqəm **. -**kimin dili nəyə bağlı biləməm, məndəki dil könlə bağlı **biləgəm**.

biləməm **. -**kimin dili nəyə bağlı **biləməm**, məndəki dil könlə bağlı biləgəm.

bilən **. -**iş **bilən** ac qalmaz. (işin bilən ac qalmaz)

. - **yaman yaman bilən**, yaxşı **zaman bilən**.

iş bilən: qılavar. .

-altısında bilən ana dilin, altmışında unutmaz.

-çox **bilən** çox çəkər.

-çok **bilən** çox yanılır.

-iş **bilən** ac qalmaz.

bilər **. -**kişi biliginə görə kəndin dəğişə **bilər**

-**içgə savın kim bilər**. (pünhan sırrın kim bilər).

bilərmiş **-**çox gəzən gördüqücan **bilərmiş**, çox görən bildiyican.

biləsən **-**qədrimi ölüm **biləsən**?, gedim biləsən?.

biləyinə **. -**kişi gücünə biliyinə **biləyinə** inanmalıyıq

bilgisayar **-bilgisayar korsanı :**hacker

biliq ilim. elm. -**bilik** tükənməyən bayluqdur, sınanmasa bayqurur. (bayqurmaq: **bayağılaşmaq**).

. -ərdi üzə ərənər, ərdəm bəyi, bilik dağ (**üzə** :ərsiyə) (**ləyaqət** kanı). (çıxdı ərsiyə kişilər, ləyaqət kanı, elm dağı).

. -**güclü bilək birin, güclü** bilik **minin**

biliqinə **. -**kişi **biliginə** görə kəndin dəğişə bilər

biliqli **bilikli.** məruf.

biliqsiz **-**oğlancıq iliksiz, oğlancıq **biliksiz**.

bilim . **-**daş gəmir **bilim** qazan.

-doğru yoxsunlar atanadan olanlar yox, **bilim əkimdən** olanlardır.

(**yetməzlər** :yoxsunlar. yetməzlər. məhrumlar) (**olanlar**: ayrılanlar.

məhrum olanlar). (**əkimdən**:kültür-tərbiyətdən).

-bu qaranlıq gecələrdə qapımız pis döyülür, **nə bilim** bəlkə ölümdür,

dayanıb can apara. (şəhryar).

bilimli **-bilimli** inam qurmadan, ulu yaşam sürənməz. (**ulu**: əzəmətli. ali).

-bilimli inam oldusa ər igidlər bəslənər.

bilinən . -topraq belinən, **kişi bilinən**. (topraq belnən, kişi bilnən). (topraq belinən işlənir,

kişi bilinən). (toprağa bel gərək, kişiyə bil gərək). (toprağa bel gərəkir, kişiyə bil).

bilinməz bəlirsiz. naməlum.

-ilk başdan görünməz, nə olduğu **bilinməz**, yaşın ötər görsədər, bıraxmış iz silinməz.

bilir - **avçı bilir alları**, ayı **bilir yolları**. (avçı bilir alların, ayıda bilir yolların).

bilirim . **-**gedmisin dönməzə **bilirim**, adını yadımdanda silirim, sənsiz belə bu

dünyanı sürürüm.

bilirqişi **bilirkişi .** eksper

bilirsən . **-**kərvan hardan gəlir **bilirsən**, olan yeri, gedən yeri unutma.

bilisən **-bilisən** ürəgim nədən alışır, az yurdunda türk uşağı fas danışır.

biliyinə . **-**kişi gücünə **biliyinə** biləyinə inanmalıyıq

bilqələrin . **-**qapıva düşən, amacın tapsın, **bilgələrin**, bildiyin yapsın.

bilqəliqtur **-**qanmamazlıq böyük suç, **bilgəlikdur** baş ərdəm.

bilqi **-bilgi** top top topaldı topara, açarı sözdədir, bulmağı dilərsən, dil ara.

bilqisizliqlə kor koruna.

billqitmək **billgitmək.** xəbər vermək.

bilməyən . **-**itirməyi **bilməyən** qazancında aldanar.

-dəğişməyin bilməyən, sınmasını qarşılar . (**qarşılar**: önləyir. uzlaşır)

bilməyən **-**söz bilməyən elbaşı, elbaşına yov açar. (**yov: yav**. yavalıq. bədbəxlik).

-dəğişməyin **bilməyən**, sınmağın görər.

-olduğun **bilməyən**, olacağın biləməz.

bilməyəni **-**əmək **bilməyəni**, əmək tutsun.

bilməz **. -** iyilik ed yerinə ver, görən bilməz alan bilər.

. -gündüz tınım, tündə uyku **bilməz**. (gündüz rahat gecə uyku **bilməz**).

. -kimsə **bilməz** nə iş vardır başında.

. -gündüz tınım, tündə uyku **bilməz**. (gündüz rahat gecə uyku **bilməz**).

. - hər nəyi öldürən odur, təkcə özü ölüm **bilməz**. (**tapmaca). (ölüm)**

. -könül yolun baş **bilməz**.

. -kimsə **bilməz** nə iş vardır başında.

. - keçi ovsar bilməz. (keçi ovsar götürməz).

-bir qün qələr,qüller qülər, ərqin bilməz, ərkin bilər! (**ərk**: ixtiyar. güc. qiymət. qədir).

-kimsə **bilməz** alına gəldiyini, gələn günün çəkdiyini.

bilməzə **-**çək **bilməzə** çək bildir, (**çək**: hədd. hudud).

bilməzlərin **-**öğrən öğrən uğur ola, qoyma **bilməzlərin** çoxala!!.

bilməztim **-bilməzdim** unutarmış sevən sevəni.

bilsən -ilişmək sorun deyil, yerin **bilsən**. (**ilişmək**: nəğd. intiqad).

biltəçi **bildəçi. bələdçi.**

biltiqəriz **bildikəriz**. -gözəl olur! -**bildikəriz yazılsa**, yazıldıqlar oxunsa.

biltir **-**çək **bilməzə** çək bildir, (**çək**: hədd. hudud).

biltirməz **bildirməz.** - içgə işi var çoğunun, **dön dolanın bildirməz**. (**içgə**: gizli). **(çoğunun:** fələkin).

biltiyican **-**çox gəzən gördüqücan bilərmiş, çox görən **bildiyican**.

biltiyin **bildiyin**. -kal kişi **bildiyin bağırar**. (yava it gündüzün hürər).

-böylə gəlmiş böylə gedər, dəgirman **bildiyin** edər.

-öğrəşməyən ağılsızdır, **bildiyin** işlətməyən səfeh.

-**bildiyin yapmaq:** eşib işləmək. kələkli iş aparmaq. saman altindan su yeritmək.

biltiyivi **. -** inanmayıncaki bacarıqlı bir türksən, elə öğrətildiyini yaparsan, **bildiyivi** yok!.

bilyiyin. **. -**qapıva düşən, amacın tapsın, bilgələrin, **bildiyin** yapsın.

binciqləmək **bincikləmək** bolqutmaq. (diqqətlə davranmaq). işləyib yasatmaq.

binə çuğundur. top, turp kimi girdə biçim.

bintiqin **-**mingəninğ yaxşı at bolsa, alıstı yaxınday gör. (bindiğin iyi at olursa, uzağı yaxın gör!).

bir ay tamam yutay **(yut ay)**. butay. tamam bir ay.

bir az bir cıqqılı bicələk. bir cıqqılı. bir az.

6bir balaca odu var, göz korladan dumanı.

bir qarma buğda bir qarpa buğda. bir ovuc buğda qarpalamaq=qarmalamaq=əl atıb götürmək.

-bir **öyün** tapsaydı, əlindən gələni əsir gəməzdi.

bir **. - qurulmağa min bir güc**, yıxılmağa, birin güc. (**birin**: təkcə bir)

-amac üçün araclar, hər aracın **bir** işi.

-gördüm demək **min sözdür**, görmədim demək tam sözdür (görmədim demək son sözdür).

-bir yeyənin olsun min deyənin olmasın.

-say. -gəlib gedər hər ildə, hər dördüdə **say** qılıqda (tapmaca). (ilin dörd carnı (fəsli). (gəlib keçən, dəğib keçən, dəlib keçən dərdlər yox olsun.

bıraxıb -**bıraxıb atmaq:** pozqırmaq**.** bozqırmaq.

bıraq **. -**dünləri **bırax**, günləri tutaq

. -**kölgəni bıraq** ışığı tut, gözdəkin ötür, əldəkin ut.

-xocaların, qoşarların dinlə sözün, **bırax** özün. (**qoşarların**: şairlərin).

-içim çağırır, özüm bağırır, kəndivi tutun, dışını **bıraq**.

-dünləri **bırax**, günləri tutaq.

bıraqmaq -**əldən qaçırmaq:əldən bıraxmaq:** aldamaq. itirmək. qaybetmək. qom kərdən. məfqud olmaq.

bıraqmış **-**ilk başdan görünməz, nə olduğu bilinməz, yaşın ötər görsədər, **bıraxmış** iz silinməz.

birbirinə -**birbirinə dolaşan saçlar**: qırcın.

birboyta bir boyda boyaboy. bərabər. boydaş.

bircə **-bircə** dinləməz, mincə dinlədər (radyo).

birçaqun **birçağun**. birgeyin. birzaman.

biri **-biri** sınar, **biri** sönər, **biri** yapar, **biri** qınar, **biri** durur **biri** köçür.

-biri bitər biri itər, artıq **yetər**. (dünyüdan qonuşanda söylənir).

-biri atar, **biri** tutar.

-biri utar, biri utuzar.

-biri bitər **biri** itər, artıq yetər. (dünyüdan qonuşanda söylənir).

birin təkcə bir**. -** qurulmağa min bir güc, yıxılmağa, birin güc.

. - düşün **birin** düşünsə səni, unut gedə unutsa səni.

. -güclü bilək **birin**, güclü bilik minin

. -kişi içrə **birin** başı ağrısa, bodun içrə tamam başlar ağrımaz.

-yaşam yasası -**birin** ötürəsən, **birin** boş verəsən, birindən vaz keçəsən, birin keçindirəsən, biriylə keçinəsən.

-birin söz var ürək qanıtır (dincəldir).

birinci baştınğı. baştaki. ilkin.

-qonaq **birinci gün** qızıldur, ikinci gün gümüşdür, üçüncü gün sürüşdür.

birincisi **-**iki gün var ballı olur erkəyə, **birincisi** arvadını alan gün, ikincisi basdıran.

birinə **-**içində aç yer **birinə**, o içində səni gömdüyü kimi.

-yalnız qalan yem olar **birinə**.

birinin **-birinin** qadını özgəsinə qız gəli (görünür).

birintən -yaşam yasası -birin ötürəsən, birin boş verəsən, **birindən** vaz keçəsən,

birin keçindirəsən, biriylə keçinəsən.

biriylə -yaşam yasası -birin ötürəsən, birin boş verəsən, birindən vaz keçəsən,

birin keçindirəsən, **biriylə** keçinəsən.

birqeyin birgeyin. birçağun. birzaman.

birqə **birgə**. bilə. bərabər. ilə. o, bu, həpsi. hamısı.

-**bilə gədib, gilə əlmək** birgə gədib tək qayıdmaq.

-yüklə, bağlacın **birgə** çəkisi:kürdə. kürüt. xam. tar.

birləşir **-**ip **birləşir** hörgün.

birliq **-birlik** bəylikdi.

-**birlik** dirilikdi.

birtə **-**atıcı çalır , kürd oynayır, acığı tutan **birdə** oynayır.

birzaman birgeyin. birçağun.

bişi yoğur (xəmir) qızartması

bişqül qoyun poxu. qığ.

bit risalə. -**yuta bit:** əhkam risaləsi.

bitən **-**körpəlikdə əğri **bitən** bir budaq, yekəlsədə əğri qalar.

bitənətək **-**qız alana dək, toy **bitənədək**.

bitənin ösənin. **-**dağ ösüyü, bağrı soyuq. (dağda **ösənin** bağrı soyuq). (**ösüyü**:

bitənin). (**ösük**: bitgi).

bitər **. -**könül kövşənində **bitər** inam.

. - hər nəyində var sonu, qatar durar, ocaq sönər, yollar **bitər**, yaluğ dinər.

(**yaluğ**: kişi. adam) .

. - durar olsan tanertən, **bitər işin**, tüşə qalmaz. (**tanertən:**Səhər tezdən).

(tüşə: ikindi, gün batana yaxın

bitər **-**biri **bitər** biri itər, artıq yetər. (dünyüdan qonuşanda söylənir).

biti **-**baltır **biti** başada çıxar. (baldırdaki bit başada çıxar).

bitiq **-**ilin sonu toplanır, sana **bitik** sınanır. kötü işlər qınanır.

bitiqçi **bitikçi** -**yut bitikçi**: zabit, saray katibi, münşisi. 2zabit münşisi yut bitikçi.

bıtıltamaq **bıdıldamaq.** bidildəmək bıdıldamaq. dodaq altı deyinmək.

bitiltəmək **bidildəmək**. bıdıldamaq. dodaq altı deyinmək.

bitinmək **(**# **tutunmaq:** başlamaq**)**. qutulmaq. -**tutunması bitinməsi** bir oldu.

bitir **. -**gənclik çağun itirmə çağın, yığmala tavın, edində adın, sonu yetir, hər nə **bitir**, sona qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**çağun**: dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

-köş çalınar öğnü **bitir** yatmağın, dur ayağa yolda gözlür bax səni.

bitiriniz **-**çamdap ertərək bitirqilə : çabuq davranınız, ərkəncə **bitiriniz**!.

bitirqilə **-**çamdap ertərək **bitirqilə** : çabuq davranınız, ərkəncə **bitiriniz**!.

bitişi **. -** günlərin ötüşü var, **sözlərin bitişi yok**.

bitişti **-**qayğılar çox, tab tovan yox. tükəndi umut, **bitişdi** dözüm, sürürdə ömür, çatmayır ölüm.

bitqi **bitgi**. ösük. **-**dağ ösüyü, bağrı soyuq. (dağda ösənin bağrı soyuq).

(**ösüyü**: bitənin). (**ösük**: bitgi).

bitli -**bitli** pəxlənində, kor alıcısı olar.

bitmətən **. -** bitmədən yaşam, itmədən dilək, istəyin sevən, könül doyuran.

-canki vardı bu tənimdə, çıxacaq **bitmədən** ön arzularım son ucuna.

bitməti **bitmədi. -**. günü ötdü, **sözü bitmədi**.

bitməyən **tükənməyən.** -bilik tükənməyən bayluqdur, sınanmasa bayqurur. (bayqurmaq: **bayağılaşmaq**).

bitməz . - günü ötər, **sözü bitməz**.

. -işləyənə yaşda bitsə, iş **bitməz**. (qarınpıya, yemək bitsə, yen bitməz) (**yen**: iştah)

bitmiş **. -bitmiş** sani duyma kəndini, soluq gəlir ısıtır hələ, qalır ölümə yolunuz genə. (**sani**: kimi)

bitsə **. -**işləyənə **yaşda bitsə**, iş bitməz. (qarınpıya, **yemək bitsə**, yen bitməz) (**yen**: iştah)

bitsin **. -**ək **bitsin** suvar gövərsin

bitsin **. -**həmmə nəyi aytdınğız, sonğundada tapdınğız, əllərizə gül **bitsin**, doğru yanıt yazdınğız. (tapmaca yanıtı. (**yanıtı**: cəvab) (**aytdınğız**: söylədiniz)

bitsin **-**dəmiz artsın, çiləz **bitsin**. (kefiz kökəlsin, ağrız **bitsin**).

bitsin. **. -** dəmiz artsın, çiləz **bitsin**.

bittiq **-**içib **bitdik** çəkib keçdik.

biyol biyollayollayım. biyolum. sonra, deməli (işini qutar, bıyol çörək ye). - yaşam yolu, biyoldur, gəlib köçnərin yoludur.

biyollayollayım biyol. biyolum. sonra, deməli (işini qutar, bıyol çörək ye). -yaşam yolu, **biyoldur**, gəlib köçnərin yoludur.

biyolum biyol. biyollayollayım. sonra, deməli (işini qutar, bıyol çörək ye). - yaşam yolu, biyoldur, gəlib köçnərin yoludur.

biz **-**dən tökəni **biz**, dartan özgəsi, yeyən başqası.

-**bizdən yeylər:** (əz ma behtəran).

-bu gün göz yumduqlarımız, yarın **bize** göz açdırmayacaq olanlardır.

bizətə **bizədə. -** dönər evrən düşər sıra **bizədə**

bizim **bizim** qonşumuz dədəminən qardaşıdı , mənnəndə qardaşıdı , mənim oğlumunanda qardaşıdı , bəs bu necə qardaşıdı (qar daşımaq).

bizlər **-**dünyadır karvansaray **bizlər** onun kərvanıyıq.

bizov **. -** öküz ayağı olma, **bizov** başı ol

bizovburnu (abdozdək).

bizovlar **-** qoyuna (qoyunuva) baxsan, quzular, malıva baxsan, bizovlar.

bizovta **-**inək danada doğar, **bizovda**.

biztə **bizdə. - bizdə bir kölügə** ışığa bağlıq, ölürsə ışıq, ölürdə varlıq. (bağlıq: bağlı).

biztən **bizdən. -**. **bel külük bizdən**, tər töküb işləmək sizdən.

boqa **boğa**. 1. tıpa. şüşə başı. (dərpuş). 1. tıpa. qanı durdurmaq üçün kullanılan yumağ, istirlize edilmiş pamıqlı özəl bez.

boqan -**gəlin boğan:** xıtxıt. xuzruf.

boqasan **-**mat qalıram türk qızı olasan, öz əlinlə öz dilivi **boğasan**.

boqaz **boğaz.** damağ**.** -əllə ayaq tez doyar, **gözlə damağ**, heç doymaz (**doyar**: toxlanar. yorular).

-**ərsin boğaz**: qu quşu.

boqaza **boğaza. - yaşam öz sözün boğaza soxur**, utmaq bacarmıyanı, yerində boğur. (yaşamın özgül qaydaları, gərəkləri var, əroğlu, onları saymasa (işə tutmasa), o yasalar altda əzilir).

boqazcıl **boğazcıl** qarın qulu

boqazın **-boqazın dövrü:** çənbər. çəmbər < çönbər.

boqazlı **boğazlı.** qarınqulu. çox yemək yiyən

boqulmamaq **-**suya batmama üçün, **boğulmamaq** üçün geyilən yelli geyim: çökədə.

boqulmuş **boğulmuş. - boğulmuş doğrular**, doğrulmuş oğrular indi.

-keçmişlərim **boğulmuş**, yarınlarım doğmamış, bu gün əldə basın qıl. (**basın qıl:** hüjmə keç)

boqur **boğur. -** yaşam öz sözün boğaza soxur, utmaq bacarmıyanı, **yerində boğur**. (yaşamın özgül qaydaları, gərəkləri var, əroğlu, onları saymasa (işə tutmasa), o yasalar altda əzilir).

boqursan **boğursan**. - böylə dar tutma, **boğursan sözüvü**, açılıq, söz yaradır, hər gözələ söz yaraşır.

boquz **boğuz.** xəfəlik.

boquzla **boğuzla.** xəfələ.

boquzmaq **boğuzmaq.** xəfələnmək.

boqzarmaq **boğzarmaq**. kölgələmək. sıxarmaq. qussələndirmək. kədərlətmək. -kölgə düşəndə yada, **kölgələr** məni.

bol -çoxuz **bol** olsun, azız çox olsun. (alqış).

-qənə bol. bolan solan.

-olumsuzlar yox olsun, olumluqlar **bol** olsun.

-bol edsin: bolasun -kişi qolasun, tarı bolasun. (**qolasun**: işləsun).

-xoş aman bol: sağlıca qal.

bolamaq bolmaq. çoxaltmaq. (bölmək: böləmək: xırdalamaq).

bolan -**bolan solan:** genə bol.

bolar yumşaq. gəvrək. tavlı. -**tavlı** topraq.

bolasun 1. bol olsun. çoxalsın. 1. bol edsin. -kişi qolasun, tarı bolasun. (**qolasun**: işləsun).

bolat **olat**. olsunki. bəlki. şayəd. ihtimalən

bolatdımı **bolatdımı**. olurdumu.

bolatınmasın olamazsın.

bolboyt **-**ət yebəqən quş bolboyt. (quş : yırtıcı quş).

bolcar - **oğru yeri bolcar**, doğru göyü (oğru biçib alar, doğru paysız qalar). (**bolcarmaq**: biçib almaq. qənimət götürmək).

bolcarmaq biçib almaq. qənimət götürmək. -oğru yeri bolcar, doğru göyü (oğru biçib alar, doğru paysız qalar).

bolqaç **-alay bolqaç:** böylədirsə. madamki.

bolqu bərəkət.

bolquça **buluncıya tapılılınğca tapılınca** at bolğuça ayaqla. -at buluncıya qədər ayaqlar).

bolqulu bərəkətli.

bolqutmaq 1. yarıtmaq. çarə bulmaq. dərman, tədavi edmək. 1. təmizləmək. 1. oldurmaq. etişdirmək. 1. borcun yerinə gətirmək. 1. ziyarət edmək. yoxlamaq. əyadət edmək. 1. binciklləmək (diqqətlə davranmaq). işləyib yasatmaq.

bolqutmat bərəkətləndirmək.

bollaq çoxraq. firavan.

bollaymaq çoxaymaq. artaymaq. selləymək. bərəkət tapmaq. -**bollayan** tanrım. tanrı.

bolluca **. -**kəndivi artıq tanı, **bolluca** dosdun olsun.

bolluq - qoyma bitsin hələ varkən bu samanlıqda saman, hər zaman döngə dünür, sanma **gülər, bolluq edər**.

bolluq -cibiz dolu olsun, yaşamız bolluq(**alqış**:iyi dua).

bolluqilə **. -** kişini pulla baş saxlar, ölkəni **bolluqilə yol**.

bolluqu **-**oğru boğsa doğrunu, eldən uçar gedər görməz gözü **bolluğu**. (eldənuçar bolquluq).

bolmaq bolamaq. çoxaltmaq. (bölmək: böləmək: xırdalamaq).

bol-sol artıqraq. çox. gərəkdən artıq. -boluna verməz, solana istər. (bolan solan: genə bol.).

bolton **boldon**. (bütün, bir parça don). palto.

bolun **. -** iliz qutlu, eliz mutlu, göylük, gögəti, güz **bolun** olsun. (**alqış**)

bolun bold -**bolun bolun**: yazı bold yazı.

-iliz qutlu, eliz mutlu, göylük gögəti, yaz güz **bolun** olsun.

bolur **olur**. bəlki. şayəd. ihtimalən.

bom-boz bozarıb lap boz olub, bətər rəngi solub).

bor baray toran. bor qara. alaca qaranlıq. ala qara. qaş qaralın. borangı qaranğu. qaranğuy. buranğuy. gügüm. açıqqara. (tarik roşən. qorq o miş. şəfəq.).

bor qara toran. bor baray. alaca qaranlıq. ala qara. qaş qaralın. borangı qaranğu. qaranğuy. buranğuy. gügüm. açıqqara. (tarik roşən. qorq o miş. şəfəq.).

boranı -börü sevmiş **boranı**. (dumanlı hava).

boranqı qaranqu **borangı qaranğu**. qaranğuy. gügüm. açıqqara. (tarik roşən. qorq o miş. şəfəq.).

boranqı **borangı**. alaca qaranlıq. ala qara. qaş qaralın. toran. bor qara. bor baray. qaranğu. qaranğuy. buranğuy. gügüm. açıqqara. (tarik roşən. qorq o miş. şəfəq).

borbuşa qarqaşa. qoğqaşa. hərcmərc. kaos.

borc qırıdı**.** kıredi.

borcumuz **. -** yerimək bilək, **qaçmaq borcumuz**.

borcun yerinə gətirmək bolqutmaq.

bostana **-bostana** girən "porsuq" yabanın raslamağın gözətər.

boş açıq. bekar. subay. əşsiz. -**açıqlar**: subaylar. işsizlər. bekarlar. -**açıqda qalmaq**, **yaşamaq**: subaylıq keçirmək. -**açıq tutuq**: evli evsiz.

- (gənc olan boş işsizlərə) . -**boş** çağuvu vermə boşa, çağ gedirsə

qayıtmaz, sıx qoynuva sevgivi, ər qız olsan tək dolansan yarışmaz. (**ər qız olsan**: erkək dişi olasan) . (**yarışmaz: yaraşmaz**) .

. - ilim qazanı **boş** qalmaz

. -dünəni **boş ver**, bu günü xoş ver, ertisinə pay saxla (**ertin**: yarın).

- içləri **boş**, qurduğu **boş**, yaşamda yox, bir parça pox. (alışın mötadlar üçün deyilir)

. - dərvişin cibi **boş**, könlü dolu.

. -ulu ağac, **boş toprağı**, ulu amac, **boş ürəyi** bəğənməz. (boş urək: ölü ürək). (ulu ağac, uca ağac, dayanmağa bərk topraq arar, böyük sevinc, istəklər, tovuc (odlu), coşqun ürəklərdə yurd salar).

-atalar cocuğu başdan aytıb; **boş** aytmamış. (**aytmamış**: demişlər)

-qorxma uzat əlin gedsədə boşa, çalışmayan əl **boş** qalarinan.

-xəznəsi **boş** baş dolu, aclar yeyər tox olur.

-birin ötürəsən, birin **boş verəsən**, birindən vaz keçəsən, birin keçindirəsən, biriylə keçinəsən.

-içləri **boş**, qurduğu boş, yaşamda yox! bir parça pox.

boş **laxşaq** . **ləxşək. ləxşək.**

boşa . - (gənc olan boş işsizlərə) . -boş çağuvu vermə **boşa**, çağ gedirsə qayıtmaz, sıx qoynuva sevgivi, ər qız olsan tək dolansan yarışmaz. (**ər qız olsan**: erkək dişi olasan) . (**yarışmaz: yaraşmaz**) .

-qorxma uzat əlin gedsədə **boşa**, çalışmayan əl boş qalarinan.

boşalar **-**doldurduqca boşalar. (tapmaca) (**deşik idiş** (**dəlik qab**).

boşanmaqın . -**boşanmağın** nədəni suyuq (aydın) olur, evlənmənin nədəni quyuq (yoğun).

boşaymaq sərf edmək. xərcləmək. –ömrün heçə **boşaymayan. -** tam pulun **boşaydı**: xərclədi. - boşaymaq xərcləmək

boşlu **-boşlu** olana il çox çabuq keçərmiş.

boşluq açıqlıq. subaylıq. əşsizlik. ıraqlıq. uzaqlıq. arınlıq. təmizlik.

boşun yerə . -gəncliyin, var yoxunu **boşun yerə** itirmiş, arman qalıb geri baxıb gedərlər. (**arman** : nisgilli. həsrətli)

boşuna bayqu. bağış. bedava. havayı. müfdə -bayqu yürqüncə, bayqu işlə. (**boşuna** gəzincə, **boşuna** çalış).

-pişik bəzəmək: **boşuna** iş görmək.

botun **bodun xalq . -**kişi içrə birin başı ağrısa, **bodun** içrə tamam başlar ağrımaz.

-kişi içrə birin başı ağrısa, **bodun** içrə tamam başlar ağrımaz.

boy 1. öz. kənd. bədən. 1. əhd.

-**uca boy:** burlaş. buraş.

-**boyuna uşaq düşmək**: boylu (gəbə) qalmaq.

boya -sus **boya:** açıq **boya**

boya başa çatsın (uşağa yarqış sözü).

-**boya çatmaq**: üsboymaq. özün tanımaq. baliğ olmaq.

boya yaşıl göy **boya:**. **çadırıq** (< **çadır**: göy üzü).

boyaboy bərabər. bir boyda. boydaş.

boyas yapas. məkiyaj.

boyaslamaq yapaslamaq. məkiyaj edmək.

boyca **-**qolca boyu var, **boyca** dili.

boylabaqa **-boylabaqa durqan:** boyu uzunluğunda olan, gedən. boy uzadısıyla.

boylanmadan . -boylanmadan, oylan. (oylan: düşün).

6boylanmadan, oylan. (oylan: düşün).

boylu öhdədar. mütəəhhid.

- **boylu** (gəbə) **qalmaq**: boyuna uşaq düşmək.

boyluq əhdnamə.

boynaş dağ ara bala təpələr

boynbaq **boynbağ**. **boyunbağ**. çənbər. çəmbər < çönbər. tuğ. boynbağ (). qulladə. gərdənbəd.

boynu - **dəvənin boynu** yaman, yamanın oynu yaman.

boynun -qurda sordular. -əfəm, **nədən yoğun (dur) belə boynun**?. yandı (dedi-cavabladı). - öz işimi, özüm görrəm.

boynuz **-**qoça, **boynuz yük değil**!.

boysan **boysanc**. (giranqədr. ərzişmənd).

boysanc **boysan**. (giranqədr. ərzişmənd). **boysanc**

boysanc giranqədr. ərzişmənd.

boysandan **- boysandan düşmək**: qiymətdən düşmək.

boysanım minnətdaram.

boysanlı qədir bilən. qədirşünüs.

boysanmaq minnətə mindirmək. minnətdarlıq edmək.

boysanmaz qədir bilməz. nankor.

boysatmaq qiymət, qədir vermək. dəğərlətmək.

boytaq **boydak**. subay.

boytaş **boydaş**. boyaboy. bərabər. bir boyda.

boyu **. -** illər **boyu** aldatılmış, olan körpüləri yandırılmış, talanmış elim qaldı.

-indi artıq ölçülər dəğişdi, günlər var ömür **boyu**, umatlıq var sonsuza durur. (**umatlıq: umaylıq**. xoşbaxlıq).

-qolca **boyu** var, boyca dili.

boyun özün. kəndin.

-**boyun əğmək**: inanmaq

boyun **-**inanmaq, qolun bağlamaq, **boyun** əğmək.

boyuna **-boyuna, qola, qıça taxılan həlqə**. çənbər. çəmbər < çönbər.

boyunbaq **boyunbağ**. **boynbağ**. çənbər. çəmbər < çönbər. tuğ. boynbağ (). qulladə. gərdənbəd.

boz 1. açıq. -**bozqır**: (dəşt. istep). 1. həyasız. utsuz. utanmaz -çox üzü boz adam dır.

bozaqu **bozağu**. buzağu.

bozarmaq 1. boz boyalı olmaq. xarablaşmaq. pozulmaq. qarışmaq. rəngi qaçmaq. -hava **bozarıb**, yağışı var. -**bom**-**boz bozarıb**: lap boz olub, bətər rəngi solub). 1. (pozulmaq). olduğu durumdan kötüyə əğrilmək.

bozqır dəşt. istep.

bozqırmaq **pozqırmaq**. batil edib atmaq. bıraxıb atmaq. tərk edib atmaq.

böhranı gərlişi. -keçən günün nisgili, gələn günün işgili, doğan günün **şişgili**. (**şişgili**: gərgişi. gərlişi. böhranı).

böqən **bögən.** qığ.

böləmək bölmək. xırdalamaq. (bolmaq. bolamaq. çoxaltmaq).

bölqə **bölgə.** sancaq. məntəqə. bəllənmiş bir bölük.

bölqürmək **bölgürmək. böldəmək.** baldamaq (**baldırmaq).** ayırmaq

bölme böyük təpsi (mecmeyi).

bölmək böləmək. xırdalamaq. (bolmaq. bolamaq. çoxaltmaq).

böltəmək **böldəmək. bölgürmək.** baldamaq (**baldırmaq).** ayırmaq

bölüq **bölük.** qism, bir bütünün parçasi,

bölüm bal. balqa. balqa (**< bal**. **böl**). qismət. -üç **ballı** oyun. -yedi **ballı** bir bütün. -on bal: on qismət. 1. qətə. dəsdə.

bölünəni **-**ayrılanı qurd yemiş, **bölünəni** ayi.

6börü yağmurdan qaçmaz.

börü . - **börü** yağmurdan qaçmaz.

-**börü sevmiş** boranı. (boran: dumanlı hava).

-börü azığı yoldon. (qurdun çörəyi yoldan. qurdu bacaqları bəslər).

-börü qarğışı qoyuna yetməz. (qurt ilənci qoyuna toxunmaz).

böylə **-**böylə gəlmiş **böylə** gedər, dəgirman bildiyin edər.

böyüq 1. dalay. çoxluca. 1. ana. -**ana** başlıq

-böyük xanım: xanımcan. xamcan.

böyüqat. **böyükad** ağayın. sicill. famil . sicill

böyüqlərin **-**baxmaz **böyüklərin** sözünə, çörək tapmaz, baxar az yaşlılar sözünə, arvad almaz.

böyümək **üsmək <> ösmək**. –tağın biraz **üsə** başlağac: biraz daha böyüyüncə.

böyüməyə ösə. üsə**.** –tağın biraz **üsə** başlağac: biraz daha böyüyüncə.

böyür **. -** gedir günəş batası, **böyür** güdə kölgəsi .

böyüsün -**atalı analı böyüsün** (uşağa yarqış sözü).

böyütülər qatığlandı **-**. qatığ yumşandı, yumşaq qatığlandı, kiçilər ulağaydu, ulular öləğandu.

böyüyən **. -qarpuz qabuğuyla böyüyən** eşeğin, ölümü sudan olur.

böyüyüb ösüb. - **ösüb boya çatmaq**: üsboymaq. böyüyüb özün tanımaq, baliğ olmaq.

bucaqına **-**qəm tutunmuş hər yanı, qaçmaq gümanı yox mənə, dar yerin qısqac **bucağına** belə qalmaz güman.

bucaqınta -gecənin bir çağında, qaranlıqlar **bucağında**, yalğızlığın qucağında, yanızlığın ocağında, gözlərim danı gözlər.

-gecələr yalnız gecələr ağır, hər **bucaqdan** qəm kitir yağır.

bucaqta. **. -**biri beşikdə, biri yeşikdə, biri qucaqda, biri **bucaqda**. (bilməcə). (uşaq).

bucaqtan **. -** gecələr yalnız, gecələr ağır, hər **bucaqdan** qəm kitir yağır. (**kitir > kədər)**

bucaqzız -**ucsuz bucaqsız sözlər:** əvələn kövələn. hartan partan.

buçar **muşar. müşar.** buşqu. biçgi. buxcu. ərə.

buq (**buğ. bıyıq) 1. -**qıl qılının üstünə, qıllı dodağın üstünə, on savaşdın dalaşdın, bir barışdın küsdü nə. **1. buğ. - yoğun, kündə buğ**: lopa bığ.

buqarlanmaq buxarlanmaq. burmaq**.** buğumaq. buğlanmaq. - günəş düşüb, yer **buğudu**.

buqcu **buxcu. buşqu. biçgi.** muşar. müşar. buçar. ərə.

buqlanmaq **buğlanmaq**. buxarlanmaq. burmaq**.** buğumaq. - günəş düşüb, yer **buğudu**.

buqta **-**arpa əkən, **buğda** güdməz.

buqtalar **buğdalar**. **-**buda keçər, günü gələr, **buğdalar** əkilər, kimi biçər, kimi ələr.

buqtasın **-**arpa əksən arama **buğdasın**.

buqumaq **buğumaq.** burmaq**.** buğlanmaq. buxarlanmaq. - günəş düşüb, yer **buğudu**.

buqün -**bugün** qonaq, yarın getmə. (yolaq: yolda. yola düşməli). (**ertənğ**: yarın).

buqünqü **-**atıqı quyruqdan, **bugünkü** öpkə yaxci. **(atıqı**: yarınkı) (**öpkə**: ağciyər).

bulabilmək tapabilmək.

bulaq munqar. pinar. çeşmə.

- **qaynar bulaq:** təbiyi mineral termal bulaq.

bulamac **. -** bulduq buluşdurduq, bulqur bulamac qurduq. (işin sonunda söylənir)

bulay **bulğay** 1. bulanğır. bulaşıq. batıq. mundar. kəsif. **-bulayus**: **bulay su**.

-**bulay** kişi 1. bulanğır. bələşgən. yapışqan. sulu. -bu **bulay** sorudur. 1. fəsad. bulayqa. bulayva: bulay yuvası. fəsad evi. fəsad yeri. 1. vəhşət. -bu **bulay** nədir. -bulay qopdu. 1. nifrət. 1. bulaşıq. 1. (ağır) soru. pıroblem. məsələ. -bulay nədir. 1. bulğay. qailə. ğailə. aşuftəgi. 1. pox. -genə bulay (pox) çıxartmış. -onun **bulayına** girən, çətin qurtular. -arvad, pul **bulayına** düşmək. 1. bəla. katastırof.

bulqa bulğay. döğüş. qavqa. dağva. döğvə. qova döğə.

bulqur **. -** bulduq buluşdurduq, bulqur bulamac qurduq. (işin sonunda söylənir)

bulmaqı **-**bilgi top top topaldı topara, açarı sözdədir, **bulmağı** dilərsən, dil ara.

bulmaz **. -** çözüm bulmaz düğün yok

bulsan **. -** başlı ara, söz dinlə, **dibsiz bulsan**, söy dinlə! (**söy**: söyüş). **(dibsiz.** (götvərən). başı boş.)

bulsun **-**ömrü uzsun , **zumar bulsun**. (yarqış sözü).

bultarçı **buldarçı** (bulamaq). murdarçı. mundarçı. kifirçi.

bultuq **. -** bulduq buluşdurduq, bulqur bulamac qurduq. (işin sonunda söylənir)

bultuqun **. -**həmişə yanılmış çox söyləyən çox, ki söylür **bulduğun** dildə sünğük yox. (**sünğük**: sümük)

bultuqun **bulduğun**. tapdığın**. -** kişi bulduğun(tapdığın) yaşır, olduğun çəkir **-**nə umduğun, nə **bulduğun** bəllənməz.

bultuqun **-**olduğun görən, **bulduğun** sevən.

buluncıya **bolğuça tapılılınğca tapılınca**. -at bolğuça ayaqla. (at buluncıya qədər ayaqlar).

bulunmaz -çox qalxma belə yüksəyə bir gün düşəcəksən, düşdüqdə **bulunmaz** təki bir dal ola yardım.

bulur **-**nələr umur, nələr **bulur**, bu bürküsü açanmaz. (**bürküsü**: müəmması).

buluşturtuq **. -** bulduq buluşdurduq, bulqur bulamac qurduq. (işin sonunda söylənir)

bulut **. -**dağlar döğüşür, od yerə düşür. (bilməcə). (**bulut**. şimşək).

buluta **-.** eşq olsun **yağan buluta**, coşan ürəyə

. - günüvü qaraldan **bulutu** qoyma dura.

bun **mun**. kitir. kədər.

bunalım . çöküntü. depresyon

bunçıq **bunçığ.** qəbalə.

bunlarta **-**insansız düşünmək, inanmağın anlamı yoxdur. **bunlarda** gəlmə yok, seçimlərdi!.

bur **-**adın çək, qulağın **bur**.

burax! **.** at!. ötüt !

buraxış **.** ərzə**.**

buraq **-** keçəni **burax** gələni tutaq.

buraqan **-**oğrunu **buraxan**, doğrunu tuşlar.

buraqar **-**qanmazın yəxəsin qananın əlinə versən,qanan **buraxar**.

buraqmaq **burquramaq**. **bax > burmaq.**

buranquy **buranğuy**. alaca qaranlıq. ala qara. qaş qaralın. toran. bor qara. bor baray.

buraş **burlaş.** uca boy. (asiman xiraş).

buratmaq **.** göndərmək.

burazquşu . ala sığırçın.

burbaq **burbağ.** 1. işi uzatma. 1. yarımçılıq iş.

burc . **bürc**. 1. minarə. 1. minarə kimi ucalmış yapı.

burcaq **burcağ**. döngələ

burcutmaq . incə burxutmaq, başdan eləmə

burça **.** qunçə.

burçanmaq **.** qunçələnmək.

burqac **burğac**. yolun və çayda suyun dönən yeri (**burcutmaq**:. incə burxutmaq, başdan eləmə

burqalanmaq **burğalanmaq.** qıvranmaq.

burqmazlıq burkmazlıq. cəsarət. küstəklik. - **burkmazlığa baxmayın**: cəsarətə baxmayın cəsarət olmasın.

burqu fərman.

burquramaq **buraqmaq**. **bax > burmaq.**

burqutmaq -**incə burxutmaq:** burcutmaq. başdan eləmə

burlaş **. buraş**. uca boy. (asiman xiraş).

burma burmac. burulmuş heyvan. axtalanmış heyvan.

burmac burma. burulmuş heyvan. axtalanmış heyvan.

burmaq **. buraqmaq**. **burquramaq**. 1. buğumaq. buğlanmaq. buxarlanmaq. - günəş düşüb, yer **buğudu**. 1. qoxumaq. - bu nədi belə gözəl **burur**. 1. iy bıraxmaq. iyi çıxmaq. iylənmək. - yıbar **burdu**: ətir qoxudu. 1. bükmək.

burna yoğun ağac.

burnu yerə oğula. **. -** iyi gərək qoruna, kötü gərək qoğula, iyi gərək övünərək yoğula, kötü gərək **burnu yerə oğula**.

burnu -**bizovburnu**: (abdozdək).

burtan **-**xanım **burdan** deyər, ordan ağlar, ordan gülər.

burulmuş heyvan burmac. burma. axtalanmış heyvan.

burulub dönüb.

burum burum qıvrıq qıvrıq.

burun **-**başın keçməz yerə , **burun** soxma.

-böyük burun: qobbal.

burun qabaq - göy sulu, göyçək üzündən görgü gedməzdən **burun**. (göy gözəl, göyçək üzündən gözəlliyi gedməz **qabaq, ön**).

busat -**toy busat qurmaq:** bayrınmaq.

buşqu **biçgi. buxcu**. muşar. müşar. buçar. ərə.

butaq **-**körpəlikdə əğri bitən bir **budaq**, yekəlsədə əğri qalar.

butaq -sevgi quşu ürəkdə olur, **bir budaq tapırsa** qonur, sınırsa budaq, gələsi gündə, **başqa budaq tapırda** qonur.

butay **yutay**. bir ay tamam. tamam bir ay **tamam bir ay** yutay (yut ay).

butay. bir ay tamam.

buynuz **. muynuz. munğuz.**

buynuz **-buynuz** axdarıb qulaqdan olma.

buynuzu **. -** öküzə **buynuzu**, sevənə sevgisi yük olmamış.

buynuzu **-**öküzə **buynuzu**, aşiqə sevgisi yük olmaz.

buyuran **-**osturanla **buyuran** yorulmaz.

buz çiçəyi qar çiçəyi. novruz çiçəyi.

buzaq **buzağ.** donağ. qırov. şaxda. yəxbəndan.

buzaqu **bozağu**. buzağu.

buzlu -özü duzlu , **baxdı buzlu**. (baxdı yatıq, qaşı çatıq).

buzun **-**baxma buzun sətliyinə, oda axar sudan olmuş.

büqqürlənmək **bükkürlənmək**. yuvarlaqlaşmaq. içini.

büqqürün **bükkürün**. yuvarlaq. məxfi. sirli. məxfiyana.

büqmək **bükmək**. burmaq.

büqmüş **-**illər sınağı **bükmüş** belini.

büqüb **-qıçların büküb, ayaqları üsdə oturuş**: çöntəq. çöndək. çönbətmə. çönbələtmə.

büqünmək bükünmək. üzünmək. sıxınmaq. kədərlənmək. qussələnmək. huzursuz olmaq. qəmlənmək. munğılmaq. ənduhlanmaq. hüzn , təəssüfə dolmaq.

büqüntü **büküntü**. üzüntü. sıxıntı. qussə. ənduh. hüzn. qəm. kədər. təəssüf. munğ.

büqüntül -**gövdənin büküntüləri tərləyib yanmaq:** pişirqan.

büqürmək **bükürmək**. bikirmək. təngikmək.

bülbülü . - bağda **gülün bülbülü**, ev bəyinin sünbülü.

büləq **bülək. bələk.** hidyə.

bürc . **burc**. 1. minarə. 1. minarə kimi ucalmış yapı.

bürkü **bürkü** tutqu.

bürkü **bürkü.** kələk. ovsun. sehr.

bürqül **bürkül**. şeh. mərtub.

bürqüsü **bürküsü**. **müəmması**. **-**nələr umur, nələr bulur, bu bürküsü açanmaz.

bürqüt **bürküt.** şərci.

bürüq **bürük.** - **ay bürük**: xusuf.

bürüner **-**gəlin ağa **bürüner** ər evinə dək, gəlin ağa **bürünər** gor evinə dək.

bürüştə (**çörək)**. qurqas. xasa (çörək).

bürüyə **-bürüyə** qoy qartapday. (**qartapday**: **qaratma**. gütdürmə). (qurda qoyun gütmə görəvini yüklətmə).

büs bütöv lap bitüv.

büsüş əfsus.

büt tapğac. məbud. -salıq gəldi seçin siz **tapğacazu** (məbudunuzu)

bütün elcarı -yüzlərcə gözəl, başqa eliklərdədə çoxdur, **amma bizim ölkə**, **bütün elcarı** gözəldir. (**elcar:** xalq. əhali). (**elik.** millət).

bütün barça. tamamıylə. həpsi. həp.

bütün tükəl. tamam. - tükəl yazuq silinsin, tükəl elgə sevinsin. **(elgə**: ellik. millət).

-. **tükəl görmüş, eşitmiş**, xanlıq çağında olmuş. **(tükəl**: tamam. bütün).

-. bütün söz: kələki. ibarət

-gənclik çağun itirmə çağın, yığmala tavın, edində adın, sonu yetir, hər nə bitir, sona qalan **təkcə** ad olur, qalan nələr **bütün** yad olur. (**çağun**: dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

büyüq **-**kimisini küçümsemek alçaqlıqdır, çok büyük görmek de qorxaqlıq.

büzən -**ağız büzən diş qamaşdıran**: kəkirə. kikrə.

büzüqmək **büzükmək**. bezikmək. yığılmaq. darıxmaq.

büzüşüb -**büzüşüb yığılmaq:** komalmaq. pirçimək

ca **cə**. (**ək**). kimi. bir işin bitə bitməsi. -yeyin**cə** quşdu. -vurun**ca**düşdü. -yetin**cə** qayıtdılar. -balşı düşünün**cə**, əlli bitirmiş işi.

cahan < **çoğun**. fələk. dünya.

calanmaq cılınmaq. özündən çıxmaq. azmaq. caymaq.

calaşır. **. -**göycələr çağı yaklaşır, ağzımın suyu calaşır.

camışavan camış gölməcəsi. { **camış+ avan:** avur. ovur. ovan. avan. ovanğ. avanğ. (< **av**. **ov**)}.

can alagedgənə can çıxanadək.

can çıxanadək can alagedgənə

can **-**bu qaranlıq gecələrdə qapımız pis döyülür, nə bilim bəlkə ölümdür, dayanıb **can apara**. (şəhryar).

-can sağlığı, baş uyarlığız olsun (**alqış**).

-qapanıq yara qan verməz, cansız olan **can** verməz.

-can çıxırsa, kişi ölsə qayıtmaz.

-can yoldaşın, alın yazın.

-**can alan**: əzrail

cana **. -cana hopan:** tez qovuşan.

-**cana doydurmaq: cana yığmaq**:canqıtmaq. bezarıtmaq.

canalan canalıcı. canaparan. əzrail.

canalıcı canalan. canaparan. əzrail canaparan canalan. canalıcı. əzrail.

canevintə **. -**könül **can evində** yurt salmış, baş orta yolda qalmış. (**baş** : ağıl)

canı **-**qanı isdi, canı sıcaq olsun (**alqış**).

canım **-canım** yoxdur, işim çoxdur.

canın **-**canın adayan ölkəsinə (**adayan**:həsr edən).

-canın vermiş malın yox.

canqi **-canki** vardı bu tənimdə, çıxacaq bitmədən ön arzularım son ucuna.

canqışmaq **canğışmaq. çanğışmaq.** yanğışmaq. çənə çalmaq. gengəşmək.

canqıtmaq bezarıtmaq. cana doydurmaq. cana yığmaq.

canqütücü **cangüdücü**. bodyguard.

canlan coşan. həyəcanlan.

canlı çaxna. durmadan axan, çıxan, süzən, gedən. qımıldaq. hərəkətli.

çönbük. fəal. əktif.

cansız **-**qapanıq yara qan verməz, **cansız** olan can verməz.

cantan **-**çok veren maldan az veren **candan** sarsılmaz.

cantaraq **candaraq. candıraq.** hekəlli. yekəpər.

cantıraq **candıraq.** candaraq. **yekəpər.** hekəlli.

carıq **carığ. carğ.** şuar. -**devrim carğı**: inqilab şuarları.

carq **carğ. carığ.** şuar. -**devrim carğı**: inqilab şuarları.

carn fəsl

catı -**cadı pitil**: cadı kitil: cadı kələk.

cavan yaşıl. gənc. körpə**. -** gənclikdə yaşlıq edən, yaşlılıqda **yaşıl** qalır. (**yaşlıq**

: gənclik. cavanlıq) **.**

cavanlıq yaşlıq. gənclik. **-** gənclikdə yaşlıq edən, yaşlılıqda yaşıl qalır. **(yaşıl**:

cavan)

caymaq cılınmaq. calanmaq. özündən çıxmaq. azmaq.

caytaqlaşmaq **caydağlaşmaq** (bala bala). səfehləmək.

cə **ca**. (**ək**). kimi. bir işin bitə bitməsi. -yeyin**cə** quşdu. -vurun**ca**düşdü. -yetin**cə**

qayıtdılar. -balşı düşünün**cə**, əlli bitirmiş işi.

cəhanı . -gəldıx cəhanda doğrunu tapaq, xoca qoymadı, tüm **cəhanı** yedi , qarnı doymadımustafa . (**tüm**: külli). (mustafa) .

cəhanta . -gəldıx **cəhanda** doğrunu tapaq, xoca qoymadı, tüm cəhanı yedi , qarnı doymadımustafa . (**tüm**: külli). (mustafa) .

cəhciq **çəkcik** (**çək**: nərsəni çəkili, dış üzü, zahiri). (**cik**: nərsəni çiki, içi, iç üzü, batini). zahir batin.

cənqimək **cəngimək.** itinmək. (# **səngimək.** təngimək (daralmaq). yavaşlamaq)

cəntəq **cəndək**. kalbud. kadavr. qalıb. qılıp. qaplıq. ölüt. qaşbağ. baslıq. paslıq. maslıq. qaraltı. qaldırım. gövdə. gövrə. gəvrə. qabat. gavat. kovsa. yapı. yapıt. heykəl. köpdə. köprə. kütdə. çalım > çəlim. çalqat. çalçat. boyqat. boy. yəltə. sapıq. çapıq. qapıq. qapıt. yapıt. qaçıq. can kasası, qəfəsi. cigə. cigək. cəsəd. çuval. cism. cüssə. ləş. vicud. bədən. tən. tənə.

cərqesi **cərgesi.** məhfili. - **alçaqların cərgesi** (məhfili).

cəşn < **coşun. coşnuq.**

cəvab vermək çönətmək. -onun **çönü** çox çəkməz. -bir **çön** çıxmadı.

cib -**cib dəsmalı:** yağlıq. əllik. kiçik dəsmal.

cibi **. -** dərvişin **cibi** boş, könlü dolu.

cibi **-**pozuk para **cibi** dələr, pozuq kişi, işi.

cibintə **. -**gördülər yox pul **cibində**, aydular (dedilər) ussuzdu başsızdur dəli

cibiştanta **. -**görsələr yoxdu cibişdanda pulun, bəkləməzdən açığa tutda yolun

cibiz **-cibiz** dolu, tiniz aydın, təniz qayın olsun. (**alqış**:iyi dua) (**tiniz**: ruhuz). (**qayın**: möhkəm).

ciciq **. -**kimlik **cicik** duyqusu ilə döğüşdə yaşanır.

cihanı çoğanı. dünyanı. **-**sözdür çeviren **çoğanı**, yükü, işçiler çeker.

cıqal **cığal. cığız**. oyun pozan.

cıqan **cığan**. -**cığan edip ağlamaq**.

cıqat -**başqa cıxar** : **başqa cıxar:** sayarsın, hörmət edərsən, təpənə çıxar. üz verirsən, şımarır, sırtılır.

cıqaz **cığaz**. **çığloz**. **cızqa**. **cılaz cığlız**. **cızbız**. **cızbıq**. **cıztıq**. **cızlıq**. **cızqa**. **cızza**. (**< küyəz**: qızarmış)(< **küymək**). əritilmiş quyruğdan qalan qoğruq. -**çığlozu çıxmaq**: əriyib tükənmək.

ciqi qetmiş işdən düşmüş. (cik: nərsəni çiki, içi, iç üzü, batini). -çəki gedmiş, ciki qalmış. (çək: nərsəni çəkili, şəkili dış üzü, zahiri).

cıqır **cığra**. sığra. sığır. sınğır. sınır. mərz. sərhəd. hudud. hidud. hədd. həd.

cıqız **cığız. cığal**. oyun pozan.

cıqra **cığra**. cığır sığra. sığır. sınğır. sınır. mərz. sərhəd. hudud. hidud. hədd. həd.

cılaz **cığaz**. **çığloz**. **cızqa**. **cığlız**. **cızbız**. **cızbıq**. **cıztıq**. **cızlıq**. **cızqa**. **cızza**. (**< küyəz**: qızarmış)(< **küymək**). əritilmiş quyruğdan qalan qoğruq. -**çığlozu çıxmaq**: əriyib tükənmək.

cılcıbıl çırıl- çıplaq.

cılınmaq **.** calanmaq. özündən çıxmaq. azmaq. caymaq.

cilismək cülüsmək . yügürmək. daşlanmaq

cilov fərman. sükan.

cilovlamaq dolandırmaq. idarə edmək. kontrol edmək.

cimqəmək **cimgəmək. cingəmək.** cin kimi qaçıb ciməlmək, cummaq, batmaq, yox olmaq.

cin (yaman güclər). çor. -**çor dəğmiş.**

-**cin çanaği:** hələzun. salyanqoz.

cınaq **cınağ**. **conağ (çönək)**.

ciniqtirmək **pərt edmək. pərtitmək**. 1. ürkütmək. 1. cinin çıxartmaq. qızışdırmaq.

cinin. -**cinin çıxartmaq:** pərt edmək. pərtitmək. qızışdırmaq.

cinqəmək **cingəmək. cimgəmək.** cin kimi qaçıb ciməlmək, cummaq, batmaq, yox olmaq.

cinlənmək sınır olmaq. əsəbilənmək.

cintoluq dəlilik.

cintov 1. əsəbi. 1. cin kimi. 1. dəli.

cirgə **cirgə**. tingo. sıx, quyuq ət, sümük suyu.

cırıq çatlaq. çartlaq. çadar. çatar. cıdar. -**çadar çadar** topraq.

-cırıq daban, dili yaman.

cırılar **-**çəksən **cırılar**, atsan qırılar.

cirqə **cirgə**. **1**. sıx, quyuq ət, sümük suyu. tingo.

cirqə **cirgə**. xulasə. zübdə. tuçan. şirə. icmal. konsept. canmayə. (lübbi mətləb). mucəz. **1**. **cırnaq**. quşların ayaq pençesi.

cıtar **cıdar**. **çatar**. **çadar**. çatlaq. çartlaq. cırıq. -**çadar çadar** topraq.

civar çəmə. -bu **çəmədə** görünməz. -onun **çəməsinə** dolanma. -**əlli çəməsidə**: əlli hududunda.

cızbıq **cığaz**. **çığloz**. **cızqa**. **cılaz cığlız**. **cızbız**. **cıztıq**. **cızlıq**. **cızqa**. **cızza**. (**<** **küyəz**: qızarmış)(< **küymək**). əritilmiş quyruğdan qalan qoğruq. -**çığlozu çıxmaq**: əriyib tükənmək.

cızbız **cığaz**. **çığloz**. **cızqa**. **cılaz cığlız**. **cızbıq**. **cıztıq**. **cızlıq**. **cızqa**. **cızza**. (**<** **küyəz**: qızarmış)(< **küymək**). əritilmiş quyruğdan qalan qoğruq. -**çığlozu çıxmaq**: əriyib tükənmək.

cızqa **cığaz**. **çığloz**. **cılaz cığlız**. **cızbız**. **cızbıq**. **cıztıq**. **cızlıq**. **cızqa**. **cızza**. (**<** **küyəz**: qızarmış)(< **küymək**). əritilmiş quyruğdan qalan qoğruq. -

çığlozu çıxmaq: əriyib tükənmək.

cızlıq **cığaz**. **çığloz**. **cızqa**. **cılaz cığlız**. **cızbız**. **cızbıq**. **cıztıq**. **cızqa**. **cızza**. (< **küyəz**: qızarmış)(< **küymək**). əritilmiş quyruğdan qalan qoğruq. - **çığlozu çıxmaq**: əriyib tükənmək.

cızza **cığaz**. **çığloz**. **cızqa**. **cılaz cığlız**. **cızbız**. **cızbıq**. **cıztıq**. **cızlıq**. **cızqa**. (< **küyəz**: qızarmış)(< **küymək**). əritilmiş quyruğdan qalan qoğruq. - **çığlozu çıxmaq**: əriyib tükənmək.

cocuqa **-**doğmadıq **cocuğa**, don biçilməz.

coq **coğ** > **fovc. -bir coğun (> fovcun) simgəsi:** sancaq, nişanı. ələm. -tikətin **sancağuzu** toprağıza, suvarın dibcəsini al qan ilə.

coquş **coğuş**. coşqu. tutqu. odlu ısıq. qızıqlıq. alış. tovuş. pasyon. iştiyaq.

conaq **conağ**. **cınağ (çönək)**.

coşan **. -**eşq olsun yağan buluta, **coşan** ürəgə.

coşan **-.** eşq olsun yağan buluta, **coşan ürəyə**.

coşan canlan. həyəcanlan.

coşar **. -**könül **coşar** dil söylər.

coşarsa - **coşarsa qoşu**, yıxar eni yoxuşu.

coşqu . alış. ehtiras. -coşqu qığılcımı: ehtiras qığılcımı. alış qovu, alış uçğunu.

coşluq **coştuq**. şənlik. şadlıq.

coşnuq **1. coşun.** > **cəşn. 1.** > **cəşn.**

coştuq **coşluq**. şənlik. şadlıq.

coşun coşuş. qoşun. qoşuş. qoşuc. qoşunc. həyəcan.

coşun **coşnuq** > **cəşn.**

coşuş coşun. qoşun. qoşuş. qoşuc. qoşunc. həyəcan.

culuq **culux**. hinduşka.

cummaq . hüğm aparmaq. saldırmaq

cumuqmaq **cummaq. cılqımaq.**

cur 1. cocuk oyunlarında oyun bozmak. **1**. çin. rədif. -bu **çin** kişilər. -**çinləri** birbirindən siçilmir. -**çinələmək**: çinə salmaq. -**çin çin: çinə çinə:** rədif rədif.

cübə -**yutcübə**:iç don.

cücüq **cücük**. toyuq, qaz, hinduşka kimi heyvanların yumurtadan çıxan balaları.

cülüsmək cilismək. yügürmək. daşlanmaq

cümlə **tümlə**. söyləv.

cürtəq **cürdək**. gildən, saxsıdan, şüşədən və s. materialdan qayrılan darboğazlı su, çaxır qabi.

çaba təlaş. -nədir bu çaba, nədir bu dulay (macəra).

çabama **urunma**. **-**köprüyə yetişməzdən durub ondan ötüşgə **urunma**.

çabata **çapata**. çarıq.

çabata. çapata. çarıq.

çabıq batbay. batmay. iti. səri. yeyin. çağan.

çabuq **-**boşlu olana il **çox çabuq** keçərmiş.

-çamdap ertərək bitirqilə : **çabuq** davranınız, ərkəncə bitiriniz!.

çaxmaq **taxmaq**

çaq **. -** ıstəkənin ağ olsun,iç damağın **çağ** olsun

- (gənc olan boş işsizlərə) . -boş çağuvu vermə boşa, **çağ** gedirsə qayıtmaz, sıx qoynuva sevgivi, ər qız olsan tək dolansan yarışmaz. (**ər qız olsan**: erkək dişi olasan) . (**yarışmaz: yaraşmaz**) .

-çağ dəğişmiş, hər nə qalmış çağında.

çaqan **çağan**. batbay. batmay. iti. səri. yeyin. çabıq.

çaqar **çağar.** məcal. macal. -**çağar** bulmasaz: məcal tapmasaz. -day ora gedməyə **çağar** qalmadı. Ölüm gələr **çağar** verməz.

-**axar çaxar:.** iş bilən. çıxarlı.

çaqı isırqan.

-işim qaldı qar yağdı, işin **çağı** bu çağdı.

. -göycələr çağı yaklaşır, ağzımın suyu calaşır.

. - hər nəyin öz çağı, tovu var

çaqıma **çağıma**. **-**ir çağımdan er **çağıma**, qulaq könlümü oxşayıb yırqayan ürək (**yırqayan**: oxşayan).

çaqımtan **-**ir **çağımdan** er çağıma, qulaq könlümü oxşayıb yırqayan ürək (**yırqayan**: oxşayan).

çaqın **. -**gənclik çağun itirmə **çağın**, yığmala tavın, edində adın, sonu yetir, hər nə bitir, sona qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**çağun**: dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

çaqına -**çağına uyarlıq**: uyğay. mədəni. sivil.

çaqını **. -**hər ömür son **çağını** sürməlidir.

çaqınta **çağında.** dövründə. **-**. tükəl görmüş, eşitmiş, **xanlıq çağında olmuş**. **(tükəl**: tamam. bütün).

. - gecənin bir **çağında**, qaranlıqlar bucağında, dalğızlığın qucağında, yanızlığın ocağında, danı gözlər gözlər

çaqınta **-**çağ dəğişmiş, hər nə qalmış **çağında**.

-çağında tut öğüdü.

-gecənin bir **çağında**, qaranlıqlar bucağında, yalğızlığın qucağında, yanızlığın ocağında, gözlərim danı gözlər.

çaqır 1. **çaxır**. çaxur. (**cağur**: acı, sancan nərsə). araq. **1**. **çağır**. **-**ged oğul

çox qalırı pişməyivə sən qorasan, üzüm olduqda **çağır** sən dayıvı, ta pişirə çalba sənə. (**çalba**: halva).

455555555555555555555555555555555555555555555

çaqırır **-**içim **çağırır**, özüm bağırır, kəndivi tutun, dışını bıraq.

çaqırma **-**küsüyü **çağırma** geri, tutduğun özü yeyiri.

çaqırma -**ruhların çağırma toplantısı**: taplantı. ruh çağırma seansı. ehzari ərvah.

çaqqal **-**çaqqal becət bars olmaz (**bars**: pələng).

çaqqan **-**ən çaqqan, yügrük olan oy dur. (**oy**: düşüncə. fikir).

çaqlar **-çağlar** ötər sular durular.

çaqların **-çağların** ən gözəl süreci (dönəci), istəkli, sevdiyin işinlə uğraşandadır.

çaqmaz **çaxmaz. -** otda yanmaz, **suda çaxmaz** (tapmaca)(hələ buracan tapılmayıb).

çaqna çaxna. durmadan axan, çıxan, süzən, gedən. canlı. qımıldaq. hərəkətli. çönbük. fəal. əktif.

çaqrılıb **çağrılıb**. -bu qapı könül alanı, **çağrılıb, döğülmədən girilir**.

çaqtı **-**işim qaldı qar yağdı, işin çağı bu **çağdı**.

çaqun dövründə. fəslində**. -**gənclik **çağun** itirmə çağın, yığmala tavın, edində adın, sonu yetir, hər nə bitir, sona qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**tavın**: gücünü. bacarığını)

. -gündüz danışdın çevrevə bax, gecə **çağun** heç danışma. (danışanda dinləyənləri düşün, dinləyənləri tanımısan heç danışma)

. - günlər dolar ay dolanar (**çağun** ötüşü)

çaqur çaxur. (**cağur**: acı, sancan nərsə). çaxır. araq.

çaquvu . - (gənc olan boş işsizlərə) . -boş **çağuvu** vermə boşa, çağ gedirsə qayıtmaz, sıx qoynuva sevgivi, ər qız olsan tək dolansan yarışmaz. (**ər qız olsan**: erkək dişi olasan) . (**yarışmaz: yaraşmaz**) .

çalaqan **çalağan.** quzğun. qəcir

çalaqay **çalağay**. çöndələbçi. çöndəməkçi. dolandırıcı. düzənbaz. aldağac. təhrif edən. müzəvvir. cəl edən. nadoğru. saxtakar. riyaçı. mütəqəllib.

çalan -**söz çalan**. -**qələm çalan**.

çalasər çanağuz.

çalba halva **. -** ged oğul çox qalırı pişməyivə sən qorasan, üzüm olduqda çağır sən dayıvı, ta pişirə **çalba** sənə.

çalba **1**. ziyan. **1**. halva. **-**ged oğul çox qalırı pişməyivə sən qorasan, üzüm olduqda çağır sən dayıvı, ta pişirə çalba sənə. (**çalba**:).

çalbalı ziyanlı.

çalbasız ziyansız.

çalbət 1. çarpaz bağlanan ip. 1. kürəyə salınan çantanın, çiğindən aşırma bağları. 1. at sürmə öğrəşən uşaqları, ata bağlama biçimi.

çalçı işçi. kargər.

çalçul **çal çul**. vərvəsayil. -ev **çalçulu**.

çalxayar qaltıray. - gözü parlayar, **içi çalxayar**: gözü yaltırar, içi qaltıray (tapmaca) (**otaraba. maşın**).

çalı tınqa. yalnız. fəqət

çalıb **-**olası ilə **çalıb** bacarmalıyıq. **(olası ilə:** əlimiz çatasıyla).

çalınar **-**köş **çalınar** öğnü bitir yatmağın, dur ayağa yolda gözlür bax səni.

çalır **-**atıcı **çalır** , kürd oynayır, acığı tutan birdə oynayır.

çalış **-**bu yaşam bir kərə düşür ələ, **çalış** onu diləyin təki yaşa, hər nə olsun kimsələrdən gözləmə, özün düşün, özün biçin, türklüq ilə vur başa.

-çalış gördüyün iş səni dəğişsin.

-çalış könül al, gözəl yox.

-çalış öz kəndivi kəndi özün qanasan, ondan yeğki özgə dərdə yanasın.

-mən gedəli, güllər qalar, yazda açar, qışda solar, **çalış** hər gələn dərmiş gülün, dərməyən qalmış, gülüm.

çalışmayan **-**qorxma uzat əlin gedsədə boşa, **çalışmayan** əl boş qalarinan.

çalışta **. -çalışda** bil öz işin, ağrı versə öz dişin.

çalışta -kopoğylu damodan ərsin oğurlayır. (**damodan**: tamudan).

çalqı oraq (uraq).

çalqın əktiv. –**çalqınlıqdan** düşmək: əktivlikdən düşmək.

çalqınlaşmaq əktivləşmək. -gündən günə **çalqınlaşmaq**.

çalqüt **çalküt**. uymama. uyumsuz. nacür. yerində oturmamış. ğeyri mütəcanis.

çallatmaq ağartmaq. -**saqqalı çallatmaq**: saqqalı ağartmaq.

çalmaq **-bir müzik aracı çalmaq: atızmaq.**

-başın çalmaq: başın yemək qafasın qapmaq beynin (muxun).

-çənə çalmaq: yanğışmaq. çanğışmaq. gengəşmək. çalmasın . -göz dəğməsin, köz **çalmasın**

çaltamaq ağartmaq. -**duvarı çaltamaq:** duvarı, duvağ (ağ) boyamaq. kirəçləmək**.**

çamtap çabuqda. **-çamdap** ertərək bitirqilə : çabuq davranınız, ərkəncə bitiriniz!.

çanaqi -**cin çanaği:** hələ**z**un. salyanqoz.

çanaquz **çanağuz**. çalasər.

çanq **çanğ**. tozaq. toz. xəkə. gərdə. zərrə. gərd o xak.

çanqışmaq **çanğışmaq.** yanğışmaq. çənə çalmaq. gengəşmək.

çapacıq **çapacığ** kakil.

çapan çəkən. paltov.

çapata **çabata.** çarıq**.**

çapmaq -**biçin çapmaq**: biçin biçmək.

çapucaq tezginə. tərtələsik. aşqına. əcələylə. - **tezginə aşab içəndən son:** tərtələsik yeyib içəndən son.

çara {< **açar** (< **açmaq**)}. çara sözü (səs dəğişmə ilə) açar sözündən törəmiş olacaq.

çarə bulmaq bolqutmaq. yarıtmaq. dərman, tədavi edmək.

çarə **-**neyləmək **çarə** nədir yazdı yazan ön başdan(**ağı**).

çarəsiz naçar. açmaz. naəlac. əlacsız. çarasız.

çarəsiz yamsız. yolsuz. naçar.

çarıq **çaruq**. çabata. çapata.

çarqçı **çarxçı**. çəkici. daşqaçı. arabaçı. -yapa yapa yapıcı, çəkə çəkə çəkici olur. (**çəkici**: daşqaçı. arabaçı. çarxçı).

çarşı - **çarşı iti**: küçə iti- sokaq iti. **{-**küçə iti, qapı bəkləməz (güdməz)}.

çartlaq çatlaq. cırıq. çadar. çatar. cıdar. -**çadar çadar** topraq.

çaruq çarıq.

çaşar . -hər nəyi adiylə aday, yanlışsa tuyğuran **çaşar**. (**aday**: adlandır) (**duyğuran**: eşidən)

çaşır **-**yaşamyaşdır,çətin deyil, gedər gedər, dönər deyil. əsirsəyel**, çaşır** yolun.

çaşırsa **. -** dil **çaşırsa** düzün deyər.

çaşırsa **-**dil **çaşırsa** düzün deyər.

çaşqın **-çaşqın** çaylar, qalar dənizdən geyin. (çaşqın çay, dənizdən qayayar, cayar.

çaşmaq şaşırmaq. aldınmaq. -yolun **aldındı**. -gülməyə (pula, işləməyə) aldındı. -dağva, döğüş aldıtmaq: bulağay salmaq.

çaşmamış **. - işləmiyən çaşmamış**, eşinmiyən, aşmamış.

çaşmış . - uyuyan qalmış, **unutan çaşmış**.

çaşmış **. -**uyuyan qalmış, unutan **çaşmış**.

çatacaq **-çatacaq** yerə çatmış, gedəcək yeri almış.

çatal neçə haçalı. -**çatal** qazıq yerə keçməz, batmaz. (çox başlı işlərdən sonuc alınmaz.

çatan -**gücü çatan:** ələ yatan. qolay **(qol** + **ay**. ağ. ak). rahat. yüngül tutsan yüngül gələr. təbrizdə qolay= pis. (kötü anlamında) işlədirik.

çatana **-**qanmaza min söz az gəlir, **çatana** ikisi, man gəlir. (**man gəlir**: ar sayılır).

çatanlar **-**gedənlər **çatanlar**, duranlar ölənlər.

çatanmasan **. -** iyiyə **çatanmasan**, yamana döz, yamancadan qaçasan.

çatanmasan **-**qol zori yox,oy yol verir amaca, qoyub atı sürsən daşlıqa, sapar yoldan **çatanmasan**.

çatar **çadar**. **1**. **cıdar**. çatlaq. çartlaq. cırıq. -**çadar çadar** topraq. **1**. **çatar**. **cıdar**. çatlaq. çartlaq. cırıq. -**çadar çadar** topraq.
-irkil olan erkən çatar barçağa(**irkil** :iradəli) (**barçığa**: mənzilə).
-könlə yatan, **başa çatar** (ürək tapanı, baş köklər) (ürək xoşlasa, ağıl köklər (dəlil tapar, müstədəll edər.) (könül sevən göyçək oli).

çatıq -baxdı yatıq, **qaşı çatıq**.

çatınca gələsi**.** -**gələsi** gündə: günü **çatınca.** -sevgi quşu ürəkdə olur, bir budaq tapırsa qonur, sınırsa budaq, **gələsi gündə**, başqa budaq tapırda qonur.

çatır -**çadır dirəyi:** batur (yerə batıb düz duran). əmud. sutun.

çatır **çadır**. göy üzü.

çatırıq **çadırıq** (< **çadır**: göy üzü). yaşıl göy boya.

çatısız **-**bu dünya örnəkdir **çatısız** xana, bənqu qalmadı şaha sultana (**bənqu**: ebedi).

çatışmazlıq . kəmkəsir. kərdevik. kərdövük. kəm o kasti.

-hər nəyə **çatışmaq**: yetiklik edmək.

çatıta **çatıda. -** min könüllü, **bir çatıda qalmaz**.

çatlaq çartlaq. cırıq. çadar. çatar. cıdar. -**çadar çadar** topraq.

çatlayar **-**kor kora kor deməsə bağrı **çatlayar**.

çatma **-**qonşumuza gündə gəli bir **çatma qaş** iki gözü sürməli. bizimkinə kar getməmiş kor gəli!.

çatmaq -**boya çatmaq**: üsboymaq. özün tanımaq. baliğ olmaq.

çatmasa **. -**gücün çatsa yapış, **çatmasa** qopuş

çatmayır **-**qayğılar çox, tab tovan yox. tükəndi umut, bitişdi dözüm, sürürdə ömür, **çatmayır** ölüm.

çatmaz. **. -**azına dözməyən çoxuna **çatmaz**.

çatmış **-**çatacaq yerə **çatmış**, gedəcək yeri almış.

çatra **çadra**. qorçur. çulçur.

çatsa **. -**gücün **çatsa** yapış, çatmasa qopuş

çay -köpükləyən göy atım, yal quyruğu ağ atım. (bilməcə) (**çay**).

-**çay** yatağında tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan elə gedər. (dağ başında quyarsın dam yele gedər).

çaycuq **çaycuğ** (**çuğ** < **çoğşunmaq**). çayçı. çayxor.

çayçı çaycuğ (**çuğ** < **çoğşunmaq**). çayxor.

çayı **. -ocaq çayı**, küp pendiri, isti çöçə, ot yarpızı. (bulaq otu. yarpız türü).

çaylar **-**çaşqın **çaylar**, qalar dənizdən geyin. (çaşqın çay, dənizdən qayayar, cayar.

çeq **çek** (**çək**). yoxlama. azimayiş.

çeqi **çeki.** keşgi. - **çeki** olardı.

çeqmiş **. -**görmemişin oğlu olmuş, **çekmiş** çükünü qoparmış. (**çükünü**: şumbulun. şeyin)

çeqnəyib **çeğnəyib**. - kiçik arzular tut, **çeğnəyib ut**!.

çer **. -**dam üzə düşdü gözüm **çer təğiyə**, istədim olsun işim rəmzilə, aşkar təğiyə, yanağın öpməyə, quranə təfəüül elədim, gəldi bu ayə ki, "ən təp təğiyə".

çeşmə munqar. pinar. bulaq.

çet yad. qıraq. uzaq. -çet ölkə: yal ölkə. -çetdə duran: yanda, qırağda duran. -çetdə: yanda. qırağda.

çeviren **-**sözdür **çeviren** çoğanı, yükü, işçiler çeker. (**çoğanı**: cihanı, dünyanı).

çevirmək - **çulxasın çevirmək:** tərs üzün açmaq. alt üst eləmək. bəxtin çevirmək.

çevrevə **. -**gündüz danışdın **çevrevə** bax, gecə çağun heç danışma. (danışanda dinləyənləri düşün, dinləyənləri tanımısan heç danışma)

çevrəsintən **-**qanmazlığın qınlığını qanandan, ölüm nədir **çevrəsindən** sorağla. (sorağla: öğrəş. soruş). (**qınlıq**: cəfa. zulum).

çevrətən **-**nədir ölmək ölən bilməz, onu sor **çevrədən** bil sən.

çevrilir **. -**qaragün ağgünə **güc** (zor) **çevrilir**, ağgün qaragünə tez **çevrilir**

çevrinir **. -**düşünüb düşünməsəndə, qılınıb qılınmasanda, evrən **çevrinir**, içindəkin devirir, yaşam sürür, onunla yürür.

çəçiq **çəçik**. 1. atın qıçında dırnağına yaxın, buxovluğun düz üstündə kiçik və üstü tüklü gəmircək. 2. diş, özəlliklədə köpək dişi.

çəkiş **çəkiş. -**içiş, **çəkiş** sürünmək üçün!. **(alışın**:alışmış. mötad)

çəq **çək**. hədd. hudud. **-çək** bilməzə çək bildir, (**çək**: hədd. hudud).
-adın **çək**, qulağın bur.
-bu **çəkdə** etgili: bu **həddə** etgili.

çəqaşa **çəkaşa.** həddən artıq

çəqçətəl **çəkçətəl**. urğaş. (setizə.).

çəqçirə **çəkçirə (çək çirə). çək çiğrə**. həddi hudud. limit. - **çək çirədən** çıxma. -hər nəyin **çək çirəsi** var.

çəqən **çəkən 1.** çapan. paltov. 1. aldatan. aldırtan. cazib

- arağın necə olduğun içən bilər, nə olduğun çəkən.

-göz çəkən: gözü yolda -iki göz ölüncə baxar **göz çəkən** olmaz.

çəqənə **. - dərd verilmiş çəkənə,** kef verilmiş görənə

çəqər **. -** illər **çəkər** qazanaq, bir gün içrə itirək.

. -güclü yaşar, varlı kefin **çəkər**, dərdli dərdin.

. -içim **çəkər** dara məni. **(içim**: vicdanım)

-çox bilən çox **çəkər**.

-könül gedər başı **çəkər**, baş gedər, ayağı, göz gedər, qulağı **çəkər**.

çəqi **çəki**. 1. ölçü **(tanımaz çəki:** ölçü bilməz sonuncu durağ ölüm). -demirəm dözmə demirəm tələs, dözməyin aşarsa **çəki**, tanımaz **çəki**. **2**. sınırı. həddi. vaxdı. **1**hədd. -demirəm dözmə demirəm tələs, dözməyin aşarsa **çəki**, tanımaz çəki. (**tanımaz çəki**: sonuncu durağı ölümdür)

-sözdür çeviren çoğanı, yükü, işçiler **çeker**. (**çoğanı**: cihanı, dünyanı).

-çəki çükü: həddi hududu. –hər nəyin **çəki çükü** var.

çəqib -**çəkib çıxarmaq:** sıyırmaq. soğurmaq. -xəncərin soğurub yügürdü

. -içib bitdik **çəkib** keçdik.

çəqilmək. **-əl ayaq çəkilmək:** qorxmaq. xodu alınmaq. -ışığı qoxla: xodun al. onlara hədə gəlsən qoxular.

çəqiniş **çəkiniş.** gəriniş. darınış.

çəqinmək **çəkinmək. 1.** durqanmaq. ikrah etmək. **1.** üşünmək. **(# işinmək:** inanmaq).

çəqinmək. qımçınlamaq**.** utanmaq.

çəqintirmək **çəkindirmək.** durqatmaq. sakındırmaq. bər həzər edmək. ehtiyata çağırmaq.

çəqir **. -** kişi bulduğun(tapdığın) yaşır, olduğun çəkir

çəqirmək **çəkirmək**. **kəsirmək** (nərsədən bir çəkir (kəsir) ayırma). kəsib ayırmaq. kəsr edmək.

çəqirtqə **. -**özü yoxdək, tövşü oxdək (**tövşü**: səsi). (tapmaca) (**çəkiitgə**).

çəqirtqətən **-çəkirtqədən** qorxan əkin əkməz.

çəqisi -yüklə, bağlacın birgə çəkisi:kürdə. kürüt. xam. tar.

- **çəkiş bəkişmək**:dartılıb, oğulub yoğrulmaq. isədiyi biçimə soxmaq: qalıblaşmaq.

çəqişmək **çəkişmək**. arıqlamaq.

çəqişmək **çəkişmək**. arıqlamaq.

çəqləm **çəkləm. çikləm**. məhdudə.

çəqmə **. -**keçən sözü çəkmə üzə

çəqmək **- əl çəkmək:** daşınmaq -özü özündən **daşınmış**: özü özündən əl çəkmiş.

-axıntıya kürək **çəkmək**. (oda odun daşımaq).

çəqməz -**uvanmaz**: vicdan əzabı **çəkməz**. uvanmaz.

çəqsən **-çəksən** cırılar, atsan qırılar.

çəqsin **-**qoyma **çəksin** yol səni.

çəqtəş çəkdəş. ağramdaş. ağırdaş. həmvəzn. həmsəng.

çəqtəşləmək **çəkdəşləmək**. ağramdaşlamaq. ağırdaşlamaq. həmvəzn edmək. həmsəng edmək.

çəqtiyini **-**kimsə bilməz alına gəldiyini, gələn günün **çəkdiyini**.

çəliq **çəlik. çilək. çəllək.** kova (kovaq). (dolça).

çəlişqili ayrış. keçimsiz. əzdad.

çəlişmə!. **qarşınma!** . üzbəüz durma!. muqabilə edmə!. –atava **qarşınma!.**

çəliyinə **-**kor **çəliyinə** ilişən kordur.

çəlləq **çəllək. çilək. çəlik.** kova (kovaq). (dolça).

çəltiq **çəltik.** fısqı. orta barmaqla vurulan təkmə (dəğmə). -bir **çəltiyə** bağlıymış.

çəmbər 1. **çənbər**. < **çönbər** boyuna, qola, qıça taxılan həlqə. sirkçilərin işlətdiyi içi boş həlqə. 1. **çənbər**. < **çönbər** əğrik. əğri biçimli. münhəni. yarım girdə. yay. kaman. -yay kimi qılan boydalımı (qamətimi). 1. **çənbər**. < **çönbər** boğazın dövrü. 1. **çənbər**. < **çönbər** tuğ. qulladə. gərdənbəd. 1. **çənbər**. < **çönbər** girdab. 1. **çənbər**. < **çönbər** dolab. **1**. tələ. -qurmuş igidlər yoluna. 1. çömənd. kəmənd. -göy **çəmbəri**: üfüq. -ölüm **çəmbəri:** -ölüm töhlükəsi. 1. toratan toru. 1. dustaq. -bu çəmbəri açan yox, bu çəmbərdən qaçan yox. 1. nərsəni içinə alan çevrəlik. nərsənin mühitliyi. çərçəv {> **çarçuva > çahar çub** (fars)}. dayirənin çevrəsi, mühiti. həlqə. qasnaq. -çərx çəmbəri. -təkər çəmbəri. -ələk çəmbəri. -çərx çəmbəri. -çoğun çəmbəri: fələk çevrəni. -çovqanım çəmbərə çönmüş: işləri lap buruşmuş. -kösün gürün, çəmbəri duymaz. -**çəmbər** qurub oturdular. -əllərinin **çəmbərin** onun boğazında götürdü.

-ışıq **çəmbəri** (halə). -cadı **çəmbəri**.

çəmçə susaq. malağa. **-**qazan olsa, **susaq** tapılar. (**susaq**: çəmçə. malağa).

çəmə 1. ölçü. əndazə. -böyük **çəmə**: böyük hudud. -**çəmivi** güd: ölçüvü saxla. hududu gözlə. -**çəmə qoymaq**: hudud civar. -bu **çəmədə** görünməz. -onun **çəməsinə** dolanma. -**əlli çəməsidə**: əlli hududunda1. biçmək. 1. hudud. ətraf. həvali. hovl o huş. -bu evin **çəməsində** bağbağat yoxdur. -qala **çəməsi**: şəhər hududu. -**çəməli**: hududlu. -**çəməsiz**: hududsuz. -dağ **çəməsində** döşədi: dağ hududunda döşədi. -1. böd. ətraf. -çox **çəməli**: çox ətraflı.

-**çəmə qoymaq**: ölçü qoymaq. hudud biçmək.

çəməli hududlu.

çəməsiz: hududsuz. -dağ **çəməsində** döşədi: dağ hududunda döşədi.

çəmivi qüt ölçüvü saxla. hududu gözlə.

çənbər **çəmbər** < **çönbər**. 1. boyuna, qola, qıça taxılan həlqə. sirkçilərin işlətdiyi içi boş həlqə. 1. əğrik. əğri biçimli. münhəni. yarım girdə. yay. kaman. -yay kimi qılan boydalımı (qamətimi). 1. boğazın dövrü. 1. tuğ. qulladə. gərdənbəd. 1. girdab.

çənbərəq **çənbərək**. **çönbərək**. girdəş. müdəvvər.

çənə . -çənə oxşandı, səqqəl qırıldı.

-**çənə çalmaq:** yanğışmaq. çanğışmaq. gengəşmək.

çənli -**çənli hava:** çinov.

çəpirəl çəpir əl əl ustalığı. əl babiliyyəti

çəpiş biçan.

çərçəp çərşəb. kərkəf > çərşab 1. yük çatmaq (bağlamaq) üçün ənli bez. 1. (mələfə. ləhaf). 1. yayqı. yerə, nərsə üzərinə salınan (sərilən) geniş parça.

çəriq **çəriğ**. ordu.

çərşab < **kərkəf** çərşab. çərçəp çərşəb. 1. yük çatmaq (bağlamaq) üçün ənli bez. 1. (mələfə. ləhaf). 1. yayqı. yerə, nərsə üzərinə salınan (sərilən) geniş parça.

çərşəb **çərçəp**. **kərkəf > çərşab**. 1. yük çatmaq (bağlamaq) üçün ənli bez. 1. (mələfə. ləhaf). 1. yayqı. yerə, nərsə üzərinə salınan (sərilən) geniş parça.

çətil dolça.

çətin güc. zor. -qaragün ağgünə **güc** (zor) çevrilir, ağgün qaragünə tez çevrilir . - qoy, **keçisiz çətin otlar**.

-**çətin olubda, yağlı olan**. aşlı daş. zəhmətinə dəğər. zəhmətinə görə dəğər.

-yaşamyaşdır,**çətin** deyil, gedər gedər, dönər deyil. əsirsəyel**,** çaşıryolun.

-gecə gözü yad gəlir mənə, çox **çətin** anlatım sənə, quru gözdən yaş axır içə, tapmıram söz nə deyim sənə.

çiban - (qarqış) qarnına **çiban çıxsın**.

çiçəq **. -**göyçək **çiçək** hər kimsənin öz sevgisi.

çiçəqlərin . -**çiçəklərin tanacı "iyi dir**, əroğlunun tanacı, dilidir. (**tanacı**: ayırma, tanıma aracı, yolu). (çiçəklər birbirində iy, qoxu ilə seçilir). (kişioğlu, insan, birbirindən dili ilə seçilir, tanınır).

çiçəqlərlə **-çiçəklərlə** xoş keçin.

çiçəqtən **. -**hər çiçəkdən bal alınmaz.

çiçəyi -buz çiçəyi. qar **çiçəyi**. novruz **çiçəyi**.

-qışın qarı, yazın **çiçəyi** aydınlıqdır.

çiq **çiğ** dərd. -ömür ötür ürəkdəki çiğ ilən.

çıqaca **çıxaca** xərcə

çıqacaq **-**canki vardı bu tənimdə, **çıxacaq** bitmədən ön arzularım son ucuna.

çıqal **çıxal**. açma**.** çıxış yol. tədbir. -bizim bu işə bir **açma** qılın.

çıqal **çıxal**. açma**.** çıxış yol. tədbir. -bizim bu işə bir **açma** qılın.

çıqan -**durmadan axan, çıxan, süzən, gedən**. çaxna. canlı. qımıldaq. hərəkətli. çönbük. fəal. əktif.

-**qabağa çıxan:** önən.

çıqar **. -** kişidən arvad **çıkar**\ arvaddan kişi çıkmaz

. -. xalça dövülər **tozu çıxar**, un ələnər **çöpü çıxar**. altun ərir **özü çıxar**.

. -günəşliyi istəyən kölgədən **çıxar**

-çıxar ölçüsü: yetinlik. edinlik.

-gecəm kefli yığır yoldaş, atırsa dan **çıxar** yaddan, qalırsa dar günümdə, kəs, o sənsən sən.

-işdən artan çoxa çıxar, dişdən artan poxa **çıxar**.

-baltır biti başada **çıxar**. (baldırdaki bit başada çıxar).

-əş alsan, **iş** çıxar (başın qarışar).

çıqarar **çıxarar. -** darı **göz çıxarar** (kiçikliynə, azlığınaqarşın, etgili, güclü olan)

çıqarı **. -.** hər kəsin yox **çıxarı** ağgün ola.

çıqarıca **. -**hamı çıxarıca alnamış. (**alnamış**: anlamış. dərk edmiş)

çıqarına **-**evləniş düşərinə, oxunuş **çıxarına**. (evlənmə düşərinə, oxuma çıxarına).

çıqarqan -**yaddan çıxarğan:** uçuq. gic.

çıqarlı **çıxarlı**. iş bilən axar çaxar:.

çıqarmaq -**çəkib çıxarmaq:** sıyırmaq. soğurmaq. -xəncərin soğurub yügürdü.

-artıq mal göz **çıxarmaz** (çox var qafa yarmaz, qırmaz).

-qarqa qarqanın gözün **çıxarmaz**.

çıqart **-**damarın dart, için **çıxart**.

çıqartaq -**dadın çıxardaq yemək:** gəvşimək**.** asda asda yemək. dardaraq yemək.

çıqartmaq -**çönün çıxartmaq** (çön (< **çönmək)**. dalısın. için). tərs üzün, için açmaq. gizli nərsəni açığa vurmaq.

-əlindən çıxartmaq: aldığatmaq. aldatmaq. -yoldan **aldatdı**: sapdırdı.

çiqin **çiğin**. -**çiğin unudan**, dərin yatar. (**çiğin**: dərdin).

çıqır **-**çörək daşdan **çıxır**: işlər çox **yoğun**.

-ilkin başda, əş seçilir doğrusu, keçir sürə, üzə **çıxır** əğrisi doğrusu.

çıqırsa **-**can çıxırsa, kişi ölsə qayıtmaz.

çıqış **-çıxış yol:** çıxal. açma**.** tədbir. -bizim bu işə bir **açma** qılın.

çiqqinmək **çiğginmək**. əzilmək.

çıqloz **çığloz**. **cığaz**. **cızqa**. **cılaz cığlız**. **cızbız**. **cızbıq**. **cıztıq**. **cızlıq**. **cızqa**. **cızza**. (**< küyəz**: qızarmış)(< **küymək**). əritilmiş quyruğdan qalan qoğruq. -**çığlozu çıxmaq**: əriyib tükənmək.

çıqmaq olmaq**. -**dirək **çıxmaq**: dirək **olmaq**: yardım olmaq.

- **yerindən çıxmaq**: özünü itirmək. aznaşmaq.

çıqmasın **. -** ilişmək sorun deyil, **çıxmasın** bilsən.

çıqmayan **çıxmayan.** - **dağlara çıxmayan**, uzaqları görənməz.

çıqmaz **. -** gec ortası gün **çıxmaz**.

. - istəklə güc **çıxmaz döğüşə**.

. - kişidən arvad çıkar\ arvaddan kişi **çıkmaz**

çıqmaz **çıxmaz**. kor çüçə. bünbəst.

. başın **çıxmaz** yerə , burun soxma.

-gec ortası gün **çıxmaz**.

çıqmazlara **. -**dönə ver qoyma çıxa **çıxmazlara** gedən yolun.

çiqnivə -tostluq bənzər təmir yüqünə, **çiqnivə** alsan aqırlıq yerə qoysan paslanar.

çıqtı **-**ağzında söz sənindi, **çıxdı** dışar özgənin.

-kişinin sözü özünündü, ağızdan **çıxdı** özgənin.

çıqtı **çıxdı.** - qovunu **qabaq çıxdı**.

çilə tolu **çilə dolu**. ağrı, dərd dolu. **-**iki yol, biri **çilə** (**ağrı**. dərd) dolu, biri umutlar yolu.

çilə ağrı**. -** iki yol, biri çilə dolu, biri umutlar yolu. (çilə: ağrı)

çiləq **çilək. çəlik. çəllək.** kova (kovaq). (dolça).

çiləmək **kələmək**. gözəl qonuşmaq.

çilən partiya parti üyəsi.

çilən yas. matəm. təziyə. sök (> suq).

çiləz **. -** dəmiz artsın, **çiləz** bitsin.

-dəmiz artsın, **çiləz** bitsin. (kefiz kökəlsin, ağrız bitsin).

çılpaq çözülgən. lüt. (çılpaq sudan qorxmaz, ovçu oxdan qorxmaz.).

çılpaq **dıldıbıl**. lüt

çıltırmaq **çıldırmaq.** sezdirmək. im, qımıqla (işarə həkətlə) anlatmaq.

çin çin **-çinə çinə:** rədif rədif.

çin iyi. çox yaxcı. ən iyi.

çin qönültən: **çin könüldən:** çinə güvdən. sinə güvdən. səmimi qəlbdən.

qərəzsiz mərəzsiz.

çin cür. rədif. rəqəm. -bu **çin** kişilər. -**çinləri** birbirindən siçilmir. -**çinələmək**:

çinə salmaq. -**çin çin: çinə çinə:** rədif rədif.

çinar **-**çinar devrilince, altında odun yığan çok olur.

çinə çinə **-çin çin:** rədif rədif.

çinə **1**. rədif cür. -bu **çin** kişilər. -**çinləri** birbirindən siçilmir. -**çinələmək**: çinə

salmaq. -**çin çin: çinə çinə:** rədif rədif. **1**. (**sinə**). həqiqi. həqiqətə

uyğun. -**çinə güvdən: sinə güvdən:** çin könüldən: səmimi qəlbdən.

qərəzsiz mərəzsiz. -**çinə güv:** ürəyi doğru. sadiq. -doğru düşün, **çinə**

danış.

-doğru düşün, **çinə** danış.

çinəqim çinəyin. çinəgin. çinəsin. 1. doğurdan. həqiqətən. -**çinəyin** sevirsinmi.

-**çinəyin** acıqmışdım. 1. (doğru) doğrusundan. vaqiən. -onlar **çinəğim**

doğma qardaşdırlar. -**çinəsin** de: doğrusun de.

-**çinə:**-**çinə salmaq:** çinələmək.

-çinə salmaq: çinələmək. -**çin çin: çinə çinə:** rədif rədif.

çinəqin çinəyin. çinəğim. çinəsin. 1. doğurdan. həqiqətən. -**çinəyin** sevirsinmi.

-**çinəyin** acıqmışdım. 1. (doğru) doğrusundan. vaqiən. -onlar **çinəğim**

doğma qardaşdırlar. -**çinəsin** de: doğrusun de.

çinələmək 1. çinə salmaq. **1**. çinə salmaq. -**çin çin: çinə çinə:** rədif rədif.

çinəsin çinəyin. çinəgin. çinəğim. 1. doğurdan. həqiqətən. -**çinəyin** sevirsinmi. -**çinəyin** acıqmışdım. 1. (doğru) doğrusundan. vaqiən. -onlar **çinəğim** doğma qardaşdırlar. -**çinəsin** de: doğrusun de. 1. doğrusun. -**çinəsin** de: doğrusun de.

çinəyin çinəgin. çinəğim. çinəsin. 1. doğurdan. həqiqətən. -**çinəyin** sevirsinmi. -**çinəyin** acıqmışdım. 1. (doğru) doğrusundan. vaqiən. -onlar **çinəğim** doğma qardaşdırlar. -**çinəsin** de: doğrusun de.

çiniyi **çin iyi**. çox yaxcı. ən iyi.

çınqa **> zəccə**.

çınqartqu zil. çınqıraq.

çınqıraq çınqartqu. zil.

çinov 1. çənli hava. 1. tilvizyonun qarlı göstərməsi. bərfək.

çinürəqtən ısın ürəktən. səmimi qəlbdən.

çıplaq -qıllı ağzını açtı, **çıplaq içine qaçtı** (tapmaca) (corab , ayaq.) -qıllı ağzını açtı, qılsız içine qaçtı. (tapmaca) (yaraq-yaruq).

çıraq - arzılarıza **çırağ tutmaq**.

çirə < çiqrə.

çirqinden - gözəldən yar, **çirkinden çor** əksilməz.

çirqləmək **çirkləmək. çirk eləmək.** iginmək. irinmək.

çırpa. -**ürək çırpa çırpa:** döyünmək. köks ötürə-ötürə ləh ləh vuraraq.

çırpan **-**nə sanmışdın atanda məni, yoxdu kimsə tutacaq məni, açıq saçaq isti ocaq evimdə, ondan isti **çırpan** ürək içimdə.

çırpıntı qışqırtma. həyəcan. ajitasyon.

çırtma fısqo. - **çırtma vurmaq: çirtmə vurmaq**: ikinci barmağın ucun, baş barmağa ilişdirərək vurulan vurqu.

çirtmə fısqo. -**çirtmə vurmaq: çırtma vurmaq**: ikinci barmağın ucun, baş barmağa ilişdirərək vurulan vurqu.

çiştəq **çişdək.** sübhanə.

çit 1. (örtük). qadın baş örtüğü. **1.** diləniş, dilək tutub ağaca bağlanan, düğünlənən parça tikəsi. -**çiti** bağlamışdır ağcına, yetəyin yurd başına. (yurd: mənzil).

çivi **-çivi** çivini sökər. (pislik pisliyə qarşıt).

-çivi saxlar taxanı (nal), taxa -atı, at kişini, kişi vətəni.

çivini **-**çivi **çivini** sökər. (pislik pisliyə qarşıt).

çızqınıq **çızğınığ**. **çızğınğ**. **küyzün**. **köyzək**. **küyzək**. közərik. közərmiş. yanımsı. qızarmış.

çızqınq. **çızğınğ**. **çızğınığ**. **küyzün**. **köyzək**. **küyzək**. közərik. közərmiş. yanımsı. qızarmış.

çobanların **. -** tapınçının azançısı ol, çobanların başdağı (padşahı). tapınçının azançısı ol, çobanların başdağı (padşahı). **(tapınçının:** namaz qılanın)**.**

çobansız **. -çobansız** keçi, sürü dağıdar.

çocuq **öğük**. əvlat

çoq 1. **çoğ** (**çov. kor**). ziyan. **1.** iğən. -bir gün **iğən** qaxındı mənə

. - hər **çox** azdan olur

çoqa **-**işdən **artan** çoxa çıxar, dişdən **artan** poxa çıxar.

çoqala **-**öğrən öğrən uğur ola, qoyma bilməzlərin **çoxala**!!.

çoqalsın **çoxalsın**. bol olsun. bolasun. bolasun.

çoqaltmaq **çoxaltmaq**. bolmaq. bolamaq. (bölmək: böləmək: xırdalamaq).

çoqan fələk. -. altına, dəmir azmaz, ölülər diril verməz, yaşlılar gəniclənməz, **çoğan dönüb**, evlər yıxar demişlər.

çoqanı çoğanı. cihanı, dünyanı. **-**sözdür çeviren **çoğanı**, yükü, işçiler çeker.

çoqar **çoğar** (**çov. kor**). ziyankar. müzirr

çoqaymaq **çoxaymaq**. bollaymaq. artaymaq. selləymək. bərəkət tapmaq. -

bollayan tanrım. tanrı **bollasın**.

çoqlar **. -** gəlməyib hələ dünyanın sonu, **çoxlar** geyər yırtıqlı donu.

çoqları **-çoxları** var əkdiyini biçməmiş.

çoqlarının **-çoxlarının** götü gorda, başı göydə olur!.

çoqluca **çoxluca**. dalay. böyük.

çoqtançı **çoxdançı.** artıq istəyən. ziyadəxah.

çoqtur **-**canım yoxdur, işim **çoxdur**

-azı yoldu , **çoxu** çordu.

-azın danış, çoxun dinlə. (azın :azraq)

çoqunun **çoğunun**. fələyin**.** - içgə işi var **çoğunun**, dön dolanın bildirməz. (**içgə**: gizli).

çoquz -**çoxuz** bol olsun, azız çox olsun. (alqış).

çomaq kor, dəğəngi bəllər kimi. (**dəğəngi: dəğənəyi**. **çomaq**) əsgidən olduğu.

-çomaq çorluya ras gələr. (**çorluya**: çürüyə. ulduzsuza).

çor afət&.

çor cin (yaman güclər). -**çor dəğmiş.**

- gözəldən yar, çirkinden **çor əksilməz**.

-pis gözə **çor** düşsün.

çorluya **-**çomaq çorluya ras gələr. (**çorluya**: çürüyə. ulduzsuza).

çortu **-**azı yoldu , çoxu **çordu**.

çovqur **çovğur**. kənkən. (tutuq bir yerdə) quyu, tünel. çahkən.

çöçə **. -**ocaq çayı, küp pendiri, **isti çöçə**, ot yarpızı. (bulaq otu. yarpız türü).

çöqə **çöğə.** fələk - bu dağlar kömürdəndi, keçən gün ömürdəndi, **çöğənin** (fələyin) bir quşu var, cıynağı dəmirdəndi.

çöqəl **çökəl**. köçbe. küsbə. çöküntü. çökmə. tilif. təlvə. tındağ. quyqa. torta. tortu. risub. təhnişin. lay. laxda.

çöqətə **çökədə**. 1. qara batmamaq üçün geyilən ayaqqab. 1. suya batmama üçün, boğulmamaq üçün geyilən yelli geyim.

çöqmə **çökmə**. köçbe. küsbə. çöküntü. çökəl. tilif. təlvə. tındağ. quyqa. torta. tortu. risub. təhnişin. lay. laxda.

çöqmüş **-**ocaq **çökmüş**, odu sönmüş, külü savmış. nərsə gözlər kimi qalmış, yolların kol basmış.

çöqüntü **çöküntü**. köçbe. küsbə. çökəl. çökmə. tilif. təlvə. tındağ. quyqa. torta. tortu. risub. təhnişin. lay. laxda.

çöqüntü. **çöküntü.** bunalım. depresyon

çöqür **çökür**. batır. dərinləşir. -ucalırsa dağ, **çökür** dərələr. **-**biri sınar, biri sönər, biri yapar, biri **qınar**, biri durur biri **çökür**.

çöltəsə **-**bağanın özü **çöldəsə**, qözü göldə.

çömbəlmək çöngəymək. çöncəymək. çöməlmək. çöngərməq. dizləri üzrə çöməlib (qapanıb), ayaqları üsdə oturmaq.

çöməlib **(qapanıb)**. **dizləri üzrə çöməlib (qapanıb), ayaqları üsdə oturmaq**: çöngəymək. çöncəymək. çöməlmək. çömbəlmək. çöngərməq.

çöməlmək çöngəymək. çöncəymək. çömbəlmək. çöngərməq. dizləri üzrə çöməlib (qapanıb), ayaqları üsdə oturmaq.

çömüc çümüc. (< **kav. kov**). kasa. tas.

çön < **çönmək**. 1. dal. -onun **çönünə** keçmə. -işlərimiz **çönə** qaldı. -önü

çönü: dalı qabağı. 1. cəvab. -çönətmək: cəvab vermək. -onun çönü çox çəkməz. -bir çön çıxmadı. 1. tərs. qarşı. əks. zidd. (# **çin**). -hər nə dedim çön çıxdı. -çöndəş: mütəzadd. 1. çönün çıxartmaq: tərs üzün, için açmaq. gizli nərsəni açığa vurmaq.

çönbəcoş > **conb o cuş**.

çönbələtmə **çönbətmə**. **çöndək**. qıçların büküb, ayaqları üsdə oturuş.

çönbər **> çənbər**. **çəmbər**. 1. boyuna, qola, qıça taxılan həlqə. sirkçilərin işlətdiyi içi boş həlqə. 1. əğrik. əğri biçimli. münhəni. yarım girdə. yay. kaman. -yay kimi qılan boydalımı (qamətimi). 1. boğazın dövrü. 1. tuğ. qulladə. gərdənbəd. 1. girdab.

çönbərəq **çönbərək**. **çənbərək**. girdəş. müdəvvər.

çönbətmə **çönbələtmə**. **çöndək**. qıçların büküb, ayaqları üsdə oturuş.

çönbüq **çönbük**. çaxna. durmadan axan, çıxan, süzən, gedən. canlı. qımıldaq. hərəkətli. fəal. əktif.

çöncəymək çöngəymək. çöməlmək. çömbəlmək. çöngərməq. dizləri üzrə çöməlib (qapanıb), ayaqları üsdə oturmaq.

çöndələtmək oynalatmaq. kələgətmək. kələk gəlmək. dəğəl edmək.

çönəq **çönək**. **conağ cınağ**.

çönətmək cəvab vermək. -onun çönü çox çəkməz. -bir **çön** çıxmadı.

çönq **çüng**. **çöng**. (**çönğ**: **çöğn**: nərsənin **çöğrülmüş** yanı, dalısı).

çönqərməq **çöngərməq**. çöngəymək. çöncəymək. çöməlmək. çömbəlmək. dizləri üzrə çöməlib (qapanıb), ayaqları üsdə oturmaq.

çönqəymək **çöngəymək**. çöncəymək. çöməlmək. çömbəlmək. çöngərməq. dizləri üzrə çöməlib (qapanıb), ayaqları üsdə oturmaq.

çönmək 1. azmaq. -altına, dəmir **azmaz**, ölülər diril verməz, yaşlılar gəncə dönməz, çoğan dönüb, evlər yıxar demişlər. **1.** qısırmaq. **amacından çönmək**. -yarı yolda **qısırdı**.

çönməyə -**geri çönməyə:** gerinməyə.

çönmüş -**bəxti çönmüş:** çulxası dönmüş.

çöntəl **çöndəl**. **çöndək**. yalan. riya. təzahür. düzən. aldağ. hilə. kələk. təhrif. təzvir. nadoğru. saxta. fəllə. cəli. qəlb. bədəl. yapsıq. (təqlid. yansıq).

çöntələbçi **çöndələbçi**. çöndəməkçi. çalağay. dolandırıcı. düzənbaz. aldağac. təhrif edən. müzəvvir. cəl edən. nadoğru. saxtakar. riyaçı. mütəqəllib.

çöntələq **çöndələk**. yapsaq. riyakar. riyaçı. təzvirçi. cəl edən. düzənçi. aldağac. oynamac. oyunbaz. kələkbaz. hoqqabaz. dəğəlkar. dəğəlbaz. təhrif edən. nadoğru. saxtakar. mütəqəllib. süni. məsnovi.

çöntəməkçi **çöndəməkçi**. çöndələbçi. çalağay. dolandırıcı. düzənbaz. aldağac. təhrif edən. müzəvvir. cəl edən. nadoğru. saxtakar. riyaçı. mütəqəllib.

çöntü **çöndü**. - ağ sular **çöndü qara suya**, basdı veyranı.

çöntürücü **çöndürücü**. ağdırımcı təbçevirən. yıxıcı. dağıdıcı. virangər. bərəndazəndə. vajqun konəndə.

çönüb **. -** igid **çönüb** öğüd aydar yaşlıya.

-igid **çönüb** öğüd aydır yaşlıya. (gənc nəsihət verir qocya) (igid dağ dərəni tanımaz, özün bilməz hardadır).

çönün -**çönün çıxartmaq** (çön (< **çönmək)**. dalısın. için). tərs üzün, için açmaq. gizli nərsəni açığa vurmaq.

çönür **-**dünya dönür, yaşam **çönür**, seviş söğüş yer dəğişmiş, istəklilər yaman olmuş, iğrənclər yerin tutmuş.

çöpatan **külatan.** xəkəndaz.

çöpü **. -** xalçanı döv tozu çıxar, un ələnər çöpü çıxar. altun ərir özü çıxar.

çörək **-**ağa yeyib toxdur, nökərə bir **çörək** yoxdur.

. - gedəndə **çörək** götür, gələndə ayaq götür

-çörək daşdan çıxır: işlər çox yoğun.

-ac qalanın **çörək** açar dilini.

-baxmaz böyüklərin sözünə, **çörək** tapmaz, baxar az yaşlılar sözünə, arvad almaz.

-çörək ayaq tutup gedir. (bahalıqdır).

çörəyin **. -**gün **çörəyin** tapanmayan özgəninin umasın açar. (**umasın açar**: falın açar)

çöz . -. (<**çözmək**). **cüz**. ərit. erit. irdə (<**ərimək**). par. pər. çözülmüş, açılmış, bölünmüş nərsənin çözüklərinin (ünsür) hər biri.

çözüq 1. ünsür. unsur. 1. cüz.

çözülqən çözülgən. çılpaq. lüt. (çılpaq sudan qorxmaz, ovçu oxdan qorxmaz.).

çözüm **. - çözüm** bulmaz düğün yok

çuqa -**qaraçuxa**: baxt qorucusu. - **qaraçuxası yatmış: çulxası dönmüş:** baxtı yatmış.

çuquntur **çuğundur**. binə.

çulqa **çulqa**. - **çulxasın çevirmək:** tərs üzün açmaq. alt üst eləmək. bəxtin çevirmək. - **çulxası dönmüş:** bəxti çönmüş.

çulqanıb **-**özünə **çulqanıb** yürümək. (kimsəni saymayıb öz ölçüsüylə yaşamaq).

çulqanıb **-**özünə **çulqanıb** yürümək. (kimsəni saymayıb öz ölçüsüylə yaşamaq).

çüçə -**kor çüçə:** çıxmaz. bünbəst.

çüqü **-çəki çükü:** həddi hududu. –hər nəyin **çəki çükü** var.

çüqünü **çükünü. şeyin.** şumbulun. **-**görmemişin oğlu olmuş, çekmiş **çükünü** qoparmış.

çümüc çömüc. (< **kav. kov**). kasa. tas.

çünq **çüng**. **çöng**. (**çönğ**: **çöğn**: nərsənin **çöğrülmüş** yanı, dalısı). dərman edmək bolqutmaq. yarıtmaq. çarə bulmaq.

çürüme **-**çürüme, yıxılmanın savçısıdır (habercisidir.).

çürür **-**ağac kökündən, ölkə başından **çürür**.

çürütər **.** -aşlıq atı yürüdər, **yalan** başı çürüdər. (**aşlıq**: yem).

çürütür **-**ağacı qurd **çürüdür**, kişini, dərd.

çürütür **-**dəmiri nəm, kişini qəm **çürüdür**. (dəm: şeh).

tənqi yükü. bağlamanı.

(duymaq belə istəməm səsin, silinmiş varlığımdan şəkilin,.

duymaz qulaq can ağrıdar.

tüşə -**düşə düşmək**: kürəyi (dalı, arxası)üsdə düşmək.

ebeliq anaşlıq. mamalıq. -geçi özü doğanmır, qoyuna anaşlıq edir.

ebriq < **evrik > ibrik** (< **evirmək**) axıdan. evirerek içindeki suyu dökmek gibi.

eqitən. **eğidən.** əğitən. əğitici. eyidən. eyidici. öğrədən. öğrətici. öyrədən. öyrətici. yetdiric. yetdirən. yetirən. yetişdirən. çalışdırcı. bağşı. baxşı. tutucu. tutcu. yarıtçı. məəllim. müəllim. təlimçi. tədrisçi. antirenör. tirenör. instirüktiv **.** mürəbbi.

eqiz **ekiz**. - **iki ekiz**, ağır engil (tapmaca)(**tərazı**).

eqri **-**doğru olsam ok gibi, yabana atarlar beni,**eğri** olsam yay gibi,elde tutarlar beni.

-əğri bacaq bağa əğrisini görəməmiş, ilana əğri büyrü deyərmiş (**bağa:**

qurbağa).

el **. -el atan** daş dağ aşdı.

. -elçi bacarsa **el** bacarar. (elçi güdsə **el** bacarar). (elçı elin gözüdür).

-**el aralıq:** beynelmiləl.

-el bayramı: il bayramı. novruz.

-eldə gəzən, el tanır, yolda gəzən, yol tanır.

-el üçün ağlayan iki gözdən olar.

-oğlun yetib **el** içinə girməmiş, tarla dərib xırmanlayıb ambarına yığmamış, bağdalı dos, ürəkli yar qıyın günə düşməmiş. (**bağdalı**: bəfalı) (**qıyın**: dar).

-uzaq olsun yol olsun, yaman olsun, **el** olsun (yolsuz azar, elsiz batar).

-çay yatağında tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan **elə gedər**. (dağ başında quyarsın dam yele gedər).

-qalxışında elə davranki, dönüşündə üzün olsun.

elbaşı **-**söz bilməyən elbaşı, elbaşına yov açar. (**yov: yav**. yavalıq. bədbəxlik).

elbaşına **-**söz bilməyən elbaşı, elbaşına yov açar. (**yov: yav**. yavalıq. bədbəxlik).

elcar xalq. əhali. -yüzlərcə gözəl, başqa eliklərdədə çoxdur, amma bizim ölkə, **bütün elcarı** gözəldir. (**elik**: millət).

elçi **. -elçi** bacarsa el bacarar. (**elçi** güdsə el bacarar). (**elçı** elin gözüdür).

elə **1.** iştə. sonda. –**iştə kitosların işi bu**, tikən kimi gülə batmaq, yılan kimi dosdu soxmaq. **1.** özgəyə**. -**çay yatağında tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan elə gedər (**elə**: özgəyə). (dağ başında quyarsın dam yele gedər)

eləmə -**başdan eləmə:** burcutmaq. incə burxutmaq.

elgözütarazolar.

eliq **elik.** millət. -yüzlərcə gözəl, başqa **eliklərdədə çoxdur**, amma bizim ölkə, **bütün elcarı** gözəldir. (**elcar:** xalq. əhali).

elim **. -** illər boyu aldatılmış, olan körpüləri yandırılmış, talanmış **elim** qaldı.

-tarım qorusun, **elim yarusun** (kömək olsun).

-ağzı olub dili yox elim.

elin **. -**elçi bacarsa el **bacarar**. (elçi güdsə el **bacarar**). (elçı **elin** gözüdür).

- elin danmış, **yolun azmış** demişlər.

-alov düşsə yerin yaxar, yiyəsi varı, **elin** qapar.

. - iliz qutlu, **eliz** mutlu, göylük, gögəti, güz bolun olsun. (**alqış**)

eliz **-**iliz qutlu, **eliz** mutlu, göylük gögəti, yaz güz bolun olsun.

elqə **elgə**. ellik. millət. - tükəl yazuq silinsin, **tükəl elgə sevinsin**. **(tükəl**: tamam. bütün**).**

elqə **sığar elgə**: sızar elə. **-**suyu səp sinər yergə, sözü qoy sığar **elgə**.

elqovan soyuq hava.

ellər -külü çox, odu yox ellər.

elliq **ellik**. **elgə**. millət. - tükəl yazuq silinsin, **tükəl elgə sevinsin**. **(tükəl**: tamam. bütün**).**

elsiz **-**yolsuz azar, **elsiz** batar (uzaq olsun yol olsun, yaman olsun, el olsun).

eltanaq etnoqraf.

eltanaqlıq etnoqraflıq.

eltə **-eldə** gəzən, el tanır, yolda gəzən, yol tanır.

-doğru olsam ok gibi, yabana atarlar beni,eğri olsam yay gibi,**elde** tutarlar beni.

eltən **eldən. -** acun eldən dosd olmaz, öcü qalsa, dinc almaz.

elverişli kullanışlı. ergenomik

emqızı **-**kel qız, **emqızı** saçından öğünür. **əmsirmək** öğsərmək. eysərmək. öğrəşmək. **əmsirmək** öğsərmək. eysərmək. öğrəşmək. **ənqəl** **əngəl**. dürbəl. önbəl. sədd. mane.

en -**en ulu:** ulun.

eni - coşarsa qoşu, yıxar **eni yoxuşu**.

enin enmiş.

(səraziri). – **enişə** düşmək.

enişte firişdə. ülkər. şans eniştəsi (mələyi).

enqil **engil** yüngül. - iki ekiz, **ağır engil** (tapmaca)(**tərazı**).

enqin 1. **engin. enginən** (inanan). pıratikan: inandığın edigən. **1. zəngin. -zəngin kişi:** qaltu kişi **- qaltu kişi:** engin, zəngin adam

- qaltu kişi: engin, zəngin adam.

enqinən **enginən.** enqin (inanan). pıratikan. inandığın edigən.

enmək keçinmək. razılaşmaq

- **enməyiğin** gərək.

er **. -ər qız olsan: erkək dişi olasan)** . - (gənc olan boş (subay) işsizlərə) . - boş çağuvu vermə boşa, çağ gedirsə qayıtmaz, sıx qoynuva sevgivi, **ər qız olsan** tək dolansan yarışmaz. (**ər qız olsan**: erkək dişi olasan) . (**yarışmaz: yaraşmaz**) .

-ir çağımdan **er** çağıma, qulaq könlümü oxşayıb yırqayan ürək (**yırqayan**: oxşayan).

ereq **erek**. meşelik yerdeki açıq, ağacsız yer.

erinqen **eringen**. tembel

erqən **erkən**. **erkin**. -mən ertin (sabah) **erkin** qalxmalıyam.

-irkil olan erkən çatar barçağa(**irkil** :iradəli) (**barçığa**: mənzilə).

erqəyə **. -** iki gün var ballı olur **erkəyə**, birincisi evlənən gün, ikincisi basdıran.

erqəyə **-**iki gün var ballı olur **erkəyə**, birincisi arvadını alan gün, ikincisi basdıran.

erqin **erkin**. **erkən** -mən ertin (sabah) **erkin** qalxmalıyam.

erqiş **ergiş**. ev kişisi. evciman

ertə **-dan ertə:**ertik.

ertənq **ertənğ**. yarın **-**bugün qonaq, yarın getmə). (yolaq: yolda. yola düşməli).

ertərəq ərkəncə. **-**çamdap **ertərək** bitirqilə : çabuq davranınız, bitiriniz!.

ertiq **ertik**. dan ertə.

ertin **. 1.** yarı **-**dünəni boş ver, bu günü xoş ver, ertisinə pay saxla. **1.** sabah. -mən ertin (sabah) erkin qalxmalıyam.

ertisinə **.** yarınına **-**dünəni boş ver, bu günü xoş ver, ertisinə pay saxla (**ertin**: yarın).

eşeğin **. -qarpuz qabuğuyla böyüyən eşeğin**, ölümü sudan olur.

eşib -**eşib işləmək:** bildiyin yapmaq. kələkli iş aparmaq. saman altindan su yeritmək.

eşiq **eşik** (< **eşmək**). təşgilat. qurul.

-**eşik aldına:** qapı önünə.

-qoğ **eşik** qapıdan, qoyma girə yamanı.

eşinib - **ağnayıb eşinib**,

eşinmə . - yoxluğunda varlığını düşünmə, dirligində, **kəndi sində eşinmə**. (**kəndisində:** kəndi gorunda.). (o ki dirilikdə, ad qoymaq üçün çalışı, yaşlı ömrün, çürüklərə tapşırır. (yaşlı: yeni. taza, gənc. pöhrəli. verimli)

eşinmiyən **. -** işləmiyən çaşmamış, **eşinmiyən, aşmamış**.

eşirçi (< **eşmək**). tovurçu. qurucu. təşgilatçı.

eşitən **eşidən**. duyğuran. -hər nəyi adiylə aday, yanlışsa tuyğuran çaşar. (**aday**: adlandır)

eşitirsə **-**iki kişi yamanlaşsa, üçüncüsü **eşidirsə**, hər ikisin ağız pisə tanıyar, ikisində qınıyar.

eşitmək **işitmək**. duymaq.

eşitmiş **. -**. **tükəl görmüş, eşitmiş**, xanlıq çağında olmuş. **(tükəl**: tamam. bütün).

eşittirmək iştrüşmək. birindən diğərinə anlatmaq

eşittiyin . - **eşitdiyin** söyləmək yalançılıq öğrədər.

eşittiyinə **eşitdiyinə**. - göz gördüyünə, **qulaq eşitdiyinə inanar**.

eşiyə **-eşiyə salmaq:** dışatmaq. ixrac edmək.

eşiyin **eşiyin**. qapısın. **-**olursa idman işin, tıxar həkim eşiyin. (**eşiyin**: qapısın).

-qoyma sına ev eşiyin **dirəyi**, köçən köçdü, keçən keçdi, qalan günə gün ağla.

eşq **- kölgə ışığa, eşq olsun** (arın olub, qaranlığı olmayan nərsə.).

. -eşq olsun yağan buluta, coşan ürəgə.

-eşq olsun yağan buluta, coşan ürəgə.

-. eşq olsun yağan buluta, coşan ürəyə.

eşqilə -qönlüm dolu **eşqilə**, nisgillərim barınmağa yer tapmaz. (barınmağa: dincəlməyə)

eşmə kələk. -**eşmələrdən keşməli**.

eşşək **-**atdan düşən **eşşək** axdarar.

. -hamı gəzir **eşşək** üçün, sən gəzisən eşşəyilə.

eşşəyilə. **. -**hamı gəzir eşşək üçün, sən gəzisən **eşşəyilə**.

eşşəyim **. -** qulaqların eşşəyin qulaqlarını yadıma salır, xoca deyir : vallah elə məndə sənə baxanda **eşşəyim** yadıma düşür

eşşəyin **. -** qulaqların **eşşəyin** qulaqlarını yadıma salır, xoca deyir : vallah elə məndə sənə baxanda eşşəyim yadıma düşür

etər **. -** kimi deyər kimi **edər** (kimi aytar, kimi **dartar**). (**aymaq**: danışmaq).

etgülükü **edgülükü**. eysuluğu. oxşalığı.

etiləşmək **ediləşmək** 1. edqulaşmaq. iyiləşmək. yaxcılaşmaq. 1. qabiliyyət tapmaq. ustalaşmaq. olqunlaşmaq. buluğa çatmaq. pişmək.

etiniş **ediniş**. ərişiş. ulaşış. qazanış. yetiniş.

etinliq **edinlik**. çıxar ölçüsü. yetinlik.

etinmək **edinmək. avdanmaq. evdinmək. (< av. ov. ev**). dərmək. yığmaq. - böylə paranı nə üçün **avdanırsın**.

etintə **edində.** adın**. -**gənclik çağun itirmə çağın, yığmala tavın, **edində adın**, sonu yetir, hər nə bitir, sona qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**çağun**: dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

etiştirmək bolqutmaq. oldurmaq. etnoqraf eltanağ.

etqinliq aktivite.

etqulaşmaq **edqulaşmaq**. ediləşmək. iyiləşmək. yaxcılaşmaq.

etmək **edmək.** ötgürmək. keçirmək. –yeddi gün, yeddi gecə toy **ötgürdülər.**

ev **. -**çay yatağında tikərsən **ev** selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan elə gedər (**elə**: özgəyə). (dağ başında quyarsın dam yele gedər)

. -gəlin girməyən **ev** var, ölüm girməyən **ev** yok

-əl, ev dəğirmanı : əl daşı

-ev kişisi: evciman ergiş.

. - odunsuz qazan qaynamaz, qadınsız ev, yayramaz.

-çay yatağında tikərsən **ev** selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan elə gedə. (dağ başında quyarsın dam yele gedər).

evbəyin . - bağda gülün bülbülü, **ev bəyinin** sünbülü.

evciman ev kişisi. ergiş.

evcimək səpilən nərsəni bir bir yığmaq.

eveşiq **ev eşik**. {(1. < ev **beşik**. 2. < ev **yeşik** (**yeşik:** yük. var. devlət. 3. < ev **eşik** (**eşik**: 1. təşgilat. 1. qapı: dərgah.) ev təşgilat.). 1. ev eşik (< **eşik**: qoşu. vər vəsayil)}. uy uzar. (ev oturaq. ev otaq. ev yataq).

- ev eşiksiz: qaşaq. qaşşaq **(:** qaşınb tökülmüş**)**. kasıb. yoxsul. müflis.

- **ev barq**: ev eşik. **qaşşaq**. **(**qaşınb tökülmüş**)**.

-**ev eşiksiz**: xanımansız. ev elsiz. sallax.

-eveşik: evbarıq. çoluq cocuq. əhləyal.

- ev eşik: yurd ocaq.

. - oğrunun evi çox, **doğrunun** evi yox

. -**evi pozuq onqalır**, oyu pozuq onqalmaz (**oyu**: düşüncəsi).

-**evi tikilmiş:** iyi diləkdə, arsuda\arzuda bulunma sözüdür. evi, abadanlığı qurulmuş. günə çıxmış. evi qurmuş, baxda minmiş. (# **evi yıxılmış**).

evi **-**bir uslu, min evi yığmış, bir ussuz bir **evi** yığanmamış. (**uslu**: ağıllı) (**ussuz**. ağılsız).

-evi basmış toratan küldə qalanmış ocağa.

-oğrunun **evi** çox, doğrunun **evi** yox.

-ər evi gül evin, son evin gor evin.

-aşevi: resturan.

-evi yaxın itin quyruğu uzun.

evin -**evin orta dirəği**: isgət

-ər evi **gül evin**, son **evin** gor evin.

-**ocağın kül alar evin toratan**. (evi basmş toratan, küldə qalanmış ocağa). pozqluq. baxımsız durum.

evinə **. -**hər kim getdi evinə, yollar döndü tərsinə.

-gəlin ağa bürüner ər **evinə** dək, gəlin ağa bürünər gor **evinə** dək.

evintə . -**evində** yox urvalıq, könlündən keçir darqalıq. (**urvalıq**: yoğur açanda səpilən un)

-evində yox urvalıq, könlündən keçir darqalıq. (**urvalıq**: yoğur açanda səpilən un).

evlenmek . köçmek

evlənən **. -** iki gün var ballı olur erkəyə, birincisi **evlənən** gün, ikincisi basdıran.

evləniş **. -evləniş** düşərinə, oxunuş çıxarına. (**evlənmə** düşərinə, oxuma çıxarına).

evlənmə **. -evləniş** düşərinə, oxunuş çıxarına. (**evlənmə** düşərinə, oxuma çıxarına).

evlənmənin . -boşanmağın nədəni suyuq (aydın) olur, **evlənmənin** nədəni quyuq(yoğun. bəllənməz).

evli tutuq-**açıq tutuq**: evli evsiz.

evrən **. -**düşünüb düşünməsəndə, qılınıb qılınmasanda, **evrən** çevrinir, içindəkin devirir, yaşam sürür, onunla yürür.

. - dönər **evrən** düşər sıra bizədə

. - evrən budur kiminə qavun kiminə kalah yedirər

. -yenə **evrən** ölülər türküsünü dəng eləmiş. (**dəng eləmiş**: kökləmiş)

evrənə **. -**ilqarı pozuq evrənə bağlı

evrəni **-**xəyal quranlar **evrəni** qazanır.

evrəntə **-evrəndə** var ölüş doğuş, səndədə var qavuş qovuş, **evrəndə** var gecə gündüz, səndə var qara saç, ay üz, **evrəndə** var dibsiz göy, səndədə var daldıran göz, **evrəndə** sən varlıq, olmasan mənə darlıq. (**qavuş qovuş** : vəsl o fəsl). (**daldıran**: qərq edən)

-evrəndə ən kötü yol değişiklik qarşısında değişməməkdir.

-mən türkoğlu olub söz yazaram türkü dilində, türkün balası türk ola **evrəndə** gözəldir.

evsiz açıq. -**açıq tutuq**: evli evsiz.

evtinmək **evdinmək. avdanmaq. edinmək (< av. ov. ev**). dərmək. yığmaq. - böylə paranı nə üçün **avdanırsın**.

ey -**ey kaş:** çeki keşgi. -**keşgi** olardı.

eybet **(eyi bet. iyi bet).** gözəl. qəşəng.

eybetləb (eyi bet. iyi bet). gözəlcə. qəşəhcə.

eybəcər gərvələ**.** qaybəcər. qeybəcər. ənayi. çirkin. xoryat. koryat. çoryat. kivgin. çifkin. çivkin. anormal.

eybəcər qozov. biçimsiz.

eyerlenmiş **-**dağdan gelir, taştan gelir, **eyerlenmiş** aslan gelir. (tapmaca) (sel).

eyi **- eyi** sanış,**eyi** deyiş, **eyi** qılış.

-kötü sorağ tez duyulur, **eyi** sorağ gec.

eyiyə -kötüyə qarşu, **eyiyə** yerşu. (**yerşu**:mayil).

eyqu **eyku.** iyi. yaxcı**. -**eyku danış, eyku qılın, eyku san. (: (**san**: düşün)

eyqün **eygün**. 1. bayram. 1. günüz xeyrə. vaxtız xeyir.

eynisin . tayuşun. -onun **tayuşun** sizə göndərirəm.

eynisin tayuşun. -onun **tayuşun** sizə göndərirəm.

eysərmək əmsirmək. öğsərmək. öğrəşmək.

eysi iyi niyyətli.

eysin haqlısın.

eysuluqu **eysuluğu**. edgülükü. oxşalığı.

eytiş **aytış.** değiş. diyaloq. qarşılıqlı qonuşma.

əbə . 1. anaç. ana. nənə. qabilə. **1.** anaçı (uşaq doğuran). mama. umana (umay ana). qındıq ana. (göbək ana).

əbəçi **abacı.** (divan). firiştə.

əcəltir ölümdür. **-**bu qaranlıq gecələrdə qapımız pis döyülür, nə bilim bəlkə **ölümdür**, dayanıb can apara. (şəhryar).

əfəl əlsiz-ayaqsız. acız. incik. həssas.

əfəm ağam. -qurda sordular. -**əfəm**, nədən yoğun (dur) belə boynun?. yandı (dedi-

cavabladı). - öz işimi, özüm görrəm.

əfsus büsüş.

əq **. -ək** bitsin suvar gövərsin

əqə **-**kimisə əkə, kimisə biçə.

əqəci **əkəci**. **1**. **əkic**. rabit. rabitə quran. -**əkic** biçik: rabit hərf. -**əkic** sim: bir tikə artırılan simi 1. yamaçı. -başmaq əkəçi: pinəçi.

əqən **-**arpa **əkən**, buğda güdməz.

əqən **əkən. …-** gələn keçsin, **əkən** biçsin.

- **əkən arar**, qılan tapar.

əqəni **-**kim **əkəni** kim biçəni, kim qoyanı kim görəni bəllənməz.

əqəv **əkəv**. ata.

əqi **əki**. -**əki kökü bəlli:** soy sopu bəlli.

əqic **əkic**. **əkəci**. rabit. rabitə quran. -**əkic** biçik: rabit hərf. -**əkic** sim: bir tikə artırılan simi.

əqilər **əğilər**. -doğru əğilər, əğri sınar.

-buda keçər, günü gələr, buğdalar **əkilər**, kimi biçər, kimi ələr.

əqimtən **əkimdən:**kültür-tərbiyətdən **-**doğru yoxsunlar atanadan olanlar yox, **bilim əkimdən** olanlardır. (**yetməzlər** :yoxsunlar. yetməzlər. məhrumlar) (**olanlar**: ayrılanlar. məhrum olanlar). (**əkimdən**:kültür-tərbiyətdən).

əqin aşlıq. **-əkin** köp bolub, iki yıl yeyilməz. **(əkin naqədər çox olursa olsun, iki il yeyilməz)**.

-çəkirtqədən qorxan **əkin** əkməz.

əqinlə **əğinlə** . geyimlə**. -**kişi **əğinlə** (geyimlə) qarşılanır, başla yola salınır

əqinmək **əğinmək. əğmək.** qıymaq. razı olmaq.

əqirsən **. -** düşünmədən bar **əkirsən** daş çıxır, bağ güdürsən dağ çıxır.

-dün **əkirsən** bu gün dəyirsən.

əqişmək. **əkişmək.** kəmişmək. gəmişmək. gömüşmək. quylamaq.

əqitiş **əkitiş. əktiş** tərbiyət işi

əqitmə **əkitmə**. əktiş. əkitiş. tərbiyət işi

əqlənmək **əğlənmək**. asğunculamaq. alay ədmək.

əqlətim **əklədim**. -bəklədim nisgilivi nisgilimə əklədim.

-**bəklədim** nisgilivi nisgilimə **əklədim**.

əqmək **əkmək. əğmək. - əkmək** su dibində qalmaz, suluq odun yanmaz. (**suluq** : şeh. nəmli) **1.** qıymaq. **1. əğmək. əğinmək.** qıymaq. razı olmaq.

-inanmaq, qolun bağlamaq, boyun **əğmək**.

-**boyun əğmək**: inanmaq. 1. asdaca oğurlamaq qınqıtlamaq.

əqməyi **. - əkməyi** su tübünqə (dibinə) daşla, su betində (üzündə) gözlə (izlə).

(**daşla**: at)

əqməz **-**çəkirtqədən qorxan əkin **əkməz**.

əqövüş **əkövüş**. ərkək sayağı davranmaq.

əqrəti **-əğrəti** atla uzaq gedməmiş (**əğrəti**:ələnti).

əqri büyrü **-**əğri bacaq bağa əğrisini görəməmiş, ilana əğri büyrü deyərmiş (**bağa: qurbağa)**.

əqri . **əğri**. nahaq. -**əğri doğru** yaşanar (keçər).

-ağzı **əğri** olsada, qoy bəy oğlu söyləsin.

-körpəlikdə **əğri** bitən bir budaq, yekəlsədə **əğri** qalar.

-**əqri biçimli: əğri biçimli**. çənbər. çəmbər < çönbər. yay. kaman. əğrik. yarım girdə. münhəni. -yay kimi qılan boydalımı (qamətimi). **- əğri sınınca**, doğru üzülər.

-doğru əğilər, əğri sınar.

. -əğri ağacsız orman yox.

əqriq **əğrik**. çənbər. çəmbər < çönbər. yay. kaman. əğri biçimli. yarım girdə. münhəni. -yay kimi qılan boydalımı (qamətimi).

əqrilməz **əğrilməz. - quru ağac əğrilməz**, qoca öküz öğrəşməz.

əqrisi **-**ilkin başda, əş seçilir doğrusu, keçir sürə, üzə çıxır **əğrisi** doğrusu.

. - ilkin başda, əş seçilir doğrusu, keçir sürə, üzə **çıxır** əğrisi.

əqrisini **-**əğri bacaq bağa əğrisini görəməmiş, ilana əğri büyrü deyərmiş (**bağa: qurbağa)**.

əqsən **. -** arpa **əksən** arama buğdasını

-arpa **əksən** arama buğdasın.

-kötünü qırsan kökündən, iyini **əksən** başından.

əqsiq **-**arı görməz bal olmaz, nazdan **əksik** yar olmaz. yay görməmiş nar olmaz.

əqsilməz - gözəldən yar, çirkinden **çor əksilməz**.

əqsiltmək **əksiltmək**. azaltmaq.

əqsit **əksit.** al. -az qoyursun **sal** deyir, çox qoyursun **al** deyir (tapmaca)(**tərazı**).

əqtiş **əktiş əkitiş.** tərbiyət işi

əqtiyim **əkdiyim. -** gül **əkdiyim** kül olmasın.

əqtiyin **. -**keçirdiyin günün dəğərin biçdiyin ürünlə yox, əkdiyin tuxumla ölç.

əqtiyini **-**çoxları var **əkdiyini** biçməmiş.

əl **. -** əl verər, ayaq izlər.

. - əl yozanı, göz pozar.

. - əl zeyrək oli, göz ürkək. (**zeyrək**: zirək. çevik.) (**ürkək**: qorxaq.)

. -əl görsətir, göz görməyir (əl görsətir, göz dözməyir)

. -əl qıyar, göz qıymaz.

-əl daşı: əl, ev dəğirmanı**.**

əldən. - əl əldən ötgündür, baş başdan üstün.

. -əl ərməz, güc yetməz işlər

(əl qıyar, göz qıymaz.

(əl tox olar, göz ac.

(əl ustalığı. çəpirəl. əl babiliyyəti

əl verənə, göz durmaz . (durmaz: razı olmaz).

əl verəni, göz bilməsin.

-**əl** verər, göz dartar.

- əl çəkmək: daşınmaq -özü özündən **daşınmış**: özü özündən əl çəkmiş.

- əl salanı, göz talar (**salmaq**: yıxmaq).

- əl toxlar, göz yoxlar (güdər).

. - əl bəğənər, göz dirənər. (dirənər: bəğənəkdən çəkinər).

- **əl qısarsa**, göz qırar (əl yumar, **göz** tikər). (əlin yumulduğu yerdə, göz sevincindən, yumuğu tikməyə başlar, ta açılmasın, gizli qalsın).

. - **əl verər**, göz qorxar.

. - əl verməsə, göz dəğməz (əl görsətməsə, göz vurulmaz). {(əl: barmaq) barmaq göstərməsə, göz dəğməz)}

. - **əl yığanı**, göz görər.

. -əl hən deyər, göz yox.

. -**əl yumar**, göz tikər. (əl qısarsa, göz qırar). (əlin yumulduğu yerdə, göz sevincindən, yumuğu tikməyə başlar, ta açılmasın, gizli qalsın).

-**əl aşlı**, göz yaşlı.

. -əl sınayar, göz qınayar.

. -əl verənə, göz durmaz . (durmaz: razı olmaz).

-qorxma uzat əlin gedsədə boşa, çalışmayan **əl** boş qalarinan.

-min **əl** verər **əl** ələ, bir ayağı tutmağa.

-**əl uşlamaq**: əl tutmaq. (tutub, yapışıb)köməklik edmək.

-əl vermək, görüşmək: ələtmək.

-verən **əl** alan əldən üstün.

ələcsız 1. çarasız. açmaz. naəlac. çarəsiz. naçar. **1.** yamsız.

ələyaqsız **. -** nisgil içrə qalmışam, **ələyaqsız məndə mən**.

ələ almaq 1. **ələ yatan**. (**qolay (qol** + **ay**. ağ. ak) gücü çatan. 1. rahat. yüngül tutsan yüngül gələr. təbrizdə qolay= pis. (kötü anlamında) işlədirik. 1. uşlamaq. (**avuşlamaq**. **ovuşlamaq**). (**tuşmaq**. **tupmaq**. **tutmaq**). gücü, nifuzu, təsəllütü altına tutmaq, almaq. müsəllət olmaq. -işləri **uşlamaq**: işləri ələ almaq. -kor **uşlağun** bıraxmaz: kor tutduğun bıraxmaz.

-min əl verər əl **ələ**, bir ayağı tutmağa.

ələ . -dil!, dilə düşmədən, ələ gəlməz, ələ gəldisə, dildən düşməz.

ələqlə **. -**ələklə yel tutulmaz , ətəklə üz tutulmaz.

ələqlə **ələklə. -** yel, **ələklə tutulmaz**.

ələnər **. -**. xalça dövülər tozu çıxar, **un ələnər çöpü çıxar**. altun ərir özü çıxar.

ələr. **-**buda keçər, günü gələr, buğdalar əkilər, kimi biçər, **kimi ələr**.

ələtmək əl vermək, görüşmək.

əlimlə **-**heydər baba şeytan məni yaman yolda azdırıb, öz **əlimlə** öz gorumu qazdırıb. (el ağzı).

əlin - **öz əlin** öz, daşın, ağrımaz başın.

-qocalıq aşar yaşı, su gələr dələr daşı, unut gedsin keçmişi, kəndi **əlin** silər yaşı.

əlintən -**əlindən çıxartmaq**: aldığatmaq. aldatmaq. -yoldan **aldatdı**: sapdırd.

əlizə -**əlizə gur**: biləyə quvvət.

əllə . -**əllə ayaq tez doyar**, gözlə damağ, heç doymaz (**doyar**: toxlanar. yorular) (**damağ**: boğaz)

əllərizə **. -**həmmə nəyi aytdınğız, sonğundada tapdınğız, **əllərizə** gül bitsin, doğru

yanıt yazdınğız. (tapmaca yanıtı. (**yanıtı**: cəvab) (**aytdınğız**: söylədiniz)

əlliq **əllik**. yağlıq. kiçik dəsmal. cib dəsmalı.

-qapalı başından **açıq əllik** güdülməz. (**qapalı başından**: din qulluqçusu).

əltə **-**söz ağızda, oy başda, iş **əldə**. (**oy**: düşüncə. fikir).

əltəqin **əldəkin**. -kölgəni bıraq ışığı tut, gözdəkin ötür, **əldəkin ut**.

əltəqindən **. -əldəkindən** sevdiklərin yaratmaq.

əltən **əldən. - əl əldən** ötgündür, baş başdan üstün.

. -əl ərməz, güc yetməz işlər

əltən **. -** dilə gəlir yaz onu, **əldən** gəlir qıl onu.

-**əldən qaçırmaq:əldən bıraxmaq:** aldamaq. itirmək. qaybetmək. qom kərdən. məfqud olmaq.

-dilə gəlir, yaz onu, **əldən** gəlir, qıl onu.

-əldən keçirmək: virastarlıq edmək.

-nə **əldən qoyur**, nədəki yardan doyur**.**

-verən əl alan **əldən** üstün.

-oğru boğsa doğrunu, **eldən** uçar gedər görməz gözü bolluğu. (eldən uçar bolquluq).

əm **. -**kəklik əti **əm** bolur, keçi əti yel bolur.

əmək **-**əmək bilməyəni, əmək tutsun.

əməyinə -**əməyinə** (zəhmətinə) **dəğər**: aşlı daş. çətin olubda, yağlı olan. əməyinə (zəhmətinə) dəğər. əməyinə görə dəğər. çətin olubda, yağlı olan. aşlı daş. əməyinə (zəhmətinə) dəğər. zəhmətinə görə dəğər verən.

əmil **əmir. həmil. yamıl**. usul. yumuş.

əmir **. əmil. həmil. yamıl**. usul. yumuş.

əmziq **-**ağlamayan balaya **əmzik** yox.

ən azıntan **ən azından**. bağa dəğin. həddəqəl.

ən -**ən azı:** kəmazı**.** ən azı. həddəqəlli.

-**ən iyi: çin iyi**. çox yaxcı.

ənayi gərvələ**.** qaybəcər. qeybəcər. eybəcər. çirkin. xoryat. koryat. çoryat. kivgin. çifkin. çivkin. anormal.

ənqəlləmək **əngəlləmək**. dürbələmək. önləmək. mane olmaq.

ənsə süksün. boyun kökü. peysər.

əpərey yaparat. yapma aracı. əpərey. cihaz.

ər **. -** inam varsa **ər** igidlər bəslənər.

. -ər qız olsan: erkək dişi olasan) . - (gənc olan boş (subay) işsizlərə) . - boş çağuvu vermə boşa, çağ gedirsə qayıtmaz, sıx qoynuva sevgivi, **ər qız olsan** tək dolansan yarışmaz. (**ər qız olsan**: erkək dişi olasan) . (**yarışmaz: yaraşmaz**) .

- qoca ər arvad: qart qarıcığ. qat qacığ**.**

-dağ başına qış, **ər** başına iş gəlir.

-allahım aşdır daşdır , umurqanın bol olsun, doğurduğun **ər** olsun, düşmən qaytarğan (sındıran. köçdürən) **ər** olsun **(doğum alqışı)** (uyğur).

-bilimli inam oldusa **ər** igidlər bəslənər.

-donla daşı suv pozar, **ər oğlunu** söz pozar. (**söz pozar**: ərdəmsizlik).

-ər evi gül evin, son evin gor evin.

-gəlin ağa bürüner **ər** evinə dək, gəlin ağa bürünər gor evinə dək.

-yaman qadın, **ər** qoruyt. (**qoruyt**: iziləmdən gözləmdən qoymaz).

ərciş **. ərziş**. tutar. dəğər . qiymət.

ərə 1. muşar. müşar. buçar. buşqu. biçgi. buxcu. 1. ay kişi. ey insan.

ərəqə **ərəkə**. **ərəfə**. tutuş. -bayram **tutuşunda**: bayram ərəfəsində.

ərəmik doğmayan qadın.

ərənər . -ərdi üzə **ərənər**, ərdəm bəyi, bilik dağ (**üzə** :ərsiyə) (**ərdəm** bəyi : ləyaqət kanı). (çıxdı ərsiyə kişilər, ləyaqət kanı, elm dağı).

ərənliqin **-**qadın vardır el içində gəzinər, qadında var ər evində bəsinər, qadın vardır **ərənligin** gözüdür, ol qadınlar kişiligin özüdür.

ərəzən - **ərəzən vərəzən edmək:** tökə seçə edmək alt üs edmək .

əriq **-**alma yeyib ağrıyınca, **ərik** yedə öl.

əriqmək **əriğmək. ərimək** ayrılmaq.

ərimiş **- ölüb ərimiş (**kölgəsi yerə dalmış).

ərinmə **-**öğrənməyə ərinmə.

ərinmək üşənmək.

ərir **. -** xalçanı döv tozu çıxar, un ələnər çöpü çıxar. altun ərir özü çıxar.

əriş irkə. arzu. diləş. istək. umu. güdü. sorğa. təmənna.

ərişiş ulaşış. qazanış. yetiniş. ediniş.

ərištə. **. -**qaşığa mindi, qıçı sallandı (**bilməcə**) **(makaroni).**

əritim **əridim. - öldüm əridim (**kölgəm yerə daldı).

ərq **ərk**. ixtiyar. güc. qiymət. qədir. -bir qün qələr,qüller qülər, ərqin bilməz, ərkin bilər!.

ərqəq -**ərkək sayağı davranmaq**: əkövüş

ərqəqliqlə **ərkəkliklə kişilik** başqa

ərqəncə **-**çamdap ertərək bitirqilə : çabuq davranınız, **ərkəncə** bitiriniz!.

ərqəyi **-**adamlığın **ərkəyi** yox, dişisi yox.

ərqin **ərk**: ixtiyar. güc. qiymət. qədir. -bir qün qələr,qüller qülər, ərqin bilməz, ərkin bilər!.

-bir qün qələr,qüller qülər, ərqin bilməz, ərkin bilər! (**ərk**: ixtiyar. güc. qiymət. qədir).

ərqöyül **ərköyül.** irkək. irkəli. güdülü. sorğalı. arzulu. armanağ. istəkli. umuq.

	təmənnalı.
ərməqani	**. -** güz **ərməğani** soluq gül quruq yapraq
ərməz	**. -**əl **ərməz**, güc yetməz işlər
əroqlu	**əroğlu**. **əroğul.** bəni adəm.
əroqlunun	**əroğlunun.** bəniadəmin.
əroqul	**əroğul əroğlu**. bəni adəm.
ərsin	-**ərsin boğaz**: qu quşu.
ərsiz	- oynaşa güvənən, **ərsiz qalar**.
	. -ərsiz arvat , yüvənsiz at
ərtəm	**ərdəm**. ləyaqət. -ərdi üzə ərənər, **ərdəm** bəyi, bilik dağ (**üzə** :ərsiyə) (çıxdı ərsiyə kişilər, ləyaqət kanı, elm dağı).
ərtəm	**-**qanmamazlıq böyük suç, bilgəlikdur baş **ərdəm**.
ərtən	**.** döğük ətdən küfdə çıxar, döğük **ərdən** iğid.
ərti	. -**ərdi** üzə ərənər, ərdəm bəyi, bilik dağ (**üzə** :ərsiyə) (**ərdəm** bəyi : ləyaqət kanı). (çıxdı ərsiyə kişilər, ləyaqət kanı, elm dağı).
ərus	**(**ərəb)
ərziş	**ərciş.** tutar. dəğər . qiymət.
əsən	**-**qopan yapraq ağacdan, **əsən** yelə oyuncaq.
əsir	tutqun.
əsirəmək	keflənmək. sərxoş olmaq. - güclü yeyən bəsirər (bəslənər), araq içən **əsirər**.
əsiri	**-**dalsız yapraq yel küləyin **əsiri**.
əsirqəməyən	**əsirgəməyən**. əsirgəməz. kor yarqıc. kor qazi. birəhm. rəhmsiz.
əsirqəməz	**əsirgəməz**. əsirgəməyən. kor yarqıc. kor qazi. birəhm. rəhmsiz.
əsirli	. tutqunluk
əsirliq	tutqunluq**. -** inanma **tutqunluq**, sevmək özgürlükdür.

əsirsə **-**yaşamyaşdır,çətin deyil, gedər gedər, dönər deyil. **əsirsə** yel**,** çaşıryolun.

əsqi **-**domuz dərisi post olmaz, **əsgi** yağı dost olmaz.

əsqiq **əsgik**. keçmiş. - **əsgik avın**: **ötavın**: ənənə. rəsm rusum. qədim adət, aşın.

əsqini qeyini**. -** geyini daşla, yenini başla. (**əskini tulla**, yenini başla)

əsqitən -lap **əsgidən** , heç dəyişmədən: kor dəyənəği bəllər kimi.

əsrəq -**əsrək** baxış: **xunsa** baxış. -**əsrək** davranış: tərəfsiz, **xunsa** tutum. -siz mənim dediklərimə **korqa** yanaşırsız: siz mənim dediklərimə xunsa yanaşırsız. -**əsrək** durum: **xunsa** durum.

əş **. -** gözəl sözə, gözəl işə **əş** yoxdur

-əş alsan, iş çıxar. (başın qarışar).

. - ilkin başda, **əş** seçilir doğrusu, keçir sürə, üzə çıxır əğrisi.

əşini **-**aşını, **əşini** işini bil.

əşitliq . **əşitlik. dəşitlik. dəşlik . əşlik.** tənəşliq . bərabərlik.

əşivi **-**aşıvı, **əşivi**, işivi bil. (yeməyi gözlə, arvadı, arxadaşı yoxla al, işivi bil gör).

əşliq. . **əşitlik. dəşitlik. dəşlik . əşlik.** tənəşliq . bərabərlik.

əşsiz açıq. boş. bekar. subay.

əşsizlik **əşsizlik**. açıqlıq. boşluq. subaylıq. ıraqlıq. uzaqlıq. arınlıq. təmizlik.

ət yebəqən quş bolboyt. (quş : yırtıcı quş).

ət **-**ət yebəqən quş bolboyt. (quş : yırtıcı quş).

-sıx, quyuq ət, sümük suyu: tingo cirgə.

ətacı atıcı. yumuşaq söyləməyən.

ətəqlə **. -**ələklə yel tutulmaz, **ətəklə** üz tutulmaz.

ətəqöz **əldəgöz**. eldəgöz. əldə, eldə gözü, könlü qalan. təmənnalı

əti **. -** toxduğa, **toxlu əti** dad verməz (doyandan sonra , toxlunun əti toprax dadır)

(toxduğ: boğazına dək tıxmış.).

. -kəklik **əti** əm bolur, keçi **əti** yel bolur.

ətim **-**qonağa qoyaram sayqınım olar, özüm yiyərəm **güc ətim** olar. (**sayqınım**:

hörmətim).

əttən **.** döğük **ətdən** küfdə çıxar, döğük ərdən iğid.

əvələn -**əvələn kövələn:** ucsuz bucaqsız. hartan partan. danışıq

əvlənmək . gəlinləmək

əvsəmək **hövşəmək**. -buğdanı tabaqda **hövşəmək**.

əvvəl (< əlvəl < alğan. aldan < aldın < **al**: ön). qabağ. -igirmi gün **əvvəl**: igirmi gün

alğan.

əvvəl **< aldın**. bayatın. öncə.

əylenmək **əğlenmək.** -**ölümlə əğlenmək**: ölümle oynamaq, mırt vurmaq.

əyri **. - əyri** yolu düz gedmək olmaz

əyrisi **. -**ha düz olsa, oraqcan **əyrisi var**

əzib - **əzib üzüb düzələmək:** çəkiş bəkişmək:dartılıb, oğulub yoğrulmaq.

isədiyi biçimə soxmaq: qalıblaşmaq.

. - getdiyin yolda sürəli ged, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam

dönənləri **əzib alır**, əzilmişkən yola salır. (**sürəli**: davamlı. devamlı)

. - didən gözlər susan sözlər, **əzib** keçməz, dözüb qalmaz.

əzib **-**didən gözlər susan sözlər, **əzib** keçməz, dözüb qalmaz.

-getdiyin yolda sürəli ged, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam dönənləri

əzib alır, əzilmişkən yola salır.

əzilir **. -** geçmişdəki qəmlərdənisə almasa görnük, yalqu **əzilir** yüksələməz

olduğu yerdə. **(görnük:** ibrət**.** dərs).

əzilməz **-**kölgəsini əzməklə, uca dağlar əzilməz.

əzilmişkən **. -** getdiyin yolda sürəli ged, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam dönənləri əzib alır, **əzilmişkən** yola salır. (**sürəli**: davamlı. devamlı)

əzilmişkən **-**getdiyin yolda sürəli ged, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam dönənləri əzib alır,.

əzitmə **əzgitmə**. zülm edmə. - incinərsin, incitmə, üzgülərsin, üzütmə, əzgilərsin, **əzitmə**

əziz -**əziz arvad:** xamcan. xanımcan. xanımcığ. qarıcan. (qarcan). qarıcığ. (qarcığ). - **qart qarcığına** söylədi: qoca qarısına (arvadına) söylədi.

-**çox əziz olan**: gözdə**.** -o mənim **gözdəmdir**. - **gözdə** mənim.

əzizinəm . -dedin yaxşı, pisdə gördün dedin yaxşı, duz yeyib, dadın dandın, acı yedə deyim yaxşı

əzqilərsin **əzgilərsin**. məzlum olarsın. - incinərsin, incitmə, üzgülərsin, üzütmə, **əzgilərsin**, əzitmə (**əzitmə**: **əzgitmə**. zülm edmə)

əzqitmə **əzgitmə** əzitmə. zülm edmə. - incinərsin, incitmə, üzgülərsin, üzütmə, əzgilərsin, əzitmə

əzməqlə **-**kölgəsini əzməklə, uca dağlar əzilməz.

fas **-**bilisən ürəgim nədən alışır, az yurdunda türk uşağı **fas** danışır.

fələyin fələyin**.** \çoğunun\ - içgə işi var çoğunun, dön dolanın bildirməz. (**içgə**: gizli).

fəlsəfə **-**fəlsəfə təməli: **söz**, düşüncenin qalıbıdı.

fırfıra . gircənə. girdənə. yel ilə fırlanan dönən çarx, nərsə, oynatmalı.

fırlanır **-**dünya doğandan, **fırlanır** belə, səndə dolan, istəyin elə. dəğişməz dərmanın daşı, dünya varikən, fırladar genə.

fırlatar **-**dünya doğandan, fırlanır belə, səndə dolan, istəyin elə. dəğişməz dərmanın daşı, dünya varikən, **fırladar** genə.

fırtıq . burun suyu

fısqı çəltik. orta barmaqla vurulan təkmə (dəğmə). -bir **çəltiyə** bağlıymış.

fısqo çırtma. çirtmə. - **çırtma vurmaq: çirtmə vurmaq**: ikinci barmağın ucun, baş barmağa ilişdirərək vurulan vurqu.

fişar basınc.

fışqı . tezeğin ufalanmış şekli

fışqırmaq püsüntüləmək. ayaz qış gecəsi yel qarı üzümüzə püsüntüləyirdi.

fitil **pitil.** {**kitil**. < **kit** (düğün)}. -**cadı pitil**: cadı kitil: cadı kələk.

fitilin -**fitilin basmaq**: şeytanlamaq. izləyib izin vermək

fovc < **coğ. -bir coğun (> fovcun) simgəsi:** sancaq, nişanı. ələm. -tikətin **sancağuzu** toprağıza, suvarın dibcəsini al qan ilə.

qectir **gecdir**. - öğrəşməyə, dün keçdi, yarın gecdir, bu gün yarıdır (**yarıdır**: düz uyqun çağudur).

6gedməyə min söz, qalmağa bir söz yetər

qəlcəyə **-**qoyma başın geçcəyə, qoy başıvı **gəlcəyə**.

qötürməz **-** pəxil uçmağada gedə bilsə, **başqasın yanında götürməz**.

(qöz alqıya, ışıq tapar, kişi qanıya yolun tapar.

qöz **. -göz** olmasa baxılmaz, səs olmasa asılmaz. (tapmaca) (**saat. qulaq**).

hacat **< hacat**. vəsilə. –genə **hacatdır** keçə gəlir (vecə gəlir). -**qapqacat**: vər vəsayil.

haçarı **. - dildir, sırlar haçarı**, sözdür, könül yaparı.

hal tav.

halaylı **-**dışı qalaylı, içi **halaylı**. (dışı bəzək, içi təzək).

hallı tavlı. kefli. saz.

halsız kefsiz. tavsız.

halva çalba**. -** ged oğul çox qalırı pişməyivə sən qorasan, üzüm olduqda çağır sən dayıvı, ta pişirə **çalba sənə**.

-ged oğul çox qalırı pişməyivə sən qorasan, üzüm olduqda çağır sən dayıvı, ta pişirə çalba sənə. (**çalba**: halva).

hamam - **qaynar bulaq, isti sular üzərinə qurulan tikinti, hamam**: qaplıca. kaplıca. -şah Abbas **kaplıcası**.

hamı **. -**hamı çıxarıca alnamış. (**alnamış**: anlamış. dərk edmiş)

. -hamı gəzir eşşək üçün, sən gəzisən eşşəyilə.

. -hamı gözəli sevməz, **hamı** sevdiyin gözəl görər.

-baxcalar barı, heyvalar narı, **hamı** dinsədə, dinmə sən barı.

hamısı bilə. birgə. bərabər. ilə. o, bu, həpsi. -**bilə gədib, gilə gəlmək** : birgə gədib tək qayıdmaq.

hançı **. - hançı** gün vardıki axşamsız ola

hansı qaysı.

hara **-**bəy dediyin **hara**, bəyənmədiyin **hara**.

-çox hara, azda ora.

harata **. - harada** aşdır , orada başdır

harayçı araçı.

harta **harda**. **-harda** aş orda baş.

hartan - **hartan partan:** ucsuz bucaqsız **sözlər:** əvələn kövələn. hartan partan.

hartasa **. -**könlüvü bul (huzurlu ol). yaşam hardasa sürür, . keçən ötür gələndə ötəcək.

hartasan **-**o günün gəzir, sən günəşi ,o kefin ardında, sən güvənin, sən hardasan o harda.

hava - **xoş abı hava**: yaylac.

-**çənli hava:** çinov.

-**dumanlı hava:** boran -börü sevmiş boranı.

-**soyuq hava:** elqovan.

havax nə geyin. nə çağun. nəzaman.

havalanmaq uçunmaq. havıya qalxmaq. -**quşlar** havalandı. -**tüstü** havalandı. -**topraq** havalandı.

havası **-**qış **havası**, közlü kürsü, dadlı ötüç nar dənəsi can verər. (**ötüç** : **ötüş**. nağıl).

havasın -**havasın saxlamaq:** züy tutmaq. muşayiət edmək.

havasın -**havasın saxlamaq:** züy tutmaq. muşayiət edmək.

havayı . bayqu. bağış. bedava. boşuna. müfdə

hayti **haydi** . yarar. yaxcı. oldu. -**yarar,** gedəlim.

heç . -**heç doğmamış suçlular** (yoxsullar).

-o sözki hər yanda diyənməsən , **heç** yanda demə

heçinə **. -**kişini düşüncə yarar, düşünməsə **heçinə** qalar. (**yarar**: ışıqladar)

heçinqəz **heçinkəz**. heçkəzinş. heçvax

heçqəzin **heçkəzinş** heçinkəz. heçvax

heçvax **-**dəvənin quyruğu yerə **dəyəndə**. imkansızlıq)

heqəlli **hekəlli.** candaraq. candıraq. yekəpər.

hetiq **hedik**. xaşlanmış buğdadan düzeldilen yemek. - diş **hediği**

heyva **-**kötü dinsə dinmə sən, hər nə desə alma sən, yaxcı **heyva**, alma sən, göt kötünü aranıza soxma sən.

heyvalar **-**baxcalar barı, **heyvalar** narı, hamı dinsədə, dinmə sən barı.

heyvan **. - heyvan** ayağı yerdə ağzı yemdə gərək

heyvanın **-heyvanın** ayağı yerdə ağzı yemdə gərək.

həçəl tələ. toğlağ. torlağ. aldağ.

hələtə minədə. inədə.

həlqə **-boyuna, qola, qıça taxılan həlqə**. çənbər. çəmbər < çönbər.

həmətan **. -**kərdisi yaxın, **həmədan** uzaq.

həmil **əmir. əmil. yamıl**. usul. yumuş.

həmişə **. -həmişə** yanılmış çox söyləyən çox, ki söylür bulduğun dildə sünğük yox. (**sünğük**: sümük)

həmməşə turuz. əbədiyyətə dək. turuz gülər qalasan.

həmyanır həmyaxır iki işi birdən yapmaq. iş içində iş görmək.

hən **. -əl hən deyər**, göz yox.

həp **. -həp** sonları başlanqıc.

həp barça. tamamıyla. bütün. həpsi.

həpsi 1. barça. tamamıylə. bütün. həp. **1**. bilə. birgə. bərabər. ilə. o, bu, hamısı. -**bilə gədib, gilə gəlmək** : birgə gədib tək qayıdmaq.

hərbirinə **. -** könülcəli davranış, **hərbirinə** gülümsə, tək birini sevgilən. (**könülcəli davranış**: könül almaq kimi davranma)

hərətən **. - hərədən** bir qıl kosuya səqql olur

hərqimə **. -**hərkimə kəndi gözlüyü kəndi özlüyü.

hərqiminə **. -hərkiminə** özünkü.

hərnəyini **. -** hərnəyini unutqıl, indi nəsən umutqıl.

hərtən **. - hərdən** içimə nisgil olubda o dolur.

həvənq **həvəng**. qara batmamaq için ayağa geyilen geniş ayaqqabı

həvənq -**kiçik həvəng**: soxda. kiçik döğmə kovağı, qabı.

həvəs . -könlə uyan **başdan** qalar. (**könlə**: həvəs)(**usdan**: başdan. ağıldan)

him . bina tikmek üçün qazılan temel

hintuşqa **hinduşqa**. culux.

hırışmaq rişxənd edmək.

hirsin -**bir anlıq hirsin basan**, yüz il dincin yatar.

hirslənmə tavlanma. qəzəblənmə.

hirsli sınır. əsəbi. sınır olmaq: cinlənmək. əsəbilənmək.

hisinə tininə. -**tünlü tünün tininə** düşdük: çox pisin pisinə düşdük.

hola -**hola qoşmaq:** 1. qoşa atlı faytunlardada işləkdir. daşqanın iti\yeyin yüryüşü üçün atı qoyarlar (qoşa\cüt edərlər). moğolcada qoyar, qoşa anlamındadır. 1. birin gücləmək, cığatmaq, zəhmətə, gücə salmaq. 1. iti, yeyin davranmaq. -elə bil hola qoşub, yavaş olda.

hold gözün.

hopan. **. -cana hopan:** tez qovuşan.

hopbanıb -**hopbanıb düşmək:** səyirmək < səğirmək. səkirmək. atılıb düşmək. oynamaq.

hoplanmaq şaşırmaq. tonqazmaq. heyranmaq.

hopmayan -**içə hopmayan:** ifadəli olan qonqur.

hovlan tovlan. tovalan. odalışlan. sovlan. qovlan. qovulan. qoğlan. qoğulan. qorlan. həyəcanlı.

hovlə (< **hopmaq**). suvluq - **yunaq suvluğu**: böuyük hovlə. -**əl suvluk**: kiçik hovlə.

hörç **örç**. incə tor pərdəhörç.

hörqün **-**ip birləşir **hörgün**.

hörümcək qarınənə. tor atan

hövqələmək **hövkələmək.** qız əlində "**hövkələdiyi**" kağızı üzünə sıxıb ağlayırdı.

hövşəmək **əvsəmək**. -buğdanı tabaqda **hövşəmək**.

höyləq **höylək**. höyül höyül

höyül höyül höylək

höyüşlənmək **ölşünmək**. şeh çəkmək.

hucum hucum \axın\ - **axımlı axın**: iti hucum.

hucum -**hüğm aparmaq**: cummaq. saldırmaq

huş an < anğ **.** qanacaq.

huşsuz anğsız. anğız < (**anğ**: qanacaq. huş). qanmaz. cahil.

huşu **. -**inanc beyni kehətir, işi gecətir, başı gicətir, **huşu** koratır.

hücuma keç basın qıl **-** -keçmişlərim boğulmuş, yarınlarım doğmamış, bu gün əldə **basın qıl.**

hüjm -**hüğm aparmaq**: cummaq. saldırmaq

hüjmə keç basın qıl **-** -keçmişlərim boğulmuş, yarınlarım doğmamış, bu gün əldə **basın qıl.**

hünər. görən. başarı. peşə. önər. hünər. sənət. -sizin **görəniz** nə. -əlində varsa **görən**.

hünərli yonatlı. onatlı.

hüntür **-uca, hündür yer:** atur. atuz. utur (# **uçur**).

hürər . - yava it **gündüzün hürər**. (kal kişi bildiyin bağırar).

xaqan **< qağan.** (padşahi əzim, zişən). şahənşah.

xala **-**düz **xala** vurmaq. -qalinin orta gülünə **sıçmaq**.

xalça **. -**. **xalça dövülər** tozu çıxar, un ələnər çöpü çıxar. altun ərir özü çıxar.

. -xalçanı döv tozu çıxar, un ələnər çöpü çıxar. altun ərir özü çıxar.

xalqının. - davar üçun anğımazıb tanrını, götün si-ər malın alar **xalqının**. (anğımazıb: yada salmaz)

xamcan **xanımcan. 1. xanımcığ.** qarıcan. (qarcan). qarıcığ. (qarcığ). əziz arvad. - **qart qarcığına** söylədi: qoca qarısına (arvadına) söylədi. 1. böyük xanım.

xan **. -** gözü ac, qarnısa tox, **xan belə** yoxsulluq edər.

xana **-**bu dünya örnəkdir çatısız **xana**, bənqu qalmadı şaha sultana (**bənqu**: ebedi).

xanım **-böyük xanım**: xanımcan. xamcan.

-xanım burdan deyər, ordan ağlar, ordan gülər.

xanımcan . **xamcan**. **xanımcığ.** qarıcan. (qarcan). qarıcığ. (qarcığ). əziz arvad. - **qart qarcığına** söylədi: qoca qarısına (arvadına) söylədi.

xanımcıq **xanımcığ. 1. xanımcığ.** qarıcan. (qarcan). qarıcığ. (qarcığ). əziz arvad. - **qart qarcığına** söylədi: qoca qarısına (arvadına) söylədi. 1. böyük xanım.

xanlar -**xanlar**, xatunlar qızı.

xanlıq . -. tükəl görmüş, eşitmiş, **xanlıq çağında olmuş**. **(tükəl**: tamam. bütün). **-**korlar ölkəsində dilənçilər **xanlıq** edər.

xarablaşmaq bozarmaq. boz boyalı olmaq. pozulmaq. qarışmaq. rəngi qaçmaq. - hava **bozarıb**, yağışı var. -**bom**-**boz bozarıb**: lap boz boz boyalı olmaq olub, bətər rəngi solub).

xasa (xasa çörək). qurqas. çörək bürüşdə.

xatını . - orta yolda atını qoru, orta yaşda, **xatını**.

xatunlar -xanlar, **xatunlar qızı**.

xeyir -**günortaz xeyir:** tuşuğra. tuşğur.

xəbtə vermək yapta vermək. qapta vermək. qaptanmaq. yaptanmaq. qapılaraq, yapılaraq, aldanaraq yapılan iş. yandanğmaq. yandağmaq. aldanğmaq. aldanmaq.

xəfələnmək **boğuzmaq.**

xəfəliq **xəfəlik**. boğuz.

xəkə çanğ. toz. gərdə. zərrə.

xərçəng qırcan yengeç.

xəstə -**ruhi xəstə:** santal pisik.

xəstəliq . - **xəstəliq** kündəylə girer, damcıyla çıxar.

xəşm tav.

xəta aldağ. (saprılan, bıraxılan, sürcülən nərsə). suç. -çox **aldağlı**. -burda bir **aldağ** yox. -çap **aldağı**.

xətirli könüllü**. -** min könüllü, bir çatıda qalmaz.

xəyal **-xəyal** quranlar evrəni qazanır.

xəzəl qıvıl**.** ağacın tökülən quru yapraqları.

xəznəsi **-xəznəsi** boş baş dolu, aclar yeyər tox olur.

xır **qır**. qırılıb xırdalanmış daş tikələri.

xırmanlayıb **-**oğlun yetib el içinə girməmiş, tarla dərib **xırmanlayıb** ambarına yığmamış, bağdalı dos, ürəkli yar qıyın günə düşməmiş. (**bağdalı**: bəfalı) (**qıyın**: dar).

xırtalamaq bölmək. böləmək. xırdalamaq. (bolmaq. bolamaq. çoxaltmaq).

xisusi söz. içgə sav&

xıtxıt gəlinboğan. ğuzruf.

xobəqliq **xobəxlik.** qutluğ. qutuğ. yoşluq. xoşluq. ()

xoca **. -** qulaqların eşşəyin qulaqlarını yadıma salır, **xoca deyir** : vallah elə məndə sənə baxanda eşşəyim yadıma düşür

-gəldıx cəhanda doğrunu tapaq, **xoca** qoymadı, tüm cəhanı yedi , qarnı doymadımustafa . (**tüm**: külli). (mustafa) .

xoruq **xoruğ**. tanrı adıdır.

xoş - **uğru xoş olsun**. (yarqış sözü).

xoş gəldin. : **sağuşma**

xoş gəlmisiz xoş günüzə gələk.

xoş gördük **yanki. - xoş günüz olsun.**

xoş qetdin : savuşma.

xoş qəzərlər **. -**könül edər artıq güvən mal tapsa, **xoş gəzərlər** qız oğlanlar yar tapsa.

xoş ver xoş keçid. **-**dünəni boş ver, bu günü **xoş ver**, ertisinə pay saxla (**ertin**: yarın).

xoş - **xoş abı hava**: yaylac.

-xoş aman bol: sağlıca qal.

-xoş yemək. tamağ. dad.

-xoş gəlmisiz**: xoş** günüzə gələk.

xoşa qəlməz **xoşa gəlməz:** kütcək. zəhlə gedməli. -könül sevən göyçək olar. sevməsə könül, kütcək (**kütcək**: zəhlə gedməli)

xoşa -**xoşa gəlim:** tamağlı. tamağın. dadlı. xoşa gəlim. xoş boğaz.

-xoşa gələn içrildi, başa gələn keçrildi.

xoşbaxliq umatlıq. umaylıq **. -** indi artıq ölçülər dəğişdi, günlər var ömür boyu, **umatlıq** var sonsuza durur.

xoşbaxlıq umatlıq. umaylıq. xoşbaxlıq. **-**indi artıq ölçülər dəğişdi, günlər var ömür boyu,.

xoşçul uyşat. xoşkeçirən.

xoşkeçirən xoşçul. uyşat.

xoşlaşmaq sağollaşmaq. xudafizləşmək. vidalaşmaq. - **xoşlaşalı**, qara gözdən yaş axar.

xoşluq **yoşluq.** qutuğ. (**qutluğ**: xobəxlik)

xoştusa **. -** keçəcək gün, düşəcək tün darıxıb sıxma özün, keçmişin **xoşdusa** devranda dönər azca dözün.

xoşu qəlmək tamağlamaq dadanmaq.

xoztaban **xozdaban**. **xozudaban.** dikdaban.

xozutaban **xozudaban**. dikdaban.

xurtuş . -**xurduş**. qarın qurdundan, yanda (götdə) olan qaşınma.

xut -**xut düşmək**: küt düşmək. küt düşən çörək kimi. durağında, durduğu yerdə duranmayıb düşmək.

xutay **xuday**. quta.

ibriq **ibrik.** (**ir̲biq**) < **evrik**: (< **evirmək**) axıdan. evirerek içindeki suyu dökmek gibi. irbiq.

icəşmək sataşmaq. mübahisə etmək.

icin işkəncə.

icinmək işkəncə görmək, çəkmək.

icmal tuçan&. xulasə. zübdə. cirgə. şirə. konsept. canmayə. (lübbi mətləb). mucəz.

iç **1**. daxil. **1.** yaxan. **iç** qavuran. **iç** acıdan. üzücü

. - ıstəkənin ağ olsun, **iç** damağın çağ olsun

. -**iç qablıq:** tərlik. tünükə.

. - iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

-**iç duyğu:** yut sanağ.

-**iç duyğu:** yut sanağ.

-iç orqanlar: yutuq. içalat.

-**iç qablıq**: tünükə.

-iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz) , iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan edilməz) , qorxmayanlar sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat yokdur).

-**iç dəş:** daxil xaric. yadar yutur.

. **içdon:** yutcübə.

içalat yutuq. iç orqanlar.

içboya. içüz. asdar

içə -**içə hopmayan:** ifadəli olan qonqur.

-gecə gözü yad gəlir mənə, çox çətin anlatım sənə, quru gözdən yaş axır **içə**, tapmıram söz nə deyim sənə.

-içə doğru: yutuğsi. içəri doğru. içəriyə. daxilə. -**yutuğsi ürün**: daxili məhsul.

-içə almaq:-içə almaq: yutuğsılamaq.

-**içə doğru:** yutuğsi. içəri **doğru**. içəriyə. daxilə. -**yutuğsi ürün**: daxili məhsul.

içəl yutal. daxili.

içən - arağın necə olduğun içən bilər, nə olduğun çəkən.

içəndən -**aşab içəndən son:** yeyib içəndən son.

içəri -**içəri doğru:** yutuğsi. içə doğru. içəriyə. daxilə. -**yutuğsi ürün**: daxili məhsul.

içəriyə yutuğsi. içəri doğru. içə doğru. daxilə. -**yutuğsi ürün**: daxili məhsul.

içərtəki içərdəki. yuturdaki.

içərtən . -hər qapı dışardan, könül qapısı **içərdən** döğülür.

içərtən yuturdan.

içətən -**içədən saymaq**: yutuğursımaq. **saymaq-içədən saymaq**: yutuğursımaq. **yutur** (**yut**: iç). asdar.

içgə xisusi -**içgə** sav: xisusi söz.

içi -**ölkə içi**. ölkə yutu.

içib **-içib** bitdik çəkib keçdik.

içim -**içim dincəlmir:** könül dincəlmir: onaymır. - söyləyirəm aldırmır, söyləmirəm onaymır. (**aldırmır**: saymır).

içimə **. -** hərdən **içimə** nisgil olubda o dolur.

. - incəldiyi yerdən qopsun, nə üzün güldü, nə **içimə** sindin.

Içimin **. -içimin nisgilini**, tökməyə dildir, könülün sırlarını açmağa dildir.

ıçın (ışın). həqiqət. **-**aç qalıncı, görünsün gözə **ıçın**.

-damarın dart, **için** çıxar.

-**tərs üzün, için açmaq**. çön (< **çönmək)**. (dalısın. için). çönün çıxartmaq. gizli nərsəni açığa vurmaq.

-**için** tutun qolay, olanlar olar.

-için yansın başın dönsün. (qarqış).

-qorxmazların baxışı, qorxaqların qılıncı, yağu **için** sarsıtar.

için vicdanızı**. -için** tutun qolay, olanlar olar. **(için**: vicdanın) (**için tutun qolay**: vicdanız dinc olsun)

. - için yansın başın dönsün. (qarqış)

içine **-**küp sızdırar dışına, hər ne qoysan **içine**.

-oğlun yetib el **içinə** girməmiş, tarla dərib xırmanlayıb ambarına yığmamış, bağdalı dos, ürəkli yar qıyın günə düşməmiş. (**bağdalı**: bəfalı) (**qıyın**: dar).

-qıllı ağzını açtı, **çıplaq içine qaçtı** (tapmaca) (corab , ayaq.)

-qıllı ağzını açtı, qılsız içine qaçtı. (tapmaca) (yaraq-yaruq).

içinə **. -** kaçına baxma, **içinə** bax. (sanına baxma, qanına bax).

içintə **. - içində** aç yer birinə, onun içində olduğun kimi.

içintə **-içində** aç yer birinə, o **içində** səni gömdüyü kimi.

-min mən durur bir mən **içində**.

içintəqin **. -**düşünüb düşünməsəndə, qılınıb qılınmasanda, evrən çevrinir, **içindəkin** devirir, yaşam sürür, onunla yürür.

içintən **. -**gülmək üçün **içindən**, içözüvü sevməlisin könüldən.

. -heç nə durmur anıda səni. nədən silinir belə anılar, sevdiyin dünən könül **içindən**, keçir günü söğüncə dönür.

içintəntir **içindəndir**. **-**küzədən axan **içindəndir**.

içiş **-içiş**, çəkiş sürünmək üçün!. **(alışın**:alışmış. mötad)

içitib -**aşatıb içitib**: yedirib içdirib.

içivə **. - içivə** qapanıb, öldürmə dışı, yalnız qalan, yem olur birinə.

içqə **içgə**. pünhan. (nəhan. xafi. puşidə. məxfi). -**içgə savın kim bilər**. (pünhan sırrın kim bilər). -**içgə** işlər. - **içgə** işi var çoğunun (fələkin), dön dolanın bildirməz. -**içgə** sav: xisusi söz. -**içgəsin** dışar!: sırrın aç!. -**içgəsin** üzə vurmaq.

içləmək yuturlamaq. asdarlamaq.

içləri **. - içləri** boş, qurduğu boş, yaşamda yox, bir parça pox. (alışın mötadlar üçün deyilir)

içli yuturtay…astarlı.

-kötü içli: qara yuturlu.

içmədə - bir var qan içmədə, varda biri qan ağlayır.

içmək -**su kim içmək** (qolayca).

içməyi **-**yaşam yüz küzədən su **içməyi** öğrədər.

içrə **. -**kişi içrə birin başı ağrısa, bodun **içrə** tamam başlar ağrımaz.

-illər sürər qazanaq, bir gün **içrə** itirək.

içrilti **-**xoşa gələn **içrildi**, başa gələn keçrildi.

içtal -**iç dal:** yutdal. yan dal.

içtə **içdə. -** ilkin seviş gedirsə, dönməz olu, içdə qalı, ölməz olu.

içtə **içdə. -**. **sevgi, içdə durmalı,** sevən, onu sarmalı. (**sarmalı:** qorumalı. örtməli).

içtən -**içdən oxumaq:** qaralamaq. əzbərdən oxumaq. -qaraladan oxumaq

içtirib -**yedirib içdirib:** aşatıb içitib.

içtiriş **içdiriş**. bildiriş. düşündürüş. açqılış. izahat. tovzihat.

içton **içdon**. 1. tuman. yutan**1**. yutcübə.

içüz **içboya**. asdar

iqən **iğən.** çox. -bir **gün** iğən qaxındı mənə

iqi **iki**. **- iki** gün var ballı olur erkəyə, birincisi evlənən gün, ikincisi basdıran.

- iki yol, biri çilə dolu, biri umutlar yolu. (çilə: ağrı)

- korun istədiği bir göz, iki olursa nə söz.

-iki dinle bir söyle.

-iki gözün görmürsə, qoş qulağın duymursa, ağzan bir qapıq qıl.

-iki gün var ballı olur erkəyə, birincisi arvadını alan gün, ikincisi basdıran.

-iki kişi yamanlaşsa, üçüncüsü eşidirsə, hər ikisin ağız pisə tanıyar,

ikisində qınıyar.

-iki yol, biri çilə (**ağrı**. dərd) dolu, biri umutlar yolu.

-el üçün ağlayan iki gözdən olar.

-iki döşək yanında, yatmış olar qurqatda.

iqiləmə **ikiləmə.** ikiləyu**.**

iqiləyu **ikiləyu**. ikiləmə

iqinci -**günün ikinci yarsı**: günaltı. nahardan sonra. bədəzzohr. (# **günbaşı**: quşluq. səhər çağı.)

iqinmək **iginmək.** irinmək. çirkləmək.

iqinti **ikindi. -**ikindi olunan yuxu: günaltı. qilulə. -**günaltı** yapmadım, başım ağrır.

iqintiz tüşuğra, **ikindiz** uğulu.

iqirmi dörd saat yutgün. günbutun. igirmi dörd saat içində.

iqisin **-**iki kişi yamanlaşsa, üçüncüsü eşidirsə, hər **ikisin** ağız pisə tanıyar,

ikisində qınıyar.

iqisintə **-**iki kişi yamanlaşsa, üçüncüsü eşidirsə, hər ikisin ağız pisə tanıyar,

ikisində qınıyar.

iqit **. - igid** çönüb öğüd aydar yaşlıya.

- igid gərək acılara qatlana, **İgid** odur, atdan düşə, atlana.

-igid çönüb öğüd aydır yaşlıya. (gənc nəsihət verir qocya) (igid dağ dərəni tanımaz, özün bilməz hardadır).

-igid odu atdan düşdü atlana, **igid** odu hər yaraya qatlana.

-igid igidə baxır, durudan duruya axır.

. döğük ətdən küfdə çıxar, döğük ərdən **iğid**.

iqitə **-**igid **igidə** baxır, durudan duruya axır.

iqiti **-**atı arıyanda gör, **igidi** qarıyanda(**arıyanda**: yorulanda).

iqitin **-**qaylar qorxar qoç **igidin** adından. (**qaylar**: gədələr).

iqitlər **. -** inam varsa ər **igidlər** bəslənər.

iqitlər **-**bilimli inam oldusa ər **igidlər** bəslənər.

iqitliq **. - igidlik** ondur biri qaçmaq, dokuzu gözə görünməmək.

iqitliq **-igidlik** ondur biri qaçmaq, dokuzu gözə görünməmək.

iqnələyən **. -iğnələyən** şişlənir(iğnə qarşılığı şiş) . (ilişdirən (intiqaçı) şişlə dağlanır)

iqnənin **-**qızıl **iğnənin** sapı, görsənir bizim qapı, məni yardan eliyən, dilənsin qapı qapı.

iqrənclər **-**dünya dönür, yaşam çönür, seviş söğüş yer dəğişmiş, istəklilər yaman olmuş.

il -bir anlıq hirsin basan, **yüz il dincin yatar**.

-boşlu **olana il** çox çabuq keçərmiş.

-el bayramı: il bayramı. novruz.

ilana **-ilana** ayaq, dəviyə qanat verilməz.

-əğri bacaq bağa əğrisini görəməmiş, ilana əğri büyrü deyərmiş (**bağa: qurbağa)**.

ilənc qarğış. giley. şikayət. **-**börü qarğışı **qoyuna** yetməz. (qurt ilənci qoyuna

toxunmaz).

ilərіq -işin ilərik. -**yanıt**. -yaşın uzun.

-iş başındakına -: işin ilərik. -**yanıt**. :-yaşın **uzun**. (alqış).

-(alqış) iş başında -işin **ilərik**. -**yanıt**. -yaşın uzun.

ilərіş önəriş. önürüş. gəlişiş. tərfi. tərəqqi. pişrəft.

ilərtən **. -** keçmişə dadıqsan, **ilərdən** qalarsan.

iləryən önən.

iliqsiz **-**oğlancıq **iliksiz**, oğlancıq biliksiz.

ilim **. - ilim** qazanı boş qalmaz

ilin **. -**günün xoş keçirtmiyən, **ilin** xoş keçirdəmməz.

ilin **sonu** toplanır, sana bitik sınanır. kötü işlər qınanır.

ilin **-ilin** sonu toplanır, sana bitik sınanır. kötü işlər qınanır.

ilinmək uzanmaq. bağlanmaq.

ilişən **-**kor çəliyinə **ilişən** kordur.

ilişmək **. - ilişmək** sorun deyil, çıxmasın bilsən.

ilişmək : nəğd. intiqad. -ilişmək sorun deyil, yerin bilsən.

iliştirən **ilişdirən.** intiqaçı**. -**iğnələyən şişlənir(iğnə qarşılığı şiş) . (ilişdirən (intiqaçı) şişlə dağlanır)

iliz **. - iliz** qutlu, eliz mutlu, göylük, gögəti, güz bolun olsun. (**alqış**)

-iliz qutlu, eliz mutlu, göylük gögəti, yaz güz bolun olsun.

ilq **. - ilk** sevgi, savulmuş uşaqlıq kimidir, seçilmədən yaşanır.

-ilk başdan görünməz, nə olduğu bilinməz, yaşın ötər görsədər, bıraxmış iz silinməz.

-ilk söylədiyin, son yapdığın (uyuşur).

-ilki acı olursa, sonğu acı olmasın.

ilqarı **. -**ilqarı pozuq evrənə bağlı

ilqarsıza ilqarsıza. dönük. bəfasıza. **-**ilqarsıza sən ilqarın olmasın. (**ilqarsıza**: dönük).

ilqarsıza. dönük. bəfasıza. **-**ilqarsıza sən ilqarın olmasın. (**ilqarsıza**: dönük).

ilqi **. - ilki** acı olursa, sonğu acı olmasın.

. -kiminin **ilki**, kiminin sonğu

ilqi. **ilgi.** sal. rabitə.

ilqin **ilkin**. **1**. baştınğı. baştaki. birinci. **1**. (çağ). alqa. qədim. -**alqaçağ**: çağın başlanqıcı. ilkin çağ.

- ilkin başda, əş seçilir doğrusu, keçir sürə, üzə çıxır əğrisi.

. - ilkin dadı heç bir sevən unnutmaz.

- ilkin seviş gedirsə, dönməz olu, içdə qalı, ölməz olu.

-ilkin başda, əş seçilir doğrusu, keçir sürə, üzə çıxır əğrisi doğrusu.

-ilkin dadı heç bir sevən unutmaz.

ılqısı **-at ılxısı**, köpək yığıncısı.

illər **. - illər** çəkər qazanaq, bir gün içrə itirək.

. - illər aylar günlərilə yaşanır.

. - illər boyu aldatılmış, olan körpüləri yandırılmış, talanmış elim qaldı.

-illər dönər, ay aylanar, gün keçər.

illər **-illər** aylar günlərilə yaşanır.

-illər sınağı bükmüş belini.

-illər sürər qazanaq, bir gün içrə itirək.

-illər ötüşü dəğişməz nəyi.

illərin **. - illərin** ötüşü dəğişir hər nəyi.

iltə **. -**gəlib gedər hər ildə, hər dördüdə say (bir. başqa) qılıqda (tapmaca). (ilin dörd carnı (fəsli). (gəlib keçən, dəğib keçən, dəlib keçən dərdlər yox olsun.

ıltırımtan **ıldırımdan**. - **ıldırımdan**, qasırqadan, tipidən yılman (qorxman).

iltiz **ildiz.** kök. - yer təkində qızıl qayış (tapmaca) (tut ağacının ildizi: kökü).

imçitən **imçidən.** təbibdən

inam **. - inam** varsa ər igidlər bəslənər.

. -könül kövşənində bitər **inam**.

inam **-**bilimli **inam** qurmadan, ulu yaşam sürənməz. (**ulu**: əzəmətli. ali).

-bilimli **inam** oldusa ər igidlər bəslənər.

inamın **. - inamın** quranmayan, dəğərli yaş sürənmədi. (**yaş**: yaşam)

inananmatı **-**dananannmadı yoxluğun,**inananmadı** varlığın.

inananmatım **-**dananannmadım yoxluğun,**inananmadım** varlığın.

inananmatın **. -inananmadın** varlığı, dananannmadın yoxluğu.

inananmır. **-**yoxluğunu dananannmır,varlığına **inananmır**.

inanar - gözlər özünə, **qulaq başqalara inanar**. - göz gördüyünə, **qulaq eşitdiyinə inanar.**

inanc **. -inanc** beyni kehətir, işi gecətir, başı gicətir, huşu koratır.

-köksümdə inanc: küqrəgimdə güvənc.

inancın tanğışın. andın. yəminin.

inancını **. - inancını** gerçək sanma, inancdan gerçək yapma.

inanctan **. -** inancını gerçək sanma, **inancdan** gerçək yapma.

inanıq işənik güvənik. mötəbər. etibarlı. müvəssəq. kıredibl.

inanılmaz. **. -**güzgüsüz gözəlliyə **inanılmaz**.

inanıltıqı **. -inanıldığı** kimi olmaq, inanıldığı kimi görünmək .

inanınca **-**göz görüncə, qulağ **inanınca**, baş dönər.

inanqılsan **-inanqılsan** yoxluğa, dəğər tapar varlığın.

inanlıq işənlik. güvənlik. etibar. zəmanət. kıredibiliti.

inanma **- inanma** tutqunluq, sevmək özgürlükdür.

. -güvən gül deyil qoxa, **inanma** işsiz güvəndə doğa. (doğa: ona. ola) .

inanmaq boyun əğmək. işinmək. **(# üşünmək:** çəkinmək).

inanmaq **-inanmaq**, qolun bağlamaq, boyun əğmək.

inanmaqın **-**insansız düşünmək, **inanmağın** anlamı yoxdur. bunlarda gəlmə yok, seçimlərdi!.

inanmaqla **-inanmaqla** bacarmaq, biri keçir içində, biri olur dışında.

inanmaqlar **- inanmaqlar** yaranmaz, bacarmaqla güc gərək

inanmalıyıq **. -**kişi gücünə biliyinə biləyinə **inanmalıyıq**

inanmayıncaki **. - inanmayıncaki** bacarıqlı bir türksən, elə öğrətildiyini yaparsan, bildiyivi yok!.

inanmaz **-**aldadan, almadan **inanmaz**.

inanmır **-**inandığın görənmir, gördüklərə **inanmır**.

. - inandığın görənmir, gördüklərin **inanmır**.

inantıqın **. - inandığın** görənmir, gördüklərin inanmır.

inantıqın **-inandığın** görənmir, gördüklərə inanmır.

incar qərar. - səbrimi yağmaladı, **incar** qalmadi. (yağmaladı: yaxmaladı. çaxmaladı. taladı).

incə **. -**könül istər arığın dar olası **incə** uzun.

-**incə burxutmaq:** burcutmaq. başdan eləmə

incəltiyi **. - incəldiyi** yerdən qopsun, nə üzün güldü, nə içimə sindin.

incinərsin . - **incinərsin**, incitmə, üzgülərsin, üzütmə, əzgilərsin, əzitmə (**əzgilərsin**: məzlum olarsın) . (**əzitmə**: **əzgitmə**. zülm edmə)

incitmə . - incinərsin, **incitmə**, üzgülərsin, üzütmə, əzgilərsin, əzitmə (**əzgilərsin**: məzlum olarsın) . (**əzitmə**: **əzgitmə**. zülm edmə)

inciyər **. -** gülün dərsən dal **inciyər**

inciyər **-**közü söndürsən kül **inciyər**.

inəq **. - inək** danada doğar, bizovda.

inətə **inədə**. minədə. hələdə.

inqir . **inğir**. **inğrik**. inğin. inğər. enərrək. alaqaranqu. umuş tamış. alatoran.

inləməzə **. -inləməzə** sızlamaza ürək demə, daş denə!!!

insan **-insan** süsü yüz, yüzün süsü göz,aklın süsü dil, dilin süsü söz.

-insansız **düşünmək**, inanmağın anlamı yoxdur. bunlarda gəlmə yok, seçimlərdi.

inti **. -** hərnəyini unutqıl, indi nəsən umutqıl.

- keçən günə üzülmə, yarınlara süzülmə. **qoy ayağın bərk yerə indi**

-indi artıq ölçülər dəğişdi, günlər var ömür boyu, umatlıq var sonsuza durur. (**umatlıq: umaylıq**. xoşbaxlıq).

intim **-indim** qoymur nə dünü, nə yarını düşünəm.

intini **-**genə darıxıram, düşəndə axşam, unutum keçmişi tutum indini, keçən keçmiş, qaraya batmış.

intitən **-**keçmişdə qalıb, yarına qaçıb, **indidən** qalıb

ip **-ip** birləşir hörgün.

ipləmə 1. cilovlamalı dəlirmiş, quduraq nərsə, kimsə. 1. yaban. vəhşi. - –dağınaq nərsəni düzənə soxma.

ipsiz **- ipsiz** sapsız qonuşmalar.

iptəş **ipdəş** . arxadaş.

ir tez. **-**qonşu qonşudan ir yatıb, gec qaxmağın öğrənər.

-**ir** çağımdan er çağıma, qulaq könlümü oxşayıb yırqayan ürək (**yırqayan**: oxşayan).

ıraq **-ıraq** görən başında yığar. (uzaqda görən alnında yığar).

iraqı **-**görünən dağın **irağı yox**. (görünən dağ, uzaq sayılmaz). (görünən köyə

qılavuz istəməz).

ıraqlıq açıqlıq. boşluq. subaylıq. əşsizlik. uzaqlıq. arınlıq. təmizlik.

ıraqsa **. - ıraqsa** dos, könlü yaxın

ıraqsa **-ıraqsa** dos, könlü yaxın.

ıraqtan **ıraqdan**. açıqdan. uzaqdan. aşgara. -üzümə baxar, **açıqdan** yalan söylər.

irbiq < **ibrik.** < **evrik**: (< **evirmək**) axıdan. evirerek içindeki suyu dökmek gibi. irbiq

irəq **irək irkə.** güc. qudrət. zor.

irəli **. -** gedəli ol **irəli** dönməyəcəksən geriyə.

-dalma keçmişə, bax **irəli**, dan atır, ışıq saçır.

-qarın qardaşdan irəli.

iri saytal. gözdəl. gözə gələn.

irinmək iginmək. çirkləmək.

irqə **irkə**. əriş. arzu. diləş. istək. umu. güdü. sorğa. təmənna.

irqaq 1. **irğaq**. çəngəl. kanca. qıvırcıq**. 1. irkək**. irkəli. ərköyül. güdülü. sorğalı. arzulu. armanağ. istəkli. umuq. təmənnalı.

irqə **irkə. irək.** güc. qudrət. zor.

irqəli **irkəli.** irkək. ərköyül. güdülü. sorğalı. arzulu. armanağ. istəkli. umuq. təmənnalı.

irqil irkil. -irkil olan erkən çatar barçağa, qol zori yox,fikir yoldı barçaqa, ehmal edib, ati sürsən daşlıqa, sapar yoldan çatanmasan,barçaqa. (**irkil** : iradəli). (**barçığa**: mənzilə). (**sapar** : düzgün olmayan yol. birahə). (araz təbrizli)

irqil **irkil**. iradəli -irkil olan erkən çatar barçağa (**barçığa**: mənzilə).

ırmaq **. - ırmaq** keçilirkən, at dəğişdirilməz

irtim **-**o ağaclardan ox yay düzdüm, yeridim o ova (çölə) **irdim**, ağacı gördüm, yuvanı tapdım, gizləndim qolayın (dincliklə) gözlədim, oxu gəzlədim, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

irturaq **irdurağ**. **iradəçi**. **-**irdurağ yolsuz qalmaz. (**irdurağ**: iradəçi).

irturan tezduran**. - irduran** yolsuz qalmaz.

is **iy**. -**is bıraxmaq: iy bıraxmaq**: iyi çıxmaq. iylənmək. burmaq. - yıbar **burdu**: ətir qoxudu.

isbarış **ismarış.** tapşırıq.

isətiyi - **isədiyi** biçimə soxmaq: dartılıb, oğulub yoğrulmaq. qalıblaşmaq.

isgətdaşı bu dirəğin altına qoyulan daş

ısın **. -**oduna **ısın**, düdündən qorun.

-oduna **ısın**, düdündən qorun.

ısınmaqtır **-**sevməklə vurulmaq iki başqadırlar, sevmək **ısınmaqdır** vurulmaq dəli olmaq.

ısınürəqtən **ısın ürəktən**. çinürəktən. səmimi qəlbdən.

isırqan çaqı.

ısıtır **. -**bitmiş sani duyma kəndini, soluq gəlir **ısıtır** hələ, qalır ölümə yolunuz genə. (**sani**: kimi)

isqət **isgət.** evin orta dirəği.

isqil . **isgil**. **nisgil**. üzük. həsrət. nostalji.

ısqımaq sümsünmək. qurdalanmaq

ısqın . **ısığın**. hissin.

islambac **istambac**. tiltə.

islanmatan **-**su astıda, islanmadan duranmaz. (tapmaca) (**daş**).

ismarış **isbarış.** tapşırıq.

ismarlamaq asmarlamaq. asparış. asmarış. (asmaq). sifariş < sipariş. tapşırmaq.

ismarlamaq **isbarlamaq**. (**isə: iyə: yiyə: yeyə** : sahab. sahib). isəliyinə, yiyəliyinə vermək. tapşırmaq.

ismarlamaq **isbarlamaq**. (**isə: iyə: yiyə: yeyə** : sahab. sahib). isəliyinə, yiyəliyinə vermək. tapşırmaq.

issi **-**təndiri **issi** görən, çörəyin yapır, ağzı açıq olan tikəsin qapır.

istambac **islambac.** tiltə.

istəq **istək.** diləş. irkə. əriş. arzu. umu. güdü. sorğa. təmənna.

-sevgi gücü **istək** gücü.

. -istəgə uyun, sonu uçurum

ıstəqənin **. - ıstəkənin** ağ olsun, iç damağın çağ olsun

istəqlə **. - istəklə** güc çıxmaz döğüşə.

istəqləri **-**kəndini istədiyinə dəğişmək, **istəkləri** dəğişmək, kəndi olduğun dəğişməz.

istəqlərin. **. - istəklərin** gücən görə uyqulan, bas ayağın yer üzündə duyqulan.

istəqli **istəkli.** güdülü. sorğalı. irkək. irkəli. ərköyül. arzulu. armanağ. umuq. təmənnalı.

-çağların ən gözəl süreci (dönəci), **istəkli**, sevdiyin işinlə uğraşandadır.

istəqlilər **-**dünya dönür, yaşam çönür, seviş söğüş yer dəğişmiş, **istəklilər** yaman olmuş, iğrənclər yerin tutmuş.

istəmçi istəyən.

istəmək sormaq. -yanqı su **sorar**.

istəmətim **özləmədim-** gəlməsin gözləmədim, gedməsin **özləmədim**.

istəmətin **-**nəyin uğrunda düşdün sorağa, sən **istəmədin**, devran saldı uzağa. (**ağı**).

istəməztən **-istəməzdən** sevənlər, korçuluqda itənlər.

-istəyən sevilən, **istəməzdən** atılmış.

istər **. -**könül **istər** arığın dar olası incə uzun.

istətiqi **istədiği. -** korun istədiği bir göz, iki olursa nə söz.

istətiyinə **-**kəndini **istədiyinə** dəğişmək, istəkləri dəğişmək, kəndi olduğun dəğişməz.

istəyən istəmçi.

-**artıq istəyən:** çoxdançı. ziyadəxah.

-günəşliyi **istəyən** kölgədən çıxar

istəyib **-istəyib** sevdiyin **istəyib** sevməsə səni. !.

istəyin **. -** bitmədən yaşam, itmədən dilək, istəyin sevən, könül doyuran.

-bu devir yalançı devir, sən seçəni deyil, **istəyin** sevir.

-dünya doğandan, fırlanır belə, səndə dolan, **istəyin** elə. dəğişməz dərmanın daşı, dünya varikən, fırladar genə.

-istəyin kimi sevdin istəyin kimi sevilmədin.

istəyirsə **-** hər yerdə güdüb durar, **istəyirsə tutub udar** (tapmaca) (**ölüm**).

istəyirsənsə **-**özün olmaq **istəyirsənsə**, sevilmək bəkləmə!.

isti **. - isti** aş, soyuq daş. (içi sıcaq olub, davranışı quru, soyuğ).

. -ocaq çayı, küp pendiri, **isti çöçə**, ot yarpızı. (bulaq otu. yarpız türü).

-nə sanmışdın atanda məni, yoxdu kimsə tutacaq məni, açıq saçaq **isti** ocaq evimdə, ondan isti çırpan ürək içimdə.

-qanı isdi, canı sıcaq olsun (**alqış**).

istir **-**göt **istir** beyin işləsin.

istiyən **. -** gülməyi gəlsə, gülən qadın, **istiyən** yerdə ağlayar.

iş **. -** günəş yerə **iş** kişiyə yaraşır

. - iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), **iş** görməyən yanılmaz, **iş** başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun

saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

. - iş yetişsə bərkə, güc sapa düşər. (**sapa** : qola. dəsdəyə)

-iş bilən ac qalmaz. (işin bilən ac qalmaz)

. -işləşgə **iş** kan. (işləyənə iş çox)

. -işləyənə yaşda bitsə, **iş** bitməz. (qarınpıya, yemək bitsə, yen bitməz) (**yen**: iştah)

. - **iş** yox, aş yox

iş aparan:baş. başçı. işbaşçı. **-** dişə aş, **işə baş gərək**.

-dağ başına qış, ər başına **iş** gəlir.

-çalış gördüyün **iş** səni dəğişsin.

-iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz) , iş görməyən yanılmaz, **iş** başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan edilməz) , qorxmayanlar sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat yokdur).

-iş yetişsə bərkə, güc sapa düşər. (**sapa** : qola. dəsdəyə).

-işləşgə iş kan (işləşgə:işləyənə).

. (alqış) iş başında -işin ilərik. -**yanıt**. -yaşın uzun.

-əş alsan, **iş** çıxar (başın qarışar).

-iş başında -işin ilərik. -**yanıt**. -yaşın **uzun**. (alqış).

-iş bilən ac qalmaz.

-iş yox, aş yox.

-söz ağızda, oy başda, **iş** əldə. (**oy**: düşüncə. fikir).

-pişik bəzəmək: boşuna **iş** görmək.

işbaşçı 1. baş. başçı. iş aparan. **-** dişə aş, **işə baş gərək**. 1. qılavar.

işbilən . **iş bilən.** 1. qılavar. 1. axar çaxar:. çıxarlı.

işbilən **iş bilən** .

işçi çalçı. kargər.

işçiler **-**sözdür çeviren çoğanı, yükü, **işçiler** çeker. (**çoğanı**: cihanı, dünyanı).

işə **. -** gözəl sözə, gözəl **işə** əş yoxdur

-. dişə aş, **işə baş gərək**. (**baş**: başçı. iş aparan. işbaşçı).

işə tutmaq aşınatmaq işlətmək.

işələtib öqrətmək. -**işələdib öğrətmək:** aşınatmaq.

işəniq **işənik**. güvənik. inanıq. mötəbər. etibarlı. müvəssəq. kıredibl. **1**.

güvənlik. inanlıq. etibar. zəmanət. kıredibiliti.

İşi **. -**inanc beyni kehətir, **işi** gecətir, başı gicətir, huşu koratır.

-günlük **işi** günündə.

. -gündəliyin keçişi, hər günüvün öz **işi**.

. -hər günün öz **işi**.

. - **içgə işi var** çoğunun, dön dolanın bildirməz. (**içgə**: gizli). **(çoğunun:**

fələkin).

. - döyülürsə qapılar, **işi işləyən tapılar**!.

-amac üçün araclar, hər aracın bir **işi**.

-pozuk para cibi dələr, pozuq kişi, **işi**.

-**İşi al-**dan atmadan işi al.

-İşi gətirməmək:yasğınmaq. yesinmək.

İşibu **İşi bu**. işidir**.** –İştə **kitosların işi bu**, tikən kimi gülə batmaq, yılan kimi dosdu soxmaq.

-İştə kitosların işi bu, tikən kimi gülü saşmaq, yılan kimi dosdu soxmaq**.**

ışıq **. -** kölgə belə **ışıq** yoxsa dayanmaz.

- kölügə, **ışığ tanığsız**, kölgə, **asıq ışıqdan**. (tanığsız: minətsiz.

qədir verməz) (ışığın kölgəyə minnəti yox, kölgə asılıdır ışıqdan).

(asıq: asılı. bağlı) (kölügə: kölgüyə)

. - bizdə bir kölügə ışığa bağlıq, **ölürsə ışıq**, ölürdə varlıq. (bağlıq: bağlı).

. - kölgə ışığın, danamaz, **ışıq, kölgəsin tanımaz**.

. -**ışıq doğurkən**, kölgə yarandı. **ışıq doğru**, kölgə yalandı.

-**ışıq sayqarmamış** kölgəsin.

. -kölgə ışığı, danamaz, **ışıq**, kölgəsin tanımaz.

-ışıq atsa ortaya, güman qalmaz ortada.

-dalma keçmişə, bax irəli, dan atır, **ışıq** saçır.

-kor ışıq: az aydın.

ışıqa **ışığa. - kölgə ışığa, eşq olsun** (arın olub, qaranlığı olmayan nərsə.).

- bizdə bir kölügə **ışığa bağlıq**, ölürsə ışıq, ölürdə varlıq. (bağlıq: bağlı).

- ışığa tutar, göz verir, kişiyə tutar, söz verir. (**tutar**: dəğər).

ışıqı **. -**kölgə **ışığı**, danamaz, ışıq, kölgəsin tanımaz.

. -kölgəni bıraq **ışığı tut**, gözdəkin ötür, əldəkin ut.

-sevgi **işığı**, kor gözdən könlə dalar.

ışıqın **ışığın**. - **kölgə ışığın, danamaz**, ışıq, kölgəsin tanımaz.

ışıqlatar yarar. **-**kişini düşüncə **yarar**, düşünməsə heçinə qalar.

ışıqlı -hər nəyin sonu var, yazı yağış, qışın qarı var, qara gecə, **ışıqlı** gün sonu var

ışıqlıq. **-**qaranlığın sonu **ışıqlıq** deyil?.

ışıqsız **. -**açıq göz, **ışıqsız**, açıq ağız, paysız qalmaz.

ışıltmaz **-**günəş kor gözü **ışıltmaz**.

İşim **-**canım yoxdur, **işim** çoxdur.

-işim qaldı qar yağdı, işin çağı bu çağdı.

işimi -qurda sordular. -əfəm, nədən yoğun (dur) belə boynun?. yandı (dedi-cavabladı). - **öz işimi, özüm görrəm**.

işimvar **-**özümdükü deqəndə öküz qara güçüm var, özgəsindən değende başım aşa **işimvar**.

işin **. -** gördüyün (qılışın. **işin**) səni bəllədər.

. - işin bilən ac qalmaz. (iş bilən ac qalmaz.)

. - söz dosdunun doğrusu, **işin** düşsə bəllənir.

. -hərbir nəyin yeri var, hər bir **işin** geyi var. (**geyi** : dalısı. sonucu)

- söz dosdunun doğrusu, **işin** düşsə bəllənir.

. -çalışda bil öz **işin**, ağrı versə öz dişin.

-işin ilərik. -**yanıt**. -yaşın uzun

- durar olsan tanertən, **bitər işin**, tüşə qalmaz. (**tanertən:**səhər tezdən).

(tüşə: ikindi, gün batana yaxın

-qılınmalı **işin** var, axdarma gəlsin çağı.

-durdu durdu sıçdı **işin** gülünə.

-işim qaldı qar yağdı, **işin** çağı bu çağdı.

-olursa idman işin, tıxar həkim eşiyin. (**eşiyin**: qapısın).

-iş başındakına -**işin** ilərik. -**yanıt**. -yaşın **uzun**. (alqış).

işini **-**aşını, əşini **işini** bil.

işinlə **-**çağların ən gözəl sürəci (dönəci), istəkli, sevdiyin **işinlə** uğraşandadır.

işinmək inanmaq. **(# üşünmək:** çəkinmək).

işintə - **işində,sözündə durmayan:** dəğişən**.** daşınan.

. -düşündüyün sözündə, qonuşduğun işində, işlədiyin alın yazın qazdırır

işitir **işidir**. -sevmək sevilmədən, **düdüklərin işidir**!.

işitmək **eşitmək**. duymaq.

işittirmək **eştrüşmək** iştrüşmək. birindən diğərinə anlatmaq

işivi **-**aşıvı, əşivi, **işivi** bil. (yeməyi gözlə, arvadı, arxadaşı yoxla al, işivi bil gör).

ışıyan - **gün kimi ışıyan**, tün kimi yaşuran, su kimi duru, topraq kimi yasağun, ölü kimi dincək. nə olursun ol, oldunğn kimi görkən (görsən), görkəzin (görsətin) kimi ol. (**ışıyan**: ışıq saçan) (**yaşuran**: payan. örtən) (**yasağun**: Mütəvaze) (**dincək**:aram.) (**görkən**: görsən) (**görkəzin**: görsətdiyin) (**görsətin**: görsətdiyin).

işizə . - bir gün dəğər işizə, dadı gələr dişizə.

işqəncə **işkəncə.** icin.

- işkəncə görmək, çəkmək: icinmək.

-işkəncə edmək, vermək: icitmək.

işqili . -keçən günün nisgili, gələn günün işgili, doğan günün şişgili. (**şişgili**: gərgişi. gərlişi. böhranı).

işqol **iş qol**. işlədğyi, uğraşdığı bölüm, rişdə.

işlə -öz **duşuvu** dişləmə (dışlama: atma) , işlə. (**duş:** şans).

işləmək **. -**. bel külük bizdən, **tər töküb işləmək sizdən**.

işləmək -**eşib işləmək:** bildiyin yapmaq. kələkli iş aparmaq. saman altindan su yeritmək.

işləməz **-**ac qarında kəllə **işləməz**.

işləmiyən **. - işləmiyən çaşmamış**, eşinmiyən, aşmamış.

işlənən daş, ağac tomruq.

işlər -**içgə** işlər: gizli işlər

. -əl ərməz, güc yetməz **işlər**

-çörək daşdan çıxır: **işlər** çox yoğun.

-**işləri** düzənə salmaq: yan yön edmək.

-çox düşünmə başna gəlcək pişləri, uçraş yapar sanmadığın işləri. (**pişləri**: oyunları. buruqları).

işlərini **-**özgələrin işlərini izləyən, öz yaşamından qalar.

işləsin. **-**göt istir beyin **işləsin**.

işləşqə **işləşgə. işləyənə. -işləşgə** iş kan. (işləyənə iş çox)

işlətmək aşınatmaq. işə tutmaq.

işlətməyən **-**öğrəşməyən ağılsızdır, bildiyin **işlətməyən** səfeh.

işləyən **. - işləyən** dəmir totlanmaz. (**totlanmaz**: paslanmaz)

. - döyülürsə qapılar, **işi işləyən tapılar**!.

işləyənə işləşgə: -işləşgə iş kan (işləşgə:işləyənə).

. -işləyənə yaşda bitsə, iş bitməz. (qarınpıya, yemək bitsə, yen bitməz) (**yen**: iştah)

-işləşgə iş kan. (**işləyənə** iş çox)

işsiz **. -**güvən gül deyil qoxa, inanma **işsiz** güvəndə doğa. (doğa: ona. ola) .

işsizlər açıqlar. subaylar. bekarlar.

işsizliq **. - işsizlik** gəncin düşmanıdır

ıştah **. -** ıştah dişin altındadı

İştə elə. sonda. –**İştə kitosların işi bu**, tikən kimi gülə batmaq, yılan kimi dosdu soxmaq.

. -dos düşmanı işdə tanı

. -kişi **işdə** sınanır.

-dos düşmanı işdə tanı

İştən **. - İşdən** artmaq, dişdən yox

-İşdən artan çoxa çıxar, dişdən artan poxa çıxar.

-İşdən ayrı düşər, gəzən sözlər gəp bolsa.

İşti **İşdi. -yedi İşdi** yerə keşdi.

İştrüşmək . işittirmək. birindən diğərinə anlatmaq

it **. -** dart üzmə, **it** yıxma

. -it doyulduğu, qoğulduğu qapını tanır.

- **yava it** gündüzün hürər. (kal kişi bildiyin bağırar).

itciq **itcik**. ağıntay. təcavuzkar. acıntay. kürügəy. aqresiv.

itələmək **itəmək**. soxmaq.

itəmək **itələmək**. soxmaq.

itənlər **-**istəməzdən sevənlər, korçuluqda **itənlər**.

itər **-**biri bitər biri **itər**, artıq yetər. (dünyüdan qonuşanda söylənir).

itərim **-**gedirsin ged, qalırsın qal, sevsəm sevərim, sevməsəm **itərim**.

iti **1. yirik. yürük.** - iyilikdə geri, kötülükdə **yirik** . 1. aşıqlı (**aşıqmaq**). . tələsik. 1. aca. acar {işlənməmiş, aşınmamımış (solmamış)}. batbay. batmay. səri. yeyin. çabıq. çağan.

-küçə iti, qapı bəkləməz (güdməz). (küçə iti: çarşı iti- sokaq iti)**. 1**

-yürük **iti** tülkü sevməz.

itibtuqun **. -**keçmişi itib, olduğun silib.

itici sevimsiz. soğuq. antipatik.

itiq 1. yitik. kayıp**. 1. idik.** tərbiyə**. 1. itik.** ziyan. –bu işdə **itik** yox: bu işdə ziyan yox.

itiqli **idikli.** tərbiyəli**.**

itiqmək **1. idikmək.** tərbiyə almaq**. 1. itikmək**. ziyan edmək.

itinmək cəngimək.

itirək. **. -** illər çəkər qazanaq, **bir gün içrə itirək**.

itirəq **-**illər sürər qazanaq, bir gün içrə **itirək**.

itirir **-**danışan dil, baş itirir.

itirmə **. -**gənclik çağun **itirmə** çağın, yığmala tavın, edində adın, sonu yetir, hər nə bitir, sona qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**çağun**: dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

itirmək **1**. aldığma. -çox qan **aldığdı**: itirdi. **1**. aldamaq. əldən qaçırmaq.

əldən bıraxmaq. qaybetmək. qom kərdən. məfqud olmaq.

-özünü itirmək: **aznaşmaq** yerindən çıxmaq.

itirmək yoxatmaq.

itirməyi **. -itirməyi** bilməyən qazancında aldanar.

itirməyin **-**qazanmağın bacaran, **itirməyin** öğrəşər.

itirmir **cəsarətini itirmir** -**bağırından (** ciqərinən) taybaytmaq : o **bağırın** yoxatpayt : o, ruhdan düşmür.

itirmiş . -gəncliyin, var yoxunu boşun yerə **itirmiş**, arman qalıb geri baxıb gedərlər. (**arman** : nisgilli. həsrətli)

itiş **idiş**. qab.

itqini bu **itgini** necə **qayıracaq** (qarşatacaq, ödləyəcək)**.**

itman **-**olursa idman işin, tıxar həkim eşiyin. (**eşiyin**: qapısın).

itmək məcbur edmək. -**özün öldürməyə itmək**: atınqıtmaq.

itməqlə **-birbirin itməklə: qayrışmaqla -**qayrışmaqla, barışda yaşamaq olmaz.

itmətən **. -** bitmədən yaşam, itmədən dilək, istəyin sevən, könül doyuran.

iy 1. (iyi). okey (alqılama, qəbul sözü). {{say\ (saymaq). olur. oldu. tamam. peki. --**say** versəniz, başlarıq. -onun **sayın** al. {# **qay (**: qaqmaq, qoğmaq, qəbul edməmə sözü)}}. 1. is**.** -**iy bıraxmaq**: iyi çıxmaq. (iylənmək. burmaq. - yıbar **burdu**: ətir qoxudu).

iyi **. - iyi** gərək qoruna, kötü gərək qoğula, **iyi** gərək övünərək yoğula, kötü gərək burnu yerə oğula.

-**çin iyi**: ən iyi. çox yaxcı.

-iyi ürəkli, diləkli, niyyətli**:** sayğan yuturlu.

-ac kişi **iyi** düşünməz.

-kötü iyi yanyana, durur dağ tək qarşıma, iyi qalmış yuxuya, kötü çıxır yarşıma. (qarşımaqarşıma: qabağıma) (**yarşıma**: rəqabətimə).

iyiləsmək ediləşmək. edqulaşmaq. yaxcılaşmaq.

iyiliq **. - iyilik** ed yerinə ver, görən bilməz alan bilər.

. -hər kimə iyilik edərsən, sakın andan kəndini. (iyilik qarşısı kötülük)

iyiliq **-iyilik** qılsan yerdə qalmaz.

iyiliqtə **. - iyilikdə** geri, kötülükdə yirik . (**yirik**: yürük. iti.)

iyiliyi **. - iyiliyi** su dibində kəmiş, başında dilə. (**dibində**: ayağında, altında)

(kəmişmək :əkişmək. gəmişmək. gömüşmək. quylamaq).

iyimsər alqar. xoşbin.

iyin **1.** yaxcı –**iyin** edmədin. –**iyin** etdin: əcəb etdin. –**iyin** değil. 1. (layiq). **-iyin** kişilər. 1.

iyini **-**kötünü qırsan kökündən, **iyini** əksən başından.

iyisənmək . xasiyyət, karaqter tapmaq.

iyit -**iyid** olsun , oğul olsun , ər olsun , yüklü olsun , qız olsun bal günü olsun, bal axsın yaşamından. (yarqış sözü).

iyitiləqli **- iyi diləkli:** umat. umart.

iyitir **iyidir**. qoxusudur. -çiçəklərin tanacı **"iyi dir**, əroğlunun tanacı, dilidir. (**tanacı**: ayırma, tanıma aracı, yolu). (çiçəklər birbirində iy, qoxu ilə seçilir). (kişioğlu, insan, birbirindən dili ilə seçilir, tanınır).

iyiyə **. - iyiyə** çatanmasan, yamana döz, yamancadan qaçasan.

iyləşə . - heyvan **iyləşə iyləşə**, adam dilləşə dilləşə bir birin tapar (heyvanın alısı dışında, adamınğ alısı içində)

iysəli **-** iysiz qalan ölkəm batacaqdır, sən iysəli bil batmayaqdır. (**iy:is**:yiyə).

iysiz yiyəsiz **-** iysiz qalan ölkəm batacaqdır, sən iysəli bil batmayaqdır. (**iy:is**:yiyə).

iz **-**ilk başdan görünməz, nə olduğu bilinməz, yaşın ötər görsədər, bıraxmış **iz** silinməz.

-ağır yüklə ayaq bassan **iz** qoyar.

. -keçən günlər yaxcısı pisi, keçmiş olsun qalmasın **izi**, mutlu yıllar gözləyir sizi

izicə qarasıca. dalısıca.

iziləmtən gözəmdən. qorutdan. **-**yaman qadın, ər qoruyt. (**qoruyt**: **iziləmdən** gözləmdən qoymaz).

izintən **izindən** -**düz izindən:** qarabaqara. -nə qarabaqara düşübsən: nə dibimə (götümə) düşübsən.

izqin axtarış. təqib. izqin.

izlə **gözlə**. **-** əkməyi su tübünqə (dibinə) daşla, su betində (üzündə) **gözlə**. (**daşla**: at)

izlər arar. - quşlar uçar yem **izlər**: quşlar uçar yem **arar**.

izləyən axdaran. -dosd **izləyən**.

-özgələrin işlərini **izləyən**, öz yaşamından qalar.

izləyəntən **izləyəndən. teqib edenden-** qadın kölge gibidir, kendisini **izləyəndən** **q**açar, önünden gidenin arxasından qoşar. (**izləyəndən:** teqib edenden)

izləyib izin vermək . şeytanlamaq . fitilin basmaq

qəngəşmək kəngəşmək. cəngəşmək . zəngişmək ləngişmək əngişmək əngişmək

qimi **. - kimi** deyər **kimi** edər (**kimi** aytar, **kimi** dartar). (**aymaq**: danışmaq).

qorlatan **. -**bir balaca odu var, göz **korladan** dumanı.

6qölgəvi gördünsə, günəşə (ışığa) and iç (inan).

qab 1. {qapalı, çevreli yer < metatez > **bağ**. çevreli yer}. **1.** idiş.

qaba **. -qaba** dilli. qalta dilli

qabaq **qabağ**. 1. əvvəl (< əlvəl < alğan. aldan < aldın < **al**: ön). -igirmi gün **əvvəl**: igirmi gün **alğan. 1.** ön. burun. **1.** üz. - **qabağı** açıq. -**qabağı** qapıq. -**qabağı** gülər.

- göy sulu, göyçək üzündən görgü gedməzdən **burun**. (göy gözəl, göyçək üzündən gözəlliyi gedməzn **qabaq, ön**).

- qara qabağ: kirik. əbus.

- qovunu, qabağ **çıxdı**.

qabaq -**qaraqabaq** üzü asıq.

qabaqın **. -** hər nədən geridə gəlir, hər nəyin **qabağın** alır. (**tapmaca) . (ölüm)**

-**qabağın almaq:** durqatmaq. mane olmaq.

qabaqqi. **qabaqki.** aldaqki**.** başdaki.

qabaqlayıcı önləyici. pişgiranə.

qabaqta **-qabaqda** qış kimi qılış kəsir. (qılış kimi qış soyuğu).

qabarma qapırış. şiş. təvərrüm. bərcəstəgi.

qabarmaq **-ayranl qabarmak**. acuğu gəlmək. aşusu gəlmək.

qabı -kiçik döğmə kovağı, qabı: soxda. kiçik həvəng.

qabın **. -**aşın yeyib, qabın qıran. (nankor)

qabqa -**qabqa yığmaq:** dənətim altına tutmaq. gözaltına almaq.

qabqaşıq savta sava.

qablıq . -**iç qablıq:** tərlik. tünükə.

qabuğu **. -qarpuz qabuğuyla** böyüyən eşeğin, ölümü sudan olur.

qacat **> hacat**. vəsilə. –genə **hacatdır** keçə gəlir (vecə gəlir). -**qapqacat**: vər vəsayil.

qacıq **qarıcığ. -qart qarıcığ**:**:** qoca ər arvad.

qaç **-**qonşun yaman köç qutar, qanmazlardan **qaç** qutar, yaman duydun geç qutar, yaman girdi qoğ qutar, yaxcı buldun qal qutar.

qaçalqa mahana. -darıxmağın nədəni içində yatır, tüm koşullar ona **qaçalqa** olur, dəğişməsən için bu dərd sürəcək, qalan sökəllərə buda nədən olacaq. (**sökəllərə**: kəsəlliklərə. naxoşluqlara).

qaçan **. -** değirmen gürültüsünden **qaçan** unun öğütemez.

qaçanaq gizlənilən yer. (kəminqah. pənahqah).

qaçar **-** uysuz çıxsa dağa, **uylu qaçar bağa** (**uysuz**: həyasız) (**uylu**: həyalı).

-qadın kölge gibidir, kendisini **izləyəndən** qaçar, önünden gidenin arxasından qoşar.

(**izləyəndən:** teqib edenden)

qaçasan. **. -** iyiyə çatanmasan, yamana döz, yamancadan **qaçasan**.

qaçıb **-**keçmişdə qalıb, yarına **qaçıb**, indidən qalıb

qaçıq **qaçıq** bir ortam

qaçına **. - kaçına** baxma, içinə bax. (sanına baxma, qanına bax).

qaçırmaq -**dadın qaçırmaq**: dadqıtmaq.

-əldən qaçırmaq:əldən bıraxmaq: aldamaq. itirmək. qaybetmək. qom kərdən. məfqud olmaq.

qaçqu qaçmaq işi **-**ayaq, qorxaqa, **qaçqu yaraq**, alqara durqu yaraq. (ayaq, qorxaq üçün, qaçmağa yarar, qormaza durmaq üçün yarar).

qaçmaq gizlənmək.

–gözümdən **qaç**. –gözümdən **qaçdı**. - igidlik ondur biri qaçmaq, dokuzu gözə görünməmək.

- yerimək bilək, **qaçmaq borcumuz**.

qaçmaq **-**igidlik ondur biri **qaçmaq**, dokuzu gözə görünməmək.

qaçmaq **-**qəm tutunmuş hər yanı, **qaçmaq** gümanı yox mənə, dar yerin qısqac bucağına belə qalmaz güman.

qaçmaz . - börü **yağmurdan qaçmaz**.

qaçtı -qıllı ağzını açtı, **çıplaq içine qaçtı** (tapmaca) (corab , ayaq.)

-qıllı ağzını açtı, qılsız içine qaçtı. (tapmaca) (yaraq-yaruq).

qafa baş. -çox var **qafa** yarmaz, qırmaz. (artıq var **baş** yarmaz. (artıq mal göz çıxarmaz).

qafa **-quruqafa:** qaqbaş. təxdə baş.

qafasın -qafasın qapmaq: beynin (muxun) yemək. başın çalmaq başın yemək.

moxeş ra zədən.

qaftan **kaftan** kofta. qalın, uzun üs geyim.

qaftarqüş **kafdarqüş**. ölü yiyen heyvan.

qahtan **. -gahdan** keçirik, **gahdan** keçinirik.

qahtan **-gahdan** keçirik, **gahdan** keçinirik. keçiriş başqa, keçiniş başqa.

qaqa **qaqqa**. uşaq dilinde şeker, şirni, qurabiye.

qaqac **qaxac**. qurumuş otlara verilen ad

qaqan **qağan.** > **xaqan**. (padşahi əzim, zişən). şahənşah.

qaqaz **kağaz** (1. < yafaz: yafa: yufa: yazıq nazik olan. 2. < yafraz. yaprağ.

).

qaqbaş təxdə baş. quruqafa.

qaqil **kakil**. çapacığ.

qaqınc **qaxınc.** qınama. şematet

qaqqa 1. **qaqa**. uşaq dilinde şeker, şirni, qurabiye. **1.** şaqqanaq **- şaqqanaq çəkib gülmək:** qaqqa çəkib gülmək.

qaqlar **qaqlar.** döğdürər**. -** gəpsiz ağız baş saxlar, uzun dilin baş **qaqlar**.

qaqnı **qağnı**. kötüq araba.

qal **kal**. -**kal kişi** bildiyin bağırar. (yava it gündüzün hürər).

. - kəndi qayğıva **qal***,* qonşu qayğısı sənə qalmamış

-qonşun yaman köç qutar, qanmazlardan qaç qutar, yaman duydun geç qutar, yaman girdi qoğ qutar, yaxcı buldun **qal qutar**.

-**qal adam:**. **kal adam**. anlamaz. mal.

-gedirsin ged, qalırsın **qal**, sevsəm sevərim, sevməsəm itərim.

-gedəcəksin ged qalmağın diləməm, qalacaqsın **qal**, gedməyin diləməm, gedib dönsən qalmağa üzün qalmaz, qalacaqsan qal de, qalmağa üzün saxla.

qala **1. gala.** gəl. tut. **1**. şəhər. **-**qala **çəməsi**: şəhər hududu. **1**. sürə. batmaya.

-dünya nəyimə, sürə mən gedəli o qalalı, olan məndə, ölən mən.

qalabalıq kitlik. şuluğluq.

qalacaqsan **-**gedəcəksin ged qalmağın diləməm, qalacaqsın qal, gedməyin diləməm, gedib dönsən qalmağa üzün qalmaz, **qalacaqsan** qal de, qalmağa üzün saxla.

qalacaqsın **-**gedəcəksin ged qalmağın diləməm, **qalacaqsın** qal, gedməyin diləməm, gedib dönsən qalmağa üzün qalmaz, qalacaqsan qal de, qalmağa üzün saxla.

qalah **. -** evrən budur kiminə qavun kiminə **kalah** yedirər

qalah **kalah.** qıvıt. qıra. səfeh. axmaq.

qalaq **qalax**. 1. tezek yığını. **1**. bit. öl. bat. tükən. qapan. tamamlan. sonul (son ol). itin. yoxal. yoxan. boşan. sonan. qazın. silin. qırxıl. çarpıl. çalın. dərin. qırğıl. ərin. ərigin. ələf, pamal, həzf, ləğv, fəsx, məhv, na bud ol.

qalaq **. qalağ.** atur. atuz. utur (# **uçur**). təpə. - çöldə yer yer daş qum **aturları** görünürdü.

qalalı **-**dünya nəyimə sürə (**sürə**: qala. batmaya) mən gedəli o **qalalı**, olan məndə, ölən mən.

qalan **. -**gənclik çağun itirmə çağın, yığmala tavın, edində adın, sonu yetir, hər nə bitir, sona **qalan** təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**çağun**: dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

. - hər **qalan** dosd olmaz, hər gedən düşman

. - içivə qapanıb, öldürmə dışı, yalnız **qalan**, yem olur birinə.

. -gələn qalmaz, qalan durmaz, gedən qaytmaz

-dən qalan: dən ayrılan. -**bizdən qalan**: bizdən ayrılan.

-yalnız **qalan** yem olar birinə.

-dünyaya gələn söz, **qalan** söz, aparan söz.

-köçdən **qalan**, azmışlar.

-qoyma sına ev eşiyin dirəyi, köçən köçdü, keçən keçdi, **qalan** günə gün ağla.

qalanın **-**ac **qalanın** çörək açar dilini.

qalanları **. -**gedənləri almaşdır, **qalanları** yaşatdır. (gedənləri olumlu sözlərlə an, iyiliyə yor)

qalanmış **-**evi basmış toratan küldə **qalanmış** ocağa.

qalantı **-**keçdi gənclik savuldu gülü, **qalandı** külü.

qalar - oynaşa güvənən, **ərsiz qalar**.

. - könlə uyan başdan qalar. (**könlə**: həvəs)(**usdan**: başdan. ağıldan)

-kişini düşüncə yarar, düşünməsə heçinə **qalar**. (**yarar**: ışıqladar)

. - oğru biçib alar, **doğru paysız qalar** (oğru yeri bolcar, doğru göyü). (**bolcarmaq**: biçib almaq. qənimət götürmək).

-çaşqın çaylar, **qalar** dənizdən geyin. (çaşqın çay, dənizdən qayayar, cayar.

-mən gedəli, güllər **qalar**, yazda açar, qışda solar, çalış hər gələn dərmiş gülün, dərməyən qalmış, gülüm.

-o nədir özü gedər, kölgəsi **qalar** (tapmaca).

-özgələrin işlərini izləyən, öz yaşamından qalar.

-körpəlikdə əğri bitən bir budaq, yekəlsədə **əğri qalar**.

qalarsan. **. -** keçmişə dadıqsan, ilərdən **qalarsan**.

qalası **-**kötü yoldaşın batası, yanızlığın **qalası**.

qalaylı **-**dışı **qalaylı**, içi halaylı. (dışı bəzək, içi təzək).

qalbaqalamaq **qalmaqalamaq**. üst üstə qalamaq, qoymaq. yoğunlatmaq. bu hər nəyi tuta bilir

(səs küy-söz söy-. .)

qalı **. -** ilkin seviş gedirsə, dönməz olu, içdə qalı, ölməz olu.

qalıb **-**keçmişdə **qalıb**, yarına qaçıb, indidən **qalıb**

qalıbıtı **-**fəlsəfə təməli: söz, düşüncenin **qalıbıdı**.

qalıblaşmaq isədiyi biçimə soxmaq: dartılıb, oğulub yoğrulmaq.

qalın -**qalın**, uzun üs geyim: kaftan kofta.

qalınc **1.** qızılca yemişli bitidir. həbbulləhv. bunu yeyən qadının uşağı olmaz deyərlər. 1. tutu. pərdə.

qalını cehizi. -qalını ağır, qız alma. (**qalını**: cehizi).

-qalının orta gülünə sıçmaq. (düz xala vurmaq).

qalının -**qalının** orta gülünə sıçmaq. (düz xala vurmaq).

qalır **. -**bitmiş sani duyma kəndini, soluq gəlir ısıtır hələ, **qalır** ölümə yolunuz genə. (**sani**: kimi)

. - gənclikdə yaşlıq edən, yaşlılıqda yaşıl **qalır**. (**yaşlıq** : gənclik. cavanlıq) **. (yaşıl**: cavan)

qalıram **-**mat **qalıram** türk qızı olasan, öz əlinlə öz dilivi boğasan.

qalırsa **-**gecəm kefli yığır yoldaş, atırsa dan çıxar yaddan, **qalırsa** dar günümdə, kəs, o sənsən sən.

qalırsın **-**gedirsin ged, **qalırsın** qal, sevsəm sevərim, sevməsəm itərim.

qalq **qalx**. -bit. öl. bat. tükən. qapan. tamamlan. sonul (son ol). itin. yoxal. yoxan. boşan. sonan. qazın. silin. qırxıl. çarpıl. çalın. dərin. qırğıl. ərin. ərigin. ələf, pamal, həzf, ləğv, fəsx, məhv, na bud ol.

qalqan. -**adama qalxan**: kürən.

qalqar kötümsər.

qalqır **-qalxır** güdəldir, yatır uzaldır. (**tapmaca)** (**gün-kölgə**).

qalqışınta.

qalqma -çox **qalxma** belə yüksəyə bir gün düşəcəksən, düşdüqdə bulunmaz təki bir dal ola yardım.

qalqmaq **. -** düşmək mandeyil, **qalxmaq** olsa ardında.

qalqmaqındadır. **. qalxmağındadır. -**kişinin gücü düşməyində yok **qalxmağındadır**.

qalqmış **-**bu sevginin varlığı yatmış, yoxluğu **qalxmış**.

qalma **-**köpü gözlə azdan **qalma**.

qalmaq -**açıqda qalmaq**, **yaşamaq**: subaylıq keçirmək.

qalmaqa **. -** gedməyə min söz, **qalmağa** bir söz yetər

qalmaqa **. -** gedməyə min söz, **qalmağa** bir söz yetər

qalmaqa **-**gedəcəksin ged qalmağın diləməm, qalacaqsın qal, gedməyin diləməm, gedib dönsən qalmağa üzün qalmaz, **qalacaqsan** qal de, qalmağa üzün saxla.

qalmaqalamaq **qalbaqalamaq**. üst üstə qalamaq, qoymaq. yoğunlatmaq. bu hər nəyi tuta bilir (səs küy-söz söy-. .)

qalmaqın **-**gedəcəksin ged **qalmağın** diləməm, qalacaqsın qal, gedməyin diləməm, gedib dönsən qalmağa üzün qalmaz, qalacaqsan qal de, qalmağa üzün saxla.

qalmamış **. -** kəndi qayğıva qal, qonşu qayğısı sənə **qalmamış**

qalmasın **. -**keçən günlər yaxcısı pisi, keçmiş olsun **qalmasın** izi, mutlu yıllar gözləyir sizi

qalmasın **. -**qapıda qulağ, yolda gözün **qalmasın**

qalmatı **-**bu dünya örnəkdir çatısız xana, bənqu **qalmadı** şaha sultana (**bənqu**: ebedi).

qalmatım **-**gec **qalmadım** sevməyə, uğursuzam sevilməyə.

qalmaz **.** durmaz. **-** min könüllü, **bir çatıda qalmaz**.

. -açıq göz, ışıqsız, açıq ağız, paysız **qalmaz**.

-gələn qalmaz, qalan durmaz, gedən qaytmaz

. -iş bilən ac **qalmaz**. (işin bilən ac qalmaz)

. - gəzəyən qurt ac **qalmaz**.

- irduran yolsuz **qalmaz**. (**irduran**: tezduran)

qalmaz **-**ışıq atsa ortaya, güman **qalmaz** ortada.

-baltalı odunsuz **qalmaz**.

-gedəcəksin ged qalmağın diləməm, qalacaqsın qal, gedməyin diləməm, gedib dönsən qalmağa üzün **qalmaz**, qalacaqsan qal de, qalmağa üzün saxla.

-iş bilən ac **qalmaz**.

-didən gözlər susan sözlər, əzib keçməz, dözüb **qalmaz**.

-irdurağ yolsuz qalmaz. (**irdurağ**: iradəçi).

-iyilik qılsan yerdə **qalmaz**.

qalmış 1. {dalı (geridə) qalmış}. - **uyuyan qalmış**, unutan çaşmış. 1. (baqi).

- (qarqış) sevdasız qalmış

. -könül can evində yurt salmış, baş orta yolda **qalmış**. (**baş** : ağıl)

qalmış **-**çağ dəğişmiş, hər nə **qalmış** çağında.

-kötü iyi yanyana, durur dağ tək qarşıma, iyi qalmış yuxuya, kötü çıxır yarşıma. (qarşıma: qabağıma) (**yarşıma**: rəqabətimə).

-ocaq çökmüş, odu sönmüş, külü savmış. nərsə gözlər kimi **qalmış**, yolların kol basmış.

-gələni güdən dalda **qalmış**.

qalsa **-** acun eldən dosd olmaz, **öcü qalsa**, dinc almaz.

qalsın **. -** dün dündə **qalsın**, gün gündə

qalta **. -**qaba dilli. **qalta** dilli

qaltıray - gözü yaltırar, **içi qaltıray**: gözü parlayar, içi çalxayar) (tapmaca) (**otaraba. maşın**).

qaltu 1. engin zəngin **- qaltu kişi:** engin, zəngin adam. **1.** güclü. güclü. müqtədir**. - qaltu kişi:** zəngin adam.

qalubtur **-**qapuda yolda **qalubdur** iki göz, gedəli könlüm evindən uzağa sevgili yar.

qam 1. caduçı. şaman. **1**. **xam**. kürdə. kürüt. tar. yüklə, bağlacın birgə çəkisi.

qaman **kaman**. çənbər. çəmbər < çönbər. yay. əğrik. əğri biçimli. yarım girdə. münhəni. -yay kimi qılan boydalımı (qamətimi).

qamarımaq toplanmaq. yığılmaq.

qamaştıran. -**ağız büzən diş qamaşdıran**: kəkirə. kikrə.

qamaz **(kəmaz)**. 1. kiçik parça. -**bir qamaz:** bir parça. 1. nərsənin ən azı. həddəqəll. -kəmazı. həddəqəlli.

qambaçalamaq qapazlamaq.

qamış **-qamış** dönüb öz yiyəsində yeyər.

qamış **-qamış** dönüb öz yiyəsində yeyər.

qamışçı qələmçi. həkkak. rəssam.

qamqaq **qamğaq**. sarımsaq.

qamutay millet meclisi

qan 1. kan. -işləşgə iş **kan** (işləşgə:işləyənə). **1.** qızıl. -**üzünə qızıl köçdü**: üzünə qan köçdü.

-qapanıq yara **qan verməz**, cansız olan can verməz.

-qan quyuq sudan. -işləşgə iş **kan**. (işləyənə iş çox)

- bir var qan içmədə, varda biri qan ağlayır.

-pox poxilə, **qan** qanilə yuğulmaz.

qanacaq an < anğ **.** huş

qanalıyla . **kanalıyla**. ipiylə. yoluyla. yolağıyla. yolasıyla. yüyəsiylə. alacıyla. aracıyla. araçıyla. arasıyla. oracıyla. arancıyla. yarançıyla. yanıcıyla. yarıcıyla. yasalıyla. yarqasıyla. yaracıyla. yaraqıyla. yartasıyla. yatrasıyla. salıtıyla. saltasıyla. qatarıyla. keçəriylə. düzüsüylə. düzəsiylə. tutasıyla. tutacıyla. ötgəriylə. dolayıyla. dolağıyla. gərəcilə. qoşacıyla. qoşucuyla. qurcasıyla. qurasıyla. taxımıyla. qurasıyla. ıslacıyla. uyuşuyla. uyucuyla. vasitəsiylə. vəsiləsiylə. təvəssütüylə. iyançılığıyla.

qanan **-**qanmazın yəxəsin qananın əlinə versən,**qanan** buraxar.

qanana **. -**qanmaz, **qanana**, qanmazlığın nə olduğun öğrədər.

qananın **-**qanmazın yəxəsin **qananın** əlinə versən,qanan buraxar.

qanantan **qanandan**. **-**qanmazlığın qınlığını **qanandan**, ölüm nədir çevrəsindən sorağla. (sorağla: öğrəş. soruş). (**qınlıq**: cəfa. zulum).

qanasan **-**çalış öz kəndivi kəndi özün **qanasan**, ondan yeğki özgə dərdə yanasın.

qanat **. -**dilim verir **qanad** mənə, onsuz yoxdur yaşam mənə

. - dilim verir **qanad** mənə, onsuz yoxdur yaşam mənə

. -ilana ayaq, dəviyə **qanat** verilməz

. - dilim verir **qanad** mənə, onsuz yoxdur yaşam mənə.

qanat **-**ilana ayaq, dəviyə **qanat** verilməz.

qanatı **. -**gün batıbdır gecə yaymış **qanadın**.

qanattısa **-**qanıtdısa söz olur, **qanatdısa** köz olur.

qanca **kanca**. (**kancağ)**. mədəni. -**kanca** su: mədəni su**.**

qane olmaq salığmaq. salğunmaq. salğınmaq. sağınmaq. sağanmaq. dolğanmaq. dolqanmaq. düşünmək.

qanı **-qanı süycü:** tez qovuşan. cana hopan.

-qanı isdi, canı sıcaq olsun (**alqış**).

-poxu poxla yuma, **qanı** qanla.

qanıb, qanılsamaq düşünüb, düşünülməyi istəmək. -açıq olub, **qanıb, qanılsadım**.

qanıqmaz durmaz**.** razı olmaz**. -**əl verənə, göz durmaz . (durmaz: razı olmaz).

qanilə **-**pox poxilə, qan **qanilə** yuğulmaz.

qanımaq 1. **qanınmaq**. yarışmaq. **1**. yarşınmaq. qane olmaq. 1. salığmaq. salğunmaq. salğınmaq. dolğanmaq. dolqanmaq. düşünmək. sağınmaq. sağanmaq. **1**. **qanımaq**. yarışmaq.

qanına -qanına dişin batırmaq.

. - sanına baxma, **qanına** bax . (kaçına baxma, içinə bax).

qanınmaq **qanımaq**. **1**. yarşınmaq. qane olmaq. 1. salığmaq. salğunmaq. salğınmaq. dolğanmaq. dolqanmaq. düşünmək. sağınmaq. sağanmaq.

qanınmaq **qanımaq**. yarşınmaq. qane olmaq.

qanıtır **tincəltir**. **-**birin söz var ürək **qanıtır** (dincəldir).

qanıttısax **-qanıtdısa** söz olur, qanatdısa köz olur.

qanqa **qanğa**. qanğlı. araba. kağnı.

qanla **-**poxu poxla yuma, qanı **qanla**.

qanlı -**av qanlı olsun** (avçılara deyilən söz).

qanlıpıçaq siyirməqılış **(**siyirmə qılınc).

qanmamazlıq **-**qanmaqlığa **qanmamazlıq** doğma düşmandır.

-qanmamazlıq böyük suç, bilgəlikdur baş ərdəm.

qanmaz **. -qanmaz**, qanana, qanmazlığın nə olduğun öğrədər.

qanmaz anğsız. anğız < (**anğ**: qanacaq. huş). cahil. huşsuz.

(qanmaz **qanmaz** qöztən daş yarılmış. (qanmaztan uqur bəqlənməz).

-danqaz , **qanmaz**.

qanmaza **-qanmaza** min söz az gəlir, çatana ikisi, man gəlir. (**man gəlir**: ar sayılır).

qanmazın **-qanmazın** yəxəsin qananın əlinə versən,qanan buraxar.

qanmazlartan **-**qonşun yaman köç qutar, **qanmazlardan** qaç qutar, yaman duydun geç qutar, yaman girdi qoğ qutar, yaxcı buldun qal qutar.

qanmazlıqın **. -**qanmaz, qanana, **qanmazlığın** nə olduğun öğrədər.

qanmazlıqın **-qanmazlığın** qınlığını qanandan, ölüm nədir çevrəsindən sorağla. (sorağla: öğrəş. soruş). (**qınlıq**: cəfa. zulum).

qanmazlıqın **-qanmazlığın** qınlığını qanandan, ölüm nədir çevrəsindən sorağla. (sorağla: öğrəş. soruş).

qanmaztan **qanmaztan** uqur bəqlənməz (qanmaz qöztən daş yarılmış).

qanmaztısa **-qanmazdısa** qardaşın atqilən.

qanmış **. -** kimi nəyə **qanmış**, nəyə aldanmış, nəylə sınanmışdır.

qano -/qanov/kənov/çənov sözlərinin hamısında (-Oyuqluq/Açıqlıq-çənlik-genlik) saklıdır. bunların köküdə {< kən kənğ/çənğ/kanğ/çanğ …. }.
səs dəğişmələri ilə (kan/kav/kov….)
bu biçimlərin hançısı ilkən/eskirağdır, araşdırmaldır.
türkcədən qonuşaraq, bunlar həpsi türk kökənlidirlər.
bunuda bilməliyik ki, bu sözlər -Latin/Qırek/Sanskirit- cədə yayqındırlar.

qansıq kəsmənə. yansıq. ötsüq. təqlid.

qantır **-**bayraqları, bayraq yapan, üstündəki **qandır**.

qantırmaq -**balabanda qandırmaq:** lal dili ima işarəilə söz qandırmaq.

qapaqantan **-qapağandan**, təpəgəndən, urağandan dış, yamanlardan ol uzaq.

qapalay **qapıcıq.** kiçik qapı.

qapalı **qapalı başından**: din qulluqçusu. -**qapalı** başından açıq əllik güdülməz.

-**qapalı, hisarlı yer:** avur. ovur. ovan. avan. ovanğ. avanğ. (< **av**. **ov**).

qapan **-qapan** olsa uzaq dur, yasa olsa qorunqıl. (qapağan olsa yaxınlaşma, qanunn konulu işsə savunqıl).

qapanıb **. -** içivə **qapanıb**, öldürmə dışı, yalnız qalan, yem olur birinə.

qapanıb çöməlib.

qapanıq **-qapanıq** yara qan verməz, cansız olan can verməz.

qapar **-**alov düşsə yerin yaxar, yiyəsi varı, elin **qapar**.

qapazlamaq qambaçalamaq.

qapcuq kətən torba.

qapı . -hər **qapı** dışardan, könül qapısı içərdən döğülür.

- küçə iti, qapı bəkləməz (güdməz). **(küçə iti**: çarşı iti- sokaq iti)

. -**bu qapı könül alanı**, çağrılıb, döğülmədən girilir.

-**qapı önünə:** eşik aldına.

-qızıl iğnənin sapı, görsənir bizim **qapı**, məni yardan eliyən, dilənsin **qapı qapı**.

qapıcıq **qapalay.** kiçik qapı.

qapıq **. -** kişioğlu açıq gözlə gözəlliyi seçənməzsə, **qapıq** gözlə yaradar.

-**qabağı** qapıq. (üzü).

-iki gözün görmürsə, qoş qulağın duymursa, ağzan bir **qapıq** qıl.

qapılar . - **döyülürsə qapılar**, işi işləyən tapılar!.

qapımız **-**bu qaranlıq gecələrdə **qapımız** pis döyülür, nə bilim bəlkə ölümdür, dayanıb can apara. (şəhryar).

qapını **. -**it doyulduğu, qoğulduğu **qapını** tanır.

qapırış qabarma. şiş. təvərrüm. bərcəstəgi.

qapısı . -hər qapı dışardan, könül **qapısı** içərdən döğülür.

qapısın eşiyin. **-**olursa idman işin, tıxar həkim eşiyin. (**eşiyin**: qapısın).

qapıta . **-qapıda** qulağ, yolda gözün qalmasın

qapıtan **-**qoğ eşik **qapıdan**, qoyma girə yamanı.

qapıva . **-qapıva** düşən, amacın tapsın, bilgələrin, bildiyin yapsın.

qapıyan . -keçən günü **qapıyan**, aydınlığa yol açan.

qapqacat vər vəsayil.

qapqar kötümsar.

qaplıca **kaplıca.** qaynar bulaq, isti sular üzərinə qurulan tikinti, hamam. -şah Abbas **kaplıcası**.

qapmaq -qafasın qapmaq: beynin (muxun) yemək. başın çalmaq başın yemək. moxeş ra zədən.

qaprın yerlik. boş bir qabın ağramı. tilit çəki. (rəğm). -bir çəlləyin qaprını. -qaprın çıxsan nrsə qalmaz.

qapsamlı əhatəli. -**qapsamlı** konu.

qaptanmaq yaptanmaq. qapılaraq, yapılaraq, aldanaraq yapılan iş. yapta vermək. qapta vermək. xəbtə vermək. yandanğmaq. yandağmaq. aldanğmaq. aldanmaq.

qaptın **-**ağız gülə **qapdın**, örtə külün səpdin. (aldatıb üzə gülərək **qapdın**, yanığ külü üzə sərpdin).

qaputa **-qapuda** yolda qalubdur iki göz, gedəli könlüm evindən uzağa sevgili yar.

qar çiçəyi buz çiçəyi. novruz çiçəyi.

qar **-**dağa görə **qar**, gülə görə tikəni, gücə görə yük, güvənə görə sınaq var.

-işim qaldı **qar** yağdı, işin çağı bu çağdı.

- açıq gözlü, kor olmaz, **aslaq qulaq kar olmaz**.

-yalan duymaz qulaq yox, olmasa ki, **kar ola**, yalan deməz, dil olmaz, olmasa ki, lal ola, aldatmağan baş olmaz, olmasa ki, gay ola.

-qonşumuza gündə gəli bir çatma qaş iki gözü sürməli. **bizimkinə kar** getməmiş kor gəli!.

qara tiləqli -**qara tiləqli :** qara yuturlu. qara yutlu.

qara ver gözlə. göztdə -sən burada qara ver,mən bu saat gəlirəm.

qara **1**. bax. **-**günündəkin qarama, dibindəkin. **1**. yaxaq. töhmət. 1. gizli.

-qara ayaq: ayağı ağır : yümnüsüz.

-**pişik** üzüm. **qara** üzüm. -**pişik** kişi: **qara** adam.

-qara qeyid. basdı canım. -hələ nə olubki **qara qeyit** aldı canın.

-qara batmamaq üçün geyilən ayaqqab: çökədə.

-hər nəyin sonu var, yazı yağış, qışın qarı var, **qara** gecə, ışıqlı gün sonu var

- qara qabağ: kirik. əbus.

. - ağ sular **çöndü qara suya**, basdı veyranı.

. - ağsa qizil bayraq, doğar qara topraq(**ağsa**: ucalsa)

. - qaranlıqda, **hər nə qara görünər**.

-**gözqara:** əzizgirami. -o mənim **gözqaram**.

-**qara qulaq**:. (**göz + qulaq**). xəbərçi. -xan **qara qulaqarı**.

-**qara quyruq:** bir ortamda çəliş,ixtilaf salan.

qarabaqara (**qara**: göz)1. gözəgöz. qisas fil misl. 1. göz görəgörə. -**qarabaqara** vurdu yıxdı 1. birbirinin gözünə baxaraq. -iki dəyqə qarabaqara durdular, sonra birdən cumuşdular. 1. düz izindən. -nə qarabaqara düşübsən: nə götümə düşübsən.

- kölgəmiz süründü qarabaqara.

qaraçı töhmət. yaxaq.

qaraçuxa baxt qorucusu. - qaraçuxası yatmış: çulxası dönmüş **:** baxtı yatmış.

qaraqabaq **qaraqabaq** üzü asıq.

qaraqün **. -qaragün** ağgünə güc çevrilir, ağgün qaragünə tez çevrilir

qaraqünə **. -**qaragün ağgünə güc çevrilir, ağgün **qaragünə** tez çevrilir

qaralamaq içdən oxumaq. əzbərdən oxumaq. -qaraladan oxumaq

qaralıq **-**ölkəni alalıq pozat, aranı **qaralıq** pozat. (eli ixtilaf pozar, münasibətləri, namussuzluq pozar.

qaraltan **. -** günüvü **qaraldan** bulutu qoyma dura.

qarama **-**günündəkin **qarama**, dibindəkin qara. (**qara**: bax).

-qonşuva **qarama**, önğüşünqə qara. önğüşunqə (**qarama**: baxma) (önğüşunqa: qaba ğıva) bax.

qaranqu **qaranğu**. alaca qaranlıq. ala qara. qaş qaralın. toran. bor qara. bor baray. boranğı. qaranğuy. buranğuy. gügüm. açıqqara. (tarik roşən. qorq o miş. şəfəq.).

qaranlıq **-**bu **qaranlıq** gecələrdə qapımız pis döyülür, nə bilim bəlkə ölümdür, dayanıb can apara. (şəhryar).

qaranlıqda . - **qaranlıqda**, hər nə qara görünər.

qaranlıqın **-qaranlığın** sonu ışıqlıq deyil?.

qaranlıqlar **. -** gecənin bir çağında, **qaranlıqlar** bucağında, dalğızlığın qucağında, yanızlığın ocağında, danı gözlər gözlər

qaranlıqlar -gecənin bir çağında, **qaranlıqlar** bucağında, yalğızlığın qucağında, yanızlığın ocağında, gözlərim danı gözlər.

qarasal quru. -**qarasal döğüş**.

qarası **-**qazanın **qarası**, yamanın qadası yoğar. (**yoğar**: bələr. yoluğar). (**qadası**: bəlası).

qarasıca izicə. dalısıca.

qarasoran (hər şeyi bilmək istəyən). sorğuçu. sualçi.

qarasürən . jandarm.

qaraş intizar. -**qaraşmadan**: gözləmədən. intizar çəkmədən.

qaraşa qaraşa mentəzir. -**qaraşa gözlər**: mentəzir gözlər. -qaraşa qalmaq:. - qaraşa qoymaq. qaraşa:.

qaraşmaq . gözləmək. -çox **qaraşma**, göz qarava ağ düşər.

qarataban qaradaban. ayağı düşməz.

qarataban **qaradaban**. ağırayaq. qaraquyruq. ayağı yümsüz. uğursuz. -**qaradabansan**, gələn kimi evimə qan saldın.

qaratalaq **qaradalaq edmek**. darıqdırmaq.

qaratma. **-**bürüyə qoy **qartapday**. (**qartapday**: **qaratma**. gütdürmə). (qurda qoyun gütmə görəvini yüklətmə).

qaravəlli tanınmaz kimsə. qozavallı. -oturub hər qaravəllini oxusaq, gərək adımızı dəli qoyaq.

qaravsız baxıcısız. gönətsiz. **-**qaravsız, bağ olmaz, qarsız dağ. (**qaravsız**: baxıcısız. gönətsiz).

qaraya **-**genə darıxıram, düşəndə axşam, unutum keçmişi tutum indini, keçən keçmiş, qaraya batmış.

qarayın bir baxın bir.

qarbaqara qarşı qarşıya. üzüzə.

qarcan **qarıcan**. qarıcığ. (qarcığ). xanımcığ. xanımcan. (xamcan). əziz arvad. - **qart qarcığına** söylədi: qoca qarısına (arvadına) söylədi.

qarcıq qarıcığ. qarıcan. (qarcan). xanımcığ. xanımcan. (xamcan). əziz arvad. - **qart qarcığına** söylədi: qoca qarısına (arvadına) söylədi.

qarı abışqa**.** yaşlı. qoca.

-qart qarı: **qat qarı**: **qart qarıcığ**: **qat qacığ:** qoca ər arvad. yaşlı kişi dişi.

. -hər nəyin sonu var, yazı yağış, qışın **qarı** var, qara gecə, ışıqlı gün sonu var

qarı **-**qışın **qarı**, yazın çiçəyi aydınlıqdır.

qarıcan **qarcan**. qarıcığ. (qarcığ). xanımcığ. xanımcan. (xamcan). əziz arvad. - **qart qarcığına** söylədi: qoca qarısına (arvadına) söylədi.

qarıcıq qarıcığ. (qarcığ). qarıcan. (qarcan). xanımcığ. xanımcan. (xamcan). əziz arvad. - **qart qarcığına** söylədi: qoca qarısına (arvadına) söylədi.

qarıqtırmaq **qarıxdırmaq**. **kırıxdırmaq**. **qayığdırmaq.**

qarımaq yaşınmaq. yaşlanmaq. qocalmaq.

qarın **. -** karın könlündəki, korun qulağındakı.

. -gəlmişəm göz otaram, **yaki qarın**.

-**qarın qulu:** boğazcıl

qarın **-qarın** doyuran aşın olsun, düşman yıxan yarağın.

-qarın qardaşdan irəli.

qarınənə -**qarı nənə:** hörümcək. tor atan.

qarınqulu boğazlı. çox yemək yiyən

qarınpıya **. -**işləyənə yaşda bitsə, iş bitməz. (**qarınpıya**, yemək bitsə, yen bitməz) (**yen**: iştah)

qarınta **-**ac **qarında** kəllə işləməz.

qarışılıq **alalıq**. **-**ölkəni **alalıq** pozat, aranı qaralıq pozat. (eli ixtilaf pozar, münasibətləri, namussuzluq pozar.

qarışmaq bozarmaq. boz boyalı olmaq. xarablaşmaq. pozulmaq. rəngi qaçmaq. -hava **bozarıb**, yağışı var. -**bom**-**boz bozarıb**: lap boz olub, bətər rəngi solub).

qarıyanta **-**atı arıyanda gör, igidi **qarıyanda**(**arıyanda**: yorulanda).

qarqa **-qarqa** qarqanın gözün çıxarmaz.

-ördək görünməzdə **qarqa** arama.

qarqanın **-**qarqa **qarqanın** gözün çıxarmaz.

qarqaşa **qoğqaşa**. borbuşa. hərcmərc. kaos.

qarqaşalıq. alamançılıq. anarşizm. intizasızlıq

qarqaşalıq alacalıq. hərc o mərc arlamqqat. hərc o mərc. itizamsızlıq.

qarqayar **qarğayar**. - dil, küsürsə dildən, dil, **qarğayar yiyəsin**.

qarqış : {qarğış. - yeri boşdu boş olsun, geddiyi yer **GOR** olsun). (# **Alqış** - yeri boşdu boş olsun, geddiyi yer **XOŞ** olsun)}.

qarqış **qarğış**. ilənc. giley. şikayət. **-**börü qarğışı **qoyuna** yetməz. (qurt ilənci qoyuna toxunmaz).

-için yansın başın dönsün. (**qarqış**).

-börü **qarğışı** qoyuna yetməz. (qurt ilənci qoyuna toxunmaz).

qarqış qarqış örnəkləri { sağgəlməmiş. - sevdasız qalmış. -cəhənnəmin isti bucağında qalasın. -gün görməmişin biri gün görməmiş. -qarnına çiban çıxsın}.

qarlı **. - dağı qarlı** , gözəl yarlı olsun. (yarqış sözü).

qarmaqarışıq alamantatı**. - alamandatı söyləmək:**qarmaqarışıq söyləmək.

qarmaqın **-qarmaqın** at balığa, yer qazılar altına.

qarnı . -gəldıx cəhanda doğrunu tapaq, xoca qoymadı, tüm cəhanı yedi , **qarnı** doymadımustafa . (**tüm**: külli). (mustafa) .

qarnı -**acından qarnı gurlar**, başında nələr oylar. (**oylar**: düşunər).

qarnın **. -** dəğişməyə gücün yox, pox oğlusan, **qarnın** tox.

qarnın **-**dəğişməyə gücün yox, pox oğlusan, **qarnın** tox.

qarnına - (qarqış) **qarnına** çiban çıxsın.

qarnısa **. -** gözü ac, **qarnısa tox**, xan belə yoxsulluq edər.

qarpuz **- qarpuz kəsmeklə** yürək soğumaz.

. -qarpuz qabuğuyla böyüyən eşeğin, ölümü sudan olur.

qarsız **-**qaravsız, bağ olmaz, **qarsız** dağ. (**qaravsız**: baxıcısız. gönətsiz).

qarsız **-**tağlı yer qarsız olbmaz.

qarşalatır. **-**bu yaşamın, doğal savsalıdır, kişini, üç soruya, **qarşaladır**. -ölmək, öldürmək, öltünmək. (**öltünmək**: özün ölümə vermək). (savsalıdır: fəlsəfəsidir).

qarşatacaq qayıracaq. ödləyəcək. -bu itgini necə **qayıracaq.**

qarşı **1**. küt. qat. yad. tərs. muxalif. zidd. əleyh. **1**. tərs. çön (< **çönmək)**. əks. zidd. (# **çin**). -hər nə dedim çön çıxdı. -çöndəş: mütəzadd.

qarşıqarşıya qarbaqara. üzüzə.

qarşılanar **-**geyiminə görə **qarşılanar**, davranışa görə yola salınar.

qarşılanır **. -**kişi əğinlə (geyimlə) **qarşılanır**, başla yola salınır

qarşılar qarşılar: önləyir. uzlaşır. - dəğişməyin bilməyən, sınmasını qarşılar . (: önləyir. uzlaşır üzləşir.

qarşılıqlı -**qarşılıqlı qonuşma:** aytış. eytiş. değiş. diyaloq.

qarşılır **. -** geyiminə görə **qarşılır**, yerişnə görə yola salır.

qarşıma **qabağıma**. **-**kötü iyi yanyana, durur dağ tək qarşıma, iyi qalmış yuxuya, kötü çıxır yarşıma. (qarşıma: qabağıma) (**yarşıma**: rəqabətimə).

qarşın 1. ixtilaf. -ərarvad qarşınmaları: çəlişmələri. ixtilafları. - **qaşından** qırağ gəzən: **qarşı** durmaqdan qaçan. **1.** üzbəüz. –bir qala **qarşın**: bir bəlaya muqabil. 1. bərxilafi. - kefinə **qarşın** , nərsə qılmaz. 1. ələrəğmi. –çox istəyinə **qarşın**. –yoxsulluğuna qarşın, çox əli açıq olmaq.

qarşın tərəfi muqabil.

qarşınış qisas

qarşınışmaq muqabilə bemisl olmaq. qisas olmaq.

qarşınışmaq muqabilə bemisl olmaq. qisas olmaq.

qarşınma **1. qarşınma!** . çəlişmə!. üzbəüz durma!. muqabilə edmə!. –atava **qarşınma!.** 1. qarşın. ixtilaf. -ərarvad qarşınmaları: çəlişmələri. ixtilafları. –mənim sizlə **qaşınım**

yoxdur.

qarşınmaq tərəfi muqabil olmaq.

qarşısınta **-**evrəndə ən kötü yol değişiklik **qarşısında** değişməməkdir.

qarşışmaq muqabilə bemisl olmaq.

qarşıt muqabilə. – qan **qarşıtı** qan ediş. qana qan: cinayət muqabili cinayət.

qarşıt **-**pislik pisliyə **qarşıt** (çivi çivini sökər).

qarşıtacaq qayıracaq. ödləyəcək**. -**bu itgini necə **qayıracaq**

qarşıtmaq 1. muqabilə edmək. 1. üzübəüz edmək. rubəru edmək. 1. muqayisə edmək.

qarşıyan **qarşı yan**. tərəf muqabil.

qarşu -kötüyə **qarşu**, eyiyə yerşu. (**yerşu**:mayil).

qart **kart** {< **kərt**: kəsik. biçik}. bəlic. yazıc. (kiçik **yazıt**: kətibə). nərsəni bilitən, yazılı çıkili kiçik kağaz tərti, tikəsi.

qart qoca (kişi). - **qart qarcığına** söylədi: qoca qarısına (arvadına) söylədi. **-qart qarıcığ**: **qat qacığ:** qoca ər arvad. -**qart qarı**: **qat qarı**: yaşlı kişi dişi.

qartaptay **qartapday**. **-**bürüyə qoy **qartapday**. (**qartapday**: **qaratma**. gütdürmə). (qurda qoyun gütmə görəvini yüklətmə).

qartaşın **-**qanmazdısa **qardaşın** atqilən.

qartaşın **qardaşın** - müslüman türk, dinin dəğişmiş bacısın satar, **qardaşın atar**.

qartaşıtı **qardaşıdı (qar daşımaq)** bizim qonşumuz dədəminən **qardaşıdı** , mənnəndə **qardaşıdı** , mənim oğlumunanda **qardaşıdı** , bəs bu necə qardaşıdı (qar daşımaq).

qartaşlıq tənəşliq. yoldaşlıq.

qartaştan **-**qarın qardaşdan irəli.

qarvansaray **. -** dünyadır **karvansaray** bizlər onun kərvanıyıq.

qarvansaray **-**dünyadır **karvansaray** bizlər onun kərvanıyıq.

qasa 1. (xasa çörək). qurqas. çörək bürüşdə. **1. kasa**. tas. çümüc çömüc. (< **kav. kov**).

qasırqatan **qasırqadan**. - ıldırımdan, **qasırqadan**, tipidən yılman (qorxman).

qaslamaq gop basmaq.

qaş qaralın alaca qaranlıq. ala qara. toran. bor qara. bor baray. boranğı qaranğu. qaranğuy. buranğuy. gügüm. açıqqara. (tarik roşən. qorq o miş. şəfəq.).

qaş təpə.

-qaş ilə göz arası. **qıl payı**.

-**ey kaş:** çeki. keşgi. -**keşgi** olardı.

qaşı -baxdı yatıq, **qaşı çatıq**.

qaşıqa **. -qaşığa** mindi, qıçı sallandı (**bilməcə**) **(əriştə. makaroni).**

qaşıqlı **- qaşlı qaşıqlı**: bolluqqda, dinclikdə yaşayan.

qaşınanan gicişən**.** - gicişən qafalar.

qaşqarlanmaq bəzənib tumarlamaq.

qaşlı qaşıqlı bolluqqda, dinclikdə yaşayan.

qaşlı **- qaşlı qaşıqlı**: bolluqqda, dinclikdə yaşayan.

qaştarlamaq tumarlamaq. heyvan baxıcılığı edmək.

qaştarlamaq . qaştarlamaq heyvan baxıcılığı edmək

qat **1.** küt. yad. tərs. qarşı. muxalif. zidd. əleyh. **1. qart.** qoca (kişi). **-qart qarıcığ:** qoca ər arvad**. -qart qarı**: **qat qarı**: **qart qarıcığ**: **qat qacığ:** qoca ər arvad. yaşlı kişi dişi.

qataq. **. -** gəlin alın sataq, malı mala **qataq**.

qatan **qadan.** ağrın. dərdin. - sene yanan, **ağrın alan**.

qatar **. -** hər nəyində var sonu, **qatar** durar, ocaq sönər, yollar bitər, yaluğ dinər.

(**yaluğ**: kişi. adam)

. -keçənləri şişlənibən yadına, olan günün ağu **qatar** balına.

qatası bəlası. **-**qazanın qarası, yamanın **qadası** yoğar. (**yoğar**: bələr. yoluğar).

qatası **-**qorxu başın **qadası**. qorxu başın qadası (qorxulu baş sağ oli.).

qatav **qadav**. mane. -**qadavları aşaraq**: maneləri aşaraq.

qatavları -**qadavları aşaraq**: maneləri aşaraq.

qatı **-**kəsər yarı paylaşdınsa bir acı, artar **qatı**, paylaşdınsa bir sevinc.

qatıq 1. **qadığ**. mən. nəhy. məmnuiyyət. **1.** qəliz. **-**. qatığ yumşandı, yumşaq qatığlandı, kiçilər ulağaydu, ulular öləğandu.

qatıqlamaq tatlamaq. -genə **tatladı**: genə **qatıqladı**.

qatıqlandı **-**. qatığ yumşandı, yumşaq **qatığlandı**, kiçilər ulağaydu, ulular öləğandu.

qatın **-qadın** kölge gibidir, kendisini **izləyəndən** qaçar, önünden gidenin arxasından qoşar. (**izləyəndən:** teqib edenden)

. - gülməyi gəlsə, gülən **qadın**, istiyən yerdə ağlayar.

- dişi kişi, **qadın altın**, altın alov birbiriylə sınanar.

-doğmayan qadın: ərəmik.

qatın **-qadın** vardır el içində gəzinər, qadında var ər evində bəsinər, qadın vardır ərənligin gözüdür, ol qadınlar kişiligin özüdür.

. -. **qonşuda qadın**, qonşu gözünə, qız görünər.

-yaman **qadın**, ər qoruyt. (**qoruyt**: iziləmdən gözləmdən qoymaz).

-qadına toy, kişiyə tor (**tor**: tələ).

qatını **-**birinin **qadını** özgəsinə qız gəli (görünür).

qatınla **-**qadınla qınğşılab söyləb, qız olmaz. (**qınğşılab**: incə səslələ), evli qadın qız olmaz.

qatınsız **qadınsız**. - odunsuz qazan qaynamaz, **qadınsız** ev, yayramaz.

qatınta **-**qadın vardır el içində gəzinər, **qadında** var ər evində bəsinər, qadın

vardır ərənligin gözüdür, ol qadınlar kişiligin özüdür.

qatırlı -**qatırlı gurultu**: əzim gurləş.

qatlana **. -** igid gərək acılara **qatlana**, İgid odur, atdan düşə, atlana.

qatlana **-**igid odu atdan düşdü atlana, igid odu hər yaraya **qatlana**.

qatlı -**çox qatlı yapı**: bildinq (building). dikət**.** bina.

qatmaq -**toxunaraq. dəngəsin durumun pozmaq**, qatmaq: pallamaq**. pəlləmək.**

qatmaq tovlamaq. tavlamaq. məxlut edmək.

-aşına daş **qatmaq**: dincliyin pozmaq.

qatnav sıxlıq. tünlük. tırafik.

qavan gavan. kotan. saban.

-qavın pişsə , sapında durmaz.

(qavışan, şaşdı, qapıda qaldı.

qavşatılmaq sarsılmaq.

qavun **. -** evrən budur kiminə **qavun** kiminə kalah yedirər

-qavını ye, qarnıva bax, qarpuzu ye, bənzivə bax

qavuran -**iç qavuran**: iç yaxan. iç acıdan: üzücü.

qavuran -**iç qavuran**:. iç yaxan. iç acıdan. üzücü

qavuş qovuş . vəsl o fəsl

-evrəndə var ölüş doğuş, səndədə var **qavuş qovuş**, evrəndə var gecə gündüz, səndə var qara saç, ay üz, evrəndə var dibsiz göy, səndədə var daldıran göz, evrəndə sən varlıq, olmasan mənə darlıq. (**qavuş qovuş** : vəsl o fəsl). (**daldıran**: qərq edən)

qavuş fəsl. -**qavuş qovuş**:vəsl o fəsl

qay **gay**. **-**yalan duymaz qulaq yox, olmasa ki, kar ola, yalan deməz, dil olmaz, olmasa ki, lal ola, aldatmağan baş olmaz, olmasa ki, gay ola,.

qaybəcər gərvələ**.** qeybəcər. eybəcər. ənayi. çirkin. xoryat. koryat. çoryat. kivgin. çifkin. çivkin. anormal.

qayıc **qayrıc**. nərsədə bulunan artıqlıq. imtiyaz.

qayıclı imtiyazlı.

qayıqtırmaq **qayığdırmaq. qarıxdırmaq**. **kırıxdırmaq**.

qayın 1. əzimli. əzmkar. ciddi. 1. həqiqi. **1. möhkəm -**cibiz dolu, tiniz aydın, təniz qayın olsun. (**alqış**:iyi dua) (**tiniz**: ruhuz).

-qayın, qoyun, oyun: həqiqi, vaqei, fərzi.

qayınmaq müsəmməm olmaq. ciddi davranmaq.

qayıracaq qarşatacaq. ödləyəcək**. -**bu itgini necə **qayıracaq**

qayırlı hazır. mücəhhəz. – **qayırlı** gəlin: şey şüyüzüdə gətirin. mücəhhəz. gəlin.

qayırlıq hazırlıq. amadəlik. tədarükat. -**qayırlıq** görmək. - **qayırlıq** işləri gedir.

qayırmaq 1. tovlamaq. tavlamaq. hal vermək. 1. təsəlli vermək. –bulunmadı, eşq ağrısın **qayıran.** 1. gözləmək. muğayat olmaq. ehtiyat edmək. -**qayır**: gözlə. muğayat ol. ehtiyat ed. möhtat ol. -**qayıran**: gözləyən. muğayat olan. ehtiyat edən. möhtat olan. 1. oyaq salmaq. xəbərdarlıq edmək. –bu işdən sizi **qayırmışdım**. –**qayırı** verib yola saldılar. –nə bileydim, **qayıran** olmadı. 1. təzəkkür vermək. 1. (nərsəni. kimsəni) (qayırlatmaq). hazırlatmaq. amadələtmək. tədarükat görmək. - **qayırlanıb** yollandılar.

-göt altı qayırmaq: durumun bərkitmək. (altın, dalın bərkitmək).

qayış imsak. mumaniət. təhrim.

qayıtmaz . - (gənc olan boş işsizlərə) . -boş çağuvu vermə boşa, çağ gedirsə **qayıtmaz**, sıx qoynuva sevgivi, ər qız olsan tək dolansan yarışmaz. (**ər qız olsan**: erkək dişi olasan) . (**yarışmaz: yaraşmaz**) .

. -keçərsə yaş qayıtmaz, tökülsə su yığılmaz.

qayıtmaz **-**can çıxırsa, kişi ölsə qayıtmaz.

qayqı **-**qorxun olsa qayğıdan, **qayğı** səni öldürər.

-qayğılar çox, tab tovan yox. tükəndi umut, bitişdi dözüm, sürürdə ömür, çatmayır ölüm.

qayqı. **. -**tüstüsü var, odu yox. (bilməcə) (**qayğı**).

qayqıran. qayğıran: düşünən . -malına qıymaz, canın qayğıran. (**qayğıran**: düşünən)

qayqısı **. -** kəndi qayğıva qal, qonşu **qayğısı** sənə qalmamış

qayqıtan **-**qorxun olsa **qayğıdan**, qayğı səni öldürər.

qayqıva **. -** kəndi **qayğıva** qal, qonşu qayğısı sənə qalmamış

qaylar gədələr. **-qaylar** qorxar qoç igidin adından. (**qaylar**: gədələr).

qaylıq 1. bəla. **1.** quşaqlıq. urşanıq. qurşıq. quraşıq. qolanlıq. kolanlıq. oxulu. oltarlıq. oltanlıq. olutluq. qoyucluq. yarıqlıq. yasırlıq. sırlıq. hazırlıq.

qaymaqı **-**nə balı nə **qaymağı**, neylim belə yaylağı.

qayn həq.

qaynamaz . - odunsuz **qazan qaynamaz**, qadınsız ev, yayramaz

qaynar **-**qazan qaynar, kişi tərlər.

qaynaşmaq **qatnaşmaq**. 1.dikqafanmaq. dikqafalanmaq. dikinmək. dikginmək. dirənmək. gücənmək. qırcıqmaq. kirtmək. kitrəmək. kitrəmək. təkitmək. tikitmək. tikdəmək. tərsinmək. kinlənmək. qınlanmaq. qıyınlanmaq. kinləşmək. qınlaşmaq. qıyınlaşmaq. qısıqlanmaq. qıslanmaq. qısnaşmaq. qıtnaşmaq. girtişmək. kitrişmək. inada minmək. **1.** qıvıldanmaq. qımıldanmaq.

qaynıtmaq həq edməki.

qayranmaq **qatranmaq**. quşanmaq. qılımlanmaq. qurşamaq. quşatmaq.

quratmaq. saplanmaq. tovlanmaq. çağlanmaq. tavlanmaq. təplənmək. oxlanmaq. qoyuclanmaq. yarlanmaq. yarğanmaq. yapğanmaq. hazırlanmaq. -hər nəyə yazdan.

qayrıc **qayıc**. nərsədə bulunan artıqlıq. imtiyaz.

qayrışmaqla birbirin itməklə **qayrışmaqla -**qayrışmaqla, barışda yaşamaq olmaz.

qayrıt təzəkkür . huşdar.

qayrıtı uyarı. ixtariyyə. - **uyarı göndərmək**: ixtar (ixtariyyə) göndərmək

qaysı hansı.

qayta **qayda. qoyta**. nərsənin qayılan, qoulan, dayaq yeri. –**qoyta** qoymaq :. **qaydanı** pozma: **qaydanı** pozma.

qayta nağarat. -**qayta** söylə. -**qaytağmadan**: geri dönmədən. tikrar olmadan. qaytan: tikrar.

qaytaqmatan **qaytağmadan**. geri dönmədən. tikrar olmadan. qaytan: tikrar.

qaytamaq **qay edəmək**.

qaytan tikrar.

qaytarqan **-**allahım aşdır daşdır , umurqanın bol olsun, doğurduğun ər olsun, düşmən qaytarğan (sındıran. köçdürən) ər olsun **(doğum alqışı)** (uyğur).

qaytarmaq **qattarmaq**. **qaytazmaq**. **qayratmaq**. quşatmaq. qurşamaq. quşatmaq. quratmaq. saplamaq. tovlamaq. tovlatmaq. çağlamaq. çağlatmaq. tavlamaq. tavlatmaq. təpləmək. təplətmək. atılamaq. atıqlamaq. taxılamaq. taxlamaq. qoyuclamaq. qoyculamaq. hazırlamaq.

qaytım dönüm. novbət. kəz.

qaytmaz **. -**gələn qalmaz, qalan durmaz, gedən qaytmaz

qazan . - odunsuz **qazan qaynamaz**, qadınsız ev, yayramaz.

. -daş gəmir bilim **qazan**.

-qazan qaynar, kişi tərlər.

-qazan olsa, susaq tapılar. (**susaq**: çəmçə. malağa).

qazanaq **. -** illər çəkər **qazanaq**, bir gün içrə itirək.

-illər sürər **qazanaq**, bir gün içrə itirək.

qazanan **-**qazanı **qazanan** assın, odunu yığan yaxsın.

qazancında **. -**itirməyi bilməyən **qazancında** aldanar.

qazanı **. -** ilim **qazanı** boş qalmaz

-qazanı qazanan assın, odunu yığan yaxsın.

qazanın **-**qazanın qarası, yamanın qadası yoğar. (**yoğar**: bələr. yoluğar). (**qadası**: bəlası).

-yağ yarmaya **qarışar** qazanın dibi yavan qalar.

qazanır **-**xəyal quranlar evrəni **qazanır**.

qazanış ərişiş. ulaşış. yetiniş. ediniş.

qazanmak -**ün qazanmak:** ataq almak

-**alqışın qazanmaq**: təqdirin qazanmaq.

qazanmaqın **-qazanmağın** bacaran, itirməyin öğrəşər.

qazanta **qazanda.** edində **-**gənclik çağun itirmə çağın, yığmala tavın, **edində adın**, sonu yetir, hər nə bitir, sona qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**çağun**: dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

qazantanta **. -** daş **qazandanda**, aş pişər. (yolu ilə (yolun tapsan, bilsən) bərk, çətin, güc ortamdada, qolaylıq yarada bilirsin.

qazqilən **-**yazı yoxdur yazıla, ölü yoxdur basıla, qazma alıb kəndi yolun **qazgilən**.

qazı -**qazı qoz anlır**: hüç nə qanmır.

qazıq yekə civi. -**çatal** qazıq yerə keçməz, batmaz. (çox başlı işlərdən sonuc alınmaz.

qazılar **-**qarmaqın at balığa, **yer qazılar** altına.

qazınma **qayınma**. qılımlanma. qurşanma. quşanma. quranma. yarınma. nərsə üçün anma, yola girmə, saplanma, sırlanma, yasırlanma, hazırlanma.

qazma **-**yazı yoxdur yazıla, ölü yoxdur basıla, **qazma** alıb kəndi yolun qazgilən.

qaztırıb **-**heydər baba şeytan məni yaman yolda azdırıb, öz əlimlə öz gorumu **qazdırıb**. (el ağzı).

qaztırır **. -**düşündüyün sözündə, qonuşduğun işində, işlədiyin alın yazın qazdırır

qebistanlıq gorxana.

qec **gecə.**

- gec ortası gün çıxmaz.

. - gec olsun,gələn yaxşı

-gec ortası gün çıxmaz.

-gec qalmadım sevməyə, uğursuzam sevilməyə.

qecaş **gecaş**. şam. axşam yeməyi. {**tanaş** qəhvaltı. -**tüşaş**: tüş yeməyi}.

qecə **. - gecə kefli** yığır yoldaş atırsa dan çıxar yaddan, qalırsa dar günümdə kəs, o sənsən sən.

-gün batıbdır **gecə** yaymış qanadın.

. -gündüz danışdın çevrevə bax, **gecə** çağun heç danışma. (danışanda dinləyənləri düşün, dinləyənləri tanımısan heç danışma)

. -hər **gecə** dan atışa alışıq.

-evrəndə var ölüş doğuş, səndədə var qavuş qovuş, evrəndə var **gecə** gündüz, səndə var qara saç, ay üz, evrəndə var dibsiz göy, səndədə var daldıran göz, evrəndə sən varlıq, olmasan mənə darlıq. (**qavuş qovuş** : vəsl o fəsl). (**daldıran**: qərq edən)

. - gecə oda, günüz tüstüyə

-gündüz günəşim **gecə** ulduzum .

-gecə oxuşu: **gecə** uğraşı. gecə duası

-hər nəyin sonu var, yazı yağış, qışın qarı var, qara **gecə**, ışıqlı gün sonu var

-gecə şifti: tünaltı. –**tünaltı işləmək**

-**gecə başı:** axşam.

-**gecə yarı**: gecə yartı. tünorta (# günorta).

qecə **-qecə alqışı:** qecə uqrası, oxuşu, duası.

-**qecə alqışı:** qecə uqrası, oxuşu, duası.

-gecə dolu yağır, günüz od. (dağlıq yer).

-gecə oda, günüz tüstüyə.

-gecə gözü yad gəlir mənə, çox çətin anlatım sənə, quru gözdən yaş axır içə, tapmıram söz nə deyim sənə.

-**gecə alqışı:** gecə uğrası. gecə oxuşu: gecə duası. -gecəniz yarçal, gecəniz yarğal, gecəniz yorğal, gecəniz yoxum, gecəniz güllü, gec baxcanın güllərilə uğurlar. **(yarçal:** uğurlu). (**yarqal:** mərhəmətli). (**yorğal: yoğral**. ülfətli. mehriban). (**yoqum:** yumşaq. lətif). (**gec:gecə)**.

qecələr **. - gecələr** yalnız **gecələr** ağır, hər bucaqdan qəm kitir yağır. (**kitir > kədər)**

. - gecələr yalnız, gecələr ağır, hər bucaqdan qəm kitir yağır. (**kitir > kədər)**

-gecələr yatgiləsən qonşuva tay, ağlama, dan atacaq halıvı pozma deyirəm. keçməyə qoyma sən ömrün qəmilə

-gecələr yalnız **gecələr** ağır, hər bucaqdan qəm kitir yağır.

qecələrtə **-**bu qaranlıq **gecələrdə** qapımız pis döyülür, nə bilim bəlkə ölümdür, dayanıb can apara. (şəhryar).

qecəm **-gecəm** kefli yığır yoldaş, atırsa dan çıxar yaddan, qalırsa dar günümdə,

kəs, o sənsən sən.

qecənin **gecənin.** tünün. -**tünlü tünün tininə** düşdük: çox pisin pisinə düşdük.

. - gecənin bir çağında, qaranlıqlar bucağında, dalğızlığın qucağında, yanızlığın ocağında, danı gözlər gözlər

qecəniz -**gecəniz yarçal. - gecəniz** yarğal- **gecəniz** yarğal. - **gecəniz** yorğal: ülfətli. mehriban. -**gecəniz yarçal . (yarçal**: uğurlu). -**gecəniz** yoxumlu: yumşaq. lətif. gecəniz güllü. **(gecə alqışı)**

qecəniz -**gecəniz yarçal:** gecəniz uğurlu.

qecətir **. -**inanc beyni kehətir, işi **gecətir**, başı gicətir, huşu koratır.

qeci **-**ölüm toxlu, **tez geci var**, gəlməməsi yox onun. (**toxlu**: haqlı).

-geçi özü doğanmır, qoyuna anaşlıq edir. (**anaşlıq**: mamalıq. ebeliq).

qeçcəyə **-**qoyma başın **geçcəyə**, qoy başıvı gəlcəyə.

qeçəcəq **. - keçəcək** gün, düşəcək tün darıxıb sıxma özün, keçmişin xoşdusa devranda dönər azca dözün.

qeçəl **keçəl**.- **keçəl bəylər:** kəl bəylər.

-kor gözündən, **keçəl** başından sevinim.

qeçən **. -** gəlib keçən, dəğib keçən, dəlib keçən dərdlər yox olsun.

-keçən günlər yaxcısı pisi, keçmiş olsun qalmasın izi, mutlu yıllar gözləyir sizi

. -könlüvü bul (huzurlu ol). yaşam hardasa sürür, . keçən ötür gələndə ötəcək.

-keçən yolun daşlısa, gələn yolun güllərinin nəyinə, gələn yolun daşlısa, keçən yolun güllərinin nəyinə

. - gəlib keçən, dəğib keçən, dəlib keçən dərdlər yox olsun.

. - gəlib keçən, dəğib keçən, dəlib keçən dərdlər yox olsun.

. -**keçən sözü çəkmə üzə**

-genə darıxıram, düşəndə axşam, unutum keçmişi tutum indini, keçən keçmiş, qaraya batmış.

qeçən -qoyma sına ev eşiyin dirəyi, köçən köçdü, **keçən** keçdi, qalan günə gün ağla.

qeçəni - **keçəni** burax gələni tutaq.

qeçənləri . -**keçənləri** şişlənibən yadına, olan günün ağu qatar balına.

qeçənlərlə -ötüb köçənlərlə, **keçənlərlə** sarğışma, ülfət tutma, yaşamda, dirilərlə ötüş, otur.

qeçər **keçər**. yaşanar. -əğri doğru yaşanar .

-illər dönər, ay aylanar, gün keçər.

-**buda keçər**, günü gələr, buğdalar əkilər, kimi biçər, kimi ələr.

qeçərli -**adlı keçərli:** say yoruqlu. - qıs kişi **say yoruqlu** olmaz. qıs kişi savı (adı. şöhrəti), yörüklü olmaz: (pəxil, qıtmır, adlı keçərli (nifuzlu, etibarlı) olmaz. bunu pəxil kişiyə əlaçıqlığı öğüt vermə üçün söylənir).

qeçərmiş -boşlu olana il çox çabuq **keçərmiş**.

qeçərsə . -keçərsə yaş qayıtmaz, tökülsə su yığılmaz.

qeçi **keçi..** -çobansız **keçi**, sürü dağıdar.

- **keçi pisgili**: qıvış.

. - **yolatası keçi olanın**, dərə dırnaq yeri olar.

- **keçi ovsar bilməz**. (keçi ovsar götürməz).

-kəklik əti əm bolur, **keçi** əti yel bolur.

qeçilirqən . - ırmaq **keçilirkən**, at dəğişdirilməz

qeçin -çiçəklərlə xoş **keçin**.

qeçinəsən -yaşam yasası -birin ötürəsən, birin boş verəsən, birindən vaz keçəsən, birin keçindirəsən, biriylə **keçinəsən**.

qeçiniriq -gahdan keçirik, gahdan **keçinirik**. keçiriş başqa, keçiniş başqa.

qeçiniş -gahdan keçirik, gahdan keçinirik. keçiriş başqa, **keçiniş** başqa.

qeçinmək **keçinmək.** enmək. razılaşmaq

- **enməyiğin** gərək.

qeçinməli **keçinməli.** ötünməli (# **otunmalı**). gözötməli (**göz ötməli**). diqqət edməməli. təvəccüh edməməli.

qeçintirəsən -yaşam yasası -birin ötürəsən, birin boş verəsən, birindən vaz keçəsən, birin **keçindirəsən**, biriylə keçinəsən.

qeçir **keçir!**. bağışla!. əfv ed!. -yazıqdır **keçir**.

. -heç nə durmur anıda səni. nədən silinir belə anılar, sevdiyin dünən könül içindən, **keçir** günü söğüncə dönür.

-evində yox urvalıq, könlündən **keçir** darqalıq. (**urvalıq**: yoğur açanda səpilən un).

-ilk sevgi, savulmuş uşaqlıq kimidir, seçilmədən gəlib, **keçir**, gedir.

-ilkin başda, əş seçilir doğrusu, **keçir** sürə, üzə çıxır əğrisi doğrusu.

-inanmaqla bacarmaq, biri **keçir** içində, biri olur dışında.

. -evində yox urvalıq, könlündən **keçir** darqalıq. (**urvalıq**: yoğur açanda səpilən un)

qeçiriq **-**gahdan **keçirik**, gahdan keçinirik. keçiriş başqa, keçiniş başqa.

qeçiriş **-**gahdan keçirik, gahdan keçinirik. **keçiriş** başqa, keçiniş başqa.

qeçirqən **-**ırmaq keçirkən, at dəğişdirilməz.

qeçirmək -**əldən keçirmək:** virastarlıq edmək.

qeçirmək **keçirmək.** ötgürmək. edmək. –yeddi gün, yeddi gecə toy **ötgürdülər.**

qeçirtəmməz. **. -**günün xoş keçirtmiyən, ilin xoş **keçirdəmməz**.

qeçirtiyin **. -keçirdiyin** günün dəğərin biçdiyin ürünlə yox, əkdiyin tuxumla ölç.

qeçirtmiyən **. -**günün xoş **keçirtmiyən**, ilin xoş keçirdəmməz.

qeçisiz **keçisiz**. - qoy, **keçisiz çətin otlar**.

- sözdən keçiş olar deyərlər: məsəldə munaqişə yoxdur.

qeçişi **. -**gündəliyin **keçişi**, hər günüvün öz işi.

qeçmədən **geçmədən**. -**gün geçmədən unutmaq**: çox tez unutmaq.

qeçməz **-**başın **keçməz** yerə , burun soxma (başın çıxmaz yerə , burun soxma).

qeçməz **-**didən gözlər susan sözlər, əzib **keçməz**, dözüb qalmaz.

qeçmiş **-**genə darıxıram, düşəndə axşam, unutum keçmişi tutum indini, keçən keçmiş, qaraya batmış.

qeçmiş **keçmiş.** əsgik. - **əsgik avın**: **ötavın**: ənənə. rəsm rusum. qədim adət, aşın.

. -keçən günlər yaxcısı pisi, **keçmiş** olsun qalmasın izi, mutlu yıllar gözləyir sizi

qeçmişə **. - keçmişə** dadıqsan, ilərdən qalarsan.

qeçmişə **-**dalma **keçmişə**, bax irəli, dan atır, ışıq saçır.

qeçmişi **. -**keçmişi itib, olduğun silib.

. - keçmişi tutan, gəlcəyi utuzar

qeçmişi **-keçmişi** tutan, gəlcəyi utuzar.

-genə darıxıram, düşəndə axşam, unutum keçmişi tutum indini, keçən keçmiş, qaraya batmış.

-qocalıq aşar yaşı, su gələr dələr daşı, unut gedsin **keçmişi**, kəndi əlin silər yaşı.

qeçmişiq **geçmişik**. **geymişik**. (geçmişə, geyinə bağlı olan). öngüşük (önə, maqəblə bağlı olan). arxoşıq (arxara bağlı olan). uzğaşıq (uzağa bağlı olan). tərsoşıq { əks təsirə malik (qanun)}.

qeçmişin **. -** keçəcək gün, düşəcək tün darıxıb sıxma özün, **keçmişin** xoşdusa devranda dönər azca dözün.

qeçmişlərim . -**keçmişlərim** boğulmuş, yarınlarım doğmamış, bu gün əldə basın qıl. (**basın qıl:** hüjmə keç)

qeçmişlərtə **-**axır yaşlar gözümdən, neynəyirəm dayanmır, gələcəyə baxıram, heç bir yolu alanmır, **keçmişlərdə** gözüm yox, gələnlərə sözüm çox.

qeçmiştə **. -keçmişdə** yatırsa ölüm, indi yarın doğacaq olum

-keçmişdə qalıb, yarına qaçıb, indidən qalıb

qeçmiştəqi **. - geçmişdəki** qəmlərdənisə almasa görnük, yalqu əzilir yüksələməz olduğu yerdə. **(görnük:** ibrət**.** dərs).

qeçrilti **-**xoşa gələn içrildi, başa gələn **keçrildi**.

qeçsin **…-** gələn **keçsin**, əkən biçsin.

qeçti **-keçdi** gənclik savuldu gülü, qalandı külü.

-qoyma sına ev eşiyin dirəyi, köçən köçdü, keçən **keçdi**, qalan günə gün ağla.

qeçti **keçdi**. - **gün keçdi**, kölgələndik kölgəmizdə, gün batdı, ayda yatdı, ölülər ölkəmizdə.

qeçti **keçdi**. - öğrəşməyə, dün keçdi, yarın gecdir, bu gün yarıdır (**yarıdır**: düz uyqun çağudur).

qef **. -** dərd verilmiş çəkənə, **kef verilmiş** görənə

-**kef aparmaq**: bayrınmaq.

-kef içində: bayrın. kefli.

qefə **kefə**. - yaşad olsun**, kefə dolsun** (yarqış sözü).

qefin **. -**güclü yaşar, varlı **kefin** çəkər, dərdli dərdin.

-o günün gəzir, sən günəşi ,o kefin ardında, sən güvənin, sən hardasan o harda.

qefinə -**kefinə yaşayan:** uyşat əyyaş.

qefiz **-kefiz** kökəlsin, ağrız bitsin **(**dəmiz artsın, çiləz bitsin).

qeflənmək **keflənmək.** əsirəmək. - güclü yeyən bəsirər (bəslənər), araq içən **əsirər**.

qefli **kefli**. 1.bayrın. kef içində. **1.**tavlı hallı. saz. -gecəm **kefli** yığır yoldaş, atırsa dan çıxar yaddan, qalırsa dar günümdə, kəs, o sənsən sən.

. - gecə kefli yığır yoldaş atırsa dan çıxar yaddan, qalırsa dar günümdə kəs, o sənsən sən.

qefsiz **kefsiz**. tavsız. halsız.

qehətir **. -**inanc beyni **kehətir**, işi gecətir, başı gicətir, huşu koratır.

qen **. - gen** paltar yırtılmaz

qenə. **. -**bitmiş sani duyma kəndini, soluq gəlir ısıtır hələ, qalır ölümə **yolunuz**

genə. (**sani**: kimi)

qenqəşmək **gengəşmək.** yanğışmaq. çanğışmaq. çənə çalmaq.

qent -**yeni kend yeniked. -** nyköping(isvech). newyork i(ngilis).

qentisini **-**qadın kölge gibidir, **kendisini izləyəndən** qaçar, önünden gidenin

arxasından qoşar. (**izləyəndən:** teqib edenden)

qeri **geri**. **-**getdiyin yolda sürəli ged, düşünmə birdə **geri** dönməyi, yaşam

dönənləri əzib alır, əzilmişkən yola salır.

-geri çönməyə: gerinməyə.

. - iyilikdə **geri***,* kötülükdə yirik . (**yirik**: yürük. iti.)

qeritə **. -** hər nədən **geridə** gəlir, hər nəyin qabağın alır. (**tapmaca) . (ölüm)**

qerinməyə **gerinməyə**. geri çönməyə.

qeriyə -gedəlisən ol irəli dönməyəcək ol **geriyə**. (zaman).

. - gedəli ol irəli dönməyəcəksən **geriyə**.

qerme **kerme**. qoyun pisliginden yapılan tezek

qerti **kerti**. bayat

qeşin **keşin** (kəcin). italik qıys. qıysıq. (**qıymaq**: əğmək). ağışlı. devik. yatıq.

övrük. sapıq. -**qıys** yazı. -qıys, bolun yazı: italik, bold yazı.

qeşinmək uzanmaq. meyillənmək.

qeşqə keşgə. olurdu ki. keşdə.

qeşqi çeki. -**keşgi** olardı.

qeşməkeş **keşməkeş**. < **çəkişbə çəkiş**. (anlamı vurqulama üçün, **keş çək** sözünün

ikiləmisindən törəmiş). çəkişmə. itişmə. qaqışma. qarşıqlıq.

qeşməli **keşməli. - eşmələrdən keşməli**.

qeştə **keşdə**. keşgə. olurdu ki.

qeşti **keşdi. -**yedi işdi **yerə keşdi**.

qet **-**asda danış, usda **ged**.

-ged gəl: gediş gəliş. ibur o mirur. rəft o aməd.

qetəc **gedəc**. xərc

qetəcəq **-**çatacaq yerə çatmış, **gedəcək** yeri almış.

qetəcəqsin **-gedəcəksin** ged qalmağın diləməm, qalacaqsın qal, gedməyin diləməm, gedib dönsən qalmağa üzün qalmaz, qalacaqsan qal de, qalmağa üzün saxla.

qetələci **gedələci.** gedməyə itən, gücən, aparan, zorlayan.

qetəli **. - gedəli** ol irəli dönməyəcəksən geriyə.

qetəli **-**dünya nəyimə sürə (**sürə**: qala. batmaya) mən **gedəli** o qalalı, olan məndə, ölən mən.

-mən **gedəli**, güllər qalar, yazda açar, qışda solar, çalış hər gələn dərmiş gülün, dərməyən qalmış, gülüm.

qetəlisən -**gedəlisən** ol irəli dönməyəcək ol geriyə. (zaman).

qetəməz **-**başmaqların geyər, yerişin **gedəməz**.

qetən (dosçul tanışçıl). -gələn ağam, gedən paşam. (dosçul tanışçıl).

-kəndin atmş quya, ardıca **gedən olmamış**.

. - hər qalan dosd olmaz, hər **gedən** düşman

qetənlər **-gedənlər** çatanlar, duranlar ölənlər.

qetənləri **. -gedənləri** almaşdır, qalanları yaşatdır. (gedənləri olumlu sözlərlə an, iyiliyə yor)

qetəntə **. - gedəndə** çörək götür, gələndə ayaq götür.

-**gedəndə** var dönəndə, öləndə var olanda.

qetəntə -**gedəndə** var dönəndə, öləndə var olanda.

qetəsi **gedəsi. 1.** getməli olan. gemək istəyən. 1. pırosə. gediş. (rəvənd). –onun gedəsi dəğişmiş……,

qeti **keti** (< **gey**). ardı. dalı. -onun ketidən gedmə.

qetib -gedigəngə gəligəngə yol yaxşı, ölürgəngə gor yaxşı. (gedigəngə gəligəngə: **gedib gələnə**)

-gedib vermə molluya həm sikə həm danlıya.

qetim **-**qədrimi ölüm biləsən?, **gedim** biləsən?.

qetir qəlir . gedir gəlir . xərc o dəxl

qetir **gedir**. xərc. **-qəlir-qetir:** gəlir-gedir dəxl o xərc.

-çörək ayaq tutup **gedir**. (bahalıqdır).

qetirse **-**tavuq **gedirse** poxuda gedər.

qetirsə . - (gənc olan boş işsizlərə) . -boş çağuvu vermə boşa, çağ **gedirsə** qayıtmaz, sıx qoynuva sevgivi, ər qız olsan tək dolansan yarışmaz. (**ər qız olsan**: erkək dişi olasan) . (**yarışmaz: yaraşmaz**) .

qetirsə **gedirsə. -** ilkin seviş gedirsə, dönməz olu, içdə qalı, ölməz olu.

qetirsin **-gedirsin** ged, qalırsın qal, sevsəm sevərim, sevməsəm itərim.

qetiş -**gediş gəliş**: ged gəl. ibur o mirur. rəft o amənd.

qetişat **gedişat.** yolyoraq. metod.

qetməmiş **-**əğrəti atla uzaq **gedməmiş** (**əğrəti**:ələnti).

qetməsin **. -** gəlməsin gözləmədim, **gedməsin** özləmədim. (**özləmədim**: istəmədim)

qetməyə **. - gedməyə** min söz, qalmağa bir söz yetər

- gedməyə min söz, qalmağa bir söz yetər

-gedməyə min söz, qalmağa bir söz yetər.

qetməyin **-**gedəcəksin ged qalmağın diləməm, qalacaqsın qal, **gedməyin** diləməm, gedib dönsən qalmağa üzün qalmaz, qalacaqsan qal de, qalmağa üzün saxla.

qetməz **getməz**. -yoxsa artıq, düşünən yar, yarını, **belə getməz**, yıxılınca, ayıli!. **-**özgüyə uyan uzaq **gedməz**!. kəndivə güvən, toplanıb tullan.

qetmisin **. -gedmisin** dönməzə bilirim, adını yadımdanda silirim, sənsiz belə bu dünyanı sürürüm.

qetmisin -**gedmisin** dönməzə bilirim, adını yadımdanda silirim, sənsiz belə bu dünyanı sürürüm.

qetmə **gedmə.** yerimə.

qetsətə **-**qorxma uzat əlin **gedsədə** boşa, çalışmayan əl boş qalarinan.

qettiyin **. - getdiyin** yolda sürəli ged, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam dönənləri əzib alır, əzilmişkən yola salır. (**sürəli**: davamlı. devamlı)

qettiyin **-getdiyin** yolda sürəli ged, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam dönənləri əzib alır, əzilmişkən yola salır.

qettiymtə **. -getdiymdə** geri dönməyəcim, verdiyimdə dalı almayacim, söğüb söğsəndə dinməyəcim, ala bildiyin al ged, daha sormayacim,

qetər **-**oğru boğsa doğrunu, eldən uçar **gedər** görməz gözü bolluğu. (eldən uçar bolquluq).

qeven **qeven**. tikanli bir cür bitqi

qey gey. çağ. zaman.

qeybəcər gərvələ**.** qaybəcər. eybəcər. ənayi. çirkin. xoryat. koryat. çoryat. kivgin. çifkin. çivkin. anormal.

qeyər **. -** gəlməyib hələ dünyanın sonu, çoxlar **geyər** yırtıqlı donu.

qeyər **-**başmaqların **geyər**, yerişin gedəməz.

qeyi **geyi**. dalısı. sonucu. sonucu**. -**hərbir nəyin yeri var, hər bir işin geyi var.

qeyilən -**qara batmamaq üçün geyilən ayaqqab**: çökədə.

qeyilən **-**suya batmama üçün, boğulmamaq üçün **geyilən** yelli geyim: çökədə.

qeyim -qalın, uzun üs **geyim**: kaftan kofta.

-sıx, güdə tikə, geyim: tingə.

qeyim **-**suya batmama üçün, boğulmamaq üçün geyilən yelli **geyim**: çökədə.

-**uzun geyim:** sitrə dizlik. şinel.

qeyiminə **. - geyiminə** görə qarşılır, yerişnə görə yola salır.

qeyiminə **-geyiminə** görə qarşılanar, davranışa görə yola salınar.

qeyimlə **geyimlə**. əğinlə**. -**kişi əğinlə (geyimlə) qarşılanır, başla yola salınır

qeyin **geyin**. 1. çağun. zaman. **1**. uzaq düşər. qayar, cayar. -çaşqın çaylar, qalar dənizdən **geyin**. (çaşqın çay, dənizdən qayayar, cayar. **1**. sonra. **-** kosanın usu (ağlı) tüşdən geyin. (kosanın ağlı öğlədən sonra)

qeyini əskini**. - geyini** daşla, yenini başla. (əskini tulla, yenini başla)

qeyini geyini: daldakın. savulmuşu **. - geyini** daşla, yenini başla(**geyini**: daldakın. savulmuşu)

qeyit -**qara qeyid**. basdı canım. -hələ nə olubki **qara qeyit** aldı canın.

qeyqan **geyğan.** geriyə, dala qaytaran. geriyə vuran hər nə, duvar. hörək. mane. veyğan. seyğan.

qeyməz **. -** düşman nəmə deyməz, yalun nəmə **geyməz**

qə **gə** (**ək**). məyə. --paltarların geyir**gə** başladı: gey**məyə**.

qəbə **gəbə.** boylu. -**gəbə qalmaq**: boyuna uşaq düşmək.

qəcir çalağan quzğun.

qəhrəmanlıq batırlıq.

qəhvaltı tanaş. tüşaş: tüş yeməyi. gecaş: şam. axşam yeməyi.

qəq **kək** (< **qaq**). dərd. məlal. -**kəkin** nədir dərdin nədir. -**kəkim** yoxdur.

qəqirə **kəkirə. kikrə**. ağız büzən.

qəqliq **. -kəklik** əti əm bolur, keçi əti yel bolur.

qəqrə **kikrə**. **kəkirə.** ağız büzən diş qamaşdıran.

qəl . **gəl.** gala. tut-**ged gəl:** gediş gəliş. ibur o mirur. rəft o amməd.

-kel qız, emqızı saçından öğünür

-**kəl bəylər:** keçəl bəylər.

qəlbtən -**səmimi qəlbdən**. ısın ürəktən.

qəlcəq **-**çox düşünmə başna gəlcək pişləri, uçraş yapar sanmadığın işləri.

(**pişləri**: oyunları. buruqları).

-çox düşünmə başna gəlcək pişləri, uçraş yapar sanmadığın işləri.

(**pişləri**: oyunları. buruqları).

qəlcəyi **. -** keçmişi tutan, gəlcəyi utuzar

-keçmişi tutan, **gəlcəyi** utuzar.

qələcəq **. - gələcək** düşünməklə qurulmur, düşünməkdə qurulur

qələcəyə **-**axır yaşlar gözümdən, neynəyirəm dayanmır, **gələcəyə** baxıram, heç bir yolu alanmır, keçmişlərdə gözüm yox, gələnlərə sözüm çox.

qələq **kələk. 1.** eşmə. -eşmələrdən keşməli. 1. **kələk.** bürkü**.** -**cadı kitil**: cadı pitil: cadı kələk.

-xoş gəlmisiz. **-**xoş günüzə **gələk**.

qələqi **kələki**. bütün söz. ibarət

qələqlə **. -kələknən** gələn küləklə gedər

qələqli -**kələkli iş aparmaq:** eşib işləmək. bildiyin yapmaq. saman altindan su yeritmək.

qələqötür gobud.

qələm -**qələm çalan**.

qələmək **kələmək.** çiləmək. gözəl qonuşmaq.

qələn **. -** gec olsun,gələn yaxşı

-gələn qalmaz, qalan durmaz, gedən qaytmaz

-keçən yolun daşlısa, **gələn** yolun güllərinin nəyinə, **gələn** yolun daşlısa, keçən yolun güllərinin nəyinə

. -hər gələn dərmiş gülün, dərməyən qalmış, gülüm.

-xoşa **gələn** içrildi, başa gələn keçrildi.

-. (dosçul tanışçıl). -gələn ağam, gedən paşam. (dosçul tanışçıl).

-kimsə bilməz alına gəldiyini, **gələn** günün çəkdiyini.

qələnə **gələnə**

-o sevilemez ki gülə **hər gələnə**!.

-gedigəngə **gəligəngə** yol yaxşı, ölürgəngə gor yaxşı. (**gedigəngə gəligəngə**: gedib gələnə)

qələnəq **gələnək.** sünnət. - **gələnək** belədir.

qələnəqliq **gələnəklik.** sünnəti. -**gələnəklik** qırqız evi: sünnəti qırqız evi

qələni **-** keçəni burax **gələni** tutaq.

. -gələni güdən dalda qalmış.

qələnlərə **-**axır yaşlar gözümdən, neynəyirəm dayanmır, gələcəyə baxıram, heç bir yolu alanmır, keçmişlərdə gözüm yox, **gələnlərə** sözüm çox.

qələnləri **gələnləri. -** sarpdığın yoldan, doğru yola dönü ver, ötənləri ötmüş, **gələnləri görü ver**. (**sarpdıq**: münhərif).

qələntə **. -** gedəndə çörək götür, **gələndə** ayak götür

. -könlüvü bul (huzurlu ol). yaşam hardasa sürür, . keçən ötür gələndə ötəcək.

qələr **gələr**. - bir gün dəğər işizə, dadı gələr dişizə.

. -bir qün qələr,qüller qülər, ərqin bilməz, ərkin bilər! (**ərk**: ixtiyar. güc. qiymət. qədir).

qələsi **gələsi.** çatınca. -**gələsi** gündə: günü **çatınca.** -sevgi quşu ürəkdə olur, bir budaq

tapırsa qonur, sınırsa budaq, **gələsi gündə**, başqa budaq tapırda qonur.

qələt **kələt.** kəfən.

qəli **-**birinin qadını özgəsinə qız **gəli** (görünür).

qəlib **. -** gəlib keçən, dəğib keçən, dəlib keçən dərdlər yox olsun.

-ilk sevgi, savulmuş uşaqlıq kimidir, seçilmədən **gəlib**, keçir, gedir.

qəlibqətənə **. -gəlibgədənə** yol yaxşı, ölürgəngə gor yaxşı

qəliqənqə - **gəligəngə gedigəngə** yol yaxşı, ölürgəngə gor yaxşı. (gedigəngə gəligəngə: gedib gələnə)

qəliqsi **gəliqsi**. yarıqsı. iyi gəliştirilmiş, yetiştirilmiş, işlənmiş, əğrilmiş, qurşatılmş, qurşanıq, qurşıq, quraşıq, qılımlanmış, saplanmış, oxlamış, sırlanmış, yasırlanmış, hazırlanmış nərsə.

qəlim -**xoşa gəlim:** tamağlı. tamağın. dadlı. xoşa gəlim. xoş boğaz.

qəlin **. - gəlin** alın sataq, malı mala qataq.

. -gəlin girməyən ev var, ölüm girməyən ev yok

qəlin **-gəlin** ağa bürüner ər evinə dək, **gəlin** ağa bürünər gor evinə dək.

qəlinboqan **gəlin boğan**. xıtxıt. ğuzruf.

qəlinləmək **gəlinləmək**. əvlənmək

qəlintən **. -** gəlindən yarımamış anam.

qəlir **. gəlir** dəxl. girdəç. **-** dilə gəlir yaz onu, əldən **gəlir** qıl onu.

-dağ başına qış, ər başına iş **gəlir**.

qəlir-qetir gəlir-gedir dəxl o xərc.

qəliş -**gediş gəliş**: ged gəl. ibur o mirur. rəft o amənd.

qəllə **-**ac qarında **kəllə** işləməz.

qəlləsinə. **. -**gülü at güldanilə düşmanuvun **kəlləsinə**.

qəlmək -**gözəgəlmək:** göz dəğmək.

qəlməsin **. - gəlməsin** gözləmədim, gedməsin özləmədim. (**özləmədim**: istəmədim)

qəlməyib **. - gəlməyib** hələ dünyanın sonu, çoxlar geyər yırtıqlı donu.

qəlməyiniz **. -gəlməyiniz** seçilmir, durmağızı seçin siz.

qəlməz **gəlməz**. -dil!, dilə düşmədən, **ələ gəlməz**, ələ gəldisə, dildən düşməz.

. - iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa **gəlməz** sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

-gərəkli daş ağır **gəlməz**.

-iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa **gəlməz** sanılmaz (güman olunmaz) , iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan edilməz) , qorxmayanlar sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat yokdur).

qəlmisiz -**xoş gəlmisiz**: xoş günüzə gələk.

qəlmiş **-**böylə **gəlmiş** böylə gedər, dəgirman bildiyin edər.

qəlmişəm **. -gəlmişəm** göz otaram, yaki qarın.

qəlsə **. -** gülməyi **gəlsə**, gülən qadın, istiyən yerdə ağlayar.

qəltisə **gəldisə**. -dil!, dilə düşmədən, ələ gəlməz, **ələ gəldisə**, dildən düşməz.

qəltiyini **-**kimsə bilməz alına **gəldiyini**, gələn günün çəkdiyini.

qəm büküntü. üzüntü. sıxıntı. qussə. ənduh. hüzn. kədər. təəssüf. munğ.

-dəmiri dəm, kişini **qəm** çürüdür. (dəm: şeh).

-gecələr yalnız gecələr ağır, hər bucaqdan **qəm** kitir yağır.

-qəm tutunmuş hər yanı, qaçmaq gümanı yox mənə, dar yerin qısqac bucağına belə qalmaz güman.

qəm kitik. xuduq. qussə.

. - gecələr yalnız, gecələr ağır, hər bucaqdan **qəm** kitir yağır. (**kitir > kədər)**

qəmaz **. (< kəmaz. > qamaz).** 1. kiçik parça. -**bir qamaz:** bir parça. 1. nərsənin ən azı. həddəqəll. -**kəmazı**. həddəqəlli

qəmazı **kəmazı.** ən azı. həddəqəlli.

qəmazı **kəmazı**. həddəqəlli.

qəmər **kəmər**. bərək (nərsəni yığmaq, bərkitmək üçün, belinə bağlanan şırıq). qurşaq.

qəmi **gəmi**. gen. (valok, val, vel)
-gen paltar yırtılmaz

qəmiq. **kəmik**. aldağ. (saprılan, bıraxılan, sürcülən nərsə). suç. -çox **aldağlı**. -burda bir **aldağ** yox. -çap **aldağı**.

qəmilə **-**gecələr yatgiləsən qonşuva tay, ağlama, dan atacaq halıvı pozma deyirəm. keçməyə qoyma sən **ömrün qəmilə**

qəmir **. -**daş **gəmir** bilim qazan.

qəmiş **. -** iyiliyi su dibində kəmiş, başında dilə. (**dibində**: ayağında, altında)
(kəmişmək :əkişmək. gəmişmək. gömüşmək. quylamaq).

qəmişmək **kəmişmək.** əkişmək. gəmişmək. gömüşmək. quylamaq.

qəmişmək **gəmişmək**. gömüşmək. kəmişmək. əkişmək. quylamaq.

qəmqəsir . **kəmkəsir**. kərdevik. kərdövük. çatışmazlıq. kəm o kasti.

qəmlənmək bükünmək. üzünmək. sıxınmaq. kədərlənmək. qussələnmək. huzursuz olmaq. munğılmaq. ənduhlanmaq. hüzn , təəssüfə dolmaq.

qəmlərtənisə **. -** geçmişdəki **qəmlərdənisə** almasa görnük, yalqu əzilir yüksələməz olduğu yerdə. **(görnük:** ibrət**.** dərs).

qəmliq **kəmlik.** qusur. -**kəmliyə** (qusura) baxmayın.

qənc **gənc**. 1.yaşlı. **1..** yaşıl. cavan**.** körpə**. -** gənclikdə yaşlıq edən, yaşlılıqda **yaşıl** qalır. (**yaşlıq** : gənclik.
-gənc uşaq: oğlancıq **-oğlancıq** iliksiz, **oğlancıq** biliksiz.

-çay yatağında tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca yaşda **gənc** qız alarsan elə gedər. (dağ başında quyarsın dam yele gedər). cavanlıq) **.**

. - işsizlik **gəncin** düşmanıdır

qəncləşmək **gəncləşmək. gəniclənməz**. -. altına, dəmir azmaz, ölülər diril verməz, yaşlılar **gəniclənməz**, çoğan dönüb, evlər yıxar demişlər.

qəncliq. **gənclik.** yaşlıq. cavanlıq**. -** gənclikdə yaşlıq edən, yaşlılıqda yaşıl qalır. **(yaşıl**: cavan) **.**

-gənclik çağun itirmə çağın, yığmala tavın, edində adın, sonu yetir, hər nə bitir, sona qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**çağun**: dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

-keçdi **gənclik** savuldu gülü, qalandı külü.

qəncliqtə **. - gənclikdə** yaşlıq edən, yaşlılıqda yaşıl qalır. (**yaşlıq** : gənclik. cavanlıq) **. (yaşıl**: cavan)

qəncliyin . -**gəncliyin**, var yoxunu boşun yerə itirmiş, arman qalıb geri baxıb gedərlər. (**arman** : nisgilli. həsrətli)

qənə -**qənə bol**. bolan solan.

-genə darıxıram, düşəndə axşam, unutum keçmişi tutum indini, keçən keçmiş, qaraya batmış.

qəngənqəşib **-**köpçülügə gəngəngəşib, kəndi başın unutma. (çoxluğunan danışıb məsləhədləşib öz sözüvü unutma).

qəniclənməz **gəniclənməz. gəncləşmək**. -. altına, dəmir azmaz, ölülər diril verməz, yaşlılar **gəniclənməz**, çoğan dönüb, evlər yıxar demişlər.

qənqan **kənkan**. **kənkən**. çovğur. kənkən. (tutuq bir yerdə) quyu, tünel. çahkən.

qənqən **kənkən**. çovğur. (tutuq bir yerdə) quyu, tünel. çahkən.

qənt **kənd.** boy. öz.

qənti **. - kəndi** qayğıva qal, qonşu qayğısı sənə qalmamış

. -hərkimə kəndi gözlüyü kəndi özlüyü.

-kəndini istədiyinə dəğişmək, istəkləri dəğişmək, **kəndi** olduğun dəğişməz.

qəntin **kəndin**. özün. boyun.

. -kişi biliginə görə **kəndin** dəğişə bilər

-qəndin üçün təqişsən, qimsə səni təqişməz.

qəntini **. -**bitmiş sani duyma **kəndini**, soluq gəlir ısıtır hələ, qalır ölümə yolunuz genə. (**sani**: kimi)

qəntini çox bəyəniş: məğrur

qəntini **-kəndini** istədiyinə dəğişmək, istəkləri dəğişmək, kəndi olduğun dəğişməz.

qəntini. **kəndini. -**hər kimə iyilik edərsən, sakın andan **kəndini**. (iyilik qarşısı kötülük)

qəntinlə **. -** kəndinlə barış, dosdunla yarış.

qəntinlə -**kəndinlə** barış, dosdunla yarış.

qəntintən **. - kəndindən** başqasına güvəniş utuzmaqdır.

qəntintən **-kəndindən** başqasına güvəniş utuzmaqdır.

qəntisintə **kəndisind:** kəndi gorunda - yoxluğunda varlığını düşünmə, dirligində, **kəndi sində eşinmə**. (**kəndisində:** kəndi gorunda.). (o ki dirilikdə, ad qoymaq üçün çalışı, yaşlı ömrün, çürüklərə tapşırır. (yaşlı: yeni. taza, gənc. pöhrəli. verimli)

qəntivə **-**yaşamında **kəndivə** qablıq biç.

qəntivi **. -kəndivi** artıq tanı, bolluca dosdun olsun.

qəntivi **-**çalış öz **kəndivi** kəndi özün qanasan, ondan yeğki özgə dərdə yanasın.

qəntivi **-**içim çağırır, özüm bağırır, **kəndivi** tutun, dışını bıraq.

qəntivin **-kəndivin** nə olduğun bil.

qəntizə **kəndizə** özüzə. -**kəndizə** güvəncin dərəcəsi : **özüzə** etimadın dərəcəsin.

qəntözünə **kəndözünə**. hizuri. hizurən. şəxsən özünə. -**kəndözünə** söylədim.

qənyi **-**köpçülügə gəngəngəşib, kəndi başın unutma. (çoxluğunan danışıb məsləhədləşib öz sözüvü unutma).

qəp **-**işdən ayrı düşər, gəzən sözlər **gəp** bolsa.

qəpcəquyruq qarnaz. bələş. yalaqçı. çalaqçı. qısır. əngəl. arakəs. arakes. arakis. taxul. qıncı. qonıra. qonra.

qəpə -**dili gəpə gəlmək:** dili açılmaq. danışmağa başlamaq.

qəpləyən **gəpləyən**: danışan. -gəpləyən dil, baş aparır.

qəpsiz **. - gəpsiz** ağız baş saxlar, uzun dilin baş qaqlar. (**qaqlar**: döğdürər)

qərdtisi **. -kərdisi** yaxın, həmədan uzaq.

qərə **kərə**. öğün. bal. balqa. balqa (**< bal**. **böl**). **-**iki **balım** gəldim.
-bu yaşam bir **kərə** düşür ələ, çalış onu diləyin təki yaşa, hər nə olsun kimsələrdən gözləmə, özün düşün, özün biçin, türklüq ilə vur başa.

qərəq İş **-yut qərək:** daxili iş.
-**gərək yaraq:** əsbab alət. vər vəsayil. əbzar.

qərəqirtə **-**qoy belə olsun ilə düzəlməz heç işin, doğrutub düzləməyə bir gərəkirdə girişin.

qərənqəliq **xərəngəlik.** tıxac. izdiham.

qəriniş **gəriniş**. çəkiniş. darınış.

qərinqə **gəringə**. döğüş alanı.

qəritilqən **kəritilgən**. qırafikləşdirilən

qərq edən daldıran.

qərqəç **gərgəç**. dərtop. dərli toplu. qoşulu. saplı. qoyuc. yarıcıq. həyyi hazir.

qərqəf > **çərşab** çərşab. çərçəp çərşəb. 1. yük çatmaq (bağlamaq) üçün

ənli bez. 1. (mələfə. ləhaf). 1. yayqı. yerə, nərsə üzərinə salınan (sərilən) geniş parça.

qərqi **gərgi.** daraq**.** dəzgah. dəsgah.

-çulxa **gərgisi.**

qərqin **gərgin.** uyuz

qərqişi. **gərgişi. gərlişi.** şişgili**.** böhranı. -keçən günün nisgili, gələn günün işgili, doğan günün şişgili. (**şişgili**: gərgişi. gərlişi. böhranı).

qərlişi **gərlişi. gərgişi.** şişgili**.** böhranı. -keçən günün nisgili, gələn günün işgili, doğan günün şişgili. (**şişgili**: gərgişi. gərlişi. böhranı).

qərmək **gərmək.** dartaraq açmaq.

qərteviq **kərdevik**. kərdövük. kəmkəsir. çatışmazlıq. kəm o kasti.

qərti **kərdi. (**avur. ovur. ovan. avan. ovanğ. avanğ). (< **av**. **ov**).

qərtmək **kərtmək.** qazaraq, qaşıraraq ayırmaq, soymaq, yonmaq.

qərtövüq **kərdövük**. kərdevik. kəmkəsir. çatışmazlıq. kəm o kasti.

qərvan **. -kərvan** hardan gəlir bilirsən, olan yeri, gedən yeri unutma.

qərvana **-**qoşul **kərvana** qalma dala, yalğızları qurd alar.

qərvanıyıq **-**dünyadır karvansaray bizlər onun **kərvanıyıq**.

qərvanıyıq. **. -** dünyadır karvansaray bizlər onun **kərvanıyıq**.

qərvələ **gərvələ.** qaybəcər. qeybəcər. eybəcər. ənayi. çirkin. xoryat. koryat. çoryat. kivgin. çifkin. çivkin. anormal. -**qaçıq** bir ortam: anormal bir qoşantı, qoşanıt, quşaq, şərayit. -**qaçıq** tutum, sapıt, sapta: anormal təsmim.

qəs **. -** gecə kefli yığır yoldaş atırsa dan çıxar yaddan, qalırsa dar günümdə **kəs**, o sənsən sən.

qəsəllənmək **kəsəllənmək**.

qəsəlliqlərə. **kəsəlliklərə.** sökəllərə**.** naxoşluqlara. nasazlıqalra. -darıxmağın nədəni içində yatır, tüm koşullar ona qaçalqa olur, dəğişməsən için bu dərd sürəcək, qalan **sökəllərə** buda nədən olacaq. (**qaçalqa** : mahana).

qəsər **-kəsər** yarı paylaşdınsa bir acı, artar qatı, paylaşdınsa bir sevinc.

qəsib **kəsib ayırmaq**: kəsr edmək. çəkirmək. kəsirmək (nərsədən bir çəkir (kəsir) ayırma).

qəsim mal -**kəsim mal**: nərsəyə qarşı dədənə heyvan.

qəsin **. -.** hər **kəsin** yox çıxarı ağgün ola.

qəsir **-**qabaqda qış kimi qılış **kəsir**. (qılış kimi qış soyuğu).

-özünə umac oğamır, başqasına riştə **kəsir**.

qəsirmək **kəsirmək çəkirmək**. (nərsədən bir çəkir (kəsir) ayırma). kəsib ayırmaq. kəsr edmək.

qəsmeklə **- qarpuz kəsmeklə** yürək soğumaz.

qəsmə **kəsmə**. pənir. pendir. -camış sütündən yaxşı **kəsmə** olur.

qəsmək **kəsmək. -alım kəsmək. alım almaq**: xirac kəsmək.

qəsmənə **kəsmənə**. yansıq. qansıq. ötsüq. təqlid.

qəsr -**kəsr edmək:** kəsib ayırmaq. çəkirmək. kəsirmək (nərsədən bir çəkir (kəsir) ayırma).

qəstərə **kəstərə. təstərə.** buxcu. biçgi.

qəşəhcə eybetləb(eyi bet. iyi bet). gözəlcə.

qətələr **gədələr** qaylar. **-**qaylar qorxar qoç igidin adından. (**qaylar**: gədələr).

qətər **kədər**. büküntü. üzüntü. sıxıntı. qussə. ənduh. hüzn. qəm. təəssüf. munğ. kitir. bun. mun.

-böylə gəlmiş böylə **gedər**, dəgirman bildiyin edər.

-könül **gedər** başı çəkər, baş **gedər**, ayağı, göz **gedər**, qulağı çəkər.

qətərlənmək **kədərlənmək**. bükünmək. üzünmək. sıxınmaq. kədərlənmək. qussələnmək. huzursuz olmaq. qəmlənmək. munğılmaq. ənduhlanmaq. hüzn , təəssüfə dolmaq.

qətərlətmək. **kədərlətmək**. kölgələmək. boğzarmaq. sıxarmaq. qussələndirmək. -kölgə düşəndə yada, **kölgələr** məni.

qəti -**qəti düşman:** daşyağı.

qətiqənqə -**gedigəngə gəligəngə** yol yaxşı, ölürgəngə gor yaxşı. **(gedigəngə gəligəngə:** gedib gələnə)

qətiqli -**ağzı gədikli:** dişlan**.** dişlərindən düşük olan.

qətirmir -**yadına gətirmir: anırsamır**. - adız tanış ürəkdə, **anırsamır baş məndə**.

qətirsin **gətirsin.** uzsun. gülsün. **(uz:** yola. muvafiq**). -**yaşı uzasun, **uğru uzsun** (uşağın olum günü).

qətquda **kədxuda**. koxa. kovxa. köyxa. kovxa. köy ağası. ərbab.

qətrimi **-qədrimi** ölüm biləsən?, gedim biləsən?.

qəttamaq **qətdamaq.** edam edmək.

qəvir **kəvir <kövür**. ləmyəzrə. -**kövürə** çönmüş göylüyüm.

qəvləq .1. **kəvlək**. **gəvlək**. **kivlək**. yumşacıq. yumuşacıq. az yumuşaq, yumuşuq..**1.gəvrək**. bolar. yumşaq. tavlı. -**tavlı** topraq. **1.kəvrək. kövrək.** sınağul. sına bilən. həssas. (şikəstəni). -**sınağul könül**: kövrək könül .

qəvşəq. **gəvşək.** sus. sust. -**sus** alver: ağır gedən bazar.

qəvşimək **gəvşimək.** asda asda yemək. dardaraq yemək. dadın çıxardaq yemək

qəz **kəz.** qaytım. dönüm. novbət.

qəzə **kəzə** şansa **-kəzə** bax sən birində tikanlıqda ipək, birində gül içrə tikanlıq becərir.

qəzəb tav.

qəzəblənmə tavlanma hirslənmə.

qəzən - **lotuçul gəzən**: dılqır.

-axar su, yerin tapar, **gəzən** kişi diləyin

-çox **gəzən** gördüqücan bilərmiş, çox görən bildiyican.

-eldə gəzən, el tanır, yolda gəzən, yol tanır.

-işdən ayrı düşər, **gəzən** sözlər gəp bolsa.

qəzər **-**yalan dünyanı bəzər özü lüt **gəzər**.

qəzəyən **. - gəzəyən** qurt ac qalmaz.

qəzinər **-**qadın vardır el içində gəzinər, qadında var ər evində bəsinər, qadın vardır ərənligin **gözüdür**, ol qadınlar kişiligin özüdür.

qəzinqən **gəzingən**. ovçu. nişançı.

qəzir **. -**hamı **gəzir** eşşək üçün, sən gəzisən eşşəyilə.

-o günün gəzir, sən günəşi ,o kefin ardında, sən güvənin, sən hardasan o harda.

qəzisən **. -**hamı gəzir eşşək üçün, sən **gəzisən** eşşəyilə.

qəzlədim **-**o ağaclardan ox yay düzdüm, yeridim o ova (çölə) irdim, ağacı gördüm, yuvanı tapdım, gizləndim qolayın (dincliklə) gözlədim, oxu **gəzlədim**, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

qibi **-**doğru olsam ok gibi, **yabana** atarlar beni,eğri olsam yay gibi,elde tutarlar beni.

qibrə **xibrə**. **xubrə**. **kübrə**. usda. uzman. bir bölümdə baş, güclü bilici.

qibrit **kibrit <>. kirbit**

qic **gic.** uçuq yaddan çıxarğan.

qicətir **. -**inanc beyni kehətir, işi gecətir, başı **gicətir**, huşu koratır.

qicişən **gicişən.** qaşınanan. - gicişən qafalar.

qicov **gicov**. axmaq. sefeh

qıça **-boyuna, qola, qıça taxılan həlqə**. çənbər. çəmbər < çönbər.

qıçı **. -**qaşığa mindi, **qıçı** sallandı (**bilməcə**) **(əriştə. makaroni).**

qiçi **kiçi** balğa. bağa. bala. (# **ana**) az. -**ana** başlıq **bağa** başlıq. böyük titr, kiçik titr.

qiçiq **-**kəmaz. qamaz. **-bir qamaz:** bir parça.

-kiçik amac, qıssa yol.

qıfır **. qıvır. 1. qırıv. qırıf**. yemişləri, yapraqları pülüşündən qıran kəsəl türü. 2. barama, tırtıl böcəyi.

qıq **qığ.** qoyun poxu bişqül.

qıqılcım **qığılcım**. **qıvılcım**. **qırılcım**. **qovılcım**. **qorılcım**. qıvıl. qorcanaq. oddan qırılıb, qıvır qıvır, burum burum qalxan, uçan odcıq.

qiqirtə **giğirdə. girdə.** dəğirmi. yuvarlaq.

qıl **. -** hərədən bir **qıl** kosuya səqql olur

. -qıl qılının üstünə, qıllı dodağın üstünə, on savaşdın dalaşdın, bir barışdın küsdü nə. (**buğ. bıyıq).**

-dilə gəlir, yaz onu, əldən gəlir, **qıl** onu.

qılan - əkən arar, **qılan tapar**.

qılavar **(**bir işdə) mahir. işbaşçı. iş bilən. .

qiley **giley**. ilənc. qarğış. şikayət. **-**börü qarğışı **qoyuna** yetməz. (qurt ilənci qoyuna toxunmaz).

qılı . -**qılı qırxa yarmaq:** çox qurdalamaq.

qılıc **-**qoş **qılıc** qına sığmaz.

-**sıyırma qılıc:** sırmaqılıc. sırqılıc. açıq, qından çıkilmiş qılıc.

qılıqta **qılıqda. -**gəlib gedər hər ildə, hər dördüdə say (bir. başqa) **qılıqda** (tapmaca). (ilin dörd carnı (fəsli). (gəlib keçən, dəğib keçən, dəlib keçən dərdlər yox olsun.

qılın fel. əməl.

. -eyku danış, **eyku qılın**, eyku san. (**eyku**: iyi. yaxcı). (**san**: düşün)

qılınc arac**.** vəsilə

-**lüt qılınc:** siyirməqılış. siyirmə qılınc**.**

qılıncı **-**qorxmazların baxışı, qorxaqların **qılıncı**, yağu için sarsıtar.

qılınıb **. -**düşünüb düşünməsəndə, **qılınıb** qılınmasanda, evrən çevrinir, içindəkin devirir, yaşam sürür, onunla yürür.

qılının **. -**qıl **qılının** üstünə, qıllı dodağın üstünə, on savaşdın dalaşdın, bir barışdın küsdü nə. (**buğ. bıyıq).**

qılınmalı **-qılınmalı** işin var, axdarma gəlsin çağı.

qılınmasanta **. -**düşünüb düşünməsəndə, qılınıb **qılınmasanda**, evrən çevrinir, içindəkin devirir, yaşam sürür, onunla yürür.

qılış qınta **-qılış qında** qalırsa, doğma dilin demirsə, kimlik qalıb pas qapar.

qılış **-** eyi sanış,eyi deyiş, **eyi qılış**.

-qabaqda qış kimi **qılış** kəsir. (qılış kimi qış soyuğu).

qılışın **. -** gördüyün (**qılışın**. işin) səni bəllədər.

qılışqanad əbabil.

qıllı -**qıllı ağzını açtı**, çıplaq içine qaçtı (tapmaca) (corab , ayaq.)

-qıllı ağzını açtı, qılsız içine qaçtı. (tapmaca) (yaraq-yaruq).

qılma **-**özəktaşınğ olmasa, **qılma** başanğ düşmmanı. (**özəktaşınğ**: yaxın qohumun).

qılpayı qaş ilə göz arası.

qılpı **-min küzənin qılpı olmaq**: yaltaqca, qalmasın dələduzluğa əl atmaq.

-gözümün kirpiyi, dolçamın qılpı deyil ki : mənim heç nəyim ondan asılı deyil.

qılsan **-**iyilik **qılsan** yerdə qalmaz.

qiltə **kitil**. < **kit** (düğün). > **pitil** -**cadı kitil:** cadı pitil: cadı kələk.

qilvə . **gilvə**. **givlə**. kölvə. kölbə. kövlə. (> **kolbə**).

qim **. -**hər kim getdi evinə, yollar döndü tərsinə.

-kim əkəni **kim** biçəni, **kim** qoyanı **kim** görəni bəllənməz.

qımçınlamaq **.** çəkinmək. utanmaq.

qimi **1.** sani**. -**bitmiş **sani** duyma kəndini, soluq gəlir ısıtır hələ, qalır ölümə yolunuz genə. **1.** (**ək**). ca. cə. bir işin bitə bitməsi. -yeyin**cə** quşdu. -vurun**ca**düşdü. -yetin**cə** qayıtdılar. -balşı düşünün**cə**, əlli bitirmiş işi.

-içində aç yer birinə, o içində səni gömdüyü **kimi**.

qimi **kimi.** tüsbür. tək. uşaqtüsbür: uşaqtüsbür: **uşaqkimi. adam**tüsbür: adam kimi. soyuqtüsbür: soyuq kimi .

qımıl . **qımıl qımıl**: **qıvıl qıvıl**. qımıldayan, qaynaşan nərsə.

qimilər **-**ölümə gülən kimdi, yaşama küsən **kimilər**.

qımıltaq **qımıldaq** çaxna. durmadan axan, çıxan, süzən, gedən. canlı. hərəkətli. çönbük. fəal. əktif.

qımıltamaq - mən **qımıldamam** yerimdən.

qımıltamaq **qımıldamaq**. **qıymıldamaq**. tünlükdən , şuluğluqdan birbirinin başına çıxmaq.

qımıltanmaq . **qıvıldanmaq**. **qımıldanmaq**. qaynaşmaq.

qiminə **. -** evrən budur **kiminə** qavun **kiminə** kalah yedirər

qiminin **. -kiminin** ilki, **kiminin** sonğu

qimisə **-**kimisə əkə, kimisə biçə.

qimisini **-**kimisini küçümsemek alçaqlıqdır, çok büyük görmek de qorxaqlıq.

qimitir **. -** ilk sevgi, savulmuş uşaqlıq **kimidir**, seçilmədən yaşanır.

-ilk sevgi, savulmuş uşaqlıq **kimidir**, seçilmədən gəlib, keçir, gedir.

qimlər **. - kimlər** gülür üzüvə, **kimlər** güldür özüvə

qimliq . **-kimlik** cicik duyqusu ilə döğüşdə yaşanır.

qimsə . **- kimsə** öldüyünü görməmiş

. **-kimsə** bilməz nə iş vardır başında.

qimsə **-kimsə** bilməz alına gəldiyini, gələn günün çəkdiyini.

-qəntin üçün təqişsən, **kimsə** səni təqişməz.

qimsələrtən **-**bu yaşam bir kərə düşür ələ, çalış onu diləyin təki yaşa, hər nə olsun

kimsələrdən gözləmə, özün düşün, özün biçin, türklüq ilə vur başa.

qimsətən. . **-**gözlənməzələr görərsən, gözləməzin **kimsədən**.

qimsəyə **-**özgə dilini öğrəşibən öz dilin atma, öz mənligivi **kimsəyə** satma.

qimti **-**ölümə gülən **kimdi**, yaşama küsən kimilər.

qimtiqi **-**hər **kimdiki**, özünə ay görünət. (hər kəsə kəndininki ay kimi görünür.

kəndisininki kirli olsa da təmiz görünür.

qın qınlıq covr o cəfa.

qına **-**qoş qılıc **qına** sığmaz.

qınama . qaxınc. şematet

qınar **-**biri sınar, biri sönər, biri yapar, biri **qınar**, biri durur biri çökür.

qınayar. . **-**əl sınayar, göz **qınayar**.

qıncıq **qıyıncıq**. kinli. - iti sirkə küpün yeyər **qıncıq** ürək özün.

qini **kini**. öcü**. -** acun eldən dosd olmaz, **öcü qalsa**, dinc almaz.

qınına -**qınına girib düz oturmaq:** qınqımaq.

qınıyar **-**iki kişi yamanlaşsa, üçüncüsü eşidirsə, hər ikisin ağız pisə tanıyar,

ikisində **qınıyar**.

qınqımaq qınına girib düz oturmaq.

qınqıtlamaq 1. öldürmək. 1. əkmək. asdaca oğurlamaq

qınqşılab **qınğşılab**. **incə səslələ**. **-**qadınla **qınğşılab** söyləb, qız olmaz, evli qadın

qız olmaz.

qınlıqını **-**qanmazlığın **qınlığını** qanandan, ölüm nədir çevrəsindən sorağla.

(sorağla: öğrəş. soruş).

qıntıq ana **-qındıq ana: göbək ana**. umana (umay ana). anaçı (uşaq doğuran). əbə.

mama.

qıntırmaq qındırmaq aralamaq. yarım açmaq. -qapıyı bir az **qındır**.

qıpqızıl acı qızıl (**acı** : tünd) ala qızıl. qızıl ala.

qipri **kipri <> kirpi.**

qipriq **kiprik <> kirpik.**

qir 1. **gir**. güc. zor. təsir. **1. kir.** ayıb. qəbih. -kirli sözlər.

qır **xır**. qırılıb xırdalanmış daş tikələri.

qıra qıvıt. kalah.

qıran **. -** öykü dolu başı var, **yağu qıran daşı var**.

. -aşın yeyib, qabın qıran. (nankor)

qıranlar -kopoğylu damodan ərsin oğurlayır. (**damodan**: tamudan).

qırar . - əl qısarsa, **göz qırar** (əl yumar, **göz** tikər). (əlin yumulduğu yerdə, göz sevincindən, yumuğu tikməyə başlar, ta açılmasın, gizli qalsın).

qirbit **kirbit <> kibrit.**

qırcan yengeç. xərçəng.

qırcanma qırıtma. işvəbazlıq

qircənə **gircənə. (girdənə)**. fırfıra. yel ilə fırlanan dönən çarx, nərsə, oynatmalı.

qırcın birbirinə dolaşan saçlar.

qıreti **kıredi**. **qırıdı.** borc.

qirəq **girək**. qapı pəncərədə, tikintidə işlənən, uzunasına kəsilib, yonulub, ivli, deşikli ağac.

qirətmək **girətmək**. gücləmək. zorlamaq.

qırıf **qırıv. qıvır. qıfır.** yemişləri, yapraqları pülüşündən qıran kəsəl türü.

qiriq **kirik.** 1. tutqun. 1. qara qabağ. əbus.

qırıqtırmaq **kırıxdırmaq. qarıxdırmaq**. **qayığdırmaq.**

qırılar **-**çox uzansa, quyruğu qırılar.

-çəksən cırılar, atsan **qırılar**.

qırılcım **qıvılcım**. **qığılcım**. **qovılcım**. **qorılcım**. qıvıl. qorcanaq. oddan qırılıb, qıvır qıvır, burum burum qalxan, uçan odcıq.

qirilir. **girilir**. -bu qapı könül alanı, **çağrılıb, döğülmədən girilir**.

qırılmaq ümidini itirmək&

qırılmaq **-qırılmaq** sınaq, qurulmaq yaşam.

qırılmasın **. -** hər nəyi qırsaz qırın, hər nəyə qıysaz qıyın, yalnız könüllərizz **qırılmasın**, onlara hiç qıyılmasın!

qirilmək **girilmək. girişmək**. məşqul olmaq. –işə **girilmək**: işə başlamaq.

qırılmış **-qırılmış** küzə, su yolunda, baş verilər, baş verənin yolunda.

qırın **. -** hər nəyi qırsaz **qırın**, hər nəyə qıysaz qıyın, yalnız könüllərizz qırılmasın, onlara hiç qıyılmasın!

qirinti. **girinti**. qurşanıq. qurşıq. quraşıq. qurluq. quruluq. bir işə başlamaq üçün quşanma, qurşanıq, qurşıq, quraşıq, saplılıq, hazırlıq işləri. amadəlik.

qırışıq qıvırcıq. qırıvşıq.

qirişin **-**qoy belə olsun ilə düzəlməz heç işin, doğrutub düzləməyə bir gərəkirdə girişin.

qirişmək **girilmək. girişmək**. məşqul olmaq. –işə **girilmək**: işə başlamaq.

qırıtı **qırıdı.** kıredi. borc.

qırıtma . qırcanma. işvəbazlıq

qırıv **qırıf**. **qıvır.** **qıfır.** yemişləri, yapraqları pülüşündən qıran kəsəl türü.

qırıvşıq qıvırcıq. . qırışıq.

qırız (şikəstəgi).

qırqa **qırxa**. -**qılı qırxa yarmaq:** çox qurdalamaq.

qırqa -**qırqa yırqa**. qarqa yarqa: lə'nət rəhmət.

qirqic **girgic.** mütəcaviz. aqressor

qirli **girli**. güclü. zorlu.

qirməmiş **-**oğlun yetib el içinə **girməmiş**, tarla dərib xırmanlayıb ambarına yığmamış, bağdalı dos, ürəkli yar qıyın günə düşməmiş. (**bağdalı**: bəfalı) (**qıyın**: dar).

qirməyən **. -**gəlin **girməyən** ev var, ölüm girməyən ev yok

qirməyən **. -**gəlin girməyən ev var, ölüm **girməyən** ev yok

qirnitmək **girnitmək**. qoşnutmaq. qoynutmaq. -hammısın birbirinə **taxnat**. (tar toyuqların üstüne düzüldüğü yasdı ağac.

qırov 1. (bir yolun yanları). piyadərov. **1.** buzağ. donağ. şaxda.

qi<u>r</u>pi **ki<u>r</u>pi <> kip<u>r</u>i.**

qi<u>r</u>piq **ki<u>r</u>pik <> . kip<u>r</u>ik.**

qirpiyi **kirpiyi. -gözümün kirpiyi, dolçamın qılpı deyil ki** : mənim heç nəyim ondan asılı deyil.

qırsan **-**kötünü **qırsan** kökündən, iyini əksən başından.

qırsaz **. -** hər nəyi qırsaz qırın, hər nəyə qıysaz qıyın, yalnız könüllər**iz** qırılmasın, onlara hiç qıyılmasın!

qirtab **girdab**. çənbər. çəmbər < çönbər.

qırtalamaq **xırdalamaq**. bölmək. böləmək. xırdalamaq. (bolmaq. bolamaq.

çoxaltmaq).

qirtə **girdə. giğirdə.** dəğirmi. yuvarlaq.

qirtəç gəlir

qirtəç gəlir.

qirtəç **girdəç**. gəlir.

qirtənə **girdənə**. {**gircənə:** fırfıra. yel ilə fırlanan dönən çarx, nərsə, oynatmalı. }.

qirtəş **girdəş**. çənbərək. çönbərək. müdəvvər.

qirtil **kirtil**. gödek ve olduqça berk ot

qirtləşiq **kirtləşik**. ibhamlı. mübhəm.

qirtov **girdov.** dolac. məhləkə.

qıs **-qıs kişi:** pəxil, qıtmır. -**qıs kişi** savı (adı. şöhrəti) , yörüklü olmaz: **qıs kişi** say yoruqlu olmaz: (pəxil, qıtmır, adlı keçəli (nifuzlu, etibarlı) olmaz. bunu pəxil kişiyə əlaçıqlığı öğüt vermə üçün söylənir).

qısarsa . - **əl qısarsa**, göz qırar (əl yumar, **göz** tikər). (əlin yumulduğu yerdə, göz sevincindən, yumuğu tikməyə başlar, ta açılmasın, gizli qalsın).

qısatır **-**mən dedim gül kimi yaşa, gül qədərki yox, düşməz ayrı tikən güldən, taxı döşlərə gül kimi taxıl, tikən kimi yox. **qısadır** ömür gülə, güc yaşam gülə gülə.

qısatur **-qısadur** ömür uzun arzular.

qısıl **-**yayda yayıl, qışda **qısıl**.

qısırmaq 1. (quş). əl ayağın yığmaq. cummağa, yügürməyə toparlanmaq (təyərlənmək. hazırlanmaq). -qartal **qısırıb** şığırdı. 1. **amacından çönmək**. -yarı yolda **qısırdı**. 1. yığarmaq. toplamaq. 1. iqtisadi davranmaq. iqtisad edmək. 1. (quş). əl ayağın yığmaq. cummağa, yügürməyə toplanmaq (təyərlənmək. hazırlanmaq). -qartal **qısırıb** şığırdı. 1. amacından çönmək. -yarı yolda **qısırdı**.

qısqac **-**qəm tutunmuş hər yanı, qaçmaq gümanı yox mənə, dar yerin **qısqac** bucağına belə qalmaz güman.

qıssa **. -**kiçik amac, qıssa yol

qıssa **-**kiçik amac, **qıssa** yol.

qış **-qış havası**, közlü kürsü, dadlı ötüç nar dənəsi can verər. (**ötüç** : **ötüş**. nağıl).

-qabaqda **qış** kimi qılış kəsir. (qılış kimi qış soyuğu).

-dağ başına **qış**, ər başına iş gəlir.

qişi **. -** kişi bulduğun(tapdığın) yaşır, olduğun çəkir

. -kişi biliginə görə kəndin dəğişə bilər

. -kişi əğinlə (geyimlə) qarşılanır, başla yola salınır

. -kişi içrə birin başı ağrısa, bodun içrə tamam başlar ağrımaz.

. -kişi işdə sınanır.

. - kişi papağın güdsə, başmaq tapılar.

. - kişidən arvad çıkar\ arvaddan **kişi** çıkmaz

. -kişi gücünə biliyinə biləyinə inanmalıyıq

- **dişi kişi**, qadın altın, altın alov birbiriylə sınanar.

- qaltu kişi: engin, zəngin adam.

. - kişi sözündən tanınar, üzündən yox. (üzündən: bəzəgindən).

-**ay kişi:** ərə!. ey insan.

-**kal kişi** bildiyin bağırar. (yava it gündüzün hürər).

-topraq belinən, **kişi bilinən**. (topraq belnən, kişi bilnən). (topraq belinən işlənir, kişi bilinən). (toprağa bel gərək, kişiyə bil gərək). (toprağa bel gərəkir, kişiyə bil).

-**qıs kişi savı** (adı. şöhrəti) , yörüklü olmaz: **qıs kişi** say yoruqlu olmaz: (pəxil, qıtmır, adlı keçərli (nifuzlu, etibarlı) olmaz. bunu pəxil kişiyə əlaçıqlığı öğüt vermə üçün söylənir).

-**yaşlı kişi dişi**: qart qarı. qat qarı.

qişi . -anadilin satan **kişi**, alçaqlıqdır yaşam işi.

qişi -başlı kişi alın yazın dəğişər. (**başlı**: ağıllı. düşünən).

-can çıxırsa, kişi ölsə qayıtmaz.

-adlı **kişi** adından qorxduqca , bayağı **kişi** tanrıdan qorxmaz.

-qazan qaynar, kişi tərlər.

-**kişi qolasun**, tarı bolasun. (**qolasun**: işləsun).

-oğlan anlar, **kişi yaşar**. (**yaşar**: başdan keçirər).

-ac **kişi** iyi düşünməz.

qişilər . -hər nə yolunda deyil, koldan gülün dərməyə eyil, yarın gəlir gözlənməz olur, dişilər ölür **kişilər** doğur.

qişiliq . -**kişilik** varlığı başilə könül.

qişiliq ərkəkliklə kişilik başqa

qişiliqin -qadın vardır el içində gəzinər, qadında var ər evində bəsinər, qadın vardır ərənligin gözüdür, ol qadınlar **kişiligin** özüdür.

qişiliqtən . - könlə baxmaz, göylü saymaz, **kişilikdən** damlası yox, bir qızarmaz üz, yaşarmaz göz varı.

qışımlamaq **xışımlamaq**. şuxumlamaq.

qışın . -hər nəyin sonu var, yazı yağış, **qışın** qarı var, qara gecə, ışıqlı gün sonu var

qışın -**qışın** qarı, yazın çiçəyi aydınlıqdır.

-dəmiri dəm, **kişini** qəm çürüdür. (dəm: şeh).

qişini . - **kişini** pulla baş saxlar, ölkəni bolluqilə yol.

-**kişini** düşüncə yarar, düşünməsə heçinə qalar. (**yarar**: ışıqladar)

qişini -bu yaşamın, doğal savsalıdır, **kişini**, üç soruya, qarşaladır. -ölmək,

öldürmək, öltünmək. (**öltünmək**: özün ölümə vermək). (savsalıdır: fəlsəfəsidir).

-ağacı qurd çürüdür, **kişini**, dərd.

-çivi saxlar taxanı (nal), taxa -atı, at kişini, kişi vətəni.

-çivi saxlar taxanı (nal), taxa -atı, at **kişini**, kişi vətəni.

qişinin **-kişinin** sözü özünündü, ağızdan çıxdı özgənin.

qişinin **kişinin**. - düzlük, **düz kişinin görküdür.** (**görküdür:** gözəlliyidir).

. -kişinin gücü düşməyində yok qalxmağındadır.

qişioqlu **. - kişioğlu** açıq gözlə gözəlliyi seçənməzsə, qapıq gözlə yaradar.

qişitən **. - kişidən** arvad çıkar\ arvaddan kişi çıkmaz

qişiyə **kişiyə.** -düzlük, **düz kişiyə yaraşır**.

- ışığa tutar, göz verir, kişiyə tutar, söz verir. (**tutar**: dəğər).

. - günəş yerə iş **kişiyə** yaraşır

-qadına toy, **kişiyə** tor (**tor**: tələ).

qışqi **akışqi** adət

qışqırtma çırpıntı. həyəcan. ajitasyon.

qışla **qışlaq.** qışda isti yer. (gərmsir)

qışlaq **qışla**. qışda isti yer. (gərmsir)

qışta -**qışda** gündən, yayda kölgədən yan qalma.

-mən gedəli, güllər qalar, yazda açar, **qışda** solar, çalış hər gələn dərmiş gülün, dərməyən qalmış, gülüm.

-yayda yayıl, **qışda** qısıl.

qitəl **kitəl.** zireh.

qitiq **kitik**. 1. şuluğ**. 1.** xuduq. qəm. qussə.

qitiqmək kitikmək. kitinmək. kitişmək. kitimək. tərsginmək. tərsinmək. tərslənmək. dirəmək. dirənmək. gücənmək. qırcıqmaq. durqanmaq.

duqunmaq. korluq yapmaq. inadlaşmaq.

qitir (**kitir > kədər). -** gecələr yalnız, gecələr ağır, hər bucaqdan qəm **kitir** yağır.

qitir **kitir**. kədər. bun. mun.

-gecələr yalnız gecələr ağır, hər bucaqdan qəm **kitir** yağır.

qitle **kitlə**. yığın.

qitliq **kitlik**. qalabalıq. şuluğluq.

qıtmır . kiçik

-pəxil, qıtmır:qıs kişi. -**qıs kişi** savı (adı. şöhrəti) , yörüklü olmaz: **qıs kişi** say yoruqlu olmaz: (pəxil, qıtmır, adlı keçərli (nifuzlu, etibarlı) olmaz. bunu pəxil kişiyə əlaçıqlığı öğüt vermə üçün söylənir).

qitosların **kitosların.** namərdlərin. nakəslərin**.** –**iştə kitosların işi bu**, tikən kimi gülə batmaq, yılan kimi dosdu soxmaq.

-iştə kitosların işi bu, tikən kimi gülü saşmaq, yılan kimi dosdu soxmaq**.**

qıvanc şad

qıvanclıyam sevinirəm. şadam

qıvanclıyam sevinirəm. şadam.

qıvcımaq . 1. cıvıldamaq. qıv qıv, cüv cüv səs çıxarmaq. 1. nərsəni qaba saba, ələki tikmək.

qivəliq . **givəlik**. daşqıya bağlanmış ikinci qoşu, cüt.

qıvıqtırmaq . **qıvıqdırmaq**. gözünün qorxusun almaq. gözün qorxudaraq istədiyin yapmaq. gözotu vermək.

qıvıl . 1. qıvılcım. 1. qıv. ilk təprəşməni, başlanqıcı oluşduran nərsə. istart. 1. ağacın tökülən quru yapraqları. xəzəl. **1.** qıvılcım. qığılcım. qırılcım. qovılcım. qorılcım. qorcanaq. oddan qırılıb, qıvır qıvır, burum burum qalxan, uçan odcıq.

-qıvıl qıvıl: **qımıl qımıl**. qımıldayan, qaynaşan nərsə.

qıvılcım . 1. qırxım, qıl, saman qarışığı olan yanacaq. **1. qığılcım**. **qırılcım**. **qovılcım**. **qorılcım**. qıvıl. qorcanaq. oddan qırılıb, qıvır qıvır, burum burum qalxan, uçan odcıq.

qıvıltanmaq . **qıvıldanmaq**. **qımıldanmaq**. qaynaşmaq.

qıvır zıvır . müzəxrəf.

qıvır . **qıfır. 1. qırıv. qırıf**. yemişləri, yapraqları pülüşündən qıran kəsəl türü. 2. barama, tırtıl böcəyi.

- **qıvır qıvır, qıvıl qıvıl edmək**: qıvranmaq.

qıvırcıq . qırıvşıq. qırışıq.

- **qıvırcıq qoyun**: merinus.

- **qıvırcıq kahı**: yapraqları qırışıq kahı.

qıvırma . içli dadlı, çörək.

qıvırşıq . (**qıvışıq**. **qıvışqan**. **qıvrışıq)**. 1. pencər yaprağı. 1. pazı, çuğundur bitgisi. 1. səmizotu.

qıvırşıyıq . yabanı ot, pencər.

qıvırtım . **qıvırdım**. yaxın birinə verilən sovqat.

qiviş . **giviş**. yemişan.

qıvış . keçi pisgili.

qıvıt . kalah. qıra.

qıvıtmaq istart vermək.

qıvquv **qıvkuv.** qıvrıq qırışıq.

qivlə . **givlə**. **gilvə**. kölvə. kölbə. kövlə. (> **kolbə**).

qivləq . **kivlək**. **kəvlək**. **gəvlək**. yumşacıq. yumuşacıq. az yumuşaq, yumuşuq.

qıvraq . çox burulmuş, bükülmüş olan.

qıvranıqlı . çox pırtlaşıq, qıncı, qınıc, qıvıc, dolaşıq.

qıvranmaq . əğilib, belin büküb dolaşmaq, gəzinmək.

qıvranmaq burğalanmaq.

qıvrantı . duraqsızlıq. durqasızlıq. qərarsızlıq.

qıvrıq qıvrıq burum burum.

qıvtıtı . **qıvdıdı**. harmonika. mızıka. ağız sənturu.

qıy sınır.

qıyan **(özün incidən, öldürən)-özünə qıyan** (özün incidən, öldürən)ən gücsüz biri.

qıyan **-**özünə **qıyan** ən gücsüz biri.

qıyar **. -**əl **qıyar**, göz qıymaz.

qıyçınmaq höylək özün yığışdırmaq

qıyılmasın **. -** hər nəyi qırsaz qırın, hər nəyə qıysaz qıyın, yalnız könüllləriz qırılmasın, onlara hiç **qıyılmasın**!

qıyın dar. **-**oğlun yetib el içinə girməmiş, tarla dərib xırmanlayıb ambarına yığmamış, bağdalı dos, ürəkli yar **qıyın** günə düşməmiş. (**bağdalı**: bəfalı) (**qıyın**: dar).

qıyın **. -** hər nəyi qırsaz qırın, hər nəyə qıysaz **qıyın**, yalnız könüllləriz qırılmasın, onlara hiç qıyılmasın!

qıyın zülm**. -**). ol nədir yoğunluğundan qırılar . (tapmaca). (**qıyın**: zülm) (**qıyın** ipi yoğunluğundan qırılar

qıyıncıq **qıncıq**. kinli. - iti sirkə küpün yeyər **qıncıq** ürək özün.

qıymaq əğmək. əğinmək. razı olmaq.

qıymaq əğmək.

qıymaz **. -**əl qıyar, göz **qıymaz**.

qıymaz **. -**malına qıymaz, canın qayğıran. (**qayğıran**: düşünən)

qıymıltamaq **qıymıldamaq**. **qımıldamaq**. tünlükdən , şuluğluqdan birbirinin başına çıxmaq.

qıys italik. qıysıq. (**qıymaq**: əğmək). keşin (kəcin). ağışlı. devik. yatıq. övrük. sapıq.

-**qıys, bolun** yazı: italik, bold yazı.

qıysaz **. -** hər nəyi qırsaz qırın, hər nəyə **qıysaz** qıyın, yalnız könülləriz qırılmasın, onlara hiç qıyılmasın!

qıysıq italik qıys. (**qıymaq**: əğmək). keşin (kəcin). ağışlı. devik. yatıq. övrük. sapıq. -.

qız **. -ər qız olsan: erkək dişi olasan)** . - (gənc olan boş (subay) işsizlərə) . - boş çağuvu vermə boşa, çağ gedirsə qayıtmaz, sıx qoynuva sevgivi, **ər qız olsan** tək dolansan yarışmaz. (**ər qız olsan**: erkək dişi olasan) . (**yarışmaz: yaraşmaz**) .

. -görkü ilə **qız alma**, qulaq verib söz anla. (**görkü**: zahiriylə. uzu ilə)

qız oqlanlar **. -**könül edər artıq güvən mal tapsa, xoş gəzərlər **qız oğlanlar** yar tapsa.

qız **oğlanqız**. xunsa.

-**aşırlı qız**: bakirə qız.

. -. qonşuda qadın, qonşu gözünə, **qız görünər**.

-birinin qadını özgəsinə **qız** gəli (görünür).

-çay yatağında tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca yaşda gənc **qız** alarsan elə gedər. (dağ başında quyarsın dam yele gedər).

-qız alana dək, toy bitənədək.

-qalını ağır qız alma. (**qalını**: cehizi).

-qadınla qınğşılab söyləb, **qız olmaz**. (**qınğşılab**: incə səslələ), evli qadın **qız olmaz**.

qızarar -üzüm, üzümə baxar, üzüm qızarar.

qızarmaz **. -** könlə baxmaz, göylü saymaz, kişilikdən damlası yox, bir **qızarmaz** üz, yaşarmaz göz varı.

qızarmış 1..közərik. közərmiş. yanımsı. çızğınığ. çızğınğ. küyzün. köyzək. küyzək. **1.**küyəz:. (< **küymək**). əritilmiş quyruğdan qalan qoğruq. cığaz. çığloz. cızqa. cılaz.

qızı -xanlar, **xatunlar qızı**.

qızıq **-qızıq** daşı, soyuq aşı. (davranışı sıcaq olubda, içi quru, soyuğ olan).

qızıqlıq tutqu. odlu ısıq. coşqu. coğuş. alış. tovuş. pasyon. iştiyaq.

qızıl qan . -**üzünə qızıl köçdü**: üzünə qan köçdü.

. - ağsa qizil bayraq, doğar qara topraq(**ağsa**: ucalsa)

-önər aldı, **qızıl til**. **(önər: hünər)** (**aldı**: ən yüksəyi) (ən yüksək hünər dildir).

-qızıl iğnənin sapı, görsənir bizim qapı, məni yardan eliyən, dilənsin qapı qapı.

qızıltur **-**qonaq birinci gün **qızıldur**, ikinci gün gümüşdür, üçüncü gün sürüşdür.

qızıştırmaq **qızışdırmaq.** dənğərləmək. dəngərləmək. dəhmərləmək. təhrik edmək.

qızıştırmaq **qızışdırmaq.** pərt edmək. pərtitmək. cinin çıxartmaq.

qızlar **. -**göyçək **qızlar** nazilə, sözlü aşıq saz ilə.

qizlenpaç **gizlenpaç** gizden quqqu.

qizləmiş **. -** sürülər axsağını **gizləmiş**

qizlənmək **gizlənmək.** qaçmaq–gözümdən **qaç**. –gözümdən **qaçdı**.

-göz ağrısı göz önündən **gizlənməz**, könül ağrır gözdə ara görünməz.

qizləntim **-**o ağaclardan ox yay düzdüm, yeridim o ova (çölə) irdim, ağacı gördüm, yuvanı tapdım, **gizləndim** qolayın (dincliklə) gözlədim, oxu gəzlədim, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

qizləntiyin -kola soxmuş tülkü başın, **gizləndiyin** sanmış. (tülkü başını kola (tikanlıqa) soxanda, elə bilir onu heç kim görmür.

qizlər **gizlər**. sırlar.

qizli **. -gizli** oynaşan açıqda doğur.

qizli **gizli**. 1. qara. -**qara qulaq**: gizikləri, sırları öğrəşən. bilgiləri gizlicə alan. sırlı . 1. posta **(< basıq).** -**posta yazış**: gizli dürbün.

qızlıq 1. qızlıq, bakirəlik tutsu, pərdəsi: aşır. -**aşırlı** qız: bakirə qız. **1.** ortun. odluq. şəfəq. -**ortun bulud**: gün batarı, qızaran bulut. 1. qızma, qınama, dözü ver.

-qızlıq, bakirəlik tutsu, pərdəsi olmayan. bakirə olmayan. **d**aşır. -**daşır** qız.

qızma **-qızma, şəhvət yanqısı:** quduş.

qızsa **. -** daşda **qızsa**, aş pişər. (istənilmiyən durumda olsa, istənilən sonuc üçün, dözməliyik).

qizten **gizden quqqu**: gizlenpaç oyunu

qiztə -**gizdə qoyan:** gizlədən**. -**külü dərman desələr, gizdə qoyan.

qızu **-qızu** sizdən, oğul bizdən, yayı sizdən oxu bizdən. (yayı: qızlığı.). (oxu:erkəkliyi).

qobbal böyük burun.

qobbuz yumruq.

qobut. **gobud.** kələkötür

qoca **. -**çay yatağında tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, **qoca** yaşda gənc qız alarsan elə gedər (**elə**: özgəyə). (dağ başında quyarsın dam yele gedər)

qoca **1.** abışqa**.** yaşlı. qarı. **1.** qart. - **qart qarcığına** söylədi: qoca qarısına (arvadına) söylədi.

-qoça, **boynuz** yük değil!.

- quru ağac əğrilməz, **qoca öküz öğrəşməz**.

. - qoca öküzü öldürmək öyrətməkdən qolaydır.

-çay yatağında tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, **qoca** yaşda gənc qız alarsan elə gedər. (dağ başında quyarsın dam yele gedər).

qocaların **xocaların**. **-**xocaların, qoşarların dinlə sözün, bırax özün. (**qoşarların**: şairlərin).

qocalıq **-qocalıq** aşar yaşı, su gələr dələr daşı, unut gedsin keçmişi, kəndi əlin silər yaşı.

qocalınca **-**başıvı qoy balınca, şad yaşa **qocalınca**.

qocalmaq yaşınmaq. yaşlanmaq. qarımaq.

qocalmaz **-**ağrıyan baş, **qocalmaz** (tez ölmüş).

qoç **-**qorxmuşa **qoç** başı qoş (cüt) görünər.

-qaylar qorxar **qoç igidin** adından. (**qaylar**: gədələr).

qofta **kofta** kaftan. qalın, uzun üs geyim.

qohumluq . -**qohumluq daşın** köksünə döğmək: quda quda demək.

qoq **koğu. koğ. 1.** dedi qodu. 1. şayiə.

qoğ eşik qapıdan, qoyma girə yamanı.

-qonşun yaman köç qutar, qanmazlardan qaç qutar, yaman duydun geç qutar, yaman girdi **qoğ** qutar, yaxcı buldun qal qutar.

qoqa 1.**koxa. kovxa. köyxa**. köy ağası. ərbab. kədxuda **..1. kovxa. köyxa**. köy ağası. ərbab. kədxuda.

. -güvən gül deyil **qoxa**, inanma işsiz güvəndə doğa. (doğa: ona. ola) .

qoqan qovulan odalışlan. sovlan. hovlan. tovlan. tovalan. qovlan. qoğulan. qorlan. həyəcanlı.

qoqar **. -** gül **qoxar**, tikən soxar.

-qoxar gülün tikəni, barlı yerin əkəni.

qoqçu **koğçu**. **koğuçu.** 1. insanların arasını açan, insanlar arsında söz taşıyan1. fitneci. 1. dedi qoducu. 1. şayiəçi.

qoqqaşa **qoğqaşa.** qarqaşa. borbuşa. hərcmərc. kaos.

qoqlamatım **-qoxlamadım** bir gül sənin üstünə.

qoqu **koğu. koğ. 1.** dedi qodu. 1. şayiə.

qoqucu **qoğucu**. atıcı.

qoquçu **koğuçu. koğçu**. 1. insanların arasını açan, insanlar arsında söz taşıyan1. fitneci. 1. dedi qoducu. 1. şayiəçi.

qoqula **. -** iyi gərək qoruna, kötü gərək qoğula, iyi gərək övünərək yoğula, **kötü** gərək burnu yerə oğula.

qoqulan odalışlan. sovlan. hovlan. tovlan. tovalan. qovlan. qovulan. qoğlan. qorlan. həyəcanlı.

qoqultuqu **. -**it doyulduğu, **qoğulduğu** qapını tanır.

qoqumaq. **qoxumaq** . burmaq**. -** bu nədi belə gözəl **burur**.

qoqurcaq **qoğurcaq.** kukla.

qoqusutur **qoxusudur.** iyidir. -çiçəklərin tanacı "**iyi dir**, əroğlunun tanacı, dilidir. (**tanacı**: ayırma, tanıma aracı, yolu). (çiçəklər birbirində iy, qoxu ilə seçilir). (kişioğlu, insan, birbirindən dili ilə seçilir, tanınır).

qoquş **qoğuş** salonu -**güdüş qoğuş**: intizar salonu.

qol **-qol** bağlı yol ayrı.

-qol tikan. **-**özgə yurdu gül suvat, öz yurdumda **kol tikan**.

kol. -arzu yolların **basarmış kol**.

-iş qol: işlədğyi, uğraşdığı bölüm, rişdə.

qola sapa. dəsdəyə. **-**iş yetişsə bərkə, güc **sapa** düşər. (**sapa** : qola. dəsdəyə).

-kola soxmuş tülkü başın, gizləndiyin sanmış. (tülkü başını kola (tikanlıqa) soxanda, elə bilir onu heç kim görmür.

-boyuna, qola, qıça taxılan həlqə. çənbər. çəmbər < çönbər.

qolasun işləsun. -**kişi qolasun**, tarı bolasun. (**qolasun**: işləsun).

qolay 1. **qol**. (ək + **ay**. ağ. ak) ələ yatan. gücə çatan. rahat. yüngül tutsan yüngül gələr. təbrizdə qolay: pis. (kötü anlamında)işlədirik. 2. **kolay**. əl altına düşmüş. bayağı.

-qolay tutsan açıq yolun, çıxsa yoldan, tutar qolun.

. -için tutun **qolay**, olanlar olar. **(için**: vicdanın) (**için tutun qolay**: vicdanız dinc olsun)

qolayın dincliklə. **-**o ağaclardan ox yay düzdüm, yeridim o ova (çölə) irdim, ağacı gördüm, yuvanı tapdım, gizləndim **qolayın** (dincliklə) gözlədim, oxu gəzlədim, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

qolaytır. **. -** qoca öküzü öldürmək öyrətməkdən **qolaydır**.

qolaytır. **.** qoca öküz öldürmək öyrətməkdən **qolaydır**.

qolbə . **kolbə (fars) < kövlə. kölvə. kölbə.** givlə. gilvə.

qolbət **-qolbət bətləmək**:dəs bətləmək.

qolca **-qolca** boyu var, boyca dili.

qolçaqta **-**qolçomaqda var, **qolçaqda**.

qolçomaqta **-qolçomaqda** var, qolçaqda.

qolların **-**qolların qoltuğda olmasın. (alqış).

qoltaqlamaq **qoldaqlamaq**. dəmətləmək. dəsdələmək.

qoltan **. -**hər nə yolunda deyil, **koldan** gülün dərməyə eyil, yarın gəlir gözlənməz olur, dişilər ölür kişilər doğur.

qoltuqta **-**qolların qoltuğda olmasın. (alqış).

qolun **-**inanmaq, **qolun** bağlamaq, boyun əğmək.

-**qolunda** bolmasa evrənin mal davarı, başıva yağar dünya avarı. adın oldu yoxsulun biri ussuzun dəli.

qolyazma dəstxətt.

qomalanmaq **komalanmaq**. comalanmaq: yumalanmaq: qomalanmaq: somalanmaq. tumalanmaq: tupalanmaq:pomalanmaq: yiğilmaq.

qomba -**yoğun komba kişi**: öküz ombası.

qon **qonğ**. məclis.

qonaq **-qonaq** birinci gün qızıldur, ikinci gün gümüşdür, üçüncü gün sürüşdür.

-pis at ümüt pozar , pis arvad **qonaq** qovar.

-bugün **qonaq**, yarın getmə. (yolaq: yolda. yola düşməli). (**ertənğ**: yarın).

qonaqa **-qonağa** qoyaram sayqınım olar, özüm yiyərəm güc ətim olar. (**sayqınım**: hörmətim).

qonaqa **-qonağa** üz versən, s. ki taxçada gəzər.

qonaqsız **-qonaqsız** ev, suyu qurumuş dəgirman oxşarı.

qonan **-**gələn keçər, qonan köçər, yürü səndə bir barçağa varırsın. (**barçağa**: mənzilə).

qonat **(**oturma üçün) təxt.

qonav nəm.

qonça . burça.

qonçalanmaq **.** burçanmaq.

qonq **qonğ**. məclis.

qonqur 1.**qonğur.** (özünü beyenmiş). atbaş. mağrur. **1.**fadəli olan. içə hopmayan.

qonşu **. -** kəndi qayğıva qal, **qonşu** qayğısı sənə qalmamış

-. qonşuda qadın, **qonşu gözünə**, qız görünər.

-qonşu qonşudan ir yatıb, gec qaxmağın öğrənər. (**ir** : tez).

qonşumuz bizim **qonşumuz** dədəminən qardaşıdı , mənnəndə qardaşıdı , mənim oğlumunanda qardaşıdı , bəs bu necə qardaşıdı (qar daşımaq).

qonşumuza **-qonşumuza** gündə gəli bir çatma qaş iki gözü sürməli. bizimkinə kar getməmiş kor gəli!.

qonşun **-qonşun** yaman köç qutar, qanmazlardan qaç qutar, yaman duydun geç qutar, yaman girdi qoğ qutar, yaxcı buldun qal qutar.

qonşuna **-qonşuna iki dənə istəki**, özün bir dənəlı olasan.

qonşunu **-qonşunu** qonşudan sor, yamanı yaxşıdan.

qonşuta **qonşuda.** - **qonşuda pişer**, bize pay düşer (qonşuya baxıb, yerin al).

-**qonşuda qadın**, qonşu gözünə, qız görünər.

qonşutan **-**qonşu **qonşudan** ir yatıb, gec qaxmağın öğrənər. (**ir** : tez).

qonşutan **-**qonşunu **qonşudan** sor, yamanı yaxşıdan.

qonşuva **-**gecələr yatgiləsən **qonşuva** tay, ağlama, dan atacaq halıvı pozma deyirəm. keçməyə qoyma sən ömrün qəmilə

qonşuva **-qonşuva** qarama, önğüşünqə qara. önğüşunqə (**qarama**: baxma) (önğüşunqa: qaba ğıva) bax.

qonşuvu . - duvarın uca tut, **qonşuvu** oğru yok

qontuşum yertişim. nərsəni sanalıb (hesab kitab edib), yerinə qonğuna qoyuşmaq. logistik.

qonur -sevgi quşu ürəkdə olur, bir budaq **tapırsa qonur**, sınırsa budaq, gələsi gündə, başqa budaq **tapırda qonur**.

qonuşan -çox **qonuşan**: öttürəc

qonuşma -**qarşılıqlı qonuşma:** aytış. eytiş. değiş. diyaloq.

qonuşmaq qonuşmaq.söyləşmək. söhbətləmək.

-gözəl qonuşmaq: kələmək çiləmək.

qonuşmalar **-**ipsiz sapsız **qonuşmalar**.

qonuştuqun **. -**düşündüyün sözündə, qonuşduğun işində, işlədiyin alın yazın qazdırır

qopan **-qopan** yapraq ağacdan, əsən yelə oyuncaq.

qoparmış **. -**görmemişin oğlu olmuş, çekmiş çükünü **qoparmış**. (**çükünü**: şumbulun. şeyin)

qopsun **. -** incəldiyi yerdən **qopsun**, nə üzün güldü, nə içimə sindin.

qopuş **. -**gücün çatsa yapış, çatmasa **qopuş**

qor **kor**.

. - açıq gözlü, kor olmaz, aslaq qulaq kar olmaz.

. -gəlibgədənə yol yaxşı, ölürgəngə **gor** yaxşı

. -köhnə düşman dosluğu, sonunda **gör** poxluğu

-bitli pəxlənində, **kor** alıcısı olar.

-**kor** dəğəngi bəllər kimi. (**dəğəngi: dəğənəyi**. **çomaq**) əsgidən olduğu kimi. heç dəyişmədən. hər vax kimi.

-qonşumuza gündə gəli bir çatma qaş iki gözü sürməli. bizimkinə kar getməmiş **kor gəli**!.

-kor gözə sürmə nə gərək.

-kor çəliyinə ilişən kordur.

-kor gözündən, keçəl başından sevinim.

-**kor amacçılıq**: kor nişançılık şansı.

-lap əsgidən , heç dəyişmədən: kor dəyənəği bəllər kimi.

qora **qoru**. - qorsun olub, od qorunca, kül olub, köz qora.

-oda qorsun olunca, köz üstünə, kül ol.

qoral silah. hərbə.

-kor **kora** kor deməsə bağrı çatlayar.

qorallı hərbəli. silahlı.

qoralsız hərbəsiz. silahsız.

qorasan **. -** ged oğul çox qalırı pişməyivə sən **qorasan**, üzüm olduqda çağır sən dayıvı, ta pişirə çalba sənə. (**çalba**: halva)

qorasan **-**ged oğul çox qalırı pişməyivə sən **qorasan**, üzüm olduqda çağır sən dayıvı, ta pişirə çalba sənə. (**çalba**: halva).

qoratır. **koratır. -**inanc beyni kehətir, işi gecətir, başı gicətir, huşu **koratır**.

qorbaqor . gorbagor . toplu mezar

qorcanaq qıvılcım. qığılcım. qırılcım. qovılcım. qorılcım. qıvıl. oddan qırılıb, qıvır qıvır, burum burum qalxan, uçan odcıq. şərarə.

qorçuluqta **-**istəməzdən sevənlər, **korçuluqda** itənlər.

qorçur çulçur. çadra.

qorxaqlıq **-**kimisini küçümsemek alçaqlıqdır, çok büyük görmek de qorxaqlıq.

qorxət kor yol. davamsız cızqı.

qorqmaq **qorxmaq**. azalmaq. əl ayaq çəkilmək. xodu alınmaq. -ışığı **qoxla**: xodun al. onlara hədə gəlsən qoxular.

-**tufandan qorxman:** tipidən yılman. -od olsa dört yan, yeriyiz yayan, **tipidən yılman.** (**yayan:** piyada).

qorılcım **qovılcım**. **qıvılcım**. **qığılcım**. **qırılcım**. qıvıl. qorcanaq. oddan qırılıb, qıvır qıvır, burum burum qalxan, uçan odcıq.

qorqa -**əsrək** baxış: **xunsa** baxış. -**əsrək** davranış: tərəfsiz, **xunsa** tutum. -siz mənim dediklərimə **korqa** yanaşırsız: siz mənim dediklərimə xunsa yanaşırsız. -**əsrək** durum: **xunsa** durum.

qorqaq qorxaq ağgöz. təpərsiz. qeyrətsiz.

qorqaq **qorxaq.** ağgöz. təpərsiz. qeyrətsiz

-ayaq, **qorxaqa**, qaçqu yaraq, alqara durqu yaraq. (ayaq, qorxaq üçün, qaçmağa yarar, qormaza durmaq üçün yarar).

qorqaqların **-**qorxmazların baxışı, **qorxaqların** qılıncı, yağu için sarsıtar.

qorqan **-**çəkirtqədən **qorxan** əkin əkməz.

qorqana **gorxana**. mezarlıq. qebistanlıq

qorqana **-**qorxmaza quş, **qorxana** qoş görünər. **(qoş: qoş)**.

qorqar **-qaylar qorxar** qoç igidin adından. (**qaylar**: gədələr).

. - əl verər, **göz qorxar.**

qorqma **-qorxma** uzat əlin gedsədə boşa, çalışmayan əl boş qalarinan.

qorqmayanlar. **-**iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz) , iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan edilməz) , qorxmayanlar sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat yokdur).

qorqmaz **-**adlı kişi adından qorxduqca , bayağı kişi tanrıdan **qorxmaz**.

qorqmaza **-qorxmaza** quş, qorxana qoş görünər. **(qoş: qoş)**.

qorqmazların **-qorxmazların** baxışı, qorxaqların qılıncı, yağu için sarsıtar.

qorqmuşa **-qorxmuşa** qoç başı qoş (cüt) görünər.

qorqtuqca **-**adlı kişi adından **qorxduqca** , bayağı kişi tanrıdan qorxmaz.

qorqu **-qorxu** başın qadası. qorxu başın qadası (qorxulu baş sağ oli.).

qorqun **-qorxun** olsa qayğıdan, qayğı səni öldürər.

qorqusuzluq qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız**. -** iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), **qorxusuzluq** sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız).

qorlar **-korlar** ölkəsində dilənçilər xanlıq edər.

qorluq **gorluq**. ölü törəni (cenaze) için saklanan para:

qorsanı **-bilgisayar korsanı :**hacker

qorsun qocaq. qoğcaq. qorcaq: qor, od, atəş qoyulan yer, qab. manqal. - **qorsun** olub, od qorunca, kül olub, köz qora.

qorta **-**çoxlarının götü **gorda**, başı göydə olur!.

qortaq **kortağ. kotağ**. bəsirətsiz.

qortur **-**kor çəliyinə ilişən **kordur**.

qoru . - orta yolda **atını qoru**, orta yaşda, xatını.

qorucu - **baxt qorucusu**: qaraçuxa. - **baxtı yatmış.** qaraçuxası yatmış: çulxası dönmüş.

qoruxçu **qoruxçu**. meşebeyi

qoruq **xoruğ**. tanrı adıdır.

qoruq -**yol qoruq**: tədbir o siyasət.

qoruldaq odlu. atəşli. atəşin.

qorumalı sarmalı. örtməli. **-**. sevgi, içdə durmalı, sevən, **onu sarmalı**.

qorumu **-**heydər baba şeytan məni yaman yolda azdırıb, öz əlimlə öz gorumu qazdırıb. (el ağzı).

qorun **korun. -** korun istədiği bir göz, iki olursa nə söz.

. - karın könlündəki, korun qulağındakı.

-oduna ısın, düdündən **qorun**.

. -oduna ısın, düdündən **qorun**.

qoruna **. -** iyi gərək **qoruna**, kötü gərək qoğula, iyi gərək övünərək yoğula, kötü gərək burnu yerə oğula.

qoruna -**kor koruna:** bilgisizliklə.

qorunaq **.** sığınaq**. - balalar yaslısı**: cocuq sığınağı .

qorunca qoruyunca. - qorsun olub, **od qorunca**, kül olub, köz qora.

qorunqıl **-**qapan olsa uzaq dur, yasa olsa **qorunqıl**. (qapağan olsa yaxınlaşma, qanunn konulu işsə savunqıl).

qorusun -**tarım qorusun**, elim yarusun (kömək olsun).

qoruttan **qorutdan**. iziləmdən. gözəmdən. **-**yaman qadın, ər qoruyt. (**qoruyt**: **iziləmdən**.

qoruun **-qorxun** yoxsa pişikdən,nə baxırsan deşikdən?.

qoruyt iziləmdən gözləmdən **qoymaz**. **-**yaman qadın, ər qoruyt.

qoryarqıc **koryarqıc**. kor qazi. əsirgəməyən. əsirgəməz birəhm. rəhmsiz.

qoryer **kor yer**. ışlək olmayan.

qosanın **-kosanın** usu (ağlı) tüşdən geyin. (kosanın ağlı öğlədən sonra).

qosanın **kosanın** usu tüşdən geyin. (tüşdən: günortadan). (kosanin ağlı sonradan gəlir (kosanın ağlı öylədən sonra).

qosman **kosman.** öndər.

qosuya **. -** hərədən bir qıl **kosuya** səqql olur

qoş **1**. cüt. **-**qorxmuşa qoç başı **qoş** görünər. **1**. **xoş**. **-**çiçəklərlə **xoş** keçin.

-iki gözün görmürsə, **qoş** qulağın duymursa, ağzan bir qapıq qıl.

-qoş qılıc qına sığmaz.

-günün **xoş** keçirtmiyən, ilin **xoş** keçirdəmməz.

-köş çalınar öğnü bitir yatmağın, dur ayağa yolda gözlür bax səni.

-qorxmaza quş, qorxana **qoş** görünər. **(qoş: qoş)**.

qoşanıt qoşantı. quşaq. ortam. şərayit.

qoşantı . qoşanıt. quşaq. ortam. şərayit.

qoşar **-**qadın kölge gibidir, kendisini **izləyəndən q**açar, önünden gidenin arxasından qoşar. (**izləyəndən:** teqib edenden)

qoşarqən **-qoşarkən** dos dos bağıran, düşərkən yox yoxa düşər.

qoşarların **şairlərin**. **-**xocaların, qoşarların dinlə sözün, bırax özün. (**qoşarların**: şairlərin).

qoşqa qoyqa . qoyma. **-** ad qoşqa: ad qoyqa. ad qoyma.

qoşqamaq **-ad qoşqamaq**: ad qoymaq. **-ad qoşqa**: ad qoyqa. ad qoyma.

qoşqun tosan. tozan. ürkün. (< **tozmaq. tozamaq**). {> **tovsən** (fars)}

qoşnar şəhvətpərəst.

qoşu qoşmaq şiir demək. sağırmaq. səyirmək.

qoşu - **coşarsa qoşu**, yıxar eni yoxuşu.

qoşuc qoşunc qoşun. qoşuş. coşun. coşuş. həyəcan.

qoşul **-qoşul** kərvana qalma dala, yalğızları qurd alar.

qoşullar . -darıxmağın nədəni içində yatır, tüm **koşullar** ona qaçalqa olur, dəğişməsən için bu dərd sürəcək, qalan sökəllərə buda nədən olacaq. (**qaçalqa** : mahana). (**sökəllərə**: kəsəlliklərə. naxoşluqlara).

qoşun qoşuş. qoşuc. qoşunc. coşun. coşuş. həyəcan.

qoşunc qoşuc qoşun. qoşuş. coşun. coşuş. həyəcan.

qoşunu şeri. **-** sanat yaratar **ötnü qoşunu** . **(sanat:** ilham**.). (ötnü:** nəğmə).

qoşuş qoşun. qoşuc. qoşunc. coşun. coşuş. həyəcan.

qotaq **kortağ. kotağ**. bəsirətsiz.

qotan **kotan**. gavan. saban.

qotıq **qotığ**. basık. alçaq olan.

qotu -ışığı qoxla: **xodun** al. onlara hədə gəlsən qoxular. (**qorxmaq**. xodu alınmaq). -

qotuqu **-qoduğu** s. kən, osturağınada dözər.

qov **-**ossuruğı **qov** yandırır (odlu danışan hakda odu alışdırmaq üçün yağlı cır-cında).

qova **kova. kovaq.** çilək. çəlik. çəllək. (dolça).

qovaq **kovaq. kova.** çilək. çəlik. çəllək. (dolça).

qovaqı -kiçik döğmə kovağı, qabı: soxda. kiçik həvəng.

qovılcım . **qorılcım**. **qıvılcım**. **qığılcım**. **qırılcım**. qıvıl. qorcanaq. oddan qırılıb, qıvır qıvır, burum burum qalxan, uçan odcıq.

qovqa **kovxa. koxa. köyxa.** köy ağası. ərbab. kədxuda.

qovlan qovulan. qoğlan. qoğulan. odalışlan. sovlan. hovlan. tovlan. tovalan. qorlan. həyəcanlı.

qovunu - **qovunu qabaq** çıxdı.

qovuş vəsl. -**qavuş qovuş**:vəsl o fəsl

qoy . - **qoy**, **keçisiz** çətin otlar.

-qoy belə olsun ilə düzəlməz heç işin, doğrutub düzləməyə bir gərəkirdə girişin.

-başıvı **qoy** balınca, şad yaşa qocalınca.

-ağzı əğri olsada, **qoy** bəy oğlu söyləsin.

-bürüyə **qoy** qartapday. (**qartapday**: **qaratma**. gütdürmə). (qurda qoyun gütmə görəvini yüklətmə).

-qoyma başın geçcəyə, **qoy** başıvı gəlcəyə.

-suyu səp sinər yergə, sözü **qoy** sığar elgə. (**sığar elgə**: sızar elə).

qoyan -**gizdə qoyan** gizlədən**. -**külü dərman desələr, gizdə qoyan.

qoyanı **-**kim əkəni kim biçəni, kim **qoyanı** kim görəni bəllənməz.

qoyar **-**ağır yüklə ayaq bassan iz **qoyar**.

qoyqa qoyma. qoşqa. **-**ad qoyqa: ad qoyma. ad qoşqa.

qoyma qoyqa . qoşqa. **-** ad qoyma: ad qoyqa. ad qoşqa**.. -**dönə ver **qoyma** çıxa çıxmazlara gedən yolun.

. - günüvü qaraldan bulutu **qoyma** dura.

-qoğ eşik qapıdan, **qoyma** girə yamanı.

-qoyma çəksin yol səni.

-öğrən öğrən uğur ola, **qoyma** bilməzlərin çoxala!!.

-qoyma sına ev eşiyin dirəyi, köçən köçdü, keçən keçdi, qalan günə gün ağla.

-qoyma başın geççəyə, qoy başıvı gəlcəyə.

qoymaq basılmaq. bərtərəf olmaq. -susınım **basılmadı**: yanqım qoymadı. -ağrısı **basıldı**: ağrısı qoydu

-ad qoymaq: ad qoşqamaq. **-ad qoyqa**: ad qoyma. ad qoşqa.

qoymatı . -gəldıx cəhanda doğrunu tapaq, xoca **qoymadı**, tüm cəhanı yedi , qarnı doymadımustafa . (**tüm**: külli). (mustafa) .

qoymaz **-**yaman qadın, ər qoruyt. (**qoruyt**: iziləmdən gözləmdən **qoymaz**).

qoymur **-**indim **qoymur** nə dünü, nə yarını düşünəm.

qoyn vaqe.

qoynu vaqei.

qoynutmaq vaqe edmək.

qoynuva . - (gənc olan boş işsizlərə) . -boş çağuvu vermə boşa, çağ gedirsə qayıtmaz, sıx **qoynuva** sevgivi, ər qız olsan tək dolansan yarışmaz. (**ər qız olsan**: erkək dişi olasan) . (**yarışmaz: yaraşmaz**) .

qoysan **-**küp sızdırar dışına, hər ne **qoysan** içine.

-tostluq bənzər təmir yüqünə, çiqnivə alsan aqırlıq yerə **qoysan** paslanar.

qoyta **qoyta**. **qayda.** nərsənin qayılan, qoulan, dayaq yeri. –**qoyta** qoymaq :. **qaydanı** pozma: **qaydanı** pozma.

qoytan **-**qoyun nədir, **yür** nədir. qoydan, **yür** olmaz (qoyundan saldıran, yügürən olmaz)

qoyub **-**qol zori yox,oy yol verir amaca, **qoyub** atı sürsən daşlıqa, sapar yoldan çatanmasan amaca. (**sapar** : düzgün olmayan yol. birahə).

qoyun **. -**muğan muğan olursa bir **qoyun** iki quzu, muğan yaman olunca, nə **qoyun** nə quzu

qoyun -**qoyun poxu:** bişqül. qığ.

-qoyun nədir, yürun nədir. qoydan, yür olmaz (qoyundan saldıran, yügürən olmaz)

qoyuna **-** qoyuna (qoyunuva) baxsan, quzular, malıva baxsan, bizovlar.

-börü qarğışı **qoyuna** yetməz. (qurt ilənci qoyuna toxunmaz).

qoyuna **-**geçi özü doğanmır, qoyuna anaşlıq edir. (**anaşlıq**: mamalıq. ebeliq).

qoyursun -**az qoyursun sal** deyir, **çox qoyursun al** deyir (tapmaca)(**tərazı**).

qoz -**qoz** üstə qoz çıxatmaq: qoz qozalaq çıxatmaq.

qozalaq -qoz **qozalaq** çıxatmaq: qoz üstə qoz çıxatmaq.

qozavallı qaravəlli. tanınmaz kimsə. -oturub hər qaravəllini oxusaq, gərək adımızı

dəli qoyaq.

qozov biçimsiz. eybəcər.

qöbəq **göbək ana**. anaçı (uşaq doğuran). əbə. mama. umana (umay ana).

qındıq ana.

qöç **-**qonşun yaman **köç qutar**, qanmazlardan qaç qutar, yaman duydun geç

qutar, yaman girdi qoğ qutar, yaxcı buldun qal qutar.

qöçbe **köçbe**. küsbə. çöküntü. çökəl. çökmə. tilif. təlvə. tındağ. quyqa.

torta. tortu. risub. təhnişin. lay. laxda.

qöçən **. -**dünyadan doyan yok, sonbaşda **köçən** çox

qöçən **-**qoyma sına ev eşiyin dirəyi, **köçən** köçdü, keçən keçdi, qalan günə gün

ağla.

qöçənlərlə **-**ötüb **köçənlərlə**, keçənlərlə sarğışma, ülfət tutma, yaşamda, dirilərlə ötüş, otur.

qöçmek evlenmek

. - **köçmək yaxınlaşır** doslar, dəngi bağlayın, pozulmadan yollar. **(dəngi:**

yükü. bağlamanı). {bu kələki (ibarət, cümlə), dosları, yarımçıq qalmış

işlərin bitirməyə çağırır. (bu söz orta yaşı aşmış, əllini savmış kişilər ara

deyilir)}.

qöçmək **-köçmək** yaxınlaşır doslar, dəngi bağlayın, pozulmadan yollar.

qöçtən **-köçdən** qalan, azmışlar.

qöçtü **-**qoyma sına ev eşiyin dirəyi, köçən **köçdü**, keçən keçdi, qalan günə gün ağla.

qöçtürən **köçdürən -**allahım aşdır daşdır , umurqanın bol olsun, doğurduğun ər olsun, düşmən qaytarğan (sındıran. köçdürən) ər olsun **(doğum alqışı)** (uyğur).

qöçüşme **köçüşme.** metatez.

qöhən **köhən**(fars) (<**köhnə < kövnə < köv**)

qöhnə **köhnə.** -**çox kövən, köhnə:** kövün.

. -köhnə düşman dosluğu, sonunda gör poxluğu

qöq **kök1.** ildiz. - yer təkində qızıl qayış (tapmaca) (tut ağacının ildizi: kökü). **1.** döş. - **götü kökü** yerində.

qöqəlmək **kökəlmək**. bəsirəmək. bəslənmək. - güclü yeyən bəsirər, araq içən **əsirər**.

qöqəlsin **-**kefiz **kökəlsin**, ağrız bitsin **(**dəmiz artsın, çiləz bitsin).

qöqəti **gögəti. -** iliz qutlu, eliz mutlu, göylük, **gögəti**, güz bolun olsun. (**alqış**)

qöqəti **gövərti**. **-**iliz qutlu, eliz mutlu, göylük **gögəti**, yaz güz bolun olsun.

qöqləmə **-**özün özüvü, öz tərsinə **kökləmə**.

qöqləmək. toprağı əkimə quşatmaq, saplamaq, tovlamaq, tovlatmaq, tavlamaq, tavlatmaq, təpləmək, təplətmək, atılamaq. atıqlamaq. taxılamaq. taxlamaq. hazırlamaq.

qöqləmiş **kökləmiş** dəng eləmiş**. -**yenə evrən ölülər türküsünü **dəng eləmiş**.

qöqs **-köks ötürə-ötürə:** ləh ləh vuraraq. ürək çırpa çırpa döyünmək.

qöqsümtə **-köksümdə inanc:** küqrəgimdə güvənc.

qöqsünə **köksünə**. -qohumluq daşın **köksünə döğmək**: quda quda demək.

qöqü -**boyun kökü:** süksün. ənsə. peysər.

qöqü **kökü**. -**əki kökü bəlli:** soy sopu bəlli.

qöqüntən **-**ağac **kökündən**, ölkə başından çürür.

qöqüntən **-**kötünü qırsan **kökündən**, iyini əksən başından.

qöqürcan **kögürcan**. güvərçin

qöqüs **göğüs. göküz**.

qöqüz **göküz**. göğüs

qöqüzlüg **göküzlük**. ürəyə yakın. dəğərli olan

qöl -**kiçik göl**:gölməc. gölməçə. gölməc.

qölbə . **kölbə. kölvə. kövlə.** givlə. gilvə. (> **kolbə**).

qölgəvi **. - kölgəvi** gördünsə, günəşə (ışığa) and iç (inan).

qölqe **kölgə.**

-qadın **kölge** gibidir, kendisini **izləyəndən** qaçar, önünden gidenin arxasından qoşar.

(**izləyəndən:** teqib edenden)

. - kölgə belə ışıq yoxsa dayanmaz.

- kölgə ışığa, eşq olsun (arın olub, qaranlığı olmayan nərsə.).

- kölügə, ışığ tanığsız, **kölgə**, asıq ışıqdan. (tanığsız: minətsiz. qədir verməz) (ışığın kölgəyə minnəti yox, kölgə asılıdır ışıqdan). (asıq: asılı. bağlı) (kölügə: kölgüyə)

- **kölgə ışığın**, **danamaz**, ışıq, kölgəsin tanımaz.

. -ışıq doğurkən, **kölgə yarandı**. ışıq doğru, **kölgə yalandı**.

. -kölgə ışığı, danamaz, ışıq, kölgəsin tanımaz.

-qalxır güdəldir, yatır uzaldır. (**tapmaca)** (**gün**).

qölqələmək **kölgələmək.** boğzarmaq. sıxarmaq. qussələndirmək. kədərlətmək. -kölgə düşəndə yada, **kölgələr** məni.

qölqələntiq **kölgələndik**. - gün keçdi, **kölgələndik kölgəmizdə**, gün batdı, ayda yatdı, ölülər ölkəmizdə.

qölqəm **kölgəm** -**kölgəm yerə daldı**: öldüm əridim.

qölqəmiztə **kölgəmizdə**. - gün keçdi, **kölgələndik kölgəmizdə**, gün batdı, ayda yatdı, ölülər ölkəmizdə.

qölqəni **kölgəni**. -**kölgəni bıraq** ışığı tut, gözdəkin ötür, əldəkin ut.

qölqəsi **. -** gedir günəş batası, böyür güdə **kölgəsi** .

-o nədir özü gedər, **kölgəsi** qalar (tapmaca).

qölqəsin **kölgəsin**.**. -**kölgə ışığı, danamaz, ışıq, **kölgəsin** tanımaz.

-ışıq **sayqarmamış kölgəsin**. (ışıq hesaba salmamış kögəsin).

kölgə ışığın, danamaz, **ışıq, kölgəsin tanımaz**.

qölqəsini **-**kölgəsini əzməklə, uca dağlar əzilməz.

qölqətən **. -**günəşliyi istəyən **kölgədən** çıxar

qölqəyə **. -**kölgəyə sığınan, güneşden uzaq qalar.

-kölgəyə dönsən: çox, artıq gözləsən. -gözləmək deyil dəbi sevməyin yolu, kölgəyə dönsən öləcəksən, unutmaki sevən sənsən sevilən o, sevinin dərki var oğul, ölməyin yolu. (**sevinin dərki var** : məhəbbətin qədir qiyməti var) . **(kölgəyə dönsən:** çox, artıq gözləsən)

- kölügə, **ışığ tanığsız**, kölgə, asıq ışıqdan. (tanığsız: minətsiz. qədir verməz) (ışığın kölgəyə minnəti yox, kölgə asılıdır ışıqdan). (asıq: asılı. bağlı).

qölməc **gölməcə.** kiçik göl,gölməc

-**kiçik göl**:gölməc. gölməçə. gölməc.

qölməcə **gölməcə.** avur. ovur. ovan. avan. ovanğ. avanğ. (< **av**. **ov**). - **camışavan**: camış gölməcəsi.

qölməçə **gölməçə. gölməc.** kiçik göl,gölməc

qöltə **göldə. -** iç yarası sarılmaz, **göldə** balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş

görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

qöltə. **-**bağanın özü çöldəsə, qözü **göldə**.

qölüqə **kölügə kölgüyə**. **- kölügə**, **ışığ tanığsız**, kölgə, asıq ışıqdan. (tanığsız: minətsiz. qədir verməz) (ışığın kölgəyə minnəti yox, kölgə asılıdır ışıqdan). (asıq: asılı. bağlı).

qölvə . **kölvə. kölbə. kövlə.** givlə. gilvə. (> **kolbə**).

qöməçtə **göməçdə**. basqıda. quylaqda. -basqıdaki altından, asqıdaki salxım yeğ.

qöməq -**kömək olsun**. yarusun. kömək olsun. -tarım qorusun, elim yarusun (**qorusun**: saxlasun.)

qömmək quylanmaq. -ölənin payı **gömmək**. (ölənin yazası gömməktir).

qömtüyü **-**içində aç yer birinə, o içində səni **gömdüyü** kimi.

qömüşmək **gömüşmək.** gəmişmək. kəmişmək. əkişmək. quylamaq.

qöneq -**gönek damız:** halal maya . - **gönek damız**, azalsa da yox olmaz: **halal maya** azalsa da yox olmaz.

qönəçi könəçi. könəçi. təsgiriçi (tersgəriçi). gerikçi. mürtəce. irticaçı.

qönətsiz **gönətsiz**. qaravsız. baxıcısız. -qaravsız, bağ olmaz, qarsız dağ. (**qaravsız**: baxıcısız. gönətsiz).

qönqülüntə **. -**köngülündə sevgivədə yer saxla

qönlə **könlə. -**kimin dili nəyə bağlı biləməm, məndəki dil **könlə** bağlı biləgəm.

- könlə uyan başdan qalar. (**usdan**: başdan. ağıldan) **.**

- könlə baxmaz, göylü saymaz, kişilikdən damlası yox, bir qızarmaz üz, yaşarmaz göz varı.

. - dərvişin cibi boş, **könlü** dolu.

. - ıraqsa dos, **könlü** yaxın

. -**könlə** uyan başdan qalar. (**könlə**: həvəs)(**usdan**: başdan. ağıldan)

-**könlə yatan**, başa çatar (ürək tapanı, baş köklər) (ürək xoşlasa, ağıl köklər (dəlil tapar, müstədəll edər.) (könül sevən göyçək oli).

-sevgi işığı, kor gözdən **könlə** dalar.

qönlü qırılmaq **1**. yasğınmaq. yesinmək. 1 akam olmaq yasğınmaq. yesinmək. 1 məyus olmaq yasğınmaq. yesinmək. 1. məğbun olmaq yasğınmaq. yesinmək. 1 məğlub olmaq. yasğınmaq. yesinmək. 1. şikəs yemək yasğınmaq. yesinmək.

qönlü **-**ıraqsa dos, **könlü** yaxın.

-könlü avutan, derdi uyutan.

qönlüm **. - könlüm** açılar sevgini görcək, vah vah nə yaman ondan uzaqkən.

-**qönlüm** dolu eşqilə, nisgillərim barınmağa yer tapmaz. (barınmağa: dincəlməyə)

qönlüm evintən **-**qapuda yolda qalubdur iki göz, gedəli **könlüm evindən** uzağa sevgili yar.

qönlünə -görkünə baxıb söyləmə, **könlünə** baxıb söyləqıl. (**görkü**: zahirinə. üzünə)

qönlünə qan dammış. ürəyinə qoyulmuş

qönlüntəqi **. -** karın könlündəki, korun qulağındakı.

qönlüntən . -evində yox urvalıq, **könlündən** keçir darqalıq. (**urvalıq**: yoğur açanda səpilən un)

qönlüntən **-**evində yox urvalıq, **könlündən** keçir darqalıq. (**urvalıq**: yoğur açanda səpilən un).

qönlüvü bul huzurlu ol . **-**könlüvü bul (huzurlu ol). yaşam hardasa sürür, . keçən ötür gələndə ötəcək.

qönlüzə - könlüzə günəş doğsun (alqış)

qöntərmək . **göndərmək**. buratmaq

qönül **. -** bitmədən yaşam, itmədən dilək, istəyin sevən, könül doyuran.

- könül səni sevəcək sənsiz olsada

. -göz ağrısı göz önündən gizlənməz, **könül** ağrır gözdə ara görünməz.

. -heç nə durmur anıda səni. nədən silinir belə anılar, sevdiyin dünən

könül içindən, keçir günü söğüncə dönür.

. -hər qapı dışardan, **könül** qapısı içərdən döğülür.

. -könül can evində yurt salmış, baş orta yolda qalmış. (**baş** : ağıl)

. -könül coşar dil söylər.

. -könül edər artıq güvən mal tapsa, xoş gəzərlər qız oğlanlar yar tapsa.

. -könül ilə verilməkdən sevinc doğar.

. -könül istər arığın dar olası incə uzun.

. -könül kövşənində bitər inam.

. -könül yolun baş bilməz.

-könül sevən göyçək olar. sevməsə könül, kütcək (**kütcək**: xoşa gəlməz.

zəhlə gedməli)

-qönül alçaqlıqı: firutənliği. -**könül alçaqlığı**, baş ucaldar!. (**alçaqlığı**

könül : firutənliği)

. - könül duysun göz görsün

. -kişilik varlığı başilə **könül**.

-**könül dincəlmir**: içim dincəlmir: onaymır. - söyləyirəm aldırmır,

söyləmirəm onaymır. (**aldırmır**: saymır).

-**könül orun**: könüldü yeri**. -** dilin yurdsu, **könül orun**, dillə sözü, **könüllə**

yorun. (**yurdsu**: yurdu. sevimli yurdu). (**orun**: yer. könül orun: könüldü

yeri) . (**dillə**: dil ilə. -dillə sözü: dil ilə sözü). (**yorun**: yozun. açıqla).

. - dildir, sırlar haçarı, **sözdür, könül yaparı**.

. -**bu qapı könül alanı**, çağrılıb, döğülmədən girilir.

-**sınağul könül**: kövrək könül .

-kopoğylu damodan ərsin oğurlayır. (**damodan**: tamudan).

-çalış **könül** al, gözəl yox.

-könül hara baş ora, baş hara, ayaq ora, göz hara, qulaq ora.

qönülcəli **-könülcəli davranış**: könül almaq kimi davranm**. -** könülcəli davranış, hərbirinə gülümsə, tək birini sevgilən.

qönüllə **könüllə. -** dilin yurdsu, könül orun, dillə sözü, **könüllə yorun**. (**yurdsu**: yurdu. sevimli yurdu). (**orun**: yer. könül orun: könüldü yeri). (**dillə**: dil ilə. -dillə sözü: dil ilə sözü). (**yorun**: yozun. açıqla).

qönülləriz **. -** hər nəyi qırsaz qırın, hər nəyə qıysaz qıyın, yalnız **könüllər**iz **qırılmasın**, onlara hiç qıyılmasın!

qönüllərtə **-**könüllərdə güvənə tapın.

qönüllü **könüllü.** xətirli. **-** min könüllü, bir çatıda qalmaz.

qönültən **. -**gülmək üçün içindən, içözüvü sevməlisin **könüldən**.

-könüldən düşən gözdən gedər. (könüldən düşən gözdən düşər).

qönülün **könülün. -**içimin nisgilini, tökməyə dildir, **könülün sırlarını** açmağa dildir.

qöpçülüqə **-**köpçülügə gəngəngəşib, kəndi başın unutma. (çoxluğunan danışıb məsləhədləşib öz sözüvü unutma).

qöpəq **-**at ılxısı, **köpək yığıncısı**.

qöpətmək **köpətmək**. yekətmək. bərətmək. -gözün ağını **köpətmək** : gözün ağını bərətmək.

qöplərtə -kopoğylu damodan ərsin oğurlayır. (**damodan**: tamudan).

qöprü **köp<u>r</u>ü <> kö<u>r</u>pü.**

qöprü **-köprü** köprüdən güclü, yol yoldan uzun olar.

qöprüş **göprüş**. ğurur.

qöprüşlü qururlu.

qöprüşmmək qururlanmaq.

qöprüşsüz qurursuz.

qöprütən **-**köprü **köprüdən** güclü, yol yoldan uzun olar.

qöprüyə **-köprüyə** yetişməzdən durub ondan ötüşgə urunma. (**urunma**: çabama).

qöpü **-köpü** gözlə azdan qalma.

qöpüqləyən **-köpükləyən** göy atım, yal quyruğu ağ atım. (bilməcə) (**çay**).

qör **-**atı arıyanda **gör**, igidi qarıyanda(**arıyanda**: yorulanda).

qörcəq **. -** könlüm açılar sevgini **görcək**, vah vah nə yaman ondan uzaqkən.

qöreceli **göreceli** baxmalı.

qörə **-**dağa **görə** qar, gülə **görə** tikəni, **gücə** görə yük, güvənə **görə** sınaq var.

-**görə görə:** dir dingə. aşgara. –dediklərn **dir dingə** danır.

qörəçi **görəçi** təcrübi.

qörəqörə **-**. **göz görəgörə:** qarabaqara**.** -**qarabaqara** vurdu yıxdı.

qörəməmiş **-**əğri bacaq bağa əğrisini görəməmiş, ilana əğri büyrü deyərmiş (**bağa: qurbağa)**.

qörən **görən.**1. tanrı. – **görən bilir**. tanrı bilir – **görən** nə oldu: allah bilir nə oldu. 1.başarı. peşə. önər. hünər. sənət. -sizin **görəniz** nə. -əlində varsa görən.

. - gözü köz **görən**, odu yaxşı tanır.

-çox gəzən gördüqücan bilərmiş, çox **görən** bildiyican.

-olduğun **görən**, bulduğun sevən.

-ıraq **görən** başında yığar. (uzaqda görən alnında yığar).

qörənə **. -** dərd verilmiş çəkənə, kef verilmiş **görənə**

qörəni **-**kim əkəni kim biçəni, kim qoyanı kim **görəni** bəllənməz.

qörənməz **görənməz**. - dağlara çıxmayan, **uzaqları görənməz**.

qörənmir **-** düşündə **görənmir** ,döşündə arır (düşündə görmədi,döşündə tapdı

. - inandığın **görənmir**, gördüklərin inanmır.

qörənsiz **görənsiz**. önərsiz. hünərsiz. sənətsiz. peşəsiz. başarısız.

qörər **görər.** -uyuyan, **yuxusun görər**. (uyuyan, **düşünü görər**). (uyuyan, **düşündə görər**).

- əl yığanı, **göz görər**.

. -hamı gözəli sevməz, hamı sevdiyin gözəl **görər**.

-dəğişməyin bilməyən, sınmağın **görər**.

qörərsən **. -**gözlənməzələr **görərsən**, gözləməzin kimsədən.

qörqlü -**görklü** donu özünğə, dadlı aşı özgəyə. (**görklü**:gözəl)

qörqü **görgü** . 1. gözəlliyi. - göy sulu, göyçək üzündən görgü gedməzdən burun. (göy gözəl, göyçək üzündən gözəlliyi gedməzn qabaq, ön). **1.** zahiriylə. uzu ilə**. -görkü** ilə qız alma, qulaq verib söz anla. (**görkü**: zahiriylə. uzu ilə)

. - düşdü bir xoşluq içimdə görgünü görcək gözüm, bu gələn elçi, salıq edqəc mənə ol görküdən. (**görgü**: gözəl) (**salıq**: xəbər)

qörqünə **görkünə.** zahirinə. üzünə-görkünə baxıb söyləmə, könlünə baxıb söyləqıl.

qörqütür **görküdür.** gözəlliyidir. - düzlük, **düz kişinin görküdür**.

qörmek **-**kimisini küçümsemek alçaqlıqdır, çok büyük görmek de qorxaqlıq.

qörmemişin **. -görmemişin** oğlu olmuş, çekmiş çükünü qoparmış. (**çükünü**: şumbulun. şeyin)

qörmək **görmək. -gün görmək:** rahat üzü görmək.

qörməmiş **görməmiş.** (qarqış) **- gün görməmişin** biri gün görməmiş.

- kimsə öldüyünü **görməmiş**.

-**arı görməz bal olmaz, nazdan əksik yar olmaz. yay** görməmiş **nar olmaz.**

qörməsə **. -**göz **görməsə** soğuyar.

qörmətən -**acı** görmədən **yoğrulmaz (açılmaz).**

-**gördüm demək min sözdür,** görmədim **demək tam sözdür (görmədim**

demək son sözdür).

qörmətiq **-**aşdaşını **görmədik**. (yaxcı yamanını (pisin yaxcısın) görmədik.

qörməyən **. -** iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş **görməyən** yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

qörməyir **-görməyir** günlərin axının, göz seçənmir ölümün yaxının.

qörməz **-**arı **görməz** bal olmaz, nazdan əksik yar olmaz. yay görməmiş nar olmaz.

-oğru boğsa doğrunu, eldən uçar gedər görməz **gözü bolluğu**. **(eldən uçar bolquluq)**.

-görməz**, dəvəni belə** görməz**.**

qörmürsə **-**iki gözün **görmürsə**, qoş qulağın duymursa, ağzan bir qapıq qıl.

qörmüş **görmüş. -**. uyuyumuş, **yuxusun görmüş**.

-. **tükəl görmüş, eşitmiş**, xanlıq çağında olmuş. **(tükəl**: tamam. bütün).

qörnüq **görnük**. ibrət. dərs**. -** geçmişdəki qəmlərdənisə almasa görnük, yalqu əzilir yüksələməz olduğu yerdə.

qörnüşütən **-**durduğum yerdən görünən bəlli, **görnüşüdən** nə olduğun bəlli.

qörpə aqac -**körpə ağac:** tingə.

qörpə. **körpə.** yaşıl. gənc. cavan**. -** gənclikdə yaşlıq edən, yaşlılıqda **yaşıl** qalır. (**yaşlıq** : gənclik. cavanlıq) **.**

qörpəliqtə **-körpəlikdə** əğri bitən bir budaq, yekəlsədə əğri qalar.

qörpü **1.kö<u>r</u>pü <> köp<u>r</u>ü. 1.körpü**. yoltaq. yoltax. iki qıyını, yanı, yolu birbirinə qovuşduran yol.

qörpüləri **. -** illər boyu aldatılmış, olan **körpüləri** yandırılmış, talanmış elim qaldı.

qörsə **. -** qulağ duyanı **göz görsə**, quru pambıq **köz görsə**.

qörsələr **. -**görsələr yoxdu cibişdanda pulun, bəkləməzdən açığa tutda yolun

qörsənir **-**qızıl iğnənin sapı, **görsənir** bizim qapı, məni yardan eliyən, dilənsin qapı qapı.

qörsətər **-**ilk başdan görünməz, nə olduğu bilinməz, yaşın ötər **görsədər**, bıraxmış iz silinməz.

qörsətmeq **görsətmeq** <> **göstərmek.**

qörsün **. -** könül duysun göz **görsün**

qörtüqlərə **-**inandığın görənmir, **gördüklərə** inanmır.

qörtüqlərin **. -** inandığın görənmir, **gördüklərin** inanmır.

qörtüqücan **-**çox gəzən **gördüqücan** bilərmiş, çox görən bildiyican.

qörtülər **. -gördülər** yox pul cibində, aydular (dedilər) ussuzdu başsızdur dəli

qörtüm **-gördüm** demək min sözdür, görmədim demək tam sözdür (görmədim demək son sözdür).

qörtüm **-**o ağaclardan ox yay düzdüm, yeridim o ova (çölə) irdim, ağacı **gördüm**, yuvanı tapdım, gizləndim qolayın (dincliklə) gözlədim, oxu gəzlədim, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

qörtünsə. **-** kölgəvi **gördünsə**, günəşə (ışığa) and iç (inan).

qörtüyü **. -**qöz **qördüyü**, ürəkdə yanğılar (**yanğılar**:əks edər)

qörtüyün **. - gördüyün** (qılışın. işin) səni bəllədər.

- göz **gördüyün** sevməz, sevdiyin görür.

. -gördüyün unut, verdiyin umut.

qörtüyün **-**çalış **gördüyün** iş səni dəğişsin.

qörtüyünə **gördüyünə**. - göz gördüyünə, **qulaq eşitdiyinə inanar**.

qörü **görü ver. -** sarpdığın yoldan, doğru yola dönü ver, ötənləri ötmüş, **gələnləri görü ver**. (**sarpdıq**: münhərif).

qörümsüz **görümsüz**. səfeh.

qörüncə **-**göz **görüncə**, qulağ inanınca, baş dönər.

qörünən **-**durduğum yerdən **görünən** bəlli, görnüşüdən nə olduğun bəlli.

qörünən **-görünən** dağın irağı yox. (görünən dağ, uzaq sayılmaz). (görünən köyə qılavuz istəməz).

qörünər **görünər**. - qaranlıqda, hər nə **qara görünər**.

-. qonşuda qadın, qonşu gözünə, **qız görünər**.

qörünər **-**hər kimdiki, özünə ay **görünət**. (hər kəsə kəndininki ay kimi görünür. kəndisininki kirli olsa da təmiz görünür.

-yaxşı olsa bəydən **görünər**, yaman olsa quldan.

qörünqümün **. -görüngümün** bənəyi, dayancımın dənəyi.

qörünmək **. -**inanıldığı kimi olmaq, inanıldığı kimi **görünmək** .

qörünmək. **. -**sandığı kimi olmaq. sanıldığı kimi görünmək. (**sandığı**: güman ettiyi)

qörünməmək **. -** igidlik ondur biri qaçmaq, dokuzu gözə **görünməmək**.

qörünməz **-**ilk başdan **görünməz**, nə olduğu bilinməz, yaşın ötər görsədər, bıraxmış iz silinməz.

qörünməz. **. -**göz ağrısı göz önündən gizlənməz, könül ağrır gözdə ara **görünməz**.

qörünməztə **-**ördək **görünməzdə** qarqa arama.

qörünsün. **-** göründüyü kimi olursa, olduğu tay **görünsün**.

qörüntüqü **. -heç nə göründügü** kimi değildi, değildə, olmayacaq

qörüntüyü **- göründüyü** kimi olursa, olduğu tay görünsün.

qörünüb **. -** gül kimi **görünüb**, tikən kimi batan, dos kimi görünüb, yılan kimi soxan.

qörür **- su görür** balığa, **pişik görür**, sıçana (çönür).

. - göz gördüyün sevməz, sevdiyin **görür**.

qörüşmək -**əl vermək, görüşmək**: ələtmək.

qörüşsəmək görüşsəmək. görüşmək istəmək. -**görüşsədim**, tələsdim.

qöstəq. . **kösdək**. köstək. gücdək. -bir yükün ağırlığın bölüşdürmək üçün ara ara, yatına diknə qoyulan təxdə, dirək, dəmir dayaq, kərpiç hörgüsü, beton qatı: qatıl.

qöstərmeq **göstərmek <> görsətmeq.**

qöstərmək. -**dərin sevgi göstərmək:** yutuğlamaq. **yutunsılamaq**. dosca davranmaq.

qöt **-göt** istir beyin işləsin.

-**göt kimi** nərsənin arasında yerləşən yarıq: açıç. bu yarığa oturan bölümə ağ deyilir.

-göt altı qayırmaq: durumun bərkitmək. (altın, dalın bərkitmək).

-kötü dinsə dinmə sən, hər nə desə alma sən, yaxcı heyva, alma sən, **göt kötünü** aranıza soxma sən.

qöteq - **gödek ve olduqça berk ot**: kirtil

qötəqcə **gödəkcə**. tunik. yapınca. tonik.

qöttən **-**lüt **götdən** tuman oğurlar.

qötü **. -** iyi gərək qoruna, **kötü** gərək qoğula, iyi gərək övünərək yoğula, kötü gərək burnu yerə oğula.

götü. -**götü kökü** yerində.

-kötü dinsə dinmə sən, hər nə desə alma sən, yaxcı heyva, alma sən, göt kötünü aranıza soxma sən.

-kötü sorağ tez duyulur, eyi sorağ gec.

-götü üsdə bala düşmək. (nal arıırdı at tapdı).

-kötü yoldaşın batası, yanızlığın qalası.

-çoxlarının **götü** gorda, başı göydə olur!.

-evrəndə **ən kötü** yol değişiklik qarşısında değişməməkdir.

-ilin sonu toplanır, sana bitik sınanır. **kötü** işlər qınanır.

-kötü içli: qara yuturlu.

qötüq **kötük**. kütək. kündə. tomruq.

-kötüq araba. qağnı.

qötülətmək **kötülətmək**. pisətmək. aldınmaq. -pisdən pisə **aldıtdı**. -rəngin

aldıtdı: boyasın qaçırtdı.

qötülüq **-kötülük** edmə, küçük düşərsin, tələ qurma kəndin düşərsin.

qötülüqtə **kötülükdə. -** iyilikdə geri, **kötülükdə** yirik . (**yirik**: yürük. iti.)

qötümə **qötümə** -**nə dibimə (götümə**) **düşübsən:**. nə qarabaqara düşübsən.

qötümsər bədbin **kötümsər**. qapqar

qötümsər **kötümsər**. qapqar. bədbin

qötün - davar üçun anğımazıb tanrını, **götün si-ər** malın alar xalqının.

(anğımazıb: yada salmaz)

qötünü **-**kötü dinsə dinmə sən, hər nə desə alma sən, yaxcı heyva, alma sən, **göt**

kötünü aranıza soxma sən.

qötünü **-kötünü** qırsan kökündən, iyini əksən başından.

qötür **. -** gedəndə çörək **götür**, gələndə ayaq götür

qötürəc . götürən, qutaran nərsə. nəcat verən. bələdçi.

qötürəlliq **götürəllik**. cəvanmərdlik

qötürən götürən. nəcat verən

qötürülmək **-birdən götürülmək**. tizikmək

qötürüm **götürüm. götürüş**. nəcat. rəhayi.

qötürüş **götürüş**. götürüm. nəcat. rəhayi.

qötürütmək . **götürütmək**. nəcat verdirmək.

qötürüv . **götürüv**. qutarma işi. qutaruv.

qötürüvmək **götürüvmək**. nəcat vermək.

qötüyə **-kötüyə** versən üzü, kəndi alar asdarı.

-**kötüyə** qarşu, eyiyə yerşu. (**yerşu**:mayil).

qövələn -**əvələn kövələn:** ucsuz bucaqsız. hartan partan. danışıq

qövən **kövən.** -**çox kövən, köhnə:** kövün.

qövər . **gövər**. tin. soluğ. nəfəs. quvvət. -**gövərli** adam. -**gövərdən** düşmüş.

qövərsin **. -**ək bitsin suvar **gövərsin**

qövərti **gögəti**. **-**iliz qutlu, eliz mutlu, göylük **gögəti**, yaz güz bolun olsun.

qövlə . **kövlə. kölvə. kölbə.** givlə. gilvə. (> **kolbə**).

qövrəq **kövrək. kəvrək.** sınağul. sına bilən. həssas. (şikəstəni). -**sınağul könül**: kövrək könül .

qövşənintə **. -**könül **kövşənində** bitər inam.

qövtənin -**gövdənin büküntüləri tərləyib yanmaq:** pişirqan.

qövül **kövül**. (gəvrək olan. bərk olmayan).

qövün **kövün**. çox kövən, köhnə.

qövür **kövür >** kəvir. -**kövürə** çönmüş göylüyüm

qöy qöy almaq **göy göy almaq.** nəğdən almaq

qöy **göy**.

-**göy üzü :**çadır.

-**göy yeyib** altın sıçar (törər) (tapmaca) (**ipək qurdu**).

-evrəndə var ölüş doğuş, səndədə var qavuş qovuş, evrəndə var gecə gündüz, səndə var qara saç, ay üz, evrəndə var **dibsiz göy**, səndədə var daldıran göz, evrəndə sən varlıq, olmasan mənə darlıq. (**qavuş qovuş** : vəsl o fəsl). (**daldıran**: qərq edən)

qöyaqası **köy ağası. koxa. kovxa. köyxa. kovxa**. ərbab. kədxuda.

qöycələr **. -**göycələr çağı yaklaşır, ağzımın suyu calaşır.

qöyçeyim **. - qöyçeyim** sən mənim.

qöyçəq **. -göyçək** çiçək hər kimsənin öz sevgisi.

. -göyçək qızlar nazilə, sözlü aşıq saz ilə.

-könül sevən göyçək olar. sevməsə könül, kütcək (**kütcək**: xoşa gəlməz. zəhlə gedməli)

qöyqa **köyxa. koxa. kovxa.** köy ağası. ərbab. kədxuda.

qöyqöy **göy göy.** nəğdən. nəğd

qöylü **. -** könlə baxmaz, **göylü** saymaz, kişilikdən damlası yox, bir qızarmaz üz, yaşarmaz göz varı.

qöylüq **göylük. -** iliz qutlu, eliz mutlu, **göylük**, gögəti, güz bolun olsun. (**alqış**)

qöynəq **köynək. -** tutdan bizə **köynək toxur** (tapmaca) (**ipək qurdu**).

qöytə **. -** iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, **göydə** ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

qöytə **-**çoxlarının götü gorda, başı **göydə** olur!.

-iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, **göydə** ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz) , iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan edilməz) , qorxmayanlar sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat yokdur).

qöyü - oğru yeri bolcar, **doğru göyü** (oğru biçib alar, doğru paysız qalar). (**bolcarmaq**: biçib almaq. qənimət götürmək).

qöz . görüş payı. əti doğruyanda görənin payı.

. - göz gördüyün sevməz, sevdiyin görür.

. - könül duysun **göz** görsün

. -gəlmişəm **göz** otaram, yaki qarın.

. -göz gözə yağı olmaq

-evrəndə var ölüş doğuş, səndədə var qavuş qovuş, evrəndə var gecə gündüz, səndə var qara saç, ay üz, evrəndə var dibsiz göy, səndədə var **daldıran göz**, evrəndə sən varlıq, olmasan mənə darlıq. (**qavuş qovuş** : vəsl o fəsl). (**daldıran**: qərq edən)

. -göz ağrısı **göz** önündən gizlənməz, könül ağrır gözdə ara görünməz.

-görməyir günlərin axının, **göz** seçənmir ölümün yaxının.

-göz çəkən: gözü yolda -iki göz ölüncə baxar **göz çəkən** olmaz.

-iki göz ölüncə baxar göz çəkən olmaz. (**göz çəkən**: gözü yolda)

- gözü **köz** görən, odu yaxşı tanır.

. - könlə baxmaz, göylü saymaz, kişilikdən damlası yox, bir qızarmaz üz, yaşarmaz **göz** varı.

. -göz görməsə soğuyar.

. -qöz qördüyü, ürədtə yanğılar (**yanğılar**:əks edər)

. - gözü ac, qarnısa tox, xan belə yoxsulluq edər.

- əl salanı, **göz talar** (**salmaq**: yıxmaq).

- əl toxlar, **göz yoxlar** (güdər).

- **göz gördüyünə**, qulaq eşitdiyinə inanar.

- qulağ duyanı **göz görsə**, quru pambıq **köz görsə**.

. - əl bəğənər, **göz dirənər**. (dirənər: bəğənəkdən çəkinər).

- əl qısarsa, **göz qırar** (əl yumar, **göz** tikər). (əlin yumulduğu yerdə, göz sevincindən, yumuğu tikməyə başlar, ta açılmasın, gizli qalsın).

. - əl verər, **göz qorxar**.

- əl yığanı, **göz görər**.

. - əl zeyrək oli, **göz ürkək**. (**zeyrək**: zirək. çevik.) (**ürkək**: qorxaq.)

-. **göz görəgörə:** qarabaqara**. -qarabaqara** vurdu yıxdı.

. - ışığa tutar, **göz verir**, kişiyə tutar, söz verir. (**tutar**: dəğər).

. - korun istədiği bir göz, iki olursa nə söz.

. -əl hən deyər, **göz yox**.

. -əl yumar, **göz tikər**. (əl qısarsa, göz qırar). (əlin yumulduğu yerdə, göz sevincindən, yumuğu tikməyə başlar, ta açılmasın, gizli qalsın).

-əl aşlı, **göz yaşlı**.

-**göz dəğmək:** gözəgəlmək.

-göz dəğməz. (- əl verməsə, **göz dəğməz** (əl görsətməsə, göz vurulmaz). {(əl: barmaq) barmaq göstərməsə, göz dəğməz)})

- darı **göz çıxarar** (kiçikliynə, azlığınaqarşın, etgili, güclü olan)

- qorsun olub, od qorunca, kül olub, **köz qora**.

-oda qorsun olunca, köz üstünə, kül ol.

. - dağı qarlı , **gözəl yarlı olsun**. (yarqış sözü).

eybet (eyi bet. iyi bet).

-**yüzlərcə gözəl**, başqa eliklərdədə çoxdur, amma bizim ölkə, **bütün elcarı** gözəldir. (**elcar:** xalq. əhali). (**elik.** millət).

-gözəl olur**! -bildikəriz yazılsa, yazıldıqlar oxunsa.**

. -açıq **göz**, ışıqsız, açıq ağız, paysız qalmaz.

. -bir balaca odu var, **göz** korladan dumanı.

. -əl görsətir, **göz** görməyir (əl görsətir, göz dözməyir)

. -əl qıyar, **göz** qıymaz.

-əl sınayar, **göz** qınayar.

. -göz dəğməsin, **köz** çalmasın

-bu gün **göz** yumduqlarımız, yarın bize **göz** açdırmayacaq olanlardır.

-artıq mal **göz çıxarmaz** (çox var qafa yarmaz, qırmaz).

-qaş ilə **göz** arası. **qıl payı**.

-qazı qoz anlır: hüç nə qanmır.

-göz olmasa baxılmaz, səs olmasa asılmaz. (tapmaca) (**saat**. **qulaq**).

-qöz boyamaq: aldatmaq.

-insan süsü yüz, yüzün süsü **göz**,aklın süsü dil, dilin süsü söz.

-könül gedər başı çəkər, baş gedər, ayağı, **göz** gedər, qulağı çəkər.

-könül hara baş ora, baş hara, ayaq ora, **göz** hara, qulaq ora.

-qapuda yolda qalubdur **iki göz**, gedəli könlüm evindən uzağa sevgili yar.

-qanıtdısa söz olur, qanatdısa **köz** olur.

qözaltına almaq -**gözaltına almaq**: qabqa yığmaq.

qöze . bulaq suyunun çıktığı yer

. -göz gözə yağı olmaq

. - igidlik ondur biri qaçmaq, dokuzu **gözə** görünməmək.

qözetməli **gözetməli. gözətməli** (**göz edməli**)**.** otunmalı (# **ötünməli**)**.** diqqət edməli. (# **gözötməli:** diqqət edməməli. təvəccüh edməməli).

qözə qələn. **gözə gələn.** saytal. iri. gözdəl.

qözə **-**kor gözə sürmə nə gərək.

-igidlik ondur biri qaçmaq, dokuzu **gözə** görünməmək.

qözəqəlmək **gözəgəlmək**. göz dəğmək.

qözəqöz **gözəgöz**. qarabaqara.

qözəl **gözəl** görklü. - **görklü** (**gözəl**) donu özünğə, dadlı aşı özgəyə.

- gözəl sözə, **gözəl** işə əş yoxdur

-çalış könül al, **gözəl** yox.

-çağların ən **gözəl** sürəci (dönəci), istəkli, sevdiyin işinlə uğraşandadır.

-hamı **gözəli** sevməz, hamı sevdiyin gözəl görər.

qözəl səslə oqumaq. **sayğırmaq**. gözəl səslə oxumaq. (türkü. şarkı. mahnı. qoşu).

qözəlcə gözəlcə eybetləb (eyi bet. iyi bet). qəşəhcə.

qözəldir **gözəldir** -yüzlərcə gözəl, başqa eliklərdədə çoxdur, amma bizim ölkə, **bütün elcarı gözəldir**. (**elcar:** xalq. əhali). (**elik.** millət).

qözələ **gözələ**. - böylə dar tutma, boğursan sözüvü, açılıq, söz yaradır, **hər gözələ söz yaraşır**.

qözəlin **. -**hər **gözəlin** gözəllikdən payı var

qözəllik **. -** diyərlər **gözəllik** aldatdı, deməzlər gözəlligə aldandıq.

qözəlliklər **-gözəlliklər** aldatdı, gözəlligə aldandıq.

qözəlliq **-**deyiler **gözəllik** aldatdı, deməzlər gözəlligə aldandıq.

qözəlliqə **. -** diyərlər gözəllik aldatdı, deməzlər gözəlligə aldandıq.

qözəlliqə **-**gözəlliklər aldatdı, **gözəlligə** aldandıq.

-deyiler gözəllik aldatdı, deməzlər **gözəlligə** aldandıq.

qözəlliqtən **. -**hər gözəlin **gözəllikdən** payı var

qözəlliyə **. -**güzgüsüz **gözəlliyə** inanılmaz.

qözəlliyi **. -** kişioğlu açıq gözlə **gözəlliyi** seçənməzsə, qapıq gözlə yaradar.

qözəltən - **gözəldən yar**, çirkinden çor əksilməz.

qözəltir **-**mən türkoğlu olub söz yazaram türkü dilində, türkün balası türk ola evrəndə **gözəldir**.

qözəriq **közərik**. közərmiş. yanımsı. qızarmış. çızğınığ. çızğınğ. küyzün. köyzək. küyzək.

qözərmiş **közərmiş**. közərik. yanımsı. qızarmış. çızğınığ. çızğınğ. küyzün. köyzək. küyzək.

qözətər **qözləyər**. **-**bostana girən "porsuq" yabanın raslamağın **gözətər**.

qözətləmək **gözətləmək**. göz olmaq. izləmək. təqib edmək

qözətləmək **gözətləmək**. göz olmaq. izləmək. təqib edmək

qözətməli **gözetməli. gözətməli** (**göz edməli**)**.** otunmalı (# **ötünməli**)**.** diqqət edməli. (# **gözötməli:** diqqət edməməli. təvəccüh edməməli).

qöziylə **-**özgələrin gözün taxaydım öz gözümə, özgələrin **göziylə** baxardım öz üzümə, öz manlarıma özüm düşman olaydım, onda mən mən olaydım.

qözqara **gözqara** əzizgirami. -o mənim **gözqaram**.

qöz-qulaq olmaq baş-göz olmaq.

qözlə göztdə. qara ver -sən burada qara ver,mən bu saat gəlirəm.

-köpü **gözlə** azdan qalma.

- əkməyi su tübünqə (dibinə) daşla, su betində (üzündə) gözlə (izlə).

(**daşla**: at)

- kişioğlu açıq **gözlə** gözəlliyi seçənməzsə, qapıq **gözlə** yaradar.

-əllə ayaq tez doyar, **gözlə damağ**, heç doymaz (**doyar**: toxlanar.

yorular) (**damağ**: boğaz)

qözlə Izlə**. -** əkməyi su tübünqə (dibinə) daşla, su betində (üzündə) **gözlə**.

(**daşla**: at)

qözləmdən **gözləmdən**. iziləmdən. qorutdan. **-**yaman qadın, ər qoruyt. (**qoruyt**:

iziləmdən.

qözləmə **-**bu yaşam bir kərə düşür ələ, çalış onu diləyin təki yaşa, hər nə olsun

kimsələrdən **gözləmə**, özün düşün, özün biçin, türklüq ilə vur başa.

qözləmək **gözləmək**. qayırmaq. muğayat olmaq. ehtiyat edmək. -**qayır**: gözlə. muvazib ol.

ehtiyat ed. möhtat ol. -**qayıran**: gözləyən. muvazib olan. ehtiyat edən. möhtat olan.

-**gözləmək** deyil dəbi sevməyin yolu, kölgəyə dönsən öləcəksən, unutmaki sevən sənsən

sevilən o, sevinin dərki var oğul, ölməyin yolu. (**sevinin dərki var** : məhəbbətin qədir qiyməti

var) . **(kölgəyə dönsən:** çox, artıq gözləsən)

qözləmətim **. -** gəlməsin **gözləmədim**, gedməsin özləmədim. (**özləmədim**: istəmədim)

qözləməzin **. -**gözlənməzələr görərsən, **gözləməzin** kimsədən.

qözləmtən **-**yaman qadın, ər qoruyt. (**qoruyt**: iziləmdən gözləmdən qoymaz).

qözlənməz **. -**hər nə yolunda deyil, koldan gülün dərməyə eyil, yarın gəlir **gözlənməz**

olur, dişilər ölür kişilər doğur.

qözlənməzələr **. -gözlənməzələr** görərsən, gözləməzin kimsədən.

qözlər **-**didən **gözlər** susan sözlər, əzib keçməz, dözüb qalmaz.

-gecənin bir çağında, qaranlıqlar bucağında, yalğızlığın qucağında, yanızlığın ocağında, gözlərim danı **gözlər**.

- **gözlər özünə**, qulaq başqalara inanar.

- açıq gözlü, **kor olmaz**, aslaq qulaq kar olmaz.

. - gecənin bir çağında, qaranlıqlar bucağında, dalğızlığın qucağında, yanızlığın ocağında, danı **gözlər** :

qözlər **-**ocaq çökmüş, odu sönmüş, külü savmış. nərsə **gözlər** kimi qalmış, yolların kol basmış.

qözlərim -gecənin bir çağında, qaranlıqlar bucağında, yalğızlığın qucağında, yanızlığın ocağında, **gözlərim** danı gözlər.

qözlətim **-**o ağaclardan ox yay düzdüm, yeridim o ova (çölə) irdim, ağacı gördüm, yuvanı tapdım, gizləndim qolayın (dincliklə) **gözlədim**, oxu gəzlədim, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

qözləyər **gözətər**. **-**bostana girən "porsuq" yabanın raslamağın **gözətər**.

qözləyir **. -**keçən günlər yaxcısı pisi, keçmiş olsun qalmasın izi, mutlu yıllar **gözləyir** sizi

qözlü **-**qış havası, **közlü** kürsü, dadlı ötüç nar dənəsi can verər. (**ötüç** : **ötüş**. nağıl).

qözlüyü **. -**hərkimə kəndi gözlüyü kəndi özlüyü.

qözotu - **gözotu vermək:** qıvıqdırmaq. gözünün qorxusun almaq. gözün qorxudaraq istədiyin yapmaq.

qözötməli **gözötməli** (**göz ötməli**). ötünməli (# **otunmalı**). keçinməli. diqqət edməməli. təvəccüh edməməli.

qöztə **gözdə. 1.** gözlə. qara ver -sən burada qara ver,mən bu saat gəlirəm. sevgi. çox əziz olan. məhbub. -o mənim **gözdəmdir**. - **gözdə** mənim. -gözdəsiz könül olmasın, başsız ölkə.

. -göz ağrısı göz önündən gizlənməz, könül ağrır **gözdə** ara görünməz.

gözdə tutuki. gözdələki. xatırla ki. muridi təvəccüh qoy ki.

-**gözdə tutki:** gözdələ ki. xatırla ki. muridi təvəccüh qoy ki.

qöztəqin **gözdəkin**. -kölgəni bıraq ışığı tut, **gözdəkin ötür**, əldəkin ut.

qöztəl **gözdəl**. gözə gələn. saytal. iri.

qöztələki **gözdələ ki**. xatırla ki. gözdə tutki. muridi təvəccüh qoy ki.

qöztələqi. **gözdələki**. xatırla ki. gözdə tutuki. muridi təvəccüh qoy ki

qöztən qanmaz **qöztən** daş yarılmış. (qanmaztan uqur bəqlənməz).

-sevgi işığı, kor **gözdən** könlə dalar.

-könüldən düşən **gözdən** gedər. (könüldən düşən **gözdən** düşər).

-el üçün ağlayan iki gözdən olar.

-gecə gözü yad gəlir mənə, çox çətin anlatım sənə, quru **gözdən** yaş axır içə, tapmıram söz nə deyim sənə.

qöztür **. -** insan süsü yüz, yüz süsüdə **gözdür**,usun süsü dil, dilin süsü sözdür.

qözü **. - gözü** köz görən, odu yaxşı tanır.

-iki göz ölüncə baxar **göz çəkən** olmaz. (**göz çəkən**: gözü yolda)

- **gözü yaltırar**, içi qaltıray: gözü parlayar, içi çalxayar) (tapmaca) (**otaraba. maşın**).

- ağlayıb ağlayıb, **gözü tökülmək** (gözü kor olmaq).

-gözü açıq ağzın yumar.

-közü söndürsən kül inciyər.

-oğru boğsa doğrunu, eldən uçar gedər görməz **gözü** bolluğu. (eldən uçar bolquluq).

-bağanın özü çöldəsə, **qözü** göldə.

-gecə **gözü** yad gəlir mənə, çox çətin anlatım sənə, quru gözdən yaş axır içə, tapmıram söz nə deyim sənə.

-günəş kor **gözü** ışıltmaz.

qözüm **. -**dam üzə düşdü **gözüm** çer təğiyə, istədim olsun işim rəmzilə, aşkar təğiyə, yanağın öpməyə, quranə təfəüül elədim, gəldi bu ayə ki, "ən təp təğiyə".

-axır yaşlar gözümdən, neynəyirəm dayanmır, gələcəyə baxıram, heç bir yolu alanmır, keçmişlərdə **gözüm** yox, gələnlərə sözüm çox.

qözümə **-**özgələrin gözün taxaydım öz **gözümə**, özgələrin göziylə baxardım öz üzümə, öz manlarıma özüm düşman olaydım, onda mən mən olaydım.

qözümtən **-**axır yaşlar **gözümdən**, neynəyirəm dayanmır, gələcəyə baxıram, heç bir yolu alanmır, keçmişlərdə gözüm yox, gələnlərə sözüm çox.

qözümün **gözümün. -gözümün kirpiyi, dolçamın qılpı deyil ki** : mənim heç nəyim ondan asılı deyil.

qözün **gözün**. hold.

-iki **gözün** görmürsə, qoş qulağın duymursa, ağzan bir qapıq qıl.

-özgələrin **gözün** taxaydım öz gözümə, özgələrin göziylə baxardım öz üzümə, öz manlarıma özüm düşman olaydım, onda mən mən olaydım.

-qarqa qarqanın **gözün** çıxarmaz.

. - ağzun açmadan, **gözün aç**.

qözünə **gözünə. -**. qonşuda qadın, **qonşu gözünə**, qız görünər.

qözüngü **gözüngü**. ayna.

qözüntə **. -** güzgüqulu, öz **gözündə**, özgəni yaşar. (**güzgüqulu**: güzgüyə çox baxıb, bəzənən)

qözüntən **-**. durdu durdu, durnanın **gözündən** vurdu.

-kor **gözündən**, keçəl başından sevinim.

qözütür **. -**elçi bacarsa el bacarar. (elçi güdsə el bacarar). (elçı elin **gözüdür**).

-qadın vardır el içində gəzinər, qadında var ər evində bəsinər, qadın vardır **ərənligin gözüdür**, ol qadınlar kişiligin özüdür.

qözüyırtıq -**gözüyırtıq üzü sırtıq**: utanmaz. utsuz.

qucaq **-qucağ quşu**: qucağa öğrəşmiş uşaq.

qucaqınta **. -** gecənin bir çağında, qaranlıqlar bucağında, dalğızlığın **qucağında**,

yanızlığın ocağında, danı gözlər gözlər

qucaqınta -gecənin bir çağında, qaranlıqlar bucağında, yalğızlığın **qucağında**,

yanızlığın ocağında, gözlərim danı gözlər.

qucaqlamaq quçmaq. sarılmaq.

qucaqta **. -**biri beşikdə, biri yeşikdə, biri **qucaq da**, biri bucaqda. (bilməcə). (uşaq).

quçmaq qucaqlamaq. sarılmaq.

quqqu **gizden quqqu**: gizlenpaç oyunu

ququşu **qu quşu**. ərsin boğaz.

qulaq **. -** duyan **qulaq** suçlu yok

. -doğru söz **qulağ** yakmaz. (**yakmaz**: oxşamaz)

qulaq verib **. -**görkü ilə qız alma, **qulaq verib** söz anla. (**görkü**: zahiriylə. uzu ilə)

qulaq - gözlər özünə, **qulaq başqalara inanar**. - göz gördüyünə, **qulaq eşitdiyinə inanar.**

. - qulağ duyanı göz görsə, quru pambıq köz görsə.

. - açıq gözlü, kor olmaz, **aslaq qulaq kar olmaz**.

-**qara qulaq**:. (**göz +qulaq**). xəbərçi. -xan **qara qulaqarı**.

. -göz olmasa baxılmaz, səs olmasa asılmaz. (tapmaca) (**saat. qulaq**).

-qapıda **qulağ**, yolda gözün qalmasın

-ir çağımdan er çağıma, **qulaq** könlümü oxşayıb yırqayan ürək (**yırqayan**: oxşayan).

-könül hara baş ora, baş hara, ayaq ora, göz hara, **qulaq** ora.

qulaqı **-**könül gedər başı çəkər, baş gedər, ayağı, göz gedər, **qulağı** çəkər.

qulaqın **-**adın çək, **qulağın** bur.

-iki gözün görmürsə, qoş **qulağın** duymursa, ağzan bir qapıq qıl.

qulaqıntaqı **. -** karın könlündəki, korun qulağındakı.

qulaqların **. - qulaqların** eşşəyin qulaqlarını yadıma salır, xoca deyir : vallah elə məndə sənə baxanda eşşəyim yadıma düşür

qulaqtan **-**buynuz axdarıb **qulaqdan** olma.

qulqlarını **. -** qulaqların eşşəyin **qulaqlarını** yadıma salır, xoca deyir : vallah elə məndə sənə baxanda eşşəyim yadıma düşür

qullanışlı **kullanışlı**. elverişli . ergenomik

qultan. **-**yaxşı olsa bəydən görünər, yaman olsa **quldan**.

qulu -**qarın qulu:** boğazcıl

quluq **quluğ. qutuğ**. yoşluq. xoşluq. (**qutluğ**: xobəxlik)

qumaramaq devrələmək. devrəsini almaq. -oğruları **qumaradılar.**

qumbuldar **gumbuldar. -**altı dolu, **gumbuldar** (altı dolu, uca danışar)

qunçə . burça.

qunçələnmək **.** burçanmaq.

qur -kopoğylu damodan ərsin oğurlayır. (**damodan**: tamudan).

quralanmaq **gürələnmək.** bir iş, olay üçün tam qoşuların, quşağları (şərayitin) cürlənməsi, uyqun, qoşnuq, qoşnaq, qurşanıq, qurşıq, quraşıq, saplı, hazır olması.

quranə **. -**dam üzə düşdü gözüm çer təğiyə, istədim olsun işim rəmzilə, aşkar təğiyə, yanağın öpməyə, quranə təfəüül elədim, gəldi bu ayə ki, "ən təp təğiyə".

quranlar **-**xəyal **quranlar** evrəni qazanır.

quranmayan **. -** inamın **quranmayan**, dəğərli yaş sürənmədi. (**yaş**: yaşam)

qurbaqa **qurbağa**. **bağa**. **-**əğri bacaq bağa əğrisini görəməmiş, ilana əğri büyrü deyərmiş (**bağa: qurbağa)**.

qurbanı **-**külüm gülün **qurbanı**.

qurbanlıq **- qurbanlıq olmaq**: av olmaq.

qurqas xasa çörək. çörək bürüşdə.

qurqat **quruqat**. döşənməmiş.

qurqatda döşənməmiş-iki döşək yanında, yatmış olar **qurqatda**.

qurlar **gurlar. -acından qarnı gurlar**, başında nələr oylar. (**oylar**: düşunər).

qurma **-**kötülük edmə, küçük düşərsin, tələ **qurma** kəndin düşərsin.

qurmatan **-**bilimli inam **qurmadan**, ulu yaşam sürənməz. (**ulu**: əzəmətli. ali).

qurşaq bərək (nərsəni yığmaq, bərkitmək üçün, belinə bağlanan şırıq). kəmər.

qurt **. -** gəzəyən **qurt** ac qalmaz.

-**qurda sordular**. -əfəm, nədən yoğun (dur) belə boynun?. yandı (dedi-cavabladı). - öz işimi, özüm görrəm.

-açıq yarıya, qurd düşməz.

-ağacı **qurd** çürüdür, kişini, dərd.

-ayrılanı **qurd** yemiş, bölünəni ayi.

-qoşul kərvana qalma dala, yalğızları **qurd** alar.

qurtalamaq **-çox qurdalamaq:** qılı qırxa yarmaq.

qurtalanmaq **qurdalanmaq**. ısqımaq. sümsünmək.

qurtu **-**börü azığı yoldon. (qurdun çörəyi yoldan. **qurdu** bacaqları bəslər).

qurtuq **. -** bulduq buluşdurduq, bulqur bulamac qurduq. (işin sonunda söylənir)

qurtuqu **. -** içləri boş, **qurduğu** boş, yaşamda yox, bir parça pox. (alışın mötadlar üçün deyilir)

qurtuqu **-**içləri boş, **qurduğu** boş, yaşamda yox! bir parça pox.

qurtun **-**börü azığı yoldon. (**qurdun** çörəyi yoldan. qurdu bacaqları bəslər).

quru **. -** qulağ duyanı göz görsə, **quru pambıq** köz görsə.

. - quru ağac əğrilməz, qoca öküz öğrəşməz.

. - isti aş, soyuq daş. (içi sıcaq olub, **davranışı quru, soyuğ**).

-gecə gözü yad gəlir mənə, çox çətin anlatım sənə, **quru** gözdən yaş axır içə, tapmıram söz nə deyim sənə.

qurucu eşirçi (< **eşmək**). tovurçu. təşgilatçı.

quruq **. -** güz ərməğani soluq gül **quruq** yapraq

quruqafa qaqbaş. təxdə baş.

quruqat **qurqat**. döşənməmiş.

qurul 1. heyət. komite. **1.** qurul eşik (< **eşmək**). təşgilat.

qurulmağa **. - qurulmağa min bir güc**, yıxılmağa, birin güc. (**birin**: təkcə bir)

qurulmaq **-**qırılmaq sınaq, **qurulmaq** yaşam.

qurulmur **. -** gələcək düşünməklə **qurulmur**, düşünməkdə qurulur

qurultu -**qatırlı gurultu**: əzim gurləş.

qurulur **. -** gələcək düşünməklə qurulmur, düşünməkdə **qurulur**

qurumuş **-**qonaqsız ev, suyu **qurumuş** dəgirman oxşarı.

qururlanmaq göprüşmmək.

qussə büküntü. üzüntü. sıxıntı. ənduh. hüzn. qəm. kədər. təəssüf. munğ.

qussə kitik xuduq. qəm.

qussələnmək bükünmək. üzünmək. sıxınmaq. kədərlənmək. huzursuz olmaq. qəmlənmək. munğılmaq. ənduhlanmaq. hüzn , təəssüfə dolmaq.

qussələntirmək kölgələmək. boğzarmaq. sıxarmaq. kədərlətmək. -kölgə düşəndə yada, **kölgələr** məni.

qusur aldağ. (saprılan, bıraxılan, sürcülən nərsə). suç. -çox **aldağlı**. -burda bir **aldağ** yox. -çap **aldağı**.

qusur kəmlik. -**kəmliyə** (qusura) baxmayın.

qusursuz tav.

quş - **qu quşu**: ərsin boğaz.

-qorxmaza **quş**, qorxana qoş görünər. **(qoş: qoş)**.

-. **yırtıcı quş**. **-**ət yebəqən quş bolboyt.

quşaq qoşantı. qoşanıt. ortam. şərayit.

quşqulanıb quşqulanıb durmaq. dövrikmək. devrikmək. dönüb durmaq.

quşlar -**quşlar** havalandı.

quşluq bir günü iki bölümə böləndə, birinci bölüm quşluq, ikinc bölüm günaltı deyilir.

quşu **-qucağ quşu**: qucağa öğrəşmiş uşaq.

-**sevgi quşu** ürəkdə olur, bir budaq tapırsa qonur, sınırsa budaq, gələsi gündə, başqa budaq tapırda qonur.

quta **quda.** -**quda quda demək:** qohumluq daşın köksünə döğmək.

qutar **-**qonşun yaman köç **qutar**, qanmazlardan qaç **qutar**, yaman duydun geç **qutar**, yaman girdi qoğ **qutar**, yaxcı buldun qal qutar.

qutaran . götürən nərsə. götürəc

qutarma - **utarma işi:** götürüv. qutaruv.

qutaruv . götürüv. qutarma işi.

qutlu -**başı qutlu**, sonu kütlü: başlanqıcı iyi, sonu kötü.

. - iliz **qutlu**, eliz mutlu, göylük, gögəti, güz bolun olsun. (**alqış**)

qutlu **-**iliz **qutlu**, eliz mutlu, göylük gögəti, yaz güz bolun olsun.

qutluq : amançılıq. mutluq.

qutlut **qutluğ**. xobəxlik qutuğ. yoşluq. xoşluq. ()

qutsal tapanğ**.** muqəddəs.

qutus arus. qutsanmış. qutluğa, eyliyə tanınmış. (qutuz: quduz: kötülüyə tanınmış olan)

qutuş **quduş**. 1. cütləşmə dövrü. -**quduş** qoyun süt verməz, **quduş** atın yük

almaz. 1. qızma, şəhvət yanqısı.

quvaş **guvaş > güvariş**.

quvraq asamble. mecme

quvvət gövər. **&**. -**gövərli** adam. -**gövərdən** düşmüş.

quya **. -**kəndin atmş **quya**, ardıca gedən olmamış.

quyarsın **-**çay yatağında tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan elə gedər. (dağ başında quyarsın dam yele gedər).

quyqa tilif. təlvə. tındağ. köçbe. küsbə. çöküntü. çökəl. çökmə. torta. tortu. risub. təhnişin. lay. lığ. laxda.

quylaqta basqıda. -basqıdaki altından, asqıdaki salxım yeğ. (**basqıda**: quylaqda).

quylamaq kəmişmək. əkişmək. gəmişmək. gömüşmək.

quyruqu **-**köpükləyən göy atım, yal **quyruğu** ağ atım. (bilməcə) (**çay**).

quyruq -**qara quyruq:** bir ortamda çəliş, ixtilaf salan.

quyruq -**qaraquyruq**: ağırayaq qaradaban. ayağı yümsüz. uğursuz. -**qaradabansan**, gələn kimi evimə qan saldın.

quyruqtan **-**atıqı **quyruqdan**, bugünkü öpkə yaxci. **(atıqı**: yarınkı) (**öpkə**: ağciyər).

quyruqu **-**çox uzansa, quyruğu qırılar.

-dəvənin **quyruğu** yerə dəyəndə (heçvax. imkansızlıq)

-evi yaxın itin quyruğu uzun.

quyruquna **-**baxma adam oğlunun uyruğuna (-uyruğuna: üzü yolalıq. uyqarlığına. mədəniliyinə), tanıyanmazsın, basmadıqca quyruğuna.

quyuq **yoğun**.

quyuq yoğun. qəliz.

quzqun **quzğun.** çalağan. qəcir

-boşanmağın nədəni suyuq (aydın) olur, **evlənmənin** nədəni quyuq(yoğun. bəllənməz). -qan **quyuq** sudan.

-sıx, quyuq ət, sümük suyu: tingo cirgə.

quzu **. -**muğan muğan olursa bir qoyun iki quzu, muğan yaman olunca, nə qoyun nə **quzu**

quzular **-** qoyuna (qoyunuva) baxsan, quzular, malıva baxsan, bizovlar.

qübrə **kübrə xubrə**. **xibrə**. usda. uzman. bir bölümdə baş, güclü bilici.

qüc **güc**. 1.irkə. irək. qudrət. zor. **1**. ərk. ixtiyar. qiymət. qədir. -bir qün qələr,qüller qülər, ərqin bilməz, ərkin bilər!. bilər**!** . -bir qün qələr,qüller qülər, ərqin bilməz, ərkin bilər! (**ərk**: ixtiyar. güc. qiymət. qədir). 1. ərk. ixtiyar. qiymət. qədir. **1**. danğ. qudrət. -danğı daş yaran.

-mən dedim gül kimi yaşa, gül qədərki yox, düşməz ayrı tikən güldən, taxı döşlərə gül kimi taxıl, tikən kimi yox. qısadır ömür gülə, **güc** yaşam gülə gülə. **1..** gir. zor.

- qurulmağa min bir güc, yıxılmağa, **birin güc**. (**birin**: təkcə bir)

çətin-qaragün ağgünə **güc** (zor) çevrilir, ağgün qaragünə tez çevrilir

- inanmaqlar yaranmaz, bacarmaqla **güc** gərək

-əl ərməz, **güc** yetməz işlər

--güc aşdan oğlan başdan. (güc yeməklə, əktiş (tərbiyət vermə) başdan, ilkindən).

. -qaragün ağgünə **güc** çevrilir, ağgün qaragünə tez çevrilir

. - iş yetişsə bərkə, güc sapa düşər. (**sapa** : qola. dəsdəyə)

- istəklə **güc** çıxmaz döğüşə.

-qonağa qoyaram sayqınım olar, özüm yeyərəm **güc ətim** olar.

(**sayqınım**: hörmətim).

-iş yetişsə bərkə, **güc** sapa düşər. (**sapa** : qola. dəsdəyə).

qücə **-**dağa görə qar, gülə görə tikəni, **gücə** görə yük, güvənə görə sınaq var.

qücən . **. -** istəklərin **gücən** görə uyqulan, bas ayağın yer üzündə duyqulan.

qücləmək **gücləmək.** girətmək. zorlamaq.

qüclü **güclü. 1.** girli. zorlu. qaltu. aşıl. dolu. müqtədir**. - qaltu kişi:** zəngin adam. **1.** aca.

acar {işlənməmiş, aşınmamımış (solmamış)}.

-güclü bilək birin, **güclü** bilik minin

. -güclü yaşar, varlı kefin çəkər, dərdli dərdin.

-köprü köprüdən **güclü**, yol yoldan uzun olar.

qücsüz **gücsüz** \almay\.

qücsüz **-**özünə qıyan (özün incidən, öldürən)ən **gücsüz** biri.

qüctəq. . **gücdək.** köstək. köstək. -bir yükün ağırlığın bölüşdürmək üçün ara

ara, yatına diknə qoyulan təxdə, dirək, dəmir dayaq, kərpiç

hörgüsü, beton qatı: qatıl.

qücü -**gücü çatan:** ələ yatan. qolay **(qol** + **ay**. ağ. ak). rahat. yüngül tutsan

yüngül gələr. təbrizdə qolay= pis. (kötü anlamında) işlədirik.

-sevgi **gücü** istək gücü.

-gücü aldıtan. gücü tükətən. gücdən salan. yoran.

-sevgi gücü istək **gücü**.

-**qücü nifuzu altına tutmaq, almaq:** uşlamaq. (**avuşlamaq**. **ovuşlamaq**).

(**tuşmaq**. **tupmaq**. **tutmaq**). ələ almaq. müsəllət olmaq. -işləri **uşlamaq**:

işləri ələ almaq. -kor **uşlağun** bıraxmaz: kor tutduğun bıraxmaz.

-sevgi **gücü** istək **gücü**.

. -kişinin **gücü** düşməyində yok qalxmağındadır.

qücün **. -** dəğişməyə **gücün** yox, pox oğlusan, qarnın tox.

. -gücün çatsa yapış, çatmasa qopuş

-dəğişməyə **gücün** yox, pox oğlusan, qarnın tox.

qücünə **. -**kişi **gücünə** biliyinə biləyinə inanmalıyıq

qücünü tavın. bacarığını**. -**gənclik çağun itirmə çağın, yığmala tavın, edində adın, sonu yetir, hər nə bitir, sona qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**çağun**: dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

qüçə **küçə.** küçə iti: çarşı iti- sokaq iti**. -**küçə iti, qapı bəkləməz (güdməz).

qüçüm **-**özümdükü deqəndə öküz qara **güçüm** var, özgəsindən değende başım aşa işimvar.

qüfdə **.** döğük ətdən **küfdə** çıxar, döğük ərdən iğid.

qügüm alaca qaranlıq. ala qara. qaş qaralın. toran. bor qara. bor baray. borangı qaranğu. qaranğuy. buranğuy. açıqqara. (tarik roşən. qorq o miş. şəfəq.).

qüqrəqimtə **-küqrəgimdə güvənc:** köksümdə inanc.

qül 1. **gül**. məzə (mizah). **1. gül**. açı. zaviyə. açılmış bonçuğ, bonçaq, qonça. {türkcə olan (gül) ün (farscaya keçmiş -qol-), daşıdığı qavram (açıq)dır (gül < > gün <> kül. bunların hamısında açılqlıq, saçıqlıq, yayımlıq anlamları vardır). gül sözü, səs\anlam yönündən bu sözlərlə uyğun gəlir (köv\kov\kav: oyuq. açıq). } 1. - qorsun olub, od qorunca, kül olub, köz qora.

-oda qorsun olunca, köz üstünə, kül ol.

. - gül kimi görünüb, tikən kimi batan, dos kimi görünüb, yılan kimi soxan.

. - gül əkdiyim kül olmasın.

- gül qoxar, tikən soxar.

. -güvən **gül** deyil qoxa, inanma işsiz güvəndə doğa. (doğa: ona. ola) .

. -həmmə nəyi aytdınğız, sonğundada tapdınğız, əllərizə **gül** bitsin, doğru yanıt yazdınğız. (tapmaca yanıtı. (**yanıtı**: cəvab) (**aytdınğız**: söylədiniz)

-**ocağın kül alar evin toratan**. (evi basmş toratan, küldə qalanmış ocağa). pozqluq. baxımsız durum.

. -gül altu toprağuq, olduq yerimizdə varıq

. -gül dikensiz , yaşam dədsiz olmaz.

. - gül əkdiyim **kül** olmasın.

-oddan **kül** törər, küldən ot

-qoxlamadım bir **gül** sənin üstünə.

-gül olsanda, **kül** olsanda özün ol.

-közü söndürsən **kül** inciyər.

qülatan. **külatan.** çöpatan. xəkəndaz.

qüleq **külek**. ağzı geniş, altı dar su kabı.

qülə **gülə** . -o sevilemez **ki gülə** hər gələnə!.

. –İştə kitosların işi bu, **tikən kimi gülə batmaq**, yılan kimi dosdu soxmaq.

-İştə kitosların işi bu, tikən kimi gülü saşmaq, yılan kimi dosdu soxmaq**.**

-dağa görə qar, **gülə** görə tikəni, gücə görə yük, güvənə görə sınaq var.

-ötər günlər **külə** dönür gülümüz.

-**gülə gülə:**. **-**mən dedim gül kimi yaşa, gül qədərki yox, düşməz ayrı tikən güldən, taxı döşlərə gül kimi taxıl, tikən kimi yox. qısadır ömür gülə, güc yaşam **gülə gülə**.

qüləcən **güləcən**. **gülücül**. **gülümcül**. **-**arı yox gülücül, sanası yox, yuxuçul.

(həyasız olan çox gülər, qayqısız olan çox uyur.

qüləqlə **. -**kələknən gələn **küləklə** gedər

qüləqül **güləgül.** rişxənd. sevincsiz gülüş.

qüləqülmək **güləgülmək.** sevincsiz gülmək. rişxənd edmək.

qüləməz **. -** gülməsən sən, **güləməz** güzgü

qülən **gülən**. - **gülən üzlərə**, gülərmiş yaz, gülər qalar gülüm!, güləri yaz.

. - gülməyi gəlsə, **gülən** qadın, istiyən yerdə ağlayar.

-ölümə **gülən** kimdi, yaşama küsən kimilər.

qülər . -bir qün qələr,qüller qülər, ərqin bilməz, ərkin bilər! (**ərk**: ixtiyar.

güc. qiymət. qədir).

qülər g**ülər**. - gülən üzlərə, gülərmiş yaz, **gülər qalar** gülüm!, güləri yaz.

-**qabağı** gülər. (üzü).

qülər. **-**xanım burdan deyər, ordan ağlar, ordan **gülər**.

qülərək **-**ağız gülə qapdın, örtə külün səpdin. (aldatıb üzə **gülərək** qapdın, yanığ külü üzə sərpdin).

qüləri **güləri**. - gülən üzlərə, gülərmiş yaz, gülər qalar gülüm!, **güləri yaz**.

qülərmiş **gülərmiş**. - gülən üzlərə, **gülərmiş yaz**, gülər qalar gülüm!, güləri yaz.

qüləyin **-**dalsız yapraq yel **küləyin** əsiri.

qülqən **gülgən. gülgün. güllügən.** gülüstan

qülqənimtə. **. -** gülgənimdə **açalı** təkcə gülüm var mənim.

qülqün **gülgün. qülqən. güllügən.** gülüstan

qüller . -bir qün qələr,qüller qülər, ərqin bilməz, ərkin bilər! (**ərk**: ixtiyar. güc. qiymət. qədir).

qüllər **-**mən gedəli, **güllər** qalar, yazda açar, qışda solar, çalış hər gələn dərmiş gülün, dərməyən qalmış, gülüm.

qülləri **-**özgə yurdun **gülləri**, öz yurdumda kol tikan.

qüllərinin **-**keçən yolun daşlısa, gələn yolun güllərinin nəyinə, gələn yolun daşlısa, keçən yolun güllərinin nəyinə

qüllərinin **-**keçən yolun daşlısa, gələn yolun **güllərinin** nəyinə, gələn yolun daşlısa, keçən yolun **güllərinin** nəyinə

qüllü -gecəniz **güllü**. gecəniz yoxumlu: yumşaq. lətif. **(gecə alqışı)**

qüllüqən **güllügən. gülgən. qülqün.** gülüstan

qülmə **. -**ağlama **gülmə** doyuzmaz. (doyurmaz)

qülmək **. -gülmək** üçün içindən, içözüvü sevməlisin könüldən.

- şaqqanaq çəkib gülmək: qaqqa çəkib gülmək.

qülməsən **. - gülməsən** sən, güləməz güzgü

qülməyi **. - gülməyi** gəlsə, gülən qadın, istiyən yerdə ağlayar.

qülsün **gülsün.** uzsun. gətirsin. **(uz:** yola. muvafiq**). -**yaşı uzasun, **uğru uzsun** (uşağın olum günü).

-**baxtı gülsün:** uğru gülsün. (yarqış sözü).

qülsüz **gülsüz**. -**gülsüz olar yemişi**, dadlı dadlı dənəsi (tapmaca) (**encir**).

qülşənimtə **. -** gülgənimdə **açalı** təkcə gülüm var mənim.

qültanilə **. -**gülü at **güldanilə** düşmanuvun kəlləsinə.

qültən **. -**oddan kül törər, **küldən** ot

qültən **-**mən dedim gül kimi yaşa, gül qədərki yox, **düşməz ayrı tikən güldən**, taxı döşlərə gül kimi taxıl, tikən kimi yox. qısadır ömür gülə, güc yaşam gülə gülə.

qültü **. -** incəldiyi yerdən qopsun, nə üzün **güldü**, nə içimə sindin.

qültür **. -** kimlər gülür üzüvə, kimlər **güldür** özüvə

qültürö **-**dos küydürö aytat, düşman güldürö aytat. (dost yaxdıra söylər, düşman isə, güldürür söylər).

qülü **gülü.** -iştə kitosların işi bu, tikən kimi **gülü saşmaq**, yılan kimi dosdu soxmaq**.**

-külü çox, odu yox ellər.

-külü dərman desələr, gizdə qoyan.

. -gülü at güldanilə düşmanuvun kəlləsinə.

- kiçik sevgilər bağça **gülü**

. -gülü solmadan tutun, dolçanı dolmadan.

-ağız gülə qapdın, örtə külün səpdin. (aldatıb üzə gülərək qapdın, yanığ külü üzə sərpdin).

-ocaq çökmüş, odu sönmüş, **külü** savmış. nərsə gözlər kimi qalmış, yolların kol basmış.

qülüb **gülüb** - qoyma bitsin hələ varkən bu samanlıqda saman, hər zaman döngə dünür, sanma **gülər, bolluq edər**.

qülüc **gülüc.** məzəli. (mizahlı). -**gülüc** kişi.

qülücül **gülücül**. **gülümcül**. **güləcən**. **-**arı yox gülücül, sanası yox, yuxuçul. (həyasız olan çox gülər, qayqısız olan çox uyur.

qülüq **külük. -**. **bel külük bizdən**, tər töküb işləmək sizdən.

qülüm **gülüm**. - gülən üzlərə, gülərmiş yaz, **gülər qalar gülüm**!, güləri yaz.

. - gülgənimdə açalı təkcə **gülüm** var mənim. (gülgənimdə: güllüşənimdə)

qülüm **-külüm** gülün qurbanı.

-mən gedəli, güllər qalar, yazda açar, qışda solar, çalış hər gələn dərmiş gülün, dərməyən qalmış, **gülüm**.

qülümcül **gülümcül**. **gülücül**. **güləcən**. **-**arı yox gülücül, sanası yox, yuxuçul. (həyasız olan çox gülər, qayqısız olan çox uyur.

qülümsə **. -** könülcəli davranış, hərbirinə **gülümsə**, tək birini sevgilən. (**könülcəli davranış**: könül almaq kimi davranma)

qülümüz **-**ötər günlər külə dönür **gülümüz**.

qülün **. - gülün** dərsən dal inciyər

. -hər nə yolunda deyil, koldan **gülün** dərməyə eyil, yarın gəlir gözlənməz olur, dişilər ölür kişilər doğur.

- **bağda gülün bülbülü**, ev bəyinin sünbülü.

. -hər gələn dərmiş **gülün**, dərməyən qalmış, gülüm.

qülün **-**. külün gördüm odun (**gülün**) yok, yanan azdır yatan çox

-ağız gülə qapdın, örtə **külün** səpdin. (aldatıb üzə gülərək qapdın, yanığ **külü** üzə sərpdin).

-qoxar **gülün** tikəni, barlı yerin əkəni.

-külüm **gülün** qurbanı.

-. **külün** gördüm odun (gülün) yok, yanan azdır yatan çox.

-mən gedəli, güllər qalar, yazda açar, qışda solar, çalış hər gələn dərmiş **gülün**, dərməyən qalmış, gülüm.

qülünə **-**qalının orta **gülünə** sıçmaq. (düz xala vurmaq).

qülür **. -** kimlər **gülür** üzüvə, kimlər güldür özüvə

qülüstan **gülüstan.** gülgən. gülgün. güllügən.

qülüşlə **. -**başla günün gülüşlə,

qüman **- güman** yoxdur yaxşıya, uzaq olsun yamanlıq.

-ışıq atsa ortaya, **güman** qalmaz ortada.

-qəm tutunmuş hər yanı, qaçmaq gümanı yox mənə, dar yerin qısqac bucağına belə qalmaz **güman**.

qümanı **-**qəm tutunmuş hər yanı, qaçmaq **gümanı** yox mənə, dar yerin qısqac bucağına belə qalmaz güman.

qümansız **gümansız**. əmin. **-gümansız ki:** əminəm ki.

qümüştür **-**qonaq birinci gün qızıldur, ikinci gün **gümüşdür**, üçüncü gün sürüşdür.

qümüşüm **-**malım çox olunca, günüm ağ oleydi. (ağca **gümüşüm** olunca, ağ günüm oleydi).

qün **. gün**. günün, gün çağın üç bölümü. {**günbaşı. günorta. günaltı**).

- gec ortası **gün** çıxmaz.

. - hançı **gün** vardıki axşamsız ola

- gün kimi ışıyan, tün kimi yaşuran, su kimi duru, topraq kimi yasağun, ölü kimi dincək. nə olursun ol, oldunğn kimi görkən (görsən), görkəzin (görsətin) kimi ol. (**ışıyan**: ışıq saçan) (**yaşuran**: payan. örtən) (**yasağun**: Mütəvaze) (**dincək**:aram.) (**görkən**: görsən) (**görkəzin**: görsətdiyin) (**görsətin**: görsətdiyin).

. - öğrəşməyə, dün keçdi, yarın gecdir, bu gün yarıdır (**yarıdır**: düz uyqun çağudur).

. -gün batıbdır gecə yaymış qanadın.

. -gün varikən ayı neylər, aylı gecə ulduzu.

-hər nəyin sonu var, yazı yağış, qışın qarı var, qara gecə, ışıqlı **gün** sonu var

. -bir **gün** olur, bir **gün** ölür.

. -gün çörəyin tapanmayan özgəninin umasın açar. (**umasın açar**: falın açar)

-illər dönər, ay aylanar, gün keçər.

(qarqış) **- gün görməmişin** biri gün görməmiş.

. - bir gün dəğər işizə, dadı gələr dişizə.

. -**gün keçdi**, kölgələndik kölgəmizdə, **gün batdı**, ayda yatdı, ölülər ölkəmizdə.

-gün görmək: rahat üzü görmək.

- tün yoğar, **gün doğar**.

. -**gün geçmədən unutmaq**: çox tez unutmaq.

-böylə gəlmiş böylədə gedərmiş acun, **gün** barışar **gün** küsər.

-qonaq birinci **gün** qızıldur, ikinci **gün** gümüşdür, üçüncü **gün** sürüşdür.

-bu **gün** göz yumduqlarımız, yarın bize göz açdırmayacaq olanlardır.

-bir qün qələr,qüller qülər, ərqin bilməz, ərkin bilər! (**ərk**: ixtiyar. güc. qiymət. qədir).

-çox qalxma belə yüksəyə bir **gün** düşəcəksən, düşdüqdə bulunmaz təki bir dal ola yardım.

-illər sürər qazanaq, **bir gün** içrə itirək.

-gec ortası **gün** çıxmaz.

-qoyma sına ev eşiyin dirəyi, köçən köçdü, keçən keçdi, qalan günə **gün** ağla.

-qalxır güdəldir, yatır uzaldır. (**tapmaca)** (**gün-kölgə**).

-**yutgün**: igirmi dörd saat.

qünaltı **günaltı** . 1. bir günü iki bölümə böləndə, birinci bölüm quşluq, ikinc bölüm günaltı deyilir. 1. öğlə sonrası. 1. ikindi olunan yuxu. qilulə. -**günaltı**

yapmadım, başım ağrır. 1. öğlə sonrası şifti. –**günaltı işləmək.** 1. günün ikinci yarsı. nahardan sonra. bədəzzohr. (# **günbaşı**: quşluq. səhər çağı.)

qünbatarqa **. -**qüntoqartan **qünbatarqa**(məşriqdən məğribə)

qünbutun **günbutun**. **günyutun** igirmi dörd saat içində.

qüncellik **güncellik**. aktüalite.

qüncə **güncə**. (ruzanə).

qüneşden **. -**kölgəyə sığınan, **güneşden uzaq qalar.**

qünə **-**qoyma sına ev eşiyin dirəyi, köçən köçdü, keçən keçdi, qalan **günə** gün ağla.

-oğlun yetib el içinə girməmiş, tarla dərib xırmanlayıb ambarına yığmamış, bağdalı dos, ürəkli yar qıyın **günə** düşməmiş. (**bağdalı**: bəfalı) (**qıyın**: dar).

qünəş - könlüzə günəş doğsun (alqış)

. - gedir **günəş** batası, böyür güdə kölgəsi

. - günəş yerə iş kişiyə yaraşır

-gedir **günəş** batası, böyür alçaq kölgəsi.

qünəş **-**günəş kor gözü ışıltmaz.

qünəşə (ışığa) **-** kölgəvi gördünsə, **günəşə** (**ışığa**) and iç (inan).

qünəşi **-**o günün gəzir, sən günəşi ,o kefin ardında, sən güvənin, sən hardasan o harda.

qünəşim **. -**gündüz **günəşim** gecə ulduzum .

qünəşliyi **. -günəşliyi** istəyən kölgədən çıxar

qünlər **. -** indi artıq ölçülər dəğişdi, **günlər var** ömür boyu, umatlıq var sonsuza durur. (**umatlıq: umaylıq** . xoşbaxliq)

. -günlər soyuq səndə soyuq, üşüyür mən.

. -keçən **günlər** yaxcısı pisi, keçmiş olsun qalmasın izi, mutlu yıllar

gözləyir sizi

. - **günlər** dolar ay dolanar (çağun ötüşü)

. -günlər dolar ay dolanar (çağun ötüşü)

-mutlu yıllar, mırtlı **günlər**! (alqış).

-indi artıq ölçülər dəğişdi, **günlər** var ömür boyu, umatlıq var sonsuza durur. (**umatlıq: umaylıq**. xoşbaxlıq).

qünləri **. -**dünləri bırax, **günləri** tutaq

-dünləri bırax, **günləri** tutaq.

qünlərilə **. -** illər aylar **günlərilə** yaşanır.

qünlərin **-**görməyir **günlərin** axının, göz seçənmir ölümün yaxının.

qünlərin **günlərin. - günlərin adı var**, yemişlərin dadı var.

- günlərin ötüşü var, sözlərin bitişi yok.

qünlüq **. -günlük** işi günündə.

qünorta **günorta** (# **tünorta**).

qünortaz -**günortaz xeyir:** tuşuğra. tuşğur.

qünortaz -**günortaz xeyir:** tuşuğra. tuşğur.

qüntə **1. kündə**. kütək. kötük. tomruq. 1.**gündə** -sevgi quşu ürəkdə olur, bir budaq tapırsa qonur, sınırsa budaq, gələsi **gündə**, başqa budaq tapırda qonur.

- utanmaza gündə toy.

qüntəliyin **. -gündəliyin** keçişi, hər günüvün öz işi.

qüntəylə **. - x**əstəliq **kündəylə** girer, damcıyla çıxar.

qüntoqartan **. -qüntoqartan** qünbatarqa (məşriqdən məğribə)

qüntüz **. -gündüz** günəşim gecə ulduzum .

. -gündüz danışdın çevrevə bax, gecə çağun heç danışma. (danışanda dinləyənləri düşün, dinləyənləri tanımısan heç danışma)

-evrəndə var ölüş doğuş, səndədə var qavuş qovuş, evrəndə var gecə

gündüz, səndə var qara saç, ay üz, evrəndə var dibsiz göy, səndədə var daldıran göz, evrəndə sən varlıq, olmasan mənə darlıq. (**qavuş qovuş** : vəsl o fəsl). (**daldıran**: qərq edən)

. -gündüz tınım, tündə uyku bilməz. (gündüz rahat gecə uyku bilməz).

qüntüzün **gündüzün**. - yava it **gündüzün hürər**. (kal kişi bildiyin bağırar).

qünü **günü. -**dünəni boş ver, **bu günü** xoş ver, ertisinə pay saxla (**ertin**: yarın).

. -heç nə durmur anıda səni. nədən silinir belə anılar, sevdiyin dünən könül içindən, keçir **günü** söğüncə dönür.

- **dar günü** uzaq olsun. (yarqış sözü).

. -. **günü ötdü**, sözü bitmədi.

- **günü ötər**, sözü bitməz.

-buda keçər, **günü gələr**, buğdalar əkilər, kimi biçər, kimi ələr.

-doğum günü : doğun.

qünüm **-**malım çox olunca, **günüm** ağ oleydi. (ağca gümüşüm olunca, ağ günüm oleydi).

qünümtə **. -** gecə kefli yığır yoldaş atırsa dan çıxar yaddan, qalırsa **dar günümdə** kəs, o sənsən sən.

qünümtə **-**gecəm kefli yığır yoldaş, atırsa dan çıxar yaddan, qalırsa dar **günümdə**, kəs, o sənsən sən.

qünün **. -**başla günün gülüşlə.

. -keçənləri şişlənibən yadına, olan **günün** ağu qatar balına.

. -keçirdiyin **günün** dəğərin biçdiyin ürünlə yox, əkdiyin tuxumla ölç.

-günün xoş keçirtmiyən, ilin xoş keçirdəmməz.

. -hər **günün** öz işi.

-o günün gəzir, sən günəşi ,o kefin ardında, sən güvənin, sən hardasan o harda.

qününlə **-**dünü vur daşa, **gününlə** yaşa.

qününtə. **. -**günlük işi **günündə**.

qününtəqin **-günündəkin** qarama, dibindəkin qara. (**qara**: bax).

qünüvü **- günüvü** yaşa, yaşı vur başa

. - günüvü qaraldan bulutu qoyma dura.

. -günüvü yaşa, yaşı vur başa

qünüvün **. -**gündəliyin keçişi, hər **günüvün** öz işi.

qünüz **. -** gecə oda, **günüz** tüstüyə

-gecə dolu yağır, **günüz** od. (dağlıq yer).

-gecə oda, **günüz** tüstüyə.

qünüzə -xoş gəlmisiz. **-**xoş **günüzə** gələk.

qünyutun günbutun. igirmi dörd saat içində.

qüp **. -**ocaq çayı, **küp pendiri**, isti çöçə, ot yarpızı. (bulaq otu. yarpız türü).

-küp sızdırar dışına, hər ne qoysan içine.

qürəq **-**axıntıya **kürək** çəkmək. (oda odun daşımaq).

qürələnmək. **gürələnmək . guralanmaq**. bir iş, olay üçün tam qoşuların, quşağları (şərayitin) cürlənməsi, uyqun, qoşnuq, qoşnaq, qurşanıq, qurşıq, quraşıq, saplı, hazır olması.

qürən **k**ürən. çaş. adama qalxan. -**çaş** it. – **çaş** pişik.

qürəti **kürədi. -**bir kürədi üzündə, pidəsi pişər, acısıda var, dadlısıda. (bilməcə). (ağız. dil.).

qürsü **-**qış havası, közlü **kürsü**, dadlı ötüç nar dənəsi can verər. (**ötüç** : **ötüş**. nağıl).

qürt **-**atıcı çalır , **kürd** oynayır, acığı tutan birdə oynayır.

qürtə **kürdə**. **kürüt**. xam. tar. yüklə, bağlacın birgə çəkisi.

qürüqəy **kürügəy**. ağıntay. itcik. təcavuzkar. acıntay. aqresiv.

qürültüsünten **. -** değirmen **gürültüsünden** qaçan unun öğütemez.

qürüt **kürüt**. **kürdə**. xam. tar. yüklə, bağlacın birgə çəkisi.

qüsbə **küsbə**. köçbe. çöküntü. çökəl. çökmə. tilif. təlvə. tındağ. quyqa.

torta. tortu. risub. təhnişin. lay. laxda.

qüsən **-**ölümə gülən kimdi, yaşama **küsən** kimilər.

qüsər **-**böylə gəlmiş böylədə gedərmiş acun, gün barışar gün **küsər**.

qüstəqlik **küstəklik.** burkmazlıq cəsarət. - **burkmazlığa baxmayın**: cəsarətə baxmayın cəsarət olmasın.

qüstü **. -**qıl qılının üstünə, qıllı dodağın üstünə, on savaşdın dalaşdın, bir barışdın küsdü nə. (**buğ. bıyıq).**

qüsük **küsük**. - **yaşama küsük**, üzük yaşar. (**üzük**: narahat. huzursuz). (kəndindən küsən (kənidini bəğənməyən, özünü gönməz, özündən razı olmayan), yaşam gülməz).

qüsürsə **küsürsə**. - dil, **küsürsə dildən**, dil, qarğayar yiyəsin.

-dil, **küsürsə dildən**, dil, tanımaz yiyəsin.

qüsüyü **-küsüyü** çağırma geri, tutduğun özü yeyiri.

qüşman **-**dos küydürö aytat, **düşman** güldürö aytat. (aytat: söylər) (dost yaxdıra söylər, düşman isə, güldürür söylər).

qüt **küt**. 1.şey. nəsnə. cism. objekt. yansız.**1.**qat. yad. tərs. qarşı. muxalif. zidd. əleyh. **qütbeyinlər-**uslu ağıllılar sevməyi sevər, axmaq kütbeyinlər vurulmağı **qütə-sıx, güdə tikə, geyim**: tingə.

-küt düşmək xut düşmək: küt düşmək. küt düşən çörək kimi. durağında, durduğu yerdə duranmayıb düşmək.

qütcək kütcək. xoşa gəlməz. zəhlə gedməli. -könül sevən göyçək olar. sevməsə könül, kütcək (**kütcək**: xoşa gəlməz. zəhlə gedməli)

qütə **. -** gedir günəş batası, böyür **güdə** kölgəsi .

qütə **-güdə don:** donqa.

qütəq **kütək**. kötük. kündə. tomruq.

qütəl **kütəl**. **gütəl** {(1. < **götəl < göt**: kök. dib). (**1**. < güdmək **< göz**. **gözmək**. gözəmək). (**1**.

qütəltir **-**qalxır **güdəldir**, yatır uzaldır. (**tapmaca)** (gün).

qütəltir **-**qalxır **güdəldir**, yatır uzaldır. (**tapmaca)** (**gün-kölgə**).

qütən **. -**gələni **güdən** dalda qalmış.

qütər . **güdər. yoxlar. -** əl toxlar, **göz yoxlar**.

qütlü **kütlü.** pis. -başı qutlu, **sonu kütlü**: başlanqıcı iyi, sonu kötü.

qütməz **güdməz. -**küçə iti, qapı bəkləməz (güdməz).

qütməz. **-**arpa əkən, buğda **güdməz**.

qütsə **. -** kişi papağın **güdsə**, başmaq tapılar.

qütsə **. -**elçi bacarsa el bacarar. (elçi **güdsə** el bacarar). (elçı elin gözüdür).

qüttürmə **-**bürüyə qoy **qartapday**. (**qartapday**: qaratma. **gütdürmə**). (qurda qoyun gütmə görəvini yüklətmə).

qütü **1. güdük.** sorğa. təmənna. **güdü. güdük.** sorğa. təmənna.

qütüb **güdüb. - hər yerdə güdüb durar**, istəyirsə tutub udar (tapmaca) (**ölüm**).

qütüq **güdük. güdü.** sorğa. təmənna.

qütülməz **-**qapalı başından açıq əllik **güdülməz**. (**qapalı başından**: din qulluqçusu).

qütülü **güdülü.** sorğalı. təmənnalı. irkək. irkəli. ərköyül. arzulu. armanağ. istəkli. umuq.

qütürsən **. -** düşünmədən bar əkirsən daş çıxır, bağ **güdürsən** dağ çıxır.

qütüsüz **güdüsüz.** təmənnasız.

qüv çinə güv&. ürəyi doğru. sadiq. -doğru düşün, **çinə** danış.

qüvariş **güvariş <guvaş**.

qüvən **. -**könül edər artıq **güvən** mal tapsa, xoş gəzərlər qız oğlanlar yar tapsa.

. -güvən gül deyil qoxa, inanma işsiz güvəndə doğa. (doğa: ona. ola) .

qüvən (emniyet) supabı daşmaça. nərsənin daşmasın (partlamasın) önləyən düzən.

qüvənc **-küqrəgimdə güvənc:** köksümdə inanc.

qüvəncin **güvəncin**. etimadın. -kəndizə **güvəncin** dərəcəsi (özüzə **etimadın** dərəcəsin.

qüvənə **-**dağa görə qar, gülə görə tikəni, gücə görə yük, **güvənə** görə sınaq var. **-**könüllərdə güvənə tapın.

qüvəniq **güvənik**. işənik inanıq. mötəbər. etibarlı. müvəssəq. kıredibl.

qüvənin **-**o günün gəzir, sən günəşi ,o kefin ardında, sən güvənin, sən hardasan o harda.

qüvəniş **. -** kəndindən başqasına **güvəniş** utuzmaqdır.

qüvəniş **-**kəndindən başqasına **güvəniş** utuzmaqdır.

qüvənliq **güvənlik**. işənlik. inanlıq. etibar. zəmanət. kıredibiliti.

qüvəntə **. -**güvən gül deyil qoxa, inanma işsiz **güvəndə** doğa. (doğa: ona. ola) .

qüvərçin . **güvərçin** kögürcan

qüvtən -**çinə güvdən: sinə güvdən:** çin könüldən: səmimi qəlbdən. qərəzsiz mərəzsiz.

qüyəz **küyəz**: qızarmış. (< **küymək**). əritilmiş quyruğdan qalan qoğruq. **cığaz**. **çığloz**. **cızqa**. **cılaz cığlız**. **cızbız**. **cızbıq**. **cıztıq**. **cızlıq**. **cızqa**. **cızza**. **-çığlozu çıxmaq**: əriyib tükənmək.

qüyəzmək **küyəzmək**. yanmaq. -**küyəz** ürək: yanıq ürək.

qüymək **küymək**. qavrulmaq. küyzərmək. közərmək.

qüytürö **küydürö**. **-**dos **küydürö** aytat, düşman güldürö aytat. (aytat: söylər) (dost yaxdıra söylər, düşman isə, güldürür söylər).

qüyzəq **küyzək çızğınığ**. **çızğınğ**. **küyzün**. **köyzək**. közərik. közərmiş. yanımsı. qızarmış.

qüyzün **küyzün**. **çızğınığ**. **çızğınğ**. **köyzək**. **küyzək**. közərik. közərmiş. yanımsı. qızarmış.

qüz **. - güz** ərməğani soluq gül quruq yapraq

. - iliz qutlu, eliz mutlu, göylük, gögəti, **güz** bolun olsun. (**alqış**)

-iliz qutlu, eliz mutlu, göylük gögəti, yaz **güz** bolun olsun.

qüzə **-**qırılmış **küzə**, su yolunda, baş verilər, baş verənin yolunda.

qüzənin **küzənin. -min küzənin qılpı olmaq**: yaltaqca, qalmasın dələduzluğa əl atmaq.

qüzətən **-küzədən** axan içindəndir.

qüzətən **-**yaşam yüz **küzədən** su içməyi öğrədər.

qüzqü **. -** gülməsən sən, güləməz **güzgü**

qüzqüqulu **. - güzgüqulu**, öz gözündə, özgəni yaşar. (**güzgüqulu**: güzgüyə çox baxıb, bəzənən)

qüzqüsüz **. -güzgüsüz** gözəlliyə inanılmaz.

qözüntə **-**öz **gözündə** dirəyi görənmir, başqasında tük axtarır.

qıza - dul varki **dəyər min qıza**.

laqşaq **laxşaq** . **ləxşək. ləxşək.** boş. yerində boş

lal **-**yalan duymaz qulaq yox, olmasa ki, kar ola, yalan deməz, dil olmaz, olmasa ki, **lal**.

lap bütöv büs bitüv.

leçeq **leçek**. beyaz renkli başörtüsü

lele müellim. baba. qardaş.

lenqer **lenger**. geniş ve derin leğen

ləh ləh -**ləh ləh vuraraq**: köks ötürə-ötürə ürək çırpa çırpa döyünmək.

ləqşəq **ləxşək. laxşaq** . boş. yerində boş

ləmbər . -**ləmbər ləmbər** dalqayan, şol dənizdən iz qalmaz.

lənqər salmaq -**ləngər salmaq:** danqarmaq. danqaqmaq. danqanmaq. bağlanmaq.

lıpbız pulsuz. kasıb. lüt.

lopa - **lopa bığ:** yoğun, kündə buğ.

lor tat. -**tat degi:** tatlar demişkən.

-**tat danışmaq:** lori dildə danışmaq.

lotuçul - **lotuçul gəzən**: dılqır.

lotuçul -**lotuçul gəzən** . dılqır**.** dığa. dıldıbıl.

lovqa **lovğa**. içi boş yekə danışan. -sarsıtdı təpginiz **lovğa duşmanı**. (**sarsıtdı**: titrətdi).

lüt çözülgən. çılpaq. (**çılpaq** sudan qorxmaz, ovçu oxdan qorxmaz.).

-lüt götdən tuman oğurlar.

-yalan dünyanı bəzər özü **lüt** gəzər.

-**lüt qılınc:** siyirməqılış. siyirmə qılınc**.**

mahana 1. inandırıcı olmayan sürgü, üzgü, üzr. uydurma. qulp. qılp. **1.** qaçalqa. -darıxmağın nədəni içində yatır, tüm koşullar ona qaçalqa olur, dəğişməsən için bu dərd sürəcək, qalan sökəllərə buda nədən olacaq. (**sökəllərə**: kəsəlliklərə. naxoşluqlara).

maqa **mağa.** (**ək**). arğa. -**sat<u>arğa</u>**: **sata<u>mağa</u>**

mal tapsa **. -**könül edər artıq güvən **mal tapsa,** xoş gəzərlər qız oğlanlar yar tapsa.

mal anlamaz. kal adam.

malaqa **malağa** susaq çəmçə. -qazan olsa, **susaq** tapılar. (**susaq**: çəmçə. malağa).

malı mala **. -** gəlin alın sataq, **malı mala** qataq.

malım **-malım** çox olunca, günüm ağ oleydi. (ağca gümüşüm olunca, ağ günüm

oleydi).

malın - davar üçun anğımazıb tanrını, götün si-ər **malın** alar xalqının.

(anğımazıb: yada salmaz)

-canın vermiş **malın** yox.

maltan **-**çok veren **maldan** az veren candan sarsılmaz.

mama anaçı (uşaq doğuran). əbə. umana (umay ana). qındıq ana. (göbək ana).

mamalıq anaşlıq. ebeliq. **-**geçi özü doğanmır, qoyuna anaşlıq edir.

man **-man qəlir:** ar sayılır ar sayılır. -qanmaza min söz az gəlir, çatana ikisi**,** **man gəlir**.

-manlarıma özüm düşman olaydım, onda mən mən olaydım.

manqır **manğır. manğur.** paxır para. mis para.

manqur **manğur. manğır.** paxır para. mis para.

manlarıma **-**özgələrin gözün taxaydım öz gözümə, özgələrin göziylə baxardım öz üzümə, öz manlarıma özüm düşman olaydım, onda mən mən olaydım.

mansızın eybsiz olan**-mansızın** yar arayan yar tapabilməz.

manteyil **. -** düşmək **mandeyil**, qalxmaq olsa ardında.

mat **-mat** qalıram türk qızı olasan, öz əlinlə öz dilivi boğasan.

meşebeyi qoruxçu.

meytan **-meydan** sənin at sənin, devran sənin tov sənin (ürəyin necə istir yapın).

mən **-**dünya nəyimə sürə (**sürə**: qala. batmaya) **mən** gedəli o qalalı, olan məndə, ölən mən.

mən **-**min **mən** durur bir mən içində.

mənə **. -** dilim verir qanad **mənə**, onsuz yoxdur yaşam **mənə**

məni. **. -**içim çəkər dara **məni**. **(içim**: vicdanım)

mənim bizim qonşumuz dədəminən qardaşıdı , mənnəndə qardaşıdı , **mənim** oğlumunanda qardaşıdı , bəs bu necə qardaşıdı (qar daşımaq).

. - qöyçeyim sən **mənim**.

mənq -**məng edən:** uyudan. yuxladan.

mənliqivi **-**özgə dilini öğrəşibən öz dilin atma, öz **mənligivi** kimsəyə satma.

mənnəntə bizim qonşumuz dədəminən qardaşıdı , **mənnəndə** qardaşıdı , mənim oğlumunanda qardaşıdı , bəs bu necə qardaşıdı (qar daşımaq).

məntə **-**dünya nəyimə sürə (**sürə**: qala. batmaya) mən gedəli o qalalı, olan **məndə**, ölən mən.

məntə **məndə**. - adız tanış ürəkdə, **anırsamır baş məndə**. (**anırsamır:** yadına gətirmir).

məntəqi **. -**kimin dili nəyə bağlı biləməm, **məndəki** dil könlə bağlı biləgəm.

məyə (**ək**). **gə** -paltarların gey**<u>məyə</u>** başladı: geyir**<u>gə</u>**.

mıqlanmaq **mıxlanmaq**. taxılmaq. durmaq. -araba gedərək, birdən **taxıldı**. -hər nə ölümlə **taxılır**.

min **. -** gedməyə **min** söz, qalmağa bir söz yetər

. - gedməyə **min söz**, qalmağa bir söz yetər

- dul varki **dəyər min qıza**.

- min könüllü, bir çatıda qalmaz.

. - qurulmağa min bir güc, yıxılmağa, birin güc. (**birin**: təkcə bir)

-min küzənin qılpı olmaq: yaltaqca, qalmasın dələduzluğa əl atmaq.

-aracda var **min** amac.

-qanmaza **min** söz az gəlir, çatana ikisi, man gəlir. (**man gəlir**: ar sayılır).

-gedməyə **min** söz, qalmağa bir söz yetər.

-bir yeyənin olsun **min** deyənin olmasın.

-min əl verər əl ələ, bir ayağı tutmağa.

-min mən durur bir mən içində.

mincə **-**bircə dinləməz, **mincə** dinlədər (radyo).

minədə minədə. inədə. hələdə.

minin **. -**güclü bilək birin, güclü bilik **minin**

minqəninq **-mingəninğ** yaxşı at bolsa, alıstı yaxınday gör. (**bindiğin** iyi at olursa, uzağı yaxın gör!).

minlər -kopoğylu damodan ərsin oğurlayır. (**damodan**: tamudan).

minnətdaram . boysanım

minnətdarlıq edmək boysanmaq. minnətə mindirmək.

minti **. -**qaşığa **mindi**, qıçı sallandı (**bilməcə**) **(əriştə. makaroni).**

mırt vurmaq oynamaq, əğlenmək.

mırtlaşmaq oynaşmaq. şuxluq edmək. -odla **oynaşma**.

mırtlı **-**mutlu yıllar, **mırtlı** günlər! (alqış).

mısmıq tısa**.** güdə boylu yuru olan.

mişqıç . kədi. pisik

mızı tınıvız. düşüncəsin ayan (açıqca) bildirməyən.

molluya **-**gedib vermə **molluya** həm sikə həm danlıya.

muqan **. -muğan muğan** olursa bir qoyun iki quzu, muğan yaman olunca, nə qoyun nə quzu

mun **bun**. kitir. kədər.

munq **munğ**. büküntü. üzüntü. sıxıntı. qussə. ənduh. hüzn. qəm. kədər. təəssüf. kədər. qəm. qussə. ənduh. hüzn. sıxıntı. təəssüf.

munqar **pinar**. çeşmə. bulaq.

munqılmaq **munğılmaq**. bükünmək. üzünmək. sıxınmaq. kədərlənmək. qussələnmək. huzursuz olmaq. qəmlənmək. ənduhlanmaq. hüzn ,

təəssüfə dolmaq.

munquz **munğuz. buynuz. muynuz.**

muşar **. müşar. buçar.** buşqu. biçgi. buxcu. ərə.

2muşayiət edmək züy tutmaq. havasın saxlamaq. .

mutlu **. -**keçən günlər yaxcısı pisi, keçmiş olsun qalmasın izi, **mutlu** yıllar gözləyir sizi

. - iliz qutlu, eliz **mutlu**, göylük, gögəti, güz bolun olsun. (**alqış**)

mutlu **-**iliz qutlu, eliz **mutlu**, göylük gögəti, yaz güz bolun olsun.

-mutlu yıllar, mırtlı günlər! (alqış).

mutluq : amançılıq. qutluq.

mutluluq **-mutluluq** ad tanımaz.

muynuz **buynuz. munğuz.**

2müdəbbiranə santay.

mürqülemek **mürgülemek**. balaca yuxlamaq.

müşar **muşar. buçar.** buşqu. biçgi. buxcu. ərə.

2mütəhidül qovl bir ağuzdan **. -**bir **ağuzdan** hamı dedi

naqarat **nağarat**. qayta. -**qayta** söylə. -**qaytağmadan**: geri dönmədən. tikrar olmadan. qaytan: tikrar.

naqır **naxır**. mal-qoyun qarışıq sürü.

nal taqa. -çivi saxlar taxanı (**nal**), taxa -atı, at kişini, kişi vətəni. **-nal** arıırdı, at tapdı. (götü üsdə bala düşmək).

nallayınca taxalaqanca. -attı **taxalaqanca**, yolu seç. (atı nallamaqdansa, yolu səçərsən daha iyi yaparsın).

namaz qılanın tapınçının**. -** tapınçının azançısı ol, çobanların başdağı (padşahı). **(tapınçının:** namaz qılanın**).**

nankor olmayan nankor olmayan. duzçu. nəməh beharam olmayan. qədirşünas.

nanqor **nankor.** boysanmaz. qədir bilməz.

-aşın yeyib, qabın qıran. (nankor)

nar **-**arı görməz bal olmaz, nazdan əksik yar olmaz. yay görməmiş **nar** olmaz.

narı **-**baxcalar barı, heyvalar **narı**, hamı dinsədə, dinmə sən barı.

nastratik (rus) (< **yastratik)**. yasıq (yazıq) > yazik tənik. Incə. (# **tünük**:qalın. yoğun.)

naziqti yuxadır. -hava da bərk dolub,yağacaqdir, əynində **yuxadir**

nazilə **. -**göyçək qızlar **nazilə**, sözlü aşıq saz ilə.

nazqəlləm **nazgəlləm**. azgəlləm ,.

naztan **-**arı görməz bal olmaz, **nazdan** əksik yar olmaz. yay görməmiş nar olmaz.

neçə **. -**. arzı yolları **neçədir neçə**.

neçətir **neçədir. -**. arzı yolları **neçədir neçə**.

neyləmək **. -neyləmək** çarə nədir yazdı yazan ön başdan(**ağı**)

neyləmək **-neyləmək** çarə nədir yazdı yazan ön başdan(**ağı**).

neylər **. -**gün varikən ayı **neylər**, aylı gecə ulduzu.

neylim **-**nə balı nə qaymağı, **neylim** belə yaylağı.

neynəyirəm **-**axır yaşlar gözümdən, **neynəyirəm** dayanmır, gələcəyə baxıram, heç bir yolu alanmır, keçmişlərdə gözüm yox, gələnlərə sözüm çox.

nə **-**nə aytadım nə anladın. (**aytadım**: dedim).

-**nə fayda**: uğur yox. -gözün acdırsa, **uğur yox ki (**nə fayda ki), qarın tox olacaq.

nəçaqun **nəçağun** nə geyin. havax. nəzaman.

nəqeyin **nə geyin**. nə çağun. havax. nəzaman.

nələr -acından qarnı gurlar, **başında nələr oylar**. (**oylar**: düşunər).

nələr **-nələr** umur, nələr bulur, bu bürküsü açanmaz. (**bürküsü**: müəmması).

nəmə **. -** düşman **nəmə** deyməz, yalun **nəmə** geyməz

nəməh beharam olmayan nəməh beharam olmayan \duzçu\. nankor olmayan. qədirşünas.

nəmli suluq . şeh. **-** əkmək su dibində qalmaz, **suluq odun** yanmaz. (**suluq** : şeh. nəmli)

nənə -**qarınənə:** hörümcək. tor atan.

nənni deyən **yırqayan**. oxşayan. -ir çağımdan er çağıma, qulaq könlümü oxşayıb yırqayan.

nərsə üçün əsir, çox istək ötürdür. sayrudur.

nəsnə küt . şey.

nəsöz **nə söz. -** korun istdiği bir göz, iki **olursa nə söz**.

nətən **. -** hər **nədən** geridə gəlir, hər nəyin qabağın alır. (**tapmaca) . (ölüm)**

nətən **nədən.** ucun. səbəb - onun üzüklüyünə **ucun oldu** (səbəb oldu).

nətir **-nədir** ölmək ölən bilməz, onu sor çevrədən bil sən.

-neyləmək çarə **nədir** yazdı yazan ön başdan(**ağı**).

-qanmazlığın qınlığını qanandan, ölüm **nədir** çevrəsindən sorağla.

(sorağla: öğrəş. soruş).

nətir **-**o **nədir** özü gedər, kölgəsi qalar (tapmaca) nədir özü gedər, kölgəsi şişər.

-o **nədir** sıxılmadan sıxır, yıxılmadan yıxır. (**tapmaca)**. **(ölüm)**.

nəyə -duyqusuz dünya **nəyə** dəyəyər. (**duyqusuz**: uçuğsuz).

nəyi **-**illər ötüşü dəğişməz **nəyi**.

nəyimə **-**dünya nəyimə sürə (**sürə**: qala. batmaya) mən gedəli o qalalı, olan məndə, ölən mən.

nəyin **. -**hər **nəyin**, öz adı var, uz adı var, doğrusu, öz adını söyləgilən.

-nəyin uğrunda düşdün sorağa, sən istəmədin, devran saldı uzağa. (**ağı**).

nəyinə **-**keçən yolun daşlısa, gələn yolun güllərinin **nəyinə**, gələn yolun daşlısa, keçən yolun güllərinin **nəyinə**

ni **nə**. -**ni**şlisin: **nə** şlisin: **nə** yapırsın.

7nisgillə vuruldum qurşun yerinə.

nisgillərim -qönlüm dolu eşqilə, **nisgillərim** barınmağa yer tapmaz. (barınmağa: dincəlməyə)

nisqil **nisgil**. **isgil**. üzük. həsrət. nostalji. -içimə dolur sənsiz bir **üzük** (**nisgil**), yox dibi sonsuz bir güdük.

. - hərdən içimə **nisgil** olubda o dolur.

. - nisgil içrə qalmışam, əlayaqsız məndə mən.

nisqili həsrəti. -keçən günün nisgili, gələn günün işgili, doğan günün şişgili.

(**şişgili**: gərgişi. gərlişi. böhranı).

-bir udum sevgi həsrəti.

nisqilimə **nisgilimə** özləmimə -bəklədim özləmivi **özləmimə** əklədim.

-bəklədim nisgilivi **nisgilimə** əklədim.

nisqilini **nisgilini. -içimin nisgilini**, tökməyə dildir, könülün sırlarını açmağa dildir.

-nisgilin dinsin: həsrətin dolsun.

nisqilivi **nisgilivi**. özləmivi -bəklədim **özləmivi** özləmimə əklədim.

-bəklədim **nisgilivi** nisgilimə əklədim.

nişan < -**nişəstən**-lə bağlı. ama nişəstənin kökü nədir. tanıdığımız, yabançı söz sayılıb, inşa edmək: oturtmaq var. bunların ikisindədə

(enişmək: enişmək:oturmaq) anlamı var.

nişlisin -**ni**şlisin: **nə** şlisin: **nə** yapırsın.

noqul **. noğul < yoğul. oğul**. xırda. oğruq. (oğulmuş)

(nola bir an düşünüb anlayasan, yaşamında o anındır düşünüb ayrılasan.

nola **-nola** bir an düşünüb anlayasan, yaşamında o anındır düşünüb ayrılasan.

novruz çiçəyi buz çiçəyi. qar çiçəyi.

novtan **novdan**. **avalac**. **avdan**. (< **av**. **ov**). çatı, dam, axarlı bir yerin axan suyun dərib

axıtmağ üçün çəkilən kiçik arx.

novuz {nov: new=yenu\yeni} + ruz (< jour (jur) fıransa latindən almiş) {(cara (saskiritce) : cırıq\şırıq: açıq}. bayram, yada il\gün\yaz…+ bayramı

nöqərə **-**ağa yeyib toxdur, **nökərə** bir çörək yoxdur.

nuş olsun daddlı olsun.

(o nədir, gedən yolu qayıtmaz, o nədir, bir kərə gedər qayıtmaz, o nədir, min kərə gələr, qaytarmaz. o nədir ölməyi var dönməyi yox

ocaq **. -** hər nəyində var sonu, qatar durar, **ocaq** sönər, yollar bitər, yaluğ dinər. (**yaluğ**: kişi. adam) .

. -ocaq çayı, küp pendiri, isti çöçə, ot yarpızı. (bulaq otu. yarpız türü).

ocaq **-**nə sanmışdın atanda məni, yoxdu kimsə tutacaq məni, açıq saçaq isti **ocaq** evimdə, ondan isti çırpan ürək içimdə.

-ocaq çökmüş, odu sönmüş, külü savmış. nərsə gözlər kimi qalmış, yolların kol basmış.

ocaqa **-**evi basmış toratan küldə qalanmış **ocağa**.

ocaqın -**ocağın kül alar evin toratan**. (evi basmş toratan, küldə qalanmış ocağa). pozqluq. baxımsız durum.

ocaqınta **. -** gecənin bir çağında, qaranlıqlar bucağında, dalğızlığın qucağında, yanızlığın **ocağında**, danı gözlər gözlər

ocaqınta -gecənin bir çağında, qaranlıqlar bucağında, yalğızlığın qucağında, yanızlığın.

ocar **ucar. 1.** göydələn. simanxiraş. 1. boyunduruğla a maçın (xışın) qoluna taxılan uzun qol, ğac.

oçut **-oçut uçut**. nərsənin oturub qalxması. –uçaqların **oçut uçutu**.

oğru varkən doğru.

oxşayıb **-**ir çağımdan er çağıma, qulaq könlümü **oxşayıb yırqayan** ürək (**yırqayan**: oxşayan).

oxtəq **oxdək**. -özü yoxdək, **tövşü oxdək** (**tövşü**: səsi). (tapmaca) (**çəkitgə**). okey (alqılama, qəbul sözü). say (saymaq). iy (iyi). olur. oldu. tamam. peki. -say versəniz, başlarıq. nun sayın al. {# **qay (**: qaqmaq, qoğmaq, qəbul edməmə sözü)}.

oq **-**o ağaclardan **ox** yay düzdüm, yeridim o ova (çölə) irdim, ağacı gördüm, yuvanı tapdım, gizləndim qolayın (dincliklə) gözlədim, oxu gəzlədim, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

-doğru olsam **ok** gibi, yabana atarlar beni,eğri olsam yay gibi,elde tutarlar beni.

oqan **oğan** . rəqqass.

oqanmır **-**özünə umac **oğanmır**, başqasına riştə kəsir.

oqar **oğar**. zəhmət.

oqqşarı **oxqşarı**. **-**qonaqsız ev, suyu qurumuş dəgirman **oxşarı**.

oqlaq **. -**öksüz oğlana bax burnun qan dadsın, öksüz oğlağa bax ağzın yağ dadsın. (öksüz oğlan baxarsan burnun qan dadar, öksüz oğlaq baxarsan ağzın yağ dadar).

oqlan -**oğlan anlar**, kişi yaşar. (**yaşar**: başdan keçirər).

oqlancıq gənc uşaq. -**oğlancıq** iliksiz, **oğlancıq** biliksiz.

oqlanı **. --**güc aşdan **oğlan** başdan. (güc yeməklə, əktiş (tərbiyət vermə) başdan, ilkindən).

oqlanqız **oğlanqız**. xunsa.

oqlu **. -**görmemişin **oğlu olmuş**, çekmiş çükünü qoparmış. (**çükünü**: şumbulun. şeyin)

oqlu **-**ağzı əğri olsada, qoy bəy **oğlu** söyləsin.

oqlumunanta bizim qonşumuz dədəminən qardaşıdı , mənnəndə qardaşıdı , mənim

oğlumunanda qardaşıdı , bəs bu necə qardaşıdı (qar daşımaq).

oqlun **-oğlun** yetib el içinə girməmiş, tarla dərib xırmanlayıb ambarına yığmamış, bağdalı dos, ürəkli yar qıyın günə düşməmiş. (**bağdalı**: bəfalı) (**qıyın**: dar).

oqlunu **-**donla daşı suv pozar, ər oğlunu söz pozar. (**söz pozar**: ərdəmsizlik).

oqlunun **-**baxma adam **oğlunun** uyruğuna (-uyruğuna: üzü yolalıq. uyqarlığına. mədəniliyinə), tanıyanmazsın, basmadıqca quyruğuna.

oqlusan **. -** dəğişməyə gücün yox, pox **oğlusan**, qarnın tox.

oqlusan **-**dəğişməyə gücün yox, pox **oğlusan**, qarnın tox.

oqnaq **oğnaq**. rəqsan.

oqnamaq **oğnamaq.** rəqs edmək.

oqnatmaq **oğnatmaq**. rəqsə gətirtmək.

oqru **oğru**. - duvarın uca tut, qonşuvu **oğru** yok

- **oğru yeri bolcar**, doğru göyü (oğru biçib alar, doğru paysız qalar). (**bolcarmaq**: biçib almaq. qənimət götürmək).

- oğru asılınca, doğru basınca, çox iş olar.

-oğru boğsa doğrunu, eldən uçar gedər görməz gözü bolluğu. (eldən uçar bolquluq).

-oğru elə bağırdı, doğrunun bağrı yarıldı.

oqrular **oğrular. - boğulmuş doğrular**, doğrulmuş oğrular indi.

- boğulmuş doğrular, **doğrulmuş oğrular** indi.

- **oğrular taxda**, doğrular altda.

oqrunu **-oğrunu** buraxan, doğrunu tuşlar.

oqrunun **. - oğrunun** evi çox, doğrunun evi yox

oqrunun **-oğrunun** evi çox, doğrunun evi yox.

oqşalıqı **oxşalığı** eysuluğu. edgülükü.

oqşamaq **oxşamaq**. bənzəmək.

oqşantı . -çənə oxşandı, səqqəl qırıldı.

oqşantı . -çənə **oxşandı**, səqqəl qırıldı. **,**

oqşar **oxşar. -bəniz oxşar:** üz bəzər.

oqşayan **yırqayan**. **-**ir çağımdan er çağıma, qulaq könlümü oxşayıb yırqayan **ürək**.

oqtək **. -**özü yoxdək, tövşü oxdək (**tövşü**: səsi). (tapmaca) (**çəkiitgə**).

oqu. **oxu**. **-**qız sizdən, oğul bizdən, yayı sizdən **oxu** bizdən. (yayı: qızlığı.). (oxu:erkəkliyi).

-o ağaclardan ox yay düzdüm, yeridim o ova (çölə) irdim, ağacı gördüm, yuvanı tapdım, gizləndim qolayın (dincliklə) gözlədim, **oxu** gəzlədim, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

oqul **. -** ged **oğul** çox qalırı pişməyivə sən qorasan, üzüm olduqda çağır sən dayıvı, ta pişirə çalba sənə. (**çalba**: halva)

oqul **-**qızu sizdən, **oğul** bizdən, yayı sizdən oxu bizdən. (yayı: qızlığı.). (oxu:erkəkliyi).

-ged **oğul** çox qalırı pişməyivə sən qorasan, üzüm olduqda çağır sən dayıvı, ta pişirə çalba sənə. (**çalba**: halva).

oqulluq -**oğulluq alqışı**.

oqulub -dartılıb, **oğulub** yoğrulmaq: qalıblaşmaq

oquma **. -**evləniş düşərinə, **oxunuş** çıxarına. (evlənmə düşərinə, **oxuma** çıxarına).

oquma -evlənmə düşərinə, **oxuma** çıxarına.

oqumaq **oxumaq**. uçlamaq.

oqun oğun (xırdalamaq. qol qıçı **oğaraq**-**oynataraq** oynamaq). rəqs.

oqunsa **oxunsa**. -gözəl olur! -bildikəriz yazılsa, **yazıldıqlar oxunsa**.

oqunuş **. -**evləniş düşərinə, **oxunuş** çıxarına. (evlənmə düşərinə, **oxuma** çıxarına).

oqunuş **-**evləniş düşərinə, **oxunuş** çıxarına. (evlənmə düşərinə, oxuma çıxarına).

oqurlar **-**lüt götdən tuman **oğurlar**.

oqur **oğur**. zaman. fırsat. olanak

oqurlamaq -**asdaca oğurlamaq:** əkmək qınqıtlamaq.

oquş **oxuş.** dua. duva. -**dilim oxuşlu durar**: həmməşə dua edər dilim.

oquşmaq **oxşunmaq**. zikr demək. duva (dua) demək. -gecə gündüz, **oxuşar**, tin durmaz. (tin: dinc).

oquşturmaq **oğuşdurmaq.** tıxcalamaq.

oquşu **-gecə oxuşu**: gecə uğraşı. gecə duası

oqutmaq **oğutmaq**. öyütmək.

ol irəli düş qabağa. **-** gedəli **ol irəli** dönməyəcəksən geriyə.

4ol nədir yoğunluğundan qırılar . (tapmaca). (**qıyın**: zülm) (**qıyın** ipi yoğunluğundan qırılar)

ola doğa**.** ona. **-**güvən gül deyil qoxa, inanma işsiz güvəndə **doğa**.

olacaqın **-**olduğun bilməyən, **olacağın** biləməz.

olamaqçı . müşbət. müşbətəndiş

olamaz **. -**hər ayrılıq ölümdən yaxcı, **olamaz** ölüm ayrılıqdan yeğ.

olamazsın bolatınmasın.

olanaqçı mənfi. mənfibaf.

olanlar ayrılanlar. məhrum olanlar **-**doğru yoxsunlar atanadan olanlar yox, bilim əkimdən olanlardır. (**yetməzlər** :yoxsunlar. yetməzlər. məhrumlar) (**olanlar**: ayrılanlar. məhrum olanlar). (**əkimdən**:kültür-tərbiyətdən)**.** **-**için tutun qolay, **olanlar olar**.

olanlar. **. -**için tutun qolay, **olanlar olar**. **(için**: vicdanın) (**için tutun qolay**:

vicdanız dinc olsun)

olanlarla oldağla. keçinməyim, razılaşmağım gərək)

olanlartır **-**bu gün göz yumduqlarımız, yarın bize göz açdırmayacaq **olanlardır**.

-doğru yoxsunlar atanadan olanlar yox, bilim əkimdən **olanlardır**.

(**yetməzlər** :yoxsunlar. yetməzlər. məhrumlar) (**olanlar**: ayrılanlar. məhrum olanlar). (**əkimdən**:kültür-tərbiyətdən).

olanta -gedəndə var dönəndə, öləndə var **olanda**.

olanta. **. -** gedəndə var dönəndə, öləndə var **olanda**.

olar . **onlar**

olarsa mümkünsə.

olası mükmün. - **olası** işlər.

olası **-olası ilə:** əlimiz çatasıyla. **-olası ilə** çalıb bacarmalıyıq.

olasov olmağa yaxın. (olmuş kimi). təmkin. keçinmə.

olasovmaq olduğuynan keçinmək

olasun! (olmasın oldursun). inşallah.

olat **bolat**. olsunki. bəlki. şayəd. ihtimalən

olaytım **-**özgələrin gözün taxaydım öz gözümə, özgələrin göziylə baxardım öz üzümə, öz manlarıma özüm düşman olaydım, onda mən mən **olaydım**.

olcaq 1. mümkün. -**olcaq değil**: mümkün olmayacaq.

oli **. - əl zeyrək oli**, göz ürkək. (**zeyrək**: zirək. çevik.) (**ürkək**: qorxaq.)

olqa imkan. ehtimal. mükün.

olqalı imkanlı. ehtimallı. mükünlü.

olqamaz namümkün. ğeyri mümkin. ğeyi mümkin.

olqanmaq üz vermək. vaqe olmaq.

olqasız namümkün. ğeyri mümkin. ğeyi mümkin.

olqatmaq mümkün edmək.

olqunlaşmaq ediləşmək qabiliyyət tapmaq. ustalaşmaq. buluğa çatmaq. pişmək.

olmağa **-olmağa yaxın:** olasov.

olmaq pişmək.

-özün olmaq istəyirsənsə, sevilmək bəkləmə!.

olmaq çıxmaq**. -** dirək **olmaq**: dirək **çıxmaq**: yardım olmaq.

olmasaki **-**yalan duymaz qulaq yox, **olmasaki**, kar ola, yalan deməz, dil olmaz,

olmayacaq **. -**heç nə göründügü kimi değildi, değildə, **olmayacaq**

olsam **-**doğru **olsam** ok gibi, yabana atarlar beni,eğri **olsam** yay gibi,elde tutarlar beni.

olsanta **-**gül **olsanda**, kül **olsanda** özün ol.

olsata **-**ağzı əğri **olsada**, qoy bəy oğlu söyləsin.

olsay fərzən. fərz ed.

olsunqi **olsunki.** olat. bolat. bəlki. şayəd. ihtimalən

oltaqla **oldağla.** olanlarla. keçinməyim, razılaşmağım gərək)

oltu **oldu.** 1. yarar. 1. yaxcı. haydi. -**yarar,** gedəlim. okey (alqılama, qəbul sözü). {{ olur. say\ (saymaq). iy (iyi). tamam. peki. --**say** versəniz, başlarıq. -onun **sayın** al. {# **qay (**: qaqmaq, qoğmaq, qəbul edməmə sözü)}}.

oltuq **. -**gül altu toprağuq, **olduq** yerimizdə varıq

oltuqça - **gödek ve olduqça berk ot**: kirtil

oltuqta **. -** ged oğul çox qalırı pişməyivə sən qorasan, üzüm **olduqda** çağır sən dayıvı, ta pişirə çalba sənə. (**çalba**: halva)

oltuqta **-**ged oğul çox qalırı pişməyivə sən qorasan, üzüm **olduqda** çağır sən dayıvı, ta pişirə çalba sənə. (**çalba**: halva).

oltuqu **-** göründüyü kimi olursa, **olduğu** tay görünsün.

-ilk başdan görünməz, nə **olduğu** bilinməz, yaşın ötər görsədər, bıraxmış iz silinməz.

oltuqum **-olduğum** kimi sevildim, olduğun kimi sevdim.

-**olduğum** kimi sevdim, sanıdığım kimi sevilmədim.

oltuqum **-**özdəmim kim **olduğum** davranışım kim olduğuz bəllətir (**özdəmim**: xəsiyətim). (xəsiyətim kimliyimi, davranışım kim olduğuz).

oltuqun **. -** içində aç yer birinə, onun içində **olduğun** kimi.

. - kişi bulduğun(tapdığın) yaşır, olduğun çəkir

oltuqun **-**durduğum yerdən görünən bəlli, görnüşüdən nə **olduğun** bəlli.

-kəndivin nə **olduğun** bil.

-olduğum kimi sevildim, **olduğun** kimi sevdim.

-kəndini istədiyinə dəğişmək, istəkləri dəğişmək, kəndi **olduğun** dəğişməz.

oltuqun **-olduğun** bilməyən, olacağın biləməz.

oltuqun **-olduğun** görən, bulduğun sevən.

oltuquz **-**özdəmim kim olduğum davranışım kim **olduğuz** bəllətir (**özdəmim**: xəsiyətim). (xəsiyətim kimliyimi, davranışım kim olduğuz).

olturmaq **oldurmaq**. bolqutmaq. etişdirmək.

oltusa **-**bilimli inam **oldusa** ər igidlər bəslənər.

olu **-olu ötgü: ölub keçən. -** diri dirgi, uyudan, **olu ötgü** unutan.

olur. - ilkin seviş gedirsə, dönməz olu, içdə qalı, ölməz olu.

olubta **. -** hərdən içimə nisgil **olubda** o dolur.

olum **. -**keçmişdə yatırsa ölüm, indi yarın doğacaq **olum**

-yoxluq ölüm varlıq **olum** deyiblər.

olumluqlar **. -**olumsuzlar yox olsun, **olumluqlar** bol olsun

olumluqlar **-**olumsuzlar yox olsun, **olumluqlar** bol olsun.

olumsuzlar . **-olumsuzlar** yox olsun, olumluqlar bol olsun

olumsuzlar **-olumsuzlar** yox olsun, olumluqlar bol olsun.

olur okey (alqılama, qəbul sözü). {{ oldu. say\ (saymaq). iy (iyi). tamam. peki. --**say** versəniz, başlarıq. -onun **sayın** al. {# **qay (**: qaqmaq, qoğmaq, qəbul edməmə sözü)}}.

olursa **-** göründüyü kimi **olursa**, olduğu tay görünsün.

olursa **-**olursa idman işin, tıxar həkim eşiyin. (**eşiyin**: qapısın).

olurtu ki **olurdu ki**. keşgə. keşdə.

olurtumu **olurdumu**. bolatdımı.

olut arıt (artırmad). müsbət. - əl **olut**, göz soyut\. (**olut**: müsbət)

omba yoğun komba kişi.

ona doğa**.** ola **.** **-**güvən gül deyil qoxa, inanma işsiz güvəndə **doğa**.

onat **onğat**. hünər.

onati **onğati**. hünəri.

onatlı yonatlı. hünərli.

onaymır könül dincəlmir. içim dincəlmir. - söyləyirəm aldırmır, söyləmirəm onaymır. (**aldırmır**: saymır).

onq **onğ**. bacarıqlı.

onqalır . -**evi pozuq onqalır**, oyu pozuq onqalmaz (**oyu**: düşüncəsi).

onqalmaz . -evi pozuq onqalır, **oyu pozuq onqalmaz** (**oyu**: düşüncəsi).

onqaru sağa doğru.

onqat **onğat** onat. hünər.

onqati **onğati**. **onati**. hünəri.

onruş onuş. təmir. rimont. bazsazi. novsazi.

onsuz **. -** dilim verir qanad mənə, **onsuz** yoxdur yaşam mənə

ontan **-**çalış öz kəndivi kəndi özün qanasan, **ondan** yeğki özgə dərdə yanasın.

ontur **. -** igidlik **ondur** biri qaçmaq, dokuzu gözə görünməmək.

onu **. -**. sevgi, içdə durmalı, **sevən, onu sarmalı**. (**sarmalı:** qorumalı. örtməli).

. - dilə gəlir yaz onu, əldən gəlir qıl **onu**.

onun **-**dünyadır karvansaray bizlər **onun** kərvanıyıq.

-ölüm toxlu, tez geci var, gəlməməsi yox **onun**. (**toxlu**: haklı).

onunla **. -**düşünüb düşünməsəndə, qılınıb qılınmasanda, evrən çevrinir, içindəkin devirir, yaşam sürür, **onunla** yürür.

onur fəxr. iftixar.

onurtamaq **onurdamaq** fəxr, iftixar duymaq.

onuş onruş. təmir. rimont. bazsazi. novsazi.

ora **-**çox hara, **azda ora**.

-könül hara baş **ora**, baş hara, ayaq **ora**, göz hara, qulaq **ora**.

oraq (uraq). çalqı

oraqcan **. -**ha düz olsa, **oraqcan** əyrisi var

orata **. -** harada aşdır , **orada** başdır

orbuq **obruq**. (< **ovruq. oyruq**). dağlar arsındaki qaya yarıqları . eskidən yay aylarında yağ,pendir kimi şeylərin qışa dək saxlanıldığı qarlı soğuq yarıqlar.

ordtan **-**xanım burdan deyər, ordan ağlar, **ordan** gülər.

orqaş konsantre işi.

orman. **. -**əğri ağacsız **orman** yox.

orta yolta **. -**könül can evində yurt salmış, baş **orta yolda** qalmış. (**baş** : ağıl)

orta . - **orta yolda atını** qoru, orta yaşda, xatını.

-**tünorta**: gecə yarı. gecə yartı. (# **günorta**).

- **günorta** (# **tünorta**).

-harda aş **orda** baş.

-qalının **orta** gülünə sıçmaq. (düz xala vurmaq).

ortalama averaj.

ortam ambiyans.

-qaçıq bir ortam: anormal bir qoşantı, qoşanıt, quşaq, şərayit.

ortanı aranı. **-**ölkəni alalıq pozat, **aranı** qaralıq pozat. (eli ixtilaf pozar, münasibətləri, namussuzluq pozar.

-xanım burdan deyər, **ordan** ağlar, ordan gülər.

ortası **. -** gec **ortası** gün çıxmaz.

ortası **-**gec **ortası** gün çıxmaz.

ortata **-**ışıq atsa ortaya, güman qalmaz **ortada**.

ortaya **-**ışıq atsa **ortaya**, güman qalmaz ortada.

ortqat 1. konsantre . 1. yoğunlaşmış. qəliz. mütəmərkiz. birbirinə eşilmiş, sıxılmış.

orttan **ortdan. oddan.**

-dartun ortdan dartılar **-.** tütün **ortdan** tütülər.

- tütün ortdan (oddan) tütür.

ortu **ordu** çəriğ.

ortun odluq. qızlıq. şəfəq. -**ortun bulud**: gün batarı, qızaran bulut.

oruc -**orucunan neylisiz**. - vallah elə azannan azana yiyirik, acandan-acana!. -bəh-bəh nə gözəl.

orun yer. **-** dilin yurdsu, **könül orun**, dillə sözü, könüllə yorun. (**yurdsu**: yurdu. sevimli yurdu). . (**dillə**: dil ilə. -dillə sözü: dil ilə sözü). (**yorun**: yozun. açıqla).

ossuruqı **-ossuruğı** qov yandırır (odlu danışan hakda odu alışdırmaq üçün yağlı cır-cında).

osturaqına **-**qoduğu s. kən, **osturağına**da dözər.

osturanla **-osturanla** buyuran yorulmaz.

ot **1.** ulaq otu. yarpız türü**. -**ocaq çayı, küp pendiri, isti çöçə, **ot yarpızı**.

od - qorsun olub, od qorunca, kül olub, köz qora. **.**

-dağlar döğüşür, **od** yerə düşür. (bilməcə). (bulut. şimşək).

-bir tutam ot deveyi yardan atlatır.

- **gödek ve olduqça berk ot**: kirtil

- **od olsa dört yan**, yeriyiz yayan, tipidən yılman **(tipidən yılman:** tufandan qorxman). (**yayan:** piyada).

-oda qorsun olunca, köz üstünə, kül ol.

-gecə dolu yağır, günüz **od**. (dağlıq yer).

-axıntıya kürək çəkmək. (**oda** odun daşımaq).

-odun almayana **od** yaxdırma. (**almayana**: devşirmiyənə).

ota **. -** gecə **oda**, günüz tüstüyə

-baxma buzun sətliyinə, oda axar sudan olmuş.

-gecə **oda**, günüz tüstüyə.

otaçi həkim. **-**olursa idman işin, tıxar **otaçi** eşiyin. (**eşiyin**: qapısın).

otalışlan **odalışlan**. sovlan. hovlan. tovlan. tovalan. qovlan. qovulan. qoğlan. qoğulan. qorlan. həyəcanlı.

otaram **. -**gəlmişəm göz **otaram**, yaki qarın.

otla **-odla** su arasında qalmaq.

otlar . - qoy, **keçisiz çətin otlar**.

otluq **odluq.** ortun. qızlıq. şəfəq. -**ortun bulud**: gün batarı, qızaran bulut.

otsuz **. -odsuz** duman baş alar .

otta **otda. - otda yanmaz**, suda çaxmaz (tapmaca)(hələ buracan tapılmayıb).

ottan **. -oddan** kül törər, küldən ot

ottan **oddan ortdan. -**dartun ortdan dartılar **-.** tütün **ortdan** tütülər.

otu **. -** gözü köz görən, **odu** yaxşı tanır.

odu. -külü çox, odu yox ellər.

. -tüstüsü var, **odu** yox. (bilməcə) (qayğı).

-bir balaca **odu** var, göz korladan dumanı.

-ocaq çökmüş, **odu** sönmüş, külü savmış. nərsə gözlər kimi qalmış, yolların kol basmış.

otun **1**. **odun**. ağac. -balta dəğməmiş **ağac** olamaz, (sıxıntısız, inciksiz iş, kimsə yoxdur). -axıntıya kürək çəkmək. (oda **odun** daşımaq).

. - əkmək su dibində qalmaz, **suluq odun** yanmaz. (**suluq** : şeh. nəmli)

-külün gördüm **odun** (gülün) yok, yanan azdır yatan çox.

-odun almayana od yaxdırma. (**almayana**: devşirmiyənə).

-çinar devrilince, altında odun yığan çok olur.

-odun yığmayana od yaxdırtma.

otuna **. -oduna** ısın, düdündən qorun.

otuna **-oduna** ısın, düdündən qorun.

otunmalı (# **ötünməli**). gözetməli. gözətməli (**göz edməli**). diqqət edməli. (# **gözötməli:** diqqət edməməli. təvəccüh edməməli).

otunsuz **-**baltalı **odunsuz** qalmaz.

otunsuz **odunsuz**. - **odunsuz qazan** qaynamaz, qadınsız ev, yayramaz.

otuntan **. -odundan** suyundan olmaq

otunu **-**qazanı qazanan assın, **odunu** yığan yaxsın.

otur **. -** igid gərək acılara qatlana, İgid **odur**, atdan düşə, atlana.

oturan - **yamanla oturan**, yalanabatar.

oturdur **otur dur**. oturqıl.

oturqıl otur dur.

oturmaq -**qınına girib düz oturmaq:** qınqımaq.

oturuş **-qıçların büküb, ayaqları üsdə oturuş**: çöntəq. çöndək. çönbətmə.

çönbələtmə.

oturuşmuş durğun.

ova çölə. **-**o ağaclardan ox yay düzdüm, yeridim o **ova** (çölə) irdim, ağacı gördüm, yuvanı tapdım, gizləndim qolayın (dincliklə) gözlədim, oxu gəzlədim, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

ovan . **avan**. **avur.** **ovur**. **ovanğ**. **avanğ**. (< **av**. **ov**). 1. gölməcə. - **camışavan**: camış gölməcəsi. 2. qapalı, hisarlı yer. 1. kərdi. 1. tarla.

ovanq **ovanğ**. **avanğ**. **avur**. **ovur**. **ovan**. **avan**. (< **av**. **ov**). 1. gölməcə. - **camışavan**: camış gölməcəsi. 2. qapalı, hisarlı yer. 1. kərdi. 1. tarla.

ovçaqat **ovçağat**. ovsunçuluq aracları.

ovçu **1**. atıcı. şikarçı. tirəndaz. **1**. gəzingən. nişançı. -çözülgən sudan qorxmaz , **ovçu** ocdan qorxmaz.

ovlaş ovlaş. ovçuluq. ovçuluq

ovsar **. - keçi ovsar bilməz**. (keçi ovsar götürməz).

ovsun bürkü**.** sehr.

ovsunçuluq -**ovsunçuluq aracları**: ovçağat.

ovur **avur.** . **ovan**. **avan**. **ovanğ**. **avanğ**. (< **av**. **ov**). 1. gölməcə. - **camışavan**: camış gölməcəsi. 2. qapalı, hisarlı yer. 1. kərdi. 1. tarla.

oy düşüncə. fikir. **-**ən çaqqan, yügrük olan oy dur. (**oy**: düşüncə. fikir).
-söz ağızda, **oy** başda, iş əldə.
-qol zori yox,**oy yol verir** amaca, qoyub atı sürsən daşlıqa, sapar yoldan çatanmasan amaca. (**sapar** : düzgün olmayan yol. birahə).

oyaq -**oyaq salmaq:** qayırmaq. xəbərdarlıq edmək. –bu işdən sizi **qayırmışdım**. –**qayırı** verib yola saldılar. –nə bileydim, **qayıran** olmadı.

oyan yaluğ oyan insan.

oyanmaq aynımaq. ayılmaq.

oybaş **oy baş.** fikir xiyal. -**oy başın aratıb**, baş atıb yatıb. (**oy başın aratıb**: fikir xiyalın təmizləyib, dincəldib).

oyqarağmaq yasğınmaq. yesinmək. ümidini itirmək.

oyqarağmaq yasğınmaq. yesinmək. ümidini itirmək.

oyqarağmaq. ümidini itirmək&

oylan düşün. -boylanmadan, oylan.

oylar düşunər. -acından qarnı gurlar, **başında nələr oylar**.

oyn fərz.

oynamaq rəftar edmək. -onla belə **oynamaq** olmaz: onla belə rəftar edmək olmaz

oynamaq səyirmək < səğirmək. səkirmək. atılıb düşmək. hopbanıb düşmək.

oynaşa - **oynaşa güvənən**, ərsiz qalar.

oynaşan **. -**gizli **oynaşan** açıqda doğur.

oynaşmaq mırtlaşmaq. şuxluq edmək. -odla **oynaşma**.

oynayır **-**atıcı çalır , kürd **oynayır**, acığı tutan birdə oynayır.

oynu - dəvənin boynu yaman, yamanın **oynu yaman**.

oynutmaq fərz edmək.

oyu düşüncəsi. -evi pozuq onqalır, **oyu pozuq onqalmaz.**

oyun fərzi.

oyuncaq **-**qopan yapraq ağacdan, əsən yelə **oyuncaq**.

oyunları . pişləri **-**çox düşünmə başna gəlcək pişləri, uçraş yapar **oyunları** pişləri. **-**çox düşünmə başna gəlcək pişləri, uçraş yapar sanmadığın işləri. (**pişləri**:. buruqları oyunları).

oyuza **oyza**. -**oyuza** duyuza quvvət.

oyza **oyuza.** -**oyuza** duyuza quvvət. (oyza duyza quvat (alqış))

öcü kini. **-** acun eldən dosd olmaz, **öcü qalsa**, dinc almaz.

ödənmədən nərsə olsun alınmaz.

ödəş qılma yamanlıqla yamanı sən, ona tapdır gilən əşlik yamanı sən, özü öz qurduğu torqa düşər bir gün.

öfqəlisin **-öfgəlisin** yanıtma, sevişlisin söz vermə.

öq **ög**. annə

öqəq **öğək.** çok içtən

öqlə -**öğlə sonrası:** günaltı.

-**öğlə sonrası** şifti. –**günaltı** işləmək**.**

öqli **ögli**. akıllı. zəki

öqnə **öğnə**. **öyün**. **öğün**. 1.yaxın. -axşam **öğnəsi**: axşama yaxın. -axşam **öğnələrində** 1. dəfə. -gələn **öyün**. -keçən **öyün**. 1. şərayit. -bu **öyündə** işləmək olmaz. -indi artıq **öyün** dəğişmiş. 1. imkanat. -**öynünə** baxır. -**öynə** uyğun. 1. fürsət. -bir **öyün** tapsaydı, əlindən gələni əsir gəməzdi.

öqnü **-**köş çalınar **öğnü** bitir yatmağın, dur ayağa yolda gözlür bax səni.

öqrən **. -**. daşa söykən, başla **öğrən**

-öğrən öğrən uğur ola, qoyma bilməzlərin çoxala!!.

öqrənmək **öğrənmək**. pişirünmək. kəmalə ərmək. başarmaq.

öqrənməyə **-öğrənməyə** ərinmə.

öqrənməyə. **-**öğrənməyə ərinmə.

öqrəş **öğrəş**. sorağla. soruş. **-**qanmazlığın qınlığını qanandan, ölüm nədir çevrəsindən **sorağla**. (**qınlıq**: cəfa. zulum).

öqrəşər **-**qazanmağın bacaran, itirməyin **öğrəşər**.

öqrəşibən **-**özgə dilini **öğrəşibən** öz dilin atma, öz mənligivi kimsəyə satma.

öqrəşmək **-**öğrəşmək yasanmaq (hazırlaşmaq) deyil mi?.

öqrəşmək **öğrəşmək.** avınmaq. xuy tutmaq. adət edmək. - ona **avınma** çox sürər. -

avınmadan dəğişən acun. - **əsgik avın**: **ötavın**: ənənə. rəsm rusum. qədim adət, aşın.

öqrəşmək **öğrəşmək**. əmsirmək. öğsərmək. eysərmək.

öqrəşməyə **öğrəşməyə**. - öğrəşməyə, dün keçdi, yarın gecdir, bu gün yarıdır (**yarıdır**: düz uyqun çağudur).

öqrəşməyən **-öğrəşməyən** ağılsızdır, bildiyin işlətməyən səfeh.

öqrəşməz **öğrəşməz. -** quru ağac əğrilməz, **qoca öküz öğrəşməz**.

öqrətər **-**yaşam yüz küzədən su içməyi **öğrədər**.

. -qanmaz, qanana, qanmazlığın nə olduğun **öğrədər**.

- **eşitdiyin söyləmək yalançılıq** öğrədər**.**

öqrətiltiyini **. -** inanmayıncaki bacarıqlı bir türksən, elə **öğrətildiyini** yaparsan, bildiyivi yok!.

öqrətmək -**dadına öğrətmək:** dadandırmaq.

öqrətməqtən **. -** qoca öküzü öldürmək **öyrətməkdən** qolaydır.

öqsərmək **öğsərmək**. əmsirmək. eysərmək. öğrəşmək.

öqsüz 1 ata anasın itirən soysuz. - ana dilin danan öksüz olar.

-öksüz oğlana bax burnun qan dadsın, öksüz oğlağa bax ağzın yağ dadsın. (öksüz oğlan baxarsan burnun qan dadar, öksüz oğlaq baxarsan ağzın yağ dadar).

öqüq **öğüq**. çocuk. əvlat

öqün **öğün**. **öyün**. **öğnə** 1. dəfə. kərə bal. balqa. balqa (**< bal**. **böl**). **-**iki **balım** gəldim. -gələn **öyün**. -keçən **öyün**. 1. şərayit. -bu **öyündə** işləmək olmaz. -indi artıq **öyün** dəğişmiş. 1. imkanat. -**öynünə** baxır. -**öynə** uyğun. 1. fürsət. -bir **öyün** tapsaydı, əlindən gələni əsir gəməzdi.

öqünmək **ökünmək**. mütəəssif olmaq. peşman olmaq.

öqünür **-**kel kız, emqızı saçından **öğünür**.

öqüt **-**igid çönüb **öğüd** aydır yaşlıya. (gənc nəsihət verir qocya) (igid dağ dərəni tanımaz, özün bilməz hardadır).

öqütemez. **. -** değirmen gürültüsünden qaçan unun **öğütemez**.

öqütü **-**çağında tut öğüdü.

öqüz **. - öküz** ayağı olma, bizov başı ol

-. qoca öküz öldürmək öyrətməkdən qolaydır.

öqüz qara **-**özümdükü deqəndə **öküz qara** güçüm var, özgəsindən değende başım aşa işimvar.

öqüz **öküz. -** quru ağac əğrilməz, **qoca öküz öğrəşməz**.

öqüzə **. - öküzə** buynuzu, sevənə sevgisi yük olmamış.

-öküzə buynuzu, aşiqə sevgisi yük olmaz.

öqüzombası yoğun komba kişi.

öqüzü **. -** qoca **öküzü** öldürmək öyrətməkdən qolaydır.

öl **-**alma yeyib ağrıyınca, ərik yedə **öl**.

ölç. **. -**keçirdiyin günün dəğərin biçdiyin ürünlə yox, əkdiyin tuxumla **ölç**.

ölçəmə uyqun tibqi qaidə. qaydıya uyqun. **durus**. (düz).

ölçü əndazə. çəmə. -böyük **çəmə**: böyük hudud. -**çəməvi** güd: ölçüvü saxla. hududu gözlə. -**çəmə qoymaq**: hudud biçmək.

ölçülər **. - indi artıq ölçülər** dəğişdi, günlər var ömür boyu, umatlıq var sonsuza durur. (**umatlıq: umaylıq** . xoşbaxliq)

ölçülü **ölüçlü.** sınalı. əndazə ilə. movzun.

ölçüsü **-çıxar ölçüsü:** yetinlik. edinlik.

ölçüsüylə **-**özünə çulqanıb yürümək. (kimsəni saymayıb öz **ölçüsüylə** yaşamaq).

ölçüt kiriter. meyar.

ölçütmək sınatmaq. (əndazəgirlik edmək).

öləcəqsən. -gözləmək deyil dəbi sevməyin yolu, kölgəyə dönsən **öləcəksən**, unutmaki sevən sənsən sevilən o, sevinin dərki var oğul, ölməyin yolu. (**sevinin dərki var** : məhəbbətin qədir qiyməti var) . **(kölgəyə dönsən:** çox, artıq gözləsən)

öləqantu **öləğandu**. **-**. qatığ yumşandı, yumşaq qatığlandı, kiçilər ulağaydu, ulular öləğandu.

ölən **-**dünya nəyimə sürə (**sürə**: qala. batmaya) mən gedəli o qalalı, olan məndə, **ölən**.

-ötən sevgi **ölən** sayılsın.

öləni **. - öləni** düşünməkdənsə, yoldakın düşün.

-öləni düşünməkdənsə, duranı düşün.

ölənin -**ölənin** payı gömmək. (ölənin yazası gömməktir).

ölənlər **-**gedənlər çatanlar, duranlar **ölənlər**.

öləntə **. -** gedəndə var dönəndə, **öləndə** var olanda

-gedəndə var dönəndə, **öləndə** var olanda.

ölqə **ölkə**. vətən-dil **ölkə** təpər. (**ölkə:** vətən) (**təpər:** qeyrət). **-**ağac kökündən, **ölkə** başından çürür.

-. **ölkə yutu**. ölkə içi.

-ölkə sınırlayi: yut bağdaları.

-yüzlərcə gözəl, başqa eliklərdədə çoxdur, amma bizim ölkə, **bütün elcarı** gözəldir. (**elcar:** xalq. əhali). (**elik.** millət).

ölqəm **ölkəm. -** iysiz qalan ölkəm batacaqdır, sən iysəli bil batmayaqdır. (**iy:is**:yiyə).

ölqəmiztə **ölkəmizdə**. - gün keçdi, kölgələndik kölgəmizdə, gün batdı, ayda yatdı, **ölülər ölkəmizdə**.

ölqəni **. -** kişini pulla baş saxlar, **ölkəni** bolluqilə yol.

-ölkəni alalıq pozat, aranı qaralıq pozat. (eli ixtilaf pozar, münasibətləri,

namussuzluq pozar.

ölqənin -**ölkənin göbək bölümü:** yut qacar.

ölqəsinə **-**canın adayan **ölkəsinə**(**adayan**:həsr edən).

ölqəsinte **-**korlar **ölkəsində** dilənçilər xanlıq edər.

ölmək **-**nədir **ölmək** ölən bilməz, onu sor çevrədən bil sən.

-bu yaşamın, doğal savsalıdır, kişini, üç soruya, qarşaladır. -**ölmək**, öldürmək, öltünmək. (**öltünmək**: özün ölümə vermək). (savsalıdır: fəlsəfəsidir).

ölməz **. -** ilkin seviş gedirsə, dönməz olu, içdə qalı, ölməz olu.

ölmüşün **- dəvəsi ölmüşün**, yerikinə bax (**yerik**: iştah).

ölsə **-**can çıxırsa, kişi ölsə qayıtmaz.

ölşünmək **höyüşlənmək**. şeh çəkmək.

öltüm **öldüm. - öldüm əridim (**kölgəm yerə daldı).

öltünmək özün ölümə vermək **-**bu yaşamın, doğal savsalıdır, kişini, üç soruya, qarşaladır. -ölmək, **öldürmək**. (öltünmək:). (savsalıdır: fəlsəfəsidir).

öltünmək. **(öltünmək: özün ölümə vermək)**. **(savsalıdır: fəlsəfəsidir)**.

öltürən **. -** hər nəyi **öldürən** odur, təkcə özü ölüm bilməz. (**tapmaca). (ölüm)**

öltürər **-**qorxun olsa qayğıdan, qayğı səni **öldürər**.

öltürmə **. -** içivə qapanıb, **öldürmə** dışı, yalnız qalan, yem olur birinə.

öltürmək **. -** qoca öküzü **öldürmək** öyrətməkdən qolaydır.

-bu yaşamın, doğal savsalıdır, kişini, üç soruya, qarşaladır. -ölmək, **öldürmək**. (**öltünmək**: özün ölümə vermək). (savsalıdır: fəlsəfəsidir). öltünmək. **(öltünmək: özün ölümə vermək)**. **(savsalıdır: fəlsəfəsidir)**.

öltürmək **öldürmək.** qınqıtlamaq.

-**özün öldürmək:** atınmaq.

öltüyünü **. -** kimsə **öldüyünü** görməmiş.

ölü - gün kimi ışıyan, tün kimi yaşuran, su kimi duru, topraq kimi yasağun, **ölü kimi dincək**. nə olursun ol, oldunğn kimi görkən (görsən), görkəzin (görsətin) kimi ol. (**ışıyan**: ışıq saçan) (**yaşuran**: payan. örtən) (**yasağun**: Mütəvaze) (**dincək**:aram.) (**görkən**: görsən) (**görkəzin**: görsətdiyin) (**görsətin**: görsətdiyin).

ölü yiyen -**ölü yiyen heyvan:** kafdarqüş.

ölü -**ölü yuğulan yer**: yalaq

-yazı yoxdur yazıla, **ölü** yoxdur basıla, qazma alıb kəndi yolun qazgilən.

ölüb **- ölüb ərimiş (:**kölgəsi yerə dalmış).

ölüçlü **ölçülü.** sınalı. əndazə ilə. movzun.

ölülər **. -**yenə evrən **ölülər** türküsünü dəng eləmiş. (**dəng eləmiş**: kökləmiş)

. - gün keçdi, kölgələndik kölgəmizdə, gün batdı, ayda yatdı, **ölülər ölkəmizdə**

. -. altına, dəmir azmaz, **ölülər diril verməz**, yaşlılar gəniclənməz, çoğan dönüb, evlər yıxar demişlər.

ölüm **. -**gəlin girməyən ev var, **ölüm** girməyən ev yok

. -hər ayrılıq ölümdən yaxcı, olamaz **ölüm** ayrılıqdan yeğ.

. - hər nədən geridə gəlir, hər nəyin qabağın alır. (**tapmaca) . (ölüm)**

. - hər nəyi öldürən odur, təkcə özü **ölüm** bilməz. (**tapmaca). (ölüm)**

. -keçmişdə yatırsa **ölüm**, indi yarın doğacaq olum

-qanmazlığın qınlığını qanandan, **ölüm** nədir çevrəsindən sorağla. (sorağla: öğrəş. soruş). (**qınlıq**: cəfa. zulum).

-qədrimi **ölüm** biləsən?, gedim biləsən?.

-ölüm toxlu, tez geci var, gəlməməsi yox onun. (**toxlu**: haklı).

-qanmazlığın qınlığını qanandan, **ölüm** nədir çevrəsindən sorağla. (sorağla: öğrəş. soruş).

-qayğılar çox, tab tovan yox. tükəndi umut, bitişdi dözüm, sürürdə ömür,

çatmayır **ölüm**.

-o nədir sıxılmadan sıxır, yıxılmadan yıxır. (**tapmaca)**. **(ölüm)**.

-yoxluq **ölüm** varlıq olum deyiblər.

ölümə **. -**bitmiş sani duyma kəndini, soluq gəlir ısıtır hələ, qalır **ölümə** yolunuz genə. (**sani**: kimi)

-ölümə gülən kimdi, yaşama küsən kimilər.

ölümlə -**ölümlə əğlenmək**: ölümle oynamaq, mırt vurmaq.

ölümtən **. -**hər ayrılıq **ölümdən** yaxcı, olamaz ölüm ayrılıqdan yeğ.

-ölümdən ötəsi yok.

ölümtür əcəltir. **-**bu qaranlıq gecələrdə qapımız pis döyülür, nə bilim bəlkə **ölümdür**, dayanıb can apara. (şəhryar).

-dözümün sonu **ölümdür**.

ölümü **. -**qarpuz qabuğuyla böyüyən eşeğin, **ölümü sudan olur**.

ölümün **-**görməyir günlərin axının, göz seçənmir **ölümün** yaxının.

ölüncə **-**iki göz ölüncə baxar göz çəkən olmaz. (**göz çəkən**: gözü yolda)

ölür. **. -**bir gün olur, bir gün **ölür**.

ölürqənqə **. -**gəlibgədənə yol yaxşı, **ölürgəngə** gor yaxşı

ölürsə **. -** bizdə bir kölügə ışığa bağlıq, **ölürsə ışıq,** ölürdə varlıq. (bağlıq: bağlı).

ölürtə **ölürdə. -** bizdə bir kölügə ışığa bağlıq, ölürsə ışıq, **ölürdə varlıq**. (bağlıq: bağlı).

ölüş **-**evrəndə var **ölüş** doğuş, səndədə var qavuş qovuş, evrəndə var gecə gündüz, səndə var qara saç, ay üz, evrəndə var dibsiz göy, səndədə var daldıran göz, evrəndə sən varlıq, olmasan mənə darlıq. (**qavuş qovuş** : vəsl o fəsl). (**daldıran**: qərq edən)

ömrü **-ömrü uzsun** , zumar bulsun. (yarqış sözü).

ömrün **-**gecələr yatgiləsən qonşuva tay, ağlama, dan atacaq halıvı pozma deyirəm. keçməyə qoyma sən **ömrün qəmilə**

ömür **. -** indi artıq ölçülər dəğişdi, günlər var **ömür boyu**, umatlıq var sonsuza durur. (**umatlıq: umaylıq** . xoşbaxliq)

. -hər **ömür** son çağını sürməlidir.

-ömür ötür ürəkdəki çiğ ilən. **(çiğ:** dərd).

ömür qülə **-**mən dedim gül kimi yaşa, gül qədərki yox, düşməz ayrı tikən güldən, taxı döşlərə gül kimi taxıl, tikən kimi yox. qısadır **ömür gülə,** güc yaşam gülə gülə.

ömür **ömür** güdə gözləməyə yarıq yox. (**yarıq** : fürsət. macal).

-indi artıq ölçülər dəğişdi, günlər var **ömür** boyu, umatlıq var sonsuza durur. (**umatlıq: umaylıq**. xoşbaxlıq).

-qayğılar çox, tab tovan yox. tükəndi umut, bitişdi dözüm, sürürdə **ömür**, çatmayır ölüm.

-qısadur **ömür** uzun arzular.

ön - göy sulu, göyçək üzündən görgü gedməzdən **burun**. (göy gözəl, göyçək üzündən gözəlliyi gedməzn **qabaq, ön**).

-canki vardı bu tənimdə, çıxacaq bitmədən **ön** arzularım son ucuna.

. neyləmək çarə nədir yazdı yazan **ön** başdan(**ağı**).

önbəl dürbəl. əngəl. sədd. mane.

öncə bayatın. aldın. əvvəl.

öncəqi **öncəki**. aldın. baya.

öncələmək. bəğənmək. tərcih edmək.

öncəliqlı **öncəliklı**. bəğənilə. tərcihən. mürəccəhən.

önən qabağa çıxan. iləryən. rüşd tapan.

önər. görən. -sizin **görəniz** nə. -əlində varsa **görən**.

-önər aldı, qızıl til. **(önər: hünər)** (**aldı**: ən yüksəyi) (ən yüksək hünər dildir).

önəriş **önürüş**. ilərişş. gəlişiş. tərfi. tərəqqi. pişrəft.

önqüşünqə **qabağıva**. **-**qonşuva qarama, **önğüşünqə** qara. önğüşunqə (**qarama**: baxma) (önğüşunqa: qabağıva) bax.

önləmək dürbələmək. əngəlləmək. mane olmaq.

önləyir qarşılar. qarşılar: önləyir. uzlaşır. - dəğişməyin bilməyən, sınmasını qarşılar . üzləşir. uzlaşır üzləşir.

önlü -**önlü ünlü**:şərəfli adlım.

öntər **öndər.** kosman.

önünə -**qapı önünə:** eşik aldına.

önünten **-**qadın kölge gibidir, kendisini **izləyəndən q**açar, **önünden** gidenin arxasından qoşar. (**izləyəndən:** teqib edenden)

önüntən **. -**göz ağrısı göz **önündən** gizlənməz, könül ağrır gözdə ara görünməz.

önür -önür aldı, **altun** dil **(önür aldı**: hünərin ən ulusu, zirvəsi).

önürüş **önəriş**. ilərişş. gəlişiş. tərfi. tərəqqi. pişrəft.

öpqə **öpkə**. ağciyər. **-**atıqı quyruqdan, bugünkü **öpkə** yaxci. **(atıqı**: yarınkı).

öpməyə **. -**dam üzə düşdü gözüm çer təğiyə, istədim olsun işim rəmzilə, aşkar təğiyə, yanağın **öpməyə** quranə təfəüül elədim, gəldi bu ayəki, "ən təp təğiyə".

örç **hörç**. incə, tor pərdə

örəmək **törəmək**. tovlid edmək. -göy yeyib **altın** törər. (tapmaca) (**ipək qurdu**).

örnəqtir **-**bu dünya **örnəkdir** çatısız xana, bənqu qalmadı şaha sultana (**bənqu**: ebedi).

örtə **-**ağız gülə qapdın, **örtə** külün səpdin. (aldatıb üzə gülərək qapdın, yanığ külü üzə sərpdin).

örtəq **-ördək** görünməzdə qarqa arama.

örtməli sarmalı. qorumalı. **-**. sevgi, içdə durmalı, sevən, onu **sarmalı**.

ös **üs. <u>ö</u>smək <> <u>ü</u>smək**: böyümək. –tağın biraz **üsə** başlağac: biraz daha böyüyüncə.

ösə **üsə.** böyüməyə**.** –tağın biraz **üsə** başlağac: biraz daha böyüyüncə.

ösənin bitənin. **-**dağ ösüyü, bağrı soyuq. (dağda **ösənin** bağrı soyuq). (**ösüyü**: bitənin). (**ösük**: bitgi).

ösüb böyüyüb. - **ösüb boya çatmaq**: üsboymaq. böyüyüb özün tanımaq, baliğ olmaq.

ösüq **ösük**. bitgi. **-**dağ ösüyü, bağrı soyuq. (dağda ösənin bağrı soyuq). (**ösüyü**: bitənin).

ösüyü **bitənin**. **-**dağ ösüyü, bağrı soyuq. (dağda ösənin bağrı soyuq). (**ösük**: bitgi).

ösüyü bitgisi. **-**dağ **ösüyü**, bağrı soyuq. (dağda ösənin bağrı soyuq). (**ösüyü**:). (**ösük**: bitgi).

ötavın əsgik avın. ənənə. rəsm rusum. qədim adət, aşın.

ötəcəq. **. -**könlüvü bul (huzurlu ol). yaşam hardasa sürür, . keçən ötür gələndə **ötəcək**.

ötən **-**ötən dağlar keçdikcə kiçilir.

-ötən sevgi ölən sayılsın.

ötənləri **. -** sarpdığın yoldan, doğru yola dönü ver, **ötənləri ötmüş**, gələnləri görü ver. (**sarpdıq**: münhərif).

ötər . - **günü ötər**, sözü bitməz.

ötər **-**çağlar **ötər** sular durular.

-ötər günlər külə dönür gülümüz.

-ilk başdan görünməz, nə olduğu bilinməz, yaşın **ötər** görsədər, bıraxmış iz silinməz.

ötəsi -ölümdən ötəsi yok.

ötqə **ötgə**. təqvim. tarix. -**ötgəyə** keçdi. -**ötgədə** yazmış. -**ötgəsi** silinmiş. -ötgəli: keçmişli. tarixli. -**ötgəçi**: tarixçi. -**ötgə** bəlgələri. -ötgədə qalmış. -

ötgə ışığı yarını açmış.

-**ötük** gediş gəlişlə sürür, sıçrayışla irəlir. (**ötük** : tarix). (gediş gəlişlə: qayıdış irəlişlə).

ötqü **ötgü. -** diri dirgi, uyudan, **olu ötgü** unutan.

ötqürmək **ötgürmək**. edmək. keçirmək. –yeddi gün, yeddi gecə toy **ötgürdülər.**

ötləyəcək **ödləyəcək.** qayıracaq. qarşatacaq. -bu itgini necə qayıracaq**.**

ötməqör **ötməgör**. ötüb keçmə. qoşulub köçmə, keçmə.

ötmüş **. -** sarpdığın yoldan, doğru yola dönü ver, **ötənləri ötmüş**, gələnləri görü ver. (**sarpdıq**: münhərif).

ötnü nəğmə. **-** sanat yaratar **ötnü qoşunu** . **(sanat:** ilham**.).**

ötsüq kəsmənə yansıq. qansıq. təqlid.

öttü **ötdü. -**. **günü ötdü**, sözü bitmədi.

öttüntür **. -** əl əldən **ötgündür**, baş başdan üstün.

öttürəc çox qonuşan.

öttürüc nəğməxan.

ötüb **-ötüb** köçənlərlə, keçənlərlə sarğışma, ülfət tutma, yaşamda, dirilərlə ötüş, otur.

ötüç : ötüş. nağıl. **-**qış havası, közlü kürsü, dadlı ötüç nar dənəsi can verər.

ötüq **ötük.** sönük**.** xamuş.

ötülləmək **ödülləmək**. imtiyaz vermək.

ötümlüq **ötümlük** mütəəddi.

ötün ruxsət. icazə. izin. -**ötün istərim**: icazə istərim.

ötünməli (# **otunmalı**). keçinməli. gözötməli (**göz ötməli**)**.** diqqət edməməli. təvəccüh edməməli.

ötür **. -**könlüvü bul (huzurlu ol). yaşam hardasa sürür, . keçən ötür gələndə ötəcək.

-kölgəni bıraq ışığı tut, **gözdəkin ötür**, əldəkin ut.

-ömür ötür ürəkdəki çiğ ilən. **(çiğ:** dərd).

ötürə ötürə **-köks ötürə-ötürə:** ləh ləh vuraraq. ürək çırpa çırpa döyünmək.

ötürə -köks **ötürə ötürə**: ləh ləh vuraraq.

ötürəsən -yaşam yasası -birin **ötürəsən**, birin boş verəsən, birindən vaz keçəsən, birin keçindirəsən, biriylə keçinəsən.

ötürtür **ötürdür**. sayrudur nərsə üçün əsir, çox istir.

ötürtür sorağlıdır. -bu nə **sorağlıdır**: bu nədən ötürdür.

ötüş **1.**sönüş**.** 1.**ötüç**. nağıl. **-**qış havası, közlü kürsü, dadlı ötüç nar dənəsi can verər. **1. (**xamuşi). 1. vəfat.

ötüşqə **-**köprüyə yetişməzdən durub ondan **ötüşgə** urunma. (**urunma**: çabama).

ötüşü **. -** illərin **ötüşü** dəğişir hər nəyi.

. - günlər dolar ay dolanar (çağun **ötüşü**)

. - günlərin ötüşü var, sözlərin bitişi yok.

övrüq **övrük**. italik qıys. qıysıq. (**qıymaq**: əğmək). keşin (kəcin). ağışlı. devik. yatıq. sapıq. -**qıys** yazı. -qıys, bolun yazı: italik, bold yazı.

övünərək **. -** iyi gərək qoruna, kötü gərək qoğula, iyi gərək **övünərək** yoğula, kötü gərək burnu yerə oğula.

övünmək sevinmək. alçılanmaq. şadlanmaq.

öyqü **öykü. - öykü dolu başı var**, yağu qıran daşı var.

öyləq **öylək**. fələk.

-günü tavratır. **(**öylək:). fələk (zəmanə) ruzgarı devirir. olan olacaq, köçən köçəcək, iş olcağına varacaq. bir soruna, gərəyə aldırıb etgilənmədən, olan olur. sən etdiyivi ed, sonuc dəğişmiyəcək. sən yapdığın yap, fələk öz işin işləyəcək.

öyrətməqtən **.** qoca öküz öldürmək **öyrətməkdən** qolaydır.

öyün **öğün**. **öğnə** 1. dəfə. -gələn **öyün**. -keçən **öyün**. 1. şərayit. -bu **öyündə** işləmək olmaz. -indi artıq **öyün** dəğişmiş. 1. imkanat. -**öynünə** baxır. -**öynə** uyğun. 1. fürsət.

öyütmək oğutmaq.

öyüyü -**yaxcı pisi, kiçik böyüyü ayırdmaq**: darağlamaq.

öz boy. kəndi. -qurda sordular. -əfəm, nədən yoğun (dur) belə boynun?. yandı (dedi-cavabladı). - **öz işimi**, **özüm görrəm**.

. - güzgüqulu, **öz** gözündə, özgəni yaşar. (**güzgüqulu**: güzgüyə çox baxıb, bəzənən)

. - hər nəyin öz çağı, tovu var

. -çalışda bil **öz** işin, ağrı versə öz dişin.

. -çalışda bil öz işin, ağrı versə **öz** dişin.

. -gündəliyin keçişi, hər günüvün **öz** işi.

. -hər günün **öz** işi.

. -hər nəyin, **öz** adı var, uz adı var, doğrusu, **öz** adını söyləgilən.

- **öz əlin, öz daşın**, ağrımaz başın.

. - yaşam öz sözün boğaza soxur, utmaq bacarmıyanı, yerində boğur. (yaşamın özgül qaydaları, gərəkləri var, əroğlu, onları saymasa (işə tutmasa), o yasalar altda əzilir).

-çalış **öz** kəndivi kəndi özün qanasan, ondan yeğki özgə dərdə yanasın.

-özgə dilini öğrəşibən **öz** dilin atma, öz mənligivi kimsəyə satma.

-özgə dilini öğrəşibən öz dilin atma, **öz** mənligivi kimsəyə satma.

-özgələrin gözün taxaydım **öz** gözümə, özgələrin göziylə baxardım **öz** üzümə, **öz.**

-özgələrin işlərini izləyən, öz yaşamından qalar.

-özün özüvü, **öz** tərsinə kökləmə.

-heydər baba şeytan məni yaman yolda azdırıb, **öz** əlimlə **öz** gorumu qazdırıb. (el ağzı).

-öz **duşuvu** dişləmə (dışlama: atma) , işlə. (**duş:** şans).

-öz gözündə dirəyi görənmür, başqasında tük axtarır.

-özgə yurdu gül suvat, **öz** yurdumda kol tikan.

özəqtaşınq **özəktaşınğ**. yaxın qohumun. **-**özəktaşınğ olmasa, qılma başanğ düşmmanı. (**özəktaşınğ**: yaxın qohumun).

özqə biqanə.

-çalış öz kəndivi kəndi özün qanasan, ondan yeğki **özgə** dərdə yanasın.

-özgə dilini öğrəşibən öz dilin atma, öz mənligivi kimsəyə satma.

-özgə yurdun gülləri, öz yurdumda kol tikan.

-özgə yurdu gül suvat, öz yurdumda kol tikan.

özqələrin **-**özgələrin gözün taxaydım öz gözümə, **özgələrin** göziylə baxardım öz üzümə, öz manlarıma özüm düşman olaydım, onda mən mən olaydım.

-özgələrin işlərini izləyən, öz yaşamından olar.

özqəni **. -** güzgüqulu, öz gözündə, **özgəni** yaşar. (**güzgüqulu**: güzgüyə çox baxıb, bəzənən)

özqənin **-**kişinin sözü özünündü, ağızdan çıxdı **özgənin**.

-ağzında söz sənindi, çıxdı dışar **özgənin**.

özqəninin **. -**gün çörəyin tapanmayan **özgəninin** umasın açar. (**umasın açar**: falın açar)

özqəsi **. -** dən tökəni biz, dartan **özgəsi**, yeyən başqası.

özqəsi **-**dən tökəni biz, dartan **özgəsi**, yeyən başqası.

özqəsinə **-**birinin qadını **özgəsinə** qız gəli (görünür).

özqəsintən **-**özümdükü deqəndə öküz qara güçüm var, **özgəsindən** değende başım aşa işimvar.

özqətən **. -**umma dəğər az çox ola **özgədən**.

özqəyə **özgəyə.** elə**. -**çay yatağında tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan elə gedər (dağ başında quyarsın dam yele gedər)

-görklü (gözəl) donu özünğə, dadlı aşıq.

özqün **özgün**. orijinal. əsil. bikr. - **özgün** yasma. əsil nusxə. -. -.

özqürlüqtür **-** inanma tutqunluq, sevmək **özgürlükdür**. (**tutqunluq**: əsirlik)

özqüyə **-özgüyə** uyan uzaq gedməz!. kəndivə güvən, toplanıb tullan.

özləmətim **istəmədim. -** gəlməsin gözləmədim, gedməsin **özləmədim**.

özləmimə nisgilimə -bəklədim özləmivi **özləmimə** əklədim.

-bəklədim nisgilivi **nisgilimə** əklədim.

özləmivi nisgilivi -bəklədim **özləmivi** özləmimə əklədim.

-bəklədim **nisgilivi** nisgilimə əklədim.

özlərtən -**özlərdən sayılmaq**. yutuğur olmaq. xudumani olmaq.

özləyir. **. -** düşünməklə yaşanmır, tənim tənin, tinim tinin **özləyir**.

özlüyü. **. -**hərkimə kəndi gözlüyü kəndi özlüyü.

öztəmim **özdəmim**. xəsiyətim. -**özdəmim** kim olduğum davranışım kim olduğuz bəllətir (xəsiyətim kimliyimi, davranışım kim olduğuz).

öztəriş xəyal

öztərişinə xəyalına

özü **. -**. xalça dövülər tozu çıxar, un ələnər çöpü çıxar. **altun ərir özü çıxar**.

. -özü yoxdək, tövşü oxdək (**tövşü**: səsi). (tapmaca) (**çəkiitgə**).

özü -**özü duzlu** , baxdı buzlu. (baxdı yatıq, qaşı çatıq).

. -**özü yoxdək**, tövşü oxdək (**tövşü**: səsi). (tapmaca) (**çəkitgə**).

-bağanın **özü** çöldəsə, qözü göldə.

-küsüyü çağırma geri, tutduğun **özü** yeyiri.

-**özü toxdar** (durar), kölgəsi uzar (**tapmaca**) (gün qabağında hər nə qoyulsa).

-geçi özü doğanmır, qoyuna anaşlıq edir. (**anaşlıq**: mamalıq. ebeliq).

-o nədir **özü** gedər, kölgəsi qalar (tapmaca) nədir özü gedər, kölgəsi şişər.

-özü toxdar (durar), kölgəsi uzar (**tapmaca**) (gün qabağında hər nə qoyulsa).

-yalan dünyanı bəzər **özü** lüt gəzər.

özüm -qurda sordular. -əfəm, nədən yoğun (dur) belə boynun?. yandı (dedi-cavabladı). - **öz işimi, özüm görrəm.**

-içim çağırır, **özüm** bağırır, kəndivi tutun, dışını bıraq.

-özgələrin gözün taxaydım öz gözümə, özgələrin göziylə baxardım öz üzümə, öz manlarıma **özüm** düşman olaydım, onda mən mən olaydım.

özümtüqü **-özümdükü** deqəndə öküz qara güçüm var, özgəsindən değende başım aşa işimvar.

özün ölümə vermək öltünmək.

özün . kəndin. boyun.

-**özün öldürmək:** atınmaq.

-**özün tanımaq:** üsboymaq. boya çatmaq. baliğ olmaq.

. - keçəcək gün, düşəcək tün darıxıb sıxma **özün**, keçmişin xoşdusa devranda dönər azca dözün.

-bu yaşam bir kərə düşür ələ, çalış onu diləyin təki yaşa, hər nə olsun kimsələrdən gözləmə, **özün** düşün, **özün** biçin, türklüq ilə vur başa.

-çalış öz kəndivi kəndi **özün** qanasan, ondan yeğki özgə dərdə yanasın.

-özün özüvü, öz tərsinə kökləmə.

-gül olsanda, kül olsanda **özün** ol.

-özün olmaq istəyirsənsə, sevilmək bəkləmə!.

-özün özüvü, öz tərsinə kökləmə.

-xocaların, qoşarların dinlə sözün, bırax **özün**. (**qoşarların**: şairlərin).

-özün olmaq istəyirsənsə, sevilmək bəkləmə!.

özünə - **gözlər özünə**, qulaq başqalara inanar.

-özünə çulqanıb yürümək. (kimsəni saymayıb öz ölçüsüylə yaşamaq).

-özünə qıyan ən gücsüz biri.

-hər kimdiki, **özünə** ay görünət. (hər kəsə kəndininki ay kimi görünür. kəndisininki kirli olsa da təmiz görünür.

-özünə qıyan (özün incidən, öldürən)ən gücsüz biri.

-özünə umac oğanmır, başqasına riştə kəsir.

özünqə . -görklü (gözəl) donu q, dadlı aşı özgəyə.

özünqü **. -**hərkiminə **özünkü**.

özüntən **-**özündən yelik (yiyə) ol. (özüvə iyə ol. özündən ayığ ol.).

özünü **-özünü itirmək**: **aznaşmaq** yerindən çıxmaq.

özününtü **-**kişinin sözü **özünündü**, ağızdan çıxdı özgənin.

özütür **-**qadın vardır el içində gəzinər, qadında var ər evində bəsinər, qadın vardır ərənligin gözüdür, ol qadınlar kişiligin **özüdür**.

özüvə **. -** kimlər gülür üzüvə, kimlər güldür **özüvə**

özüvü **-**özün **özüvü**, öz tərsinə kökləmə.

paxıl **- pəxil** uçmağada gedə bilsə, başqasın yanında götürməz.

-paxıl, qıtmır:qıs kişi. -**qıs kişi** savı (adı. şöhrəti) , yörüklü olmaz: **qıs kişi** say yoruqlu olmaz: (pəxil, qıtmır, adlı keçəli (nifuzlu, etibarlı) olmaz. bunu pəxil kişiyə əlaçıqlığı öğüt vermə üçün söylənir).

paqır **paxır.** 1. pas. **1.** bağlanqaz. flaminqo.

-**paxır para**: mis para. manğur. manğır.

palan **-palan** almağa, eşşəyin satan.

pallamaq **pəlləmək.** toxunaraq. dəngəsin durumun pozmaq, qatmaq.

paltar **. -** gen **paltar** yırtılmaz

palto boldon (bütün, bir parça don).

paltov çapan. çəkən.

pambıq **. -** qulağ duyanı göz görsə, **quru pambıq** köz görsə.

pambıq ağaltun.

papaqın **. -** kişi **papağın** güdsə, başmaq tapılar.

para . ölü törəni (cenaze) için saklanan para: gorlux

(pozuk para: dəmir para). **-**pozuk para cibi dələr, pozuq kişi, işi.

-**paxır para**: mis para. manğur. manğır.

parayala akçalay. nəğdən

parça sınığ. tikə. –iki **sınığ** əkmək: iki parça əkmək. - **sınığ sınığ:** parça parça. tikə tikə.

-içləri boş, qurduğu boş, yaşamda yox! bir **parça** pox.

-kəmaz. qamaz. **-bir qamaz:** bir **parça**.

parçalanmış (balçalanmış < **bal**). parıq -**sürtük parıq:** aşınmış yırtılmış. aşınıq yırtıq.

parçası sınığı. tikəsi. –iki əkmək **sınığı**.

parıq parçalanmış (balçalanmış < **bal**). -**sürtük parıq:** aşınmış yırtılmış. aşınıq yırtıq.

parlayar yaltırar. - gözü **parlayar**, içi çalxayar: gözü yaltırar, içi qaltıray (tapmaca) (**otaraba. maşın**).

partan. - **hartan partan**: ucsuz bucaqsız sözlər. əvələn kövələn.

pas qapar. **-**qılış qında qalırsa, doğma dilin demirsə, kimlik qalıb **pas qapar**.

pas paxır.

paslanar -tostluq bənzər təmir yüqünə, çiqnivə alsan aqırlıq yerə qoysan **paslanar**.

paslanmaz **. -** işləyən dəmir **totlanmaz**. (**totlanmaz**: paslanmaz)

paşam (dosçul tanışçıl). -gələn ağam, gedən paşam. (dosçul tanışçıl).

patavac sakac.

patşahı **padşahı < başdağı. -** tapınçının azançısı ol, çobanların **başdağı** .

(tapınçının: namaz qılanın)**.**

pay ülək. tanrıdan düşən pay. nəsib. - tanrıdan bulsun **ülək**. -tanrıdan bulmuş **ülək.**

- qonşuda pişer, **bize pay düşer** (qonşuya baxıb, yerin al).

. -dünəni boş ver, bu günü xoş ver, ertisinə pay saxla (**ertin**: yarın).

-ac pişik yemişdən **pay umar**.

payı həqqi -göz **payı**. görüş **payı**. əti doğruyanda görənin payı.

. -hər gözəlin gözəllikdən **payı** var

-ölənin **payı** gömmək. (ölənin yazası gömməktir).

payıntan **-**demişlər, küsən, **payından olar**.

paylaştınsa **-**kəsər yarı paylaşdınsa bir acı, artar qatı, **paylaşdınsa** bir sevinc.

paylaştınsan **-**kəsər yarı **paylaşdınsa** bir acı, artar qatı, paylaşdınsa bir sevinc.

paysız **. -**açıq göz, ışıqsız, açıq ağız, **paysız** qalmaz.

. - oğru biçib alar, **doğru paysız qalar** (oğru yeri bolcar, doğru göyü). (**bolcarmaq**: biçib almaq. qənimət götürmək).

peqi **peki**. okey (alqılama, qəbul sözü). {{say\ (saymaq). iy (iyi). olur. oldu. tamam. -**say** versəniz, başlarıq. -onun **sayın** al. {# **qay (**: qaqmaq, qoğmaq, qəbul edməmə sözü)}}.

pentir **pendir. -**ocaq çayı, **küp pendiri**, isti çöçə, ot yarpızı. (bulaq otu. yarpız türü).

pentir **pendir**. pənir. **kəsmə**. **-**camış sütündən yaxşı **kəsmə** olur.

peşman olmaq. ökünmək

pəxil **-pəxil, qıtmır**:qıs kişi. -**qıs kişi** savı (adı. şöhrəti) , yörüklü olmaz: **qıs kişi** say yoruqlu olmaz: (pəxil, qıtmır, adlı keçəli (nifuzlu, etibarlı) olmaz. bunu pəxil kişiyə əlaçıqlığı öğüt vermə üçün söylənir).

pəqlənintə -bitli **pəxlənində**, kor alıcısı olar.

pələnq **pələnğ**. **-**çaqqal becət bars olmaz (**bars**: pələng).

pəlləmək **pallamaq**. **pəlləmək.** toxunaraq dəngəsin durumun pozmaq, qatmaq.

pənbəçub tıxanc. (qapaq işin görür).

pənir pendir. **kəsmə**. **-**camış sütündən yaxşı **kəsmə** olur.

pərt **pərt edmək. pərtitmək**. 1. ürkütmək. 1. cinin çıxartmaq. qızışdırmaq.

pərtitmək **pərt edmək.** 1. ürkütmək. 1. cinin çıxartmaq. qızışdırmaq.

pərtov **pərdov.** pərilərin üst döşəməsi.

pətənə toyuq daşlıqı.

pəyə tövlə.

pilavı **-pilavı** pişir, qarnıvı şişir.

pinar **munqar**. çeşmə. bulaq.

pirçimək büzüşüb yığılmaq. komalmaq.

pis kütlü. -başı qutlu, **sonu kütlü**: başlanqıcı iyi, sonu kötü.

-bu qaranlıq gecələrdə qapımız **pis** döyülür, nə bilim bəlkə ölümdür, dayanıb can apara. (şəhryar).

-pisin yaxcısın. aşdaşını. **-aşdaşını** görmədik. (yaxcı yamanını (pisin yaxcısın) görmədik.

-pis at ümüt pozar , pis arvad qonaq qovar.

-pis gözə çor düşsün.

pisətmək kötülətmək aldınmaq. -pisdən pisə **aldıtdı**. -rəngin **aldıtdı**: boyasın qaçırtdı.

pisi -**yaxcı pisi, kiçik böyüyü ayırdmaq**: darağlamaq.

pisik mişqıç. kədi.

pisli ayıblı. qəbih.

pisliq **-pislik** pisliyə qarşıt (çivi çivini sökər).

pisliyi **-**pislik **pisliyə** qarşıt (çivi çivini sökər).

pişer - **qonşuda pişer,** bize pay düşer (qonşuya baxıb, yerin al).

.- daşda qızsa, aş **pişər**. (istənilmiyən durumda olsa, istənilən sonuc üçün, dözməliyik).

. -keçən günlər yaxcısı **pisi**, keçmiş olsun qalmasın izi, mutlu yıllar gözləyir sizi

pişər **. -**bir kürədi üzündə, **pidəsi pişər,** acısıda var, dadlısıda. (bilməcə). (ağız. dil.).

pişiq **pişik. -** su görür balığa, **pişik görür**, sıçana (çönür).

pişiq pişik. mişik. məşik. pəşic. pəşic. mişic. məşic. (< (gündə) **pişmiş)**. **>**

pişgi > mişgi. **-pişik** üzüm. **qara** üzüm. -**pişik** kişi: **qara** adam.

-ac **pişik** yemişdən pay umar.

-pişik bəzəmək: boşuna iş görmək.

pişiqtən **-**qorxun yoxsa **pişikdən**,nə baxırsan deşikdən?.

pişir **-**pilavı **pişir**, qarnıvı şişir.

pişirə **. -** ged oğul çox qalırı pişməyivə sən qorasan, üzüm olduqda çağır sən

dayıvı, ta **pişirə** çalba sənə. (**çalba**: halva)

pişirə **-**ged oğul çox qalırı pişməyivə sən qorasan, üzüm olduqda çağır sən

dayıvı, ta pişirə çalba sənə. (**çalba**: halva).

pişirqan gövdənin büküntüləri tərləyib yanmaq.

pişirünmək kəmalə ərmək. öğrənmək. başarmaq.

pişləri oyunları. buruqları **-**çox düşünmə başna gəlcək pişləri, uçraş yapar

sanmadığın işləri.

pişmək 1. olmaq. **1**. ediləşmək qabiliyyət tapmaq. ustalaşmaq.

olqunlaşmaq. buluğa çatmaq.

pişməyivə **. -** ged oğul çox qalırı **pişməyivə** sən qorasan, üzüm olduqda çağır sən

dayıvı, ta pişirə çalba sənə. (**çalba**: halva)

pişməyivə **-**ged oğul çox qalırı **pişməyivə** sən qorasan, üzüm olduqda çağır sən

dayıvı, ta pişirə çalba sənə. (**çalba**: halva).

pişsə **-**qavın **pişsə** , sapında durmaz.

pištam **pişdam.** matorxana. aşpazxana.

piştan **pişdan.** tağda, ağacda iyi yetişmiş, dadlı yemiş.

pitil {**kitil**. < **kit** (düğün)}. -**cadı pitil**: cadı kitil: cadı kələk.

poq **pox. -** dəğişməyə gücün yox, **pox** oğlusan, qarnın tox.

. - içləri boş, qurduğu boş, yaşamda yox, bir parça **pox**. (alışın mötadlar üçün deyilir)

. - hər yanda **pox tapılsa**, adamda tapılar.

poq **-**dəğişməyə gücün yox, **pox** oğlusan, qarnın tox.

-içləri boş, qurduğu boş, yaşamda yox! bir parça **pox**.

-pox poxilə, qan qanilə yuğulmaz.

-pox yemə. -**pox** gədə. -**pox** yığmaq. -**poxu** qurumuş. -sən **pox** yemə. qaşıq tapa pox qoymaz.

. poxu südüyün basar.

-poxun ye.

poqa **-poqa dönmək**: pozulmaq -poxa dönmək. -poxa düşmək. -pox arıdırmaq. -yediyi **poxun** əlində qalmaq. -**poxu** yedin artığın yazma. -qaşıq tapa **pox** qoymaz. -**poxu** südüyün basar. -poxun ye-**pox** yemə. -**pox** gədə. -**pox** yığmaq. -**poxu** qurumuş. -sən **pox** yemə.

-işdən artan çoxa çıxar, dişdən artan **poxa** çıxar.

poqilə **-**pox **poxilə**, qan qanilə yuğulmaz.

poqla **-**poxu **poxla** yuma, qanı qanla.

poqluqu **. -**köhnə düşman dosluğu, sonunda gör **poxluğu**

poqu **-poxu** poxla yuma, qanı qanla.

poqu **poxu. -qoyun poxu:** bişqül. qığ.

poquta **-**tavuq gedirse **poxuda** gedər.

porsuq **-**bostana girən "**porsuq**" **yabanın** raslamağın gözətər.

post **-**domuz dərisi **post** olmaz, əsgi yağı dost olmaz.

posta **(< basıq).** gizli. -**posta yazış**: gizli dürbün.

poşa < **poza**. pozuq. əxlaqsiz. pozğun.

pota ayı balası.

pozar **(söz pozar** ərdəmsizlik**). -**donla daşı suv pozar, ər oğlunu **söz pozar**.

-donla daşı **suv pozar**, ər oğlunu söz **pozar**. (**söz pozar**: ərdəmsizlik).

-ölkəni alalıq **pozat**, aranı qaralıq pozat. (eli ixtilaf pozar, münasibətləri, namussuzluq pozar.

pozar **. -** əl yozanı, göz **pozar**.

pozqırmaq **bozqırmaq**. batil edib atmaq. bıraxıb atmaq. tərk edib atmaq.

pozmaq **-**aşına daş qatmaq: dincliyin **pozmaq**.

pozmaq -**toxunaraq. dəngəsin durumun pozmaq**, qatmaq: pallamaq**. pəlləmək.**

pozuq **. -**ilqarı pozuq evrənə bağlı

. -**evi pozuq onqalır**, oyu pozuq onqalmaz (**oyu**: düşüncəsi).

-**başıpozuq**: dərnəksiz.

pozuq **-pozuk para:** dəmir para. **-pozuk** para cibi dələr, **pozuq** kişi, işi.

pozulmadan **-**köçmək yaxınlaşır doslar, dəngi bağlayın, **pozulmadan** yollar.

pozulmaq bozarmaq. boz boyalı olmaq. xarablaşmaq. qarışmaq. rəngi qaçmaq. -hava **bozarıb**, yağışı var. -**bom-boz bozarıb**: lap boz olub, bətər rəngi solub).

pozulmatan **pozulmadan.** çökmədən. qırılmadan. xərab olmadan. - köçmək yaxınlaşır doslar, dəngi bağlayın, **pozulmadan yollar**.

pöhrəli verimli. yaşlı.

puç -**beyni puç:** uçuq.

pul **. -**gördülər yox **pul** cibində, aydular (dedilər) ussuzdu başsızdur dəli

pulla **. -** kişini **pulla baş** saxlar, ölkəni bolluqilə yol.

pulu -**pulu çıxmaq**: xərci çıxmaq.

pulun **. -**görsələr yoxdu cibişdanda pulun, bəkləməzdən açığa tutda yolun

pünhan içgə. -**içgə savın kim bilər**. (pünhan sırrın kim bilər). -**içgə** işlər. - **içgə** işi var çoğunun (fələkin), dön dolanın bildirməz. -**içgə** sav: xisusi söz. -**içgəsin** dışar!: sırrın aç!. -**içgəsin** üzə vurmaq.

püsüntüləmək fışqırmaq. ayaz qış gecəsi yel qarı üzümüzə püsüntüləyirdi.

pütün bütün.

r (**r**) biçiynin yer dəğişməsi. ib**r**ik **<>** (i**r**biq) < ev**r**ik <> e**r**vik (< **evirmək**) -ki**r**pik <> kip**r**ik. -ki**r**pi <> kip**r**i. ki**r**bit <> kib**r**it. **o**r**buq** <> **ob**r**uq** (qaya yarıqları). **-**kö**r**pü <> köp**r**ü. -av**r**at <> a**r**vad. -göstə**r**mek <> gö**r**sətmeq.

ras **-**çomaq çorluya ras gələr. (**çorluya**: çürüyə. ulduzsuza).

raslamaqın **-**bostana girən "porsuq" yabanın **raslamağın** gözətər.

ratyo **radyo**. **-**bircə dinləməz, mincə dinlədər (**radyo**).

rəhbərəh alıca. alvan.

rənqi qaçmaq bozarmaq. boz boyalı olmaq. -hava **bozarıb**, yağışı var. -**bom**-**boz** **bozarıb**: lap boz olub, bətər rəngi solub).

ruhtan -o tindən **ruhdan** düşmür. o **bağırın** yoxatpayt -**bağırından (** ciqərinən) taybaytmaq. ruhdan düşmür. cəsarətini itirmir.

ruhuz **tiniz -**cibiz dolu, tiniz **aydın**, təniz qayın olsun. (**alqış**:iyi dua) (**qayın**: möhkəm).

saat **-**göz olmasa baxılmaz, səs olmasa asılmaz. (tapmaca) (**saat**. **qulaq**).

saban kotan. gavan.

saçaq **-**nə sanmışdın atanda məni, yoxdu kimsə tutacaq məni, açıq **saçaq** isti ocaq evimdə, ondan isti çırpan ürək içimdə.

saçılmaz armağan ediləməz**. -** iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə

ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun **saçılmaz** (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız).

saçılmaz armağan edilməz. **-**iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz) , iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun **saçılmaz** (armağan.

saçıntan **-**kel qız, emqızı **saçından** öğünür.

saçır **-**dalma keçmişə, bax irəli, dan atır, ışıq **saçır.**

saçlar -**birbirinə dolaşan saçlar**: qırcın.

saq **sak.** corabın tabandan yuxarı olan bölümü.

saqac **sakac.** patavac.

saqanmaq **sağanmaq**. salığmaq. salğunmaq. salğınmaq. sağınmaq. qane olmaq. dolğanmaq. dolqanmaq. düşünmək.

saqılmaz **. -** iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq **sakılmaz** (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

saqılmaz **(**qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat yokdur)-iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz) , iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan edilməz) , **sakılmaz** (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat yokdur).

saqın **. -**hər kimə iyilik edərsən, **sakın** andan kəndini. (iyilik qarşısı kötülük)

saqınmaq **sağınmaq**. salığmaq. salğunmaq. salğınmaq. sağanmaq. qane olmaq. dolğanmaq. dolqanmaq. düşünmək.

saqıntırmaq **sakındırmaq**. çəkindirmək. bər həzər edmək. ehtiyata çağırmaq.

saqırmaq **sağırmaq**. səyirmək. qoşu qoşmaq.

saqqal -**saqqal** qırxır, çənən qırır.

saqqal -**saqqali çallatmaq**: ağartmaq.

saqqaru **sağqaru. sayğaru. > sarı. sayrı.**

saqqılməmiş **sağgəlməmiş** (qarqış sözü).

saqla **. -**dünəni boş ver, bu günü xoş ver, ertisinə pay saxla (**ertin**: yarın).

. -köngülündə sevgivədə yer saxla

-gedəcəksin ged qalmağın diləməm, qalacaqsın qal, gedməyin diləməm, gedib dönsən qalmağa üzün qalmaz, qalacaqsan qal de, qalmağa üzün **saxla**.

saqlamaq -**havasın saxlamaq:** züy tutmaq. muşayiət edmək.

saqlanan **saklanan. -**ölü törəni (cenaze) için **saklanan** para: gorlux

saqlar **. -** gəpsiz ağız baş **saxlar**, uzun dilin baş qaqlar. (**qaqlar**: döğdürər)

- kişini pulla baş **saxlar**, ölkəni bolluqilə yol.

-çivi **saxlar** taxanı (nal), taxa -atı, at kişini, kişi vətəni.

saqlayan **-sir saxlayan**: sırman.

saqlayım **saxlayım**. **--**məndə yoxdusa necə **saxlayım**.

saqlı **saklı.** məhfuz.

saqlıqı **-**can sağlığı, baş uyarlığız olsun (**alqış**).

saqlıqına **. -** içaq ol salmığın sağlığına üzüm bəsliyə, dos dosdun uymallığın saxlıya. (**salmığın**: salxımın). (**uymallığın** : təəssüb)

saqlıya **. -** içaq ol salmığın sağlığına üzüm bəsliyə, dos dosdun uymallığın saxlıya.

(**salmığın**: salxımın). (**uymallığın** : təəssüb)

saqlmıqın **sağlmığın** salxımın.

saqmısız **sağmısız.** amanmısız. mərhəba

saqollaşmaq **sağollaşmaq**. xoşlaşmaq. xudafizləşmək. vidalaşmaq. - **xoşlaşalı**, qara gözdən yaş axar.

saqollaşmaq **sağollaşmaq**. vidalaşmaq

saqsana **sağsana**. **sağsanlı**. açıq, dərin düşüncəli. iyi duyulu.

-sağsana sözlər: hikmətli sözlər.

saqtuşluq **sağduşluq**. boşa gedən əmək. düyündə gəlinə, yada güveyə, qılavuz olan kimsə.

saqun **sağun**. take querre.

saqur **sağur.** pak. münəzzəh.

saquşma **sağuşma** xoş gəldin.

saqut **sağut**. səlam.

-**sağut salmaq**: səlam yetirmək.

saqutamaq sağutamaq. səlamlamaq. əsənləmək.

sal ilgi. rabitə.

salam **-**çay yatağında tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən **salam** yelə gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan elə gedər. (dağ başında quyarsın dam yele gedər).

salanı **- əl salanı**, göz talar (**salmaq**: yıxmaq).

salar -**səs salar**: yanğılar

salasan bıraxasın, qoyasın. elə edmə özüvü, eygili gözdən salasan, -**saldım** səni, sanama

saltırmaq saldırmaq cummaq. hüğm aparmaq.

salıq 1. **düşük** . - **salıq üz**: düşük üz. 1. (xəbər. peyam. peyğam). -salıq gəldi seçin siz tapğacazu (məbudunuzu)

. -xəbər vermək: salıq salmaq

-salıq olsun: xəbər olsun.

salıqlı xəbəri olan. xəbərdar. agah. -**salıqlıyam**: xəbərim var.

salıqlıyam xəbərim var.

salıqmaq **salığmaq**. salğunmaq. salğınmaq. sağınmaq. sağanmaq. qane olmaq. dolğanmaq. dolqanmaq. düşünmək.

salıqmaq **salığmaq**. salğunmaq. salğınmaq. sağınmaq. sağanmaq. qanınmaq. qanımaq. dolğanmaq. dolqanmaq. düşünmək.

salınar **-**geyiminə görə qarşılanar, davranışa görə yola **salınar**.

salınır **. -**kişi əğinlə (geyimlə) qarşılanır, başla yola **salınır**

salır **. -** getdiyin yolda sürəli ged, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam dönənləri əzib alır, əzilmişkən yola **salır**. (**sürəli**: davamlı. devamlı)

. - qulaqların eşşəyin qulaqlarını yadıma **salır,** xoca deyir : vallah elə məndə sənə baxanda eşşəyim yadıma düşür

. - geyiminə görə qarşılır, yerişnə görə **yola salır.**

-getdiyin yolda sürəli ged, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam dönənləri əzib alır, əzilmişkən yola **salır**.

salqımın salxımın**.** sağlmığın

salqınmaq **salğınmaq**. salığmaq. salğunmaq. sağınmaq. sağanmaq. qanınmaq. qanımaq. dolğanmaq. dolqanmaq. düşünmək.

salqunmaq **salğunmaq**. salığmaq. salğınmaq. sağınmaq. sağanmaq. qane olmaq. dolğanmaq. dolqanmaq. düşünmək.

salqunmaq **salğunmaq**. salığmaq. salğınmaq. sağınmaq. sağanmaq. qanınmaq. qanımaq. dolğanmaq. dolqanmaq. düşünmək.

salqut **salğut** (sağlıq sallamaq, diləmək). səlam.

sallanmaq səldirəmək. valaylamaq.

sallantı **. -**qaşığa mindi, qıçı **sallandı** (**bilməcə**) **(əriştə. makaroni).**

salmaq yıxmaq.

-eşiyə salmaq: dışatmaq. ixrac edmək.

-**oyaq salmaq:** qayırmaq. xəbərdarlıq edmək. –bu işdən sizi **qayırmışdım**. –**qayırı** verib yola saldılar. –nə bileydim, **qayıran** olmadı.

. -xəbər vermək: salıq salmaq

-**sağut salmaq**: səlam yetirmək.

-yada salmaq: anğımaq.

-**yola salmaq:** yubarmaq.

salmaq -**çinə salmaq:** çinələmək.

salmaz -**anğımazıb**: yada salmaz - davar üçun anğımazıb tanrını, götün si-ər malın alar xalqının.

salmıqın **salxımın. -** içaq ol salmığın sağlığına üzüm bəsliyə, dos dosdun uymallığın saxlıya. (**salmığın**: salxımın). (**uymallığın** : təəssüb)

salta hükm.

saltamaq hükm edmək. hükmranlıq edmək.

saltamaq hükm edmək. hükmranlıq edmək. hikumətin hakimiyyətin qurmaq.

saltanlıq hakimiyyət. -**saltanlıq** yolunda.

saltanmaq hükm. hakimiyyət.

saltı **-**nəyin uğrunda düşdün sorağa, sən istəmədin, devran **saldı** uzağa. (**ağı**).

saltırqan **saldırqan**. agresif.

salvat tədbir.

salvatlı tədbir.

salvatsız tədbir.

saman - qoyma bitsin hələ varkən bu **samanlıqda saman**, hər zaman döngə dönür, sanma gülər, bolluq edər.

-**saman altindan su yeritmək:** eşib işləmək. bildiyin yapmaq. kələkli iş aparmaq.

samballı ağır. yünkün. yükün. qapsamlı.

samı öküzlerin buyunduruğuna taxılan ağaç ya da demir tikəsi 7sorma kişinin aslını, sohbetinden bellidir. ”.

samlamaq ağır yüngül edmək. araşdırmaq.

san. düşün**. -**eyku danış, eyku qılın, **eyku san**. (**eyku**: iyi. yaxcı). (**san**: düşün)

sana **-**ilin sonu toplanır, **sana** bitik sınanır. kötü işlər qınanır.

-**sanamazdım** bıraxam səni.

sanab santuq. zehniyyət. mantalite.

sanaq -**yut sanağ:** iç duyğu.

sanası yox qayqısız. **-**arı yox gülücül, **sanası yox**, yuxuçul. (həyasız olan çox gülər, qayqısız olan çox uyur.

sanat ilham**. - sanat yaratar** ötnü qoşunu . **(ötnü:** nəğmə).

sanay . zehn.

sanaylı . zehnli. zehinli

sancaq 1. bir coğun (> fovcun) simgəsi, nişanı. ələm. ləva. -tikətin **sancağuzu** toprağıza, suvarın dibcəsini al qan ilə. 1. bəllənmiş bir bölük. bölgə. məntəqə.

sancmaq **-sümüyü sancmaq** : duymaq. hiss edmək.

sani kimi**. -**bitmiş **sani** duyma kəndini, soluq gəlir ısıtır hələ, qalır ölümə yolunuz genə.

sanılmaz güman olunmaz**. -** iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz **sanılmaz** (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz

(qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

sanılmaz -qüman olunmaz. iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz **sanılmaz** (güman olunmaz) , iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan edilməz) , qorxmayanlar sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat yokdur).

sanılmaz təsəvvür olunmaz.

sanılmış. **-**nə sandığın yazılmış, nə yazılan **sanılmış**.

sanına **. - sanına** baxma, qanına bax . (kaçına baxma, içinə bax).

sanış **-** eyi **sanış**,eyi deyiş, eyi qılış.

sanışmaq -**sözlə sanışmaq**: dalazlaşmaq

sanıtıqım -olduğum kimi sevdim, **sanıdığım** kimi sevilmədim.

sanıyox fikirsiz. düşüncəsiz.

sanqul **sanğul**. mütəfəggirnə.

sanqur **sanğur**. mütəfəggir.

sanma **. -** inancını gerçək **sanma**, inancdan gerçək yapma.

sanmatıqın **-**çox düşünmə başna gəlcək pişləri, uçraş yapar sanmadığın işləri. (**pişləri**: oyunları. buruqları).

sanmış -kola soxmuş tülkü başın, gizləndiyin **sanmış**. (tülkü başını kola (tikanlıqa) soxanda, elə bilir onu heç kim görmür.

sanmıştın **-**nə **sanmışdın** atanda məni, yoxdu kimsə tutacaq məni, açıq saçaq isti ocaq evimdə, ondan isti çırpan ürək içimdə.

santal pisik. ruhi xəsddə.

santay müdəbbiranə.

santıqı **sandığı.** güman etdiyi. **-**sandığı kimi olmaq. sanıldığı kimi görünmək. (**sandığı**: güman ettiyi)

santıqım **. -**olduğun kimi sevdim, **sandığım** kimi sevilmədim.

santıqın **-**nə **sandığın** yazılmış, nə yazılan sanılmış.

santın -**sandın** göydən yağan şirin noğuldu? yazıq qunça oyan!yağan doluydu, açılmadan soldun səndə mənim tək.

sap (qılınc, çəkiş. piçağ). tutacaq. dəsdə. tutacaq. dəsdə.

. - düşman baltasına **sap** olma

sapa qola. dəsdəyə. - iş yetişsə bərkə, güc sapa düşər. (**sapa** : qola. dəsdəyə)

sapar düzgün olmayan yol. birahə. **-**qol zori yox,oy yol verir amaca, qoyub atı sürsən daşlıqa, **sapar** yoltan çatanmasan amaca. (**sapar** : düzgün olmayan yol. birahə). -qoyub atı sürsən daşlıqa, sapar yoldan çatanmasan amaca.

sapı **-**qızıl iğnənin **sapı**, görsənir bizim qapı, məni yardan eliyən, dilənsin qapı qapı.

sapıq italik qıys. qıysıq. (**qıymaq**: əğmək). keşin (kəcin). ağışlı. devik. yatıq. övrük. -.

sapınta **-**qavın pişsə , **sapında durmaz**.

sapıt sapta. qaçıq. anormal.

sapsız **-** ipsiz **sapsız** qonuşmalar.

sapsız **-ipsiz sapsız** qonuşmalar.

saptırmaq **sapdırmaq.** azdırmaq. yozdurmaq.

saptırtı **sapdırdı**. yoldan **aldatdı**: sapdırdı.

sarı **sayrı < sayğaru. sağqaru**

. - astı sarı, **üstü sarı,** süycü dadlı, içi darıq (**darıq** : dənə) (tapmaca) (**encir**).

-**sus sarı**: açıq sarı.

sarılmaq quçmaq. qucaqlamaq.

sarılmaz **. -** iç yarası **sarılmaz**, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü

yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

sarımsaq qamğaq.

sarqışma sarğışma. ülfət tutma

sarmalı qorumalı. örtməli. **-**. sevgi, içdə durmalı, sevən, onu **sarmalı**.

sarptıq **sarptıq.** münhərif. -**sarpdığın** yoldan, doğru yola dönü ver, ötənləri ötmüş, gələnləri görü ver.

sarptıqın **sarpdığın. - sarpdığın yoldan**, doğru yola dönü ver, ötənləri ötmüş, gələnləri görü ver. (**sarpdıq**: münhərif).

sarsılmaq qavşatılmaq.

sarsılmaz **-**çok veren maldan az veren candan **sarsılmaz**.

sarsıtar **-**qorxmazların baxışı, qorxaqların qılıncı, yağu için **sarsıtar**.

sarsıttı **sarsıtdı.** titrətdi. -**sarsıtdı** təpginiz lovğa duşmanı. **(lovğa:** içi boş yekə danışan).

saşmaq -iştə kitosların işi bu, tikən kimi **gülü saşmaq**, yılan kimi dosdu soxmaq**.**

sataq **. -** gəlin alın **sataq**, malı mala qataq.

satalamaq **1.** hərraca qoymaq. tutarın düşürmək.

satan **. -**anadilin **satan** kişi, alçaqlıqdır yaşam işi.

satan **-**palan almağa, eşşəyin **satan**.

satar - müslüman türk, dinin dəğişmiş **bacısın satar**, qardaşın atar.

sataşmaq icəşmək. mübahisə etmək.

satılır **-**nə yazıq doğruluqlar ucuz **satılır**, heç nədən yalan ağır alınır.

satılmaz **. -** iç yarası sarılmaz, göldə balıq **satılmaz**, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən

yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

satma **-**özgə dilini öğrəşibən öz dilin atma, öz mənligivi kimsəyə **satma**.

sav **1.**ad. şöhrət. - qıs kişi **savı** (**adı. şöhrəti**) , yörüklü olmaz: qıs kişi **say yoruqlu** olmaz: (pəxil, qıtmır, adlı keçərli (**nifuzlu, etibarlı**) olmaz. bunu pəxil kişiyə əlaçıqlığı öğüt vermə üçün söylənir). **1.**söz -**içgə** sav: xisusi söz.

sava **-sav sava.** dəf o mudafiə.

savaş . - bayram günü aşa ne, savaş günü daşa nə.

. -bayram günü aşa ne. savaş günü daşa nə.

- bayram aşınan, **savaş daşınan**.

savaş -yut **savaş**: daxili **savaş**. 2 daxili işlər bakanlığı. yut gərək qamın& **yut qala** içəri şəhər.

savaştın **. -**qıl qılının üstünə, qıllı dodağın üstünə, on **savaşdın** dalaşdın, bir barışdın küsdü nə. (**buğ. bıyıq).**

savayı istisna olaraq.

savçısıtır xebercisidir. **-**çürüme, yıxılmanın savçısıdır.

savılmaz **. -** iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan **savılmaz**, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

savın -**içgə savın kim bilər**. (pünhan sırrın kim bilər).

savmış **-**ocaq çökmüş, odu sönmüş, külü **savmış**. nərsə gözlər kimi qalmış, yolların kol basmış.

savsalamaq. səfsətə edmək.

savsalıtır fəlsəfəsidir. **-**bu yaşamın, doğal **savsalıdır**, kişini, üç soruya, qarşaladır. - ölmək, öldürmək, öltünmək. (**öltünmək**: özün ölümə vermək). (savsalıdır: fəlsəfəsidir).

savsamaq filosofe. fəlsəfə işləmək.

savsamaq **sosamaq. sovsamaq. söysəmək.** söhbət edmək.

savsaşmaq **sosaşmaq. sovsaşmaq. söysəşmək.** söhbətləşmək.

savsava **sav sava**. dəf o mudafiə.

savtasava **savta sava**. qabqaşıq.

savulmuş **. -** ilk sevgi, **savulmuş** uşaqlıq kimidir, seçilmədən yaşanır.

savulmuş **-**ilk sevgi, **savulmuş** uşaqlıq kimidir, seçilmədən gəlib, keçir, gedir.

savultu **-**keçdi gənclik **savuldu** gülü, qalandı külü.

savunqıl **-**qapan olsa uzaq dur, yasa olsa qorunqıl. (qapağan olsa yaxınlaşma, qanunn konulu işsə **savunqıl**).

savuşma xoş geddin.

say 1. (saymaq). okey (alqılama, qəbul sözü). {{. iy (iyi). olur. oldu. tamam. peki. --**say** versəniz, başlarıq. -onun **sayın** al. {# **qay (**: qaqmaq, qoğmaq, qəbul edməmə sözü)}}. 1. hareketsiz. sabit. -say duran sular. durqun. duru. oturmuş. **1.** nifuzlu. **-say yoruqlu:** adlı keçərli. - qıs kişi **say yoruqlu** olmaz. qıs kişi savı (adı. şöhrəti), yörüklü olmaz: (pəxil, qıtmır, adlı keçərli (nifuzlu, etibarlı) olmaz. bunu pəxil kişiyə əlaçıqlığı öğüt vermə üçün söylənir).

-say yoruqlu: adlı keçərli. - qıs kişi **say yoruqlu** olmaz. qıs kişi savı (adı. şöhrəti), yörüklü olmaz: (pəxil, qıtmır, adlı keçərli (nifuzlu, etibarlı) olmaz. bunu pəxil kişiyə əlaçıqlığı öğüt vermə üçün söylənir).

. -gəlib gedər hər ildə, hər dördüdə **say** qılıqda (tapmaca). (ilin dörd carnı (fəsli). (gəlib keçən, dəğib keçən, dəlib keçən dərdlər yox olsun.

-**say hesabsız**:saysanasız

sayaqı -**ərkək sayağı davranmaq**: əkövüş

sayaqlamaq . səyrəkləmək

sayarsın -sayarsın, hörmət edərsən, təpənə çıxar. üz verirsən, şımarır, sırtılır. başqa cıxar: başqa cıxar.

sayılan sunulan.

sayılmaq -**özlərdən sayılmaq**. yutuğur olmaq. xudumani olmaq.

sayılmaz **. -** iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz **sayılmaz**, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

sayısal **dijital**

sayqarmaq barıqtamaq. saymaq. hörmət edəmək.

sayqarsan barıqtasan. hörmət edərsən.

sayqaru **sayğaru. sağqaru > sarı. sayrı.**

sayqarmamış **hesaba salmamış. -ışıq sayqarmamış kölgəsin.**

sayqın **ağırlı. (ağırlığ) dəğərli.**

sayqınım **-**qonağa qoyaram **sayqınım** olar, özüm yeyərəm güc ətim olar. (**sayqınım**: hörmətim).

sayqırmaq **sayğırmaq**. gözəl səslə oxumaq. (türkü. şarkı. mahnı. qoşu).

saymaq barıqtamaq. sayqarmaq. hörmət edəmək.

saymayıb **-**özünə çulqanıb yürümək. (kimsəni **saymayıb** öz ölçüsüylə yaşamaq).

saymaz **. -** könlə baxmaz, göylü **saymaz**, kişilikdən damlası yox, bir qızarmaz üz, yaşarmaz göz varı.

sayrı **sarı < sayğaru. sağqaru**

sayrışmaq göz göz edmək. hərdən yanan, hərdən sönən ulduzların görnüşü.

sayrutur **sayrudur**. ötürdür. nərsə üçün əsir, çox istir.

saysanasız say hesabsız.

saytal iri. gözdəl. gözə gələn.

saytur -**saytur bolqutmaq**: çox diqqətlə incikləmək, düşünmək.

saz tavlı hallı. kefli.

. -göyçək qızlar nazilə, sözlü aşıq **saz** ilə.

seçə -**tökə seçə edmək** alt üs edmək . ərəzən vərəzən edmək

seçəni **-**bu devir yalançı devir, sən **seçəni deyil**, istəyin sevir.

seçənməzsə **. -** kişioğlu açıq gözlə gözəlliyi **seçənməzsə**, qapıq gözlə yaradar.

seçənmir **-**görməyir günlərin axının, göz **seçənmir** ölümün yaxının.

seçilir **. -** ilkin başda, əş **seçilir** doğrusu, keçir sürə, üzə çıxır əğrisi.

-ilkin başda, əş **seçilir** doğrusu, keçir sürə, üzə çıxır əğrisi doğrusu.

seçilmətən **. -** ilk sevgi, savulmuş uşaqlıq kimidir, **seçilmədən** yaşanır.

seçilmətən **-**ilk sevgi, savulmuş uşaqlıq kimidir, **seçilmədən** gəlib, keçir, gedir.

seçilmir **. -**gəlməyiniz **seçilmir**, durmağızı seçin siz.

seçim **-seçim** təməlində sevinc dayansa, üzüşlər, uçuşa dönür!!.

seçimlərti **-**insansız düşünmək, inanmağın anlamı yoxdur. bunlarda gəlmə yok,

seçimlərdi!.

seçin **. -**gəlməyiniz seçilmir, durmağızı **seçin siz**.

seçqilik -**ayrı seçgilik:** ayrıcalıq.

sefeh gicov. axmaq.

seqirtmek **seğirtmek**. **seğirtmek**. atıla düşə, qaça qaça getmek

sel **-**dağdan gelir, taştan gelir, eyerlenmiş aslan gelir. (tapmaca) (**sel**).

selə **. -**çay yatağında tikərsən ev **selə** gedər, başsız məclisə verərsən salam

yelə gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan elə gedər (**elə**: özgəyə). (dağ başında quyarsın dam yele gedər)

selləymək bollaymaq. çoxaymaq. artaymaq. bərəkət tapmaq. -**bollayan** tanrım. tanrı.

sev **-**türkce düşün, türkce döğün, türkce **sev**.

sevəcəq **. -** könül səni **sevəcək** sənsiz olsada

sevəmiyəsən. **. -** bunların hançına tuşlandınız, tuşlanmaq istərsiz. sevəsən seviləsən, seviləsən sevəsən, sevəsən sevilməyəsən, seviləsən **sevəmiyəsən**.

sevən **. -** ilkin dadı heç bir sevən unnutmaz.

-könül sevən göyçək olar. sevməsə könül, kütcək (**kütcək**: xoşa gəlməz. zəhlə gedməli)

- bitmədən yaşam, itmədən dilək, istəyin sevən, könül doyuran.

-. sevgi, içdə durmalı, sevən, onu **sarmalı**. (**sarmalı:** qorumalı. örtməli).

-**yaxşılıq sevən:** yeyçin. (xeyrxah. nikuxah).

-bilməzdim unutarmış **sevən** sevəni.

-ilkin dadı heç bir **sevən** unutmaz.

-bilməzdim unutarmış **sevən** sevənin.

-olduğun görən, bulduğun **sevən**.

sevənə **. -** öküzə buynuzu, **sevənə** sevgisi yük olmamış.

sevəni **-**bilməzdim unutarmış sevən **sevəni**.

sevənin **-**bilməzdim unutarmış sevən **sevənin**.

-nə bileydim unudar sevilən **sevənin**.

sevənlər **-**istəməzdən **sevənlər**, korçuluqda itənlər.

sevər **-**uslu ağıllılar sevməyi sevər, axmaq kütbeyinlər vurulmağı.

sevərim **-**gedirsin ged, qalırsın qal, sevsəm **sevərim**, sevməsəm itərim.

sevəsən **. -** bunların hançına tuşlandınız, tuşlanmaq istərsiz. **sevəsən** seviləsən,

seviləsən sevəsən, sevəsən sevilməyəsən, seviləsən sevəmiyəsən.

sevəsən **. -** bunların hançına tuşlandınız, tuşlanmaq istərsiz. sevəsən seviləsən, seviləsən **sevəsən**, sevəsən sevilməyəsən, seviləsən sevəmiyəsən.

sevəsən **. -** bunların hançına tuşlandınız, tuşlanmaq istərsiz. sevəsən seviləsən, seviləsən sevəsən, **sevəsən** sevilməyəsən, seviləsən sevəmiyəsən.

sevqili **-**qapuda yolda qalubdur iki göz, gedəli könlüm evindən uzağa **sevgili** yar.

sevilemez . -**o sevilemez** ki gülə hər gələnə!.

sevilən **-**nə bileydim unudar **sevilən** sevənin.

-istəyən **sevilən**, istəməzdən atılmış.

seviləsən **. -** bunların hançına tuşlandınız, tuşlanmaq istərsiz. sevəsən seviləsən, **seviləsən** sevəsən, sevəsən sevilməyəsən, seviləsən sevəmiyəsən.

sevilmədən . -**sevmək sevilmədən**, düdüklərin işidir!.

sevilmədim. **. -**olduğun kimi sevdim, sandığım kimi **sevilmədim**.

sevilmək **-**özün olmaq istəyirsənsə, sevilmək bəkləmə!.

sevilmək **-**özün olmaq istəyirsənsə, **sevilmək** bəkləmə!.

sevilmətim -olduğum kimi sevdim, sanıdığım kimi **sevilmədim**.

sevilmətin **-**istəyin kimi sevdin istəyin kimi **sevilmədin**.

sevilməyə **-**gec qalmadım sevməyə, uğursuzam **sevilməyə**.

sevilməyəsən **. -** bunların hançına tuşlandınız, tuşlanmaq istərsiz. sevəsən seviləsən, seviləsən sevəsən, sevəsən **sevilməyəsən**, seviləsən sevəmiyəsən.

seviltim **-**olduğum kimi **sevildim**, olduğun kimi sevdim.

sevimli **-sevimli yurdu:** yurdu. yurdsu. **- dilin yurdsu**, könül orun, dillə sözü, könüllə yorun. (**orun**: yer. könül orun: könüldü yeri). (**dillə**: dil ilə. -dillə sözü: dil ilə sözü). (**yorun**: yozun. açıqla).

sevimli yutun. səmimi.

sevimsiz itici. soğuq. antipatik.

sevin müjde. sevin verin, itgin düşən yar gəlir,

sevinc **. -**könül ilə verilməkdən **sevinc** doğar.

sevinc **-**kəsər yarı paylaşdınsa bir acı, artar qatı, paylaşdınsa bir **sevinc**.

-seçim təməlində **sevinc** dayansa, üzüşlər, uçuşa dönür!!.

sevinim **-**kor gözündən, keçəl başından **sevinim**.

sevinin dərki var **-sevinin dərki var** : məhəbbətin qədir qiyməti var . -gözləmək deyil dəbi sevməyin yolu, kölgəyə dönsən öləcəksən, unutmaki sevən sənsən sevilən o, **sevinin dərki var oğul**, ölməyin yolu. (**sevinin dərki var** : məhəbbətin qədir qiyməti var) . **(kölgəyə dönsən:** çox, artıq gözləsən)

sevinirəm qıvanclıyam. şadam

sevinirəm qıvanclıyam. şadam.

sevinmək övünmək. alçılanmaq. şadlanmaq.

sevinsin - tükəl yazuq silinsin, tükəl elgə sevinsin. **(tükəl**: tamam. bütün). **(elgə**: ellik. millət)

sevintiləmək **sevin diləmək.** rəhm, şəfəqət diləmək. –yalnız ondan **sevindilə, sevindilə**.

sevir **-**bu devir yalançı devir, sən seçəni deyil, istəyin **sevir**.

-dünya dönür, yaşam çönür, **seviş** söğüş yer dəğişmiş, istəklilər yaman olmuş, iğrənclər yerin tutmuş.

seviş **. -** ilkin seviş gedirsə, dönməz olu, içdə qalı, ölməz olu.

sevqi **sevgi**. 1. gözdə. məhbub. - **gözdə** mənim. **1. sevdə**. **sovda**. **(sövdə.** dəlicə sevgi. otucu sevi, eşq.

-ötən **sevgi** ölən sayılsın.

-sevgi gücü istək gücü.

-ilk **sevgi**, savulmuş uşaqlıq kimidir, seçilmədən gəlib, keçir, gedir.

-sevgi gücü istək gücü.

-sevgi işığı, kor gözdən könlə dalar.

-dərin sevgi göstərmək: yutuğlamaq.

-**sevgi quşu** ürəkdə olur, bir budaq tapırsa qonur, sınırsa budaq, gələsi gündə, başqa budaq tapırda qonur.

. -bir udum sevgi həsrəti.

- ilk **sevgi**, savulmuş uşaqlıq kimidir, seçilmədən yaşanır.

-. **sevgi, içdə durmalı,** sevən, onu sarmalı. (**sarmalı:** qorumalı. örtməli).

sevqilən **. -** könülcəli davranış, hərbirinə gülümsə, tək birini **sevgilən**. (**könülcəli davranış**: könül almaq kimi davranma)

sevqilər **-** kiçik **sevgilər** bağça gülü

sevqini **. -** könlüm açılar **sevgini** görcək, vah vah nə yaman ondan uzaqkən.

sevqinin **-**bu **sevginin** varlığı yatmış, yoxluğu qalxmış.

sevqisi **. -** öküzə buynuzu, sevənə **sevgisi** yük olmamış.

. -göyçək çiçək hər kimsənin öz **sevgisi**.

-öküzə buynuzu, aşiqə **sevgisi** yük olmaz.

sevqivətə **. -**köngülündə sevgivədə yer saxla

sevqivi . - (gənc olan boş işsizlərə) . -boş çağuvu vermə boşa, çağ gedirsə qayıtmaz, sıx qoynuva **sevgivi**, ər qız olsan tək dolansan yarışmaz. (**ər qız olsan**: erkək dişi olasan) . (**yarışmaz: yaraşmaz**) .

sevmək **-** inanma tutqunluq, **sevmək** özgürlükdür. (**tutqunluq**: əsirlik)

. -**sevmək sevilmədən**, düdüklərin işidir!.

sevməqlə **-sevməklə** vurulmaq iki başqadırlar, sevmək ısınmaqdır vurulmaq dəli olmaq.

sevməlisin **. -**gülmək üçün içindən, içözüvü **sevməlisin** könüldən.

sevməsə **-**istəyib sevdiyin istəyib **sevməsə** səni. !.

-könül sevən göyçək olar. sevməsə könül, kütcək (**kütcək**: xoşa gəlməz. zəhlə

gedməli)

sevməsəm **-**gedirsin ged, qalırsın qal, sevsəm sevərim, **sevməsəm** itərim.

sevməyə **-**gec qalmadım **sevməyə**, uğursuzam sevilməyə.

sevməyi **-**uslu ağıllılar sevməyi sevər, axmaq kütbeyinlər vurulmağı.

sevməyin -gözləmək deyil dəbi **sevməyin** yolu, kölgəyə dönsən öləcəksən, unutmaki sevən sənsən sevilən o, sevinin dərki var oğul, ölməyin yolu. (**sevinin dərki var** : məhəbbətin qədir qiyməti var) . **(kölgəyə dönsən:** çox, artıq gözləsən)

sevməz **. -** göz gördüyün **sevməz**, sevdiyin görür.

. -hamı gözəli sevməz, hamı sevdiyin gözəl görər.

-yürük iti tülkü **sevməz**.

sevmiş -**börü sevmiş** boranı. (boran: dumanlı hava).

sevsəm **-**gedirsin ged, qalırsın qal, **sevsəm** sevərim, sevməsəm itərim.

sevtasız **sevdasız.** - (qarqış) sevdasız qalmış.

sevtiqlərin **. -**əldəkindən **sevdiklərin** yaratmaq.

sevtim **. -**olduğun kimi **sevdim**, sandığım kimi sevilmədim.

-olduğum kimi **sevdim**, sanıdığım kimi sevilmədim.

-olduğum kimi sevildim, olduğun kimi **sevdim**.

sevtin **-**istəyin kimi **sevdin** istəyin kimi sevilmədin.

sevtiyin **. -** göz gördüyün sevməz, **sevdiyin** görür.

-hamı gözəli sevməz, hamı **sevdiyin** gözəl görər.

-heç nə durmur anıda səni. nədən silinir belə anılar, **sevdiyin** dünən könül içindən, keçir günü söğüncə dönür.

sevtiyin **-**çağların ən gözəl sürəci (dönəci), istəkli, **sevdiyin** işinlə uğraşandadır.

sevtiyin **-**istəyib **sevdiyin** istəyib sevməsə səni. !.

seyhə < **sıtğa**. 1. (**cıyğa**). ürəkdən, içi içindən cığırmaq. 1. höggə. çox hirsdən,

ağlamaqda, ötgəsi çıxmaq.

seztirmək **sezdirmək** im, qımıqla (işarə həkətlə) anlatmaq. çıldırmaq.

2səbr elə dözgün.

2səbr eləmək dözgün.

səfeh axmaq. kalah**.** görümsüz. usuz. (ussuz). başarcaqsız.

-öğrəşməyən ağılsızdır, bildiyin işlətməyən **səfeh**.

səfehləmək (bala bala). caydağlaşmaq.

səfə döşlək -**üzərində döşənən yalpaq, səfə**: döşlək. döşənmə dizini.

səqirmək **səğirmək. səkirmək**. **səyirmək** atılıb düşmək. hopbanıb düşmək. oynamaq.

səqqəl . -çənə oxşandı, **səqqəl** qırıldı.

-çənə oxşandı, səqqəl qırıldı. **qırıldı.**

-**səqqəl** oxşandı, çənə qırıldı.

. - hərədən bir qıl kosuya **səqql** olur

səqqoy at xəsteliyi.

səqmək **səkmək.** atılıb düşmək.

səqsəqə **səksəkə.** qışqırtma. təşviş.

səlamlamaq :əsənləmək. sağutamaq.

səlqirəmək **səldirəmək.** sallanmaq. valaylamaq.

2səmimi -**səmimi qəlbdən**. ısın ürəktən.

səmizotu qıvırşıq

sən **. -** qöyçeyim **sən** mənim.

. - gülməsən **sən**, güləməz güzgü

-baxcalar barı, heyvalar narı, hamı dinsədə, dinmə **sən** barı.

-bu devir yalançı devir, **sən** seçəni deyil, istəyin sevir.

səncaqək teşibaşı.

sənciş < **sınaş**.

səncitən **səncidən.** səncidən(fars) < **sınatmaq**.

sənə **-**gecə gözü yad gəlir mənə, çox çətin anlatım sənə, quru gözdən yaş axır içə, tapmıram söz nə deyim **sənə**.

səni **. -** gördüyün (qılışın. işin) **səni** bəllədər.

- könül **səni** sevəcək sənsiz olsada

- yandırdı səni, yantuğu ayruq, abac oldu: yandırdı səni mehnət həcran əcəb oldı!

-çalış gördüyün iş **səni** dəğişsin.

-içində aç yer birinə, o içində **səni** gömdüyü kimi.

-qəntin üçün təqişsən, qimsə **səni** təqişməz.

sənin **-**meydan **sənin** at sənin, devran **sənin** tov sənin (ürəyin necə istir yapın).

səninti **-**ağzında söz **sənindi**, çıxdı dışar özgənin.

sənqimək **səngimək.** təngimək (daralmaq). yavaşlamaq. (# **cəngimək**: itinmək).

sənsən **-**gecəm kefli yığır yoldaş, atırsa dan çıxar yaddan, qalırsa dar günümdə, kəs, o.

sənsiz **. -** könül səni sevəcək **sənsiz** olsada

. -gedmisin dönməzə bilirim, adını yadımdanda silirim, **sənsiz** belə bu dünyanı sürürüm.

səntə **. -**günlər soyuq **səndə** soyuq, üşüyür mən.

-dünya doğandan, fırlanır belə, **səndə** dolan, istəyin elə. dəğişməz dərmanın daşı, dünya varikən, fırladar genə.

səntətə **-**evrəndə var ölüş doğuş, **səndədə** var qavuş qovuş, evrəndə var gecə gündüz, səndə var qara saç, ay üz, evrəndə var dibsiz göy, **səndədə** var daldıran göz, evrəndə sən varlıq, olmasan mənə darlıq. (**qavuş qovuş** : vəsl o fəsl). (**daldıran**: qərq edən)

səntirləmək **səndirləmək**. sallanmaq. valaylamaq

səp **-**suyu **səp** sinər yergə, sözü qoy sığar elgə. (**sığar elgə**: sızar elə).

səpilən **. -səpilən nərsənə bir bir yığmaq:** evcimək**.**

səri batbay. batmay. iti. yeyin. çabıq. çağan.

sərimək başa dolandırmak :.

sərqən **sərgən**. üfüqi**. -dirgən sərgən.** əmudi üfüqi.

sərqoş **sərxoş. -sərxoş olmaq**: əsirəmək.

sərptin **səptin**. **sərpdin -**ağız gülə qapdın, örtə külün **səpdin**. (aldatıb üzə gülərək qapdın, yanığ külü üzə **sərpdin**).

səs -**səs salar**: yanğılar

-göz olmasa baxılmaz, **səs** olmasa asılmaz. (tapmaca) (**saat**. **qulaq**).

-**səs, yanğı vermək:** yanğılamaq. cavab qaytarmaq.

səsi tövşü. -özü yoxdək, **tövşü oxdək**. (tapmaca) (**çəkitgə**).

səslənsin -ürəkdə olan, dodaqda səslənsin.

sətəlcəm zatürriyə.

səyirmək < **səğirmək. səkirmək**. atılıb düşmək. hopbanıb düşmək. oynamaq.

səyirmək < **səğirmək. 1.səkirmək**. atılıb düşmək. hopbanıb düşmək. oynamaq. **1.**qoşu qoşmaq.

səyrəqləmək **səyrəkləmək.** sayaqlamaq.

sıcaq **-**qanı isdi, canı sıcaq olsun (**alqış**).

-qızıq daşı, soyuq aşı. (davranışı **sıcaq** olubda, içi quru, soyuğ olan).

sıçana **-** su görür balığa, pişik görür, **sıçana** (**çönür**).

sıçar . -göy yeyib **altın sıçar** (törər) (tapmaca) (**ipək qurdu**).

sıçmaq dışıtmaq.

sıçtı **-**durdu durdu **sıçdı** işin gülünə.

sifariş < **sipariş**. asparış. asmarış. asmarlamaq (**ismarlamaq**). (asmaq).

tapşırmaq.

sıq . - (gənc olan boş işsizlərə) . -boş çağuvu vermə boşa, çağ gedirsə qayıtmaz, **sıx** qoynuva sevgivi, ər qız olsan tək dolansan yarışmaz. (**ər qız olsan**: erkək dişi olasan) . (**yarışmaz: yaraşmaz**)

-**sıx, güdə tikə, geyim**: tingə.

-sıx, quyuq ət, sümük suyu: tingo cirgə.

sıqar **sığar elgə**: sızar elə. **-**suyu səp sinər yergə, sözü qoy **sığar** elgə.

sıqarmaq. **sıxarmaq**. kölgələmək. boğzarmaq. qussələndirmək. kədərlətmək. -kölgə düşəndə yada, **kölgələr** məni.

sıqat **sıxat.** zəhmət. -**sıxata salmaq**: zəhmətə salmaq. -**sıxat olmasa**: zəhmət olmasa. **-sıxatmadan**: zəhmət vermədən.

sıqatlı **sıxatlı.** zəhmətli.

sıqatsız **sıxatsız.** zəhmətsiz.

sıqatun **sıxatun.** çox zəhmətli.

siqə **-**gedib vermə molluya həm **sikə** həm danlıya.

siqələr **sikələr**. dədən keçəl şex hüseni qəbirdən çıxardalar, sikələr keçəl kəlləsini, heşzad diyənməsən! **(teriz. bazar)**

sıqılmatan **-**o nədir **sıxılmadan** sıxır, yıxılmadan yıxır. (**tapmaca)**. **(ölüm)**.

sıqınan **. -**kölgəyə **sığınan**, güneşden uzaq qalar.

sıqınmaq. **sıxınmaq**. bükünmək. üzünmək. kədərlənmək. qussələnmək. huzursuz olmaq. qəmlənmək. munğılmaq. ənduhlanmaq. hüzn , təəssüfə dolmaq.

sıqıntı **sıxıntı**. büküntü. üzüntü. qussə. ənduh. hüzn. qəm. kədər. təəssüf. munğ.

sıqıntısız **sıxıntısız**. yutra. rahat. -**yutra** oturmaq.

sıqır sığır. cığır cığra. sığra. sınğır. sınır. mərz. sərhəd. hudud. hidud. hədd. həd.

sıqırçın - **ala sığırçın:** burazquşu.

sıqıt **sıxtı**. mehnət. əzab. min sıxıta qatlanam. -**sıxtı** qılıb tapdım. -çox **sıxtıya**.

sıqlıq **sıxlıq**. qatnav. tünlük. tırafik.

sıqmaq. **sıxmaq.** tolazlamaq tullamaq.

sıqmaz **-**qoş qılıc qına **sığmaz**.

siqmək **sikmək**. **fak**. <foqqa (<**met**) kupla:.

sıqra **sığra**. cığır cığra. sığır. sınğır. sınır. mərz. sərhəd. hudud. hidud. hədd. həd.

sıqtınmaq **sıxtınmaq.** zəhmət, mehnət çəkmək.

siləmək daş daşlamaq. iki qabdan birbirinə tökəraq taxıla qatışmış daşları ayırmaq.

silər **-**qocalıq aşar yaşı, su gələr dələr daşı, unut gedsin keçmişi, kəndi əlin **silər** yaşı.

silib. **. -**keçmişi itib, olduğun silib.

silinir . -heç nə durmur anıda səni. nədən **silinir** belə anılar, sevdiyin dünən könül içindən, keçir günü söğüncə dönür.

silinməz **-**ilk başdan görünməz, nə olduğu bilinməz, yaşın ötər görsədər, bıraxmış iz **silinməz**.

silinsin - tükəl yazuq silinsin, tükəl elgə sevinsin. **(tükəl**: tamam. bütün). **(elgə**: ellik. millət).

silirim **. -**gedmisin dönməzə bilirim, adını yadımdanda **silirim**, sənsiz belə bu dünyanı sürürüm.

silirim **-**gedmisin dönməzə bilirim, adını yadımdanda **silirim**, sənsiz belə bu dünyanı sürürüm.

silmaq < **sıyırmaq**. yavaşcana çıpıtmaq.

silmaq < **sıyırmaq**. yavaşcana çıpıtmaq.

silti **-**o dandı hər nə olanı, **sildi** atdı tüm aldıqlarını.

simqə -**nərsə bəlirtən simgə:** bəlirtgə. müşəxxə əlamət.

sin **kəndisində:** kəndi gorunda. - yoxluğunda varlığını düşünmə, dirligində, **kəndi sində eşinmə**. (**kəndisində:** kəndi gorunda.). (o ki dirilikdə, ad qoymaq üçün çalışı, yaşlı ömrün, çürüklərə tapşırır. (yaşlı: yeni. taza, gənc. pöhrəli. verimli)

sın tək. -**obasın**: obası tək.

sına **. -** degirmanda sırayla, gələr çatar sıramız, az sınayıb çox **sına**, sonu bir gün sınarız. (**sınarız**: sınarıq)

-qoyma **sına** ev eşiyin dirəyi, köçən köçdü, keçən keçdi, qalan günə gün ağla.

sınaq **-**dağa görə qar, gülə görə tikəni, gücə görə yük, güvənə görə **sınaq** var.

-qırılmaq **sınaq**, qurulmaq yaşam.

-illər **sınağı** bükmüş belini.

sınaqu **sınağul.** sına bilən. kövrək. kəvrək. həssas. (şikəstəni). -**sınağul könül**: kövrək könül .

sınalı ölçülü. ölüçlü. əndazə ilə. movzun.

sınamaq -ilqarsızı yüz **sınamış**, yüzdə **sınmışlar**. (**ilqarsızı**: bəfasızı) (yüz kərədə olmamışlar, şikəs yemişlər)

sınanar - dişi kişi, qadın altın, altın alov **birbiriylə sınanar.**

sınanı qısu tənqid təzyiqi. -kəndi kəndini **tənqid təzyiqi** : öz özün **sınanı qısu**.

sınanır **. -**kişi işdə **sınanır**.

sınanır **-**ilin sonu toplanır, sana bitik **sınanır**. kötü işlər qınanır.

sınanmasa -bilik tükənməyən bayluqdur, sınanmasa bayqurur. (bayqurmaq: **bayağılaşmaq**).

sınanmıştır. **. -** kimi nəyə qanmış, nəyə aldanmış, nəylə **sınanmışdır**.

sınar . -doğru əğilər, əğri sınar.

-biri **sınar**, biri sönər, biri yapar, biri qınar, biri durur biri köçür.

sınarız **sınarıq. -** degirmanda sırayla, gələr çatar sıramız, az sınayıb çox sına, sonu bir gün **sınarız**. (**sınarız**: sınarıq)

sınaş 1. {. > sənciş(fars)}. (azimun. qiyas. muqayisə. təvazün). muvazinə.

sınaşmasan **. -**düşüşməsən düşməsən, **sınaşmasan** sınmasan. (**düşüşməsən** : düşmançılıq, muavimət edməsən . qarşılaşmasan)

sınatmaq imtahana çəkmək. ölçütmək.

sınayar **. -**əl **sınayar**, göz qınayar.

sınayıb **. -** degirmanda sırayla, gələr çatar sıramız, az **sınayıb** çox sına, sonu bir gün sınarız. (**sınarız**: sınarıq)

sinə -**çinə güvdən: sinə güvdən:** çin könüldən: səmimi qəlbdən. qərəzsiz mərəzsiz.

sinər olsun **daddlı olsun** nuş olsun.

sinər **-**suyu səp **sinər** yergə, sözü qoy sığar elgə. (**sığar elgə**: sızar elə).

sınıq **sınığ** parça. tikə. –iki **sınığ** əkmək: iki parça əkmək. - **sınığ sınığ:** parça parça. tikə tikə.

sınıq olmaq təhqir olmaq.

sınıqı **sınığı.** parçası. tikəsi. –iki əkmək **sınığı**.

sınınca **- əğri sınınca**, doğru üzülər.

sınır 1. cığır cığra. sığra. sığır. sınğır. mərz. sərhəd. hudud. hidud. hədd. həd. **1**. hirsli. əsəbi. sınır olmaq: cinlənmək. əsəbilənmək. **1**. qıy.

. **sınır olmaq:**. cinlənmək. əsəbilənmək.

sınırı çəki. həddi. vaxdı.

sınırları -**ölkə sınırlayi:** yut bağdaları.

sınırsa -sevgi quşu ürəkdə olur, bir budaq tapırsa qonur, **sınırsa budaq**, gələsi gündə, başqa budaq tapırda qonur.

sınqır sınğır. cığır cığra. sığra. sığır. sınır. mərz. sərhəd. hudud. hidud. hədd. həd.

sınmaqın **-**dəğişməyin bilməyən, **sınmağın** görər.

sınmasan **. -**düşüşməsən düşməsən, sınaşmasan **sınmasan**. (**düşüşməsən** : düşmançılıq, muavimət edməsən . qarşılaşmasan)

sınmasını . **-**dəğişməyin bilməyən, sınmasını qarşılar . (**qarşılar**: önləyir. üzləşir. uzlaşır)

sintin. **. -** incəldiyi yerdən qopsun, nə üzün güldü, nə içimə **sindin**.

sıntıran **sındıran -**allahım aşdır daşdır , umurqanın bol olsun, doğurduğun ər olsun, düşmən qaytarğan (sındıran. köçdürən) ər olsun **(doğum alqışı)** (uyğur).

sipariş >**sifariş**. asparış. asmarış. asmarlamaq (**ismarlamaq**). (asmaq). tapşırmaq.

sir **-sir saxlayan**: sırman.

sır **-sir saxlayan**: sırman.

sıra **. -** dönər evrən düşər **sıra** bizədə

sıramız **. -** degirmanda sırayla, gələr çatar **sıramız**, az sınayıb çox sına, sonu bir gün sınarız. (**sınarız**: sınarıq)

sırayla **. -** degirmanda **sırayla**, gələr çatar sıramız, az sınayıb çox sına, sonu bir gün sınarız. (**sınarız**: sınarıq)

sıraylatı **. -** degirman **sırayladı**

sırıtmaq (gülərək) dişlərin ağartmaq.

sırqılıc **sırmaqılıc. sıyırma qılıc**. açıq, qından çıkilmiş qılıc.

sırlar gizlər.

. - dildir, sırlar haçarı, sözdür, könül yaparı.

sırlarını **. -**içimin nisgilini, tökməyə dildir, **könülün sırlarını** açmağa dildir.

sirli bükkürün. yuvarlaq. məxfi. məxfiyana.

sırlı gizli.

sırmaqılıc . **sıyırma qılıc. sırqılıc**. açıq, qından çıkilmiş qılıc.

sırman sir saxlayan.

sırtıq -**gözüyırtıq üzü sırtıq**: utanmaz. utsuz.

sırtılır. -sayarsın, hörmət edərsən, təpənə çıxar. üz verirsən, şımarır, **sırtılır**.

başqa cıxar: başqa cıxar.

sıtqa **sıtğa** > **seyhə** 1. (**cıyğa**). ürəkdən, içi içindən cığırmaq. 1. höggə. çox hirsdən, ağlamaqda, ötgəsi çıxmaq.

sitrə dizlik. uzun geyim. şinel.

sıyırma -**sıyırma qılıc: sırmaqılıc. sırqılıc**. açıq, qından çıkilmiş qılıc.

sıyırmaq > **silmaq** . yavaşcana çıpıtmaq

sıyırmaq **soğurmaq**. çəkib çıxarmaq. -xəncərin soğurub yügürdü.

siyirməqılış **siyirmə qılınc.** 1. lüt qılınc. 1. qanlıpıçaq.

(sız bir varlıq, başın atıb, yolun tutub gedər, olmasın yerədə cığırsalar.

sızlamaza **. -**inləməzə **sızlamaza** ürək demə, daş denə!!!

siztən **sizdən. -**. bel külük bizdən, **tər töküb işləmək sizdən**.

sıztırar **-**küp **sızdırar** dışına, hər ne qoysan içine.

socuq -**socuq ata** (sucuq ata): dadlı, şirin, könlük, sevimli ata, dədə.

soqaq **sokaq** - **sokaq iti**: çarşı iti- küçə iti**. {-**küçə iti, qapı bəkləməz (güdməz)}.

soqan. **. soxan -** gül kimi görünüb, tikən kimi batan, dos kimi görünüb, yılan kimi **soxan**.

soqar. **soxar. -** gül qoxar, tikən **soxar**.

soqma **soxma. -**başın keçməz yerə , burun **soxma**.

-kötü dinsə dinmə sən, hər nə desə alma sən, yaxcı heyva, alma sən, göt kötünü aranıza **soxma** sən.

soqmaq **soxmaq. 1.** itələmək.

- isədiyi biçimə **soxmaq**: dartılıb, oğulub yoğrulmaq. qalıblaşmaq.

- isədiyi biçimə **soxmaq**: qalıblaşdırmaq. əzib üzüb düzələtmək.

–iştə kitosların işi bu, tikən kimi gülə batmaq, **yılan kimi dosdu soxmaq**.

-iştə kitosların işi bu, tikən kimi gülü saşmaq, yılan kimi dosdu soxmaq**.**

soqmuş -kola **soxmuş** tülkü başın, gizləndiyin sanmış. (tülkü başını kola (tikanlıqa) soxanda, elə bilir onu heç kim görmür.

soqta **soxda**. kiçik döğmə kovağı, qabı. kiçik həvəng.

soquq **soğuq**. sevimsiz. itici. antipatik.

soqumaz **-** qarpuz kəsmeklə **yürək soğumaz**.

soqur **soxur. - yaşam öz sözün boğaza soxur**, utmaq bacarmıyanı, yerində boğur. (yaşamın özgül qaydaları, gərəkləri var, əroğlu, onları saymasa (işə tutmasa), o yasalar altda əzilir).

soqurmaq **soğurmaq. sıyırmaq**. çəkib çıxarmaq. -xəncərin suğurub yügürdü.

soquyar. **. -**göz görməsə **soğuyar**.

solan -**bolan solan:** genə bol.

solar **-**mən gedəli, güllər qalar, yazda açar, qışda **solar**, çalış hər gələn dərmiş gülün, dərməyən qalmış, gülüm.

solqun -. boyasız. solqun. donuq. anlamsız. yansız. tərəfsiz.

solmatan **. -**gülü **solmadan** tutun, dolçanı dolmadan.

soluq **. -**bitmiş sani duyma kəndini, **soluq** gəlir ısıtır hələ, qalır ölümə yolunuz genə. (**sani**: kimi)

. - güz ərməğani **soluq** gül quruq yapraq

soluq **soluğ**. gövər. tin. nəfəs. quvvət. -**gövərli** adam. -**gövərdən** düşmüş.

solur -dilsiz, **uluslar solur**.

son **-**canki vardı bu tənimdə, çıxacaq bitmədən ön arzularım **son** ucuna.

-gördüm demək min sözdür, görmədim demək tam sözdür (**görmədim demək son sözdür)**.

-ilk söylədiyin, **son** yapdığın (uyuşur).

sona **. -**gənclik çağun itirmə çağın, yığmala tavın, edində adın, sonu yetir, hər nə bitir, **sona** qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**çağun**: dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

sonbaşta **sonbaşda. -**dünyadan doyan yok, **sonbaşda** köçən çox

sonqu **. -** ilki acı olursa, **sonğu** acı olmasın.

. -kiminin ilki, kiminin **sonğu**

sonqu **-**ilki acı olursa, **sonğu** acı olmasın.

sonquntata **. -**həmmə nəyi aytdınğız, sonğundada tapdınğız, əllərizə gül bitsin, doğru yanıt yazdınğız. (tapmaca yanıtı. (**yanıtı**: cəvab) (**aytdınğız**: söylədiniz)

sonları **. -**həp **sonları** başlanqıc.

sonra biyol. biyollayollayım. biyolum. , deməli (işini qutar, bıyol çörək ye). - yaşam yolu, biyoldur, gəlib köçnərin yoludur.

sonra geyin. **-**kosanın usu (ağlı) tüşdən geyin. (kosanın ağlı öğlədən sonra).

sonrası -**öğlə sonrası:** günaltı.

sonsöz -**son söz**: xülasə.

sonsuz kor döğüş nəticəsiz.

sonsuza **. -** indi artıq ölçülər dəğişdi, günlər var ömür boyu, umatlıq var **sonsuza** durur. (**umatlıq: umaylıq** . xoşbaxliq) **.**

sonsuza **-**indi artıq ölçülər dəğişdi, günlər var ömür boyu, umatlıq var **sonsuza**

durur. (**umatlıq: umaylıq**. xoşbaxlıq).

sonta **sonda.** iştə. elə. –**iştə kitosların işi bu**, tikən kimi gülə batmaq, yılan kimi dosdu soxmaq.

sonu -başı qutlu, **sonu kütlü:** başlanqıcı iyi, sonu kötü.

. - degirmanda sırayla, gələr çatar sıramız, az sınayıb çox sına, **sonu** bir gün sınarız. (**sınarız**: sınarıq)

. -gənclik çağun itirmə çağın, yığmala tavın, edində adın, **sonu** yetir, hər nə bitir, sona qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**çağun**: dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

. - gəlməyib hələ dünyanın **sonu**, çoxlar geyər yırtıqlı donu.

. - hər nəyində var **sonu**, qatar durar, ocaq sönər, yollar bitər, yaluğ dinər. (**yaluğ**: kişi. adam)

.

. -hər nəyin sonu var, yazı yağış, qışın qarı var, qara gecə, ışıqlı gün sonu var

sonu **-**qaranlığın **sonu** ışıqlıq deyil?.

-dözümün **sonu** ölümdür.

sonucu geyi. dalısı. **-**hərbir nəyin yeri var, hər bir işin geyi var.

. -hərbir nəyin yeri var, hər bir işin geyi var. (geyi : dalısı. **sonucu**)

sonunta **. -**köhnə düşman dosluğu, **sonunda** gör poxluğu

sopu -**soy sopu bəlli**: əki kökü bəlli.

sor **-**nədir ölmək ölən bilməz, onu **sor** çevrədən bil sən.

-qonşunu qonşudan **sor**, yamanı yaxşıdan.

soraq edmək salı salmaq. xəbər vermək.

soraq **xəbər**. **-**kötü **sorağ** tez duyulur, eyi sorağ gec.

soraq -**soraq edmək:** bələtləmək . -qoğurmanı soraq etdi: bələtlədi. -sorağ çıxmadı səndən, dönmüş yaz genə,

soraqa **-**nəyin uğrunda düşdün **sorağa**, sən istəmədin, devran saldı uzağa. (**ağı**).

soraqla öğrəş. soruş. **-**qanmazlığın qınlığını qanandan, ölüm nədir çevrəsindən **sorağla**.

soraqla **sorağla**. öğrəş. soruş. **-**qanmazlığın qınlığını qanandan, ölüm nədir çevrəsindən. (**qınlıq**: cəfa. zulum).

soraqlıtır **sorağlıdır**. ötürdür. -bu nə **sorağlıdır**: bu nədən ötürdür.

soran -**qarasoran**: (hər şeyi bilmək istəyən). sorğuçu. sualçi.

soranın -**diləş soranın**: iltimasi dua edin.

soraş axdarış.

soraşmaq xəbər tutmaq.

sorculuq pürsişnamə.

sorqa **sorğa**. 1.güdü. güdük. təmənna.**1.**sorqu. sual.

sorqalı **sorğalı.** güdülü. irkək. irkəli. ərköyül. arzulu. armanağ. istəkli. umuq. təmənnalı.

sorqu sorqa. sual.

sorquçu **sorğuçu**. qarasoran. (hər şeyi bilmək istəyən). sualçi.

sormaq istəmək. -yanqı su **sorar**.

sormayacim **. -**getdiymdə geri dönməyəcim, verdiyimdə dalı almayacim, söğüb söğsəndə dinməyəcim, ala bildiyin al ged, daha **sormayacim**,

sortular **soruşdular**. -**qurda sordular**. -əfəm, nədən yoğun (dur) belə boynun?. yandı (dedi-cavabladı). - öz işimi, özüm görrəm.

sorun -ilişmək **sorun** deyil, yerin bilsən. (**ilişmək**: nəğd. intiqad).

soruş sorağla. öğrəş. -qanmazlığın qınlığını qanandan, ölüm nədir çevrəsindən **sorağla**. (**qınlıq**: cəfa. zulum).

soruşturma **soruşdurma**. istintaq.

soruştururlar **-**gördüm demək min sözdür, görmədim demək tam sözdür (görmədim demək son sözdür).

soruya **-**bu yaşamın, doğal savsalıdır, kişini, üç **soruya**, qarşaladır. -ölmək, öldürmək, öltünmək. (**öltünmək**: özün ölümə vermək). (savsalıdır: fəlsəfəsidir).

sosamaq sovsamaq. söysəmək. savsamaq. söhbət edmək.

sosaşmaq **. sovsaşmaq. söysəşmək. savsaşmaq**. söhbətləşmək.

sovlan odalışlan. hovlan. tovlan. tovalan. qovlan. qovulan. qoğlan. qoğulan. qorlan. həyəcanlı.

sovmaq sovurmaq. tələf edmək. hədərə vermək.

sovsamaq **sosamaq. söysəmək. savsamaq**. söhbət edmək.

sovsaşmaq **sosaşmaq. söysəşmək. savsaşmaq**. söhbətləşmək.

sovta **(sövdə). sevda**. **sevdə**. dəlicə sevgi. otucu sevi, eşq.

sovurmaq . sovmaq. tələf edmək. hədərə vermək.

sovuşmuş -**çox iti sovuşmuş**: yel təki yellənib yürmüş.

soy -**soy sopu bəlli**: əki kökü bəlli.

soyuq **. -** isti aş, **soyuq** daş. (içi sıcaq olub, davranışı quru, soyuğ).

. -günlər **soyuq** səndə soyuq, üşüyür mən.

-günlər soyuq səndə **soyuq**, üşüyür mən.

soyuq **-**dağ ösüyü, bağrı **soyuq**. (dağda ösənin bağrı soyuq). (**ösüyü**: bitənin). (**ösük**: bitgi).

-qızıq daşı, **soyuq** aşı. (davranışı sıcaq olubda, içi quru, soyuğ olan).

-dağ ösüyü, bağrı **soyuq**. (dağda ösənin bağrı soyuq). (**ösüyü**: bitənin). (**ösük**: bitgi).

-**soyuq hava:** elqovan.

soyut alıt (**alıtmaq**). mənfi.

-əl olut, göz **soyut**. (**olut**: müsbət)

söq **sök (> suq**) çilən yas. matəm. təziyə.

söqəllərə **sökəllərə** kəsəlliklərə. naxoşluqlara. nasazlıqalra. -darıxmağın nədəni içində yatır, tüm koşullar ona qaçalqa olur, dəğişməsən için bu dərd sürəcək, qalan **sökəllərə** buda nədən olacaq. (**qaçalqa** : mahana).

söqər. **sökər**. **-**çivi çivini **sökər**. (pislik pisliyə çözər).

söqüb söqsəndə **. -**getdiymdə geri dönməyəcim, verdiyimdə dalı almayacim, **söğüb söğsəndə** dinməyəcim, ala bildiyin al ged, daha sormayacim,

söqüncə . -heç nə durmur anıda səni. nədən silinir belə anılar, sevdiyin dünən könül içindən, keçir günü **söğüncə** dönür.

söqüş **-**dünya dönür, yaşam çönür, seviş **söğüş** yer dəğişmiş, istəklilər yaman olmuş, iğrənclər yerin tutmuş.

sölpüq **sölpük** (incə, sallax duran nərsə). kökdən ayrılan saçaqlar. - çayda üzən, söğüt **sölpükləri.**

sönər **. -** hər nəyində var sonu, qatar durar, ocaq **sönər**, yollar bitər, yaluğ dinər. (**yaluğ**: kişi. adam) .

sönər **-**biri sınar, biri **sönər**, biri yapar, biri qınar, biri durur biri köçür.

sönmüş **-**ocaq çökmüş, odu **sönmüş**, külü savmış. nərsə gözlər kimi qalmış, yolların kol basmış.

söntürsən **-**közü **söndürsən** kül inciyər.

sönüq sönük. mat.

sönüş ötüş. **1. (**xamuşi). 1. vəfat.

söy **. -** başlı ara, söz dinlə, dibsiz bulsan, **söy dinlə**! (**söy**: söyüş).

söyqən **. -**. daşa **söykən**, başla öğrən

söyle **-**iki dinle bir **söyle**.

söyleyirem - söyləyirəm aldırmır, söyləmirəm onaymır. (**aldırmır**: saymır) (**onaymır**: könül dincəlmir. içim dincəlmir). {söyləsəm aldırmaz, söyləməsəm onaymaz}.

söyləb **-**qadınla qınğşılab **söyləb**, qız olmaz. (**qınğşılab**: incə səslələ), evli qadın qız olmaz.

söyləqıl. -görkünə baxıb söyləmə, könlünə baxıb **söyləqıl**. (**görkü**: zahirinə. üzünə)

söyləqilən. **. -**hər nəyin, öz adı var, uz adı var, doğrusu, öz adını **söyləgilən**.

söyləmə -görkünə baxıb **söyləmə**, könlünə baxıb söyləqıl. (**görkü**: zahirinə. üzünə)

söyləmək yanğlatmaq. anğlatmaq.

. - eşitdiyin söyləmək yalançılıq öğrədər.

-alamandatı söyləmək: qarmaqarışıq söyləmək.

söylər **. -**biri **söylər**, biri dinlər.

. -könül coşar dil **söylər**.

söyləsin **-**ağzı əğri olsada, qoy bəy oğlu **söyləsin**.

söyləşmək qonuşmaq. söhbətləmək.

söylətiqim **söylədiğim**. aytqanım. dediyim.

söylətiniz **söylədiniz.** aytdınğız. **-**həmmə nəyi aytdınğız, **sonğundada** tapdınğız, əllərizə gül bitsin, doğru yanıt yazdınğız. (tapmaca yanıtı. (**yanıtı**: cəvab) (**aytdınğız**: söylədiniz)

söylətiyin **-**ilk **söylədiyin**, son yapdığın (uyuşur).

söyləv tümlə. cümlə.

söyləyən **. -**həmişə yanılmış çox **söyləyən** çox, ki söylür bulduğun dildə sünğük yox. (**sünğük**: sümük)

söylür **. -**həmişə yanılmış çox söyləyən çox, ki **söylür** bulduğun dildə sünğük

yox. (**sünğük**: sümük)

söysəmək **sosamaq. sovsamaq. savsamaq**. söhbət edmək.

söz **1.** degi. -**tat degi:** tatlar demişkən **1.** deyiğ. -**deyiğ** yoxdur: söz yoxdur. -**deyiğin** nədir:

sözün nədir. nə demək istəyirsin. -**söz deyiğ**: hərf o suxən

- gedməyə **min söz**, qalmağa **bir söz** yetər

-**son söz**: sözün sonü. mətləbin sonu. xülasə. xülaseyi mətləb.

-**söz çalan**. **-** ışığa tutar, göz verir, kişiyə tutar, **söz verir**. (**tutar**: dəğər).

. - başlı ara, **söz dinlə**, dibsiz bulsan, söy dinlə! (**söy**: söyüş).

. - böylə dar tutma, boğursan sözüvü, **açılıq, söz yaradır**, hər gözələ söz yaraşır.

-. **söz yaratmaq**, sözdən yararmaq.

. - gedməyə **min söz**, qalmağa **bir söz** yetər

- söz dosdunun doğrusu, işin düşsə bəllənir.

-**. bütün söz**: kələki. ibarət

. -görkü ilə qız alma, qulaq verib **söz** anla. (**görkü**: zahiriylə. uzu ilə)

. - gözəl **sözə**, gözəl işə əş yoxdur

. - söz dosdunun doğrusu, işin düşsə bəllənir.

. -doğru **söz** qulağ yakmaz. (**yakmaz**: oxşamaz)

-ağzında **söz** sənindi, çıxdı dışar özgənin.

-birin **söz** var ürək qanıtır (dincəldir).

-**söz** bilməyən elbaşı, elbaşına yov açar. (**yov: yav**. yavalıq. bədbəxlik).

-mən türkoğlu olub **söz** yazaram türkü dilində, türkün balası türk ola evrəndə gözəldir.

. **söz saxlamayan**. atıcı.

. **(söz pozar** ərdəmsizlik**)**. **-**donla daşı suv pozar, ər oğlunu **söz pozar**.

-qanıtdısa **söz** olur, qanatdısa köz olur.

sözçü atıcı. aytıcı. suxənran.

sözqi **. -**o **sözki** hər yanda diyənməsən , heç yanda demə

sözlər **-**didən gözlər susan **sözlər**, əzib keçməz, dözüb qalmaz.

-işdən ayrı düşər, gəzən **sözlər** gəp bolsa.

sözləri **-**aşağıda , yuxarıdan diyən **sözləri**, yuxarıda , aşağıdan demək gərək.

sözlərin **. -** günlərin ötüşü var, **sözlərin bitişi yok**.

sözlü **. -**göyçək qızlar nazilə, **sözlü** aşıq saz ilə.

söztən **sözdən. - sözdən keçiş olar deyərlər:** məsəldə munaqişə yoxdur.

-. söz yaratmaq, **sözdən yararmaq**.

söztətir **-**bilgi top top topaldı topara, açarı **sözdədir**, bulmağı dilərsən, dil ara.

söztür **-**gördüm demək min **sözdür**, görmədim demək tam **sözdür** (görmədim demək son **sözdür**).

söztür **-sözdür** çeviren çoğanı, yükü, işçiler çeker. (**çoğanı**: cihanı, dünyanı).

. - dildir, sırlar haçarı, **sözdür, könül yaparı**.

söztür. **. -** insan süsü yüz, yüz süsüdə gözdür,usun süsü dil, dilin süsü **sözdür**.

sözü **. -**keçən sözü çəkmə üzə

- **dilin yurdsu, könül orun,** dillə sözü**, könüllə yorun. (**yurdsu**: yurdu. sevimli yurdu). (orun:** yer. könül orun: könüldü yeri). (**dillə**: dil ilə. -dillə sözü: dil ilə sözü). (**yorun**: yozun. açıqla).

. -. günü ötdü, sözü bitmədi.

-atalar sözü quranda gedməz, quranla gedər.

-**kişinin** sözü **özünündü, ağızdan çıxdı özgənin.**

-**suyu səp sinər yergə,** sözü **qoy sığar elgə. (**sığar elgə**: sızar elə).**

sözüm **-**axır yaşlar gözümdən, neynəyirəm dayanmır, gələcəyə baxıram, heç bir yolu alanmır, keçmişlərdə gözüm yox, gələnlərə **sözüm** çox.

sözün **. - yaşam öz sözün boğaza soxur**, utmaq bacarmıyanı, yerində boğur. (yaşamın özgül qaydaları, gərəkləri var, əroğlu, onları saymasa (işə tutmasa), o yasalar altda

əzilir).

-xocaların, qoşarların dinlə **sözün**, bırax özün. (**qoşarların**: şairlərin).

sözünə **-**baxmaz böyüklərin **sözünə**, çörək tapmaz, baxar az yaşlılar sözünə, arvad almaz.

-baxmaz böyüklərin sözünə, çörək tapmaz, baxar az yaşlılar **sözünə**, arvad almaz.

sözüntə - **işində,sözündə durmayan:** dəğişən**.** daşınan.

. -düşündüyün sözündə, qonuşduğun işində, işlədiyin alın yazın qazdırır

-**sözündə durmaq**: anda yetmək.

sözüntən **sözündən. - kişi sözündən tanınar**, üzündən yox. (üzündən: bəzəgindən).

sözüvü -**sözüvü dəğişmə**!: daşınma!.

. - böylə dar tutma, **boğursan sözüvü**, açılıq, söz yaradır, hər gözələ söz yaraşır.

su **. -** əkmək **su dibində** qalmaz, suluq odun yanmaz. (**suluq** : şeh. nəmli)

. - iyiliyi **su** dibində kəmiş, başında dilə. (**dibində**: ayağında, altında)

(kəmişmək :əkişmək. gəmişmək. gömüşmək. quylamaq).

. -keçərsə yaş qayıtmaz, tökülsə su yığılmaz.

-**su kim içmək** (qolayca).

- gün kimi ışıyan, tün kimi yaşuran, **su kimi duru**, topraq kimi yasağun, ölü kimi dincək. nə olursun ol, oldunğn kimi görkən (görsən), görkəzin (görsətin) kimi ol. (**ışıyan**: ışıq saçan) (**yaşuran**: payan. örtən) (**yasağun**: Mütəvaze) (**dincək**:aram.) (**görkən**: görsən) (**görkəzin**: görsətdiyin) (**görsətin**: görsətdiyin).

- su görür balığa, pişik görür, sıçana (çönür).

-axar su, yerin tapar.

-**saman altindan su yeritmək:** eşib işləmək. bildiyin yapmaq. kələkli iş aparmaq.

-yaşam yüz küzədən su **içməyi öğrədər.**

-su **astıda, islanmadan duranmaz. (tapmaca) (daş).**

-su **verməzə süt ver.**

-su astıda, islanmadan duranmaz**.** (tapmaca) (**daş**)**.**

-qırılmış küzə, **su** yolunda, baş verilər, baş verənin yolunda**.**

subay 1. boydak. **1**. açıq. boş. bekar. əşsiz. -**açıqlar**: subaylar. işsizlər. bekarlar. -**açıqda qalmaq**, **yaşamaq**: subaylıq keçirmək. -**açıq tutuq**: evli evsiz.

subaylar açıqlar. işsizlər. bekarlar.

subaylıq açıqlıq. boşluq. əşsizlik. ıraqlıq. uzaqlıq. arınlıq. təmizlik.

. **subaylıq keçirmək:** açıqda qalmaq, yaşamaq.

sucuq -**sucuq ata** (socuq ata): dadlı, şirin, könlük, sevimli ata, dədə.

suç aldağ. (saprılan, bıraxılan, sürcülən nərsə). suç. xəta. -çox **aldağlı**. -burda bir **aldağ** yox. -çap **aldağı**.

-qanmamazlıq böyük **suç**, bilgəlikdur baş ərdəm.

suçlanan **-**dillənən dil olur, **suçlanan** baş.

suçlu **. -** duyan qulaq **suçlu** yok

suçlular . -**heç doğmamış suçlular** (yoxsullar).

suçsuz məsum

suq **sök (> suq**) çilən yas. matəm. təziyə.

sulamaq tovlamaq. tavlamaq.

sular . - **ağ sular** çöndü qara suya, basdı veyranı.

. - durqun **sular** dərin axar.

-axar **sular** dayanmaz, yalançının yalanları azalmaz.

-çağlar ötər **sular** durular.

sultana **-**bu dünya örnəkdir çatısız xana, bənqu qalmadı şaha **sultana** (**bənqu**: ebedi).

suluq suluq . şeh. nəmli**. -** əkmək su dibində qalmaz, **suluq odun** yanmaz.

(**suluq** : şeh. nəmli)

sunamaq **<> sunmaq.**

sunmaq tutmaq. təklif edmək. məruzə edmək. -qonaqlara yemiş **tutun**. -sevən sevilə gül.

sunulan sayılan.

-**sus** kimi ilə yola çıxsan, yoldan qoyur

sus **sust.** gəvşək. -**sus** alver: ağır gedən bazar. -**sus** kimilə yola çıxsan, yoldan qoyur. -**sus** boya. -**sus sarı**: açıq sarı.

susaq çəmçə. malağa. **-**qazan olsa, **susaq** tapılar. (**susaq**: çəmçə. malağa).

susan **. -** didən gözlər **susan** sözlər, əzib keçməz, dözüb qalmaz.

susan **-**didən gözlər **susan** sözlər, əzib keçməz, dözüb qalmaz.

susar **dinər.** durar **. -** hər nəyində var sonu, qatar durar, ocaq sönər, yollar bitər, yaluğ dinər. (**yaluğ**: kişi. adam) .

sust **sus.** gəvşək. -**sus** alver: ağır gedən bazar. -**sus** kimilə yola çıxsan, yoldan qoyur. -**sus** boya. -**sus sarı**: açıq sarı.

sust. yayaz. yalkav (yaykav).

suta **suda. -** otda yanmaz, **suda çaxmaz** (tapmaca)(hələ buracan tapılmayıb).

sutan **sudan. -**qarpuz qabuğuyla böyüyən eşeğin, **ölümü sudan olur**.

-baxma buzun sətliyinə, oda axar sudan olmuş.

-qan quyuq **sudan**.

sutun batur (yerə batıb düz duran). çadır dirəyi. əmud.

suv **-**donla daşı **suv** pozar, ər oğlunu söz pozar. (**söz pozar**: ərdəmsizlik).

suvar **. -**ək bitsin **suvar** gövərsin

suvat **-**özgə yurdda **gül suvat**, öz yurdumda kol tikan.

suvluq hovlə (**< hopmaq**). - **yunaq suvluğu**: böuyük hovlə. -**əl suvluk**: kiçik hovlə.

suya . - ağ sular **çöndü qara suya**, basdı veyranı.

-suya batmama üçün, boğulmamaq üçün geyilən yelli geyim: çökədə.

suyu **. -**göycələr çağı yaklaşır, ağzımın suyu calaşır.

-suyu səp sinər yergə, sözü qoy sığar elgə. (**sığar elgə**: sızar elə).

-qonaqsız ev, **suyu** qurumuş dəgirman oxşarı.

suyuq (aydın). -boşanmağın nədəni suyuq (aydın) olur, evlənmənin nədəni quyuq(yoğun. bəllənməz).

suyuntan **. -**odundan **suyundan** olmaq

süqsün **süksün**. ənsə. boyun kökü. peysər.

sülənən **süləngi.**

sülənqi **süləngi. sülənən.**

sümsünmək ısqımaq. qurdalanmaq

sümük **sünğük. -**həmişə yanılmış çox söyləyən çox, ki söylür bulduğun dildə **sünğük** yox. (**sünğük**: sümük)

-sıx, quyuq ət, sümük suyu: tingo cirgə.

sümüyü **-sümüyü sancmaq** : duymaq. hiss edmək.

sünbülü . - bağda gülün bülbülü, ev bəyinin **sünbülü**.

sünqüq **sünğük sümük. -**həmişə yanılmış çox söyləyən çox, ki söylür bulduğun dildə sünğük yox. (**sünğük**: sümük)

süprüntü süpüt. süpürüntü. daşqal (< **dışqal**: dışa atılan). urdas (< **vuruntuğ: uruntuğ:** çıpıntığ). tullantı. süpürərək çıxan tullantı. su basqını üzərində gələn çərçöp, tullantı. fizulat. aşğal. xakrubə. zubalə. zibil.

süpüründü süpüt. daşqal (< **dışqal**: dışa atılan). urdas (< **vuruntuğ: uruntuğ:** çıpıntığ). tullantı. süpürərək çıxan tullantı. su basqını üzərində gələn çərçöp, tullantı. fizulat. aşğal. xakrubə. zubalə. zibil.

süpüt süpürüntü. daşqal (< **dışqal**: dışa atılan). urdas (< **vuruntuğ: uruntuğ:** çıpıntığ). tullantı. süpürərək çıxan tullantı. su basqını üzərində gələn çərçöp, tullantı. fizulat. aşğal. xakrubə. zubalə. zibil.

sürə qala. batmaya. **-**dünya nəyimə, sürə mən gedəli o qalalı, olan məndə, ölən mən.

. - ilkin başda, əş seçilir doğrusu, keçir **sürə**, üzə çıxır əğrisi.

sürəcəq . -darıxmağın nədəni içində yatır, tüm koşullar ona qaçalqa olur, dəğişməsən için bu dərd **sürəcək**, qalan sökəllərə buda nədən olacaq. (**qaçalqa** : mahana). (**sökəllərə**: kəsəlliklərə. naxoşluqlara).

sürəci dönəci. **-**çağların ən gözəl **sürəci** , istəkli, sevdiyin işinlə uğraşandadır.

sürəli **.** sürəli. davamlı. devamlı **-** getdiyin yolda **sürəli** ged, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam dönənləri əzib alır, əzilmişkən yola salır. (**sürəli**: davamlı. devamlı)

-getdiyin yolda **sürəli ged**, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam dönənləri əzib alır, əzilmişkən yola salır.

sürənməti **. -** inamın quranmayan, dəğərli yaş sürənmədi. (**yaş**: yaşam)

sürənməz **-**bilimli inam qurmadan, ulu yaşam **sürənməz**. (**ulu**: əzəmətli. ali).

sürər **-**illər **sürər** qazanaq, bir gün içrə itirək.

sürqü **- inandırıcı olmayan sürgü**, üzgü, üzr: uydurma. qulp. qılp. bahana. mahana.

sürmə **-**kor gözə sürmə nə gərək.

sürməli **-**qonşumuza gündə gəli bir çatma qaş **iki gözü sürməli**. bizimkinə kar getməmiş kor gəli!.

sürməlitir. **. -**hər ömür son çağını **sürməlidir**.

sürsat tədarukat.

sürsən **-**qol zori yox,oy yol verir amaca, qoyub atı **sürsən** daşlıqa, sapar yoldan

çatanmasan amaca. (**sapar** : düzgün olmayan yol. birahə).

sürtüq -**sürtük parıq:** aşınmış yırtılmış. aşınıq yırtıq.

sürü **. -**çobansız keçi, **sürü** dağıdar.

sürüq **sürük**. firqe. bir kütükdən sürülən (uzanan) qol.

sürülər **. - sürülər** axsağını gizləmiş

sürülməz **. -** düşündüyün tək sürülməz yaşam

sürülmüş **-sürülmüş yer**: arat

sürün eşiyə gedən yer.

sürünmək **-**içiş, çəkiş **sürünmək** üçün!. **(alışın**:alışmış. mötad)

sürür **. -**düşünüb düşünməsəndə, qılınıb qılınmasanda, evrən çevrinir, içindəkin devirir, yaşam **sürür**, onunla yürür.

. -könlüvü bul (huzurlu ol). yaşam hardasa sürür, . keçən ötür gələndə ötəcək.

sürürtə **-**qayğılar çox, tab tovan yox. tükəndi umut, bitişdi dözüm, **sürürdə** ömür, çatmayır ölüm.

sürürüm **-**gedmisin dönməzə bilirim, adını yadımdanda silirim, sənsiz belə bu dünyanı.

sürürüm. **. -**gedmisin dönməzə bilirim, adını yadımdanda silirim, sənsiz belə bu dünyanı **sürürüm**.

sürüşmək ağnamaq. dəbələnmək. axmaq.

sürüştür **-**qonaq birinci gün qızıldur, ikinci gün gümüşdür, üçüncü gün **sürüşdür**.

süsü **. -** insan **süsü** yüz, yüz süsüdə gözdür,usun **süsü** dil, dilin **süsü** sözdür.

-insan **süsü** yüz, yüzün süsü göz,aklın süsü dil, dilin süsü söz.

süsütə **. -** insan süsü yüz, yüz **süsüdə** gözdür,usun süsü dil, dilin süsü sözdür.

sütü **. -** iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, **sütü** yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən

yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

süycü **süycü dadlı:** dadlı dadlı**.** çox dadlı**. -** astı sarı, üstü sarı, süycü dadlı, içi darıq (**darıq** : dənə) (tapmaca) (**encir**).

-qanı süycü: tez qovuşan. cana hopan.

süzən -**durmadan axan, çıxan, süzən, gedən**. çaxna. canlı. qımıldaq. hərəkətli. çönbük. fəal. əktif.

süzər. **. -** dənizdə üzər balıq tək **süzər**.

süzülmə **. -** keçən günə üzülmə, yarınlara **süzülmə**. qoy ayağın bərk yerə indi

şaha **-**bu dünya örnəkdir çatısız xana, bənqu qalmadı **şaha** sultana (**bənqu**: ebedi).

şairlərin **qoşarların**. **-**xocaların, qoşarların dinlə sözün, bırax özün. (**qoşarların**: şairlərin).

şaqqanaq qaqqa **- şaqqanaq çəkib gülmək:** qaqqa çəkib gülmək.

şaqta **şaxda.** buzağ. donağ. qırov.

şam gecaş. axşam yeməyi. {**tanaş** qəhvaltı. -**tüşaş**: tüş yeməyi}.

şans ülək. **- şans eniştəsi** (mələyi) ülkər.

şansıvı duşuvu.

şanssız umatsız.

şaşırmaq çaşmaq. aldınmaq. -yolun **aldındı**. -gülməyə (pula, işləməyə) aldındı. -dağva, döğüş aldıtmaq: bulağay salmaq.

şat şad. 1. qıvanc**. 1.** şay.

-başıvı qoy balınca, **şad** yaşa qocalınca.

şatam **şadam** sevinirəm. qıvanclıyam.

şatlanmaq **şadlanmaq.** övünmək. sevinmək. alçılanmaq.

şatlıq **şadlıq.** coşluq. şənlik.

şay şad.

şaylıq şənlik.

şeh bürkül. mərtub.

-şeh çəkmək höyüşlənmək. ölüşünmək.

. suluq . nəmli.. dəm. mərtub**.-**dəmiri **dəm**, kişini qəm çürüdür.

- əkmək su dibində qalmaz, **suluq odun** yanmaz. **nəmli** (**suluq** : şeh. nəmli)

şeşibeş müətzad. birbirinin zitdi.

şeyin **çükünü.** şumbulun. **-**görmemişin oğlu olmuş, çekmiş **çükünü** qoparmış.

şəqinmək **şəkinmək** (**səkinmək**). şəgg eləmək.

şəqq -**şəgg eləmək**: şəkinmək. (**səkinmək**).

şəlalə şırqa.

şəlləmək qarın sallamaq.

şənlik 1. coşluq. şadlıq. **1.** şənlik. şaylıq.

şərci **.** bürküt

şiqəncə **şikəncə. işkəncə.** icin. **-** işkəncə görmək, çəkmək: icinmək.

-işkəncə edmək, vermək: icitmək.

şımarır -sayarsın, hörmət edərsən, təpənə çıxar. üz verirsən, **şımarır**, sırtılır.

başqa cıxar: başqa cıxar.

şimşək **. -**dağlar döğüşür, od yerə düşür. (bilməcə). (bulut. **şimşək**).

şirə xulasə. zübdə. tuçan. cirgə. icmal. konsept. canmayə. (lübbi mətləb).

mucəz.

şırqa şəlalə.

şiş qapırış. qabarma. təvərrüm. bərcəstəgi.

şişər -o nədir özü gedər, kölgəsi qalar (tapmaca) nədir özü gedər, kölgəsi şişər.

şişir **-**pilavı pişir, qarnıvı **şişir**.

şişqili. **şişgili.** gərgişi. gərlişi. böhranı. -keçən günün nisgili, gələn günün işgili, doğan günün şişgili. (**şişgili**: gərgişi. gərlişi. böhranı).

şişlə **. -**iğnələyən şişlənir(iğnə qarşılığı şiş) . (ilişdirən (intiqaçı) **şişlə dağlanır**)

şişlənibən **. -**keçənləri **şişlənibən** yadına, olan günün ağu qatar balına.

şişlənir **. -**iğnələyən **şişlənir**(iğnə qarşılığı şiş) . (ilişdirən (intiqaçı) şişlə dağlanır)

şuqumlamaq **şuxumlamaq**. xışımlamaq.

şuluq **şuluğ.** kitik.

şuluqluq **şuluğluq.** kitlik. qalabalıq.

şumar saf.

şumbulun **çükünü.** şumbulun**. -**görmemişin oğlu olmuş, çekmiş **çükünü** qoparmış.

şumlamaq torpağı üzdən (bir iki qarış) qazmaq. –yer **şumlamaq.**

tab tovan **-**qayğılar çox, **tab tovan** yox. tükəndi umut, bitişdi dözüm, sürürdə ömür, çatmayır ölüm.

tabaq **dabax**. bir heyvan xesteliği.

taban **-**cırıq **daban**, dili yaman.

-qaradaban: ağırayaq. qaraquyruq. ayağı yümsüz. uğursuz. -**qaradabansan**, gələn kimi evimə qan saldın.

taha **daha. tağın**. –tağın biraz **üsə** başlağac: biraz daha böyüyüncə.

taq **dağ**. - **atuz dağ:** ulu dağ.

. -el atan daş **dağ** aşdı.

. - düşünmədən bar əkirsən daş çıxır, bağ güdürsən **dağ** çıxır.

-dağ ösüyü, bağrı soyuq. (dağda ösənin bağrı soyuq). (**ösüyü**: bitənin). (**ösük**: bitgi).

-çay yatağında tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan elə gedər ,(**dağ** başında quyarsın dam yele gedər).

-dağ başına qış, ər başına iş gəlir.

-dağ ardında olsun, yer altda olmasın. (ölməsində, uzaqda olsun).

-kötü iyi yanyana, durur dağ tək qarşıma, iyi qalmış yuxuya, kötü çıxır yarşıma. (qarşıma: qabağıma) (**yarşıma**: rəqabətimə).

-qaravsız, bağ olmaz, qarsız **dağ**. (**qaravsız**: baxıcısız. gönətsiz).

. -ərdi üzə ərənər, ərdəm bəyi, bilik **dağ** (**üzə** :ərsiyə) (**ərdəm** bəyi : ləyaqət kanı). (çıxdı ərsiyə kişilər, ləyaqət kanı, elm dağı).

taqa **1.dağa. - uysuz çıxsa dağa**, uylu qaçar bağa (**uysuz**: həyasız) (**uylu**: həyalı).**1.taxa**. nal. **-**çivi saxlar **taxanı** (nal), **taxa** -atı, at kişini, kişi vətəni. **-dağa** görə qar, gülə görə tikəni, gücə görə yük, güvənə görə sınaq var.

taqalaqanca nallayınca-attı **taxalaqanca**, yolu seç. (atı nallamaqdansa, yolu səçərsən daha iyi yaparsın).

taqalaqanca **taxalaqanca**. (atı nallamaqdansa, yolu səçərsən daha iyi yaparsın).

taqaytım **-**özgələrin gözün taxaydım öz gözümə, özgələrin göziylə baxardım öz üzümə, öz manlarıma özüm düşman olaydım, onda mən mən olaydım.

taqcata **-**qonağa üz versən, s. ki **taxçada** gəzər.

taqı **dağı. - dağı qarlı** , gözəl yarlı olsun. (yarqış sözü).

taqılan **-boyuna, qola, qıça taxılan həlqə**. çənbər. çəmbər < çönbər.

taqılmaq **taxılmaq.** mıxlanmaq. durmaq. -araba gedərək, birdən **taxıldı**. -hər nə ölümlə **taxılır**.

taqın **1.dağın**. **-**görünən **dağın** irağı yox. (görünən dağ, uzaq sayılmaz). (görünən köyə qılavuz istəməz). **1.tağın. daha**. –tağın biraz **üsə** başlağac: biraz daha böyüyüncə.

taqıtar **. -**çobansız keçi, sürü **dağıdar**.

taqıtıcı **dağıdıcı**. ağdırımcı. təbçevirən. çöndürücü. yıxıcı. virangər.

bərəndazəndə. vajqun konəndə.

taqlanır **. -**iğnələyən şişlənir(iğnə qarşılığı şiş) . (ilişdirən (intiqaçı) **şişlə dağlanır**)

taqlar **. -dağlar** döğüşür, od yerə düşür. (bilməcə). (bulut. şimşək).

taqlar **-**kölgəsini əzməklə, uca dağlar əzilməz.

taqlar **-**ötən dağlar keçdikcə kiçilir.

taqlar **-**ötən **dağlar** keçdikcə kiçilir.

taqlara **dağlara**. - **dağlara çıxmayan**, uzaqları görənməz.

taqların **dağların. -**. **uca dağların**, dərin dərələri olur.

taqlı **-**tağlı yer qarsız olbmaz.

taqta **-**dağ ösüyü, bağrı soyuq. (**dağda** ösənin bağrı soyuq). (**ösüyü**: bitənin).

(**ösük**: bitgi).

taqta **taxda**. - **oğrular taxda**, doğrular altda.

taqtan **-dağdan** gelir, taştan gelir, eyerlenmiş aslan gelir. (tapmaca) (sel).

tal **dal**. çön (< **çönmək)**. -onun **çönünə** keçmə. -işlərimiz **çönə** qaldı. -önü çönü: dalı qabağı.

-çox qalxma belə yüksəyə bir gün düşəcəksən, düşdüqdə bulunmaz təki **bir dal** ola yardım.

- gülün dərsən **dal** inciyər

tala **-**qoşul kərvana qalma **dala**, yalğızları qurd alar.

talaqu **dalağu.** movci.

talaqun **dalağun.** təməvvüci.

talanmış **. -** illər boyu aldatılmış, olan körpüləri yandırılmış, **talanmış** elim qaldı.

talar **-** əl salanı, **göz talar** (**salmaq**: yıxmaq).

-sevgi işığı, kor gözdən könlə **dalar talayınmaq** **dalayınmaq**. açığa düşmək. zahir olmaq. **talbarmaq** **dalbarmaq**. açılmaq.

talaşmaq **iki arvadın birbiriilə dalaşmaq:** yelkələşmək**.**

talaştın **. -**qıl qılının üstünə, qıllı dodağın üstünə, on savaşdın **dalaşdın**, bir barışdın küsdü nə. (**buğ. bıyıq).**

talay **dalay**. böyük. çoxluca.

talazlaşmaq **dalazlaşmaq** sözlə sanışmaq.

talbat **dalbat**. qəbahət.

talı **dalı.** keti (< **gey**). ardı. -onun ketidən gedmə.

. -getdiymdə geri dönməyəcim, verdiyimdə **dalı** almayacim, söğüb söğsəndə dinməyəcim, ala bildiyin al ged, daha sormayacim,

talısı. **dalısı**. geyi. sonucu**. -**hərbir nəyin yeri var, hər bir işin geyi var.

talısıca **dalısıca**. qarasıca. izicə.

talış **dalış**. nifaq. izmihlal.

talqanac **dalqanac**. dalqavuq. yalaqa. yaltaq. yalataq. mütəməlliq.

talqav **dalqav.** 1. amac. 1. tapşıt. misya.

talqavuq **dalqavuq**. dalqanac. yalaqa. yaltaq. yalataq. mütəməlliq.

talqavur **dalqavur.** bir iş üçün göndərilmiş, qoyulmuş. məmur. ezam olmuş. misyoner.

talqavut **dalqavut.** bir iş üçün göndəriliş. ezamiyyət. məmuriyyət.

talqızlıqın **. -** gecənin bir çağında, qaranlıqlar bucağında, **dalğızlığın** qucağında, yanızlığın ocağında, danı gözlər gözlər

talma **-dalma** keçmişə, bax irəli, dan atır, ışıq saçır.

talmış **dalmış**. -**kölgəsi yerə dalmış** (ölüb ərimiş).

talsız **-dalsız** yapraq yel küləyin əsiri.

talta **. -**gələni güdən **dalda** qalmış.

taltı -**kölgəm yerə daldı**: öldüm əridim.

taltıran **daldıran.** qərq edən. **-**evrəndə var ölüş doğuş, səndədə var qavuş

qovuş, evrəndə var gecə gündüz, səndə var qara saç, ay üz, evrəndə var dibsiz göy, səndədə var **daldıran göz**, evrəndə sən varlıq, olmasan mənə darlıq. (**qavuş qovuş** : vəsl o fəsl). (**daldıran**: qərq edən)

tam üzə **. -dam üzə** düşdü gözüm çer təğiyə, istədim olsun işim rəmzilə, aşkar təğiyə, yanağın öpməyə, quranə təfəüül elədim, gəldi bu ayə ki, "ən təp təğiyə".

tam tav.

-çay yatağında tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan elə gedər. (dağ başında quyarsın **dam** yele gedər).

-gördüm demək min sözdür, görmədim demək **tam** sözdür (görmədim demək son sözdür).

tamaq 1.**damağ.** boğaz. -əllə ayaq tez doyar, **gözlə damağ**, heç doymaz (**doyar**: toxlanar. yorular). **1.tamağ**. dad. xoş yemək.

tamaqın **. -** ıstəkənin ağ olsun,iç **damağın** çağ olsun

tamaqlamaq **tamağlamaq** dadanmaq. xoşu gəlmək.

tamaqlı **tamağlı**. tamağın. dadlı. xoşa gəlim. xoş boğaz.

tamam 1. okey (alqılama, qəbul sözü). {{say\ (saymaq). iy (iyi). olur. oldu. peki. --**say** versəniz, başlarıq. -onun **sayın** al. {# **qay (**: qaqmaq, qoğmaq, qəbul edməmə sözü)}}. **1.** tükəl. bütün. - tükəl yazuq silinsin, tükəl elgə sevinsin. **(elgə**: ellik. millət).

-. **tükəl görmüş, eşitmiş**, xanlıq çağında olmuş. **(tükəl**: tamam. bütün).

-kişi içrə birin başı ağrısa, bodun içrə **tamam** başlar ağrımaz.

tamamıylə barça. bütün. həpsi. həp.

tamarın **-**damarın dart, için çıxart.

tamcı **. - x**əstəliq kündəylə girer, damcıyla çıxar.

tamcır **damcır** . qətrə keş.

tamcıyla **. - x**əstəliq kündəylə **girer**, damcıyla çıxar.

tamız -**gönek damız:** halal maya . - **gönek damız**, azalsa da yox olmaz: **halal maya** azalsa da yox olmaz.

tamlar. -axmasa **damlar**.

tamlası **. -** könlə baxmaz, göylü saymaz, kişilikdən **damlası** yox, bir qızarmaz üz, yaşarmaz göz varı.

tan **. -** gecə kefli yığır yoldaş **atırsa dan** çıxar yaddan, qalırsa dar günümdə kəs, o sənsən sən.

. -hər gecə **dan** atışa alışıq.

-dan atmadan işi al.

-dalma keçmişə, bax irəli, **dan** atır, ışıq saçır.

-dan ertə: ertik.

-gecəm kefli yığır yoldaş, atırsa **dan** çıxar yaddan, qalırsa dar günümdə, kəs, o sənsən sən.

-**tan atacaq :**gecələr yatgiləsən qonşuva tay, ağlama, **dan atacaq** halıvı pozma deyirəm. keçməyə qoyma sən ömrün qəmilə

- dan uğra syləmək. sübbexeyr demək.

tanac ayırma, tanıma aracı, yolu. -çiçəklərin **tanacı** "iyi dir, əroğlunun **tanacı**, dilidir). (çiçəklər birbirində iy, qoxu ilə seçilir). (kişioğlu, insan, birbirindən dili ilə seçilir, tanınır).

tanaq **tanağ.** bəllək. hafizə.

tanamaz **danamaz**. - **kölgə ışığın, danamaz**, ışıq, kölgəsin tanımaz.

. -kölgə ışığı, danamaz, ışıq, kölgəsin tanımaz.

tanan **danan. - ana dilin danan** öksüz olar. (ata anasın itirən soysuz).

tanananmatı **-danananmadı** yoxluğun,inananmadı varlığın.

tanananmatım **-danananmadım** yoxluğun,inananmadım varlığın.

tanananmır **-**yoxluğunu **danananmır**,varlığına inananmır.

tananmatın **dananmadın. -**inananmadın varlığı, **dananmadın** yoxluğu.

tanaş (**tan**: səhər. sübh). qəhvaltı. tüşaş: tüş yeməyi. gecaş: şam. axşam yeməyi.

tanata **. -** inək **danada** doğar, bizovda.

tanata **-**inək **danada** doğar, bizovda.

tanertən **s**əhər tezdən. - durar olsan **tanertən**, bitər işin, tüşə qalmaz. (tüşə: ikindi, gün batana yaxın).

tanertin **danertin**. yarınay. səhər səhər. səhər tezdən.

tanı **. -** gecənin bir çağında, qaranlıqlar bucağında, dalğızlığın qucağında, yanızlığın ocağında, **danı** gözlər gözlər

-kəndivi **artıq tanı**, bolluca dosdun olsun.

. -dos düşmanı işdə tanı

-gecənin bir çağında, qaranlıqlar bucağında, yalğızlığın qucağında, yanızlığın ocağında, gözlərim **danı** gözlər.

tanıqsız **tanığsız.** minətsiz. qədir verməz. -kölügə, ışığ **tanığsız**, kölgə, asıq ışıqdan(ışığın kölgəyə minnəti yox, kölgə asılıdır ışıqdan). (asıq: asılı. bağlı) (kölügə: kölgüyə)

tanımaq -**özün tanımaq:** üsboymaq. boya çatmaq. baliğ olmaq.

tanımaz **-**demirəm dözmə demirəm tələs, dözməyin aşarsa çəki, **tanımaz** çəki. (çəki: ölçü) (tanımaz çəki: ölçü bilməz sonuncu durağ ölüm).

tanımaz. **tanımaz.**

-sonuncu durağı ölümdür. -demirəm dözmə demirəm tələs, dözməyin aşarsa çəki, **tanımaz çəki**. (**çəki**: hədd) (**tanımaz çəki**: sonuncu durağı ölümdür)

-dil, küsürsə dildən, dil, **tanımaz yiyəsi.**

. - kölgə ışığın, danamaz, **ışıq, kölgəsin tanımaz**.

-mutluluq ad **tanımaz**.

. -kölgə ışığı, danamaz, ışıq, kölgəsin **tanımaz**.

tanımısan **. -**gündüz danışdın çevrevə bax, gecə çağun heç danışma. (danışanda dinləyənləri düşün, dinləyənləri tanımısan heç danışma)

tanınar **. - kişi sözündən tanınar**, üzündən yox. (üzündən: bəzəgindən).

tanınmış tanlıq. adlım. məşhur. -tüm ölkələrə **tanlıq** ənənə.

tanır **-**eldə gəzən, el tanır, yolda gəzən, yol tanır.

- gözü köz görən, odu yaxşı **tanır**.

-it doyulduğu, qoğulduğu qapını **tanır**.

tanış **danış.** -asda danış, **usda** ged (məqul,usca davranmaq).

- **adız tanış ürəkdə**, anırsamır baş məndə. (**anırsamır:** yadına gətirmir).

. -azın danış, çoxun dinlə. (azın :azraq)

-asda **danış**, usda ged.

-doğru düşün, çinə **danış**.

. -eyku danış, eyku qılın, eyku san. (**eyku**: iyi. yaxcı). (**san**: düşün)

tanışan -**çox danışan**: yanşaq. yanğşaq.

tanişan gəpləyən -**çox danışan**: atıcı.

. danışan gəpləyən dil, baş aparır.

-danışan dil, baş itirir.

tanışanda **. -**gündüz danışdın çevrevə bax, gecə çağun heç danışma. (**danışanda** dinləyənləri düşün, dinləyənləri tanımısan heç danışma)

tanışar . - altı dolu, uca danışar. (altı dolu, gumbuldar)

tanışır **-**bilisən ürəgim nədən alışır, az yurdunda türk uşağı fas **danışır**.

tanışma **danışma**. bilgi, xəbər, informasya alma yeri, köşgü**.**

-gündüz danışdın çevrevə bax, gecə çağun heç danışma. (danışanda dinləyənləri düşün, dinləyənləri tanımısan heç danışma)

tanışma. **. -**gündüz danışdın çevrevə bax, gecə çağun heç **danışma**. (danışanda dinləyənləri düşün, dinləyənləri tanımısan heç danışma)

tanışmaçılıq **danışmaçılıq**. informatör.

tanışmaq -**tat danışmaq:** lori dildə danışmaq.

tanıştın **. -**gündüz **danışdın** çevrevə bax, gecə çağun heç danışma. (danışanda dinləyənləri düşün, dinləyənləri tanımısan heç danışma)

tanıtıqca **. -** iyi **tanıdıqca** sən dəğişirsin, tanşdığın yox.

tanıyanmazsın, basmadıqca quyruğuna.

tanıyanmazsın. **-**baxma adam oğlunun uyruğuna (-uyruğuna: üzü yolalıq. uyqarlığına. mədəniliyinə),.

tanıyar **-**iki kişi yamanlaşsa, üçüncüsü eşidirsə, hər ikisin ağız pisə **tanıyar**, ikisində qınıyar.

tanq danğ. güc. qudrət. -danğı daş yaran.

tanqaqmaq **danqaqmaq**. danqarmaq. danqanmaq. bağlanmaq. ləngər salmaq.

tanqalıq **-danqalıq** dingəlik: təklik dinclik. azacıq aşım, ağrımaz başım.

tanqanmaq **danqanmaq**. danqarmaq. danqaqmaq. bağlanmaq. ləngər salmaq.

tanqarmaqdanqarmaq. danqaqmaq. danqanmaq. bağlanmaq. ləngər salmaq.

tanqaz **-danqaz** , qanmaz.

tanqısın **tanğışın** (inancın. andın. yəminin) aldıdmaq: pozmaq, itirmək.

tanqumaq **tanğumaq.**

tanqur! **tanğur.** tanuğra (tan uğra**).** sübbexeyr.

tanlıq tanınmış. adlım. məşhur. -tüm ölkələrə **tanlıq** ənənə.

tanlıya **-**gedib vermə molluya həm sikə həm **danlıya**.

tanmış **danmış -** elin danmış, **yolun azmış** demişlər.

qörən . -**görən bilir**. tanrı bilir

– **görən** nə oldu: allah bilir nə oldu.

-**tanrı ulağçıları**: allah rəsulları.

tanrıdan -**tanrıdan düşən pay:** ülək. nəsib. pay. - tanrıdan bulsun **ülək**. -tanrıdan bulmuş **ülək.**

tanrını - davar üçun anğımazıb **tanrını**, götün si-ər malın alar xalqının.
(anğımazıb: yada salmaz)

tanrıtan **-**adlı kişi adından qorxduqca , bayağı kişi **tanrıdan** qorxmaz.

tansamaq təşəkkür edmək. - bilməm , siz bəylərizdən, nece **tansağım** (təşəkkür edim)

tanştıqın **. -** iyi tanıdıqca sən dəğişirsin, **tanşdığın** yox.

tantı **-**o **dandı** hər nə olanı, sildi atdı tüm aldıqlarını.

tanuqra **tan uğra.** tanğur. sübbexeyr .

tapabilmək bulabilmək.

tapabilməz **-**mansızın yar arayan yar **tapabilməz**. (mansızın: eybsiz olan).

tapaq . -gəldıx cəhanda doğrunu **tapaq**, xoca qoymadı, tüm cəhanı yedi , qarnı doymadımustafa . (**tüm**: külli). (mustafa) .

tapanğlar qutsallar

tapanq **tapanğ.** qutsal. muqəddəs.

tapanmayan **. -**gün çörəyin **tapanmayan** özgəninin umasın açar. (**umasın açar**: falın açar)

tapar . - heyvan iyləşə iyləşə, adam dilləşə dilləşə bir birin **tapar** (heyvanın alısı dışındə, adamınğ alısı içində)
-axar su, **yerin tapar**.
- əkən arar, **qılan tapar**.
-inanqılsan yoxluğa, dəğər **tapar** varlığın.

taptım **-**o ağaclardan ox yay düzdüm, yeridim o ova (çölə) irdim, ağacı gördüm, yuvanı **tapdım**, gizləndim qolayın (dincliklə) gözlədim, oxu gəzlədim, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

tapılar - hər yanda pox tapılsa, **adamda tapılar**.

- döyülürsə qapılar, işi işləyən tapılar!.

. - kişi papağın güdsə, başmaq **tapılar**.

tapılıqca **tapılınğca**. **tapılılınğca**. **tapılınca**. **bolğuça**. **buluncıya**. **-tapılılınğca**

tapılınca at bolğuça ayaqla. (at buluncıya qədər ayaqlar).

tapılılınqca **tapılılınğca**. **tapılınca**. **bolğuça**. **buluncıya**. **-**at bolğuça ayaqla. (at buluncıya qədər ayaqlar).

tapılsa - hər yanda **pox tapılsa**, adamda tapılar.

tapın **-**könüllərdə güvənə tapın.

tapınçının namaz qılanın**.** ibadətçinin**-** tapınçının azançısı ol, çobanların başdağı (padşahı).

tapınqılsən ayaqlarına düş. ibadət ed. -dalarmışmən bu dəryadə, itərmiş mən bu sevdadə, qanarmışmən su içdikcə, bu sevgişlin çanağındən. uzaqlardan yaxınladan salıq almış, yetənlərdən ərənlərdən sorağ tutmuş, demişlər itmiş ol bir bəllənilməzdə, tapa bilsən tapınqılsən tapınqılsən.

tapırsa -sevgi quşu ürəkdə olur, **bir budaq tapırsa** qonur, sınırsa budaq, gələsi gündə, başqa budaq tapırda qonur.

tapırta **tapırda.** -sevgi quşu ürəkdə olur, **bir budaq tapırsa qonur**, sınırsa budaq, gələsi gündə, **başqa budaq tapırda qonur**.

tapışçı . pərəstişkar

tapqac **tapğac.** büt. məbud. -salıq gəldi seçin siz **tapğacazu** (məbudunuzu)

taplantı ruhların çağırma toplantısı. ruh çağırma seansı. ehzari ərvah.

tapmaca **. -**gəlib gedər hər ildə, hər dördüdə say (bir. başqa) qılıqda (tapmaca). (ilin dörd carnı (fəsli). (gəlib keçən, dəğib keçən, dəlib keçən dərdlər yox olsun.

tapmaca **-**qalxır güdəldir, yatır **uzaldır**. (**gün-kölgə**).

tapmaz -qönlüm dolu eşqilə, nisgillərim barınmağa yer **tapmaz**. (barınmağa: dincəlməyə)

tapmaz **-**baxmaz böyüklərin sözünə, çörək **tapmaz**, baxar az yaşlılar sözünə, arvad almaz.

tapmıram **-**gecə gözü yad gəlir mənə, çox çətin anlatım sənə, quru gözdən yaş axır içə,.

tapşırıq isbarış. ismarış.

tapşırmaq sifariş < sipariş. asparış. asmarış. asmarlamaq (**ismarlamaq**). (asmaq).

tapşıt dalqav. misya.

taptıqın **tapdığın.** bulduğun. **-** kişi bulduğun(tapdığın) yaşır, olduğun çəkir

taptınqız **. -**həmmə nəyi aytdınğız, sonğundada **tapdınğız**, əllərizə gül bitsin, doğru yanıt yazdınğız. (tapmaca yanıtı. (**yanıtı**: cəvab) (**aytdınğız**: söylədiniz)

dar. - **dar günü** uzaq olsun. (yarqış sözü).

. - gecə kefli yığır yoldaş atırsa dan çıxar yaddan, qalırsa **dar** günümdə kəs, o sənsən sən.

. -könül istər arığın **dar** olası incə uzun.

. - **böylə dar tutma**, boğursan sözüvü, açılıq, söz yaradır, hər gözələ söz yaraşır.

tar **-**gecəm kefli yığır yoldaş, atırsa dan çıxar yaddan, qalırsa **dar** günümdə, kəs, o sənsən sən.

tara **. -**içim çəkər **dara** məni. **(içim**: vicdanım)

taraq **darağ**. ədl. tay.1**.** gərgi**.** dəzgah. dəsgah. -çulxa **gərgisi.**

taraqlamaq **darağlamaq**. tovlamaq. tavlamaq.

taraqlamaq **darağlamaq**. yaxcı pisi, kiçik böyüyü ayırdmaq.

taraqlıq **darağlıq** ədalət.

taralmaq **daralmaq.** təngimək. səngimək.

tarı **darı. darıq. - darı göz çıxarar** (kiçikliynə, azlığınaqarşın, etgili, güclü olan)

-kişi qolasun, **tarı bolasun**. (**qolasun**: işləsun).

tarıq **darıq.** dənə. **-** astı sarı, üstü sarı, süycü dadlı, **içi darıq** (tapmaca) (**encir**).

. - darı. - göz çıxarar (kiçikliynə, azlığınaqarşın, etgili, güclü olan)

tarıqıram **-**genə darıxıram, düşəndə axşam, unutum keçmişi tutum indini, keçən keçmiş, qaraya batmış.

tarıqmaq **darıxmaq**. bezikmək. büzükmək. yığılmaq.

tarıqmaqın **darıxmağın**. -**darıxmağın** nədəni içində yatır, tüm koşullar ona qaçalqa olur, dəğişməsən için bu dərd sürəcək, qalan sökəllərə buda nədən olacaq. (**qaçalqa** : mahana). (**sökəllərə**: kəsəlliklərə. naxoşluqlara).

tarıqtırmaq **darıqdırmaq**. qaradalaq edmek.

tarım -**tarım qorusun**, elim yarusun (kömək olsun).

tarınış. **darınış.** gəriniş. çəkiniş.

tarınqa **darınqa** > davaxana.

tarqalıq **-**evində yox urvalıq, könlündən keçir **darqalıq**. (**urvalıq**: yoğur açanda səpilən un).

tarqalıq. . -evində yox urvalıq, könlündən keçir **darqalıq**. (**urvalıq**: yoğur açanda səpilən un)

tarla (avur. ovur. ovan. avan. ovanğ. avanğ). (< **av**. **ov**).

-oğlun yetib el içinə girməmiş, **tarla** dərib xırmanlayıb ambarına yığmamış, bağdalı dos, ürəkli yar qıyın günə düşməmiş. (**bağdalı**: bəfalı) (**qıyın**: dar).

tarşut **darşut**. rəğmən. -onun istəyinə **darşut**: onun istəyinə **rəğmən**.

tart **. - dart** üzmə, it yıxma

-damarın **dart**, için çıxart.

tartan **. -** dən tökəni biz, **dartan** özgəsi, yeyən başqası.

-dən tökəni biz, **dartan** özgəsi, yeyən başqası.

tartaraq -**dartaraq açmaq:** gərmək.

tartıb **-döşək dartıb yatmaq**: kəsəllənmək.

tartılar tütülər**. -**dartun ortdan dartılar **-.** tütün ortdan (oddan) tütülər.

tartılıb -**dartılıb**, oğulub yoğrulmaq: qalıblaşmaq. isədiyi biçimə soxmaq

tartqın **dartğın. datğın**. üzgün. məhzun

tartun tütün **. -**dartun ortdan dartılar **-.** tütün ortdan (oddan) tütülər.

tarva tarav darva darav yirtik ırtıq.

tas kasa. çümüc çömüc. (< **kav. kov**).

taş **. - daş** qazandanda, aş pişər. (yolu ilə (yolun tapsan, bilsən) bərk, çətin, güc ortamdada, qolaylıq yarada bilirsin.

. -daş gəmir bilim qazan.

. - düşünmədən bar əkirsən **daş** çıxır, bağ güdürsən dağ çıxır.

. -inləməzə sızlamaza ürək demə, **daş** denə!!!

-anmazıla qanmaza, anlamaza yanğımaza, ürək demə, daş denə.

. - isti aş, soyuq **daş**. (içi sıcaq olub, davranışı quru, soyuğ).

-daş atılmamış, yemişsiz ağaca.

- yoldaş var, **yol üsdə daş**, yoldaşda var, yola aş.

-daş daşlamaq: **siləmək.** iki qabdan birbirinə tökəraq taxıla qatışmış daşları ayırmaq.

-gərəkli **daş** ağır gəlməz.

-aşına **daş** qatmaq: dincliyin pozmaq.

. qanmaz qöztən **daş** yarılmış. (qanmaztan uqur bəqlənməz).

-aşlı daş. çətin olubda, yağlı olan. zəhmətinə dəğər. zəhmətinə görə dəğər taş.

taşa **daşa. -**. **daşa** söykən, başla öğrən
. - bayram günü aşa ne, savaş günü daşa nə.
. - dünü vur **daşa**, gününlə yaşa
. -bayram günü aşa ne. savaş günü daşa nə.
-dünü vur **daşa**, gününlə yaşa.

taşac **daşac**. qamta damqa. nişan. əlamət.

taşı **daşı. -** öykü dolu başı var, **yağu qıran daşı var**.

-donla **daşı** suv pozar, ər oğlunu söz pozar. (**söz pozar**: ərdəmsizlik).

-qızıq **daşı**, soyuq aşı. (davranışı sıcaq olubda, içi quru, soyuğ olan).

-əl daşı: əl, ev dəğirmanı**.**

taşımaq **-**axıntıya kürək çəkmək. (oda odun **daşımaq**).

taşın **daşın**. - öz əlin, **öz daşın**, ağrımaz başın.

. -**qohumluq daşın** köksünə döğmək: quda quda demək.

taşınan **daşınan.** dəğişən. işində,sözündə durmayan.

- bayram aşınan, **savaş daşınan**.

taşınma **daşınma**!. sözüvü dəğişmə!.

taşınmaq 1. çəkinmək. dəğişmək. -oyundan dşınmaq: fikrin dəğişmək. -daşın bu sözdən: çəkin bu sözdən. 1. əl çəkmək. -özü özündən **daşınmış**: özü özündən əl çəkmiş.

taşıntırmaq **daşındırmaq**. dəğişdirmək.

taşır bakirə olmayan qızlıq, bakirəlik tutsu, pərdəsi olmayan. -**daşır** qız. -**aşır daşır:** rətq o fətq.

taşqal **daşqal**. (< **dışqal**: dışa atılan). süpüt. süpüründü. urdas (< **vuruntuğ: uruntuğ:** çıpıntığ). tullantı. süpürərək çıxan tullantı. su basqını üzərində gələn çərçöp, tullantı. fizulat. aşğal. xakrubə. zubalə. zibil.

taşla **daşla. -** əkməyi su tübünqə (dibinə) daşla, su betində (üzündə) gözlə (izlə). (**daşla**: at)

- geyini **daşla**, yenini başla (**geyini**: daldakın. savulmuşu)

- geyini **daşla**, yenini başla. (əskini tulla, yenini başla)

taşlamaq **-daş daşlamaq**: **siləmək.** iki qabdan birbirinə tökəraq taxıla qatışmış daşları ayırmaq.

taşlanmaq **daşlanmaq**. cülüsmək. cilismək. yügürmək.

taşlıq **-toyuq daşlıqı**: pətənə

taşlıqa **-**qol zori yox,oy yol verir amaca, qoyub atı sürsən **daşlıqa**, sapar yoldan çatanmasan amaca. (**sapar** : düzgün olmayan yol. birahə).

taşlısa **-**keçən yolun **daşlısa**, gələn yolun güllərinin nəyinə, gələn yolun **daşlısa**, keçən yolun güllərinin nəyinə

taşmaça **daşmaça**. güvən (emniyet) supabı. nərsənin daşmasın (partlamasın) önləyən düzən.

taşta **. - daşda** qızsa, aş pişər. (istənilmiyən durumda olsa, istənilən sonuc üçün, dözməliyik).

taştan **-**dağdan gelir, **taştan** gelir, eyerlenmiş aslan gelir. (tapmaca) (sel).

-çörək **daşdan** çıxır: işlər çox yoğun.

taştır **-**allahım aşdır **daşdır** , umurqanın bol olsun, doğurduğun ər olsun, düşmən qatytarğan (qaytaran) ər olsun **(doğum alqışı)** (uyğur).

taşyaqı **daşyağı.** qəti düşman.

tat vermək **dad vermək** dadlıtmaq. dadlatmaq. dadın artırmaq.

tat **dad**. 1.tamağ. xoş yemək. 1. **tat** sözünün –yabanılıq- anlamı , özün buradada göstərir. -**tatsımaq\ dadsımaq**: dadı yabanımaq, yavalamaq. -**tatıq**: dadı dəğişmiş. dadı yavamış.

- günlərin adı var, **yemişlərin dadı var**. 1. lor. -**tat degi:** tatlar demişkən.

-ilkin **dadı** heç bir sevən unutmaz.

-**tat danışmaq:** lori dildə danışmaq.

- toxduğa, toxlu əti **dad verməz** (doyandan sonra , toxlunun əti toprax dadır) (toxduğ: boğazına dək tıxmış.).

tatanmaq **dadanmaq**. tamağlamaq xoşu gəlmək.

tatantırmaq **dadandırmaq**. dadına öğrətmək.

tatı **dadı**. - bir gün dəğər işizə, dadı gələr dişizə.

. - ilkin dadı heç bir sevən unnutmaz.

tatıq **dadıq**. 1.dadlı. -hər **dadıq** yuxunun sonu var, minbir ağrının bir donu var.

1.. (**tat-yad** <) dadı dəğişmiş. dadı yavamış.

tatıqsan **. -** keçmişə **dadıqsan**, ilərdən qalarsan.

tatın artırmaq **dadın artırmaq** dadlıtmaq. dadlatmaq. dad vermək.

tatın təqişmək dadsıtmaq.

-**dadın dəğişmək:** qaçırmaq.

tatın -**dadın çıxardaq yemək:** gəvşimək**.** asda asda yemək. dardaraq yemək.

-**dadın qaçırmaq**: dadqıtmaq.

tatına baxmaq -**dadına baxmaq:** dadnalmaq. dadızmaq.

tatına -**dadına öğrətmək:** dadandırmaq.

tatızmaq **dadızmaq**. dadnalmaq. dadına baxmaq.

tatqın **datğın**. **dartğın.** üzgün. məhzun

tatlamaq qatıqlamaq. -genə **tatladı**: genə **qatıqladı**.

tatlar - **tatlar demişkən:** tat degi.

tatlatmaq **dadlatmaq**. dadlıtmaq. dad vermək. dadın artırmaq.

tatlı **dadlı.1.** dadıq. -hər dadıq yuxunun sonu var, minbir ağrının bir donu var.

1. tamağlı. tamağın. xoşa gəlim. xoş boğaz.

-dadlı dadlı: süycü dadlı. çox dadlı. -gülsüz olar yemişi, **dadlı dadlı**

dənəsi (tapmaca) (encir).

. -görklü (gözəl) donu özünğə, q aşı özgəyə.

tatlıtmaq **dadlıtmaq**. dadlatmaq. dad vermək. dadın artırmaq.

tatnalmaq **dadnalmaq**. dadızmaq. dadına baxmaq **tatnıtmaq**

dadnıtmaq. dadızdırmaq. dadına baxdırmaq. **tatqıtmaq**

dadqıtmaq. dadın qaçırmaq.

tatsımaq **dadsımaq**. (**tat-yad** <) dadı yabanımaq, yavalamaq.

tatsın **. -**öksüz oğlana bax burnun qan dadsın, öksüz oğlağa bax ağzın yağ dadsın. (öksüz oğlan baxarsan burnun qan dadar, öksüz oğlaq baxarsan ağzın yağ dadar).

tatsıtmaq dadsıtmaq dadın dəğişmək.

tattlı olsun **daddlı olsun** nuş olsun.

tav 1. hal. 1. xulq. 1. çağ. 1. doğru. doğra dürüst. **1**. 1. eşili. 1. qəzəb. **1**. qılıq. püf. 1. qıvam. **1**. qızqın. **1**. qusursuz. **1**. tam. **1**. uyqun. **1**. xəşm. **1**. xətasız. düz. **1**. xuy.

tavaqana **davaxana** < darınqa.

tavar **davar**. var devlət. -davar üçun anğımazıb tanrını, götün si-ər malın alar xalqının.

- **davar** üçun anğımazıb tanrını, götün si-ər malın alar xalqının. (anğımazıb: yada salmaz)

tavın gücünü**.** bacarığını**. -**gənclik çağun itirmə çağın, yığmala tavın, edində adın, sonu yetir, hər nə bitir, sona qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**çağun**: dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

tavına qoy tavlat. uyqula.

tavlamaq (**tovlamaq**). hazırlamaq. mötədillətmək , mulayimlətmək. miyzanlamaq. darağlamaq. qayırmaq. yoluna qoymaq. hal vermək. qatmaq. məxlut edmək. sulamaq.

tavlamaq çağlamaq. halın özünə gətirmək.

tavlanma hirslənmə. qəzəblənmə.

tavlat tavına qoy uyqula.

tavlatmaq 1.hallatmaq. **1. təpləmək**. **təplətmək**. saplamaq. savlamaq.

atılamaq. atıqlamaq. taxılamaq. taxlamaq. hazırlamaq.

tavlı **1**. bolar. yumşaq. gəvrək. -**tavlı** topraq. **1**. hallı. kefli. saz.

tavranınız **-**çamdap ertərək bitirqilə : çabuq **davranınız**, ərkəncə bitiriniz!.

tavranış **-könülcəli davranış**: könül almaq kimi davranm**. -** könülcəli davranış, hərbirinə gülümsə, tək birini sevgilən.

tavranışa **-**geyiminə görə qarşılanar, **davranışa** görə yola salınar.

tavranışı **. -** isti aş, soyuq daş. (içi sıcaq olub, **davranışı quru, soyuğ**).

-qızıq daşı, soyuq aşı. (**davranışı** sıcaq olubda, içi quru, soyuğ olan).

tavranışım **-**özdəmim kim olduğum **davranışım** kim olduğuz bəllətir (**özdəmim**: xəsiyətim). (xəsiyətim kimliyimi, davranışım kim olduğuz).

tavranqi **-**qalxışında elə davranki, dönüşündə üzün olsun.

tavranmaq -**dosca davranmaq**: yutunsılamaq.

tavranmaq -**ərkək sayağı davranmaq**: əkövüş

tavsız halsız. kefsiz.

tavuq **-tavuq** gedirse poxuda gedər.

tay **-** göründüyü kimi olursa, olduğu **tay** görünsün.

-gecələr yatgiləsən qonşuva **tay**, ağlama, dan atacaq halıvı pozma deyirəm. keçməyə qoyma sən ömrün qəmilə

tayaq **dayaq.1.** sınıq nərsənin altına, dalına qoyulan nərsə. 1.tirkə. dirgə. dəsdək. himayət. (diritiş-güc).

tayancaqı **dayancağı.** tikyə kəlamı.

tayancımın **. -**görüngümün bənəyi, **dayancımın** dənəyi.

tayanıb **-**bu qaranlıq gecələrdə qapımız pis döyülür, nə bilim bəlkə ölümdür, **dayanıb** can apara. (şəhryar).

tayanqa . dayanqa payiqah.

tayanmaz **. -** kölgə belə ışıq yoxsa **dayanmaz**.

tayanmaz **-**axar sular **dayanmaz**, yalançının yalanları azalmaz.

tayanmır **-**axır yaşlar gözümdən, neynəyirəm **dayanmır**, gələcəyə baxıram, heç bir yolu alanmır, keçmişlərdə gözüm yox, gələnlərə sözüm çox.

tayir **dayir . dəğir.** mərbut. **-**ilərizə **dayir**: ilərizə **dəğir.**

tayıvı **. -** ged oğul çox qalırı pişməyivə sən qorasan, üzüm olduqda çağır sən dayıvı, ta pişirə çalba sənə. (**çalba**: halva)

tayqeş **tay keş**. (**tay keşik: tay değişik)**. tenğ teş (**dənğ +değişik**).

taymaq **-bağırdan taymaq**: ciqərdən ciqərdən taymaq. ciqər yoxatmaq. tindən, ruhdan düşmək. -al ciqərinən taybaytmaq : al ciqərin yoxatpayt : o, ruhdan düşmür. cəsarətini itirmir.

tayuç faks (**fax**) facsimile. havayı yolla (uçuqla) göndərilən şəkil. bəlgəgeçər.

tayuş kopi. eynən. -onun **tayuşun** (eynisin)sizə göndərirəm.

tayuşun eynisin . -onun **tayuşun** sizə göndərirəm.

tayuşun eynisin. -onun **tayuşun** sizə göndərirəm.

taza yaşlı. yeni.

teçinirit. **. -**gahdan keçirik, gahdan **keçinirik**.

teçirit **. -**gahdan **keçirik**, gahdan keçinirik.

teqəntə **-**özümdükü **deqəndə** öküz qara güçüm var, özgəsindən **değende** başım aşa işimvar.

teqi **degi** söz. **-tat degi:** tatlar demişkən.

teqiltə **. -**heç nə göründügü kimi değildi, **değildə**, olmayacaq

teqilti **. -**heç nə göründügü kimi **değildi**, değildə, olmayacaq

teqirman **. - degirman** sırayladı

teqirmanta **. - degirmanda** sırayla, gələr çatar sıramız, az sınayıb çox sına, sonu bir

gün sınarız. (**sınarız**: sınarıq)

teqirmen . **- değirmen** gürültüsünden qaçan unun öğütemez.

teqiş **değiş.** aytış. eytiş. diyaloq. qarşılıqlı qonuşma.

teqişiqliq **-**evrəndə ən kötü yol **değişiklik** qarşısında değişməməkdir.

teqişməməqtir. **-**evrəndə ən kötü yol değişiklik qarşısında **değişməməkdir**.

telqit **telkit**. saçları yığıb saxlayan.

tembel . eringen

temə **. -**o sözki hər yanda diyənməsən , heç yanda **demə**

temək **-**aşağıda , yuxarıdan diyən sözləri, yuxarıda , aşağıdan **demək gərək**.

temərıx **. -** diyərlər gözəllik aldatdı, deməzlər gözəlligə aldandıq.

teməsə **-**kor kora kor **deməsə** bağrı çatlayar.

teməzlər **-**deyiler gözəllik aldatdı, **deməzlər** gözəlligə aldandıq.

temirəm . -**demirəm** dözmə **demirəm** tələs, dözməyin aşarsa çəki, tanımaz çəki.

(**çəki**: hədd) (**tanımaz çəki**: sonuncu durağı ölümdür)

temirəm **-demirəm** dözmə demirəm tələs, dözməyin aşarsa çəki, tanımaz çəki.

(çəki: ölçü) (tanımaz çəki: ölçü bilməz sonuncu durağ ölüm).

temirsə **-**qılış qında qalırsa, doğma dilin **demirsə**, kimlik qalıb pas qapar.

temişqən - **tatlar demişkən:** tat degi.

temişlər **-demişlər**, küsən, payından olar.

-. altına, dəmir azmaz, ölülər diril verməz, yaşlılar gəniclənməz, çoğan dönüb, **evlər yıxar demişlər**.

temiştim **demiştim**. -**ursun demiştim**.

temroy **demroy**. bir tür çıban

tenqteş **tenğ teş** (**dənğ +değişik**). taykeş (**tay keşik: tay değişik)**.

terinti **derinti.** dəsdə bətlik.

tesə **-**kötü dinsə dinmə sən, **hər nə desə** alma sən, yaxcı heyva, alma sən, göt kötünü aranıza soxma sən.

tesələr **desələr**. -külü dərman desələr, gizdə qoyan.

teş deş. toprağı dincəldən, gəlişdirən yer.

teşibaşı teşi başı. (səncaqək).

teşiq **deşik**. dəlik.

teşiqtən **deşikdən**. **-**qorxun yoxsa pişikdən,nə baxırsan **deşikdən**?.

teti **dedi**. yandı. cavabladı. -qurda sordular. -əfəm, nədən yoğun (dur) belə boynun?. **yandı** - öz işimi, özüm görrəm.

tetiqor **dediqor**. dikdor.

tetiqotu **dedi qodu**. koğu. koğ.

tetiqotuçu **dediqoduçu**. koğuçu. koğçu.

tetilər **dedilər** aydular **. -gördülər** yox pul cibində, **aydular** (**dedilər**) ussuzdu başsızdur dəli

tetim **dedim**. aytadım. **-**nə aytadım nə anladın. (**aytadım**: dedim).

tetiyim **dediyim** aytqanım. söylədiğim.

tetiyin **-**bəy **dediyin** hara, bəyənmədiyin hara.

tetiyiz -aydanınq diləyiz. **dediyiz**. duvaz. -**aydanınq** olsun duvan qəbul olsun.

teveyi **-**bir tutam ot **deveyi** yardan atlatır.

teviq **devik**. italik qıys. qıysıq. (**qıymaq**: əğmək). keşin (kəcin). ağışlı. yatıq. övrük. sapıq. -**qıys** yazı. -qıys, bolun yazı: italik, bold yazı.

tevinqen **devingen. devgin**. dinamik.

tevir **-**bu **devir** yalançı **devir**, sən seçəni deyil, istəyin sevir.

tevirir **. -**düşünüb düşünməsəndə, qılınıb qılınmasanda, evrən çevrinir, içindəkin **devirir**, yaşam sürür, onunla yürür.

tevqin **devgin**. **devingen.** dinamik.

tevran **-**meydan sənin at sənin, **devran** sənin tov sənin (ürəyin necə istir yapın).

-nəyin uğrunda düşdün sorağa, sən istəmədin, **devran** saldı uzağa. (**ağı**).

tevrikmək. **devrikmək.** dövrikmək. dönüb durmaq. quşqulanıb durmaq.

tevriq **devrik**. dönər. dəvərani.

tevrilince **devrilince**. **-**çinar devrilince, altında odun yığan çok olur.

tevrim -**devrim cargı**: inqilab şuarları.

tevşirmiyənə **devşirmiyənə**. almayana. **-**odun **almayana** od yaxdırma. (**almayana**:).

tevtavul. **devdavul.** düngür. yekə dövül, təbil.

teyənin **-**bir yeyənin olsun min deyənin olmasın.

teyər deyər rivayət. deyərçi. ravi. **.**

- kimi **deyər** kimi edər (kimi aytar, kimi dartar). (**aymaq**: danışmaq).

-dil çaşırsa düzün **deyər**.

teyər **-**xanım burdan **deyər**, ordan ağlar, ordan gülər.

teyərçi **deyərçi**. deyər rivayət. ravi.

teyərmiş **-**əğri bacaq bağa əğrisini görəməmiş, ilana əğri büyrü deyərmiş (**bağa: qurbağa)**.

teyiblər **-**yoxluq ölüm varlıq olum **deyiblər**.

teyiq **deyiğ**. söz. hərf. -**deyiğ** yoxdur: söz yoxdur. -**deyiğin** nədir: sözün nədir. nə demək istəyirsin. -**söz deyiğ**: hərf o suxən.

teyil **. -**güvən gül **deyil** qoxa, inanma işsiz güvəndə doğa. (doğa: ona. ola) .

teyiler **-deyiler** gözəllik aldatdı, deməzlər gözəlligə aldandıq.

teyim **-**gecə gözü yad gəlir mənə, çox çətin anlatım sənə, quru gözdən yaş axır içə, tapmıram söz nə deyim sənə.

teyinmək **deyinmək.** yanğaşmaq. yanğşamaq. durmadan danışmaq.

teyinmək -**dodaq altı deyinmək:** bidildəmək bıdıldamaq.

teyir **-**yaşamyaşdır,çətin **deyil**, gedər gedər, dönər **deyil**. əsirsəyel**,** çaşıryolun.

teyiş **-** eyi sanış,**eyi deyiş**, eyi qılış.

teyləm **deyləm**. **dilmə**. qəmə. qama. hissə. pay. səhm. qətə. güvə. cüvə. qısqı. çalva. loq. tir.

teyməz **. -** düşman nəmə **deyməz**, yalun nəmə geyməz

tez **. -**qaragün ağgünə güc çevrilir, ağgün qaragünə **tez** çevrilir

-ölüm toxlu, **tez** geci var, gəlməməsi yox onun. (**toxlu**: haklı).

tez qalxan irkil. -irkil olan erkən çatar barçağa(**barçığa**: mənzilə).

tezeq **-tezek yığını**: **qalax**.

tezqinə **tezginə.** aşqına. tərtələsik. çapucaq. əcələylə. - **tezginə aşab içəndən son:** tərtələsik yeyib içəndən son.

tezliqle **tezlikle** dərkəp. derhal.

təbçevirən ağdırımcı. çöndürücü. yıxıcı. dağıdıcı. virangər. bərəndazəndə. vajqun konəndə.

təbələnmək **dəbələnmək**. ağnamaq. axmaq. sürüşmək.

təbil döğül. yekə dövül,. düngür. devdavul.

təhbiç **təpgic**. belin çiğni, ayaq basan bölümü

təhmərləmək **dəhmərləmək. dənğərləmək.** qızışdırmaq. təhrik edmək.

təxt **(**oturma üçün) qonat.

təkəsaqqali yemlik göy çeşidi.

təq 1. **dək**. həqq. -**dəki** nədir qoy ovcuna. -**dəkin** alam hara gedəlim. -hər bir.1. tək. tüsbür. kimi. -**uşaqtüsbür**: **uşaqkimi. -adamtüsbür**: adam kimi. -soyuqtüsbür: soyuq kimi . **1**. **tək**. **-**kötü iyi yanyana, durur dağ tək qarşıma, iyi qalmış yuxuya, kötü çıxır yarşıma. (qarşıma: qabağıma)

(**yarşıma**: rəqabətimə). **1.tək.** sın. -**obasın**: obası tək.

. - (gənc olan boş işsizlərə) . -boş çağuvu vermə boşa, çağ gedirsə qayıtmaz, sıx qoynuva sevgivi, ər qız olsan **tək** dolansan yarışmaz. (**ər qız olsan**: erkək dişi olasan) . (**yarışmaz: yaraşmaz**) .

. - dənizdə üzər balıq **tək** süzər.

təqcə **. -** gülgənimdə açalı **təkcə** gülüm var mənim.

. - hər nəyi öldürən odur, **təkcə** özü ölüm bilməz. (**tapmaca). (ölüm)**

. -gənclik çağun itirmə çağın, yığmala tavın, edində adın, sonu yetir, hər nə bitir, sona qalan **təkcə** ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**çağun**: dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

-təkcə bir: birin**. -** qurulmağa min bir güc, yıxılmağa, **birin güc**.

təqənəyi kor, dəğəngi bəllər kimi. (**dəğəngi: dəğənəyi**. **çomaq**)əsgidən olduğu kimi. heç dəyişmədən. hər vax kimi.

təqənq kor, **dəğəngi** bəllər kimi. (**dəğəngi: dəğənəyi**. **çomaq**)əsgidən olduğu kimi. heç dəyişmədən. hər vax kimi.

təqər **dəğər**. - bir gün dəğər işizə, dadı gələr dişizə.

-inanqılsan yoxluğa, **dəğər** tapar varlığın.

-əməyinə (zəhmətinə) **dəğər**: **zəhmətinə görə dəğər verən**. aşlı daş. çətin olubda, yağlı olan. əməyinə (zəhmətinə) dəğər. əməyinə görə dəğər. çətin olubda, yağlı olan. aşlı daş. əməyinə (zəhmətinə) dəğər.

təqərin **dəğərin. -**keçirdiyin günün **dəğərin** biçdiyin ürünlə yox, əkdiyin tuxumla ölç.

təqərlətmək **dəğərlətmək**. bayarlatmaq. bayarşatmaq bəyənitmək.

təqərlətmək **dəğərlətmək.** boysatmaq. qiymət, qədir vermək.

təqərli 1.dəğərli olan . göküzlük. ürəyə yakın.1. törəli. yaraşıqlı. munasib.

. - inamın quranmayan, **dəğərli** yaş sürənmədı. (**yaş**: yaşam)

təqərli. **dəğərli. ağırlı. (ağırlığ) sayqın.**

təqi **-çox qalxma belə yüksəyə bir gün düşəcəksən, düşdüqdə bulunmaz təki bir dal ola yardım.**

təqib **. - gəlib keçən, dəğib keçən, dəlib keçən dərdlər yox olsun.**

təqimli **dəğimli**. müstəhəq.

təqin **bağa dəğin**. ən azından. həddəqəl.

təqir **dəğir.** dayir. mərbut. **-**ilərizə **dayir**: ilərizə **dəğir.**

təqirman **-**böylə gəlmiş böylə gedər, **dəgirman** bildiyin edər.

-qonaqsız ev, suyu qurumuş **dəgirman** oxşarı.

təqirmanı. -**əl, ev dəğirmanı** : əl daşı

təqirmi **dəğirmi** giğirdə. girdə. yuvarlaq.

təqiş **dəğiş.** almaş. aralçı. əvəz. -bu ona **aralçıdır.** –buna **aralçı** olamaz. –yarma çörəyə **aralçı** olar.

təqişə **. -**kişi biliginə görə kəndin **dəğişə** bilər

təqişən **dəğişən.** daşınan. işində,sözündə durmayan.

təqişər **-**başlı kişi alın yazın dəğişər. (**başlı**: ağıllı. düşünən).

təqişir **. -** illərin ötüşü **dəğişir** hər nəyi.

təqişirsin **. -** iyi tanıdıqca sən **dəğişirsin**, tanşdığın yox.

təqişmə dəğişmə.

təqişmə dəğişmə. taşı -**sözüvü dəğişmə**!: daşınma!.

təqişmək **-**kəndini istədiyinə **dəğişmək**, istəkləri **dəğişmək**, kəndi olduğun dəğişməz.

təqişməsən . -darıxmağın nədəni içində yatır, tüm koşullar ona qaçalqa olur, **dəğişməsən** için bu dərd sürəcək, qalan sökəllərə buda nədən olacaq. (**qaçalqa** : mahana). (**sökəllərə**: kəsəlliklərə. naxoşluqlara).

təqişməyə **. - dəğişməyə** gücün yox, pox oğlusan, qarnın tox.

təqişməyə **-dəğişməyə** gücün yox, pox oğlusan, qarnın tox.

təqişməyin **-**dəğişməyin bilməyən, sınmasını qarşılar . (**qarşılar**: önləyir. uzlaşır)

təqişməyin **-dəğişməyin** bilməyən, sınmağın görər.

təqişməz **-**dünya doğandan, fırlanır belə, səndə dolan, istəyin elə. **dəğişməz** dərmanın daşı, dünya varikən, fırladar genə.

təqişmiş **dəğişmiş**.

- müslüman türk, **dinin dəğişmiş** bacısın satar, qardaşın atar.

-çağ **dəğişmiş**, hər nə qalmış çağında.

-dünya dönür, yaşam çönür, seviş söğüş yer **dəğişmiş**, istəklilər yaman olmuş, iğrənclər yerin tutmuş.

təqişsən **-**qəntin üçün **təqişsən**, qimsə səni təqişməz.

təqişsin **-**çalış gördüyün iş səni **dəğişsin**.

təqişti **-**indi artıq ölçülər **dəğişdi**, günlər var ömür boyu, umatlıq var sonsuza durur. (**umatlıq: umaylıq**. xoşbaxlıq).

təqiştirilməz **. -** ırmaq keçilirkən, at **dəğişdirilməz**

təqiştirilməz **-**ırmaq keçirkən, at dəğişdirilməz.

təqiştirmək **dəğişdirmək**. daşındırmaq

təqliq **-təklik dinclik**: danqalıq dingəlik. azacıq aşım, ağrımaz başım.

təqmək -**göz dəğmək:** gözəgəlmək.

təqməz **göz dəğməz. (-** əl verməsə, **göz dəğməz** (əl görsətməsə, göz vurulmaz). {(əl: barmaq) barmaq göstərməsə, göz dəğməz)})

təqtəbaş **təqdəbaş** qaqbaş. təxdə baş. quruqafa.

təlaş çaba. -nədir bu **çaba**, nədir bu dulay (macəra).

tələ toğlağ. torlağ. aldağ. həçəl.

-kötülük edmə, küçük düşərsin, **tələ** qurma kəndin düşərsin.

tələr **-**pozuk para cibi **dələr**, pozuq kişi, işi.

-qocalıq aşar yaşı, su gələr **dələr** daşı, unut gedsin keçmişi, kəndi əlin silər yaşı.

tələs . -demirəm dözmə demirəm **tələs**, dözməyin aşarsa çəki, tanımaz çəki.

(**çəki**: hədd) (**tanımaz çəki**: sonuncu durağı ölümdür)

tələs **-**demirəm dözmə demirəm **tələs**, dözməyin aşarsa çəki, tanımaz çəki.

(çəki: ölçü) (tanımaz çəki: ölçü bilməz sonuncu durağ ölüm).

tələsiq aşıqlı (**aşıqmaq**). iti.

təli **dəli**. cintov.

. -gördülər yox pul cibində, aydular (dedilər) ussuzdu başsızdur **dəli**

-sevməklə vurulmaq iki başqadırlar, sevmək ısınmaqdır vurulmaq **dəli** olmaq.

təlib **. -** gəlib keçən, dəğib keçən, dəlib keçən dərdlər yox olsun.

təliq deşik.

təliliq **dəlilik**. cintoluq.

təlvə tilif. tındağ. köçbe. küsbə. çöküntü. çökəl. çökmə. quyqa. torta. tortu. risub. təhnişin. lay. laxda.

təm **dəm**. **şeh**. **-**dəmiri dəm, kişini qəm çürüdür.

təmbəl üşüc. üşüş. üşəngəş. üşənqaş. bir işi yapmaya ərinen. yayaz. yalkav (yaykav).

təmbəllik . üşüşlük.

təməl bartın. zirsaxt hər nəyin bar olan, bulunduğu, üstündə oturduğu kökü, yeri, təməli.

təməli **-**fəlsəfə **təməli**: söz, düşüncenin qalıbıdı.

təmənlintə **-**seçim **təmənlində** sevinc dayansa, üzüşlər, uçuşa dönür!!.

təmənnasız güdüsüz.

təmətləmək dəmətləmək. qoldaqlamaq. dəsdələmək.

təmir **. -** işləyən **dəmir** totlanmaz. (**totlanmaz**: paslanmaz)

. -. altına, dəmir azmaz, ölülər diril verməz, yaşlılar gəniclənməz, çoğan dönüb, evlər yıxar demişlər.

təmir -tostluq bənzər **təmir** yüqünə, çiqnivə alsan aqırlıq yerə qoysan paslanar.

təmiri **-dəmiri** dəm, kişini qəm çürüdür. (dəm: şeh).

təmiz **. - dəmiz** artsın, çiləz bitsin.

təmiz **-dəmiz** artsın, çiləz bitsin. (kefiz kökəlsin, ağrız bitsin).

tən dən**. - dən** tökəni biz, dartan özgəsi, yeyən başqası.

-dən tökəni biz, dartan özgəsi, yeyən başqası.

tənə **dənə.** darıq**. -** astı sarı, üstü sarı, **süycü dadlı**, içi darıq. (tapmaca) (**encir**).

-qonşuna iki dənə istəki, **özün bir dənəlı olasan**.

tənəşliq 1. qardaşlıq. yoldaşlıq. 1. əşitlik. dəşitlik. dəşlik . əşlik. bərabərlik.

tənəyi. **. -**görüngümün bənəyi, dayancımın **dənəyi**.

təniq **tənik**. Incə. yasıq (yazıq) > yazik > yastratik (# **tünük**:qalın. yoğun.)

tənimdə **-**canki vardı bu **tənimdə**, çıxacaq bitmədən ön arzularım son ucuna.

tənin **. -** düşünməklə yaşanmır, **tənim tənin**, tinim tinin özləyir.

təniz **-**cibiz dolu, tiniz aydın, təniz **qayın** olsun. (**alqış**:iyi dua) (**tiniz**: ruhuz). (

qayın: möhkəm).

tənizdə **. - dənizdə** üzər balıq tək süzər.

tənizdən **-**çaşqın çaylar, qalar **dənizdən** geyin. (çaşqın çay, **dənizdən** qayayar,

cayar.

tənq eləmiş **dəng eləmiş.** kökləmiş**. -**yenə evrən ölülər türküsünü **dəng eləmiş**.

tənqərləmək d**əngərləmək. dəhmərləmək**. qızışdırmaq. təhrik edmək.

tənqəsi **dəngəsi**. dərəcəsi. -kəndizə güvəncin **dərəcəsi** : özüzə etimadın

dərəcəsin.

tənqəsin -**toxunaraq. dəngəsin durumun pozmaq**, qatmaq: pallamaq**. pəlləmək.**

tənqi **dəngi.** yükü. bağlamanı. - köçmək yaxınlaşır doslar, **dəngi bağlayın,** pozulmadan yollar. **(dəngi:** yükü. bağlamanı). {bu kələki (ibarət, cümlə), dosları, yarımçıq qalmış işlərin bitirməyə çağırır. (bu söz orta yaşı aşmış, əllini savmış kişilər ara deyilir)}. **-**köçmək yaxınlaşır doslar, **dəngi** bağlayın, pozulmadan yollar.

tənqiqmək **təngikmək**. bikirmək. bükürmək.

tənqimək təngimək (daralmaq). səngimək. yavaşlamaq. (# **cəngimək**: itinmək).

təntiri **-təndiri** issi görən, çörəyin yapır, ağzı açıq olan tikəsin qapır.

tənziq **tənzik**. tənzif. tortul. incə, nazik parça. -tənzikdə

təpə 1. qaş. **1.** atur. atuz. utur **(# uçur).** qalağ. - çöldə yer yer daş qum **aturları** görünürdü.

-**təpəvə** vursa, dibivə düşər.

təpəqəntən **-**qapağandan, **təpəgəndən**, urağandan dış, yamanlardan ol uzaq.

təpələr -**dağ ara bala təpələr**: boynaş

təpənə -sayarsın, hörmət edərsən, **təpənə** çıxar. üz verirsən, şımarır, sırtılır. başqa cıxar: başqa cıxar.

təpəng şığlı. -çağın **təpəng** yürüşü.

təpər qeyrət. **-**dil ölkə təpər. (**ölkə:** vətən).

təpərsiz qeyrətsiz

təpiz (təpmək). zərb o şətm. döğüb, çalıb sıxışdırma.

təpqic . **təhbiç.** belin çiğni, ayaq basan bölümü

təprinmək qeyrət edmək

tər **. -**. bel külük bizdən, **tər töküb işləmək sizdən**.

tərə **dərə. -** yolatası keçi olanın, **dərə dırnaq yeri olar**.

tərələri **dərələri. -**. uca dağların, **dərin dərələri** olur.

tərib **-**oğlun yetib el içinə girməmiş, tarla **dərib** xırmanlayıb ambarına yığmamış, bağdalı dos, ürəkli yar qıyın günə düşməmiş. (**bağdalı**: bəfalı) (**qıyın**: dar).

tərin **dərin. -** durqun sular **dərin** axar. **-**. uca dağların, **dərin dərələri** olur. -çiğin unudan, **dərin yatar**. (**çiğin**: dərdin).
-**dərin sevgi göstərmək:** yutuğlamaq.

tərinləşir **dərinləşir.** çökür. batır. -ucalırsa dağ, **çökür** dərələr.

tərisi **-**domuz **dərisi** post olmaz, əsgi yağı dost olmaz.

tərqəp **dərkəp**. derhal. tezlikle

tərlər **-**qazan qaynar, kişi tərlər.

tərliq iç qablıq.

tərliq . tərlik. tünükə. iç qablıq

tərman **dərman**. -külü dərman desələr, gizdə qoyan.

tərmanın **-**dünya doğandan, fırlanır belə, səndə dolan, istəyin elə. dəğişməz **dərmanın** daşı, dünya varikən, fırladar genə.

tərmansız . **dərmansız.** yamsız.

tərmək **dərmək.** avdanmaq. evdinmək. edinmək **(< av. ov. ev**). yığmaq. - böylə paranı nə üçün **avdanırsın**.

tərməyən **. -**hər gələn dərmiş gülün, **dərməyən** qalmış, gülüm.

tərməyən **-**mən gedəli, güllər qalar, yazda açar, qışda solar, çalış hər gələn dərmiş gülün,.

tərmiş **. -**hər gələn **dərmiş** gülün, dərməyən qalmış, gülüm.

tərmiş **-**mən gedəli, güllər qalar, yazda açar, qışda solar, çalış hər gələn **dərmiş** gülün, dərməyən qalmış, gülüm.

tərnəqli **dərnəkli**. 1. düzənli. -səlqəli **dərnəkli**. 1. hesab kitablı. 1. düzənli. -səlqəli **dərnəkli**. 1. sistimli. **dərnəkli** ekonomi.

tərnəqsiz **dərnəksiz.** 1. düzənsiz. sistimsiz. besistim. 1. başıpozuq. 1. hesab kitabsiz. -**dərnəksiz** iş görmə.

tərs qarşı. çön (< **çönmək)**. əks. zidd. (# **çin**). küt. qat. yad. qarşı. muxalif. zidd. əleyh. -hər nə dedim çön çıxdı. -**çöndəş**: mütəzadd.

-**tərs üzün, için açmaq**. çön (< **çönmək)**. (dalısın. için). çönün çıxartmaq. gizli nərsəni açığa vurmaq.

-**tərs üzün açmaq:** çulxasın çevirmək.

tərsən **. -** gülün **dərsən** dal inciyər

tərsinə **. -**hər kim getdi evinə, yollar döndü tərsinə.

-özün özüvü, öz **tərsinə** kökləmə.

tərt sazlanmaq **dərd sazlanmaq**. yarası hoylanmaq.

tərt **dərd.** çiğ. -ömür ötür ürəkdəki çiğ ilən.

. **-**ay **dərdin** alım. ay **ağrın** alım!.

-könlü avutan, **derdi** uyutan.

-ağacı qurd çürüdür, kişini, **dərd**.

tərtələsik tezginə. çapucaq. aşqına. əcələylə. - **tezginə aşab içəndən son:** tərtələsik yeyib içəndən son.

tərtin **dərdin.** ağrın. qadan. - sene yanan, **ağrın alan**.

. -güclü yaşar, varlı kefin çəkər, dərdli **dərdin**.

tərtlər **. -** gəlib keçən, dəğib keçən, dəlib keçən dərdlər yox olsun.

tərtli **. -**güclü yaşar, varlı kefin çəkər, **dərdli** dərdin.

tərvişin **. - dərvişin** cibi boş, könlü dolu.

tərzi **dərzi.** biçiş tikiş.

təsqah **dəsgah.** gərgi**.** daraq**.** dəsgah. -çulxa **gərgisi.**

təsqiriçi **təsgiriçi**. tersgəriçi**.**

təstəq **dəsdək**. tirkə. dirgə. dayaq. himayət. (diritiş-güc).

təstərə **kəstərə.** buxcu. biçgi.

təşə. **dəşə.** əvəzi. **-**hər bir nəyin **dəşi** var.

təşitliq. . **əşitlik. dəşitlik. dəşlik . əşlik.** tənəşliq . bərabərlik.

təşliq . **əşitlik. dəşitlik. dəşlik . əşlik.** tənəşliq . bərabərlik.

tətəminən bizim qonşumuz **dədəminən** qardaşıdı , mənnəndə qardaşıdı , mənim oğlumunanda qardaşıdı , bəs bu necə qardaşıdı (qar daşımaq).

tətsiz **. -**gül dikensiz , yaşam **dədsiz** olmaz.

təvəni **dəvəni**. **-**görməz, dəvəni belə görməz.

təvənin **dəvənin** - **dəvənin boynu** yaman, yamanın oynu yaman.

-dəvənin quyruğu yerə dəyəndə (heçvax. imkansızlıq)

təvəsi **dəvəsi. - dəvəsi ölmüşün**, yerikinə bax (**yerik**: iştah).

təviyə **. -**ilana ayaq, **dəviyə** qanat verilməz

təyənəqi **-kor dəyənəği bəllər kimi**: lap əsgidən , heç dəyişmədən.

təyəntə **-**dəvənin quyruğu yerə **dəyəndə** (heçvax. imkansızlıq)

təyər **dəyər**. - dul varki **dəyər min qıza**.

. -əl hən deyər, göz yox.

təyərlənmək toparlanmaq. hazırlanmaq.

təyəyər -duyqusuz dünya nəyə **dəyəyər**. (**duyqusuz**: uçuğsuz).

təyirsən **-**dün əkirsən bu gün **dəyirsən**.

təyişmətən -lap əsgidən , heç **dəyişmədə:** kor dəyənəği bəllər kimi.

təzək **-**dışı qalaylı, içi halaylı. (dışı bəzək, içi **təzək**).

təzqah **dəzgah** daraq**.** dəsgah. gərgi. -çulxa **gərgisi.**

tibi **-**yağ yarmaya qarışar **qazanın dibi** yavan qalar.

tibimə **dibimə** -**nə dibimə (götümə) düşübsən:**. nə qarabaqara düşübsən.

tibinə **. -** əkməyi su tübünqə (dibinə) daşla, su betində (üzündə) gözlə (izlə).

(**daşla**: at)

tibintə **dibində.** ayağında. altında**. -** iyiliyi su **dibində** kəmiş, başında dilə.

(**dibində**: ayağında, altında) **(kəmişmək** :əkişmək. gəmişmək.

gömüşmək. quylamaq).

tibintəqin **-**günündəkin qarama, dibindəkin qara. (**qara**: bax).

tibsiz **dibsiz.** (götvərən). baçı boş. **-** başlı ara, söz dinlə, **dibsiz bulsan**, söy dinlə! (**söy**:

söyüş).

-evrəndə var ölüş doğuş, səndədə var qavuş qovuş, evrəndə var gecə gündüz, səndə var qara saç, ay üz, evrəndə var **dibsiz göy**, səndədə var daldıran göz, evrəndə sən varlıq, olmasan mənə darlıq. (**qavuş qovuş** : vəsl o fəsl). (**daldıran**: qərq edən)

tiq **-**durmadan **dik** tut başın, çox olar döğən, alt olan başı.

tıqac **tıxac.** xərəngəlik**.** izdiham.

tiqan **-qol tikan**. **-**özgə yurdun gülləri, öz yurdumda **kol tikan**.

tıqanc **tıxanc.** pənbəçub. (qapaq işin görür).

tıqar **-**olursa idman işin, tıxar həkim eşiyin. (**eşiyin**: qapısın).

tıqcalamaq **tıxcalamaq**. oğuşdurmaq.

tiqensiz **. -**gül **dikensiz** , yaşam dədsiz olmaz.

tiqə **tikə**. sınığ. parça. –iki **sınığ** əkmək: iki parça əkmək. - **sınığ sınığ:** parça parça.

tikə tikə.

-**sıx, güdə tikə, geyim**: tingə.

tiqən **tikən. -** gül kimi görünüb, **tikən** kimi batan, dos kimi görünüb, yılan kimi

soxan.

. - gül qoxar, **tikən** soxar.

–iştə kitosların işi bu, **tikən kimi gülə batmaq**, yılan kimi dosdu soxmaq.

-iştə kitosların işi bu, tikən kimi gülü saşmaq, yılan kimi dosdu soxmaq**.**

tiqən **-**mən dedim gül kimi yaşa, gül qədərki yox, düşməz ayrı **tikən** güldən, taxı döşlərə gül kimi taxıl, tikən kimi yox. qısadır ömür gülə, güc yaşam gülə gülə.

tiqəni **tikəni**. **-**dağa görə qar, gülə görə tikəni, gücə görə yük, güvənə görə sınaq var.

-qoxar gülün **tikəni**, barlı yerin əkəni.

tiqər **tikər**. -əl yumar, **göz tikər**. (əl qısarsa, göz qırar). (əlin yumulduğu yerdə, göz sevincindən, yumuğu tikməyə başlar, ta açılmasın, gizli qalsın).

tiqərsən **. -**çay yatağında **tikərsən** ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan elə gedər (**elə**: özgəyə). (dağ başında quyarsın dam yele gedər)

tiqərsən **tikərsən**. -çay yatağında **tikərsən** ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan elə gedər. (dağ başında quyarsın dam yele gedər).

tiqəsi **tikəsi.** sınığı. parçası. –iki əkmək **sınığı**.

tiqəsin **-**təndiri issi görən, çörəyin yapır, ağzı açıq olan **tikəsin** qapır.

tiqət **dikət.** bina. çox qatlı yapı. bildinq (building).

tiqilmiş -**evi tikilmiş:** iyi diləkdə, arsuda\arzuda bulunma sözüdür. evi, abadanlığı qurulmuş. günə çıxmış. evi qurmuş, baxda minmiş. (# **evi yıxılmış**).

tiqin **tikin**. bina.

tiqtaban **dikdaban**. xozudaban.

til **dil. - dil** çaşırsa düzün deyər.

. -kimin dili nəyə bağlı biləməm, məndəki **dil** könlə bağlı biləgəm.

. -könül coşar **dil** söylər.

. - insan süsü yüz, yüz süsüdə gözdür,usun süsü **dil**, dilin süsü sözdür.

- iyiliyi su dibində kəmiş, başında **dilə**. (**dibində**: ayağında, altında)

(kəmişmək :əkişmək. gəmişmək. gömüşmək. quylamaq).

-**bir dili tam yönlü bilən:** dilovuc. dilovçu. ədib.

. - **dil**, küsürsə dildən, **dil**, qarğayar yiyəsin.

-**dil**, küsürsə dildən, **dil**, tanımaz yiyəsin.

-dil, düşürsə dildən, dil, yadırqay yiyəsin.

-**dil!, dilə** düşmədən, ələ gəlməz, ələ gəldisə, **dildən** düşməz.

. -bir kürədi üzündə, pidəsi pişər, acısıda var, dadlısıda. (bilməcə). (ağız. **dil**.).

-dillənən **dil olur**, suçlanan baş.

-dil ölkə təpər. (**ölkə:** vətən) (**təpər:** qeyrət).

-danışan dil, baş itirir.

-insan süsü yüz, yüzün süsü göz,aklın süsü **dil**, dilin süsü söz.

-önər aldı, **qızıl til**. **(önər: hünər)** (**aldı**: ən yüksəyi) (ən yüksək hünər dildir).

tilaqut **dilağut.** suxənvər.

tilatan **dilatan**. muştaq.

tileq **-uca dilek**: böyük amac.

tilə **dilə**. -**dil!, dilə** düşmədən, ələ gəlməz, ələ gəldisə, **dildən** düşməz.

-dilə gəlir, yaz onu, əldən gəlir, qıl onu.

tiləq **dilək. -** bitmədən yaşam, itmədən dilək, istəyin sevən, könül doyuran.

. - duru ürək arın **dilək**.

tiləqli **- iyi diləkli:** umat. umart.

tiləqli -iyi diləkli**:** sayğan yuturlu.

tiləməm **-**gedəcəksin ged qalmağın **diləməm**, qalacaqsın qal, gedməyin diləməm, gedib dönsən qalmağa üzün qalmaz, qalacaqsan qal de, qalmağa üzün saxla.

tilənçilər **-**korlar ölkəsində **dilənçilər** xanlıq edər.

tiləniş **diləniş**. iltimas.

tiləniş **diləniş**. niyyət.

tilənsin **dilənsin**. **-**qızıl iğnənin sapı, görsənir bizim qapı, məni yardan eliyən,

dilənsin qapı qapı.

tilərsən **-**bilgi top top topaldı topara, açarı sözdədir, bulmağı **dilərsən**, dil ara.

tiləş **diləş.** irkə. əriş. arzu. istək. umu. güdü. sorğa. təmənna.

-**diləş soranın**: iltimasi dua edin.

tiləyin **. -**axar su, yerin tapar, gəzən kişi **diləyin**

-bu yaşam bir kərə düşür ələ, çalış onu **diləyin** təki yaşa, hər nə olsun kimsələrdən gözləmə, özün düşün, özün biçin, türklüq ilə vur başa.

tiləyiz. -aydanınq **diləyiz**. dediyiz. duvaz. -**aydanınq** olsun duvan qəbul olsun.

tili **dili.** **-**kimin **dili** nəyə bağlı biləməm, məndəki dil könlə b

-ağzı olub dili yox elim.

-cırıq daban, **dili** yaman.

-mən biləli (azər **dili**) yox, azər düdüyü, azər zırnası var.

-qolca boyu var, boyca **dili**.

tilif təlvə. tındağ. köçbe. küsbə. çöküntü. çökəl. çökmə. quyqa. torta.

tortu. risub. təhnişin. lay. laxda.

tiliqut tərcüman. bir dildən başqa dilə çevirən, ağdaran. nərsəni, bir olayı söz edən, söləyən.

tilim **. - dilim** verir qanad mənə, onsuz yoxdur yaşam mənə

. - gəpsiz ağız baş saxlar, uzun **dilin** baş qaqlar. (**qaqlar**: döğdürər)

. - insan süsü yüz, yüz süsüdə gözdür,usun süsü dil, **dilin** süsü sözdür.

. - ana dilin danan öksüz olar. (ata anasın itirən soysuz).

- dilin yurdsu, könül orun, dillə sözü, könüllə yorun. (**yurdsu**: yurdu.

sevimli yurdu). (**orun**: yer. könül orun: könüldü yeri). (**dillə**: dil ilə. -dillə sözü: dil ilə sözü). (**yorun**: yozun. açıqla).

tilin **-**qılış qında qalırsa, doğma **dilin** demirsə, kimlik qalıb pas qapar.

-altısında bilən ana dilin, altmışında unutmaz.

-insan süsü yüz, yüzün süsü göz,aklın süsü dil, **dilin** süsü söz.

tilini **-**özgə **dilini** öğrəşibən öz dilin atma, öz mənligivi kimsəyə satma.

-ac qalanın çörək açar **dilini**.

tilintə **-**mən türkoğlu olub söz yazaram türkü **dilində**, türkün balası türk ola evrəndə gözəldir.

tilitir **dilidir**. -çiçəklərin tanacı "iyi dir, **əroğlunun tanacı, dilidir**. (**tanacı**: ayırma, tanıma aracı, yolu). (çiçəklər birbirində iy, qoxu ilə seçilir). (kişioğlu, insan, birbirindən dili ilə seçilir, tanınır).

tilivi **-**mat qalıram türk qızı olasan, öz əlinlə öz **dilivi** boğasan.

tılqır **dılqır.** 1. dığa. yekə olubda başarcaqsız, usuz(səfeh). 2. lotuçul gəzən.

tılqır **dılqır.** gözə təpilən qız.

tılqır: **dalqar.** mütəcaviz

tillə dil ilə. **. -** dilin yurdsu, könül orun, **dillə sözü**, könüllə yorun. (**yurdsu**: yurdu. sevimli yurdu). (**orun**: yer. könül orun: könüldü yeri). (**yorun**: yozun. açıqla).

tillənən **-dillənən** dil olur, suçlanan baş.

tilləşə **dilləşə**. - heyvan iyləşə iyləşə, adam **dilləşə dilləşə** bir birin tapar (heyvanın alısı dışındə, adamınğ alısı içində)

tilli **. -**qaba **dilli**. qalta dilli

tillo **dillo**. ketenden hörülmüş çuval

tilmə **dilmə**. **deyləm**. qəmə. qama. hissə. pay. səhm. qətə. güvə. cüvə. qısqı. çalva. loq. tir.

tiloqut **tiloğut.** bir sözü, işi oğan, yoğan, yozan. müfəssir.

tilovçu **dilovçu. dilovuc**. 1. bir dili tam yönlü bilən. ədib. 1. suxəndan.

tilovuc **dilovuc**. **dilovçu.** 1. bir dili tam yönlü bilən. ədib. 1. suxəndan.

tilsiz **dilsiz**. -**dilsiz**, uluslar solur.

tiltə **dildə. -**həmişə yanılmış çox söyləyən çox, ki söylür bulduğun **dildə** sünğük yox. (**sünğük**: sümük)

tiltə istambac.

tiltən **dildən**. - dil, küsürsə **dildən**, dil, qarğayar yiyəsin.

-dil, küsürsə **dildən**, dil, tanımaz yiyəsin.

-dil, düşürsə **dildən**, dil, yadırqay yiyəsin.

tiltən **dildən**. -**dil!, dilə** düşmədən, ələ gəlməz, ələ gəldisə, **dildən** düşməz.

tıltıbıl **dıldıbıl**. çılpaq. lüt

tiltir **dildir. - dildir, sırlar haçarı**, sözdür, könül yaparı.

-içimin nisgilini, **tökməyə dildir**, könülün sırlarını **açmağa dildir**.

timməz **dinməz. dinməz**. mütləq. -**dimməz** deməliyəm: mütləq deməliyəm. -**dimməz** demək: mütləq demək.

tin gövər. soluğ. nəfəs. quvvət. -**gövərli** adam. -**gövərdən** düşmüş.

tinc almaz **dinc almaz. -** acun eldən dosd olmaz, öcü qalsa, dinc almaz.

tinc **dinc**. amır. yamır (yapır). huzur. rahat. aram.

-dinc uşaq: dölə uşaq

tincək **dincək** aram**.**

tincəq. **dincək.** - gün kimi ışıyan, tün kimi yaşuran, su kimi duru, topraq kimi yasağun, **ölü kimi dincək**. nə olursun ol, oldunğn kimi görkən (görsən), görkəzin (görsətin) kimi ol. (**ışıyan**: ışıq saçan) (**yaşuran**: payan. örtən) (**yasağun**: Mütəvaze) (**dincək**:aram.) (**görkən**: görsən) (**görkəzin**: görsətdiyin) (**görsətin**: görsətdiyin).

tincəlmir -**içim dincəlmir:** onaymır könül dincəlmir. - söyləyirəm aldırmır, söyləmirəm onaymır. (**aldırmır**: saymır).

tincəltir **dincəldir**. qanıtır. **-**birin söz var ürək qanıtır.

tincəltmək **dincəltmək.** aratmaq. təmizləmək. -**oy başın aratıb**, baş atıb yatıb. (**oy başın aratıb**: fikir xiyalın təmizləyib, dincəldib).

tincin **dincin**. -bir anlıq hirsin basan, **yüz il dincin yatar**.

tincliq **-təklik dinclik**: danqalıq dingəlik. azacıq aşım, ağrımaz başım.

tincliqlə **dincliklə**. qolayın **-**o ağaclardan ox yay düzdüm, yeridim o ova (çölə) irdim, ağacı gördüm, yuvanı tapdım, gizləndim **qolayın** gözlədim, oxu gəzlədim, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

tincliyin **-**aşına daş qatmaq: **dincliyin** pozmaq.

tinər. **dinər.** durar **.** susar **-** hər nəyində var sonu, qatar durar, ocaq sönər, yollar bitər, yaluğ dinər. (**yaluğ**: kişi. adam) .

tinəzarlamaq **dinəzarlamaq.** yuxudan olmaq.

tinic istirahət. aramiş. tənəffüs.

tinicmək istirahət edmək. aramiş tapmaq. nəfəs almaq.

tinim **. -** düşünməklə yaşanmır, tənim tənin, **tinim tinin** özləyir.
- müslüman türk, **dinin dəğişmiş** bacısın satar, qardaşın atar.

tınım rahat

tininə hisinə. -**tünlü tünün tininə** düşdük: çox pisin pisinə düşdük.

tınıvız mızı. düşüncəsin ayan (açıqca) bildirməyən.

tiniz **ruhuz -**cibiz dolu, **tiniz** aydın, təniz qayın olsun. (**alqış**:iyi dua) (**qayın**: möhkəm).

tınqa çalı. yalnız. fəqət

tinqə qırmızı **dingə qırmızı.** utanmazcasına.

tinqə **tingə**. 1. sıx, darıcıq, güdə tikə, geyim. gövdənin ut (həya) yerlərin tutan, örtən tikə, parça, geyim. küştüçülərin dizə dək olan, güdə sıx geyimi. 1. alt geyim. tənə yapışan geyim. tər köynəyi.

tinqə **tingə**. 1. sıx, güdə tikə, geyim. 1. körpə ağac.

tinqəliq **-**danqalıq **dingəlik**: təklik dinclik. azacıq aşım, ağrımaz başım.

tinqo **tingo**. sıx, quyuq ət, sümük suyu. cirgə.

tinle **-**iki **dinle** bir söyle.

tinlə **dinlə. -** başlı ara, söz dinlə, dibsiz bulsan, söy dinlə! (**söy**: söyüş).

. -azın danış, çoxun dinlə. (azın :azraq)

tinləməz **-**ircə **dinləməz**, mincə dinlədər (radyo).

tinlətər **-**ircə dinləməz, mincə **dinlədər** (radyo).

tinləyənləri **. -**gündüz danışdın çevrevə bax, gecə çağun heç danışma. (danışanda **dinləyənləri** düşün, **dinləyənləri** tanımısan heç danışma)

tinmə **-**kötü dinsə **dinmə** sən, hər nə desə alma sən, yaxcı heyva, alma sən, göt kötünü aranıza soxma sən.

-baxcalar barı, heyvalar narı, hamı dinsədə, **dinmə** sən barı.

tinməyəcim **. -**getdiymdə geri dönməyəcim, verdiyimdə dalı almayacim, söğüb söğsəndə **dinməyəcim**, ala bildiyin al ged, daha sormayacim,

tinməz **dinməz. dimməz**. mütləq. -**dimməz** deməliyəm: mütləq deməliyəm. -**dimməz** demək: mütləq demək.

tinsə **-**kötü **dinsə** dinmə sən, hər nə desə alma sən, yaxcı heyva, alma sən, göt kötünü aranıza soxma sən.

tinsətə **-**baxcalar barı, heyvalar narı, hamı **dinsədə**, dinmə sən barı.

tinsin **-nisgilin dinsin**: həsrətin dolsun.

tintən -**o tindən ruhdan düşmür**. o **bağırın** yoxatpayt -**bağırından (** ciqərinən) taybaytmaq. ruhdan düşmür. cəsarətini itirmir.

tintən **-ruhdan düşmək: tindən, ruhdan düşmək** bağır yoxatmaq. ciqər

yoxatmaq.

tıntıqına təymək **dındığına dəymək**. dimdiyinə dəymək. alağar: özünə alan , dəymə-düşər

tıpa 1. boğa. şüşə başı. (dərpuş). 1. boğa. qanı durdurmaq üçün kullanılan yumağ, istirlize edilmiş pamıqlı özəl bez.

tipitən **tipidən.** - ıldırımdan, qasırqadan, **tipidən** yılman (qorxman).

tipitən **tipidən.** -**tipidən yılman:** tufandan qorxman. -od olsa dört yan, yeriyiz yayan, **tipidən yılman.** (**yayan:** piyada).

tir tingə **dir dingə**. görə görə. aşgara. –dediklərn **dir dingə** danır.

tirəq **dirək.** dəstək. yardım. -sizin işizə, yoluza uğur, **dirəklər** dilərim. - **dirək** tapılmadı. - **dirək** olun. - **dirək** çıxmaq. - **dirək** olmaq.

tirəqi. -**evin orta dirəği**: isgət

tirənər **dirənər. -** əl bəğənər, **göz dirənər**. (dirənər: bəğənəkdən çəkinər).

tirəyi -**çadır dirəyi:** batur (yerə batıb düz duran). əmud. sutun.

tirəyi **dirəyi**. **-**qoyma sına ev eşiyin **dirəyi**, köçən köçdü, keçən keçdi, qalan günə gün ağla.

tirəyi **-**öz gözündə **dirəyi** görənmir, başqasında tük axtarır.

tiri olmaq dirimək. dirmək. dururmaq. yaşırmaq. -uzun **dirmədən** köçənlər.

tiri **. - diri dirgi**, uyudan, olu ötgü unutan.

-. altına, dəmir azmaz, **ölülər diril verməz**, yaşlılar gəniclənməz, çoğan dönüb, evlər yıxar demişlər.

tiriqçilik **dirikçilik.** imrari maaş. -**ovlaş** (ovçuluq) ilən dirikçilik qılmış.

tiriqlərlə **diriklərlə**. dirilərlə. yaşayanlarla.

tirilərlə **dirilərlə**. diriklərlə. yaşayanlarla.

tiriliqti **dirilikdi** -birlik **dirilikdi**.

tirimək **dirmək**. diri olmaq. dururmaq. yaşırmaq. -uzun **dirmədən** köçənlər.

tirqə **tirkə** . (< **dirgə**). 1. dayaq. dəsdək. (diritiş-güc). –tanrı tirkəsin əsirgəməsin. 1. hami. –kim kimə tirkə durur. –sən ged, mən sənə **tirkə** gəlləm.

tirqən **dirgən.** əmudi. **-dirgən sərgən.** əmudi üfüqi.

tirqi **. - diri dirgi**, uyudan, olu ötgü unutan.

tirliqintə **dirligində**. - yoxluğunda varlığını düşünmə, **dirligində, kəndi sində eşinmə**. (**kəndisində:** kəndi gorunda.). (o ki dirilikdə, ad qoymaq üçün çalışı, yaşlı ömrün, çürüklərə tapşırır. (yaşlı: yeni. taza, gənc. pöhrəli. verimli)

tirmək **dirmək**. **dirimək**. diri olmaq. dururmaq. yaşırmaq. -uzun **dirmədən** köçənlər.

tırnaq **dırnaq. {-dərə dırnaq. -** yolatası keçi olanın, **dərə dırnaq yeri olar}**.

tırtıl **- tırtıl böcəyi**: **barama böcəyi.** qıvır. qıfır.

tısa mısmıq. güdə boylu yuru olan.

tiş -**ağız büzən diş qamaşdıran**: kəkirə. kikrə.

tış **-**qapağandan, təpəgəndən, urağandan **dış**, yamanlardan ol uzaq.

-iç dəş: daxil xaric. yadar yutur.

tışar **-**ağzında söz sənindi, çıxdı **dışar** özgənin.

tışartan . -hər qapı **dışardan**, könül qapısı içərdən döğülür.

tışatmaq **dışatmaq.** eşiyə salmaq. ixrac edmək.

tişə **dişə. -. dişə aş**, işə baş gərək. (**baş**: başçı. iş aparan. işbaşçı).

tişi - **dişi kişi**, qadın altın, altın alov birbiriylə sınanar.

-**yaşlı kişi dişi**: qart qarı. qat qarı.

tışı **. -** içivə qapanıb, öldürmə **dışı**, yalnız qalan, yem olur birinə.

-dışı qalaylı, içi halaylı. (**dışı** bəzək, içi təzək).

tişilər **. -**hər nə yolunda deyil, koldan gülün dərməyə eyil, yarın gəlir gözlənməz olur, **dişilər** ölür kişilər doğur.

tişin **. -** ıştah **dişin** altındadı

. -çalışda bil öz işin, ağrı versə öz **dişin**.

-qanına dişin batırmaq.

tışına **-**küp sızdırar **dışına**, hər ne qoysan içine.

tışını **-**içim çağırır, özüm bağırır, kəndivi tutun, **dışını** bıraq.

tışınta **-**inanmaqla bacarmaq, biri keçir içində, biri olur **dışında**.

tişisi **-**adamlığın ərkəyi yox, **dişisi** yox.

tışıtmaq **dışıtmaq.** sıçmaq.

tişizə. **dişizə**. - bir gün dəğər işizə, dadı gələr dişizə.

tişlan **dişlan.** ağzı gədikli. dişlərindən düşük olan.

tışləmə dışlama. atma -öz **duşuvu** dişləmə (dışlama: atma) , işlə. (**duş:** şans).

tişlərin (gülərək) dişlərin ağartmaq: sırıtmaq.

tiştən **. -** işdən artmaq, **dişdən** yox

tiştən **-**işdən artan çoxa çıxar, **dişdən** artan poxa çıxar.

titən **. - didən** gözlər susan sözlər, əzib keçməz, dözüb qalmaz.

-didən gözlər susan sözlər, əzib keçməz, dözüb qalmaz.

-aşağıda , yuxarıdan **diyən** sözləri, yuxarıda , aşağıdan demək gərək.

titrətti **titrətdi**. sarsıtdı. -**sarsıtdı** təpginiz lovğa duşmanı. **(lovğa:** içi boş yekə danışan).

tiyənməsən **. -**o sözki hər yanda **diyənməsən** , heç yanda demə

tiyərlər **. - diyərlər** gözəllik aldatdı, deməzlər gözəlligə aldandıq.

tizikmək tizikmək birdən götürülmək.

tizləri **dizləri üzrə çömələib (qapanıb), ayaqları üsdə oturmaq**: çöngəymək.

çöncəymək. çömələmək. çömbəlmək. çöngərməq.

tizliq **dizlik.** sitrə uzun geyim. şinel.

toq (**toğmaq:** birləşdirmək).

toqlar **toxlar. - əl toxlar**, göz yoxlar (güdər).

toq **. -** gözü ac, **qarnısa tox**, xan belə yoxsulluq edər.

- dəğişməyə gücün yox, pox oğlusan, qarnın **tox**

-dəğişməyə gücün yox, pox oğlusan, qarnın **tox**.

-xəznəsi boş baş dolu, aclar yeyər **tox olur**

-içi pox, gözü tox. (içi təzək, üzü bəzək).

toqa **doğa.** ona. ola **. -**güvən gül deyil qoxa, inanma işsiz güvəndə **doğa**.

toqac **doğac.** doğma evi. zayişqah.

toqacaq **. -**keçmişdə yatırsa ölüm, indi yarın **doğacaq** olum

toqal **-**bu yaşamın, **doğal** savsalıdır, kişini, üç soruya, qarşaladır. -ölmək, öldürmək, öltünmək. (**öltünmək**: özün ölümə vermək). (savsalıdır: fəlsəfəsidir).

toqan . -keçən günün nisgili, gələn günün işgili, doğan günün şişgili. (**şişgili**: gərgişi. gərlişi. böhranı).

toqani **doğani.** -**doğani var olsun** (yarqış sözü).

toqanmır **-**geçi özü doğanmır, qoyuna anaşlıq edir. (**anaşlıq**: mamalıq. ebeliq).

toqantan **-**dünya **doğandan**, fırlanır belə, səndə dolan, istəyin elə. dəğişməz dərmanın daşı, dünya varikən, fırladar genə.

toqar **. -** ağsa qizil bayraq, doğar qara topraq(**ağsa**: ucalsa)

toqar **doğar. -** inək danada **doğar**, bizovda.

. -könül ilə verilməkdən sevinc **doğar**.

. - tün yoğar, **gün doğar**.

toqar **-**inək danada **doğar**, bizovda.

toqlaq **toğlağ**. torlağ. aldağ. tələ. həçəl.

toqlanar **toxlanar.** doyar**.** yorular. -**əllə ayaq tez doyar**, gözlə damağ, heç doymaz (**damağ**: boğaz)

toqlayan **toğlayan**. aldac. aldatan. iğfal edən.

toqlu **toxlu. - toxduğa**, toxlu əti dad verməz (doyandan sonra , toxlunun əti toprax dadır) (toxduğ: boğazına dək tıxmış.).

toqlu **toxlu**. haqlı. **-**ölüm **toxlu**, tez geci var, gəlməməsi yox onun. (**toxlu**: haklı).

toqlun **toğlun**. alnuğ. alınmış. aldanmış. iğfal olmuş. məğbun. 2 **məğbun** alnuğ. &.

toqma -**doğma evi:** doğac. zayişqah.

toqma **-**qanmaqlığa qanmamazlıq **doğma** düşmandır.

toqma **-**qılış qında qalırsa, **doğma** dilin demirsə, kimlik qalıb pas qapar.

toqmaq **toğmaq.** birləşdirmək. nikah qılmaq.

toqmamış . -keçmişlərim boğulmuş, yarınlarım **doğmamış**, bu gün əldə basın qıl. (**basın qıl:** hüjmə keç)

toqmamış **doğmamış**. -**heç doğmamış suçlular** (yoxsullar).

toqmatıq **-doğmadıq** cocuğa, don biçilməz.

toqmayan **-doğmayan qadın:** ərəmik.

toqra . **doğra**. dura. haq. haqq. -bilmək sizin **doğranızdır**. -**doğram** çatmır.

toqru **doğru.. 1.** həq. -**əğri doğru** yaşanar (keçər) **-**həmmə nəyi aytdınğız, sonğundada tapdınğız, əllərizə gül bitsin, **doğru** yanıt yazdınğız. (tapmaca yanıtı. (**yanıtı**: cəvabi) (**aytdınğız**: söylədiniz)

. -doğru söz qulağ yakmaz. (**yakmaz**: oxşamaz)

- oğru asılınca, **doğru basınca**, çox iş olar.

- oğru yeri bolcar, **doğru göyü** (oğru biçib alar, doğru paysız qalar). (**bolcarmaq**: biçib almaq. qənimət götürmək).

- əğri sınınca, **doğru üzülər**.

-doğru əğilər, əğri sınar.

- sarpdığın yoldan, **doğru yola dönü ver**, ötənləri ötmüş, gələnləri görü ver. (**sarpdıq**: münhərif).

-ışıq doğurkən, kölgə yarandı. **ışıq doğru**, kölgə yalandı.

-doğru düşün, çinə danış.

-doğru yoxsunlar atanadan olanlar yox, bilim əkimdən olanlardır. (**yetməzlər** :yoxsunlar. yetməzlər. məhrumlar) (**olanlar**: ayrılanlar. məhrum olanlar). (**əkimdən**:kültür-tərbiyətdən).

toqruq . -**doğruq**. ciddi. -**doğruq** işə başladı. -**doğruq** olun işizdə, daş qalmasın dişizdə. -**doğruq** davran **doğru** ol, çoğruqların burnun oğ. (çoğruq: ciddi olmayan. yüngül). -**doğruqa**: ciddən.

toqrular **doğrular**. - oğrular taxda, **doğrular altda**.

toqrulmuş **doğrulmuş. -** boğulmuş doğrular, **doğrulmuş oğrular** indi.

toqruluqlar **-**nə yazıq **doğruluqlar** ucuz satılır, heç nədən yalan ağır alınır.

toqrunu . -gəldıx cəhanda **doğrunu** tapaq, xoca qoymadı, tüm cəhanı yedi , qarnı doymadımustafa . (**tüm**: külli). (mustafa) .

-oğru boğsa **doğrunu**, eldən uçar gedər görməz gözü bolluğu. (eldən uçar bolquluq).

-oğrunu buraxan, **doğrunu** tuşlar.

toqrunun **. -** oğrunun evi çox, doğrunun evi yox

-oğru elə bağırdı, **doğrunun** bağrı yarıldı.

-oğrunun evi çox, **doğrunun** evi yox.

toqrusu **. -** ilkin başda, əş seçilir **doğrusu**, keçir sürə, üzə çıxır əğrisi.

. - söz dosdunun **doğrusu**, işin düşsə bəllənir.

-hər nəyin, öz adı var, uz adı var, **doğrusu**, öz adını söyləgilən.

-ilkin başda, əş seçilir **doğrusu**, keçir sürə, üzə çıxır əğrisi doğrusu.

toqrusuntan (doğru) **doğrusundan**. çinəyin. çinəgin. çinəğim. çinəsin. vaqiən. -onlar

çinəğim.

toqrutub **-**qoy belə olsun ilə düzəlməz heç işin, **doğrutub** düzləməyə bir gərəkirdə girişin.

toqsun - könlüzə günəş doğsun (alqış)

toqtar **toxdar**. durar **-**özü toxdar (durar), kölgəsi uzar (**tapmaca**) (gün qabağında hər nə qoyulsa).

toqtuq **toxduğ. -** toxduğa, toxlu əti dad verməz (doyandan sonra , toxlunun əti toprax dadır) (toxduğ: boğazına dək tıxmış.).

toqtur **-**ağa yeyib **toxdur**, nökərə bir çörək yoxdur.

toqum alqışı **-**allahım aşdır daşdır , umurqanın bol olsun, doğurduğun ər olsun, düşmən qaytarğan (sındıran. köçdürən) ər olsun **(doğum alqışı)** (uyğur).

toqum **-doğum günü** : doğun.

toqun **doğun**. şərqli. doğum günü. gün doğusu.

toqur **toxur. -** tutdan bizə **köynək toxur** (tapmaca) (**ipək qurdu**).

-gizli oynaşan açıqda **doğur**.

toquran anaçı (uşaq doğuran). əbə. mama. umana (umay ana). qındıq ana. (göbək ana).

toqurtan **doğurdan > dordan.**

toqurqən **doğurkən**. -**ışıq doğurkən**, kölgə yarandı. ışıq doğru, kölgə yalandı.

toqurtan **doğurdan**. çinəyin. çinəgin. çinəğim. çinəsin. həqiqətən. -**çinəyin** sevirsinmi. -.

toqurtuqun **-**allahım aşdır daşdır , umurqanın bol olsun, **doğurduğun** ər olsun, düşmən qaytarğan (sındıran. köçdürən) ər olsun **(doğum alqışı)** (uyğur).

toqusu -**gün doğusu**: doğun.

toquş -evrəndə var ölüş **doğuş**, səndədə var qavuş qovuş, evrəndə var gecə gündüz, səndə var qara saç, ay üz, evrəndə var dibsiz göy, səndədə var daldıran göz,

evrəndə sən varlıq, olmasan mənə darlıq. (**qavuş qovuş** : vəsl o fəsl). (**daldıran**: qərq edən)

toquzu **. -** igidlik ondur biri qaçmaq, **dokuzu** gözə görünməmək.

tolac **dolac**. girdov. məhləkə.

tolan **-**dünya doğandan, fırlanır belə, səndə **dolan**, istəyin elə. dəğişməz dərmanın daşı, dünya varikən, fırladar genə.

tolanar **dolanar**. - günlər dolar ay **dolanar** (çağun ötüşü)

tolandırmaq **dolandırmaq.** cilovlamaq. idarə edmək.

tolanın **dolanın.** - içgə işi var çoğunun, **dön dolanın bildirməz**. (**içgə**: gizli). **(çoğunun:** fələkin).

tolanmac **dolanmac.** döngə.

tolansan . - (gənc olan boş işsizlərə) . -boş çağuvu vermə boşa, çağ gedirsə qayıtmaz, sıx qoynuva sevgivi, ər qız olsan tək **dolansan** yarışmaz. (**ər qız olsan**: erkək dişi olasan) . (**yarışmaz: yaraşmaz**) .

tolantırıcı **dolandırıcı**. çöndələbçi. çöndəməkçi. çalağay. düzənbaz. aldağac. təhrif edən. müzəvvir. cəl edən. nadoğru. saxtakar. riyaçı. mütəqəllib.

tolantırmaq : sərimək.

tolar **. -**günlər dolar ay dolanar (çağun ötüşü)

tolaşan -**birbirinə dolaşan saçlar**: qırcın.

tolay **dolay**. **dulay.** başdan keçrilən. başa gələn, düşən. macəra. -nədir bu çaba, nədir bu

tolazlamaq tullamaq. sıxmaq.

tolça **dolça.** çətil. çilək. çəlik. çəllək. kova (kovaq).

tolçamın **dolçamın. -gözümün kirpiyi, dolçamın qılpı deyil ki** : mənim heç nəyim ondan

asılı deyil.

tolçanı **. -**gülü solmadan tutun, **dolçanı** dolmadan.

tolqanmaq **dolğanmaq**. dolqanmaq. düşünmək. qanınmaq. qanımaq. salığmaq. salğunmaq. salğınmaq. sağınmaq. sağanmaq.

tolmatan. **. -**gülü solmadan tutun, dolçanı **dolmadan**.

tolsun **dolsun**. - yaşad olsun, **kefə dolsun** (yarqış sözü).

tolturduqca **-**doldurduqca boşalar. (tapmaca) (**deşik idiş** (**dəlik qab**).

tolu **dolu**. aşıl. güclü.

. - dərvişin cibi boş, könlü **dolu**.

-qönlüm **dolu** eşqilə, nisgillərim barınmağa yer tapmaz. (barınmağa: dincəlməyə)

. - iki yol, biri çilə dolu, biri umutlar yolu. (çilə: ağrı)

. - altı dolu, uca danışar. (altı dolu, gumbuldar)

. - öykü dolu başı var, yağu qıran daşı var.

-gecə **dolu** yağır, günüz od. (dağlıq yer).

-xəznəsi boş baş **dolu**, aclar yeyər tox olur.

-cibiz **dolu**, tiniz aydın, təniz qayın olsun. (**alqış**:iyi dua) (**tiniz**: ruhuz). (**qayın**: möhkəm).

tolur. **. -** hərdən içimə nisgil olubda o **dolur**.

tomruq işlənən daş, ağac. kütək. kötük. kündə.

tomuz **-domuz** dərisi post olmaz, əsgi yağı dost olmaz.

ton **1**. don. -**içdon:** yutcübə. 1. parça. -**donla** daşı suv pozar, ər oğlunu söz pozar. (**söz pozar**: ərdəmsizlik).

-doğmadıq cocuğa, **don** biçilməz.

-güdə don: donqa.

tonaç **donaç**. firizer.

tonaq **donağ.** buzağ. şaxda. qırov.

tonqa **donqa**. güdə don.

tonturan -**donduran sözlər:** soyuq sözlər.

tonu . -görklü (gözəl) q özünğə, dadlı aşı özgəyə.

. -hər dadıq yuxunun sonu var, minbir ağrının bir **donu** var. (dadıq: dadlı)

. - gəlməyib hələ dünyanın sonu, çoxlar geyər yırtıqlı **donu**.

tonuç **donuç.** müncəmid.

top top **-**bilgi **top top** topaldı topara, açarı sözdədir, bulmağı dilərsən, dil ara.

top **dop.** 1. dolu. kamil. mükəmməl. 1. tamam.

topaç mazalaq.

topaltı **-**bilgi top top **topaldı** topara, açarı sözdədir, bulmağı dilərsən, dil ara.

topara. **-**bilgi top top topaldı **topara**, açarı sözdədir, bulmağı dilərsən, dil ara.

topar qurup. bir topar gədə yığışmışdır. -xan yoğarı, quldur topar. xanın tədbiri, gücə dayanır. -

toparlanmaq təyərlənmək. hazırlanmaq.

toplamaq qısırmaq. yığarmaq.

toplanıb **-**özgüyə uyan uzaq gedməz!. kəndivə güvən, **toplanıb** tullan.

toplanır **-**ilin sonu **toplanır**, sana bitik sınanır. kötü işlər qınanır.

toplanmaq qamarımaq. yığılmaq.

topraq - gün kimi ışıyan, tün kimi yaşuran, su kimi duru, **topraq kimi yasağun**, ölü kimi dincək. nə olursun ol, oldunğn kimi görkən (görsən), görkəzin (görsətin) kimi ol. (**ışıyan**: ışıq saçan) (**yaşuran**: payan. örtən) (**yasağun**: Mütəvaze) (**dincək**:aram.) (**görkən**: görsən) (**görkəzin**: görsətdiyin) (**görsətin**: görsətdiyin).

-**topraq** havalandı.

. -**topraq belinən**, kişi bilinən. (topraq belnən, kişi bilnən). (topraq belinən işlənir, kişi

bilinən). (toprağa bel gərək, kişiyə bil gərək). (toprağa bel gərəkir, kişiyə bil).

. - ağsa qizil bayraq, doğar qara topraq (**ağsa**: ucalsa)

-çadar çadar **topraq**. (cırıq. çatlaq. çartlaq. çadar. çatar. cıdar.).

topraqı **- dincəldən, gəlişdiən yer:** deş.

-ulu ağac, **boş toprağı**, ulu amac, boş ürəyi bəğənməz. (boş urək: ölü ürək). (ulu ağac, uca ağac, dayanmağa bərk topraq arar, böyük sevinc, istəklər, tovuc (odlu), coşqun ürəklərdə yurd salar).

topraquq **. -**gül altu **toprağuq**, olduq yerimizdə varıq

tor tələ. **-**qadına toy, kişiyə **tor**.

torac **dorac**. doruq. qullə.

toran bor qara. bor baray. alaca qaranlıq. ala qara. qaş qaralın. borangı qaranğu. qaranğuy. buranğuy. gügüm. açıqqara. (tarik roşən. qorq o miş. şəfəq.).

toratan **tor atan.** qarınənə. hörümcək.

-evi basmış **toratan** küldə qalanmış ocağa.

toratan. -**ocağın kül alar evin toratan**. (evi basmş toratan, küldə qalanmış ocağa). pozqluq. baxımsız durum.

torlaq **torlağ**. toğlağ. aldağ. tələ. həçəl.

torta **tortu**. tilif. təlvə. tındağ. köçbe. küsbə. çöküntü. çökəl. çökmə. quyqa. risub. təhnişin. lay. lığ. laxda.

tortan **dordan < doğurdan**.

tortu **torta**. tilif. təlvə. tındağ. köçbe. küsbə. çöküntü. çökəl. çökmə. quyqa. risub. təhnişin. lay. lığ. laxda.

tortul tənzif tənzik. incə, nazik parça.

toruq **doruq. dorac**. qullə.

tos **. -** gül kimi görünüb, tikən kimi batan, **dos** kimi görünüb, yılan kimi soxan.

. -dos düşmanı işdə tanı

. - ıraqsa **dos**, könlü yaxın

. - içaq ol salmığın sağlığına üzüm bəsliyə, dos dosdun uymallığın saxlıya.

(**salmığın**: salxımın). (**uymallığın** : təəssüb)

-qoşarkən **dos dos** bağıran, düşərkən yox yoxa düşər.

-dos küydürö aytat, düşman güldürö aytat. (aytat: söylər) (dost yaxdıra söylər, düşman isə, güldürür söylər).

-oğlun yetib el içinə girməmiş, tarla dərib xırmanlayıb ambarına yığmamış, bağdalı.

-ıraqsa **dos**, könlü yaxın.

tosan **tozan**. ürkün. qoşqun. (< **tozmaq. tozamaq**). {> **tovsən** (fars)}

tosca -**dosca davranmaq**: yutunsılamaq.

toslar **doslar**. - **köçmək yaxınlaşır doslar**, dəngi bağlayın, pozulmadan yollar. **(dəngi:** yükü. bağlamanı). {bu kələki (ibarət, cümlə), dosları, yarımçıq qalmış işlərin bitirməyə çağırır. (bu söz orta yaşı aşmış, əllini savmış kişilər ara deyilir)}.

tosluqu **. -**köhnə düşman **dosluğu**, sonunda gör poxluğu

tossevər **dossevər**. dostcanlı. - **dostcanlı**, dostuna qıymaz.

tost olmaz **dosd olmaz - acun eldən dosd olmaz**, öcü qalsa, dinc almaz.

tost **. -** hər qalan **dosd** olmaz, hər gedən düşman

-domuz dərisi post olmaz, əsgi yağı **dost** olmaz.

tostcanlı **dostcanlı**. dossevər. - **dostcanlı**, dostuna qıymaz.

tostluq -**tostluq** bənzər təmir yüqünə, çiqnivə alsan aqırlıq yerə qoysan paslanar.

tostu **dosdu.** –iştə kitosların işi bu, tikən kimi gülə batmaq, **yılan kimi dosdu soxmaq**.

-iştə kitosların işi bu, tikən kimi gülü saşmaq, yılan kimi dosdu soxmaq**.**

tostun **. -**kəndivi artıq tanı, bolluca **dosdun olsun**.

tostunla -kəndinlə barış, **dosdunla** yarış.

tostunun **. -** söz **dosdunun** doğrusu, işin düşsə bəllənir.

totaq -**dodaq altı deyinmək:** bidildəmək bıdıldamaq.

totaqda **dodaqda**. -ürəkdə olan, dodaqda səslənsin.

totaqın **dodağın. -**qıl qılının üstünə, qıllı **dodağın** üstünə, on savaşdın dalaşdın, bir barışdın küsdü nə. (**buğ. bıyıq).**

totlanmaz. paslanmaz**. -** işləyən dəmir **totlanmaz**.

tov **-**meydan sənin at sənin, devran sənin **tov** sənin (ürəyin necə istir yapın).

tovalan hovlan. tovlan. odalışlan. sovlan. qovlan. qovulan. qoğlan. qoğulan. qorlan. həyəcanlı.

tovlamaq (**tavlamaq**). hazırlamaq. mötədillətmək , mulayimlətmək. miyzanlamaq. darağlamaq. qayırmaq. yoluna qoymaq. hal vermək. qatmaq. məxlut edmək. sulamaq.

tovlan hovlan. tovalan. odalışlan. sovlan. qovlan. qovulan. qoğlan. qoğulan. qorlan.

tovlanan aldağıl. aldatılan.

tovsən {**tovsən** (fars)} **< tozan. tosan**. ürkün. qoşqun. (< **tozmaq. tozamaq**). {>)}

tovu **. -** hər nəyin öz çağı**, tovu** var

tovun enerji. -**tovum** qalmadı. -**tovdan** düşdüm. tova gəlmək. **tovdan** sal: **tovdan** düşür

tovurçu eşirçi (< **eşmək**). qurucu. təşgilatçı.

tovuş tutqu. odlu ısıq. qızıqlıq. coşqu. coğuş. alış. pasyon. iştiyaq. odlu ısıq. qızıqlıq. coşqu. coğuş. alış. pasyon. iştiyaq.

toy **- utanmaza gündə toy**.

-**toy busat qurmaq:** bayrınmaq.

-qız alana dək, **toy** bitənədək.

-qadına **toy**, kişiyə tor (**tor**: tələ).

toyan **. -**dünyadan **doyan** yok, sonbaşda köçən çox

toyar **doyar.** toxlanar. yorular. -**əllə ayaq tez doyar**, gözlə damağ, heç doymaz (**damağ**: boğaz)

toymamazlıq **. - doymamazlıq** böyük dərd.

toymatı. . -gəldıx cəhanda doğrunu tapaq, xoca qoymadı, tüm cəhanı yedi , qarnı **doymadımustafa** . (**tüm**: külli). (mustafa) .

toymaz **doymaz**. -əllə ayaq tez doyar, gözlə damağ, **heç doymaz** (**doyar**: toxlanar. yorular) (**damağ**: boğaz)

toyturmaq -**cana doydurmaq: cana yığmaq**:canqıtmaq. bezarıtmaq.

-**cana doydurmaq:** canqıtmaq. bezarıtmaq.

toyuq **-toyuq daşlıqı**: pətənə

toyultuğu **. -**it **doyulduğu**, qoğulduğu qapını tanır.

toyunqa **doyunqa**. nərsənin bolluğu. doyulan yer.

toyur **-**nə əldən qoyur, nədəki yardan **doyur**.

toyuran **-**qarın **doyuran** aşın olsun, düşman yıxan yarağın.

toyuran. **. -** bitmədən yaşam, itmədən dilək, istəyin sevən, könül doyuran.

toyurmaz **. -**ağlama gülmə **doyuzmaz**. (**doyurmaz**)

toyuzmaz **. -**ağlama gülmə **doyuzmaz**. (**doyurmaz**)

toz çanğ. xəkə. gərdə. zərrə.

- toz kimi uçub, yox olan.

tozan tosan. ürkün. qoşqun. (< **tozmaq. tozamaq**). {> **tovsən** (fars)}

tozasan məhv olasan.

tozası məhv olası.

tozu **. -** xalçanı döv tozu çıxar, un ələnər çöpü çıxar. altun ərir özü çıxar.

töhmət yaxaq. qara.

töhmətçi qaraçı. yaxaqçı.

töqə -**tökə seçə edmək** alt üs edmək . ərəzən vərəzən edmək

töqən **. -** döğülən varsa, **döğən** var, yıxılan varsa!, yıxan var!

töqən **-**durmadan dik tut başın, çox olar **döğən**, alt olan başı.

töqəni **. -** dən **tökəni** biz, dartan özgəsi, yeyən başqası.

töqəni **-**dən **tökəni** biz, dartan özgəsi, yeyən başqası.

töqlənmək **döğlənmək** həyəcanlanmaq.

töqlüm **töklüm**. kişi suyu. məni

töqmə -kiçik döğmə kovağı, qabı: soxda. kiçik həvəng.

töqmək **döğmək**. -qohumluq daşın **köksünə döğmək**: quda quda demək.

töqməyə **tökməyə . -**içimin nisgilini, **tökməyə dildir**, könülün sırlarını açmağa dildir.

töqtürər. **döğdürər.** qaqlar**: -** gəpsiz ağız baş saxlar, uzun dilin baş **qaqlar**.

töqüb **töküb. -**. bel külük bizdən, **tər töküb işləmək sizdən**.

töqüq **. döğük** ətdən küfdə çıxar, **döğük** ərdən iğid.

töqül 1. **tögül** simgəsəl ödünc olaraq işlənilən, tökülmüş dəmirsi parça. midal. **1.** **döğül.** təbil . yekə dövül,. düngür. devdavul.

töqülən **. - döğülən** varsa, döğən var, yıxılan varsa!, yıxan var!

töqülmədən **döğülmədən**. -bu qapı könül alanı, **çağrılıb, döğülmədən girilir**.

töqülmək **tökülmək. -** ağlayıb ağlayıb, **gözü tökülmək** (gözü kor olmaq).

töqülsə **. -**keçərsə yaş qayıtmaz, tökülsə su yığılmaz.

töqülür. . -hər qapı dışardan, könül qapısı içərdən **döğülür**.

töqüm -**tuxum tökmək**: tuxumlamaq. yumurtlamaq.

töqün **-**türkce düşün, türkce **döğün**, türkce sev.

töqüş -**döğüş alanı:**gəringə.

töqüş -**kor döğüş**: sonsuz. nəticəsiz.

töqüşə. **. -** istəklə güc **çıxmaz döğüşə**.

töqüştə **. -**kimlik cicik duyqusu ilə **döğüşdə** yaşanır.

tölə **dölə**. dinc -dinc uşaq: dölə uşaq

töltəsi **kölgəsi**. -**kölgəsi yerə dalmış** (ölüb ərimiş).

tölümütçü **tölümütçü**. **dölümütçü** açımlayıcı. aytamçı. aydağuci. bəyanatçı. izah verici. şərh edici.

tön **dön.** - içgə işi var çoğunun, **dön dolanın bildirməz**. (**içgə**: gizli). **(çoğunun:** fələkin).

tönə **. -dönə** ver qoyma çıxa çıxmazlara gedən yolun.

tönəci dönəci. sürəci **-**çağların ən gözəl **süreci** (dönəci), istəkli, sevdiyin işinlə uğraşandadır.

tönənləri **. -** getdiyin yolda sürəli ged, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam **dönənləri** əzib alır, əzilmişkən yola salır. (**sürəli**: davamlı. devamlı)

tönənləri **-**getdiyin yolda sürəli ged, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam **dönənləri** əzib alır, əzilmişkən yola salır.

tönəntə **. -** gedəndə var **dönəndə**, öləndə var olanda

tönəntə -gedəndə var **dönəndə**, öləndə var olanda.

tönər **dönər**. devrik. dəvərani.

. -illər dönər, ay aylanar, gün keçər.

. - dönər evrən düşər sıra bizədə

-yaşamyaşdır,çətin deyil, gedər gedər, **dönər** deyil. əsirsəyel**,** çaşıryolun.

tönqə **döngə.** dolanmac.

tönqələ **döngələ** burcağ.

tönmətən -**geri dönmədən**: qaytağmadan. tikrar olmadan.

tönməyəcək -gedəlisən ol irəli **dönməyəcək** ol geriyə. (zaman).

tönməyəcəqsən **. -** gedəli ol irəli **dönməyəcəksən** geriyə.

tönməyəcim **. -**getdiymdə geri **dönməyəcim**, verdiyimdə dalı almayacim, söğüb söğsəndə dinməyəcim, ala bildiyin al ged, daha sormayacim,

tönməyi **. -** getdiyin yolda sürəli ged, düşünmə birdə **geri dönməyi**, yaşam dönənləri əzib alır, əzilmişkən yola salır. (**sürəli**: davamlı. devamlı)

tönməyi **-**getdiyin yolda sürəli ged, düşünmə birdə geri **dönməyi**, yaşam dönənləri əzib alır, əzilmişkən yola salır.

tönməz **dönməz. -** ilkin seviş gedirsə, dönməz olu, içdə qalı, ölməz olu.

tönməzə **. -**gedmisin **dönməzə** bilirim, adını yadımdanda silirim, sənsiz belə bu dünyanı sürürüm.

tönməzə **-**gedmisin **dönməzə** bilirim, adını yadımdanda silirim, sənsiz belə bu dünyanı sürürüm.

tönmüş - **çulxası dönmüş:** bəxti çönmüş.

tönsən **-**gedəcəksin ged qalmağın diləməm, qalacaqsın qal, gedməyin diləməm, gedib.

-kölgəyə dönsən: çox, artıq gözləsən. -gözləmək deyil dəbi sevməyin yolu, kölgəyə dönsən öləcəksən, unutmaki sevən sənsən sevilən o, sevinin dərki var oğul, ölməyin yolu. (**sevinin dərki var** : məhəbbətin qədir qiyməti var) . **(kölgəyə dönsən:** çox, artıq gözləsən)

tönsün **-**için yansın başın **dönsün**. (qarqış).

töntü **. -**hər kim getdi evinə, yollar döndü tərsinə.

tönü ver **dönü ver. -** sarpdığın yoldan, **doğru yola dönü ver**, ötənləri ötmüş, gələnləri görü ver. (**sarpdıq**: münhərif).

tönüb burulub.

-qamış **dönüb** öz yiyəsində yeyər.

tönüb -**dönüb durmaq**: quşqulanıb durmaq. dövrikmək. devrikmək.

tönüb fələk. -. altına, dəmir azmaz, ölülər diril verməz, yaşlılar gəniclənməz, **çoğan dönüb**, evlər yıxar demişlər.

tönüq **dönük**. ilqarsıza. bəfasıza**. -ilqarsıza** sən ilqarın olmasın. (**ilqarsıza**: dönük).

tönüm **dönüm.** qaytım. novbət. kəz.

tönür **-**ötər günlər külə **dönür** gülümüz.

tönür. . -heç nə durmur anıda səni. nədən silinir belə anılar, sevdiyin dünən könül içindən, keçir günü söğüncə **dönür**.

tönüşüntə **-**qalxışında elə davranki, dönüşündə üzün olsun.

törəq **törək**. **törəli**. 1. sahman. səhman. törək söz danış. -ağzıvı törək aç. -törək yol: sahman yol. - törək törək s - **törək** işlər. 1. mənfəətli.

törəli . dəğərli. yaraşıqlı. munasib.

törəli **törək**.

törəmək **örəmək**. tovlid edmək. -göy yeyib **altın** törər. (tapmaca) (**ipək qurdu**).

törəni **- ölü törəni** (cenaze) için saklanan para: gorluq

törqüm **törküm.** hizb. parti.

törtütə **. -**gəlib gedər hər ildə, hər dördüdə say (bir. başqa) qılıqda (tapmaca). (ilin dörd carnı (fəsli). (gəlib keçən, dəğib keçən, dəlib keçən dərdlər yox olsun.

törtyan **dört yan:** bütün çevrə. - od olsa dört yan, yeriyiz yayan, tipidən yılman **(tipidən yılman:** tufandan qorxman). (**yayan:** piyada).

törüb tür. yol. təriq. -**törüb** dəğişmək. -çalımlı **törübdə**.

törüm nütfə.

töş **döş**. kök. -**götü kökü** yerində.

-döş döşə durmaq.

töşəq **-döşək dartıb yatmaq**: kəsəllənmək.

töşənməmiş **döşənməmiş** qurqat. quruqat.

töşəyə -**döşəyə düşmüş:** yatalaq.

töşləq **döşlək**. üzərində döşənən yalpaq, səfə. döşənmə dizini.

töşlərə **-**mən dedim gül kimi yaşa, gül qədərki yox, düşməz ayrı tikən güldən, taxı **döşlərə gül kimi** taxıl, tikən kimi yox. qısadır ömür gülə, güc yaşam gülə gülə.

töşüntə **-** düşündə görənmir ,**döşündə** arır (düşündə görmədi,döşündə tapdı

tövlə pəyə.

tövrikmək **dövrikmək. devrikmək**. dönüb durmaq. quşqulanıb durmaq.

tövrü **-boqazın dövrü:** çənbər. çəmbər < çönbər.

tövrüntə **dövründə**. çağında. **-**. tükəl görmüş, eşitmiş, **xanlıq çağında olmuş**. **(tükəl**: tamam. bütün).

tövrüntə **dövründə**. çağun. fəslində**. -**gənclik çağun itirmə çağın, yığmala tavın, edində adın, sonu yetir, hər nə bitir, sona qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**tavın**: gücünü. bacarığını)

tövşü səsi **. -**özü yoxdək, tövşü oxdək (**tövşü**: səsi). (tapmaca) (**çəkiitgə**).

tövşü səsi. -özü yoxdək, **tövşü oxdək**. (tapmaca) (**çəkitgə**).

tövülər **dövülər. -**. **xalça dövülər** tozu çıxar, un ələnər çöpü çıxar. altun ərir özü çıxar.

töyülür **-**bu qaranlıq gecələrdə qapımız pis **döyülür**, nə bilim bəlkə ölümdür, dayanıb can apara. (şəhryar).

töyülürsə **döyülürsə**. - **döyülürsə qapılar**, işi işləyən tapılar!.

töz **. -** iyiyə çatanmasan, yamana **döz**, yamancadan qaçasan.

tözər **-**qoduğu s. kən, osturağınada **dözər**.

tözqün səbr elə.

tözmə . -demirəm **dözmə** demirəm tələs, dözməyin aşarsa çəki, tanımaz çəki.

(**çəki**: hədd) (**tanımaz çəki**: sonuncu durağı ölümdür)

tözmə **-**demirəm **dözmə** demirəm tələs, dözməyin aşarsa çəki, tanımaz çəki.

(çəki: ölçü) (tanımaz çəki: ölçü bilməz sonuncu durağ ölüm).

tözməyən **. -**azına **dözməyən** çoxuna çatmaz.

tözməyin . -demirəm dözmə demirəm tələs, **dözməyin** aşarsa çəki, tanımaz çəki.

(**çəki**: hədd) (**tanımaz çəki**: sonuncu durağı ölümdür)

tözməyin **-**demirəm dözmə demirəm tələs, **dözməyin** aşarsa çəki, tanımaz çəki.

(çəki: ölçü) (tanımaz çəki: ölçü bilməz sonuncu durağ ölüm).

tözüb **. -** didən gözlər susan sözlər, əzib keçməz, **dözüb** qalmaz.

-didən gözlər susan sözlər, əzib keçməz, **dözüb** qalmaz.

tözüm **-**qayğılar çox, tab tovan yox. tükəndi umut, bitişdi **dözüm**, sürürdə ömür, çatmayır ölüm.

tözümün **-dözümün** sonu ölümdür.

tözün. **. - keçəcək gün, düşəcək tün darıxıb sıxma özün, keçmişin xoşdusa devranda dönər azca dözün.**

tuçan **xulasə. zübdə. cirgə. şirə. icmal. konsept. canmayə. (lübbi mətləb). mucəz.**

tufandan -**tufandan qorxman:** tipidən yılman. -od olsa dört yan, yeriyiz yayan**, tipidən yılman.** (**yayan:** piyada).

tuq **tuğ**. çənbər. çəmbər < çönbər. boynbağ (boynbağ: boyunbağ).

qulladə. gərdənbəd.

-öz gözündə dirəyi görənmür, başqasında **tük** axtarır.

tuqum -**tuxum tökmək**: tuxumlamaq. yumurtlamaq.

tuqumla **. -**keçirdiyin günün dəğərin biçdiyin ürünlə yox, əkdiyin **tuxumla** ölç.

tuqumlamaq **tuxumlamaq**. tuxum tökmək yumurtlamaq.

tuqumlamaq **tuxumlamaq**. tuxum tökmək yumurtlamaq.

tul **dul**. - **dul varki** dəyər min qıza.

tulay **dulay. dolay**. başdan keçrilən. başa gələn, düşən. macəra. -nədir bu çaba, nədir bu

tulla daşla**. -** geyini daşla, yenini başla. (**əskini tulla**, yenini başla)

tullamaq tolazlamaq. sıxmaq.

tullan **-**özgüyə uyan uzaq gedməz!. kəndivə güvən, toplanıb **tullan**.

tullantı daşqal (< **dışqal**: dışa atılan). süpüt. süpüründü. urdas (< **vuruntuğ: uruntuğ:** çıpıntığ). tullantı. süpürərək çıxan. su basqını üzərində gələn çərçöp, tullantı. fizulat. aşğal. xakrubə. zubalə. zibil.

tuman içdon. yutan. **duman.** tün. tüstü. -**tünlü tünün tininə** düşdük: çox pisin pisinə düşdük.

`. -odsuz **duman** baş alar .

-lüt götdən **tuman** oğurlar.

tumanı. **. -**bir balaca odu var, göz korladan **dumanı**.

tumanlı **dumanlı**. tünlü. -**tünlü tünün tininə** düşdük: çox pisin pisinə düşdük.

-**dumanlı hava:** boran -börü sevmiş boranı.

tumarlamaq . qaştarlamaq. heyvan baxıcılığı edmək**.**

tumarlanmaq -**bəzənib tumarlanmaq**: qaşqarlanmaq

tura **dura**. doğra. haq

- günüvü qaraldan bulutu qoyma **dura**.

turac **durac.** vaqeiyyət.

turanı **-**öləni düşünməkdənsə, **duranı** düşün.

turanlar **-**gedənlər çatanlar, **duranlar** ölənlər.

turanmaz **-**su astıda, islanmadan duranmaz. (tapmaca) (**daş**).

turar **durar.** dinər**.** toxdar. susar **-** hər nəyində var sonu, qatar durar, ocaq sönər, yollar bitər, yaluğ dinər. (**yaluğ**: kişi. adam) .

-özü toxdar (durar), kölgəsi uzar (**tapmaca**) (gün qabağında hər nə qoyulsa).

. -**durar olsan**: durursansa. - **durar olsan tanertən**, bitər işin, tüşə qalmaz. (**tanertən:**səhər tezdən). (**tüşə**: ikindi, gün batana yaxın)

. - hər yerdə güdüb durar, istəyirsə tutub udar (tapmaca) (**ölüm**)

- bir ayağın asıb durar, bir ayağın basıb durar, hər bazara barıb durar (tapmaca)(**tərazı**).

turqan **durqan. -boylabaqa durqan:** boyu uzunluğunda olan, gedən. boy uzadısıyla.

turqanmaq **durqanmaq.** çəkinmək. ikrah etmək.

turqatmaq **durqatmaq.** çəkindirmək. qabağın almaq. mane olmaq.

turqu **durqu.** durmaq işi.

-ayaq, qorxaqa, qaçqu yaraq, alqara **durqu yaraq**. (ayaq, qorxaq üçün, qaçmağa yarar, qormaza durmaq üçün yarar).

turqun **. - durqun** sular dərin axar.

turquzmaq **durquzmaq (# yıxıtmaq).**

turmaq **durmaq.** taxılmaq. mıxlanmaq. -araba gedərək, birdən **taxıldı**. -hər nə ölümlə **taxılır**.

- **üzə durmaq**: ağ eləmək.

-**sözündə durmaq**: anda yetmək.

turmaqızı **. -**gəlməyiniz seçilmir, **durmağızı** seçin siz.

turmalı **durmalı. -**. **sevgi, içdə durmalı,** sevən, onu sarmalı. (**sarmalı:** qorumalı. örtməli).

turmatan **-durmadan** dik tut başın, çox olar döğən, alt olan başı.

turmayan - **işində,sözündə durmayan:** dəğişən**.** daşınan.

turmaz **durmaz**. 1.qalmaz**. -** min könüllü, **bir çatıda qalmaz**. **1.**qanıqmaz**.** razı olmaz**. -**əl verənə, göz durmaz . (durmaz: razı olmaz).

-qavın pişsə , **sapında durmaz**.

. -gələn qalmaz, qalan durmaz, gedən qaytmaz

turmuş **durmuş**. yaşam. həyat. məişət. məyişət.

turmuşu - **durmuşu** bala batsın. (yarqış sözü).

turnanın **-**. durdu durdu, **durnanın** gözündən vurdu.

turtu **-durdu durdu** sıçdı işin gülünə.

turtuqum **-durduğum** yerdən görünən bəlli, görnüşüdən nə olduğun bəlli.

turu **duru. -** çox aydın, **duru:** yaltun.

- duru ürək arın dilək.

turuqmaq **duruqmaq. duruxmaq**. şəgg edmək.

turular **-**çağlar ötər sular **durular**.

turumun -**toxunaraq. dəngəsin durumun pozmaq**, qatmaq: pallamaq**. pəlləmək.**

turur **durur**. **-**min mən **durur** bir mən içində.

-indi artıq ölçülər dəğişdi, günlər var ömür boyu, umatlıq var **sonsuza durur**.

-biri sınar, biri sönər, biri yapar, biri **qınar**, biri durur biri çökür.

tururmaq **dururmaq**. dirimək. dirmək. diri olmaq. yaşırmaq. -uzun **dirmədən** köçənlər.

turus **durus**. (düz). qaydıya uyqun. **ölçəmə uyqun**. tibqi qaidə.

turutan **-**igid igidə baxır, **durudan** duruya axır.

turuya **-**igid igidə baxır, durudan **duruya** axır.

turuz həmməşə. əbədiyyətə dək. turuz gülər qalasan.

tuş şans.

tuşqur **tuşğur. tuşuğra.** günortaz xeyir.

tuşqurmaq **tuşğurmaq. tuşuğra demək.** günortanı xeyirləmək.

tuşlamaq nişanə gedmək. -hirslə gözlərin **tuşladı**.

tuşlantınız **. -** bunların hançına **tuşlandınız**, tuşlanmaq istərsiz. sevəsən seviləsən, seviləsən sevəsən, sevəsən sevilməyəsən, seviləsən sevəmiyəsən.

tuşlar **-**oğrunu buraxan, doğrunu **tuşlar**.

tuşuqra **tuşuğra.** tuşğur. günortaz xeyir. -**tuşuğra demək:. tuşğurmaq.** günortanı xeyirləmək.

tuşuvu şansıvı -öz **duşuvu** dişləmə (dışlama: atma) , işlə. (**duş:** şans).

tut gala**.**. - duvarın uca **tut**, qonşuvu oğru yok

. - **kiçik arzular tut**, çeğnəyib ut!.

. -kölgəni bıraq **ışığı tut**, gözdəkin ötür, əldəkin ut.

-çağında tut öğüdü.

-durmadan dik **tut** başın, çox olar döğən, alt olan başı. **gala.**

tutacaq (qılınc, çəkiş. piçağ) sap. dəsdə. tutacaq. dəsdə.

-nə sanmışdın atanda məni, yoxdu kimsə **tutacaq** məni, açıq saçaq isti ocaq evimdə, ondan isti çırpan ürək içimdə.

tutaq **. -**dünləri bırax, günləri **tutaq**

- keçəni burax gələni **tutaq**.

-dünləri bırax, günləri **tutaq**.

(tutalım var ərikin, işlədə bilmək gərəkir. tutalım var davarın, işlədə bilmək gərəkir.

tutan **. -** keçmişi **tutan**, gəlcəyi utuzar

-atıcı çalır , kürd oynayır, acığı **tutan** birdə oynayır.

tutar dəğər . qiymət. ərcəş. ərziş. **- ışığa tutar**, göz verir, **kişiyə tutar**, söz verir.

-biri atar, biri **tutar**.

tutarıq tədarük. amadegi.

tutarın **-tutarın düşürmək:** satalamaq. hərraca qoymaq.

tutarlar **-**doğru olsam ok gibi, yabana atarlar beni,eğri olsam yay gibi,elde **tutarlar** beni.

tutki -**gözdə tutki:** gözdələ ki. xatırla ki. muridi təvəccüh qoy ki.

tutqi. **tutuki.** - **gözdə tutuki.** gözdələki. xatırla ki. muridi təvəccüh qoy ki

tutqu **1.** odlu ısıq. qızıqlıq. coşqu. coğuş. alış. tovuş. pasyon. iştiyaq. 1. iştiyaq. -oxuma, yemə, oynama **tutqusu**: iştiyaqı . **1.** bürkü.

tutqun . əsir. giriftar.

tutqun kirik.

tutqunluk . əsirlik.

tutqunluq- **-** inanma **tutqunluq**, sevmək özgürlükdür.

tutma . - **böylə dar tutma**, boğursan sözüvü, açılıq, söz yaradır, hər gözələ söz yaraşır.

tutmaq **1.**qücü nifuzu altına tutmaq, almaq. uşlamaq. (**avuşlamaq**. **ovuşlamaq**). (**tuşmaq**. **tupmaq**. **tutmaq**). ələ almaq. müsəllət olmaq - işləri **uşlamaq**: işləri ələ almaq. -kor **uşlağun** bıraxmaz: kor tutduğun bıraxmaz. **1.**sunmaq. təklif edmək. məruzə edmək. -qonaqlara yemiş **tutun**. -sevən sevilə gül.

tutmaqa. **-**min əl verər əl ələ, bir ayağı **tutmağa**.

tutmuş **-**dünya dönür, yaşam çönür, seviş söğüş yer dəğişmiş, istəklilər yaman olmuş, iğrənclər yerin **tutmuş**.
-sınağın yazıb sınaçılara **tutdu**.

tutsan **-**qolay **tutsan** açıq yolun, çıxsa yoldan, tutar qolun.

tutsu pərdəsi. -qızlıq, bakirəlik **tutsu**, pərdəsi: aşır.

tutsun **-**əmək bilməyəni, əmək tutsun.

tutta **. -**görsələr yoxdu cibişdanda pulun, bəkləməzdən açığa tutda yolun

tuttan **. - tutdan bizə** köynək toxur (tapmaca) (**ipək qurdu**).

tuttuqun **-**küsüyü çağırma geri, **tutduğun** özü yeyiri.

tutu qalınc. pərdə. **-**aç **qalıncı**, görünsün gözə ıçın.

tutub **-** hər yerdə güdüb durar, **istəyirsə tutub udar** (tapmaca) (**ölüm**).

tutuq evli. (açıq: evsiz). -**açıq tutuq**: evli evsiz.

tutulmaz **-** yel, **ələklə tutulmaz**.

. -ələklə yel **tutulmaz** , ətəklə üz tutulmaz.

tutum təsmim

-genə darıxıram, düşəndə axşam, unutum keçmişi tutum indini, keçən keçmiş, qaraya batmış.

tutun **. -**için **tutun** qolay, olanlar olar. **(için**: vicdanın) (**için tutun qolay**: vicdanız dinc olsun)

-gülü solmadan **tutun**, dolçanı dolmadan.

-içim çağırır, özüm bağırır, kəndivi **tutun**, dışını bıraq.

tutunan müsəməm -tutunan gedmiş, tutunmayan batmış. (başlayan gedmiş. başlamayan batmış)

tutunmaq başlamaq. (# **bitinmək**). - **tutun!**: başla!. - **tutunmadan**: başlamadan. - **tutunun**: başlayın. - **tutunan** gedmiş, **tutunmayan** batmış. : başlayan gedmiş. başlamayan batmış. -**tutunması bitinməsi** bir oldu.

tutunmayan -tutunan gedmiş, tutunmayan batmış. **(tutunan:** müsəməm) (başlayan gedmiş. başlamayan batmış)

tutunmuş **-**qəm **tutunmuş** hər yanı, qaçmaq gümanı yox mənə, dar yerin qısqac bucağına belə qalmaz güman.

tutup **-**çörək ayaq **tutup** gedir. (bahalıqdır).

tutuş ərəkə. ərəfə. -bayram **tutuşunda**: bayram ərəfəsində.

tuvarı **duvarı**. -**duvarı çaltamaq:** duvarı, duvağ (ağ) boyamaq. kirəçləmək**.**

tuvarın . - **duvarın** uca tut, qonşuvu oğru yok

tuyan **. - duyan** qulaq suçlu yok

tuyanı **. - qulağ duyanı** göz görsə, quru pambıq köz görsə.

tuyqu -**iç duyğu:** yut sanağ.

tuyqu uçuğ. xəyal.

-**duyqu duydu**: xiyal hiss.

tuyqulan. **. -** istəklərin gücən görə uyqulan, bas ayağın yer üzündə **duyqulan**.

tuyquran **duyğuran**: eşidən. -hər nəyi adiylə aday, yanlışsa tuyğuran çaşar. (

aday: adlandır)

tuyqusu **. -**kimlik cicik **duyqusu** ilə döğüşdə yaşanır.

tuyqusuz uçuğsuz.

tuyma **. -**bitmiş sani **duyma** kəndini, soluq gəlir ısıtır hələ, qalır ölümə yolunuz

genə. (**sani**: kimi)

tuymaq **duymaq. 1.** eşitmək. işitmək. **1.** sümüyü sancmaq. hiss edmək.

tuymaz **-**yalan **duymaz** qulaq yox, olmasa ki, kar ola, yalan deməz, dil olmaz,

olmasa ki, lal ola, aldatmağan baş olmaz, olmasa ki, gay ola.

tuymursa **-**iki gözün görmürsə, qoş qulağın **duymursa**, ağzan bir qapıq qıl.

tuysun **. -** könül **duysun** göz görsün

tuytu **duydu.** hiss. -**duyqu duydu**: xiyal hiss.

tuyuq duyuq. bilən. (aqah). (# uyuq: cahil)

tuyuza **duyuza**. **duyza.** -oyuza **duyuza** quvvət

tuyza **duyza**. **duyuza** -oyuza **duyuza** quvvət. (oyza duyza quvat (alqış))

tuzçu **duzçu**. duz çörəyi itirməyən. şükranlı olan. nankor olmayan. nəməh beharam

olmayan. qədirşünas.

tuzlu **duzlu.** -**özü duzlu** , baxdı buzlu. (baxdı yatıq, qaşı çatıq).

tübünqə **. -** əkməyi **su tübünqə** (dibinə) daşla, su betində (üzündə) gözlə (izlə).

(**daşla**: at)

tüqəl **tükəl.** tamam. bütün. - tükəl yazuq silinsin, tükəl elgə sevinsin. **(elgə**: ellik. millət).

-. **tükəl görmüş, eşitmiş**, xanlıq çağında olmuş. **(tükəl**: tamam. bütün).

tüqənməyən **tükənməyən.** bitməyən. -bilik **tükənməyən** bayluqdur, sınanmasa bayqurur.

(bayqurmaq: **bayağılaşmaq**).

tüqənməz **-**axar sular dayanmaz, yalançının yalanları **azalmaz**.

tüqənti **-**qayğılar çox, tab tovan yox. **tükəndi** umut, bitişdi dözüm, sürürdə ömür,

çatmayır ölüm.

tüqqün **tüğgün. -** çözüm bulmaz düğün yok

tüqül **tügül .** (**tuğ gül**). gül, gülbiçimli toxunmuş, qazılmış şəkil. qızıl . **-gümüş\altın sarma tügül**:gümüşlü\ altınlı sapla işlənmiş gül şəkli.

tülqü **tülkü.** -kola soxmuş **tülkü** başın, gizləndiyin sanmış. (tülkü başını kola

(tikanlıqa) soxanda, elə bilir onu heç kim görmür.

-**tülkü sayaq:** tülüngü. tülkükimi zirək, bcacaraqlı.

-yürük iti **tülkü** sevməz.

tülqüoyunu. **tülküoyunu. tülkütoyu**. yalan palan.

tülqütoyu **tülkütoyu**. tülküoyunu. yalan palan.

tülünqü **tülüngü**. tülkü sayaq. tülkükimi zirək, bcacaraqlı.

tüm . külli -gəldıx cəhanda doğrunu tapaq, xoca qoymadı, **tüm** cəhanı yedi ,

qarnı doymadımustafa . (**tüm**: külli). (mustafa) .

tümbətmək üzüquylu qoymaq. üzü üsdə bırakmaq.

tümlə . **cümlə**. söyləv.

tün duman. tüstü. tünün, tün çağın üç bölümü. {**tünbaşı. tünorta. tünaltı**). -**tünlü tünün tininə** düşdük: çox pisin pisinə düşdük.

- gün kimi ışıyan, **tün kimi yaşuran**, su kimi duru, topraq kimi yasağun, ölü kimi

dincək. nə olursun ol, oldunğn kimi görkən (görsən), görkəzin (görsətin) kimi ol.

(**ışıyan**: ışıq saçan) (**yaşuran**: payan. örtən) (**yasağun**: Mütəvaze) (**dincək**:aram.)

(**görkən**: görsən) (**görkəzin**: görsətdiyin) (**görsətin**: görsətdiyin).

. - dün dündə qalsın, gün gündə

- dün dündə qalsın, gün gündə

- **tün yoğar**, gün doğar.

-dün əkirsən bu gün dəyirsən.

. - öğrəşməyə, dün keçdi, yarın gecdir, bu gün yarıdır (**yarıdır**: düz uyqun çağudur).

tünaltı 1. gecə yarıda ötmüş. gecə yarıdan sonras. 1. gecə şifti. –**tünaltı işləmək.**

(tüncə . (şəbanə).

tünən . -heç nə durmur anıda səni. nədən silinir belə anılar, sevdiyin **dünən** könül içindən, keçir günü söğüncə dönür.

tünəni **. -dünəni** boş ver, bu günü xoş ver, ertisinə pay saxla (**ertin**: yarın).

tünqür **düngür**. devdavul. yekə dövül, təbil.

tünləri **. -dünləri** bırax, günləri tutaq

tünləri **-dünləri** bırax, günləri tutaq.

tünlü dumanlı. -**tünlü tünün tininə** düşdük: çox pisin pisinə düşdük.

tünlüq **tünlük**. qatnav. sıxlıq. tırafik.

tünorta gecə yarı. gecə yartı. (# **günorta**).

tüntə gecə**. -**gündüz tınım, tündə uyku bilməz. (gündüz rahat gecə uyku bilməz).

- dün **dündə** qalsın, gün gündə

tünü **. - dünü** vur daşa, gününlə yaşa

-indim qoymur nə **dünü**, nə yarını düşünəm.

tünük # tənik.

tünüqə . **tünükə**.1. tərlik. tünükə. iç qablıq**.1.**. (**donqa**: güdə don.). utluq. tuman

altdan geyilib, gövdənin ut (həya) yerlərin tutan, örtən tikə, parça, geyim. 1.tünükə. iç qablıq.

tünün gecənin. -**tünlü tünün:** dumanlı gecənin.

tününlə **. -** dünü vur daşa, **gününlə** yaşa

tünya **-**bu **dünya** örnəkdir çatısız xana, bənqu qalmadı şaha sultana (**bənqu**: ebedi).

-dünya doğandan, fırlanır belə, səndə dolan, istəyin elə. dəğişməz dərmanın daşı, dünya varikən, fırladar genə.

tünyanı çoğanı. cihanı. -sözdür çeviren çoğanı, yükü, işçiler çeker. (dünyanı).

tünyanın **. -** gəlməyib hələ **dünyanın** sonu, çoxlar geyər yırtıqlı donu.

tünyatan **. -dünyadan** doyan yok, sonbaşda köçən çox

tünyatır **. - dünyadır** karvansaray bizlər onun kərvanıyıq.

tünyaya **-dünyaya** gələn söz, qalan söz, aparan söz.

tür törüb. yol. təriq. -**törüb** dəğişmək. -çalımlı **törübdə**.

türbəl **dürbəl** əngəl. önbəl. sədd. mane.

türbələmək **dürbələmək** əngəlləmək. önləmək. mane olmaq.

türqlüq **türklük. -**bu yaşam bir kərə düşür ələ, çalış onu diləyin təki yaşa, hər nə olsun kimsələrdən gözləmə, özün düşün, özün biçin, **türklüq** ilə vur başa.

türq **türk**. **-**mat qalıram **türk** qızı olasan, öz əlinlə öz dilivi boğasan.

-bilisən ürəgim nədən alışır, az yurdunda **türk** uşağı fas danışır.

-mən türkoğlu olub söz yazaram türkü dilində, türkün balası **türk** ola evrəndə gözəldir.

- **müslüman türk**, dinin dəğişmiş bacısın satar, qardaşın atar.

-**türk yağısı**: türk düşmanı.

türqce **-türkce** düşün, **türkce** döğün, **türkce** sev.

türqətmək **dürgətmək**. bəsdələmək. yasqatmaq. qanuna qoymaq.

türqoqlu **-**mən **türkoğlu** olub söz yazaram türkü dilində, türkün balası türk ola evrəndə gözəldir.

türqsən **. -** inanmayıncaki bacarıqlı bir **türksən**, elə öğrətildiyini yaparsan, bildiyivi yok!.

türqü **-**mən türkoğlu olub söz yazaram **türkü** dilində, türkün balası türk ola evrəndə gözəldir.

türqün **-**mən türkoğlu olub söz yazaram türkü dilində, **türkün** balası türk ola evrəndə gözəldir.

türqüsünü **. -**yenə evrən ölülər **türküsünü** dəng eləmiş. (**dəng eləmiş**: kökləmiş)

tüsbür kimi. tək. uşaqtüsbür: uşaqtüsbür: **uşaqkimi. adam**tüsbür: adam kimi. soyuqtüsbür: soyuq kimi .

tüstü tün. duman. -**tünlü tünün tininə** düşdük: çox pisin pisinə düşdük. -**tüstü** havalandı.

tüstüsü **. -tüstüsü** var, odu yox. (bilməcə) (qayğı).

tüstüyə **. -** gecə oda, günüz **tüstüyə**

tüstüyə **-**gecə oda, günüz **tüstüyə**.

tüşaş . (**tüş**:günorta). tüş yeməyi. nahar. {-**tanaş** qəhvaltı. -**gecaş**: şam. axşam yeməyi}.

tüşer - qonşuda pişer, **bize pay düşer** (qonşuya baxıb, yerin al).

tüşə ikindi, gün batana yaxın. - durar olsan tanertən, bitər işin, **tüşə qalmaz**. (**tanertən:**səhər tezdən).

. - igid gərək acılara qatlana, İgid odur, atdan **düşə**, atlana.

tüşəcəqsən -çox qalxma belə yüksəyə bir gün **düşəcəksən**, düşdüqdə bulunmaz təki bir dal ola yardım.

tüşən **-könüldən düşən** gözdən gedər. (könüldən düşən **gözdən düşər)**.

-atdan **düşən** eşşək axdarar.

-**tanrıdan düşən pay:** ülək. nəsib. pay. - tanrıdan bulsun **ülək**. -

tanrıdan bulmuş **ülək.**

tüşəni **düşəni**. **şəhidi**. -nə ölüsü var quylasın, nə **düşəni** var ağlıyasın.

tüşəntə **-**genə darıxıram, düşəndə axşam, unutum keçmişi tutum indini, keçən keçmiş, qaraya batmış.

tüşər **düşər**. **-**işdən ayrı **düşər**, gəzən sözlər gəp bolsa.

. - dönər evrən **düşər** sıra bizədə

-iş yetişsə bərkə, güc sapa **düşər**. (**sapa** : qola. dəsdəyə).

tüşərinə **. -**evləniş **düşərinə**, oxunuş çıxarına. (evlənmə **düşərinə**, oxuma çıxarına).

-evləniş **düşərinə**, oxunuş çıxarına. (evlənmə düşərinə, oxuma çıxarına).

-evlənmə **düşərinə**, oxuma çıxarına.

tüşərqən **-**qoşarkən dos dos bağıran, **düşərkən** yox yoxa düşər.

tüşərsin **-**kötülük edmə, küçük **düşərsin**, tələ qurma kəndin düşərsin.

tüşman **düşman.** acun**.** yağun. **- acun eldən dosd olmaz**, öcü qalsa, dinc almaz.

. - **düşman** baltasına sap olma

. - **düşman** nəmə deyməz, yalun nəmə geyməz

. - hər qalan dosd olmaz, hər gedən **düşman**

. -köhnə **düşman** dosluğu, sonunda gör poxluğu

-qarın doyuran aşın olsun, **düşman** yıxan yarağın.

-özgələrin gözün taxaydım öz gözümə, özgələrin göziylə baxardım öz üzümə, öz manlarıma özüm **düşman** olaydım, onda mən mən olaydım.

-**qəti düşman:** daşyağı.

tüşmançılıq **-düşmançılıq, muavimət edməsən: .** düşüşməsən**.** qarşılaşmasan. **-** düşüşməsən düşməsən, sınaşmasan sınmasan.

tüşmanı **düşmanı** - **türk düşmanı**: türk yağısı.

. -dos düşmanı işdə tanı

tüşmanıtır **. -** işsizlik gəncin **düşmanıdır**

tüşmantır **-**qanmaqlığa qanmamazlıq doğma **düşmandır**.

tüşmanuvun **. -**gülü at güldanilə **düşmanuvun** kəlləsinə.

tüşmədən **düşmədən**. -**dil!, dilə düşmədən**, ələ gəlməz, ələ gəldisə, dildən düşməz.

tüşmək **. - düşmək** mandeyil, qalxmaq olsa ardında.

- **yorgun düşmek:** helak olmaq

- aştu yalmasına düşmək: vəsl təmnasinə düşmək.

- boysandan düşmək: qiymətdən düşmək.

-**atılıb düşmək,** səyirmək < səğirmək. səkirmək. hopbanıb düşmək. oynamaq.

-**uğra düşmək**: müşərrəf olmaq. önəmli bir yerə varmaq.

-**uğra düşmək**: müşərrəf olmaq. önəmli bir yerə varmaq.

-**açığa düşmək:** dalayınmaq. zahir olmaq.

tüşmək -**xut düşmək**: küt düşmək. küt düşən çörək kimi. durağında, durduğu yerdə duranmayıb düşmək.

-götü üsdə bala **düşmək**. (nal arıırdı at tapdı).

tüşməli **-yola düşməli:** yolaq yolda. -bugün qonaq, ertənğ **yolaq**. (bugün qonaq, yarın getmə). (**ertənğ**: yarın).

tüşməmiş **-**oğlun yetib el içinə girməmiş, tarla dərib xırmanlayıb ambarına yığmamış, bağdalı dos, ürəkli yar qıyın günə düşməmiş. (**bağdalı**: bəfalı) (**qıyın**: dar).

tüşmən **-**allahım aşdır daşdır , umurqanın bol olsun, doğurduğun ər olsun, düşmən qaytarğan (sındıran. köçdürən) ər olsun **(doğum alqışı)** (uyğur).

tüşməsən **. -**düşüşməsən **düşməsən**, sınaşmasan sınmasan. (**düşüşməsən** : düşmançılıq, muavimət edməsən . qarşılaşmasan)

tüşməyintə . **. -**kişinin gücü **düşməyində** yok qalxmağındadır.

tüşməz **düşməz**. -dil!, dilə **düşmədən**, ələ gəlməz, ələ gəldisə, dildən **düşməz**.

-açıq yarıya, qurd düşməz.

-mən dedim gül kimi yaşa, gül qədərki yox, **düşməz** ayrı tikən güldən, taxı döşlərə gül kimi taxıl, tikən kimi yox. qısadır ömür gülə, güc yaşam gülə gülə.

-**ayağı düşməz:** qaradaban.

tüşmmanı **-**özəktaşınğ olmasa, qılma başanğ **düşmmanı**. (**özəktaşınğ**: yaxın qohumun).

tüşmüş -**döşəyə düşmüş:** yatalaq.

tüşsə **. -** söz dosdunun doğrusu, işin **düşsə** bəllənir.

. - söz dosdunun doğrusu, işin **düşsə** bəllənir.

-alov **düşsə** yerin yaxar, yiyəsi varı, elin qapar.

tüştən **günortadan**. **-**kosanın usu **tüşdən** geyin. (tüşdən: günortadan). (kosanin ağlı sonradan gəlir (kosanın ağlı öylədən sonra).

tüştən **-**kosanın usu (ağlı) **tüşdən** geyin. (kosanın ağlı öğlədən sonra).

tüştü **-**igid odu atdan **düşdü** atlana, igid odu hər yaraya qatlana.

tüştüqtə -çox qalxma belə yüksəyə bir gün düşəcəksən, **düşdüqdə** bulunmaz təki bir dal ola yardım.

tüştün **-**nəyin uğrunda **düşdün** sorağa, sən istəmədin, devran saldı uzağa. (**ağı**).

tüşuqra **tüşuğra**, ikindiz uğulu ikindiz uğurlu.

tüşunər oylar -acından qarnı gurlar, **başında nələr oylar**.

tüşübsən -**nə dibimə (götümə**) **düşübsən:**. nə qarabaqara düşübsən.

tüşüq -**düşük üz**: salıq üz.

tüşün **düşün**. oylan. -boylanmadan, oylan.

-bu yaşam bir kərə düşür ələ, çalış onu diləyin təki yaşa, hər nə olsun kimsələrdən gözləmə, özün **düşün**, özün biçin, türklüq ilə vur başa.

-doğru **düşün**, çinə danış.

. - düşün birin düşünsə səni, unut gedə unutsa səni.

. -gündüz danışdın çevrevə bax, gecə çağun heç danışma. (danışanda dinləyənləri **düşün**, dinləyənləri tanımısan heç danışma)

-türkce **düşün**, türkce döğün, türkce sev.

tüşüncenin **-**fəlsəfə təməli: söz, **düşüncenin** qalıbıdı.

tüşüncə **düşüncə**. oy fikir. **-**söz ağızda, **oy** başda, iş əldə.

. -kişini **düşüncə** yarar, düşünməsə heçinə qalar. (**yarar**: ışıqladar)

tüşüncəsiz **düşüncəsiz.** sanıyox. fikirsiz.

tüşüncəsi **düşüncəsi.** oyu**.** -evi pozuq onqalır, **oyu pozuq onqalmaz.** düşüncəsi).

tüşünəm **-**indim qoymur nə dünü, nə yarını **düşünəm**.

tüşünən **düşünən**. başlı ağıllı. -başlı kişi alın yazın dəğişər.

tüşünən

tüşünən **düşünən**. qayğıran**. -**malına qıymaz, canın qayğıran. (**qayğıran**: düşünən)

- getdiyin yolda sürəli ged, **düşünmə** birdə geri dönməyi, yaşam dönənləri əzib alır, əzilmişkən yola salır. (**sürəli**: davamlı. devamlı) -yoxsa artıq, **düşünən yar**, **yarını**, belə getməz, yıxılınca, ayıli!.

tüşünmə **-**çox düşünmə başna gəlcək pişləri, uçraş yapar sanmadığın işləri. (**pişləri**: oyunları. buruqları).

tüşünmə **düşünmə**. - **yoxluğunda varlığını düşünmə**, dirligində, kəndi sində eşinmə. (**kəndisində:** kəndi gorunda.). (o ki dirilikdə, ad qoymaq üçün çalışı, yaşlı ömrün, çürüklərə tapşırır. (yaşlı: yeni. taza, gənc. pöhrəli. verimli)

-getdiyin yolda sürəli ged, **düşünmə** birdə geri dönməyi, yaşam dönənləri əzib alır, əzilmişkən yola salır.

tüşünmək **düşünmək**. dolğanmaq. dolqanmaq. qanınmaq. qanımaq. salığmaq. salğunmaq. salğınmaq. sağınmaq. sağanmaq.

tüşünmək **düşünmək**. dolğanmaq. dolqanmaq. salığmaq. salğunmaq. salğınmaq. sağınmaq. sağanmaq. qane olmaq.

tüşünməqlə **. - düşünməklə** yaşanmır, tənim tənin, tinim tinin özləyir.
- gələcək **düşünməklə** qurulmur, düşünməkdə qurulur

tüşünməqtə **. -** gələcək düşünməklə qurulmur, **düşünməkdə** qurulur

tüşünməqtənsə **. -** öləni **düşünməkdənsə**, yoldakın düşün.

tüşünməqtənsə. **-**öləni **düşünməkdənsə**, duranı düşün.

tüşünməsə **. -**kişini düşüncə yarar, **düşünməsə** heçinə qalar. (**yarar**: ışıqladar)

tüşünməsəntə **. -**düşünüb **düşünməsəndə**, qılınıb qılınmasanda, evrən çevrinir, içindəkin devirir, yaşam sürür, onunla yürür.

tüşünmətən **. - düşünmədən** bar əkirsən daş çıxır, bağ güdürsən dağ çıxır.

tüşünməz **-**ac kişi iyi **düşünməz**.

tüşünmürsün **. -düşünmürsün** yazığın gəlir, düşünürsün yazığın gəlir.

tüşünsə **. -** düşün birin **düşünsə** səni, unut gedə unutsa səni.

tüşüntə **- düşündə** görənmir ,döşündə arır (düşündə görmədi,döşündə tapdı -uyuyan, **düşündə** görər. (uyuyan, düşünü görər). (uyuyan, yuxusun görər).

tüşüntürüş **düşündürüş**. içdiriş. bildiriş. açqılış. izahat. tovzihat.

tüşüntüyün **. -** düşündüyün tək sürülməz yaşam

tüşüntüyün **. -**düşündüyün sözündə, qonuşduğun işində, işlədiyin alın yazın qazdırır

tüşünü **düşünü** - uyuyan, **düşünü görər**. (uyuyan, yuxusun görər). (uyuyan, düşündə görər).

tüşünüb **. -düşünüb** düşünməsəndə, qılınıb qılınmasanda, evrən çevrinir, içindəkin devirir, yaşam sürür, onunla yürür.

tüşünüb **-**nola bir an **düşünüb** anlayasan, yaşamında o anındır **düşünüb** ayrılasan.

tüşünürsün **. -düşünmürsün** yazığın gəlir, düşünürsün yazığın gəlir.

tüşür **. -** qulaqların eşşəyin qulaqlarını yadıma salır, xoca deyir : vallah elə məndə sənə baxanda eşşəyim yadıma **düşür**

-bu yaşam bir kərə **düşür** ələ, çalış onu diləyin təki yaşa, hər nə olsun kimsələrdən gözləmə, özün düşün, özün biçin, türklüq ilə vur başa.

tüşürmək **-tutarın düşürmək:** satalamaq. hərraca qoymaq.

tüşürsə **düşürsə** -dil, **düşürsə dildən**, dil, yadırqay yiyəsin.

tüşüşməsən **düşüşməsən.** düşmançılıq, muavimət edməsən . qarşılaşmasan. **-** düşüşməsən düşməsən, sınaşmasan sınmasan.

tütüq **düdük**. axmaq. -sevmək sevilmədən, **düdüklərin işidir**!.

tütüqlərin -sevmək sevilmədən, **düdüklərin** işidir!.

tütülər. **-** tütün ortdan (oddan) tütər.

tütün **-** tütün ortdan (oddan) tütər.

tütüntən **. -**oduna ısın, **düdündən** qorun.

tütüntən **-**oduna ısın, **düdündən** qorun.

tütüyü **düdüyü**. -mən biləli (azər dili) yox, **azər düdüyü**, azər zırnası var.

tüvənən - **oynaşa güvənən**, ərsiz qalar.

tüz **düz**.1. **durus**. qaydıya uyqun. ölçəmə uyqun. tibqi qaidə. **1.**tav xətasız.

- əyri yolu **düz** gedmək olmaz

. -ha düz olsa, oraqcan əyrisi var

-**düz izindən:** qarabaqara. -nə qarabaqara düşübsən: nə dibimə (götümə) düşübsən.

- düzlük, **düz kişinin görküdür**. (**görküdür:** gözəlliyidir).

-düzlük, **düz kişiyə yaraşır**.

-**qınına girib düz oturmaq:** qınqımaq.

tüzçü **düzçü.** düz iş görən. işin düzünü, haqqı seçən. dorostkar. -düzçü, duzçu

tüzə **düzə**. ədl. -düzük: düzər: adil. düzük: ədalət.

tüzələmək - **əzib üzüb düzələmək:** çəkiş bəkişmək:dartılıb, oğulub yoğrulmaq. isədiyi biçimə soxmaq: qalıblaşmaq.

tüzəlməz **-**qoy belə olsun ilə **düzəlməz** heç işin, doğrutub düzləməyə bir gərəkirdə girişin.

tüzənbaz **düzənbaz**. çöndələbçi. çöndəməkçi. çalağay. dolandırıcı. aldağac. təhrif edən. müzəvvir. cəl edən. nadoğru. saxtakar. riyaçı. mütəqəllib.

tüzənə -işləri **düzənə** salmaq: yan yön edmək.

tüzənli **düzənli.** dərnəkli. -səlqəli **dərnəkli**.

tüzənsiz **düzənsiz**. dərnəksiz. sistimsiz. besistim.

tüzqü **düzgü**. norm. həncar. qural. qaidə. miqyas. meyar. məəddil. tip. model.

tüzləməyə **-**qoy belə olsun ilə düzəlməz heç işin, doğrutub **düzləməyə** bir gərəkirdə girişin.

tüzlüq **düzlük**. - **düzlük**, düz kişinin görküdür. (**görküdür:** gözəlliyidir). -**düzlük**, düz kişiyə yaraşır.

tüztüm **-**o ağaclardan ox yay **düzdüm**, yeridim o ova (çölə) irdim, ağacı gördüm, yuvanı tapdım, gizləndim qolayın (dincliklə) gözlədim, oxu gəzlədim, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

tüzün **-**dil çaşırsa **düzün** deyər.

tüzün. **. -** dil çaşırsa **düzün** deyər.

tənəsi **dənəsi**. -gülsüz olar yemişi, **dadlı dadlı dənəsi** (tapmaca) (encir).

uca . - altı dolu, uca danışar. (altı dolu, gumbuldar)

. -. **uca dağların**, dərin dərələri olur.

-uca dilek: böyük amac.

-uca, hündür yer: atur. atuz. utur (# **uçur**).

. - duvarın **uca** tut, qonşuvu oğru yok

-kölgəsini əzməklə, uca dağlar əzilməz.

ucaboy **uca boy.** burlaş. buraş.

ucalsın -**baxtı ucalsın:** uğru ucalsın. (yarqış sözü).

ucsuz -**ucsuz bucaqsız sözlər:** əvələn kövələn. hartan partan.

ucun nədən. səbəb - onun üzüklüyünə **ucun oldu** (səbəb oldu).

ucuna **-**canki vardı bu tənimdə, çıxacaq bitmədən ön arzularım son **ucuna**.

ucuz **-**nə yazıq doğruluqlar **ucuz** satılır, heç nədən yalan ağır alınır.

uçar **-**oğru boğsa doğrunu, eldən **uçar** gedər görməz gözü bolluğu. (eldən uçar bolquluq).

uçlamaq oxumaq.

uçmağada **-** pəxil **uçmağada gedə bilsə**, başqasın yanında götürməz.

uçraş **-**çox düşünmə başna gəlcək pişləri, uçraş yapar sanmadığın işləri. (**pişləri**: oyunları. buruqları).

uçub **- toz kimi uçub**, yox olan.

uçuq **uçuğ**. 1.duyqu. xəyal. **1.**beyni puç. yaddan çıxarğan. gic. **1.**xaraba. xərabə.

uçuqsuz **uçuğsuz**. duyqusuz.

uçunmaq havalanmaq. havıya qalxmaq. -**quşlar** havalandı. -**tüstü** havalandı. -**topraq** havalandı.

uçur **. {**(# **atur**. **atuz. utur**: 1. uca, hündür yer. 1. təpə. qalağ. - çöldə yer yer daş qum **aturları** görünürdü. - **atuz dağ:** ulu dağ}.

uçurum **. -**istəgə uyun, **sonu uçurum**

uçurumtan . **uçurumdan.** yardan. -bir tutam ot deveyi yardan atlatır. -bir tutam ot deveyi **yardan** atlatır.

uçuşa **-**seçim təməlində sevinc dayansa, üzüşlər, **uçuşa** dönür!!.

uçut **-oçut uçut**. nərsənin oturub qalxması. –uçaqların **oçut uçutu**.

(uğrunda könül nəyə qatlanmaz, mənə qolların uzatsa biraz.

uqra **uğra. - tanuğra** (tan uğra**).** tanğur. sübbexeyr .

-**uğra düşmək**: müşərrəf olmaq. önəmli bir yerə varmaq.

uqraquş **uğrağuş**. nailiyyət. müvəffəqiyyət

uqraquşlar **uğrağuşlar**. nailiyyətlər. müvəffəqiyyətlər.

uqrası **uğrası** qecə alqışı qecə oxuşu, duası.

uqraşantatır **-**çağların ən gözəl sürəci (dönəci), istəkli, sevdiyin işinlə **uğraşandadır**.

uqraşı **uğraşı** -**gecə uğraşı**: gecə oxuşu. gecə duası

uqru **uğru** baxtı. **-**yaşı uzasun, **uğru uzsun** (uşağın olum günü).

- **uğru xoş olsun**. (yarqış sözü).

- **uğru gülsün**: baxtı gülsün. (yarqış sözü).

uqrun **uğrun. - uğrun vermək:** baxtın vermək **-** tarı baxtını versin (uğrun versin) (qıza yarqış sözü).

uqrunta **-**nəyin **uğrunda** düşdün sorağa, sən istəmədin, devran saldı uzağa. (**ağı**).

uqrunta **-**nəyin **uğrunda** düşdün sorağa, sən istəmədin, devran saldı uzağa. (**ağı**).

uqruyla -axımın **uğruyla** üzmək.

uqur yoq -**uğur yox:** nə fayda. -gözün acdırsa, **uğur yox ki (**nə fayda ki), qarın tox olacaq,

uqur qanmaztan **uğur** bəqlənməz (qanmaz qöztən daş yarılmış).

uqurlu tüşuğra, ikindiz **uğulu**.

uqursuz **uğursuz**. qaradaban. ağırayaq. qaraquyruq. ayağı yümsüz. -**qaradabansan**, gələn kimi evimə qan saldın.

uqursuzam **-**gec qalmadım sevməyə, **uğursuzam** sevilməyə.

ulaq **ulağ.** nəqliyyə vəsiləsi. vəsilə. – **ulağsız** ora gedmək olmaq, uzaqdır. –**ulağım** yoxdur.

ulaqaytu böyüdülər-. qatığ yumşandı, yumşaq qatığlandı, kiçilər ulağaydu, ulular öləğandu.

ulaqçıları -**tanrı ulağçıları**: allah rəsulları.

ularış sərfərazi. sərboləndi. tərəqqi.

ulaşış ərişiş. qazanış. yetiniş. ediniş.

ulqa **ulğa.** informasya. xəbər. danışma: bilgi alma yeri, köşgü.

ulqanmaq **ulğanmaq.** informasya almaq. informə edilmək. xəbərdar olmaq.

ulqatmaq **ulğatmaq.** (çatdırmaq). informasya vermək. informə edmək.

ulqayu **ulğayu.** vasitəsi ilə.

ultuz **. -** iç yarası sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə **ulduz** sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat anlamsız)

ultuzu. **. -**gün varikən ayı neylər, aylı gecə **ulduzu**.

ultuzum . **. -**gündüz günəşim gecə **ulduzum** .

ulu ulu. əzəmətli. ali. **-**bilimli inam qurmadan, **ulu** yaşam sürənməz.

- **ulu** dağ**:** atuz dağ.

. -**ulu ağac**, boş toprağı, **ulu amac**, boş ürəyi bəğənməz. (boş urək: ölü ürək). (**ulu ağac**, **uca ağac**, dayanmağa bərk topraq arar, böyük sevinc, istəklər, tovuc (odlu), coşqun ürəklərdə yurd salar).

-**en ulu:** ulun.

ulular böyüklər-. qatığ yumşandı, yumşaq qatığlandı, kiçilər ulağaydu, ulular

öləğandu.

ulun en ulu

uluslar -dilsiz, **uluslar solur**.

uma fal**. -umasın açar:** falın açar**. -**gün çörəyin tapanmayan özgəninin **umasın açar**. (**umasın açar**: falın açar)

umac **-**özünə **umac** oğanmır, başqasına riştə kəsir.

umana (**umay ana**). anaçı (uşaq doğuran). əbə. mama. qındıq ana. (göbək ana).

umar **-**ac pişik yemişdən **pay umar**.

umarı ümüdü.

umart **umat**. kəramətli. iyi diləkli.

umasın falın**. -umasın açar:** falın açar**. -**gün çörəyin tapanmayan özgəninin **umasın açar**.

umat 1. **umart**. kəramətli. mərd. 1. şans. - **umat olsa**: şans yardım olsa. -sizlərə **umat** diləyim.

umatın şansdan. -orasına **umatın** getdim, tüm diləklərim buldum.

umatlı şanslı. -**baxlı umatlı** olsun.

umatlıq **umaylıq**. xoşbaxlıq. **-**indi artıq ölçülər dəğişdi, günlər var ömür boyu, **umatlıq** var sonsuza durur. (**umatlıq: umaylıq**. xoşbaxlıq).

umatsız şanssız.

umay ana umana. anaçı (uşaq doğuran). əbə. mama. qındıq ana. (göbək ana).

umaylıq **umatlıq.** xoşbaxliq**. -** indi artıq ölçülər dəğişdi, günlər var ömür boyu, **umatlıq** var sonsuza durur.

umaylıq umatlıq. xoşbaxlıq. **-**indi artıq ölçülər dəğişdi, günlər var ömür boyu, **umatlıq** var sonsuza durur. (**umatlıq: umaylıq**. xoşbaxlıq).

umma **. -umma** dəğər az çox ola özgədən.

umtuqun **-**nə **umduğun**, nə bulduğun bəllənməz.

umu diləş. irkə. əriş. arzu. istək. güdü. sorğa. təmənna.

umuq güdülü. sorğalı. irkək. irkəli. ərköyül. arzulu. armanağ. istəkli. təmənnalı.

umur **-**nələr umur, **nələr** bulur, bu bürküsü açanmaz. (**bürküsü**: müəmması).

umurqanın **-**allahım aşdır daşdır , **umurqanın** bol olsun, doğurduğun ər olsun,

düşmən qaytarğan (sındıran. köçdürən) ər olsun **(doğum alqışı)** (uyğur).

umuş tamış . **inğrik**. inğir. inğin. inğər. enərrək. alaqaranqu. alatoran.

umut **. -**gördüyün unut, verdiyin **umut**.

-qayğılar çox, tab tovan yox. tükəndi **umut**, bitişdi dözüm, sürürdə ömür,

çatmayır ölüm.

umutqıl **. -** hərnəyini unutqıl, indi nəsən umutqıl.

umutlar **. -** iki yol, biri çilə dolu, biri umutlar yolu. (çilə: ağrı)

umutlar **-**iki yol, biri çilə (**ağrı**. dərd) dolu, biri **umutlar** yolu.

un ələnər **. -** xalçanı döv tozu çıxar, un ələnər çöpü çıxar. altun ərir özü çıxar.

un **un** əki (qoy. qoy<u>un</u>da, at<u>un</u> olduğu kimi) çoğluğu göstərə bilir). ılxı. at sürüsü.

. -. xalça dövülər tozu çıxar**, un ələnər çöpü çıxar**. altun ərir özü çıxar.

-yoğur açanda səpilən un: urvalıq **-**evində yox **urvalıq**, könlündən keçir darqalıq.

(**urvalıq**: yoğur açanda səpilən un).

unnutmaz. **. -** ilkin dadı heç bir sevən unnutmaz.

unun **. -** değirmen gürültüsünden qaçan **unun** öğütemez.

unut **. -** düşün birin düşünsə səni, **unut** gedə unutsa səni.

. -gördüyün **unut**, verdiyin umut.

-qocalıq aşar yaşı, su gələr dələr daşı, **unut** gedsin keçmişi, kəndi əlin

silər yaşı.

unutan **. -**uyuyan qalmış, **unutan** çaşmış.

unutan **unudan**. **-** diri dirgi, uyudan, olu ötgü **unutan**.

. - uyuyan qalmış, **unutan çaşmış**.

-**çiğin unudan**, dərin yatar. (**çiğin**: dərdin).

unutar **-**nə bileydim **unudar** sevilən sevənin.

unutarmış **-**bilməzdim **unutarmış** sevən sevəni.

unutarmış **-**bilməzdim **unutarmış** sevən sevənin.

unutqıl **. -** hərnəyini unutqıl, indi nəsən umutqıl.

unutma **-**köpçülügə gəngəngəşib, kəndi başın unutma. (çoxluğunan danışıb məsləhədləşib öz sözüvü unutma).

unutma. **. -**kərvan hardan gəlir bilirsən, olan yeri, gedən yeri **unutma**.

unutmaq -**gün geçmədən unutmaq**: çox tez unutmaq.

unutmaz **-**altısında bilən ana dilin, altmışında unutmaz.
-ilkin dadı heç bir sevən **unutmaz**.

unutsa. **. -** düşün birin düşünsə səni, unut gedə **unutsa** səni.

unutum **-**genə darıxıram, düşəndə axşam, unutum keçmişi tutum indini, keçən keçmiş, qaraya batmış.

unutur **-**ürək durur, baş **unudur**.

uraqantan **-**qapağandan, təpəgəndən, **urağandan** dış, yamanlardan ol uzaq.

urqaş **urğaş**. çəkçətəl. (setizə. niza. cidal. maharibə.).

ursun . -**ursun demiştim**.

urtas **urdas** (< **vuruntuğ: uruntuğ:** çıpıntığ). süpüt. süpüründü. daşqal (< **dışqal**: dışa atılan). tullantı. süpürərək çıxan tullantı. su basqını üzərində gələn çərçöp, tullantı. fizulat. aşğal. xakrubə. zubalə. zibil.

uruqum nisbətim. - mənim onla heç bir **uruqum** yoxdur.

urunma **çabama**. **-**köprüyə yetişməzdən durub ondan ötüşgə **urunma**.

urvalıq yoğur açanda səpilən un. **-**evində yox **urvalıq**, könlündən keçir darqalıq.

(**urvalıq**: yoğur açanda səpilən un).

urvalıq yoğur açanda səpilən un. -evində yox **urvalıq**, könlündən keçir darqalıq.

us ağıl. - hər **us** bir başındı, hər başada yerləşməz.

uslu **-bir uslu**, min evi yığmış, bir ussuz bir evi yığanmamış. (**uslu**: ağıllı) (**ussuz**. ağılsız).

uslu **-**uslu ağıllılar sevməyi sevər, axmaq kütbeyinlər vurulmağı.

ussuz (**usuz**). səfeh. huşsuz. başarcaqsız.

ussuz ağılsız). **-**bir uslu, min evi yığmış, bir **ussuz** bir evi yığanmamış. (**uslu**: ağıllı) (.

ussuztu **. -**gördülər yox pul cibində, aydular (dedilər) **ussuzdu** başsızdur dəli

usta **-**asda danış, **usda** ged.

usta **1.kübrə**. **xubrə**. **xibrə**. uzman. bir bölümdə baş, güclü bilici. mütəxssıs -asda danış, **usda** ged (məqul,usca davranmaq).

ustaca **usdaca. -usdaca** usdaca**.**

ustalaşmaq ediləşmək qabiliyyət tapmaq. olqunlaşmaq. buluğa çatmaq. pişmək.

ustan başdan. ağıldan. -könlə uyan başdan qalar. (**könlə**: həvəs)(**usdan**: başdan. ağıldan)

usu (ağlı) **-**kosanın **usu** (ağlı) tüşdən geyin. (kosanın ağlı öğlədən sonra).

usu ərmək usu yetmək. ağlı ərmək.

usu qəsmək **usu kəsmək**. usu yetmək. usu ərmək. ağlı ərmək.

usu **1.**kosanın **usu** tüşdən geyin. (tüşdən: günortadan). (kosanin ağlı sonradan gəlir (kosanın ağlı öylədən sonra).

usul 1. əmir. əmil. həmil. yamıl. yumuş. **1. (uysul)** aram. -uşaq. –əsim. -

usun **. -** insan süsü yüz, yüz süsüdə gözdür,**usun** süsü dil, dilin süsü sözdür.

usuz (**ussuz**). huşsuz. səfeh. başarcaqsız.

uşaq -dinc **uşaq**: dölə **uşaq**

uşaq **1.**anaçı (uşaq doğuran). əbə. mama. umana (umay ana). qındıq ana. (göbək ana).**1.gənc uşaq**. oğlancıq **-oğlancıq** iliksiz, **oğlancıq** biliksiz. **. -**biri beşikdə, biri yeşikdə, biri qucaqda, biri bucaqda. (bilməcə)(**uşaq).**

uşaqı **-**bilisən ürəgim nədən alışır, az yurdunda türk **uşağı** fas danışır.

uşaqlıq **. -** ilk sevgi, savulmuş **uşaqlıq** kimidir, seçilmədən yaşanır. **-**ilk sevgi, savulmuş **uşaqlıq** kimidir, seçilmədən gəlib, keçir, gedir.

uşlamaq . (**avuşlamaq**. **ovuşlamaq**). (**tuşmaq**. **tupmaq**. **tutmaq**). 1. ələ almaq. gücü, nifuzu, təsəllütü altına tutmaq, almaq. müsəllət olmaq. -işləri **uşlamaq**: işləri ələ almaq. -kor **uşlağun** bıraxmaz: kor tutduğun bıraxmaz.

ut . -kölgəni bıraq ışığı **tut**, gözdəkin ötür, **əldəkin ut**. . - kiçik arzular tut, **çeğnəyib ut**!.

utanmaq qımçınlamaq**.** çəkinmək.

utanmaz boz. həyasız. utsuz. -çox üzü **boz** adam dır.

utanmaz utsuz. gözüyırtıq üzü sırtıq.

utanmaza **- utanmaza gündə toy**.

utanmazcasına dingə qırmızı.

utar **-**biri utar, biri utuzar.

utar **udar. -** hər yerdə güdüb durar, **istəyirsə tutub udar** (tapmaca) (**ölüm**).

utay bir ay tamam. tamam bir ay.

utluq tünükə. (**donqa**: güdə don.). tuman altdan geyilib, gövdənin ut (həya) yerlərin tutan, örtən tikə, parça, geyim.

utmaq **. -** yaşam öz sözün boğaza soxur, **utmaq bacarmıyanı**, yerində boğur. (yaşamın özgül qaydaları, gərəkləri var, əroğlu, onları saymasa (işə tutmasa), o yasalar altda əzilir).

utsuz gözüyırtıq üzü sırtıq. utanmaz.

utsuz boz. həyasız. utanmaz -çox üzü **boz** adam dır.

utum . -bir udum sevgi həsrəti.

utur **atuz. atur**. (# **uçur**). 1. uca, hündür yer. 1. təpə. qalağ. - çöldə yer yer daş qum **aturları** görünürdü.

- **atuz dağ:** ulu dağ.

utuş yengiş. aşut. fəth. qələbə. zəfər. piruzluq.

utuzar **. -** keçmişi tutan, gəlcəyi utuzar

utuzar **-**biri utar, biri utuzar.

utuzar **-**keçmişi tutan, gəlcəyi **utuzar**.

utuzmaqtır **-**kəndindən başqasına güvəniş **utuzmaqdır**.

utuzmaqtır. **. -** kəndindən başqasına güvəniş **utuzmaqdır**.

uvanmaz vicdan əzabı çəkməz.

uyaltat **-**çörək yeməyin bilməgən, ev iyəsin. (**uyaltat**: **utandırır**) (yeməkdən anlamayan kimsə ev iyəsini utandırır).

uyan . -könlə **uyan** başdan qalar. (**könlə**: həvəs)(**usdan**: başdan. ağıldan)

-özgüyə **uyan** uzaq gedməz!. kəndivə güvən, toplanıb tullan.

uyar ixtar. tezkar. ikaz. -birinci uyar : birinci ixtar **-uyarı** sayan kimdir. : **uyara,** ixtara baxan kimdir.

uyarı qayrıtı. ixtariyyə. - **uyarı göndərmək**: ixtar (ixtariyyə) göndərmək

uyarlaşın həmahəng olun. –ikizdə uyarlaşın. ikizdə həmahəng olun. –birbirilə uyarlaşamadılar. ikizdə həmahəng olun

uyarlatmaq **uyarıtmaq**. ixtar vermək.

uyarlıq -**çağına uyarlıq**: uyğay. mədəni. sivil.

uyarlıqız **-**can sağlığı, baş uyarlığız olsun (**alqış**).

uyqan **uyğay.** modern. çağına uyan. mədəni.

uyqarlıqına **uyqarlığına**. uyruğuna. üzü yolalıq. mədəniliyinə. baxma adam oğlunun uyruğuna tanıyanmazsın, basmadıqca quyruğuna.

uyqay **uyğay.** çağına uyarlıq. mədəni. sivil.

uyqu **uyğu.** xiyal. xəyal. - **uyğusuz** ürək.

. -gündüz tınım, tündə **uyku** bilməz. (gündüz rahat gecə **uyku** bilməz).

uyqula tavlat. tavına qoy.

uyqulan. **. -** istəklərin gücən görə **uyqulan**, bas ayağın yer üzündə duyqulan.

uyqun **1.**tav. bəğənilən. münasib.çinə (**sinə**). həqiqi. həqiqətə. -**çinə güvdən: sinə güvdən:** çin könüldən: səmimi qəlbdən. qərəzsiz mərəzsiz. -**çinə güv:** ürəyi doğru. sadiq. -doğru düşün, **çinə** danış.

uyqusuz **uyğusuz**. - **uyğusuz ürək**.

uylaşmaq uzlaşmaq. həmahəng olmaq. muvafiq olmaq. –ikisidə söz verdilər, birbirilə uzlaşamadılar: birbirilə həmahəng muvafiq olmadılar. –ikizdə uylaşın: ikizdə həmahəng olun. –birbirilə uyarlaşamadılar. ikizdə həmahəng olun

uylu həyalı **-** uysuz çıxsa dağa, **uylu qaçar bağa** (**uysuz**: həyasız) .

uymal təəssüb

uymal mütəəssib.

uymalıq mütəəssibanə. mütəəssibyana.

uymallıqın . (**salmığın**: salxımın). **-** içaq ol salmığın sağlığına üzüm bəsliyə, dos dosdun uymallığın saxlıya. (**uymallığın** : təəssüb)

uymallıqın . (**salmığın**: salxımın). **uymallığın.** təəssüb**. -** içaq ol salmığın sağlığına üzüm bəsliyə, dos dosdun uymallığın saxlıya. (**uymallığın** : təəssüb)

- dos dosdun uymallığın saxlıya.

uymama çalküt. uyumsuz. nacür. yerində oturmamış. ğeyri mütəcanis.

uymayan . uyumsuz tip. əyinə pis duran don, oyma) dan. uğursuz, talesiz adam, işi gətirməyən adam. désharmonie.

uyruquna uyruğuna. üzü yolalıq. uyqarlığına. mədəniliyinə. baxma adam oğlunun uyruğuna tanıyanmazsın, basmadıqca quyruğuna.

uysanmaq xiyal edmək.

uysar xiyalpərəst.

uysarmaq xiyalpərəslik edmək

uysuz həyasız. **- uysuz çıxsa** dağa, uylu qaçar bağa (**uylu**: həyalı).

uyşadlıq əyyaşlıq.

uyşanmaq əyyaşlıq edmək.

uyşat **uyşad.** əyyaş. kefinə yaşayan. xoşkeçirən. xoşçul.

uyturucu **uydurucu**. atıcı. yalançı.

uyturuq **uyduruq.** fantezi

uyuq (yatmış. duymaz.). (# **duyuq**: bilən) cahil. -**uyuq** gənclik. -**uyuqlar** qalxıb, **duyuqlar** yatıb. -suç duyuqlarda\bilənlərdədir.

uyuqlarta **uyuklarda**. rüyalarda)

uyumsuz çalküt. uymama. nacür. yerində oturmamış. ğeyri mütəcanis.

uyun **. -**istəgə **uyun**, sonu uçurum

uyutan **-**könlü avutan, derdi **uyutan**.

uyutan **uyudan.** yuxladan. məng edən.

. - diri dirgi, **uyudan**, olu ötgü unutan.

uyuyan

. -uyuyan qalmış, unutan çaşmış.

- **uyuyan**, düşünü görər. (uyuyan, yuxusun görər). (uyuyan, düşündə görər).

. - **uyuyan qalmış**, unutan çaşmış.

-**uyuyan**, yuxusun görər. (uyuyan, düşünü görər). (uyuyan, düşündə görər).

uyuyumuş **. -**. **uyuyumuş**, yuxusun görmüş.

uyuz **.** gərgin

uz yola. muvafiq. -**uz** uşaq. -**uz** kişi.

. -hər nəyin, öz adı var, **uz** adı var, doğrusu, öz adını söyləgilən.

uzağa. **-**nəyin uğrunda düşdün sorağa, sən istəmədin, devran saldı **uzağa**. (**ağı**).

uzaq - dar günü **uzaq olsun**. (yarqış sözü).

- güman yoxdur yaxşıya, **uzaq** olsun yamanlıq.

. -kərdisi yaxın, həmədan **uzaq**.

-özgüyə uyan **uzaq** gedməz!. kəndivə güvən, toplanıb tullan.

uzaqa **-**qapuda yolda qalubdur iki göz, gedəli könlüm evindən **uzağa** sevgili yar.

-nəyin uğrunda düşdün sorağa, sən istəmədin, devran saldı **uzağa**. (**ağı**).

uzaqı **uzağı**. alıstı. **-**mingəninğ yaxşı at bolsa, **alıstı** yaxınday gör. (bindiğin iyi at olursa, uzağı yaxın gör!).

uzaqqən. **. -** könlüm açılar sevgini görcək, vah vah nə yaman ondan **uzaqkən**.

uzaqları - dağlara çıxmayan, **uzaqları görənməz**.

uzaqlıq açıqlıq. boşluq. subaylıq. əşsizlik. ıraqlıq. arınlıq. təmizlik.

uzaqta **-**uzaqda görən alnında yığar (ıraq görən başında yığar).

uzaqtan **uzaqdan**. açıqdan. ıraqdan. aşgara. -üzümə baxar, **açıqdan** yalan söylər.

uzaltır **-**qalxır güdəldir, yatır **uzaldır**. (**tapmaca)** (gün).

uzaltır. **-**qalxır güdəldir, **yatır** uzaldır. (**tapmaca)** (**gün-kölgə**).

uzanan yatar. uzun uzadası baş alıb gedən. -**yatar** yollar. - **yatar** öykü: uzun nağıl.

uzanmaq keşinmək. meyillənmək.

uzansa **-**çox uzansa, quyruğu qırılar.

uzar **-**özü toxdar (durar), kölgəsi uzar (**tapmaca**) (gün qabağında hər nə qoyulsa).

uzasun uzun olsun. **-yaşı uzasun**, uğru uzsun (uşağın olum günü).

uzat **-**qorxma **uzat** əlin gedsədə boşa, çalışmayan əl boş qalarinan.

uzlaşır üzləşir. qarşılar. qarşılar: önləyir. uzlaşır. - dəğişməyin bilməyən, sınmasını qarşılar . önləyir.

uzman . usda. mütəxssıs

uzman **kübrə**. **xubrə**. **xibrə**. usda. bir bölümdə baş, güclü bilici.

uzsun gətirsin. gülsün. **(uz:** yola. muvafiq**). -**yaşı uzasun, **uğru uzsun** (uşağın olum günü). **-ömrü uzsun** , zumar bulsun. (yarqış sözü).

uzsun. gətirsin. gülsün. **(uz:** yola. muvafiq**). -**yaşı uzasun, **uğru uzsun** (uşağın olum günü).

uzu ilə görkü ilə. zahiriylə. **-görkü** ilə qız alma, qulaq verib söz anla. (**görkü**: zahiriylə. uzu ilə)

uzun **-**köprü köprüdən güclü, yol yoldan **uzun** olar.

uzun -qalın, **uzun** üs geyim: kaftan kofta.

uzun **-**qısadur ömür **uzun** arzular.

uzun yaz. açıq.

. - gəpsiz ağız baş saxlar, **uzun** dilin baş qaqlar. (**qaqlar**: döğdürər)

. -könül istər arığın dar olası incə **uzun**.

uzun. **-**iş başındakına -işin ilərik. -**yanıt**. -yaşın **uzun**. (alqış).

uzunluqta **-**bu **uzunluqda**, bu yoğunluqda söz olmaz.

üç **-**bu yaşamın, doğal savsalıdır, kişini, **üç** soruya, qarşaladır. -ölmək, öldürmək, öltünmək. (**öltünmək**: özün ölümə vermək). (savsalıdır: fəlsəfəsidir).

üçüncü mabudiyyət olmada haq, irür bir asla olmaz şirki mütləq.

((. xudanın çün vicudu vacib oldu, ki mümkün məxluqunun barı boldu. həmə məxluqi var etdi o movla, yaratmaqda şəriki olmaz asla.

üçüncüsü **-**iki kişi yamanlaşsa, **üçüncüsü** eşidirsə, hər ikisin ağız pisə tanıyar, ikisində qınıyar.

üləq **ülək**. tanrıdan düşən pay. nəsib. qismət. pay. şans. baxt. - tanrıdan bulsun **ülək**. -tanrıdan bulmuş **ülək. -**ülək bulmuş: şansı durmuş.

üləqçi **üləkçi**. **1. ülkəli.** baxtlı. nəsibli. qismətli. 1. hissədar. səhim. şərik. ülkər. şans eniştəsi (mələyi).

ülqə **ülkə**. ülək. baxt.

ülqəli **ülkəli. üləkçi**. baxtlı. nəsibli. qismətli.

ülqər **ülkər**. şans eniştəsi (mələyi).

ülqəş **ülkəş (ülkə+daş)**. üləkdaş. həmbəxt. həmtale.

ümitini **-ümidini itirmək**: yasğınmaq. yesinmək. oyqarağmaq.

ümüt **-**pis at **ümüt pozar** , pis arvad qonaq qovar.

ümütü **ümüdü**. umarı.

ün -**ün qazanmak:** ataq almak.

ünlü -**önlü ünlü**:şərəfli adlım.

üntə **ündə**. 1. səslə. **1**. dəvət ed. çağır.

üntəli **ündəli**. dəvətli.

üntəm ündəm.

üntəm **ündəm**. 1. dəvət ed. çağır. 2. dəvətnamə.

üntəməzdən **ündəməzdən**. çağırmadan.

üntəsan **ündəsan**. çağırsan.

ürcəli ürüclü. ürcük. cürətli, cəsarətli. ürcəlik ürcüklük. ürüclük.

şücalıq. cəsurluq.

ürəcmək ürcəşmək. ürcüşmək. cürət, cəsarət edmək.

ürəcməmək. ürcəşməmək. ürcüşməmək. yıltıramaq cürət, cəsarət tapmamaq.

ürəkitmək. ürəkişmək cürət, cəsarət tapmaq.

ürəqə. **. -**eşq olsun yağan buluta, **coşan ürəgə**.

ürək **durur**, baş unudur.

ürəq **ürək. -**nə sanmışdın atanda məni, yoxdu kimsə tutacaq məni, açıq saçaq isti ocaq evimdə, ondan isti çırpan **ürək** içimdə.

-küyəz ürək.

. - **uyğusuz ürək.**

-. eşq olsun yağan buluta, **coşan ürəyə**.

-ürəkdə olan, dodaqda səslənsin.

-birin söz var **ürək** qanıtır (dincəldir).

-ir çağımdan er çağıma, qulaq könlümü oxşayıb yırqayan ürək (**yırqayan**: oxşayan. nənni deyən).

yürəkli. şücaət.

ürəqim **-**bilisən **ürəgim** nədən alışır, az yurdunda türk uşağı fas danışır.

ürəqli -iyi ürəkli**:** sayğan yuturlu.

-**qara ürəkli:** qara yuturlu.

-oğlun yetib el içinə girməmiş, tarla dərib xırmanlayıb ambarına yığmamış, bağdalı dos, **ürəkli** yar qıyın günə düşməmiş. (**bağdalı**: bəfalı) (**qıyın**: dar).

ürəqli **ürəkli**. şüca.

ürəqtə **ürək. -**qöz qördüyü, **ürəkdə** yanğılar (**yanğılar**:əks edər)

. - duru **ürək** arın dilək.

. -inləməzə sızlamaza **ürək** demə, daş denə!!!

-anmazıla qanmaza, anlamaza yanğımaza, ürək demə, daş denə.

-**ürək çırpa çırpa:** döyünmək. köks ötürə-ötürə ləh ləh vuraraq.

-sevgi quşu **ürəkdə olur**, bir budaq tapırsa qonur, sınırsa budaq, gələsi gündə, başqa budaq tapırda qonur.

- **adız tanış ürəkdə**, anırsamır baş məndə. (**anırsamır:** yadına gətirmir).

ürəyə **ürəyə yakın:** göküzlük. dəğərli olan

ürəyi . -ulu ağac, boş toprağı, ulu amac, **boş ürəyi bəğənməz**. (boş urək: ölü ürək). (ulu ağac, uca ağac, dayanmağa bərk topraq arar, böyük sevinc, istəklər, tovuc (odlu), coşqun ürəklərdə yurd salar).

ürəyin -başına vura vura**, ürəyin qıra qıra**

ürqəq **ürkək.** qorxaq**. -** əl zeyrək oli, **göz ürkək**. (**zeyrək**: zirək. çevik.)

ürqün **ürkün.** tosan. tozan. qoşqun. (< **tozmaq. tozamaq**). {> **tovsən** (fars)}

ürqütmək **ürkütmək.** pərt edmək. pərtitmək.

ürünlə **. -**keçirdiyin günün dəğərin biçdiyin **ürünlə** yox, əkdiyin tuxumla ölç.

ürünü barı. hasılı. **-**baxcalar **barı**, heyvalar narı, hamı dinsədə, dinmə sən barı.

üs **ös. <u>ü</u>smək <> <u>ö</u>smək:** böyümək. –tağın biraz **üsə** başlağac: biraz daha böyüyüncə.

- **alt üs edmək** : tökə seçə edmək . ərəzən vərəzən edmək

-qalın, uzun **üs** geyim: kaftan kofta.

üsboymaq **ösüb boya çatmaq** böyüyüb özün tanımaq. baliğ olmaq.

üsə **ösə.** böyüməyə**.** –tağın biraz **üsə** başlağac: biraz daha böyüyüncə.

üst -**alt üst eləmək:** çulxasın çevirmək.

üstə -**baş üsdə**. (yantı: -başız dursun gül üsdə).

üstə -götü **üsdə** bala düşmək. (nal arıırdı at tapdı).

üstələmək aldamaq. aldatmaq. qələbə çalmaq.

üstü **. -** astı sarı, **üstü sarı**, süycü dadlı, içi darıq (**darıq** : dənə) (tapmaca) (**encir**).

üstüləmək aparmaq. aşırmaq. yenmək. müsəllət olmaq. - bu döğüşü kim aşıracaqdır.

üstün **-**verən əl alan əldən **üstün**.

. - əl əldən ötgündür, baş başdan **üstün**.

üstünə **-**qoxlamadım bir gül sənin **üstünə**.

üstüntəki **-**bayraqları, bayraq yapan, **üstündəki** qandır.

üşənqaş **üşəngəş. üşüc. üşüş.** bir işi yapmaya ərinen. təmbəl.

üşənqəş **üşəngəş. üşənqaş. üşüc. üşüş.** bir işi yapmaya ərinen. təmbəl.

üşənmək ərinmək

üşənmək ərinmək.

üşüc **. üşüş. üşəngəş. üşənqaş.** bir işi yapmaya ərinen. təmbəl.

üşünmək çəkinmək. **(# işinmək:** inanmaq).

üşüş **üşüc. üşəngəş. üşənqaş.** bir işi yapmaya ərinen. təmbəl.

üşüşlük . təmbəllik.

üşüyür. **. -**günlər soyuq səndə soyuq, **üşüyür** mən.

(üz arxası özü var, özün bulub tanınmadan bilinməz.

üz 1. qabaq. - **qabağı** açıq. -**qabağı** qapıq. -**qabağı** gülər.

. -ələklə yel tutulmaz, ətəklə **üz tutulmaz**.

-**rahat üzü görmək**: gün görmək.

-**üz bəzər:** bəniz oxşar.

-**düşük üz**: salıq **üz.**

-qonağa **üz** versən, s. ki taxçada gəzər.

-sayarsın, hörmət edərsən, təpənə çıxar. **üz** verirsən, şımarır, sırtılır.

başqa cıxar: başqa cıxar.

üzbəüz qarşın –bir qala **qarşın**: bir bəlaya muqabil.

- üzbəüz durma!: qarşınma! . çəlişmə!. muqabilə edmə!. –atava **qarşınma!.**

üzə . -ərdi **üzə** ərənər, ərdəm bəyi, bilik dağ (**üzə** :ərsiyə) (**ərdəm** bəyi :

ləyaqət kanı). (çıxdı ərsiyə kişilər, ləyaqət kanı, elm dağı).

- **üzə durmaq**: ağ eləmək.

. -**keçən sözü çəkmə üzə**

-ağız gülə qapdın, örtə külün səpdin. (aldatıb üzə gülərək qapdın, yanığ **külü** üzə sərpdin).

-ilkin başda, əş seçilir doğrusu, keçir sürə, **üzə** çıxır əğrisi doğrusu.

üzəli üzərik. yüzəki. yüzəği. yüzikə. səthi. suvri.

üzər **. -** dənizdə **üzər** balıq tək süzər.

üzəriq **üzərik**. üzəli. yüzəki. yüzəği. yüzikə. səthi. suvri.

üzqü **-** inandırıcı olmayan sürgü, **üzgü**, üzr: uydurma. qulp. qılp. bahana. mahana.

üzqülərsin . - incinərsin, incitmə, **üzgülərsin**, üzütmə, əzgilərsin, əzitmə (**əzgilərsin**: məzlum olarsın) . (**əzitmə**: **əzgitmə**. zülm edmə)

üzqün. **üzgün.** datğın. dartğın. məhzun

üzlərə . - **gülən üzlərə**, gülərmiş yaz, gülər qalar gülüm!, güləri yaz.

üzləşir uzlaşır. qarşılar. qarşılar: önləyir. - dəğişməyin bilməyən, sınmasını qarşılar. önləyir. uzlaşır.

üzmə **. -** dart **üzmə**, it yıxma

üzmək -axımın uğruyla **üzmək**.

üzr **-** inandırıcı olmayan sürgü, üzgü, **üzr**: uydurma. qulp. qılp. bahana. mahana.

üzrə **dizləri üzrə çöməlib (qapanıb), ayaqları üsdə oturmaq**: çöngəymək. çöncəymək. çöməlmək. çömbəlmək. çöngərməq.

üzü -**gözüyırtıq üzü sırtıq**: utanmaz. utsuz.

-**göy üzü :**çadır.

-kötüyə versən **üzü**, kəndi alar asdarı.

-**üzü asıq:** qaraqabaq.

üzü yolalıq uyruğuna. uyqarlığına. mədəniliyinə. baxma adam oğlunun uyruğuna tanıyanmazsın, basmadıqca quyruğuna.

üzüb - **əzib üzüb düzələmək:** çəkiş bəkişmək:dartılıb, oğulub yoğrulmaq. isədiyi biçimə soxmaq: qalıblaşmaq.

üzübəüz -**üzübəüz edmək**: qarşıtmaq . rubəru edmək.

üzücü . iç yaxan. iç qavuran. iç acıdan.

üzücü iç yaxan. iç qavuran. iç acıdan.

üzükmək **üzükmək.** narahat olmaq.

üzüq **1. üzük.** nisgil. isgil. həsrət. nostalji. 1. nisgil -içimə dolur sənsiz bir **üzük** (**nisgil**), yox dibi sonsuz bir güdük. **üzük**. narahat. huzursuz. məyus. -**üzük** yaşamlı:yaşamı dinc olmayan. -bu **üzüklük** nədən. onun üzüklüyünə ucun oldu (səbəb oldu). -yaşama küsük, üzük yaşar.

üzüqlüq **üzüklük** - bu **üzüklük** nədən.

üzüqlüyünə **üzüklüyənə -** onun **üzüklüyənə** ucun oldu (səbəb oldu).

üzülər **-** əğri sınınca, **doğru üzülər**.

üzülmə **. -** keçən günə **üzülmə**, yarınlara süzülmə. qoy ayağın bərk yerə indi

üzüm **. -** ged oğul çox qalırı pişməyivə sən qorasan, **üzüm** olduqda çağır sən dayıvı, ta pişirə çalba sənə. (**çalba**: halva)

. - içaq ol salmığın sağlığına üzüm bəsliyə, dos dosdun uymallığın saxlıya. (**salmığın**: salxımın). (**uymallığın** : təəssüb)

-üzüm, üzümə baxar, üzüm qızarar.

-ged oğul çox qalırı pişməyivə sən qorasan, **üzüm** olduqda çağır sən dayıvı, ta pişirə çalba sənə. (**çalba**: halva).

üzümə **-**özgələrin gözün taxaydım öz gözümə, özgələrin göziylə baxardım öz **üzümə**, öz.

üzün (**üzünmək**). hüzn. hüzün.

- incəldiyi yerdən qopsun, nə **üzün** güldü, nə içimə sindin.

-**tərs üzün açmaq:** çulxasın çevirmək.

-**tərs üzün, için açmaq**. çön (< **çönmək)**. (dalısın. için). çönün çıxartmaq. gizli nərsəni açığa vurmaq.

üzüntən bəzəgindən**. -** kişi sözündən tanınar, **üzündən yox**.

üzünə **görkü**: zahirinə. -görkünə baxıb söyləmə, könlünə baxıb söyləqıl. betinə.

üzünmək bükünmək. sıxınmaq. qussələnmək. huzursuz olmaq. qəmlənmək. munğılmaq. ənduhlanmaq. hüzn , təəssüfə dolmaq.

üzüntü büküntü. sıxıntı. qussə. ənduh. hüzn. qəm. kədər. təəssüf. munğ.

üzüşlər **-**seçim təmələndə sevinc dayansa, **üzüşlər**, uçuşa dönür!!.

üzütmə . - incinərsin, incitmə, üzgülərsin, **üzütmə**, əzgilərsin, əzitmə (**əzgilərsin**: məzlum olarsın) . (**əzitmə**: **əzgitmə**. zülm edmə)

üzüzə qarbaqara. qarşıqarşıya.

. - kimlər gülür **üzüvə**, kimlər güldür özüvə

vah vah **. -** könlüm açılar sevgini görcək, **vah vah** nə yaman ondan uzaqkən.

vajə **(**müin sözlüyü –tükcədir- deyir.)

vaqe qoyn.

vaqiən çinəyin& çinəgin. çinəğim. çinəsin. (doğru) doğrusundan. -onlar **çinəğim** doğma qardaşdırlar. -**çinəsin** de: doğrusun de.

valaylamaq səldirəmək. sallanmaq.

vallah **. -** qulaqların eşşəyin qulaqlarını yadıma salır, xoca deyir : vallah elə məndə sənə baxanda eşşəyim yadıma düşür

var tevlət davar. -davar üçun anğımazıb tanrını, götün si-ər malın alar xalqının.

var yoxunu . -gəncliyin, **var yoxunu** boşun yerə itirmiş, arman qalıb geri baxıb gedərlər. (**arman** : nisgilli. həsrətli)

var **-**aracda **var** min amac.

-artıq **var** baş yarmaz. (çox **var** qafa yarmaz, qırmaz). (artıq mal göz çıxarmaz).

-dağa görə qar, gülə görə tikəni, gücə görə yük, güvənə görə sınaq **var**.

-iki gün **var** ballı olur erkəyə, birincisi arvadını alan gün, ikincisi basdıran.

-alov düşsə yerin yaxar, yiyəsi **varı**, elin qapar.

variqən **. -**gün **varikən** ayı neylər, aylı gecə ulduzu.

variqən **-**dünya doğandan, fırlanır belə, səndə dolan, istəyin elə. dəğişməz dərmanın daşı, dünya **varikən**, fırladar genə.

varlı qaltu.

- **qaltu kişi:** zəngin adam

. -güclü yaşar, **varlı** kefin çəkər, dərdli dərdin.

varlıq **. -** bizdə bir kölügə ışığa bağlıq, ölürsə ışıq, **ölürdə varlıq**. (bağlıq: bağlı).

-yoxluq ölüm **varlıq** olum deyiblər.

varlıqı **. -**kişilik **varlığı** başilə könül.

. -inananmadın **varlığı**, danananmadın yoxluğu.

varlıqı **-**bu sevginin **varlığı** yatmış, yoxluğu qalxmış.

varlıqın **-**inanqılsan yoxluğa, dəğər tapar **varlığın**.

varlıqın. **-**danananmadı yoxluğun,inananmadı **varlığın**.

varlıqın. **-**danananmadım yoxluğun,inananmadım **varlığın**.

varlıqına **-**yoxluğunu danananmır,**varlığına** inananmır.

varlıqını **varlığını**. - **yoxluğunda varlığını düşünmə, dirligində**, kəndi sində eşinmə. (**kəndisində:** kəndi gorunda.). (o ki dirilikdə, ad qoymaq üçün çalışı, yaşlı ömrün, çürüklərə tapşırır. (yaşlı: yeni. taza, gənc. pöhrəli. verimli)

varsa **. -** döğülən **varsa**, döğən var, yıxılan varsa!, yıxan var!

. - inam **varsa** ər igidlər bəslənər.

varsıl zəngin. devlətli. sərvətli.

varta - bir var qan içmədə, varda biri qan ağlayır.

vaz qeçəsən -yaşam yasası -birin ötürəsən, birin boş verəsən, birindən **vaz keçəsən**, birin keçindirəsən, biriylə keçinəsən.

veren **-**çok **veren** maldan az veren candan sarsılmaz.

-çok veren maldan az **veren** candan sarsılmaz.

verəqoymaq **(verə+qoymaq**). lütf edib vermək.

verəqörmək **verəgörmək (verə+görmək**: vurqulama sözü). verib qurtarmaq. ver gilən. – **verəgör** gedsin. – **verəgör** bevaxdır.

verən **-verən** əl alan əldən üstün.

verər . - **əl verər**, göz qorxar.

veri data.

verilməqtən **. -**könül ilə **verilməkdən** sevinc doğar.

verilməz **. -**ilana ayaq, dəviyə qanat **verilməz**

verilməz **-**ilana ayaq, dəviyə qanat **verilməz**.

verimli pöhrəli. yaşlı.

verqi **vergi.** bac. alman. xirac.

-**vergi**, **alım**, xirac **almaq**. xirac kəsmək.

verqin verəcəyin. -acdan alqın olmasın, **bəyqə vergin olmasın**. (**alqın**: alacağın).

verməsə **. - əl verməsə**, göz dəğməz (əl görsətməsə, göz vurulmaz). {(əl: barmaq) barmaq göstərməsə, göz dəğməz)}

versən **-**kötüyə **versən** üzü, kəndi alar asdarı.

vertiyimtə **. -**getdiymdə geri dönməyəcim, **verdiyimdə** dalı almayacim, söğüb söğsəndə dinməyəcim, ala bildiyin al ged, daha sormayacim,

vertiyin **. -**gördüyün unut, **verdiyin** umut.

veyranı . - ağ sular çöndü qara suya, **basdı veyranı**.

(vər. gözəvər: 1. dəlik deşik. 1. incə dəlikli nərsə.

(vərəzən - **ərəzən vərəzən edmək:** tökə seçə edmək alt üs edmək .

vətən ölkə-dil ölkə təpər. (**ölkə:** vətən) (**təpər:** qeyrət).

vətəni **-**çivi saxlar taxanı (nal), taxa -atı, at kişini, kişi vətəni.

vur **-**dünü **vur** daşa, gününlə yaşa.

(vurqun gözü kor olar vurqun istəyin görər vurqun.

vurulmağı **-**uslu ağıllılar sevməyi sevər, axmaq kütbeyinlər vurulmağı.

vurulmaq **-**sevməklə **vurulmaq** iki başqadırlar, sevmək ısınmaqdır vurulmaq dəli olmaq.

vurulmaq **-**sevməklə vurulmaq iki başqadırlar, sevmək ısınmaqdır **vurulmaq** dəli olmaq.

(Yâ sittine el-adra: Altmış çağın böyüyü

yabana **-**doğru olsam ok gibi, yabana **atarlar** beni,eğri olsam yay gibi,elde tutarlar beni.

(yağ yarmaya qarışar qazanın dibi yavan qalar el üçün ağlayan iki gözdən olar.

(yağu səni can yarasından tutur.

(yağu səni can yarasından tutur.

(yaxa çalmaq adlandırmaq. mənsub edmək. qarayaxa rəncbər. zəhmətkeş.

(yaxa uşlamaq qulağın burmaq.

(yaxıların qış olur. (**dışlanmaq**. yadlanmaq).

(yaxınlıqdan bezişsən, sevmirsən.

(yaxınlıqdan bezişsən, sevmirsən.

yaqtırma. **-**odun almayana od **yaxdırma**. (**almayana**: devşirmiyənə).

yaq **. -**öksüz oğlana bax burnun qan dadsın, öksüz oğlağa bax ağzın yağ dadsın. (öksüz oğlan baxarsan burnun qan dadar, öksüz oğlaq baxarsan

ağzın yağ dadar).

-yağ yarmaya qarışar qazanın dibi yavan qalar.

yaqaq **yaxaq**. qara. töhmət.

yaqaqçı **yaxaqçı**. qaraçı. töhmətçi.

yaqan **yakan** (**yak**: yan). (**akan).** vəkil.

-. eşq olsun **yağan buluta**, coşan ürəyə.

-**iç yaxan**:**yaxan**. iç qavuran. iç acıdan. üzücü

. -eşq olsun **yağan** buluta, coşan ürəgə.

-**Iç yaxan**. iç qavuran. iç acıdan: üzücü.

yaqanmaq yakanmaq (**yak**: yan). vəkalət edmək.

yaqar **-**alov düşsə yerin **yaxar**, yiyəsi varı, elin qapar. **1.yaxcı.** yarar. oldu.

haydi. -**yarar,** gedəlim. -**yaxcı pisi, kiçik böyüyü ayırdmaq**: darağlamaq.

yaqcı **-**kötü dinsə dinmə sən, hər nə desə alma sən, **yaxcı** heyva, alma sən, göt kötünü aranıza soxma sən.

-qonşun yaman köç qutar, qanmazlardan qaç qutar, yaman duydun geç qutar, yaman girdi qoğ qutar, **yaxcı** buldun qal qutar..

. -hər ayrılıq ölümdən **yaxcı**, olamaz ölüm ayrılıqdan yeğ.

-**çox yaxcı:** çin iyi. ən iyi.

yaqcılaşmaq **yaxcılaşmaq**. ediləşmək. edqulaşmaq. iyiləşmək.

yaqcısı **. -**keçən günlər **yaxcısı** pisi, keçmiş olsun qalmasın izi, mutlu yıllar gözləyir sizi

yaqcısın **-pisin yaxcısın**. aşdaşını. **-aşdaşını** görmədik. (yaxcı yamanını (pisin yaxcısın) görmədik.

yaqçı -**yaxçı yol:** ağ yol.

yaqı **. -**göz gözə yağı olmaq

yaqı -**daşyağı:** qəti düşman.

-domuz dərisi post olmaz, əsgi **yağı** dost olmaz. **yaqın qohumun**. **(**yaxın) özəktaşınğ.

-ıraqsa dos, könlü **yaxın**.

yaqın **ürəyə yakın:** göküzlük. dəğərli olan

. - ıraqsa dos, könlü **yaxın**

. -kərdisi **yaxın**, həmədan uzaq.

yaqın **yaxın**. öğnə -axşam **öğnəsi**: axşama yaxın. -axşam **öğnələrində**

yaqın **yakın** (**yak**: yan). (yakı, yanı tutulan). kəfalət olunan. müvəkkil.

yaqınday **-**mingəninğ yaxşı at bolsa, alıstı yaxınday gör. (bindiğin iyi at olursa, uzağı yaxın gör!).

yaqının. **-**görməyir günlərin axının, göz seçənmir ölümün **yaxının**.

yaqınlaşır **-**köçmək **yaxınlaşır** doslar, dəngi bağlayın, pozulmadan yollar.

yaqınlaşır **yaxınlaşır**. - **köçmək yaxınlaşır** doslar, dəngi bağlayın, pozulmadan yollar. **(dəngi:** yükü. bağlamanı). {bu kələki (ibarət, cümlə), dosları, yarımçıq qalmış işlərin bitirməyə çağırır. (bu söz orta yaşı aşmış, əllini savmış kişilər ara deyilir)}.

yaqınlaşmaq **yaxınlaşmaq.** yanına yan olmaq - yaman yanına yan olma, yan olsanda, yar olma. (**yanına yan olmaq:** yaxınlaşmaq).

yaqır. **yağır.** bir yükün ağırlığından, sürtülməsindən törənən yara)

. - gecələr yalnız, gecələr ağır, hər bucaqdan qəm kitir **yağır**. (**kitir > kədər)**

-gecə dolu **yağır**, günüz od. (dağlıq yer).

yaqısı -**türk yağısı**: türk düşmanı.

. -hər nəyin sonu var, yazı **yağış**, qışın qarı var, qara gecə, ışıqlı gün sonu var

yaqlaşıq . -hər **yaklaşıq** bir acraşıq sonu, hər acraşıq bir **yaklaşıq** sonu. (**acraşıq** : ayraşıq)

yaqlaşır **. -**göycələr çağı yaklaşır, ağzımın suyu calaşır.

yaqlı -**çətin olubda, yağlı olan**. aşlı daş. əməyinə (zəhmətinə) dəğər. əməyinə görə dəğər. çətin olubda, yağlı olan. aşlı daş. əməyinə (zəhmətinə) dəğər. zəhmətinə görə dəğər verən.

yaqlıq **yağlıq.** əllik. kiçik dəsmal. cib dəsmalı.

yaqmalatı **yağmaladı.** yaxmaladı. çaxmaladı. taladı). - səbrimi yağmaladı, **incar** qalmadi.

yaqmaz. **. -**doğru söz qulağ **yakmaz**. (**yakmaz**: oxşamaz)

yaqmurdan **yağmurdan**. - börü **yağmurdan qaçmaz**.

yaqsın **-**qazanı qazanan assın, odunu yığan **yaxsın**.

yaqşı **. -** gözü köz görən, odu **yaxşı** tanır.

. - gec olsun,gələn yaxşı

. -gəlibgədənə yol **yaxşı**, ölürgəngə gor **yaxşı**

-yaxşı olsa bəydən görünər, yaman olsa quldan.

yaqşı **yaxşı**. - yaman yaman bilən, **yaxşı** zaman bilən.

yaqşılıq **yaxşılıq** -**yaxşılıq sevən:** yeyçin. (xeyrxah. nikuxah).

yaqşıtan **-**qonşunu qonşudan sor, yamanı **yaxşıdan**.

yaqşıya **-** güman yoxdur **yaxşıya**, uzaq olsun yamanlıq.

yaqtı **-**işim qaldı qar **yağdı**, işin çağı bu çağdı.

yaqtıra **-**dos küydürö aytat, düşman güldürö aytat. (aytat: söylər) (dost yaxdıra söylər, düşman isə, güldürür söylər).

yaqtırtma **-**odun yığmayana od **yaxdırtma**.

yaqu **-**qorxmazların baxışı, qorxaqların qılıncı, **yağu** için sarsıtar.

yaqu **yağu. -** öykü dolu başı var, **yağu qıran daşı var**.

yaqun **yağun.** acun**.** düşman. **- acun eldən dosd olmaz**, öcü qalsa, dinc almaz.

yaqun **yağun.** mətlub.

yala çıxmaq **yala çıxmaq** dağ təpəsinə, ucalığa dırmaşmaq. (başqası işinə qarışmaq). -yol ötdüm; **çıxdım yala**, olmasına düşdüm qala.

yalaq ölü yuğulan yer.

yalaqa yaltaq. yalataq. dalqavuq. dalqanac. mütəməlliq.

(yalan duydun kimsədən güvənmə ona, güvənsə biri, yalan gəpirmə ona. sənə güvənənə yalan demə, sənə yalan deyənə güvənmə.

yalan palan **tülkütoyu**. tülküoyunu. .

yalan malda oğru, **sözdə yalan** bilməyən tanrı, qadasın başından kül kimi ələr.

. -aşlıq atı yürüdər, **yalan** başı çürüdər. (**aşlıq**: yem).

-nə yazıq doğruluqlar ucuz satılır, heç nədən **yalan** ağır alınır.

-yalan duymaz qulaq yox, olmasa ki, kar ola, **yalan** deməz, dil olmaz, olmasa ki, lal ola, aldatmağan baş olmaz, olmasa ki, gay ola.

-yalan dünyanı bəzər özü lüt gəzər.

yalanabatar - yamanla oturan, **yalana batar**.

yalançı atıcı. uydurucu.

yalançı **-**bu devir **yalançı** devir, sən seçəni deyil, istəyin sevir.

yalançılıq **. -** eşitdiyin söyləmək **yalançılıq** öğrədər.

yalançının **-**axar sular dayanmaz, **yalançının** yalanları azalmaz.

yalandı **yalandı**. -ışıq doğurkən, kölgə yarandı. ışıq doğru, **kölgə yalandı**.

yalanları **-**axar sular dayanmaz, yalançının **yalanları** azalmaz.

yalaşut viyadük. dərə üzərindən keçən yol . bir yarğın, uçurumu atlamaq üçün çəkilən köprü.

yalataq yalaqa. yaltaq. dalqavuq. dalqanac. mütəməlliq.

yalın saçın. -**yalın ağarmiş**,yox ağzında dişin.

yalqav **yalkav** (yaykav). yayaz təmbəl. sust.

yalqızları **-**qoşul kərvana qalma dala, **yalğızları** qurd alar.

yalqızlıqın -gecənin bir çağında, qaranlıqlar bucağında, **yalğızlığın** qucağında, **yanızlığın**.

yalqu **yalğu. -** geçmişdəki qəmlərdənisə almasa görnük, **yalqu** əzilir yüksələməz olduğu yerdə. **(görnük:** ibrət**.** dərs).

yalmasına - **aştu yalmasına** düşmək: vəsl təmnasinə düşmək.

yalnız çalı. tınqa. fəqət

. - içivə qapanıb, öldürmə dışı, **yalnız** qalan, yem olur birinə.

. - gecələr **yalnız** gecələr ağır, hər bucaqdan qəm kitir yağır. (**kitir > kədər)**

-gecələr **yalnız** gecələr ağır, hər bucaqdan qəm kitir yağır.

yalnız **-yalnız** qalan yem olar birinə.

yaltaq yalaqa. yalataq. dalqavuq. dalqanac. mütəməlliq.

yaltırar - **gözü yaltırar**, içi qaltıray: gözü parlayar, içi çalxayar) (tapmaca) (**otaraba. maşın**).

yaltun kıristal. çox aydın, duru. şəffaf. mütəbəlvir. vazih.

yaluq **yaluğ. -** hər nəyində var sonu, qatar durar, ocaq sönər, yollar bitər, **yaluğ** dinər. (**yaluğ**: kişi. adam) .

yalun **. -** düşman nəmə deyməz, **yalun** nəmə geyməz

yam yol. yamçı yolçu. yol çəkən.

yamaçı **əkəci**. **-**başmaq əkəçi: pinəçi.

başmaq başmaq əkəçi. pinəçi.

yamaçı pinəçi başmaq əkəçi. yamaçı. əkəci.

yaman **. -** könlüm açılar sevgini görcək, vah vah nə **yaman** ondan uzaqkən.

- dəvənin **boynu yaman**, yamanın **oynu yaman**.

- yaman asılar, yavaş basılar.

- **yaman** yanına yan olma, yan olsanda, yar olma.

. - **yaman yaman bilən**, yaxşı zaman bilən.

-cırıq daban, dili **yaman**.

-dünya dönür, yaşam çönür, seviş söğüş yer dəğişmiş, istəklilər **yaman** olmuş, iğrənclər yerin tutmuş.

-qonşun **yaman** köç qutar, qanmazlardan qaç qutar, **yaman** duydun geç qutar, **yaman** girdi qoğ qutar, yaxcı buldun qal qutar.

-yaxşı olsa bəydən görünər, **yaman** olsa quldan.

-yaman, yoxdan yuxarı. kötü, yoxdan yeğdir.

yamana **. -** iyiyə çatanmasan, **yamana** döz, yamancadan qaçasan.

yamancatan **. -** iyiyə çatanmasan, yamana döz, **yamancadan** qaçasan.

yamanı **-**qoğ eşik qapıdan, qoyma **girə yamanı**.

-qonşunu qonşudan sor, **yamanı** yaxşıdan.

yamanın **-**qazanın qarası, **yamanın** qadası yoğar. (**yoğar**: bələr. yoluğar). (**qadası**: bəlası).

yamanla - **yamanla oturan**, yalana batar.

(yamanlar uzaq olsun daşa gəlsin.

yamanlartan **-**qapağandan, təpəgəndən, urağandan dış, **yamanlardan** ol uzaq.

yamanlaşsa **-**iki kişi **yamanlaşsa**, üçüncüsü eşidirsə, hər ikisin ağız pisə tanıyar, ikisində qınıyar.

yamanlıq. **-** güman yoxdur yaxşıya, uzaq olsun **yamanlıq**.

yamat izafi.

yamıl **əmir. əmil. həmil.** usul. yumuş.

yamır **amır** (yapır) huzur. dinc. rahat. aram.

yamsız yolsuz. naçar. çarəsiz. dərmansız. əlacsız.

yan yön edmək. işləri düzənə salmaq.

yan **-nə yan** nə yandır, yaşa yaşat.

-**yanına yan olmaq**: yaxınlaşmaq. - yaman **yanına yan olma**, yan olsanda, yar olma.

yanaqın **. -**dam üzə düşdü gözüm çer təğiyə, istədim olsun işim rəmzilə, aşkar təğiyə, yanağın öpməyə, quranə təfəüül elədim, gəldi bu ayə ki, "ən təp təğiyə".

yanan . - **sene yanan**, ağrın alan.

yanan **-**. külün gördüm odun (gülün) yok, **yanan** azdır yatan çox.

(yanar axşamlar. işığıyla bütün ətraf boyanar axşamlar. işıqından isinərkən bu qaranlıq ruhum,.

yanasın **-**çalış öz kəndivi kəndi özün qanasan, ondan yeğki özgə dərdə **yanasın**.

yanasız 1. tərəfsiz. –bu döğüşdə kim **yanasız**: kimə tərəfsiz. kimin tərəfisiz . 1. tərəfsiz. xunsa. -bu döğüşdə mən **yanasız**: -bu döğüşdə mən kiməsnin tərəfin tutmam.

yanbeqi **yanbegi. yanbırı**. **yanbörü**. yanı, böğrü üsdə. yanpörtü. əğri

yanbırı . **yanbörü**. yanı, böğrü üsdə. yanpörtü. əğri

yanbörü **yanböğrü. yanbırı**. yanı, böğrü üsdə. yanpörtü. əğri

yanıb-yaqılma **yanıb-yaxılma**. yandı-qındı.

yanıq -küyəz ürək.

yanıq **-**ağız gülə qapdın, örtə külün səpdin. (aldatıb üzə gülərək qapdın, **yanığ külü** üzə sərpdin).

yanıq bərraq.

-yanıq ürək: küyəz ürək. küyəzmək. -.

yanılır **-**çok bilən çox **yanılır**.

yanılmış **. -**həmişə **yanılmış** çox söyləyən çox, ki söylür bulduğun dildə sünğük yox. (**sünğük**: sümük)

yanımsı közərik. közərmiş. qızarmış. çızğınığ. çızğınğ. küyzün. köyzək. küyzək.

yanına -**yanına yan olmaq**: yaxınlaşmaq. - yaman **yanına yan olma**, yan olsanda, yar

olma.

yanınta **-**iki döşək **yanında**, yatmış olar qurqatda.

yanıt. cəvab**. -**həmmə nəyi aytdınğız, sonğundada tapdınğız, əllərizə gül bitsin, doğru **yanıt** yazdınğız. (tapmaca yanıtı. (**yanıtı**: cəvabi) (**aytdınğız**: söylədiniz)

yanıtma **-**öfgəlisin **yanıtma**, sevişlisin söz vermə.

yanızlıqın **. -** gecənin bir çağında, qaranlıqlar bucağında, dalğızlığın qucağında, **yanızlığın** ocağında, danı gözlər gözlər

yanızlıqın **-**kötü yoldaşın batası, **yanızlığın** qalası.

yanqa **yanğqo. yanqo.** sadə. bəsit.

yanqaşmaq **yanğaşmaq. yanğşamaq**. deyinmək. durmadan danışmaq.

yanqı -**səs, yanğı vermək:** yanğılamaq. cavab qaytarmaq.

yanqılamaq **yanğılamaq.** səs, yanğı vermək. cavab qaytarmaq.

yanqılar **yanğılar**. əks edər**. -**qöz qörtüyü, ürəkdə yanğılar (**yanğılar**:əks edər)

yanqılar **yanğılar.** səs salar

yanqımaza **yanğımaza. -**anmazıla **qanmaza**, anlamaza **yanğımaza**, ürək demə, daş denə.

yanqırıt **yanğırıt.** şayiə

yanqısı **-qızma, şəhvət yanqısı:** quduş.

yanqışmaq yanğışmaq. çanğışmaq. çənə çalmaq. gengəşmək.

yanqlatmaq **yanğlatmaq**. anğlatmaq. söyləmək

yanqo **yanğqo. yanqa.** sadə. bəsit.

yanqşaq **yanğşaq. yanşaq**. çox danışan.

yanqşamaq **yanğşamaq. yanğaşmaq**. deyinmək. durmadan danışmaq.

yanlışlıq aldağ. (saprılan, bıraxılan, sürcülən nərsə). suç. -çox **aldağlı**. -burda bir

aldağ yox. -çap **aldağı**.

yanlışsa . -hər nəyi adiylə aday, yanlışsa tuyğuran çaşar. (**aday**: adlandır)

(**duyğuran**: eşidən)

yanmaq küyəzmək. -**küyəz** ürək: yanıq ürək.

yanmaz **. - otda yanmaz**, suda çaxmaz (tapmaca)(hələ buracan tapılmayıb).

yanpörtü **yanbırı**. **yanbörü**. yanı, böğrü üsdə. əğri

yansıq kəsmənə. qansıq. ötsüq. təqlid.

yansın **. -** için **yansın** başın dönsün. (qarqış)

yansız tərəfsiz. küt.

yanşaq **yanğşaq**. çox danışan.

yanta **yanda**. - **hər yanda** pox tapılsa, adamda tapılar.

. -o sözki hər yanda diyənməsən , heç **yanda** demə

yantal -**yan dal:** yutdal.

yantı **yandı.** dedi. cavabladı. -qurda sordular. -əfəm, nədən yoğun (dur) belə boynun?.

yandı - öz işimi, özüm görrəm.

yantı-qıntı **yandı-qındı**. yanıb-yaxılma.

yantır **-**nə yan **nə yandır**, yaşa yaşat.

yantırılmış **. -** illər boyu aldatılmış, olan körpüləri **yandırılmış**, talanmış elim qaldı.

yantırtı **yandırdı. - yandırdı səni,** yantuğu ayruq, abac oldu: yandırdı səni mehnət həcran əcəb oldı!

yantuqu **yantuğu. -** yandırdı səni, **yantuğu ayruq**, abac oldu: yandırdı səni mehnət həcran əcəb oldı!

yanyana, **-**kötü iyi yanyana, durur dağ tək qarşıma, iyi qalmış yuxuya, kötü çıxır yarşıma. (qarşıma: qabağıma) (**yarşıma**: rəqabətimə).

yapan **-**bayraqları, bayraq **yapan**, üstündəki qandır.

yapar **-**biri sınar, biri sönər, biri **yapar**, biri qınar, biri durur biri köçür.

-çox düşünmə başna gəlcək pişləri, uçraş yapar sanmadığın işləri.

(**pişləri**: oyunları. buruqları).

yaparat yapma aracı. əpərey. cihaz.

yaparı **. -** dildir, sırlar haçarı, **sözdür, könül yaparı**.

yaparsan **. -** inanmayıncaki bacarıqlı bir türksən, elə öğrətildiyini **yaparsan**, bildiyivi yok!.

yapas boyas. məkiyaj.

yapaslamaq boyaslamaq. məkiyaj edmək.

yapay icrayi. qabili icra.

(yapdıqların gözlədiklərin olamır, (arzular öz yolundadır.

yapı -**çox qatlı yapı**: bildinq (building). dikət**.** bina.

yapılı -**yığılı yapılı:** 1. özün düşünüb, çevrədən qırmış. 1. nərsiyə tam yaraqlı.

yapınca tunik. gödəkcə. tonik.

yapış **. -**gücün çatsa **yapış**, çatmasa qopuş

(Yapışdirma(=\#\+) Yaxışdırmaq.

yapraq **. -** güz ərməğani soluq gül quruq **yapraq**

-dalsız **yapraq** yel küləyin əsiri.

-qopan **yapraq** ağacdan, əsən yelə oyuncaq.

yapraş (**yapraq**: örtük. (< **yapmaq**: örtmək. qapamaq)). **yəprəş.** dəğişik görnüşlü, boyalı. saf, bir qılıq olmayan. bənəkli dəri. səprəş. səpgilli.

yaprış sınıq nərsənin altına, dalına qoyulan nərsə. dayaq. dəsdək.

yapta saxta. məsnu.

yaptaraqçi operator

yaptıqın **-**ilk söylədiyin, son **yapdığın** (uyuşur).

yar tapsa **. -**könül edər artıq güvən mal tapsa, xoş gəzərlər qız oğlanlar **yar tapsa**.

yar - **gözəldən yar**, çirkinden çor əksilməz.

. -yoxsa artıq, **düşünən yar, yarını**, belə getməz, yıxılınca, ayıli!.

-**arı görməz bal olmaz, nazdan əksik** yar **olmaz. yay görməmiş nar olmaz.**

-mansızın yar **arayan** yar tapabilməz. (mansızın: eybsiz olan).

-oğlun yetib el içinə girməmiş, tarla dərib xırmanlayıb ambarına yığmamış, bağdalı dos, ürəkli **yar** qıyın günə düşməmiş. (**bağdalı**: bəfalı) (**qıyın**: dar).

(yara yetmiş, qada itmiş,.

yara **-**qapanıq **yara** qan verməz, cansız olan can verməz.

yaraq **-**ayaq, qorxaqa, **qaçqu yaraq**, alqara **durqu yaraq**. (ayaq, qorxaq üçün, qaçmağa yarar, qormaza durmaq üçün yarar).

-**gərək yaraq:** əsbab alət. vər vəsayil. əbzar.

yaraqın **-**qarın doyuran aşın olsun, düşman yıxan **yarağın**.

yaramaz yaravsız. yavuz.

yaramaz yavuz. zərərli.

yaranmaq istifadə edmək. - **yaranmağa** çalışdıq.

yaranmaz **-** inanmaqlar **yaranmaz**, bacarmaqla güc gərək

yarantı **yarandı**. -işıq doğurkən, **kölgə yarandı**. ışıq doğru, **kölgə yalandı**.

yarar **1.** ışıqladar. **-**kişini düşüncə **yarar**, düşünməsə heçinə qalar. **1.** yaxcı. oldu. haydi. -**yarar,** gedəlim. -

yarar fayda - olsun ki bu sözlər **yarar** ola

yararmaq **-**. söz yaratmaq, **sözdən yararmaq**.

yarası **. -** iç **yarası** sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz), iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan ediləməz), qorxusuzluq sakılmaz (qorxusu olmayana

sakınış, ehtiyat anlamsız)

yarası hoylanmaq. dərd sazlanmaq.

yarası -iç **yarası** sarılmaz, göldə balıq satılmaz, göydə ulduz sayılmaz, sütü yoxsa sağılmaz, başa gəlməz sanılmaz (güman olunmaz) , iş görməyən yanılmaz, iş başında ağrı başdan savılmaz, yox yerdən heçnə olsun saçılmaz (armağan edilməz) , qorxmayanlar sakılmaz (qorxusu olmayana sakınış, ehtiyat yokdur).

yarasın var olsun.

yaraşıqlı törəli. dəğərli. munasib.

yaraşır . - böylə dar tutma, boğursan sözüvü, açılıq, söz yaradır, **hər gözələ söz yaraşır**.

- günəş yerə iş kişiyə **yaraşır**

. -düzlük, **düz kişiyə yaraşır**.

yaraşmaz **yarışmaz.** - (gənc olan boş işsizlərə) . -boş çağuvu vermə boşa, çağ gedirsə qayıtmaz, sıx qoynuva sevgivi, ər qız olsan tək dolansan **yarışmaz**. (**ər qız olsan**: erkək dişi olasan) . (**yarışmaz: yaraşmaz**) .

yaratan **yaradan.** -**yaradan bərədən:** ordan burdan. yaxından uzaqdan.

yaratar **. - sanat yaratar** ötnü qoşunu . **(sanat:** ilham**.). (ötnü:** nəğmə).

- kişioğlu açıq gözlə gözəlliyi seçənməzsə, qapıq gözlə **yaradar**.

yarati **-**qara dəniz garadi, urəyimiz **yaradi**, bu amansız yoların, sonu görün haradi.

yaratır **yaradır**. - böylə dar tutma, boğursan sözüvü, **açılıq, söz yaradır**, hər gözələ **söz yaraşır.**

yaratmaq **-**. **söz yaratmaq**, sözdən yararmaq.

yaravsız yaramaz. yavuz.

yaraya **-**igid odu atdan düşdü atlana, igid odu hər **yaraya** qatlana.

yarçal 1. uğurlu. -gecəniz **yarçal. 1.** bağışlayan. mehriban. mərhəmətli. **1.** (xoşayənd).

yarçal -**gecəniz yarçal:** gecəniz uğurlu.

yarı ertin**. -**dünəni boş ver, bu günü xoş ver, ertisinə pay saxla

-**gecə yarı**: gecə yartı. tünorta (# günorta).

-kəsər **yarı** paylaşdınsa bir acı, artar qatı, paylaşdınsa bir sevinc.

yarıq : fürsət. macal. ömür güdə gözləməyə **yarıq** yox.

yarılmış qanmaz qöztən daş **yarılmış**. (qanmaztan uqur bəqlənməz).

yarıltı **-**oğru elə bağırdı, doğrunun bağrı **yarıldı**.

yarım açmaq qındırmaq aralamaq. -qapıyı bir az **qındır**.

yarım qirtə **yarım girdə**. çənbər. çəmbər < çönbər. yay. kaman. əğrik. əğri biçimli. münhəni. -yay kimi qılan boydalımı (qamətimi).

yarım yamalaq. yarımçıq.

yarımamış **. -** gəlindən yarımamış anam.

yarımçıq yarım yamalaq.

yarın **. -**keçmişdə yatırsa ölüm, indi **yarın** doğacaq olum

-keçmişdə qalıb, **yarına** qaçıb, indidən qalıb

. - öğrəşməyə, dün keçdi, yarın gecdir, bu gün yarıdır (**yarıdır**: düz uyqun çağudur).

-bu gün göz yumduqlarımız, **yarın** bize göz açdırmayacaq olanlardır.

yarınay danertin. səhər səhər. səhər tezdən

yarını . -yoxsa artıq, **düşünən yar, yarını**, belə getməz, yıxılınca, ayıli!.

-indim qoymur nə dünü, nə **yarını** düşünəm.

yarınına ertisinə**. -**dünəni boş ver, bu günü xoş ver, ertisinə pay saxla (**ertin**: yarın).

yarınqı atıqı. -**atıqı** quyruqdan, bugünkü öpkə yaxci. (**öpkə**: ağciyər).

yarınlara **. -** keçən günə üzülmə, **yarınlara** süzülmə. qoy ayağın bərk yerə indi

yarınlarım . -keçmişlərim boğulmuş, **yarınlarım** doğmamış, bu gün əldə basın qıl.

(**basın qıl:** hüjmə keç)

yarış -kəndinlə barış, dosdunla **yarış**.

. - kəndinlə barış, dosdunla yarış.

(yarışan ol, yalışan yox.

yarışmaq qanınmaq. qanımaq.

yarışmaz. **yaraşmaz**. - (gənc olan boş işsizlərə) . -boş çağuvu vermə boşa, çağ gedirsə qayıtmaz, sıx qoynuva sevgivi, ər qız olsan tək dolansan **yarışmaz**. (**ər qız olsan**: erkək dişi olasan) . (**yarışmaz: yaraşmaz**) .

yarıtcı köməki sazəndə. sazəndə. - **yarıtcı** olun.

yarıtır **yarıdır**. - öğrəşməyə, dün keçdi, yarın gecdir, bu gün yarıdır (**yarıdır**: düz uyqun çağudur).

yarıtmaq bolqutmaq. çarə bulmaq. dərman, tədavi edmək.

yarıya **-**açıq yarıya, qurd düşməz.

yarqal mərhəmətli **-**gecəniz **yarğal :** mərhəmətli.

yarqal **yarğal.** 1. mədəd maaş. **1.** mərhəmətli . - gecəniz yarğal

yarqı rəhmət. -onların köçənlərinə yarqı , qalanlarına alqı (şans) dilərim.

yarqılı müttəhim

yarlı **. -** dağı qarlı , **gözəl yarlı olsun**. (yarqış sözü).

yarmaq . -**qılı qırxa yarmaq:** çox qurdalamaq.

yarmatan -bazara düyüyə gedərkən, **evdəki yarmadan olmaq**. (daha iyisin umub, əlindəkin itirmək).

yarmaz -artıq var baş **yarmaz**. (çox var qafa **yarmaz**, qırmaz). (artıq mal göz çıxarmaz).

yarpaqlamaq . tərifləmək. mədh edmək.

yarpızı **. -**ocaq çayı, küp pendiri, isti çöçə, **ot yarpızı** (bulaq otu. yarpız türü).

yarşıma. **yarşıma:** rəqabətimə. **-**kötü iyi yanyana, durur dağ tək qarşıma, iyi qalmış yuxuya, kötü çıxır yarşıma. (qarşıma: qabağıma) (**yarşıma**: rəqabətimə).

yarşınmaq qanınmaq. qanımaq. qane olmaq.

yartan **-**nə əldən qoyur, nədəki **yardan** doyur.

yartı - **gecə yartı:** gecə yarı. tünorta (# günorta).

yartım -çox qalxma belə yüksəyə bir gün düşəcəksən, düşdüqdə bulunmaz təki bir dal ola **yardım**.

yartım **yardım.** dirək. dəstək. -sizin işizə, yoluza uğur, **dirəklər** dilərim. - **dirək** tapılmadı. - **dirək** olun. - **dirək** çıxmaq. - **dirək** olmaq.

yarusun yarusun: kömək olsun. -tarım qorusun, elim yarusun (**qorusun**: saxlasun.) -tarım qorusun, **elim yarusun** (kömək olsun).

yas çilən. sök (> suq). matəm. təziyə.

yasa **-**qapan olsa uzaq dur, **yasa** olsa qorunqıl. (qapağan olsa yaxınlaşma, qanunn konulu işsə savunqıl).

yasaqun **yasağun. 1.** mütəvaze

- gün kimi ışıyan, tün kimi yaşuran, su kimi duru, **topraq kimi yasağun**, ölü kimi dincək. nə olursun ol, oldunğn kimi görkən (görsən), görkəzin (görsətin) kimi ol. (**ışıyan**: ışıq saçan) (**yaşuran**: payan. örtən) (**yasağun**: Mütəvaze) (**dincək**:aram.) (**görkən**: görsən) (**görkəzin**: görsətdiyin) (**görsətin**: görsətdiyin).

yasanmaq hazırlaşmaq**-**öğrəşmək **yasanmaq** (hazırlaşmaq) deyil mi?.

yasası -**yaşam yasası** -birin ötürəsən, birin boş verəsən, birindən vaz keçəsən, birin keçindirəsən, biriylə keçinəsən.

yasqatmaq dürgətmək. bəsdələmək. qanuna qoymaq.

yasqınmaq ümidini itirmək&

yasqınmaq **yasğınmaq**. yesinmək. işi gətirməmək. ümidini itirmək. oyqarağmaq. qırılmaq. hüsrana uğramaq. könlü qırılmaq. məyus, nakam olmaq. məğbun olmaq. məğlub olmaq. şikəs yemək.

yaslı **. sığınaq. qorunat**. **- balalar yaslısı**: cocuq sığınağı .

(yastıqbiçimindəbaşısüslənmişbayraq. -**köv kütəl**: (**köv**: kös, təbil). hay küy. dəm.

yastratik < nastratik (rus). tənik. Incə. yasıq (yazıq) > yazik (# **tünük**:qalın. yoğun.)

yaş **. -**keçərsə yaş qayıtmaz, tökülsə su yığılmaz.

-gecə gözü yad gəlir mənə, çox çətin anlatım sənə, quru gözdən **yaş** axır içə, tapmıram söz nə deyim sənə.

(yaşa başladır hər nə, ölüm başlamır nərsə.

yaşa **-** günüvü **yaşa**, yaşı vur başa

. - dünü vur daşa, gününlə **yaşa**

. -günüvü **yaşa**, yaşı vur başa

-başıvı qoy balınca, şad **yaşa** qocalınca.

-bu yaşam bir kərə düşür ələ, çalış onu diləyin təki **yaşa**, hər nə olsun kimsələrdən gözləmə, özün düşün, özün biçin, türklüq ilə vur başa.

-dünü vur daşa, gününlə **yaşa**.

-nə yan nə yandır, **yaşa** yaşat.

(yaşam dərd uzardan çiçək yaratmaqdır, ayrılıq güc gələr aşqa.

(yaşam günlə yaşanır saatla belə yox. **(sanğıra:** həzyan. ovham. xiyalat).

(yaşam yaşdır,çətin deyil, gedər gedər, dönər deyil. əsirsəyel**,** çaşıryolun.

yaşam **. -**anadilin satan kişi, alçaqlıqdır **yaşam** işi.

yaşam durmuş. həyat. məişət. məyişət.

-bilimli inam qurmadan, ulu **yaşam** sürənməz. (**ulu**: əzəmətli. ali).

. - dilim verir qanad mənə, onsuz yoxdur **yaşam** mənə

. - inamın quranmayan, dəğərli yaş sürənmədi . (**yaş**: yaşam)

. - bitmədən yaşam, itmədən dilək, istəyin sevən, könül doyuran.

. - düşündüyün tək sürülməz yaşam

. - getdiyin yolda sürəli ged, düşünmə birdə geri dönməyi, **yaşam** dönənləri əzib alır, əzilmişkən yola salır. (**sürəli**: davamlı. devamlı)

. -dilim verir qanad mənə, onsuz yoxdur **yaşam** mənə.

-düşünüb düşünməsəndə, qılınıb qılınmasanda, evrən çevrinir, içindəkin devirir, **yaşam** sürür, onunla yürür.

. -gül dikensiz , **yaşam** dədsiz olmaz.

. -könlüvü bul (huzurlu ol). yaşam hardasa sürür, . keçən ötür gələndə ötəcək.

. - dilim verir qanad mənə, onsuz yoxdur **yaşam** mənə.

- yaşam öz sözün boğaza soxur, utmaq bacarmıyanı, yerində boğur. (yaşamın özgül qaydaları, gərəkləri var, əroğlu, onları saymasa (işə tutmasa), o yasalar altda əzilir).

-qırılmaq sınaq, qurulmaq **yaşam**.

-mən dedim gül kimi yaşa, gül qədərki yox, düşməz ayrı tikən güldən, taxı döşlərə gül kimi taxıl, tikən kimi yox. qısadır ömür gülə, güc **yaşam** gülə gülə.

-**yaşam yasası** -birin ötürəsən, birin boş verəsən, birindən vaz keçəsən, birin keçindirəsən, biriylə keçinəsən.

-yaşam **yüz küzədən su içməyi öğrədər.**

yaşama . - **yaşama küsük**, üzük yaşar. (**üzük**: narahat. huzursuz). (kəndindən küsən (kənidini bəğənməyən, özünü gönməz, özündən razı olmayan), yaşam gülməz).

-ölümə gülən kimdi, **yaşama** küsən kimilər.

yaşamaq **(qayrışmaqla: birbirin itməklə)**. **-**qayrışmaqla, barışda yaşamaq olmaz. (**qayrışmaqla**: birbirin itməklə).

-özünə çulqanıb yürümək. (kimsəni saymayıb öz ölçüsüylə **yaşamaq**).

yaşamın **-**bu **yaşamın**, doğal savsalıdır, kişini, üç soruya, qarşaladır. -ölmək, öldürmək, öltünmək. (**öltünmək**: özün ölümə vermək). (savsalıdır:

fəlsəfəsidir).

yaşamında kəndivə qablıq biç.

yaşamınta **-**nola bir an düşünüb anlayasan, **yaşamında** o anındır düşünüb ayrılasan.

yaşamıntan **-**özgələrin işlərini izləyən, öz yaşamından qalar.

yaşamız -cibiz dolu olsun, yaşamız bolluq(alqış:iyi dua).

yaşamlı -**üzük** yaşamlı:yaşamı dinc olmayan.

yaşamta **. -** içləri boş, qurduğu boş, **yaşamda** yox, bir parça pox. (alışın mötadlar üçün deyilir)

yaşamta **-**içləri boş, qurduğu boş, **yaşamda** yox! bir parça pox.

yaşanar keçər. -**əğri doğru yaşanar**.

yaşanır **-**illər aylar günlərilə **yaşanır**.

yaşanır. **. -** ilk sevgi, savulmuş uşaqlıq kimidir, seçilmədən **yaşanır**.

. - illər aylar günlərilə **yaşanır**.

. -kimlik cicik duyqusu ilə döğüşdə **yaşanır**.

yaşanmır **. -** düşünməklə **yaşanmır**, tənim tənin, tinim tinin özləyir.

yaşar . - yaşama küsük, **üzük yaşar**. (**üzük**: narahat. huzursuz). (kəndindən küsən (kənidini bəğənməyən, özünü gönməz, özündən razı olmayan), yaşam gülməz).

yaşar **. -**güclü **yaşar**, varlı kefin çəkər, dərdli dərdin.

. - güzgüqulu, öz gözündə, özgəni **yaşar**. (**güzgüqulu**: güzgüyə çox baxıb, bəzənən)

yaşarmaz **. -** könlə baxmaz, göylü saymaz, kişilikdən damlası yox, bir qızarmaz üz, **yaşarmaz** göz varı.

yaşat **-**nə yan nə yandır, yaşa **yaşat**.

yaşat **yaşad**. - **yaşad olsun**, kefə dolsun (yarqış sözü).

yaşattır **. -**gedənləri almaşdır, qalanları **yaşatdır**. (gedənləri olumlu sözlərlə an, iyiliyə yor)

yaşayan -**kefinə yaşayan:** uyşat əyyaş.

yaşayanlarla diriklərlə. dirilərlə.

yaşayış durmuş. həyat. məişət. məyişət.

yaşı **-** günüvü yaşa, **yaşı** vur başa

. -günüvü yaşa, **yaşı** vur başa

yaşı **-**qocalıq aşar **yaşı**, su gələr dələr daşı, unut gedsin keçmişi, kəndi əlin silər yaşı.

yaşı **-**qocalıq aşar yaşı, su gələr dələr daşı, unut gedsin keçmişi, kəndi əlin silər **yaşı**.

yaşıl **1. yaşıl** göy boya:. **çadırıq** (< **çadır**: göy üzü).**1.**gənc. cavan**.** körpə**. -** gənclikdə yaşlıq edən, yaşlılıqda **yaşıl** qalır. (**yaşlıq** : gənclik. cavanlıq) **.**

yaşın uzun -işin ilərik. -**yanıt**. -yaşın uzun.

yaşın **-**iş başındakına -işin ilərik. -**yanıt**. -yaşın **uzun**. (alqış).

-(alqış) iş başında -işin ilərik. -**yanıt**. -**yaşın** uzun.

yaşınmaq yaşlanmaq. qocalmaq. qarımaq.

yaşıntan **yaşından**

-**yaşından**, **başından** böyük (danışmaq).

yaşır **. -** kişi bulduğun(tapdığın) yaşır, olduğun çəkir

yaşırmaq dirimək. dirmək. diri olmaq. dururmaq. -uzun **dirmədən** köçənlər.

yaşlanmaq yaşınmaq. qocalmaq. qarımaq.

yaşlar **-**axır **yaşlar** gözümdən, neynəyirəm dayanmır, gələcəyə baxıram, heç bir yolu alanmır, keçmişlərdə gözüm yox, gələnlərə sözüm çox.

yaşlı 1. yeni. taza. gənc. pöhrəli. verimli. **1.** bışqa**.** qoca. qarı.

-**yaşlı kişi dişi**: qart qarı. qat qarı.

-əl aşlı, **göz yaşlı**.

yaşlıq **1.** gənclik. cavanlıq**. -** gənclikdə **yaşlıq** edən, yaşlılıqda yaşıl qalır.

(yaşıl: cavan)**. 1.** gənclik. cəvanlıq.

yaşlılar . -. altına, dəmir azmaz, ölülər diril verməz, yaşlılar gəniclənməz, çoğan dönüb, evlər yıxar demişlər.

yaşlılar **-**baxmaz böyüklərin sözünə, çörək tapmaz, baxar **az yaşlılar** sözünə, arvad almaz.

yaşlılıqta **.** yaşlıq . gənclik. cavanlıq **-** gənclikdə yaşlıq edən, **yaşlılıqda** yaşıl qalır. (**yaşlıq** : gənclik. cavanlıq) **. (yaşıl**: cavan)

yaşlıya **. -** igid çönüb öğüd aydar **yaşlıya**.

-igid çönüb öğüd aydır **yaşlıya**. (gənc nəsihət verir qocya) (igid dağ dərəni tanımaz, özün bilməz hardadır).

yaşta **. -**çay yatağında tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca **yaşda** gənc qız alarsan elə gedər (**elə**: özgəyə). (dağ başında quyarsın dam yele gedər)

-çay yatağında tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca **yaşda** gənc qız alarsan elə gedər. (dağ başında quyarsın dam yele gedər).

-işləyənə **yaşda** bitsə, iş bitməz. (qarınpıya, yemək bitsə, yen bitməz) (**yen**: iştah)

- orta yolda atını qoru, **orta yaşda**, xatını.

yaştır **-**yaşam**yaşdır**, çətin deyil, gedər gedər, dönər deyil. əsirsəyel**,** çaşıryolun.

yaşuran - gün kimi ışıyan, **tün kimi yaşuran**, su kimi duru, topraq kimi yasağun, ölü kimi dincək. nə olursun ol, oldunğn kimi görkən (görsən), görkəzin (görsətin) kimi ol. (**ışıyan**: ışıq saçan) (**yaşuran**: payan. örtən) (**yasağun**: Mütəvaze) (**dincək**:aram.) (**görkən**: görsən) (**görkəzin**: görsətdiyin) (**görsətin**: görsətdiyin).

yaşuran . payan. örtən

yaşı **-yaşı uzasun**, uğru uzsun (uşağın olum günü).

yat **yad**. küt. qat. tərs. qarşı. muxalif. zidd. əleyh.

-gecə gözü **yad** gəlir mənə, çox çətin anlatım sənə, quru gözdən yaş axır içə, tapmıram söz nə deyim sənə.

. -gənclik çağun itirmə çağın, yığmala tavın, edində adın, sonu yetir, hər nə bitir, sona qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün **yad** olur. (**çağun**: dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

yata -: **yada salmaz:** anğımazıb . - davar üçun anğımazıb tanrını, götün si-ər malın alar xalqının. (**davar**: var devlət.)

-yada salmaq: anğımaq.

yataqınta **yatağında**. -çay **yatağında** tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam yelə gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan elə gedər. (dağ başında quyarsın dam yele gedər).

yatalaq döşəyə düşmüş.

yatan -**könlə yatan**, başa çatar (ürək tapanı, baş köklər) (ürək xoşlasa, ağıl köklər (dəlil tapar, müstədəll edər.) (könül sevən göyçək oli).

-. külün gördüm odun (gülün) yok, yanan azdır **yatan** çox.

yatan -**ələ yatan**. (**qolay (qol** + **ay**. ağ. ak) gücü çatan. rahat. yüngül tutsan yüngül gələr. təbrizdə qolay= pis. (kötü anlamında) işlədirik.

-**ələ yatan**: gücü çatan. qolay **(qol** + **ay**. ağ. ak). rahat. yüngül tutsan yüngül gələr. təbrizdə (qolay: pis). (kötü anlamında) işlədirik.

-yadan yutun: daxili xarici.

yatar uzanan. uzun uzadası baş alıb gedən. -**yatar** yollar. - **yatar** öykü: uzun nağıl.

. -çiğin unudan**, dərin yatar**. (**çiğin**: dərdin).

-bir anlıq hirsin basan, **yüz il dincin yatar**.

-yadar yutur: daxil xaric. iç dəş.

yatıq italik qıys. qıysıq. (**qıymaq**: əğmək). keşin (kəcin). ağışlı. devik. övrük. sapıq. -

-**baxdı yatıq**, qaşı çatıq.

yatıma **yadıma. -** qulaqların eşşəyin qulaqlarını **yadıma** salır, xoca deyir : vallah elə məndə sənə baxanda eşşəyim **yadıma** düşür

yatımtanta **. -**gedmisin dönməzə bilirim, adını **yadımdanda** silirim, sənsiz belə bu dünyanı sürürüm.

yatımtanta **-**gedmisin dönməzə bilirim, adını **yadımdanda** silirim, sənsiz belə bu dünyanı sürürüm.

yatına **yadına. -**keçənləri şişlənibən **yadına**, olan günün ağu qatar balına.

-**yadına gətirmir: anırsamır**. - adız tanış ürəkdə, **anırsamır baş məndə**.

. -darıxmağın nədəni içində **yatır**, tüm koşullar ona qaçalqa olur, dəğişməsən için bu dərd sürəcək, qalan sökəllərə buda nədən olacaq. (**qaçalqa** : mahana). (**sökəllərə**: kəsəlliklərə. naxoşluqlara).

-qalxır güdəldir, **yatır** uzaldır. (**tapmaca)** (gün).

yatır **-**qalxır **güdəldir**, yatır uzaldır. (**tapmaca)** (**gün-kölgə**).

yatırqay **yadırqay.** unudar. yadlaşar. -dil, düşürsə dildən, dil, **yadırqay yiyəsin**.

yatırsa **. -**keçmişdə **yatırsa** ölüm, indi yarın doğacaq olum

yatqatlar **yadqatlar** qəribələr.

yatqiləsən **-**gecələr **yatgiləsən** qonşuva tay, ağlama, dan atacaq halıvı pozma deyirəm. keçməyə qoyma sən ömrün qəmilə

yatqını **yadqını.** tamarzı, həsrətdə olan. (**qaşlı qaşıqlı**: bolluqqda, dinclikdə yaşayan)

yatlamaq **yadlamak** görüqə salmak. ağız almaq.

yatmaq **-yüklərə yatmaq:** yorqa döşək salıb yatmaq.

-döşək dartıb yatmaq: kəsəllənmək.

yatmaqın **-**köş çalınar öğnü bitir **yatmağın**, dur ayağa yolda gözlür bax səni.

yatmış - **baxtı yatmış:** baxt qorucusu: qaraçuxa. - qaraçuxası yatmış: çulxası dönmüş.

-bu sevginin varlığı **yatmış**, yoxluğu qalxmış.

-iki döşək yanında, **yatmış** olar qurqatda.

yattan **. -** gecə kefli yığır yoldaş atırsa dan **çıxar yaddan**, qalırsa dar günümdə kəs, o sənsən sən.

-**yaddan çıxarğan:** uçuq. gic.

-**yaddan yutdan**: daxildən xaricdən.

yattı **yatdı**. - gün keçdi, kölgələndik kölgəmizdə, gün batdı, **ayda yatdı**, ölülər ölkəmizdə.

yav **yov**. yavalıq. bədbəxlik. **-**söz bilməyən elbaşı, elbaşına yov açar. (**yov: yav**. yavalıq. bədbəxlik).

yava . - **yava it** gündüzün hürər. (kal kişi bildiyin bağırar).

yavalıq yov yav. bədbəxlik. **-**söz bilməyən elbaşı, elbaşına yov açar. (**yov: yav**. yavalıq. bədbəxlik).

yavan **-**yağ yarmaya qarışar qazanın dibi **yavan** qalar.

yavanlamaq əldə edmək. hazırlamaq.

yavaş **-** yaman asılar, **yavaş basılar**.

yavaşca . ağırca. azar azar. ağırındal. tədricən. **- ağırındal bar**: ağır, ihtiyatlıca gitmək.

yavaşcana çıpıtmaq silmaq < sıyırmaq.

yavaşlamaq səngimək. səngimək. təngimək (daralmaq).

yavuz yaravsız. yaramaz.

yavuz yaramaz. zərərli. küt. kötü. qolay gəlməyən.

yay çənbər. çəmbər < çönbər. kaman. əğrik. əğri biçimli. yarım girdə. münhəni. -yay kimi qılan boydalımı (qamətimi).

-**arı görməz bal olmaz, nazdan əksik yar olmaz.** yay **görməmiş nar olmaz.**

-o ağaclardan ox **yay** düzdüm, yeridim o ova (çölə) irdim, ağacı gördüm,

yuvanı tapdım, gizləndim qolayın (dincliklə) gözlədim, oxu gəzlədim, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

yayan piyada. - od olsa dört yan, **yeriyiz yayan**, tipidən yılman **(tipidən yılman:** tufandan qorxman).

yayaz yalkav (yaykav). təmbəl. sust.

(yayda istənə yerdə, qışda olduğun yerdə qal.

yayı **-**qızu sizdən, oğul bizdən, **yayı** sizdən oxu bizdən. (yayı: qızlığı.). (oxu:erkəkliyi).

yayıl **-**yayda **yayıl**, qışda qısıl.

yayın belin. çıxırlı çuxurlu (kopuq kovuq, qazıq qozuq) olan. -**belin** yazı.

yayqı (yerə, nərsə üzərinə salınan (sərilən) geniş parça). çərçəp çərşəb. kərkəf > çərşab.

yayla **yaylaq**. yayda sərin yer. (sərdsir).

yaylac xoş abı hava.

yaylaq **yayla**. yayda sərin yer. (sərdsir)

yaylaqı **-**nə balı nə qaymağı, neylim belə **yaylağı**.

yaymış **. -**gün batıbdır gecə **yaymış** qanadın.

yayramaz . - odunsuz qazan qaynamaz, qadınsız ev, yayramaz.

yayta -qışda gündən, **yayda** kölgədən yan qalma.

yayta **-yayda** yayıl, qışda qısıl.

(yaz axtarar,yaz keçirsə,köçəcək!.

yaz 1. açıq. uzun.1. iliz qutlu, eliz mutlu, göylük gögəti, **yaz** güz bolun olsun.

. - gülən üzlərə, gülərmiş yaz, gülər qalar gülüm!, **güləri yaz**.

. - dilə gəlir **yaz** onu, əldən gəlir qıl onu.

-dilə gəlir, **yaz** onu, əldən gəlir, qıl onu.

yazan **. -**neyləmək çarə nədir yazdı **yazan** ön başdan(**ağı**)

yazaram **-**mən türkoğlu olub söz **yazaram** türkü dilində, türkün balası türk ola evrəndə gözəldir.

yazası başa gələni. -ölənin **payı** gömmək. (ölənin yazası gömməktir).

yazı dış. eşik. çöl. bayır. -yazı **yazda** gərək.

. -hər nəyin sonu var, **yazı** yağış, qışın qarı var, qara gecə, işıqlı gün sonu var

-yazı yoxdur yazıla, ölü yoxdur basıla, qazma alıb kəndi yolun qazgilən.

-**qıys, bolun** yazı: italik, bold yazı.

yazıc . (kiçik **yazıt**: kətibə). bəlic. kart {< **kərt**: kəsik. biçik}. nərsəni bilitən, yazılı çıkili kiçik kağaz tərti, tikəsi.

yazidən (fars) **yuzidən** (fars). (< **yozmaq. yazmaq)**. (dəst yazidən: əl açmaq (uzatmaq).

yazıq **-nə yazıq** doğruluqlar ucuz satılır, heç nədən yalan ağır alınır.

yazıqın **. -**düşünmürsün yazığın gəlir, düşünürsün **yazığın** gəlir.

yazıqtır **yazıqdır. - yazıqdır keçir**.

yazıla **-**yazı yoxdur **yazıla**, ölü yoxdur basıla, qazma alıb kəndi yolun qazgilən.

yazılan **-**nə sandığın yazılmış, nə **yazılan** sanılmış.

yazılmış **-**nə sandığın **yazılmış**, nə yazılan sanılmış.

yazılsa . -gözəl olur! -**bildikəriz yazılsa**, yazıldıqlar oxunsa.

yazıltıqlar **yazıldıqlar**. -gözəl olur! -bildikəriz yazılsa, **yazıldıqlar oxunsa**.

(Yazın yağar kar başıma nəyinən qorxmayım qışın yazın gəzib, yayın oynamışam.

yazın **-**can yoldaşın, alın **yazın**.

-qışın qarı, **yazın** çiçəyi aydınlıqdır.

(yazının oyunu bu, aldığın verməz. yaşam qısa, doymasın bilməz. sev sevin yaşa, yaşı vur başa. Bəkləmə, Bəkləmə gedəni,.

yazıt kətibə

yazmaq **yozmaq**. açmaq. {> yazidən\yuzidən. (dəst yazidən: əl açmaq (uzatmaq). }

yazta **-**mən gedəli, güllər qalar, **yazda** açar, qışda solar, çalış hər gələn dərmiş gülün, dərməyən qalmış, gülüm.

yaztı **. -**neyləmək çarə nədir **yazdı** yazan ön başdan(**ağı**)

yazuq - tükəl yazuq silinsin, tükəl elgə sevinsin. **(tükəl**: tamam. bütün). **(elgə**: ellik. millət).

yebəqən **-**ət yebəqən quş bolboyt. (quş : yırtıcı quş).

yekəlsətə **-**körpəlikdə əğri bitən bir budaq, **yekəlsədə** əğri qalar.

yeq **yeğ**. evla.

. -hər ayrılıq ölümdən yaxcı, olamaz ölüm ayrılıqdan **yeğ**.

yeqələr **yekələr**. **yekər**. **-**qarxağın gözü yekər. **(qarxağın:** ülkərin).

yeqəpər **yekəpər.** candaraq. candıraq. hekəlli.

yeqətmək bərətmək. köpətmək. -gözün ağını **köpətmək** : gözün ağını bərətmək.

yeqqi **yeğki**. **-**çalış öz kəndivi kəndi özün qanasan, ondan **yeğki** özgə dərdə yanasın.

yel **. -**kəklik əti əm bolur, keçi əti **yel** bolur.

- yel, ələklə tutulmaz.

-**yel təki yellənib yürmüş**: çox iti sovuşmuş.

. -ələklə **yel** tutulmaz, ətəklə üz tutulmaz.

-dalsız yapraq **yel** küləyin əsiri.

-yaşamyaşdır,çətin deyil, gedər gedər, dönər deyil. əsirsəyel**,** çaşıryolun.

yelə **-**çay yatağında tikərsən ev selə gedər, başsız məclisə verərsən salam **yelə** gedər, qoca yaşda gənc qız alarsan elə gedər. (dağ başında quyarsın dam yele gedər).

yeliq yiyə. **-**özündən yelik (yiyə) ol. (özüvə iyə ol. özündən ayığ ol.).

yelqələşmək **yelkələşmək.** iki arvadın birbiriilə dalaşmaq.

yellənib -**yel təki yellənib yürmüş**: çox iti sovuşmuş.

yelli **-**suya batmama üçün, boğulmamaq üçün geyilən **yelli** geyim: çökədə.

yem aşlıq**. -aşlıq** atı yürüdər, yalan baş çürüdər.

. - içivə qapanıb, öldürmə dışı, yalnız qalan, **yem** olur birinə.

-yalnız qalan **yem olar birinə**.

yemək **xoş yemək**. tamağ. dad.

. -işləyənə yaşda bitsə, iş bitməz. (qarınpıya, **yemək** bitsə, yen bitməz)

(**yen**: iştah)

-**dadın çıxardaq yemək:** gəvşimək**.** asda asda **yemək**. dardaraq

yemək.

-beynin (muxun) yemək: qafasın qapmaq. başın çalmaq başın yemək.

moxeş ra zədən.

yeməyi -**axşam yeməyi:** gecaş. şam. {**tanaş** qəhvaltı. -**tüşaş**: tüş yeməyi}.

yemiş **-**ayrılanı qurd **yemiş**, bölünəni ayi.

yemişan . giviş.

yemişi . -**gülsüz olar yemişi**, dadlı dadlı dənəsi (tapmaca) (**encir**).

yemişlərin **yemişlərin. -** günlərin adı var, **yemişlərin dadı var**.

yemişsiz **-**daş atılmamış, **yemişsiz ağaca**.

yemiştən **-**ac pişik **yemişdən** pay umar.

yemtə **. -** heyvan ayağı yerdə ağzı **yemdə** gərək

yen iştah**. -**işləyənə yaşda bitsə, iş bitməz. (qarınpıya, yemək bitsə, **yen**

bitməz) (**yen**: iştah)

yenə **. -yenə** evrən ölülər türküsünü dəng eləmiş. (**dəng eləmiş**: kökləmiş)

yeni **1.** aca. acar {işlənməmiş, aşınmamımış (solmamış)}. **1.** yaşlı. taza. **1. yenikend.**

yeniked. -**yeni kend:** nyköping(isvech). newyork i(ngilis).

yenini **. -** geyini daşla, **yenini** başla. (əskini tulla, yenini başla)

yenini **. -** geyini daşla, **yenini** başla (**geyini**: daldakın. savulmuşu)

yenitən **yenidən.** dubarə. -getdi, **yenidən** döndü.

yenqeç **yengeç**. qırcan xərçəng.

yenqətmək **yengətmək**. alçatmaq.

yenqiş **yengiş**. utuş. aşut. fəth. qələbə. zəfər. piruzluq.

yenmək aparmaq. aşırmaq. üstələmək. müsəllət olmaq. - bu döğüşü kim aşıracaqdır.

yer 1. (ağızlıq) < **yeğ** . iyi. {çoxun çağ, təbrizdə **yey** sözünə, **yer** deyilir. yaxcı. -bu ondan **yerdir**. -bu ondan **yeğdir. 1.** orun. **-** dilin yurdsu, **könül orun**, dillə sözü, könüllə yorun. (**yurdsu**: yurdu. sevimli yurdu). . (**dillə**: dil ilə. -dillə sözü: dil ilə sözü). (**yorun**: yozun. açıqla)

-**yer adları**: toponim.

-qarmaqın at balığa, **yer qazılar** altına.

-dağ ardında olsun, **yer** altda olmasın. (ölməsində, uzaqda olsun).

yerdə **- hər yerdə güdüb durar**, istəyirsə tutub udar (tapmaca) (**ölüm**).

yerə **. -** keçən günə üzülmə, yarınlara süzülmə. qoy ayağın bərk yerə indi

. - günəş **yerə** iş kişiyə yaraşır

-dəvənin quyruğu **yerə** dəyəndə (heçvax. imkansızlıq)

. -yedi işdi **yerə keşdi**.

-**kölgəm yerə daldı**: öldüm əridim.

- yolatası keçi olanın, **dərə dırnaq yeri olar**

-çatacaq **yerə** çatmış, gedəcək yeri almış.

-başın keçməz **yerə** , burun soxma.

yeri - **oğru yeri bolcar**, doğru göyü (oğru biçib alar, doğru paysız qalar). (**bolcarmaq**: biçib almaq. qənimət götürmək).

yeri **-**çatacaq yerə çatmış, gedəcək **yeri** almış.

yeriqinə **yerikinə**. iştahına **-** dəvəsi ölmüşün, yerikinə bax ().

yerimək **. - yerimək bilək**, qaçmaq borcumuz.

yerimiztə **. -**gül altu toprağuq, olduq **yerimizdə** varıq

yerimə . gedmə.

yerin -axar su, **yerin tapar**.

-alov düşsə **yerin** yaxar, yiyəsi varı, elin qapar.

-ilişmək sorun deyil, **yerin** bilsən. (**ilişmək**: nəğd. intiqad).

yerində **. -** yaşam öz sözün boğaza soxur, utmaq bacarmıyanı, **yerində boğur**. (yaşamın özgül qaydaları, gərəkləri var, əroğlu, onları saymasa (işə tutmasa), o yasalar altda əzilir).

yerinə **. -** iyilik ed **yerinə** ver, **görən bilməz alan bilər.**

yerintən - **yerindən çıxmaq**: özünü itirmək. aznaşmaq.

yerişin **-**başmaqların geyər, **yerişin** gedəməz.

yeritim **-**o ağaclardan ox yay düzdüm, **yeridim** o ova (çölə) irdim, ağacı gördüm, yuvanı tapdım, gizləndim qolayın (dincliklə) gözlədim, oxu gəzlədim, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

yeritmək -**saman altindan su yeritmək:** eşib işləmək. bildiyin yapmaq. kələkli iş aparmaq.

yeriyiz piyada. - od olsa dört yan, **yeriyiz yayan**, tipidən yılman **(tipidən yılman:** tufandan qorxman). (**yayan:** piyada).

yerqə **-**suyu səp sinər **yergə**, sözü qoy sığar elgə. (**sığar elgə**: sızar elə).

yerqin **yergin**. ağına bozuna baxmıyan düşgün

yerləşməz. hər us bir başındı, hər başada **yerləşməz**. (**us**: ağıl)

yerliq **yerlik**. **1.** qaprin. boş bir qabın ağramı. tilit çəki. (rəğm). -bir çəlləyin qaprını. - qaprın çıxsan nrsə qalmaz. 1. movzei.

yerşinə **. -** geyiminə görə qarşılır, **yerşinə** görə yola salır.

yerşu mayil. -kötüyə qarşu, eyiyə **yerşu**.

yertə **. -** gülməyi gəlsə, gülən qadın, istiyən **yerdə** ağlayar.

. - heyvan ayağı **yerdə** ağzı yemdə gərək

-heyvanın ayağı **yerdə** ağzı yemdə gərək.

yertən **-**durduğum **yerdən** görünən bəlli, görnüşüdən nə olduğun bəlli.

yesinmək **yasğınmaq**. işi gətirməmək. ümidini itirmək. oyqarağmaq. qırılmaq. hüsrana uğramaq. könlü qırılmaq. məyus, nakam olmaq. məğbun olmaq. məğlub olmaq. şikəs yemək.

yesinmək yasğınmaq. oyqarağmaq. ümidini itirmək.

yesinmək. ümidini itirmək&

yeşiq -**ev yeşik:** (**yeşik:** yük. var. devlət). **ev beşik**. ev eşik. ev oturaq. ev otaq. ev yataq.

yeşiqtə **. -**biri beşikdə, biri **yeşikdə**, biri qucaqda, biri bucaqda. (bilməcə). (uşaq).

yetə **-**alma yeyib ağrıyınca, ərik **yedə** öl.

yetər **. -** gedməyə min söz, qalmağa bir söz **yetər**

-gedməyə min söz, qalmağa bir söz **yetər**.

yeti **yedi**. -aşında yedi, başında.

. -yedi işdi yerə keşdi.

. -gəldıx cəhanda doğrunu tapaq, xoca qoymadı, tüm cəhanı **yedi** , qarnı doymadımustafa .

(**tüm**: külli). (mustafa) .

yetib **-**oğlun **yetib** el içinə girməmiş, tarla dərib xırmanlayıb ambarına yığmamış, bağdalı dos, ürəkli yar qıyın günə düşməmiş. (**bağdalı**: bəfalı) (**qıyın**: dar).

yetiqliq -**yetiklik edmək**: hər nəyə çatışmaq

yetiniş ərişiş. ulaşış. qazanış. ediniş.

yetinliq çıxar ölçüsü. edinlik.

yetir **. -**gənclik çağun itirmə çağın, yığmala tavın, edində adın, sonu **yetir**, hər nə bitir, sona qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**çağun**:

dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

yetirər **. -** evrən budur kiminə qavun kiminə kalah **yedirər**

yetirib -**yedirib içdirib:** aşatıb içitib.

yetişib baxıb. bərrəsi edib. yoxluyub -yoxluyub toxlamaq: baxıb onaylamaq

təyid edmək.

yetişməz. **-**börü qarğışı qoyuna **yetişməz**. (qurt ilənci qoyuna toxunmaz).

yetişməztən **-**köprüyə **yetişməzdən** durub ondan ötüşgə urunma. (**urunma**: çabama).

yetişsə . - iş yetişsə bərkə, güc sapa düşər. (**sapa** : qola. dəsdəyə)

yetişsə **-**iş **yetişsə** bərkə, güc sapa düşər. (**sapa** : qola. dəsdəyə).

yetmək -**anda yetmək**: sözündə durmaq.

yetməz **. -**əl ərməz, güc **yetməz** işlər

yetməzlər. yoxsunlar. yetməzlər. məhrumlar**-**doğru yoxsunlar atanadan olanlar yox,

bilim əkimdən olanlardır. (**yetməzlər** :yoxsunlar. yetməzlər. məhrumlar)

(**olanlar**: ayrılanlar. məhrum olanlar). (**əkimdən**:kültür-tərbiyətdən).

yeyçin yaxşılıq sevən. (xeyrxah. nikuxah).

yeyəcəq **yeyəcək.** aşarqa. – **aşarqa** birər nərsə bulabildik: bir nərsə tapabildik.

yeyən **. -** dən tökəni biz, dartan özgəsi, **yeyən** başqası.

-dən tökəni biz, dartan özgəsi, **yeyən** başqası.

yeyənin **-**bir yeyənin olsun min deyənin olmasın.

yeyər **-**qamış dönüb öz yiyəsində **yeyər**.

-xəznəsi boş baş dolu, aclar **yeyər** tox olur.

yeyərəm **-**qonağa qoyaram sayqınım olar, özüm **yeyərəm** güc ətim olar.

(**sayqınım**: hörmətim).

yeyib - **yeyib içəndən son:** aşab içəndən son.

-aşın yeyib, qabın qıran. (nankor)

. -**göy yeyib** altın sıçar (törər) (tapmaca) (**ipək qurdu**).

yeyib **-**alma **yeyib** ağrıyınca, ərik yedə öl.

-ağa **yeyib** toxdur, nökərə bir çörək yoxdur.

yeyilməz **-**əkin köp bolub, iki yıl **yeyilməz**. **(əkin naqədər çox olursa olsun, iki il yeyilməz)**.

yeyin batbay. batmay. iti. səri. çabıq. çağan.

yeyiri **-**küsüyü çağırma geri, tutduğun özü **yeyiri**.

yeylər -**bizdən yeylər:** (əz ma behtəran).

yəhərləmək atrımlamaq. aşrımlamaq. zin yaraqlamaq.

yəqəsin **-**qanmazın **yəxəsin** qananın əlinə versən,qanan buraxar.

yəprəş yapraş (**yapraq**: örtük. (< **yapmaq**: örtmək. qapamaq)). dəğişik görnüşlü, boyalı. saf, bir qılıq olmayan. bənəkli dəri. səprəş. səpgilli.

yıqalamaq **yığalamaq. yığmaq.** avalamaq**.** toplamaq. - el barı bir yerə **avaladı**.

yıqan **. -** döğülən varsa, döğən var, yıxılan varsa!, **yıxan** var!

-qarın doyuran aşın olsun, düşman **yıxan** yarağın.

-qazanı qazanan assın, odunu **yığan** yaxsın.

-çinar devrilince, altında odun yığan çok olur.

yıqanı **yığanı**. - **əl yığanı**, göz görər.

yıqanmamış **-**bir uslu, min evi yığmış, bir ussuz bir evi **yığanmamış**. (**uslu**: ağıllı) (**ussuz**. ağılsız).

yıqar **yığa**r**. -**uzaqda görən alnında **yığar** (ıraq görən başında **yığar**).

yıxar - coşarsa qoşu**, yıxar eni yo**xuşu.

yıqarmaq **yığarmaq**. qısırmaq. toplamaq.

yıqıcı **yıxıcı**. ağdırımcı. təbçevirən. çöndürücü. dağıdıcı. virangər. bərəndazəndə. vajqun konəndə.

yıqılan **. -** döğülən varsa, döğən var, **yıxılan** varsa!, yıxan var!

yıqılı -**yığılı yapılı:** 1. özün düşünüb, çevrədən qırmış. 1. nərsiyə tam yaraqlı.

yıqılınca **yıxılınca**. -yoxsa artıq, düşünən yar, yarını, belə getməz, **yıxılınca, ayıli**!.

yıqılmaq -**büzüşüb yığılmaq:** komalmaq. pirçimək

yıqılmaq **yığılmaq**. 1.bezikmək. büzükmək. darıxmaq.**1.** qamarımaq toplanmaq.

yıqılmaqa **yıxılmağa. -** qurulmağa min bir güc, yıxılmağa, birin güc. (**birin**: təkcə bir)

yıqılmanın **-**çürüme, yıxılmanın savçısıdır (habercisidir.).

yıqılmatan **-**o nədir sıxılmadan sıxır, **yıxılmadan** yıxır. (**tapmaca)**. **(ölüm)**.

yıqılmaz. **. -**keçərsə yaş qayıtmaz, tökülsə su yığılmaz.

yıqın **yığın.** : kitle,

yıqıncısı **-**at ılxısı, **köpək yığıncısı**.

yıqır **-**gecəm kefli **yığır** yoldaş, atırsa dan çıxar yaddan, qalırsa dar günümdə, kəs, o sənsən sən.

yıqıtmaq **yıxıtmaq (# durquzmaq)**

yıqma **. -** dart üzmə, it **yıxma**

yıqmaq **yıxmaq**. salmaq.

yıqmaq **yığmaq**. dərmək. avdanmaq. evdinmək. edinmək **(< av. ov. ev**). - böylə paranı nə üçün **avdanırsın**.

yıqmaq **1.yığmaq. yığalamaq.** avalamaq**.** toplamaq. 1.**yıxmaq.** alanqırmaq təxrib edmək. - el barı bir yerə **avaladı**.

-**cana doydurmaq: cana yığmaq**:canqıtmaq. bezarıtmaq.

-**qabqa yığmaq:** dənətim altına tutmaq. gözaltına almaq.

yıqmala **. -**gənclik çağun itirmə çağın, **yığmala** tavın, edində adın, sonu yetir, hər nə bitir, sona qalan təkcə ad olur, qalan nələr bütün yad olur. (**çağun**:

dövründə. fəslində) . (**tavın**: gücünü. bacarığını)

yıqmamış **-**oğlun yetib el içinə girməmiş, tarla dərib xırmanlayıb ambarına **yığmamış**, bağdalı dos, ürəkli yar qıyın günə düşməmiş. (**bağdalı**: bəfalı) (**qıyın**: dar).

yıqmayana **-**odun **yığmayana** od yaxdırtma.

yıqmış **yığmış**. **-**bir uslu, **min evi yığmış**, bir ussuz bir evi yığanmamış. (**uslu**: ağıllı) (**ussuz**. ağılsız).

yılan **. -** gül kimi görünüb, tikən kimi batan, dos kimi görünüb, **yılan** kimi soxan. -iştə kitosların işi bu, tikən kimi gülə batmaq, **yılan kimi dosdu soxmaq**. -iştə kitosların işi bu, tikən kimi gülü saşmaq, yılan kimi dosdu soxmaq**.**

yıllar **-**mutlu **yıllar**, mırtlı günlər! (alqış).

yılman qorxman. - ıldırımdan, qasırqadan, tipidən **yılman**. -**tipidən yılman:** tufandan qorxman. -od olsa dört yan, yeriyiz yayan**, tipidən yılman.** (**yayan:** piyada).

yıltırılmaq. cürət, cəsarətin itirmək.

yiriq **yirik. yürük. iti. -** iyilikdə geri, kötülükdə **yirik** .

yırqa -**qırqa yırqa**. qarqa yarqa: lə'nət rəhmət.

yırqalar yarqalar. qəzəllər. -**xoş yırqalar**, dedim men.

yırqayan oxşayan. nənni deyən **-**ir çağımdan er çağıma, qulaq könlümü oxşayıb yırqayan.

yırtıq ırtıq darva darav.

yırtıq -**aşınıq yırtıq:** aşınmış yırtılmış. sürtük parıq.

yırtıqlı **. -** gəlməyib hələ dünyanın sonu, çoxlar geyər **yırtıqlı** donu.

yırtılmaz **. -** gen paltar **yırtılmaz**

yırtılmış -**aşınmış yırtılmış:** sürtük parıq. aşınıq yırtıq.

yitiq **yitik. itiq**. kayıp

yiyə **yelik**. **-**özündən **yelik** (yiyə) ol. (özüvə iyə ol. özündən ayığ ol.).

yiyəsi bəyi. -ərdi üzə ərənər, ərdəm **bəyi**, bilik dağ (**üzə** :ərsiyə) (**ərdəm** bəyi :

ləyaqət kanı). (çıxdı ərsiyə kişilər, ləyaqət kanı, elm dağı).

-alov düşsə yerin yaxar, **yiyəsi** varı, elin qapar.

yiyəsin . - dil, küsürsə dildən, dil, **qarğayar yiyəsin**.

-dil, küsürsə dildən, dil, **tanımaz yiyəsin**.

-dil, düşürsə dildən, dil, yadırqay yiyəsin.

yiyəsin **-**qamış dönüb öz **yiyəsində** yeyər.

yiyəsiz iysiz **-** iysiz qalan ölkəm batacaqdır, sən iysəli bil batmayaqdır. (**iy:is**:yiyə).

yoq **. -**əl hən deyər, **göz yox**.

-ağzı olub dili yox elim.

-qoşarkən dos dos bağıran, düşərkən **yox yoxa** düşər.

yoqar **yoğar.**

yoqar y**oğar**.1. rəhmət. **1.**. bəllər. yoluğar. -qazanın qarası, yamanın qadası **yoğar**.

- **tün yoğar**, gün doğar.

yoqaş **yoğaş**. ehsan aşı.

yoqatmaq **yoxatmaq.** itirmək.

yoqlam **yoxlam.** çekap.

yoqlama **yoxlama. çek** (**çək**). azimayiş.

yoqlamaq **yoxlamaq**. bolqutmaq.

yoqlar **yoxlar.** güdər**. -** əl toxlar, **göz yoxlar**.

yoqluq **-yoxluq** ölüm varlıq olum deyiblər.

yoqluqa **-**inanqılsan **yoxluğa**, dəğər tapar varlığın.

yoqluqu **-**bu sevginin varlığı yatmış, **yoxluğu** qalxmış.

yoqluqu. **. -**inananmadın varlığı, danananmadın **yoxluğu**.

yoqluqun **-**danananmadı **yoxluğun**,inananmadı varlığın.

yoqluqunta **yoxluğunda**. - **yoxluğunda varlığını düşünmə**, dirligində, kəndi sində eşinmə. (**kəndisində:** kəndi gorunda.). (o ki dirilikdə, ad qoymaq üçün çalışı, yaşlı ömrün, çürüklərə tapşırır. (yaşlı: yeni. taza, gənc. pöhrəli. verimli)…

yoqluqunu **-yoxluğunu** danananmır,varlığına inananmır.

yoqluyub -**yoxluyub toxlamaq**: baxıb onaylamaq təyid edmək. **toqlamaq** -**yoxluyub toxlamaq**: baxıb onaylamaq təyid edmək. onaylamaq yoxluyub toxlamaq.

yoqluyub **yoxluyub**. baxıb. yetişib. bərrəsi edib. -yoxluyub toxlamaq: baxıb onaylamaq təyid edmək.

yoqral ülfətli. mehriban. -**yoğral**. gecəniz **yorğal:** ülfətli. mehriban.

yoqral **yoğral**. **yorğal** . ülfətli. mehriban

yoqrulmaq -dartılıb, oğulub **yoğrulmaq**: qalıblaşmaq

yoqrulmaz açılmaz. **-**acı görmədən **yoğrulmaz**.

yoqsa **yoxsa**.

- kölgə belə ışıq **yoxsa** dayanmaz.

-**yoxsa artıq**, düşünən yar, yarını, belə getməz, yıxılınca, ayılı!.

yoqsulluq **yoxsulluq. -** gözü ac, qarnısa tox, xan belə yoxsulluq edər.

yoqsunlar **yoxsunlar** yetməzlər. yetməzlər. məhrumlar**-**doğru yoxsunlar atanadan olanlar yox, bilim əkimdən olanlardır. (**yetməzlər** :yoxsunlar. yetməzlər. məhrumlar) (**olanlar**: ayrılanlar. məhrum olanlar). (**əkimdən**:kültür-tərbiyətdən).

yoqtan **-**yaman, **yoxdan** yuxarı. kötü, yoxdan yeğdir.

yoqtək **. -**özü yoxdək, tövşü oxdək (**tövşü**: səsi). (tapmaca) (**çəkiitgə**).

yoqtəq **yoxdək**. -**özü yoxdək**, tövşü oxdək (**tövşü**: səsi). (tapmaca) (**çəkitgə**).

yoqtur **. -** dilim verir qanad mənə, onsuz **yoxdur** yaşam mənə

- güman **yoxdur** yaxşıya, uzaq olsun yamanlıq.

. - gözəl sözə, gözəl işə əş **yoxdur**

-ağa yeyib toxdur, nökərə bir çörək **yoxdur**.

-canım **yoxdur**, işim çoxdur.

yoqtusa **yoxdusa**. **-**məndə **yoxdusa** necə saxlayım.

yoqula **. -** iyi gərək qoruna, kötü gərək qoğula, iyi gərək övünərək **yoğula**, kötü gərək burnu yerə oğula.

yoqum 1.**yorğal**. yumşaq. lətif. -gecəniz **yoğum** ülfətli. mehriban. **1.yoğun.** quyuq. -boşanmağın nədəni suyuq (aydın) olur, evlənmənin nədəni **quyuq** (yoğun. bəllənməz).

. -**yoğun ağac**: burna

-**yoğun komba kişi**: öküz ombası.

yoqun **yoğun**. quyuq. qəliz. -qan **quyuq** sudan.

-çörək daşdan çıxır: işlər çox **yoğun**.

yoqunlaşmış **yoğunlaşmış**. qəliz. mütəmərkiz. birbirinə eşilmiş, sıxılmış.

yoqunluqta **-**bu uzunluqda, bu **yoğunluqda** söz olmaz.

yoqunluqundan **. -**ol nədir **yoğunluğundan** qırılar . (tapmaca). (**qıyın**: zülm) (qıyın ipi **yoğunluğundan** qırılar).

yoqur **-yoğur açanda səpilən un:** urvalıq **-**evində yox **urvalıq**, könlündən keçir darqalıq. (**urvalıq**: yoğur açanda səpilən un).

yoquş -**yoğuş bağış**: lütf o iltifat. lütf o mərhəmət.

yoquşu - coşarsa qoşu, yıxar **eni yoxuşu**.

yol **1.**arac tədbir **1.**törüb. tür. təriq. -**törüb** dəğişmək. -çalımlı **törübdə**.

-köprü köprüdən güclü, **yol** yoldan uzun olar.

-qol bağlı **yol** ayrı.

-eldə gəzən, el tanır, yolda gəzən, yol tanır.

-qoyma çəksin **yol** səni.

-gedigəngə gəligəngə **yol** yaxşı, ölürgəngə gor yaxşı. (**gedigəngə gəligəngə**: gedib gələnə)

- iki yol, biri çilə dolu, biri umutlar yolu. (çilə: ağrı)

. - kişini pulla baş saxlar, ölkəni **bolluqilə yol.**

. -gəlibgədənə **yol** yaxşı, ölürgəngə gor yaxşı

. -kiçik amac, qıssa yol

. - yoldaş var, **yol üsdə daş**, yoldaşda var, yola aş.

-**amansız yol**: xətərli yol.

-çıxış yol: çıxal. çma**.** tədbir. -bizim bu işə bir **açma** qılın.

yola uz. muvafiq. -**uz** uşaq. -**uz** kişi.

-**yola salmaq:** yubarmaq.

-geyiminə görə qarşılanar, davranışa görə **yola** salınar.

- getdiyin yolda sürəli ged, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam dönənləri əzib alır, əzilmişkən **yola** salır. (**sürəli**: davamlı. devamlı)

. - geyiminə görə qarşılır, yerişnə görə **yola salır.**

. -kişi əğinlə (geyimlə) qarşılanır, başla **yola** salınır

. - sarpdığın yoldan, **doğru yola dönü ver**, ötənləri ötmüş, gələnləri görü ver. (**sarpdıq**: münhərif).

. - yoldaş var, yol üsdə daş, **yoldaşda var**, **yola aş**.

yolaq **yolağ. 1.**arac tədbir **-**mən sana **yolağ**: mən sənə qurban. sənin yoluva sərilim, sənin yolunda yox olum. sənə fəda olum. **1.**yolda. yola düşməli. -bugün qonaq, ertənğ **yolaq**. (bugün qonaq, yarın getmə). (**ertənğ**: yarın).

yolaşut (aşut yol). viyadük. yol üzərindən keçən yol.

yolatası **- yolatası keçi olanın**, dərə dırnaq yeri olar.

yolay rutin. gündəlikdə oluşan. adi edilmiş nərsələr. adi cərəyan. rival. -özünə **yolay**

edmiş. -**bu yolayla**: bu rutinlə.

yollar **. -** hər nəyində var sonu, qatar durar, ocaq sönər, **yollar** bitər, yaluğ dinər.

(**yaluğ**: kişi. adam) .

. -hər kim getdi evinə, yollar döndü tərsinə.

-**yatar yollar**: uzanan yollar. (**yatar**: uzanan. uzun uzadası baş alıb gedən).

. - köçmək yaxınlaşır doslar, dəngi bağlayın, **pozulmadan yollar**.

-köçmək yaxınlaşır doslar, dəngi bağlayın, pozulmadan **yollar**.

yolları - avçı bilir alları, **ayı bilir yolları**. (avçı bilir alların, ayıda bilir yolların).

. -. **arzı yolları** neçədir neçə.

yolların -**arzu yolların** basarmış kol.

-ocaq çökmüş, odu sönmüş, külü savmış. nərsə gözlər kimi qalmış, **yolların** kol basmış.

(yolsuz azar, elsiz batar (uzaq olsun yol olsun, yaman olsun, el olsun).

yolsuz yamsız. naçar.

. - irduran **yolsuz** qalmaz. (**irduran**: tezduran)

-irdurağ yolsuz qalmaz. (**irdurağ**: iradəçi).

yolta **yolda**.

-(xətti seyr. patika. məbər). **-** getdiyin **yolda** sürəli ged, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam dönənləri əzib alır, əzilmişkən yola salır. (**sürəli**: davamlı. devamlı)

-iki göz ölüncə baxar **göz çəkən** olmaz. (**göz çəkən**: gözü yolda)

yolta - **orta yolda atını** qoru, orta yaşda, xatını.

-eldə gəzən, el tanır, yolda gəzən, yol tanır.

-qapuda **yolda** qalubdur iki göz, gedəli könlüm evindən uzağa sevgili yar.

-getdiyin **yolda** sürəli ged, düşünmə birdə geri dönməyi, yaşam dönənləri əzib alır,

əzilmişkən yola salır.

yoltaq **yoltax.** körpü. iki qıyını, yanı, yolu birbirinə qovuşduran yol.

yoltaqın **. -** öləni düşünməkdənsə, **yoldakın** düşün.

yoltan **-**köprü köprüdən güclü, yol **yoldan** uzun olar.

-qol zori yox,oy yol verir amaca, qoyub atı sürsən daşlıqa, sapar **yoldan** çatanmasan amaca. (**sapar** : düzgün olmayan yol. birahə).

yoltan **yoldan. - sarpdığın yoldan**, doğru yola dönü ver, ötənləri ötmüş, gələnləri görü ver. (**sarpdıq**: münhərif).

yoltaş **-**gecəm kefli yığır **yoldaş**, atırsa dan çıxar yaddan, qalırsa dar günümdə, kəs, o sənsən sən.

yoltaş **yoldaş**. - **yoldaş var**, yol üsdə daş, **yoldaşda var**, yola aş.

yoltaşın **-**can **yoldaşın**, alın yazın.

yoltaşın **-**kötü **yoldaşın** batası, yanızlığın qalası.

yoltaşlıq tənəşliq. qardaşlıq.

yoltaşta yoldaşda. - yoldaş var, yol üsdə daş, **yoldaşda var, yola aş**.

yoltu **yoldu**. qərardı **-**azı **yoldu** , çoxu çordu.

-iki yol, biri çilə (**ağrı**. dərd) dolu, biri **umutlar** yolu.

yolu **. -** əyri **yolu** düz gedmək olmaz

-gözləmək deyil dəbi sevməyin **yolu**, kölgəyə dönsən öləcəksən, unutmaki sevən sənsən sevilən o, sevinin dərki var oğul, ölməyin yolu. (**sevinin dərki var** : məhəbbətin qədir qiyməti var) . **(kölgəyə dönsən:** çox, artıq gözləsən)

. - iki yol, biri çilə dolu, biri umutlar yolu. (çilə: ağrı)

yoluqar **yoluğar**. yoğar. bələr. -qazanın qarası, yamanın qadası yoğar. (**yoğar**: bələr. yoluğar). (**qadası**: bələsı).

yolun **. -**könül **yolun** baş bilməz.

-keçən **yolun** daşlısa, gələn **yolun** güllərinin nəyinə, gələn **yolun** daşlısa, keçən **yolun** güllərinin nəyinə

. -görsələr yoxdu cibişdanda pulun, bəkləməzdən açığa tutda yolun

. -dönə ver qoyma çıxa çıxmazlara gedən **yolun**.

- elin danmış, **yolun azmış** demişlər.

-yaşamyaşdır,çətin deyil, gedər gedər, dönər deyil. əsirsəyel**,** çaşır**yolun**.

yoluna qoymaq tovlamaq. tavlamaq.

yolunta **. -**hər nə **yolunda** deyil, koldan gülün dərməyə eyil, yarın gəlir gözlənməz olur, dişilər ölür kişilər doğur.

yolunta **-**qırılmış küzə, su **yolunda**, baş verilər, baş verənin **yolunda**.

yolunuz **. -**bitmiş sani duyma kəndini, soluq gəlir ısıtır hələ, qalır ölümə yolunuz genə. (**sani**: kimi)

yolyoraq gedişat. metod.

yonatlı onatlı. hünərli.

yonqati yonğati. yonati. onğati. onati. hünəri. yonğat. yonat. onğat. onat. hünər yonğatlı. onğatlı. yonatlı. onatlı. hünərli.

yoran gücü aldıtan. gücü tükətən. gücdən salan.

yorqal **yorğal . yoğral.** ülfətli. mehriban.- **yorğal** gecəniz **yorğal:** mehriban.

yorqun - **yorgun düşmek:** helak olmaq

yoruqlu etibarlı. **-say yoruqlu:** adlı keçərli. - qıs kişi **say yoruqlu** olmaz. qıs kişi savı (adı. şöhrəti), yörüklü olmaz: (pəxil, qıtmır, adlı keçərli (nifuzlu, etibarlı) olmaz. bunu pəxil kişiyə əlaçıqlığı öğüt vermə üçün söylənir).

yorulanta yorulanda. arıyanda. **-**atı arıyanda gör, igidi qarıyanda(**arıyanda**: yorulanda).

yorular doyar**.** toxlanar. -**əllə ayaq tez doyar**, gözlə damağ, heç doymaz (**damağ**: boğaz)

yorulmaz **-**osturanla buyuran **yorulmaz**.

yorun yozun. açıqla. **-** dilin yurdsu, könül orun, dillə sözü, **könüllə yorun**. (**yurdsu**: yurdu. sevimli yurdu). (**orun**: yer. könül orun: könüldü yeri). (**dillə**: dil ilə. -dillə sözü: dil ilə sözü).

yoşluq **. xoşluq.** qutuğ. (**qutluğ**: xobəxlik)

yov **yav**. yavalıq. bədbəxlik. **-**söz bilməyən elbaşı, elbaşına yov açar. (**yov: yav**. yavalıq. bədbəxlik).

yozanı **. -** əl **yozanı**, göz pozar.

yozlaşma dejenerasyon

yozluq fəsad. - **yozluğa** yox deyənlər.

yozmaq **yazmaq**. açmaq.

yozturmaq **yozdurmaq**. sapdırmaq. azdırmaq.

yozuq fasid. -**yozuq** kişi: fasid, müfsid adam.

yozuqlayın **yozuğlayın.** təbir edin. - **yozuğlayın yuxunu**.

yönerqe **yönerge** direktif

yörüqlü **yörüklü** -qıs kişi savı (adı. şöhrəti), **yörüklü** olmaz: qıs kişi say yoruqlu olmaz: (pəxil, qıtmır, adlı keçərli (nifuzlu, etibarlı) olmaz. bunu pəxil kişiyə əlaçıqlığı öğüt vermə üçün söylənir).

yubarmaq yola salmaq.

yuxuya **-**kötü iyi yanyana, durur dağ tək qarşıma, iyi qalmış yuxuya, kötü çıxır yarşıma. (qarşıma: qabağıma) (**yarşıma**: rəqabətimə).

yuqarı. yuxarı. **-**yaman, yoxdan **yuxarı**. kötü, yoxdan **yeğdir**.

yuqarıta **-**aşağıda , yuxarıdan diyən sözləri, **yuxarıda** , aşağıdan demək gərək.

yuqarıtan **-**aşağıda , **yuxarıdan** diyən sözləri, yuxarıda , aşağıdan demək gərək.

yuqatır **yuxadır** nazikdi -hava da bərk dolub,yağacaqdir. əynində **yuxadir**

yuqlatan **yuxladan.** uyudan. məng edən.

yuqu **yuxu.** ikindi olunan yuxu: günaltı. qilulə. -**günaltı** yapmadım, başım ağrır.

yuquçul **yuxuçul**. **-**arı yox gülücül, sanası yox, **yuxuçul**. (həyasız olan çox gülər, qayqısız olan çox uyur.

yuqulan -**ölü yuğulan yer**: yalaq

yuqulmaz **-**pox poxilə, qan qanilə **yuğulmaz**.

yuqunu **yuxunu**. - **yozuğlayın yuxunu**.

. -hər dadıq **yuxunun** sonu var, minbir ağrının bir donu var. (dadıq: dadlı)

yuqusun **yuxusun. -**. uyuyumuş, **yuxusun görmüş**.

-uyuyan, **yuxusun görər**. (uyuyan, düşünü görər). (uyuyan, düşündə görər).

yuqutan -**yuxudan** olmaq: dinəzarlamaq

yuma **-**poxu poxla **yuma**, qanı qanla.

yumar . -**əl yumar**, göz tikər. (əl qısarsa, göz qırar). (əlin yumulduğu yerdə, göz sevincindən, yumuğu tikməyə başlar, ta açılmasın, gizli qalsın).

yumat təkmili.

yumruq qobbuz.

-. qatığ yumşandı, **yumşaq** qatığlandı, kiçilər ulağaydu, ulular öləğandu.

yumşaq **1**. bolar. gəvrək. tavlı. -**tavlı** topraq. **1**. yorğal. lətif. -gecəniz **yoğum** ülfətli. mehriban.

-gecəniz yoxumlu: **yumşaq**. lətif. gecəniz güllü. **(gecə alqışı)**

yumşantı **-**. qatığ **yumşandı**, yumşaq qatığlandı, kiçilər ulağaydu, ulular öləğandu.

yumtuqlarımız **-**bu gün göz **yumduqlarımız**, yarın bize göz açdırmayacaq olanlardır.

yumurtlamaq tuxum tökmək tuxumlamaq.

yumuş 1. əmir. əmil. həmil. yamıl. usul. **1.** lətif. nəzif.

yurtumta **-**özgə yurdu gül suvat, öz **yurdumda** kol tikan.

yurt salmış **. -**könül can evində **yurt salmış**, baş orta yolda qalmış. (**baş** : ağıl)

yurtsu **yurdsu**. yurdu. sevimli yurdu**. - dilin yurdsu**, könül orun, dillə sözü, könüllə yorun. (**orun**: yer. könül orun: könüldü yeri). (**dillə**: dil ilə. -dillə sözü: dil ilə sözü). (**yorun**: yozun. açıqla).

yurtu **-**özgə **yurdu** gül suvat, öz yurdumda kol tikan.

-sevimli yurdu: yurdu. yurdsu. **- dilin yurdsu**, könül orun, dillə sözü, könüllə yorun. (**orun**: yer. könül orun: könüldü yeri). (**dillə**: dil ilə. -dillə sözü: dil ilə sözü). (**yorun**: yozun. açıqla).

yurtumta **-**özgə yurdun gülləri, öz **yurdumda** kol tikan.

yurtun **-**özgə **yurdun** gülləri, öz yurdumda kol tikan.

yurtunta **-**bilisən ürəgim nədən alışır, az **yurdunda** türk uşağı fas danışır.

yut qacar **yut qacar**. ölkənin göbək bölümü.

yut qərək daxili iş. 2əhkam risaləsi. yuta bit.

yut iç. daxil.

-yut sanağ: iç duyğu.

yuta -**yuta bit:** əhkam risaləsi.

yutal içəl. daxili.

yutan içdon. tuman.

yutcübə iç don.

yutçu -**yutçu olsun.** (doğulan uşağa, yarqış sözü).

yutqün **yutgün**. igirmi dörd saat.

yutlu -. **qara yutlu**: kötü ürəkli.

yutra rahat. sıxıntısız. -**yutra** oturmaq.

yuttal **yutdal**. iç dal. yan dal.

yuttan -**yaddan yutdan**: daxildən xaricdən.

yutu -. **ölkə yutu**. ölkə içi.

yutuq vicdan. -**yutuğ sinsisi** (**sinisi**): vicdan əzabı.

yutuqlamaq **yutuğlamaq**. dərin sevgi göstərmək.

yutuqsi **yutuğsi** içəri doğru. içə doğru. içəriyə. daxilə. -**yutuğsi ürün**: daxili məhsul.

yutuqsılamaq **yutuğsılamaq**. içə almaq. səmimi olmaq.

yutuqur olmaq. **yutuğur**. özlərdən sayılmaq. xudumani olmaq.

yutuqursımaq yutuğursımaq. içədən saymaq.

yutun **1.**həlal. **1.**sevimli. səmimi.

-yadan yutun: daxili xarici.

yutunlamaq həlallığa gətirmək.

yutur **-yadar yutur**: daxil xaric. iç dəş.

yuturlamaq içləmək. asdarlamaq.

yuturlu -**qara yuturlu**: kötü içli. ürəkli, diləkli, niyyətli.

yuturlu -**sayğan yuturlu**: iyi ürəkli, diləkli, niyyətli.

yuturtaki **yuturdaki**. içərdəki.

yuturtan yuturdan. içərdən.

yuturtay içli. astarlı.

yuturtmaq içinə qoymaq.

yututmaq həlal edmək.

yuvanı **-**o ağaclardan ox yay düzdüm, yeridim o ova (çölə) irdim, ağacı gördüm, **yuvanı** tapdım, gizləndim qolayın (dincliklə) gözlədim, oxu gəzlədim, araq gözəldim. (**araq**: fürsət).

yuvarlaq 1.bükkürün. məxfi. sirli. məxfiyana. **1.**dəğirmi. giğirdə. girdə. .

yuvarlaqlaşmaq bükkürlənmək. sıxılmaq.

yüq **yük.** yatacağla bağlı hər nə. yorqan döşək.

-qoça boynuz **yük değil**!.

-dağa görə qar, gülə görə tikəni, gücə görə **yük**, güvənə görə sınaq var.

-öküzə buynuzu, aşiqə sevgisi **yük** olmaz.

yüqlə **-**ağır **yüklə** ayaq bassan iz qoyar.

-yüklə, bağlacın birgə çəkisi:kürdə. kürüt. xam. tar.

yüqlərə **-yüklərə yatmaq:** yorqa döşək salıb yatmaq.

yüqlü ağır. baha.

yüqlüq **yüklük.** yatacağların qoyulduğu dam.

yüqrük **-**ən çaqqan, yügrük olan oy dur. (**oy**: düşüncə. fikir).

yüqsələməz. **. -** geçmişdəki qəmlərdənisə almasa görnük, yalqu əzilir **yüksələməz** olduğu yerdə. **(görnük:** ibrət**.** dərs).

yüqsəyə -çox qalxma belə **yüksəyə** bir gün düşəcəksən, düşdüqdə bulunmaz təki bir dal ola yardım.

yüqü **yükü** dəngi. **-**köçmək yaxınlaşır doslar, dəngi bağlayın, pozulmadan yollar.

-sözdür çeviren çoğanı, yükü, işçiler çeker. (**çoğanı**: cihanı, dünyanı).

yüqünc **yükünc.** namaz < namos (sanskiticədir). ibadət.

yüqünə -tostluq bənzər təmir **yüqünə**, çiqnivə alsan ağırlıq yerə qoysan paslanar.

yüqürmək. **yügürmək.** cülüsmək. cilismək. daşlanmaq

yümnüsüz qara ayaq ayağı ağır :.

yümsüz -**ayağı yümsüz:** qaradaban. ağırayaq. qaraquyruq. uğursuz. -**qaradabansan**, gələn kimi evimə qan saldın.

yünqül **yüngül**. engil. - iki ekiz, **ağır engil** (tapmaca)(**tərazı**).

-ağır yüngül edmək. samlamaq.

yür 1. yürüş olmalıdır. qoyun nədir, yorun nədir.

təpən. yügürən. -qoyun nədir, yür nədir. **qoydan**, yür olmaz (qoyundan saldıran, yügürən olmaz)

yürəq **-** qarpuz kəsmeklə **yürək soğumaz**.

yürmüş -**yel təki yellənib yürmüş**: çox iti sovuşmuş.

yürü **-**gələn keçər, qonan köçər, yürü səndə bir barçağa varırsın. (**barçağa**: mənzilə).

. -düşünüb düşünməsəndə, qılınıb qılınmasanda, evrən çevrinir, içindəkin devirir, yaşam sürür, onunla **yürür**.

yürüq **-yürük iti** tülkü sevməz.

yürüq **yürük. 1.** (yerimə. gedmə). səfər. musafirət. səyahət**1. yirik. iti.** - iyilikdə geri, kötülükdə yirik .

yürüqmək **yürükmək**. səfər edmək. musafirət edmək. səyahət edmək.

yürümək **-**özünə çulqanıb **yürümək**. (kimsəni saymayıb öz ölçüsüylə yaşamaq).

yürümək. **-**özünə çulqanıb **yürümək**. (kimsəni saymayıb öz ölçüsüylə yaşamaq).

yürüş neçə nərsənin bir gə yeriməsi, gedməsi.

yürütər **. -**aşlıq atı **yürüdər**, yalan başı çürüdər. (**aşlıq**: yem).

yüvənsiz **. -**ərsiz arvat , **yüvənsiz** at

yüz **. -** insan süsü **yüz**, **yüz** süsüdə gözdür,usun süsü dil, dilin süsü sözdür.

-bir anlıq hirsin basan, **yüz il dincin yatar**.

-**yaşam** yüz küzədən **su içməyi öğrədər.**

-insan süsü **yüz**, yüzün süsü göz,aklın süsü dil, dilin süsü söz**.**

yüzəqi **yüzəki**. yüzəği. yüzikə. üzərik. üzəli. səthi. suvri.

yüziqə **yüzikə**. yüzəki. yüzəği. üzərik. üzəli. səthi. suvri.

yüzlərcə -**yüzlərcə gözəl**, başqa eliklərdədə çoxdur, amma bizim ölkə, **bütün elcarı** gözəldir. (**elcar:** xalq. əhali). (**elik.** millət).

yüzün **-**insan süsü yüz, **yüzün** süsü göz,aklın süsü dil, dilin süsü söz.

zeyrək zirək. çevik. **- əl zeyrək oli**, göz ürkək. (**ürkək**: qorxaq.)

zəccə **<**. **çınqa**.

zəhlə qetməli kütcək. xoşa gəlməz. zəhlə gedməli. -könül sevən göyçək olar. sevməsə könül, kütcək.

zənqin **zəngin.** varsıl. devlətli. sərvətli.

. -zəngin bulsa, qutlu olar,yoxsul bulsa, nərdən ola?.

-**zəngin kişi:** qaltu kişi **- qaltu kişi:** engin, zəngin adam.

zil çıngartqu. çıngırak.

zılan ılan deyimində): çox yeyilib və züygəc (başmağın altı zılan olub)

zırlayan . zırıldayan. inləyən. -edən bulur inləyən ölür. (edən: işləyən).

zırnası -mən biləli (azər dili) yox, azər düdüyü, **azər zırnası** , azər şeyi var.

zırnasız . -dügün zırnasız yunağ xınasız olmaz. (**yunağ**: hamam)

zohr bexeyr tuşuğra&tuşğur

zor güc. güc. irkə. irək. qudrət. çətin-qaragün ağgünə **güc** (zor) çevrilir, ağgün qaragünə tez çevrilir

zori **-**qol **zori** yox,oy yol verir amaca, qoyub atı sürsən daşlıqa, sapar yoldan çatanmasan amaca. (**sapar** : düzgün olmayan yol. birahə).

zorla gücün. -alın arslan tutmuş, gücün sıçan tutmamış. (alın: al ilə. kələklə. hilə ilə)

zorlamaq girətmək. gücləmək.

zorlu girli. güclü.

zumar **-**ömrü uzsun , **zumar bulsun**. (yarqış sözü).

züy -**züy tutmaq**: havasın saxlamaq. . muşayiət edmək